

Strategia Rozwoju Gminy Garbów na lata 2016-2023

Piotr Stec, Emil Stec

Polska Agencja Rozwoju Regionalnego „PARR”

Ul. Tomasza Strzembosza 1/49, 20-153 Lublin

STRATEGIA ROZWOJU
Gminy Garbów
na lata 2016-2023

maj 2016

Załącznik do uchwały
Nr XI/85/16
Rady Gminy Garbów
z dnia 19 maja 2016 r.

© Copyright by Gmina Garbów & Polska Agencja Rozwoju Regionalnego

Autorzy Strategii:

PIOTR STEC

EMIL STEC

Opracowanie:

Polska Agencja Rozwoju Regionalnego „PARR”

Zamawiający:

GMINA GARBÓW

Ul. Krakowskie Przedmieście 50, 21-080 Garbów

e-mail: ug@garbow.pl

www.garbow.pl

NIP: 716-19-19-427

Wykonawca:

POLSKA AGENCJA ROZWOJU REGIONALNEGO

ul. Tomasza Strzembosza 1/49, 20-153 Lublin

e-mail: poczta@parr.com.pl

www.parr.com.pl

NIP: 713-263-78-73

Wydawca:

Polska Agencja Rozwoju Regionalnego

ul. Tomasza Strzembosza 1/49, 20-153 Lublin

numer wydawcy: 64279

Ikony w Strategii pochodzą ze strony internetowej: <http://www.flaticon.com>

PUBLIKACJA BEZPŁATNA

ISBN: 978-83-64279-23-2

Wydawnictwo PARR

Lublin 2016

SPIS TREŚCI

Cel, metodyka i perspektywa czasowa Strategii	7
Rozdział I. Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy Garbów	11
Raport stanu. Analiza i diagnoza strategiczna	13
1. Przestrzeń i środowisko	13
1.1. Położenie administracyjne i geograficzne	13
1.2. Położenie komunikacyjne	24
1.3. Walory przyrodnicze	27
1.4. Walory kulturowe	42
1.5. Produkty lokalne i kuchnia regionalna	50
2. Społeczeństwo	51
2.1. Demografia	51
2.2. Wiek i struktura wykształcenia mieszkańców	61
2.3. Źródła utrzymania ludności	64
2.4. Mieszkalnictwo	66
2.5. Struktura zatrudnienia i rynek pracy	68
2.6. Bezrobocie	70
3. Gospodarka	72
3.1. Rolnictwo	72
3.2. Przedsiębiorczość	74
3.3. Struktura sektorów biznesowych	86
3.4. Ocena możliwości rozwojowych branż lokalnej gospodarki z wykorzystaniem wskaźnika lokalizacji (LQ)	89
3.5. Chłonność rynku	105
3.6. Tereny inwestycyjne	107
3.7. Podatki lokalne	108
4. Infrastruktura techniczna	113
4.1. Infrastruktura transportowa i komunikacyjna	113
4.2. Gospodarka wodno-ściekowa	116
4.3. Gospodarka odpadami	118
4.4. Infrastruktura elektroenergetyczna i gazowa	118
4.5. Infrastruktura telekomunikacyjna	118
5. Infrastruktura społeczna	119
5.1. Infrastruktura edukacyjna	119
5.2. Infrastruktura sportowa	123
5.3. Wypoczynek	123
5.4. Infrastruktura kultury	125
5.5. Infrastruktura ochrony zdrowia i opieki społecznej	130
5.6. Infrastruktura bezpieczeństwa publicznego	133

5.7.	Urzędy.....	133
5.8.	Baza noclegowa	134
5.9.	Analiza funkcji turystycznej Gminy Garbów	138
6.	Jakość rządzenia	151
6.1.	Analiza zdolności inwestycyjnej	151
6.2.	Zrealizowane kluczowe inwestycje	174
6.3.	Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne	180
6.4.	Wizerunek gminy	181
6.5.	Jakość kapitału społecznego	183
Analiza RegioStrateg – benchmarking Gminy Garbów		188
1.	Metodologia analizy RegioStrateg.....	188
2.	Analiza atrakcyjności i potencjału rozwojowego gmin powiatu lubelskiego	197
2.1.	Barometry atrakcyjności i rozwoju.....	214
2.2.	Macierze rozwoju Gminy Garbów na tle powiatu lubelskiego	217
2.3.	Budowanie przewagi konkurencyjnej i obszary słabości konkurencyjnej Gminy Garbów	222
2.4.	Podobieństwo gmin powiatu lubelskiego	227
3.	Analiza atrakcyjności i potencjału rozwojowego gmin „pokrewnych” dla Gminy Garbów	228
3.1.	Barometry atrakcyjności i rozwoju.....	244
3.2.	Macierze rozwoju Gminy Garbów na tle gmin „pokrewnych”	247
3.3.	Budowanie przewagi konkurencyjnej i obszary słabości konkurencyjnej Gminy Garbów	252
3.4.	Podobieństwo gmin powiatu „pokrewnych” Gminy Garbów.....	257
Podsumowanie analizy i diagnozy.....		259
1.	Analiza SWOT	259
1.1.	Metodologia analizy SWOT	259
1.2.	Analiza SWOT Gminy Garbów	261
1.3.	Analiza M-M.....	264
2.	Analiza SWOT/TOWS.....	267
2.1.	Metodologia analizy SWOT/TOWS.....	267
2.2.	Analiza SWOT/TOWS Gminy Garbów.....	268
Rozdział II. Koncepcja rozwoju w latach 2016-2023		280
1.	Założenia strategicznego rozwoju	282
2.	Wizja rozwoju.....	284
3.	Misja rozwoju	286
4.	Cel główny	287
5.	Cele szczegółowe	290
Rozdział III. Implementacja Strategii Rozwoju.....		293
1.	Priorytety oraz kierunki interwencji	295
2.	Analiza WiP: ważności (istotności) i prawdopodobieństwa	302
2.1.	Metodologia analizy WiP	302
2.2.	Analiza WiP dla Gminy Garbów.....	303

3.	System finansowania Strategii – Plan finansowy	328
3.1.	Źródła finansowania Strategii	328
3.2.	Symulacja budżetu na lata 2016-2023	330
4.	System monitorowania i oceny realizacji Strategii	335
4.1.	Monitoring	335
4.2.	Ocena realizacji Strategii	336
4.3.	Zestaw wskaźników do monitoringu Strategii	339
5.	Podstawowe założenia systemu realizacji	344
5.1.	Kluczowe instytucje i podmioty zaangażowane w proces wdrażania Strategii	344
Zakończenie		347
Opis konsultacji społecznych		348
Spisy		359
	Spis tabel	359
	Spis wykresów	361
	Spis zdjęć	365
	Spis schematów	366
	Spis map	366

CEL, METODYKA I PERSPEKTYWA CZASOWA STRATEGII

Generalnym celem Strategii Rozwoju Gminy Garbów na lata 2016-2023 jest zapewnienie trwałego, zintegrowanego, logicznego i spójnego rozwoju Gminy Garbów w oparciu o realne uwarunkowania i rzeczywiste potencjały.

Strategia Rozwoju Gminy Garbów jest dokumentem, który ma za zadanie minimalizowanie niepewności w funkcjonowaniu oraz zapewnienie, obok realizacji celów doraźnych, długofalowego rozwoju Gminy. Jest zarazem podstawą do:

- » wyznaczania perspektywicznych kierunków rozwoju Gminy,
- » sprawnego dopasowywania się Gminy do zmieniających się warunków otoczenia,
- » skutecznego i efektywnego zarządzania Gminą przez jej władze,
- » optymalnego wykorzystania własnych środków finansowych,
- » pozyskiwania środków finansowych na funkcjonowanie i rozwój Gminy ze źródeł zewnętrznych.

Aby osiągnąć cele wyznaczone w Strategii Rozwoju musi ona spełnić pewne warunki tzn. zajrzeć w głąb Gminy (diagnoza, identyfikacja stanu istniejącego), określić zewnętrzne warunki, w których funkcjonuje Gmina (w skali makro i mikro otoczenia) oraz spoglądać w przyszłość (z bliższą i dalszą perspektywą).

Główne cele opracowania Strategii Rozwoju Gminy Garbów na lata 2016-2023 to:

Określenie i uzgodnienie kierunków polityki samorządu gminnego w perspektywie 8 lat poprzez:

- » określenie celów polityki Gminy,
- » ocenę szans i zagrożeń realizacji polityki gminnej,
- » przeprowadzenie konsultacji społecznych wybranych etapów opracowania projektu strategii, w sposób odpowiadający standardom partycypacji społecznej przy tworzeniu aktu kierownictwa wewnętrznego.

Wzmocnienie formalnych i organizacyjnych podstaw dla sprawnego i efektywnego zarządzania zrównoważonym rozwojem Gminy poprzez:

- » określenie zasad realizacji celów rozwoju Gminy (zadań, narzędzi i procedur),
- » koordynację ustaleń wszystkich opracowań analitycznych, planistycznych i strategicznych sporządzanych na potrzeby Gminy,
- » uchwalenie Strategii w postaci aktu kierownictwa wewnętrznego.

Maksymalne wykorzystanie szans przyswojenia zewnętrznych źródeł finansowania inicjatyw prorozwojowych Gminy (w tym środki dostępne w ramach funduszy strukturalnych UE) poprzez:

- » określenie zadań realizujących cele strategiczne z dostosowaniem do możliwości ich finansowania ze środków funduszy strukturalnych UE,
- » koordynację działań prorozwojowych podejmowanych przez samorządy różnych szczebli.

Dokument zawiera trzy zasadnicze części diagnostyczną, programową (konceptyjną) i implementacyjną. Część diagnostyczna opracowana została na podstawie danych pochodzących z Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego oraz udostępnionych przez Urząd Gminy. Część ta pozwala na dogłębną i precyzyjną ocenę stanu istniejącego i wyznaczenie głównych kierunków rozwoju Gminy. Ocena tendencji rozwoju doprowadza do ustalenia wstępnych prognoz, przedstawionych w postaci analizy atutów i barier rozwoju (identyfikacja problemów).

Część programowa lub inaczej koncepcyjna zawiera określenie celu ogólnego, celów szczegółowych oraz priorytetów i kierunków interwencji. Cele zostały określone w oparciu o wnioski z analizy i diagnozy strategicznej oraz wyniki konsultacji społecznych. Strategia rozwoju w zakresie części koncepcyjnej została opracowana z zachowaniem ścisłej struktury logicznej w oparciu o metodę definiowania kluczowych obszarów dla poszczególnych poziomów: strategicznego i operacyjnego.

Część trzecia dotycząca implementacji Strategii zawiera prezentację priorytetów i kierunków interwencji, a także strategicznych działań inwestycyjnych. Bardzo istotnym elementem jest analiza Ważności i Prawdopodobieństwa (WiP) działań inwestycyjnych i projekcja Strategicznego Budżetu Inwestycyjnego.

Wg. Banku Światowego atrakcyjności gminy budują 4 komponenty. Efektywne zarządzanie gminą ma miejsce tylko wówczas, gdy wszystkie sfery procesu przedstawionego na poniższym schemacie są skoordynowane. Dokonując analiz i planowania rozwoju Gminy Garbów opierano się właśnie na takim podejściu.

Schemat 1. Komponenty rozwoju gminy wg Banku Światowego.

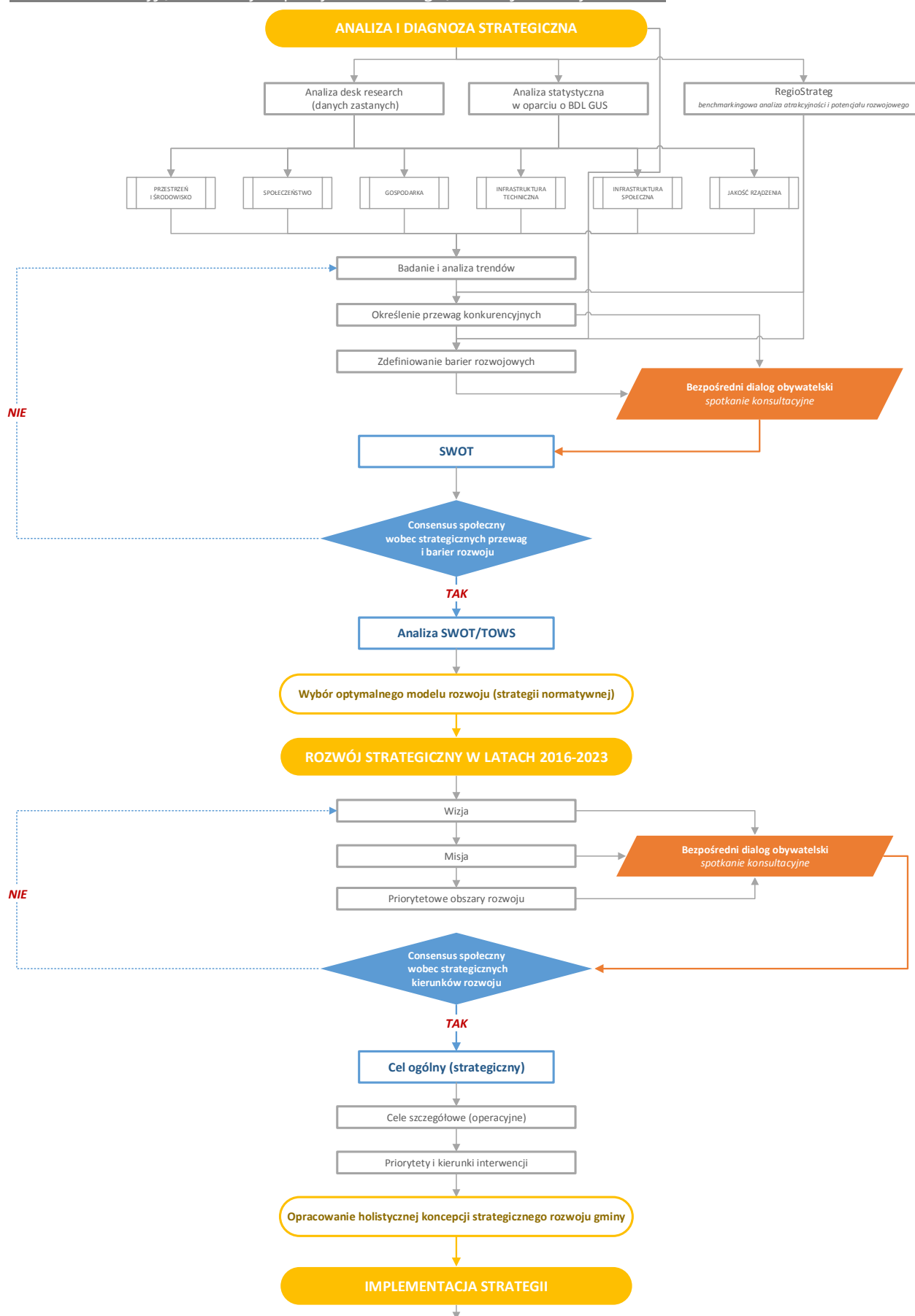
Źródło: opracowanie własne PARR.

Metodyka prac strategicznych

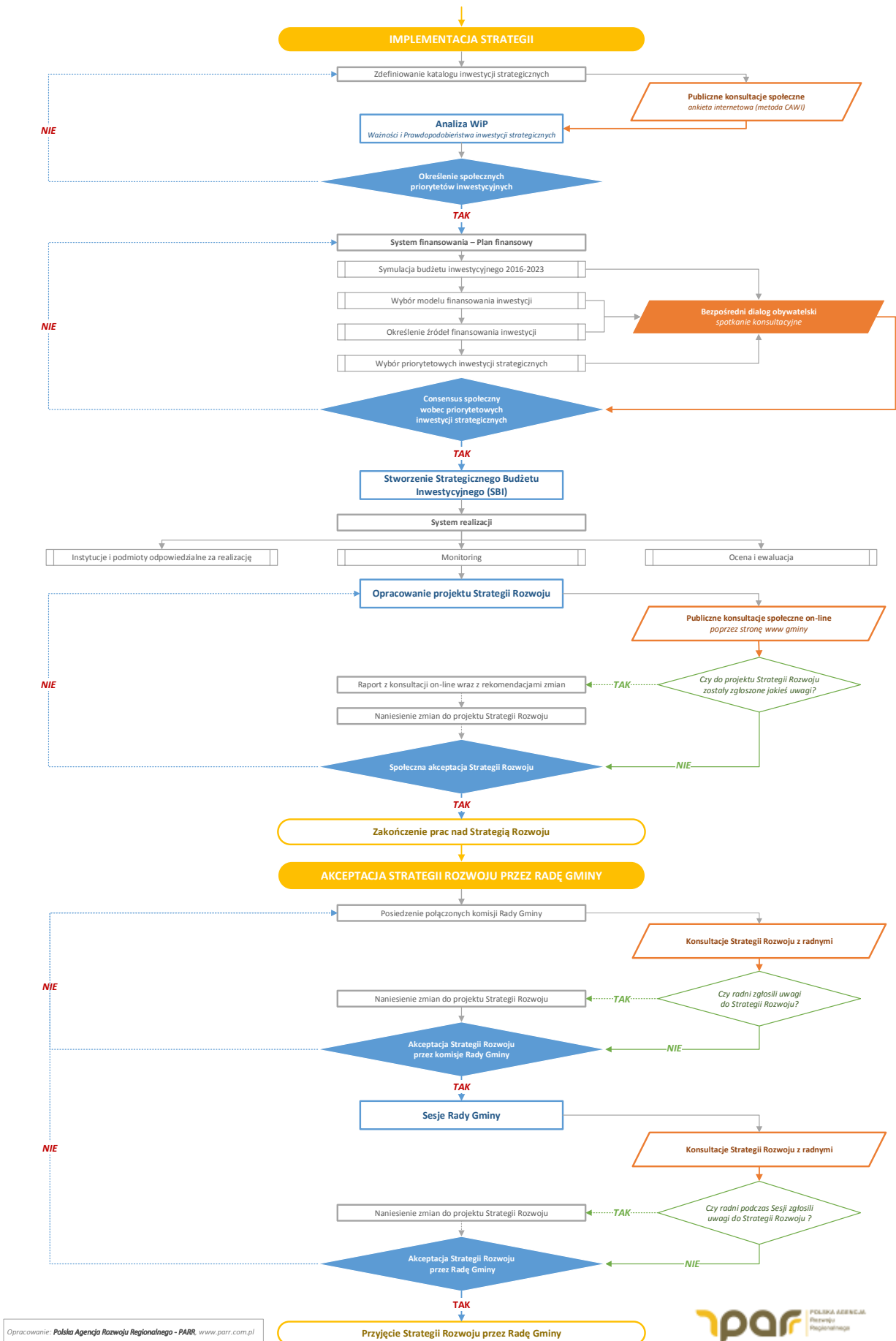
Przyjęta metodyka pracy nad Strategią Rozwoju Gminy Garbów składa się z **4 kluczowych etapów**, podzielonych na **46 procesów** i **9 podprocesów**, a także **7 kamieni milowych (milestones)**. W trakcie jej opracowywania przewidziano **7-krotne konsultacje społeczne** (różne formy i metody). Metodyka prac przewiduje **7 warunkowych decyzji społecznych**, których pozytywne rozstrzygnięcie jest *sine qua non* dla kolejnego etapu prac.

Szczegółową metodykę prac nad Strategią Rozwoju Gminy Garbów na lata 2016-2023 prezentuje poniższy schemat:

Schemat 2. Przyjęta metodyka pracy nad Strategią Rozwoju Gminy Garbów.

CEL, METODYKA I PERSPEKTYWA CZASOWA STRATEGII

Rozdział I.
Diagnoza sytuacji
społeczno-gospodarczej
Gminy Garbów

RAPORT STANU.

ANALIZA I DIAGNOZA STRATEGICZNA

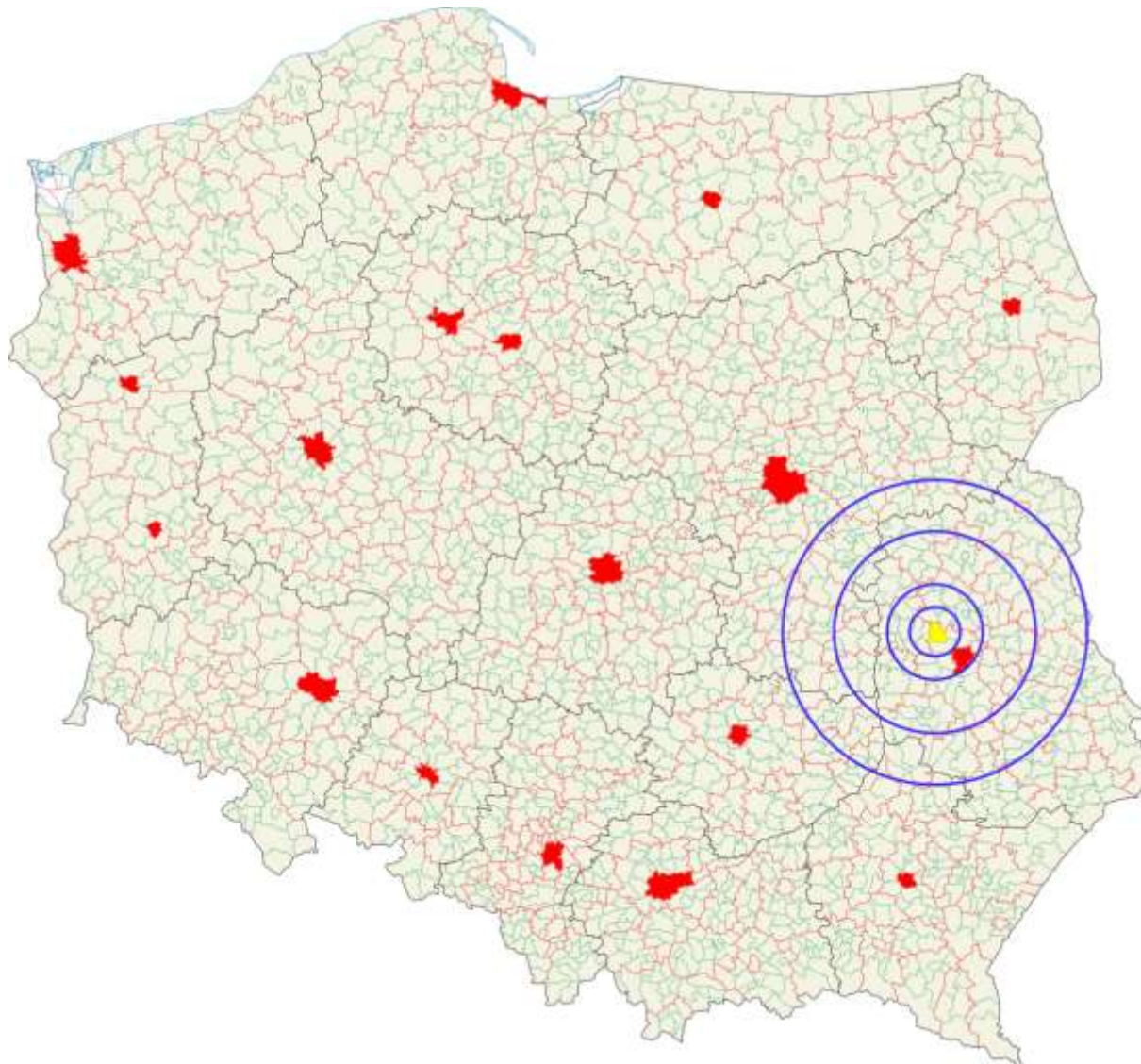
1. PRZESTRZEŃ I ŚRODOWISKO

1.1. Położenie administracyjne i geograficzne

Gmina Garbów jest gminą wiejską położoną w północno-zachodniej części **województwa lubelskiego**, na północny-zachód od stolicy województwa – Miasta Lublin. Jest jedną z 16 gmin należących do **powiatu lubelskiego**. Z racji położenia gmina jest zrzeszona w Stowarzyszeniu Lokalna Grupa Działania „Kraina Wokół Lublina”, należy także do Związku Gmin Lubelszczyzny i Związku Gmin Wiejskich RP. Całkowita powierzchnia gminy¹ wynosi 102,58 km². Gmina Garbów oddalona jest od centrum **miasta stołecznego Warszawy o ok. 155 km**, od stolicy województwa i siedziby powiatu lubelskiego – **miasta Lublin o ok. 20 km**, a zatem leży w **bliskiej strefie oddziaływania społeczno-gospodarczego stolicy województwa**. Pomimo braku bezpośredniego sąsiedztwa, bliskie położenie dużego ośrodka miejskiego, jakim jest Miasto Lublin wpływa na Gminę Garbów, przez co jej oferta kulturalna, rozrywkowa i oświatowa jest uboższa. Ze względu na prestiż, rynek zbytu i dostępność terenów inwestycyjnych, Miasto Lublin stanowi także dla inwestorów priorytetowe miejsce wyboru miejsca prowadzenia działalności gospodarczej. Natomiast gminny „ościenne” w stosunku do Miasta Lublin stanowią główną konkurencję w szczególności w zakresie suburbanizacji i oferty terenów atrakcyjnych mieszkaniowo. Jednakże, mieszkańcy Gminy Garbów dzięki położeniu w niedalekiej odległości od miasta, mają dobry dostęp do miejskiego systemu opieki zdrowotnej i oferty społeczno-kulturalnej, dostęp do pozarolniczego rynku pracy, a zatem także atrakcyjny rynek zbytu na wytwarzane dobra i usługi oraz możliwość zaoferowania mieszkańcom obszaru miejskiego atrakcyjnych terenów wypoczynkowo-rekreacyjnych.

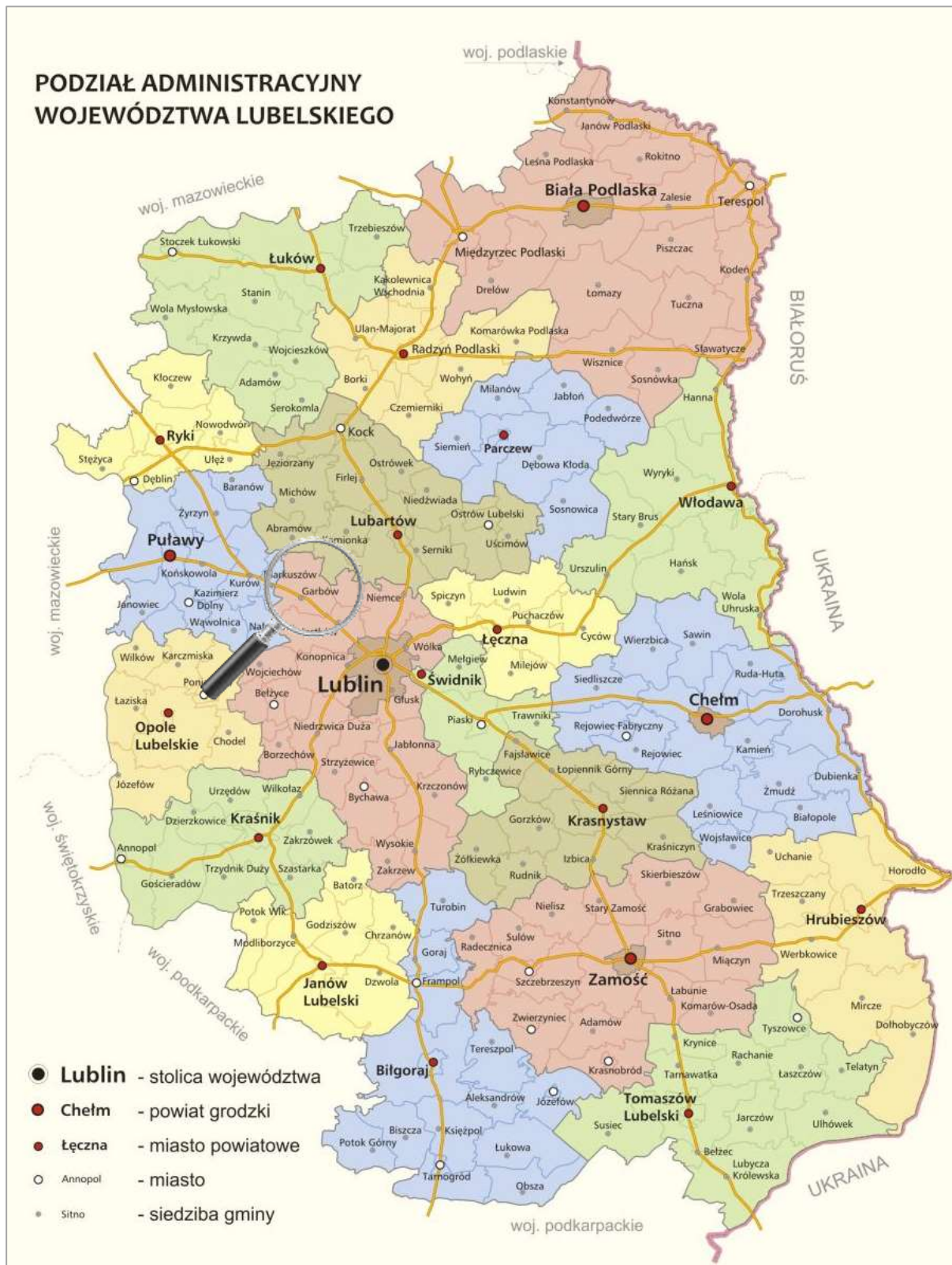
¹ Wg danych Urzędu Gminy Garbów.

Mapa 1. Położenie Gminy Garbów na mapie administracyjnej Polski.

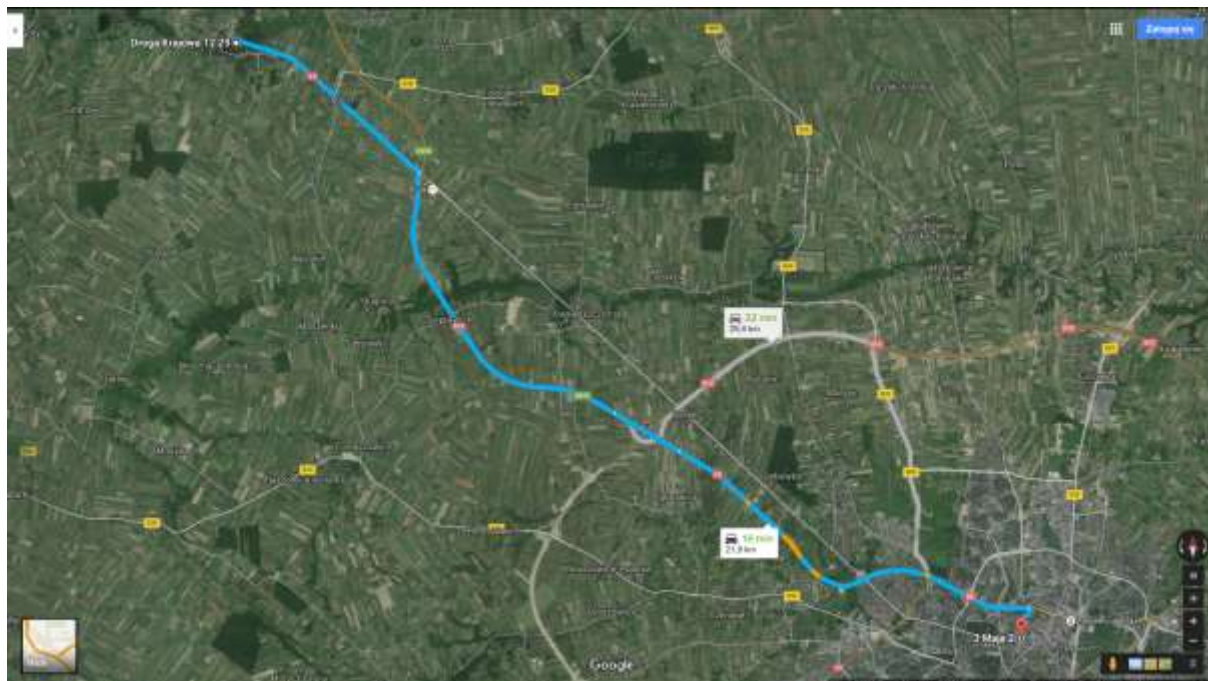
Źródło: opracowanie własne na podstawie: http://pl.wikipedia.org/wiki/Plik:POLSKA_woj_pow_gminy.png.

Mapa 2. Położenie Gminy Garbów na mapie administracyjnej województwa lubelskiego.

Źródło: opracowanie własne na podstawie <http://www.lubelskie.pl/img/userfiles/images/0%20regionie/mapa2009newA3-krzywe.jpg>.

Mapa 3. Czas dojazdu z Garbowa do centrum Lublina (Plac Litewski).

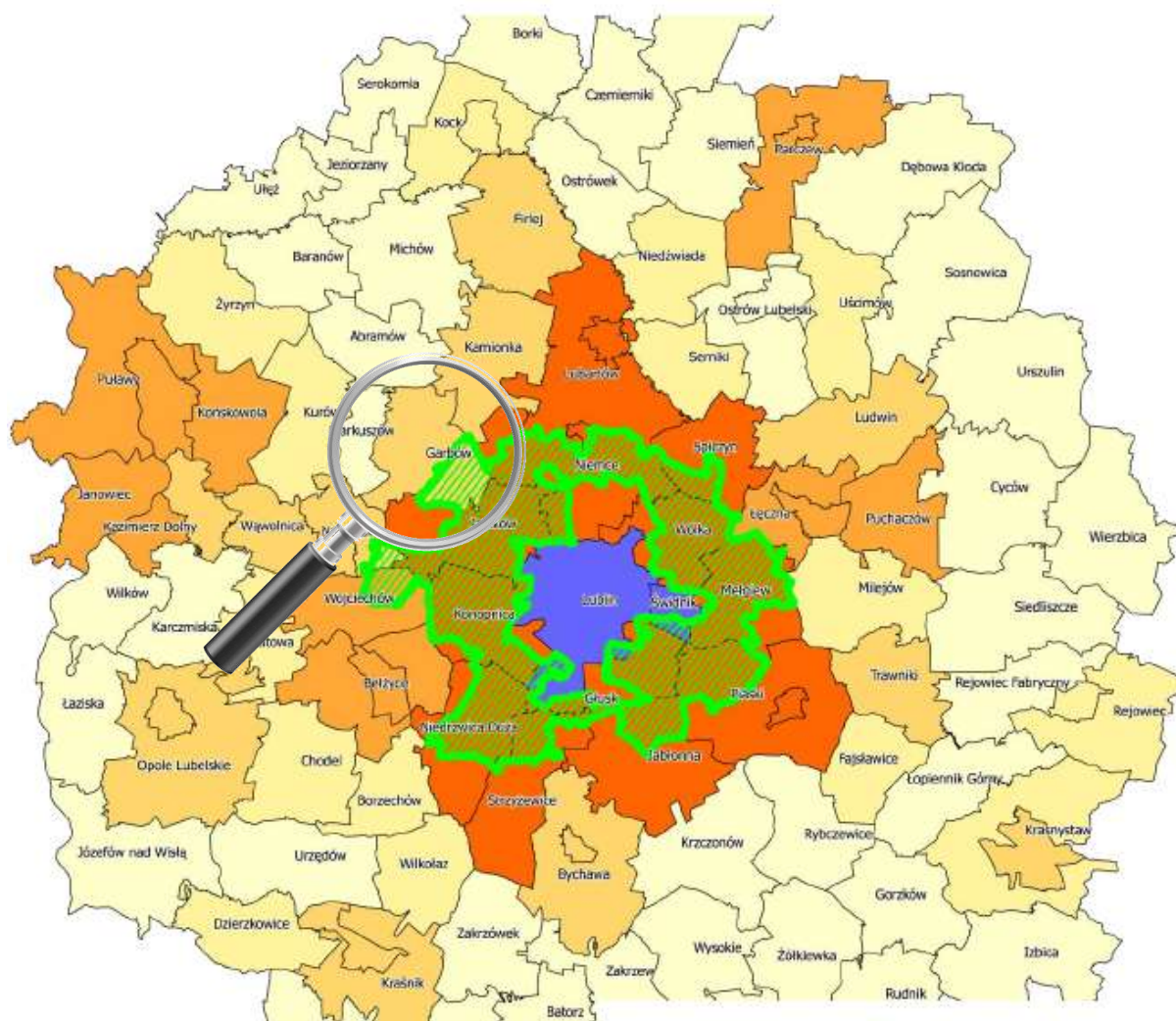

Źródło: www.maps.google.com.

Suburbanizacja jako proces „rozlewania się” zabudowy mieszkaniowej na obszary podmiejskie skutkuje wyludnieniem się centrum miasta i rozwojem strefy podmiejskiej. Zasięg powstawania zabudowy mieszkaniowej wokół Lublina został przedstawiony na poniższej mapie (obszar zaznaczony kolorem zielonym)². Dzięki procesowi suburbanizacji, gminy „ościenne” mają szansę na zwiększenie dochodów własnych pochodzących z podatków lokalnych oraz, zależnie od przyjętego modelu rozwoju miasta, na rozbudowę infrastruktury technicznej obszaru miejskiego, która obejmie zasięgiem teren danej gminy.

² Na podstawie: http://strategia2020.lublin.eu/?page_id=112.

Mapa 4. Gminy województwa lubelskiego w zasięgu procesów suburbanizacji.

Źródło: opracowanie własne na podstawie <http://strategia2020.lublin.eu/wp-content/uploads/2014/04/5.png>.

Różne odcienie koloru pomarańczowego odnoszą się do ilości spełnianych kryteriów powiązania danej gminy z Miastem Lublin, ustalonych w projekcie *Rozporządzenia Ministra Rozwoju Regionalnego w sprawie szczegółowych warunków określania obszarów funkcjonalnych i ich granic* (im ciemniejszy kolor, tym więcej powiązań)³. Należą do nich:

1. liczba wyjeżdżających do pracy najmniej do miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego (MOF) na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym powyżej 50 osób, na podstawie danych z 2006 r.;
2. liczba zameldowań z obszaru MOF na 1000 mieszkańców powyżej 3 osób, na podstawie danych z 2009 r.;
3. udział pracujących w zawodach pozarolniczych, jako stosunek do średniej wojewódzkiej powyżej 75%, na podstawie danych z 2002 r.;
4. liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców, jako stosunek do średniej wojewódzkiej powyżej 75%, na podstawie danych z 2011 r.;

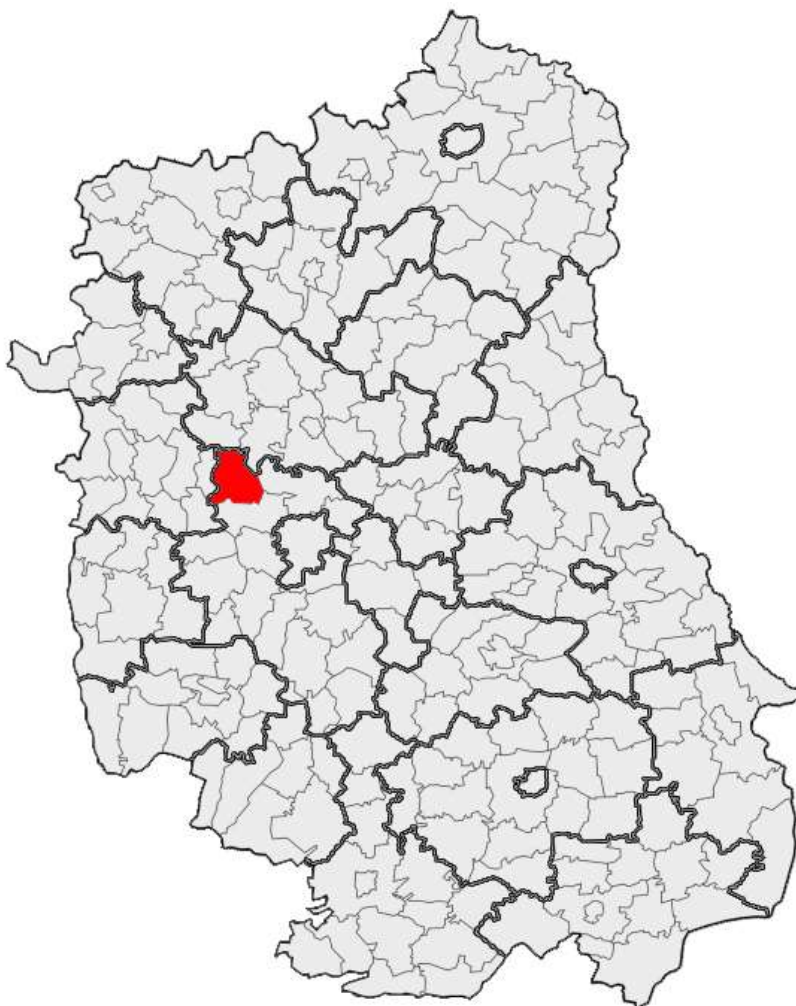
³ Tamże.

► STRATEGIA ROZWOJU GMINY GARBÓW NA LATA 2016-2023

5. udział podmiotów gospodarczych w usługach wyższego rzędu (sekcje J-R według PKD, jako stosunek do analogicznego wskaźnika obliczonego dla obszaru MOF) powyżej 50%, na podstawie danych z 2011 r.;
6. gęstość zaludnienia (bez lasów i wód) w stosunku do średniej wojewódzkiej powyżej 50%, na podstawie danych z 2011 r.;
7. liczba mieszkań oddanych do użytku na 1000 mieszkańców w latach 2002 – 2011 w stosunku do średniej wojewódzkiej powyżej 75%⁴.

Pod względem powierzchni jest **10 gminą powiatu lubelskiego**, zajmując ok. 6,1% powierzchni powiatu oraz ok. 0,4% powierzchni województwa lubelskiego.

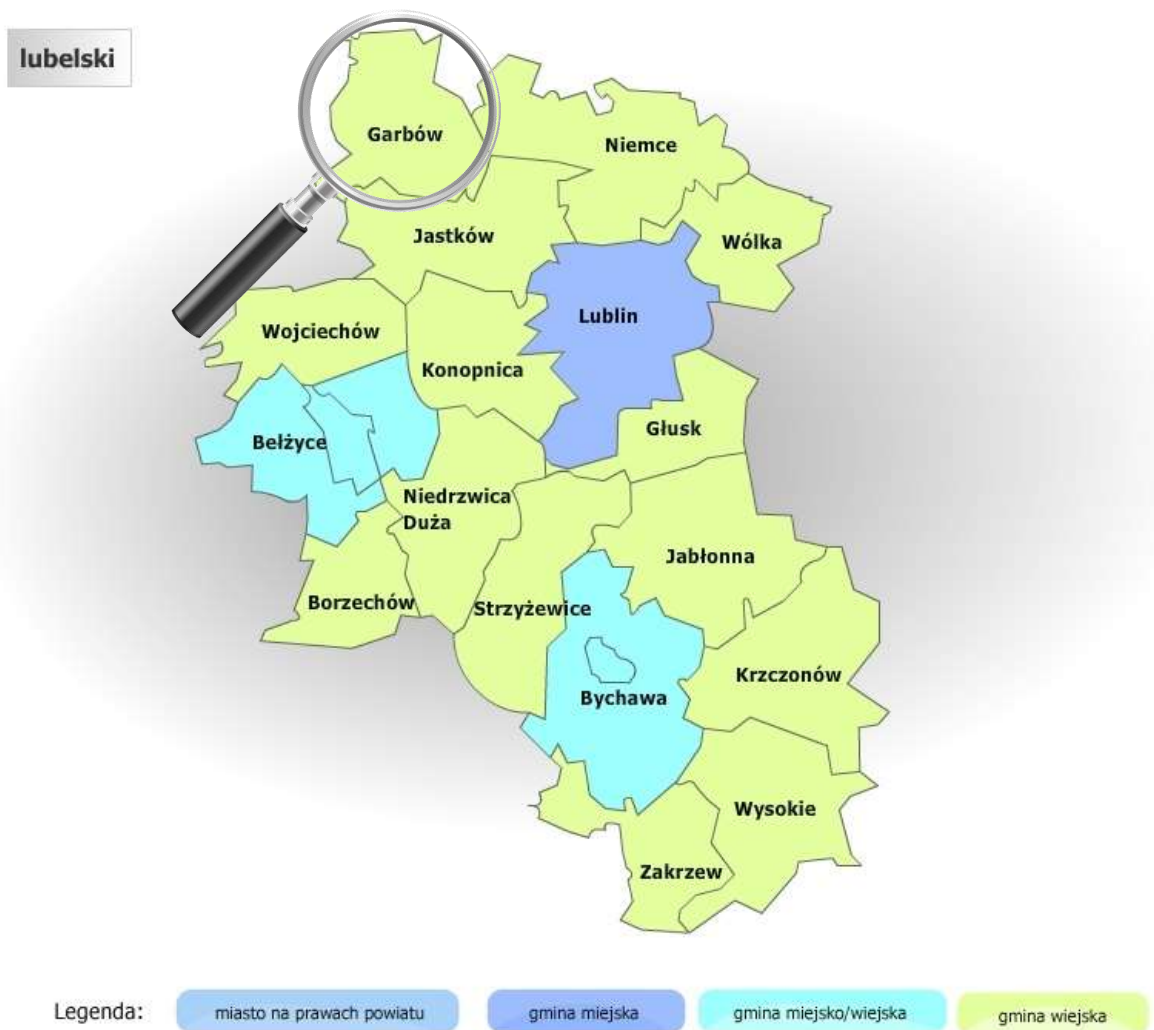
Mapa 5. Położenie Gminy Garbów na mapie gmin województwa lubelskiego.

Źródło: [https://pl.wikipedia.org/wiki/Garbów_\(gmina\)#/media/File:Lub_Lubelski_Garbow.PNG](https://pl.wikipedia.org/wiki/Garbów_(gmina)#/media/File:Lub_Lubelski_Garbow.PNG).

⁴ Projekt Rozporządzenia Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 2 sierpnia 2013 r. w sprawie szczegółowych warunków określania obszarów funkcjonalnych i ich granic.

Mapa 6. Położenie Gminy Garbów na mapie administracyjnej powiatu lubelskiego.

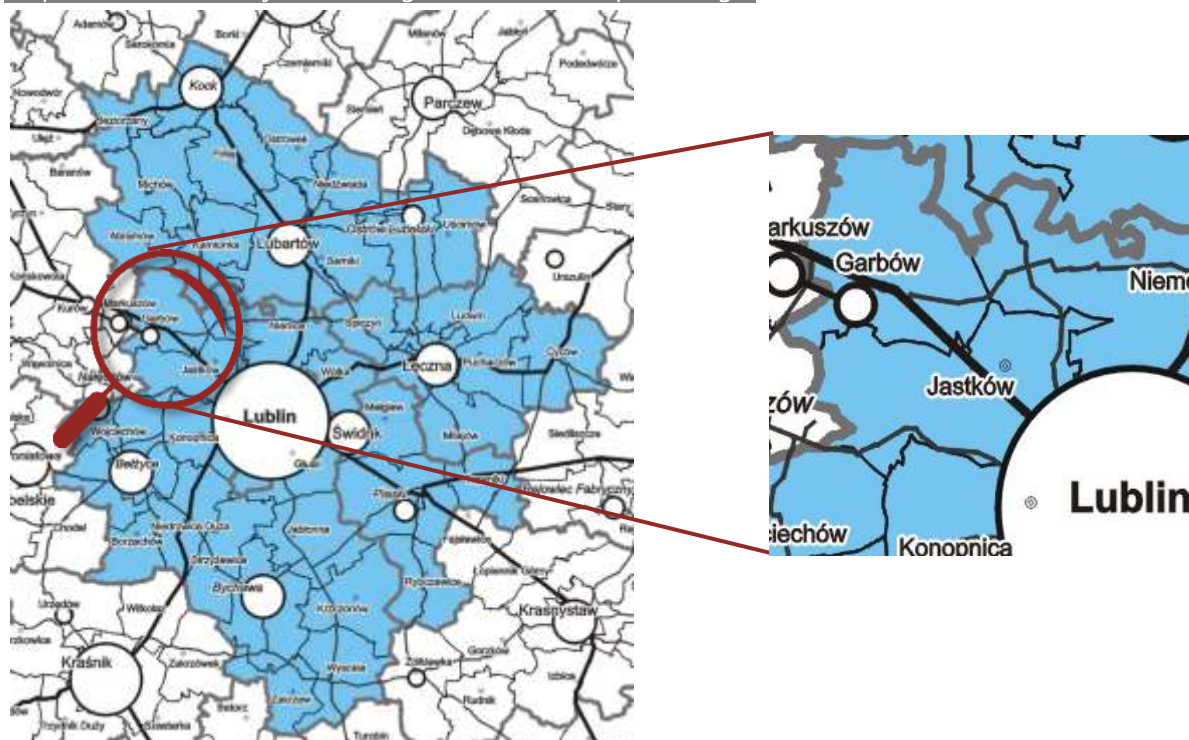
Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://administracja.mac.gov.pl/adm/baza-jst/mapa-administracyjna/278,MAPA-ADMINISTRACYJNA.html>.

Gmina Garbów składa się z **15 sołectw**. Ośrodkiem administracji samorządowej jest miejscowość Garbów, która spełnia rolę głównego obszaru wpływającego na życie społeczno-gospodarcze gminy. Obszar Garbowa **posiada także funkcje centrotwórcze**, jednakże zauważalny brak zwartości obszarowej potencjalnie zmniejsza możliwość oddziaływania stolicy gminy. Należy dążyć do centralizacji zabudowy – także przez rozwiązania inwestycyjne i koncepcje przestrzenne.

Gmina Garbów położona jest w północno-zachodniej części powiatu lubelskiego i graniczy z Gminą Nałęczów (gmina miejsko-wiejska) i Gminą Markuszów (gmina wiejska) z powiatu puławskiego oraz gminami wiejskimi: Gminą Jastków i Gminą Niemce z powiatu lubelskiego oraz Gminą Kamionka i Gminą Abramów z powiatu lubartowskiego. Znajduje się także **w obszarze Lubelskiego Obszaru Metropolitalnego**. LOM to **obszar funkcjonalny obejmujący Miasto Lublin** wraz z gminami i mniejszymi miastami, które powiązane są ze sobą komunikacyjnie i stanowią jednolity obszar zamieszkania (tzn. osoba mieszkająca w dowolnym miejscu takiego obszaru może dojechać do pracy w dowolnym innym fragmencie takiego obszaru)⁵.

⁵ Na podstawie: http://strategia2020.lublin.eu/?page_id=17.

Mapa 7. Delimitacja Lubelskiego Obszaru Metropolitalnego.

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Lubelski Obszar Metropolitalny. Załącznik nr 1 do Uchwały nr XLIX/784/06 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 28 sierpnia 2006 r., <http://www.bpp.lublin.pl/oprac2/delim.lom.jpg>.

Gmina Garbów posiada sieć osadniczą i zabudowę w układzie liniowym (ulicówka) – osadnictwo występuje przy głównym ciągu komunikacyjnym, po obu stronach drogi. Dominuje typ zabudowy jednorodzinnej i zagrodowej.

Znaczna większość obszaru gminy Garbów położona jest na, będącym częścią Wyżyny Lubelskiej, Płaskowyżu Nałęczowskim. Jest to obszar lessowy, dość silnie urzeźbiony (w efekcie wielowiekowej erozji wodnej oraz znacznego wylesienia), o dobrych glebach. Północna część terytorium gminy leży natomiast na bardziej płaskiej Wysoczyźnie Lubartowskiej, będącej mezoregionem fizycznogeograficznym w ramach Niziny Południowo-Podlaskiej. Północna część Gminy Garbów (2 430 ha) należy do Obszaru Chronionego Krajobrazu „Kości Bór”.⁶

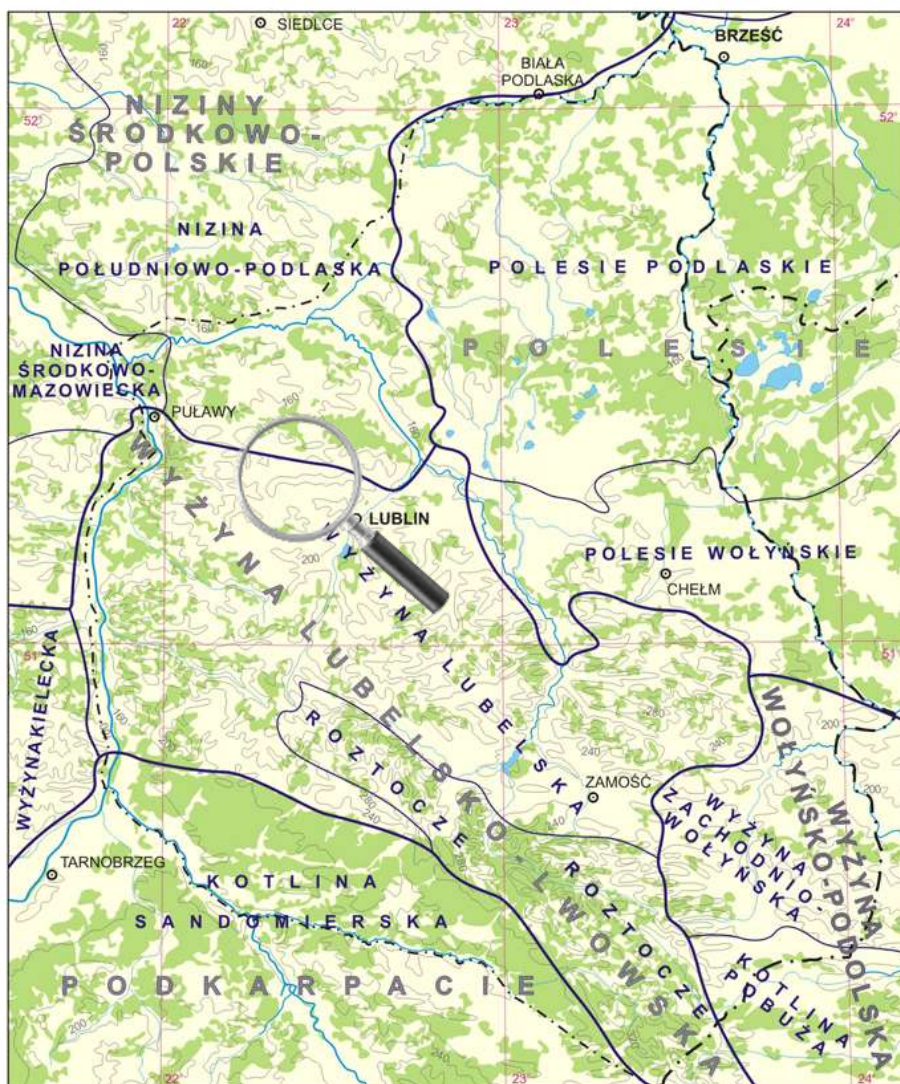

Brak zwartości obszarowej Gminy Garbów stanowi istotnie wyzwanie rozwojowe z punktu widzenia realizacji działań przestrzennych, a także kompleksowych projektów z zakresu infrastruktury technicznej.

⁶ Na podstawie: Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Garbów, 2015 rok.

Mapa 8. Położenie Gminy Garbów na mapie podziału fizyczno-geograficznego województwa lubelskiego.

PODZIAŁ FIZYCZNO-GEOGRAFICZNY
(wg J. Kondrackiego)
1: 1 500 000

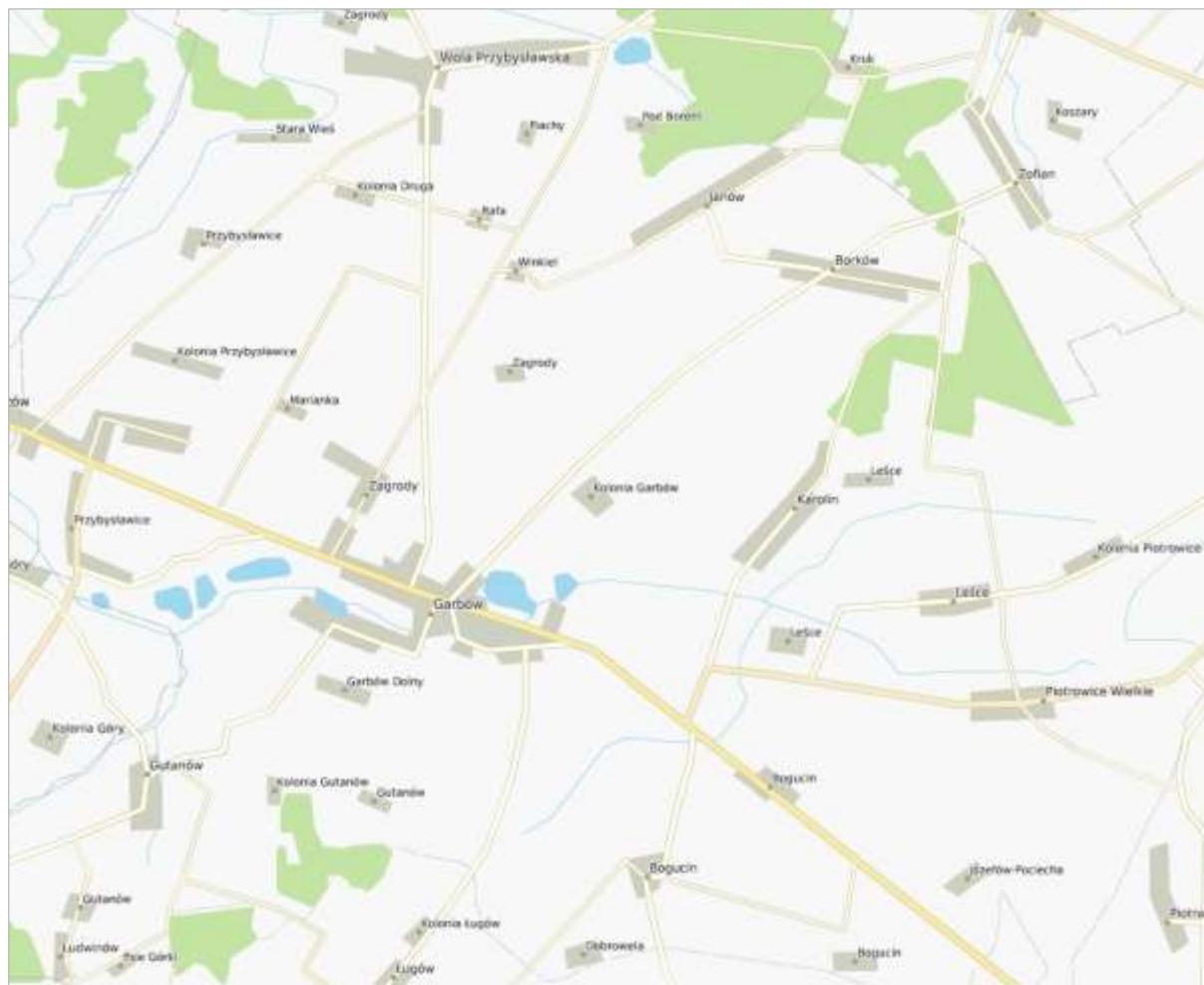
0 15 30 45 km

	granice prowincji		granica państwa
	granice podprowincji		granica regionu "Lubelszczyzna"
	granice makroregionów		las
	poziomice		rzeka; kanał; zbiornik wodny

Źródło: opracowanie własne na podstawie http://www.lto.org.pl/obrazki_kartoteka/mapa_fizyczno_geograficzna.gif.

Głównym elementem sieci rzecznej w Gminie Garbów jest Kurówka, która przecina ten obszar w układzie równoleżnikowym. Wzdłuż Rzeki Kurówka położony jest duży kompleks stawów.

Mapa 9. Położenie Gminy Garbów względem rzek.

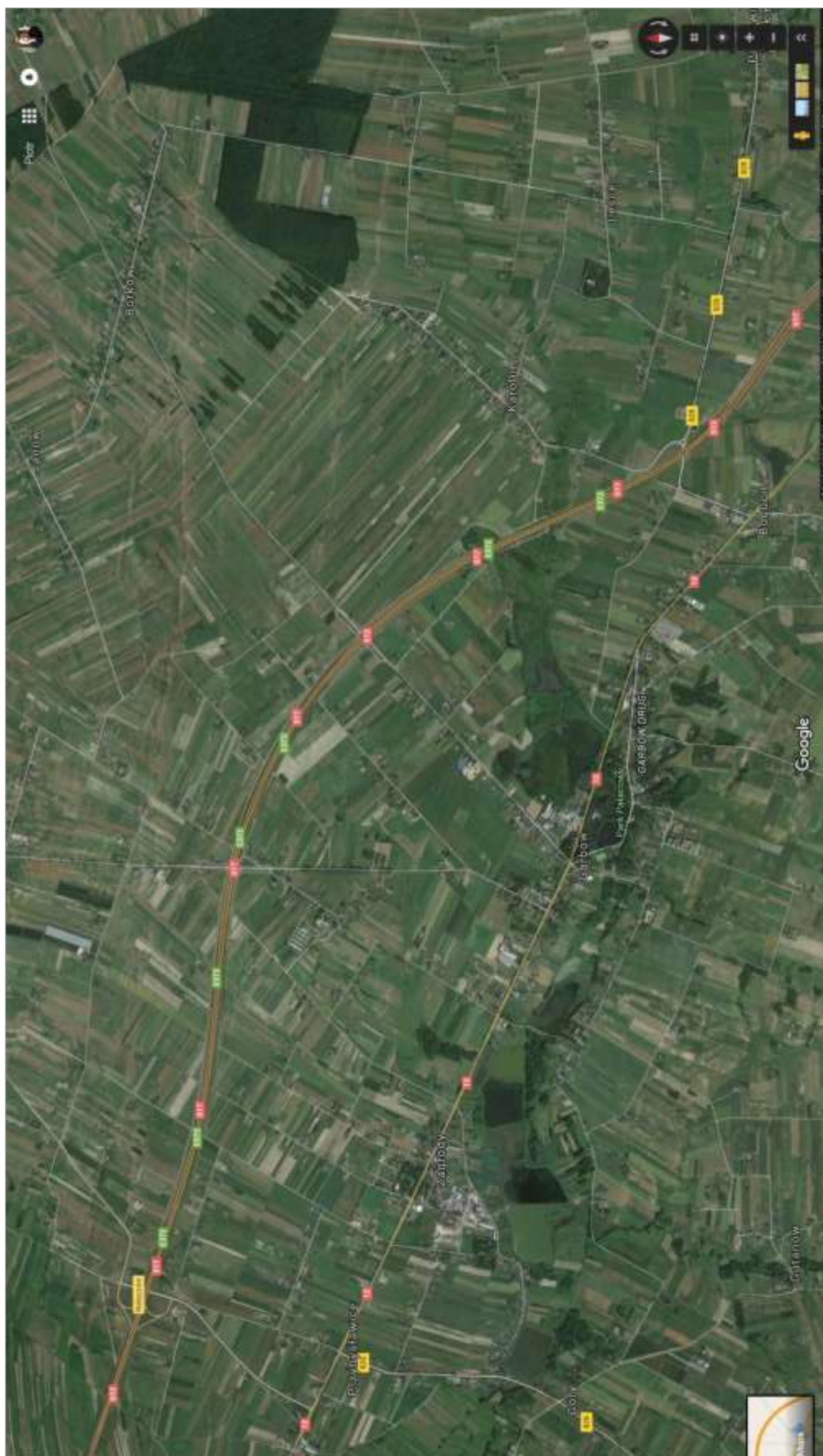

Źródło: <http://mapa.karto.pl/polska>.

Osadnictwo na terenie gminy koncentruje się po obu stronach drogi krajowej nr 12, a także dróg dojazdowych do tej trasy. W pobliżu głównych szlaków komunikacyjnych w gminie widoczna jest koncentracja usług publicznych, komercyjnych oraz zabudowy jednorodzinnej.

Coraz większą rolę na terenie gminy spełnia zatem **czynnik komunikacyjny**, tj. położenie przy głównym trakcie transportowym i głównej drodze stanowiącej powiązanie zewnętrzne gminy. **Utrzymywanie się tego trendu będzie skutkowało w większości tendencją do rozpraszania zabudowy**, co negatywnie będzie wpływało na możliwości realizacji dużych projektów infrastrukturalnych, a także będzie się wiązało ze zwiększonym zapotrzebowaniem społecznym na realizację projektów w zakresie podstawowej infrastruktury technicznej, tj. drogi, chodniki i oświetlenie. Projekty takie w przyszłości będą generowały wzrost wydatków, w związku z rosnącymi kosztami utrzymania. Będą tym samym zmniejszały w czasie budżet inwestycyjnym jak i ograniczały możliwość zaspokajania potrzeb w zakresie podniesienia jakości i komfortu życia mieszkańców Gminy Garbów. Konieczne zatem jest prowadzenie świadomej i długofalowej polityki przestrzennej, w zakresie wyznaczenia obszarów rozwoju sieci osiedleńczej (w szczególności „przyciągania” nowych mieszkańców) i promocji tych terenów w zakresie nowej marki mieszkalniczej Gminy Garbów.

Zdjęcie 1. Układ sieci osadniczej w Gminie Garbów.

Źródło: www.maps.google.com.

1.2. Położenie komunikacyjne

Dostępność komunikacyjna to zespół czynników, które wpływają na łatwość dotarcia się do danego miejsca. Od czasów historycznych położenie w pobliżu głównych szlaków handlowych wpływało na rozwój lokalnej społeczności. W dzisiejszych czasach jednym z głównych czynników świadczących o stopniu dostępności komunikacyjnej jest odległość od głównych szlaków drogowych i kolejowych, portów, lotnisk oraz miast o znaczeniu ponadlokalnym.

Na aktualny układ drogowy gminy składa się **sieć międzynarodowych, krajowych, wojewódzkich, powiatowych i gminnych** dróg. Przez obszar Gminy Garbów przebiegają bardzo ważne dla województwa lubelskiego i ruchu krajowego ciągi komunikacyjne – drogi krajowe nr 12/17 oraz drogi ekspresowe S12 i S17. Szlakiem tym prowadzi także trasa europejska E372 (Warszawa-Lwów). Na terenie Gminy Garbów znajdują się **dwa węzły drogowe** trasy S12/S17 – węzeł „Jastków” (w Bogucinie) oraz „Nałęczów” (w Przybysławicach).

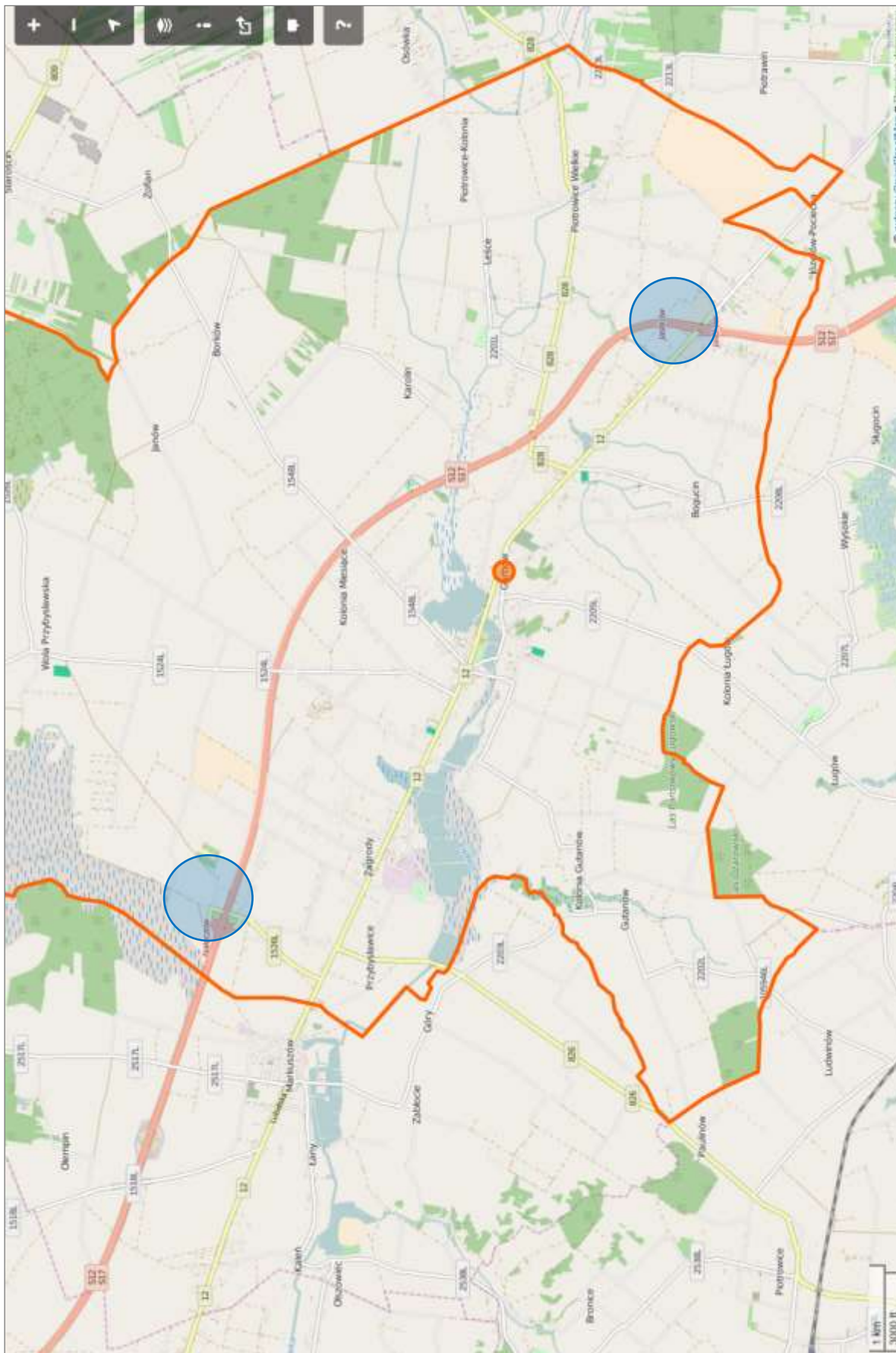
Droga krajowa nr 12 to droga biegnąca równoleżnikowo przez terytorium Polski od granicy z Niemcami, przez Piotrków Trybunalski, Radom, Puławy, Lublin, do granicy z Ukrainy w Dorohusku. Trasa ta stanowi ważne tranzytowe powiązanie transportowe oraz komunikacyjne Polski Wschodniej z częścią centralną i zachodnią kraju. Łączy się z drogą ekspresową S 17 Warszawa – Kurów – Lublin – Zamość – Hrebenne (granica Państwa). Warszawę z Hrebennem łączy także droga krajowa nr 17. Mieszkańcy Gminy Garbów mają bezpośredni dostęp do tych dróg.

Mapa 10. Przebieg drogi ekspresowej S12/S17 w Gminie Garbów.

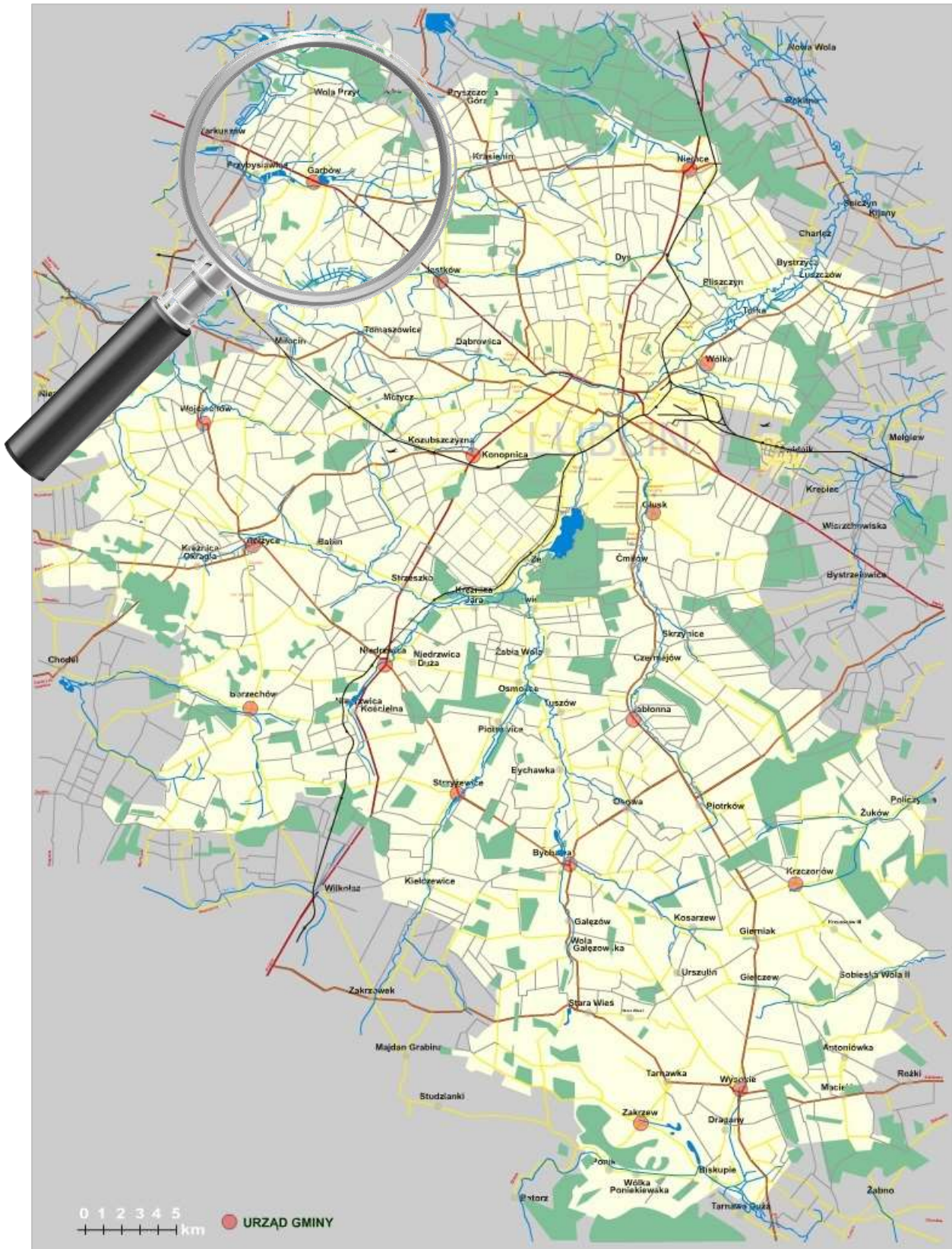
Źródło: http://www.gddkia.gov.pl/userfiles/articles/Lublin/mapy/S17_Sielce_Bogucin1.jpg.

Mapa 11. Lokalizacja węzłów drogowych na drodze ekspresowej S12/S17 w Gminie Garbów.

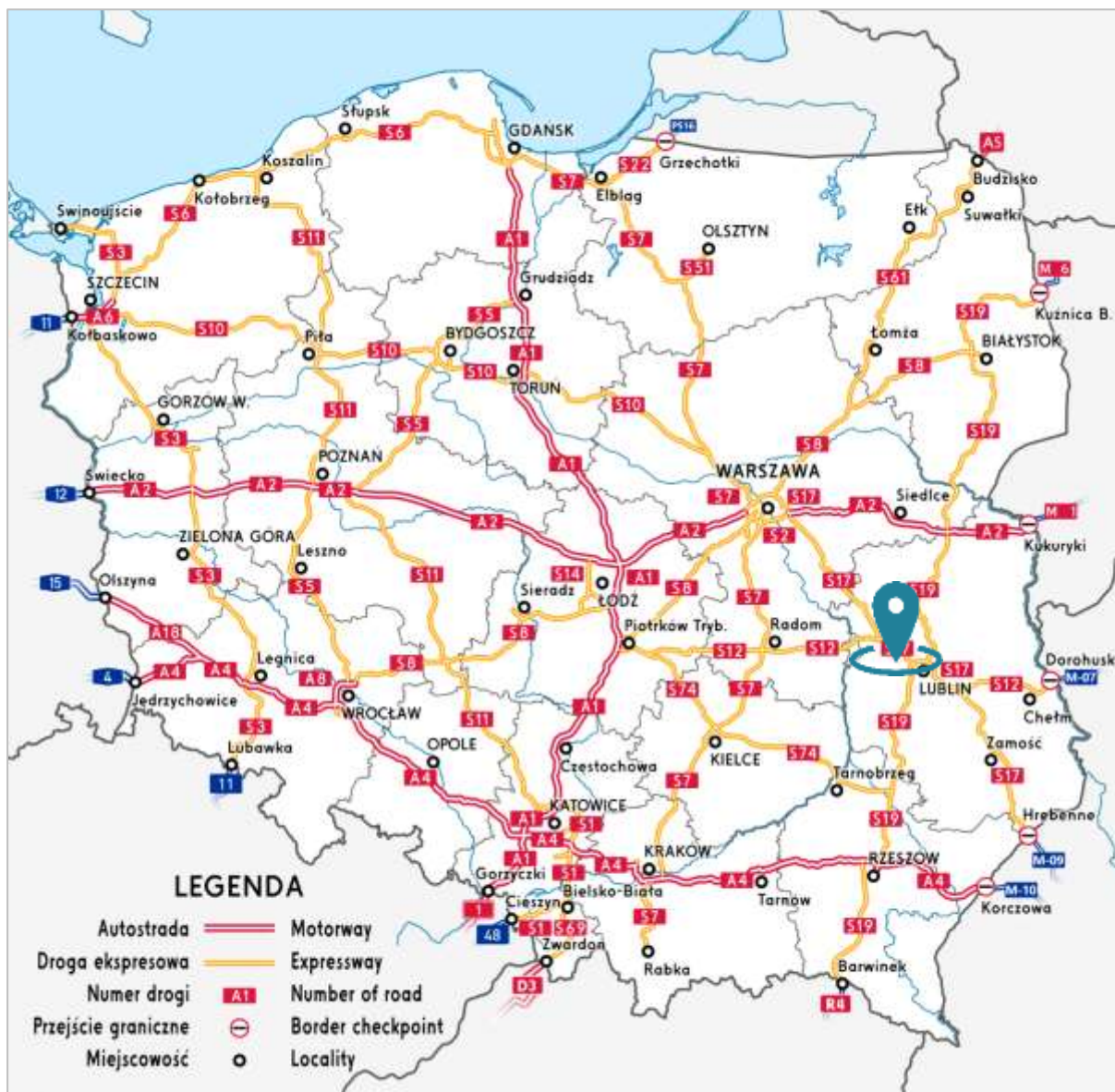
Źródło: opracowanie własne na podstawie www.openstreetmap.com.

Mapa 12. Mapa powiatu lubelskiego wraz z Miastem Lublin.

Źródło: opracowanie własne <http://koziolok.pl/powiat/powiat.htm#>.

Mapa 13. Gmina Garbów na mapie docelowego układu dróg szybkiego ruchu w Polsce.

Źródło: http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/6/63/Docelowy_uklad_drog.svg.

1.3. Walory przyrodnicze

Pod względem walorów naturalnych Gmina Garbów należy do obszaru o stosunkowo wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych, które związane są przede wszystkim z różnorodnością ukształtowania terenu oraz położeniem w pobliżu obszaru chronionego krajobrazu. Obecnie prawną ochroną krajobrazową objęta jest północna część Gminy. Powierzchnia **obszarów prawnie chronionych w Gminie Garbów wynosi 2 430 ha (23,7% powierzchni Gminy)** – jest to 5 miejsce w zestawieniu powierzchni obszarów prawnie chronionych wśród wszystkich gmin powiatu lubelskiego.

Obszar Chronionego Krajobrazu „Kozi Bór” charakteryzuje równinne ukształtowanie. Dominują bory sosnowe z udziałem dębu szypułkowego oraz bory mieszane. Prawdziwą ozdobą tych lasów jest lęgowa

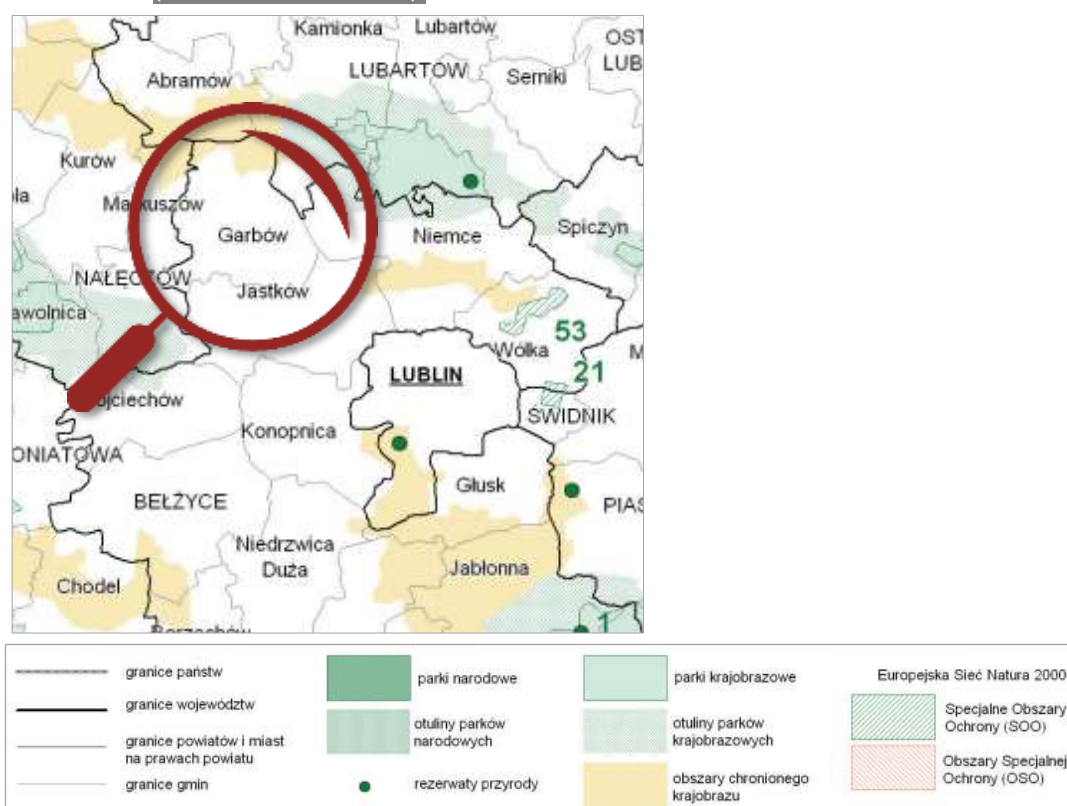
para bocianów czarnych, a także rzadko już spotykane ptaki: myszołów, puszczyk, dzięcioł czarny i dzięcioł średni. Przy północno-zachodniej granicy gminy znajdują się urokliwe naturalne jeziorka – „Rejowiec” i „Duży Ług”. Ich brzegi porasta roślinność szuwarowa, która skrywa lęgi m.in. perkozików, kokoszek wodnych, bąków, kilku gatunków kaczek w tym rzadkich krakw. Na terenie podmokłym można spotkać bobry a czasami łosia.⁷ Obszar ten może stanowić dobre miejsce na wypoczynek, sprzyjające rozwojowi agroturystyki.

Zgodnie z wykazem Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody, prowadzonym przez Generalną Dyрекcję Ochrony Środowiska, na terenie Gminy Garbów znajduje się 2 formy ochrony przyrody:

- » OCK Kozi Bór,
- » użytek ekologiczny (naturalny zbiornik wodny)⁸.

W Garbowie znajdują się malownicze stawy. Zarys historyczny tworzenia gospodarstwa rybackiego na terenie Garbowa sięga II poł. XIX (ok. 1875 r.) i łączy się z osobą hr. Aleksandra Jezierskiego ówczesnego właściciela majątku, który prawdopodobnie kontynuował dzieło swojego dziadka hr. Jana Nepomucena Jezierskiego⁹. Pochodzą one z połowy XIX wieku, a przez lata upodobniły się do naturalnych zbiorników. Obecnie na stawach, a także na podmokłych terenach wokół nich, żyje około 50 gatunków ptaków. Spotkać tu można: łabędzie, rybitwy, czaple oraz cztery spośród pięciu istniejących gatunków perkozów. Na stawach występuje chroniony gatunek ssaka – wydra.¹⁰

Mapa 14. Obszary prawnie chronione w województwie lubelskim wraz z siecią NATURA 2000 (stan: kwiecień 2008 r.).

⁷ Na podstawie: <http://garbow.sulimo.pl/turystyka-i-sport/walory-przyrodnicze/walory-przyrodnicze-gminy.html>.

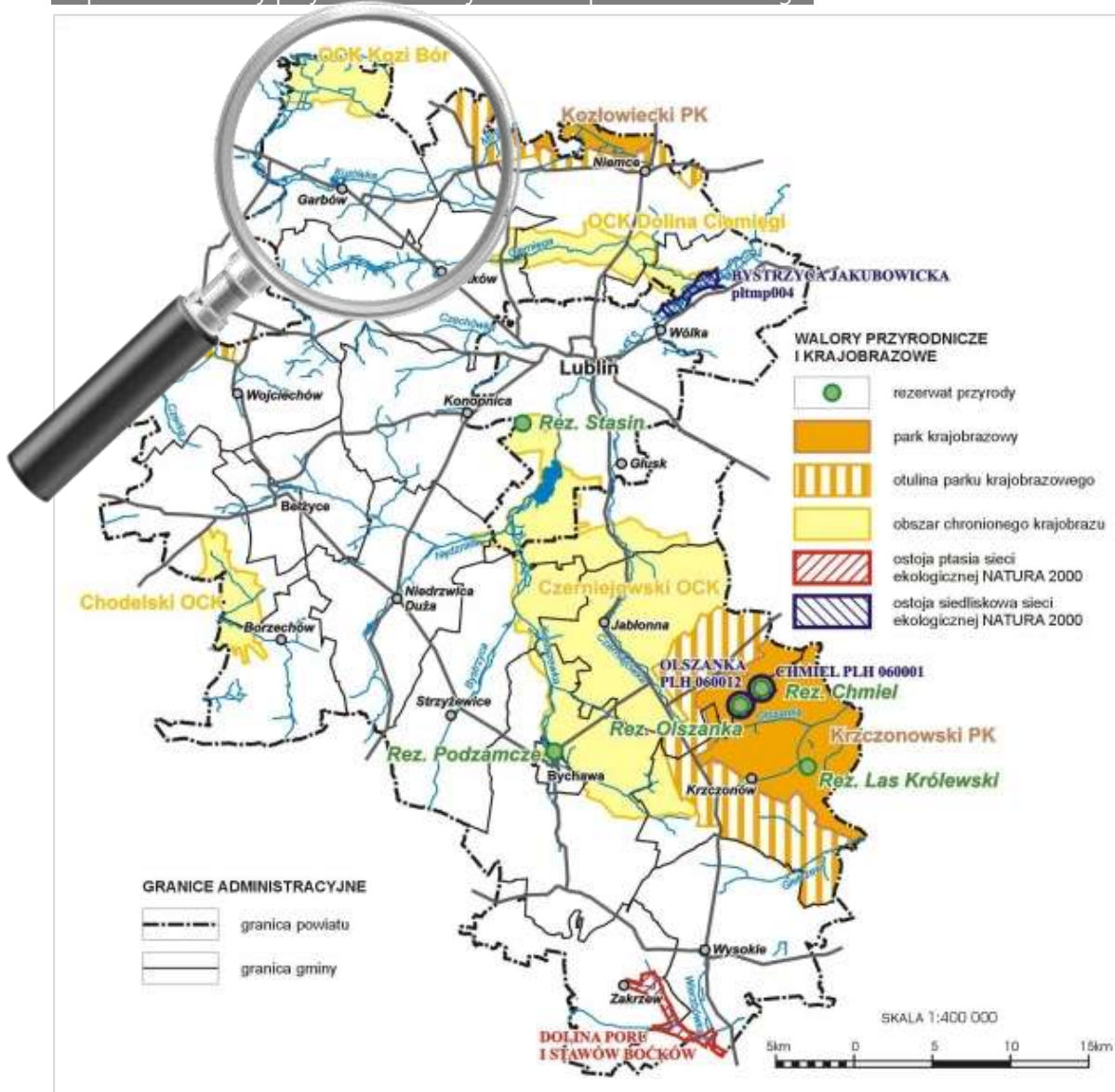
⁸ Na podstawie: <http://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/search.jsf>.

⁹ Na podstawie: Zielony Informator Gminy Garbów.

¹⁰ Na podstawie: Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Garbów, 2004 r.

Źródło: http://www.lubelskie.pl/img/userfiles/files/COREL/Mapa_obszarow_chronionych.pdf.

Mapa 15. Walory przyrodnicze i krajobrazowe powiatu lubelskiego.

Źródło: Strategia Rozwoju Powiatu Lubelskiego na lata 2007-2015.

W Garbowie znajduje się także Park Przystałcowy – obejmuje on powierzchnię około 3,5 ha. Wiek rosnących tu okazów niektórych drzew sięga 200 lat. Na terenie parku znajduje się około 20 drzew o obwodzie pni ponad 300 cm¹¹.

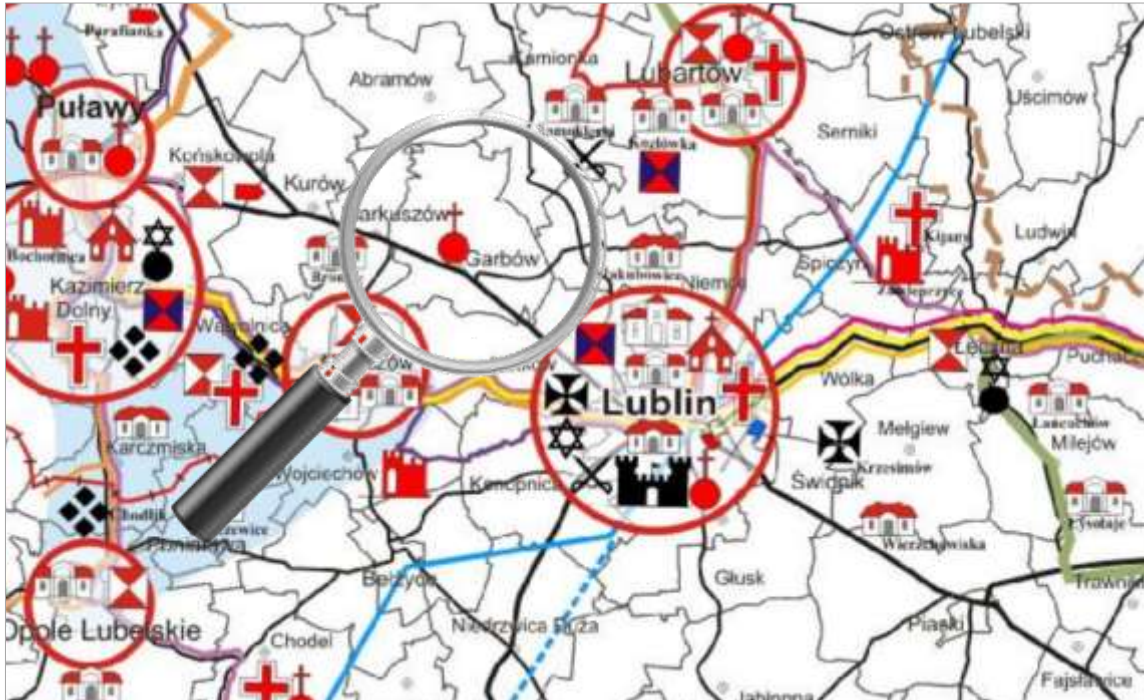
Osobliwością przyrodniczą Gminy Garbów są także wąwozy lessowe, które otaczają m.in. wzgórze „Kościelniska”. Doskonale widać tam profile skały lessowej, z której zbudowana jest cała Wyżyna Lubelska.

W otoczeniu Gminy Garbów znajdują się ośrodki o istotnym znaczeniu dla obsługi ruchu turystycznego. *Plan Marketingu Turystyki w Województwie Lubelskim na lata 2007-2013* wskazuje, że w bliskim położeniu od Gminy Garbów są obszary istotne dla województwa pod względem turystyki – **Miasto Lublin, Nałęczów i Kozłówka**. Te silne ośrodki w sposób naturalny generują główny ruch turystyczny, wpływając na mniejsze

¹¹ Na podstawie: <http://www.garbow.pl/turystyka-i-sport/walory-przyrodnicze/park-przystałcowy.html>

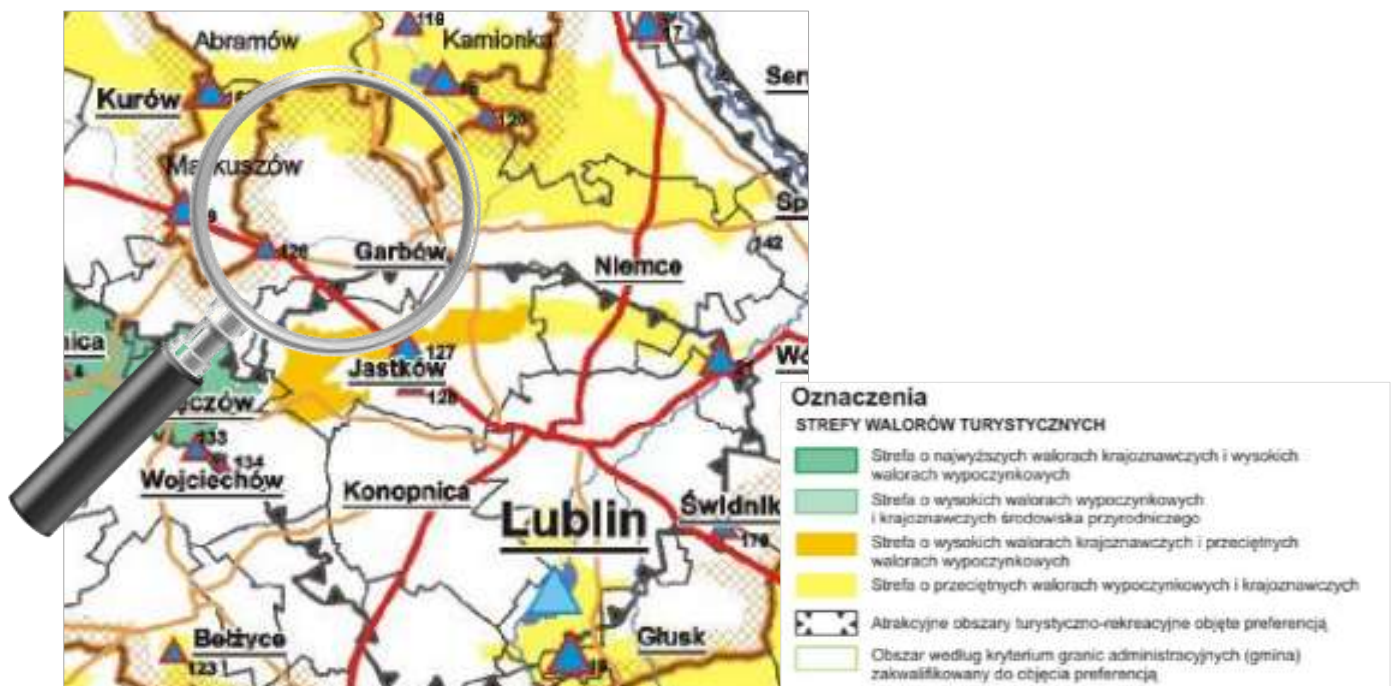
zainteresowanie Gminą Garbów wśród odwiedzających. *Plan Marketingu* definiuje obszar gminy jako sferę o przeciętnych walorach wypoczynkowych i krajoznawczych¹².

Mapa 16. Położenie Gminy Garbów na mapie walorów dziedzictwa kulturowego województwa lubelskiego.

Źródło: Plan Marketingu Turystyki w Województwie Lubelskim na lata 2007-2013, Lublin 2007.

Mapa 17. Położenie Gminy Garbów na mapie walorów turystycznych województwa lubelskiego.

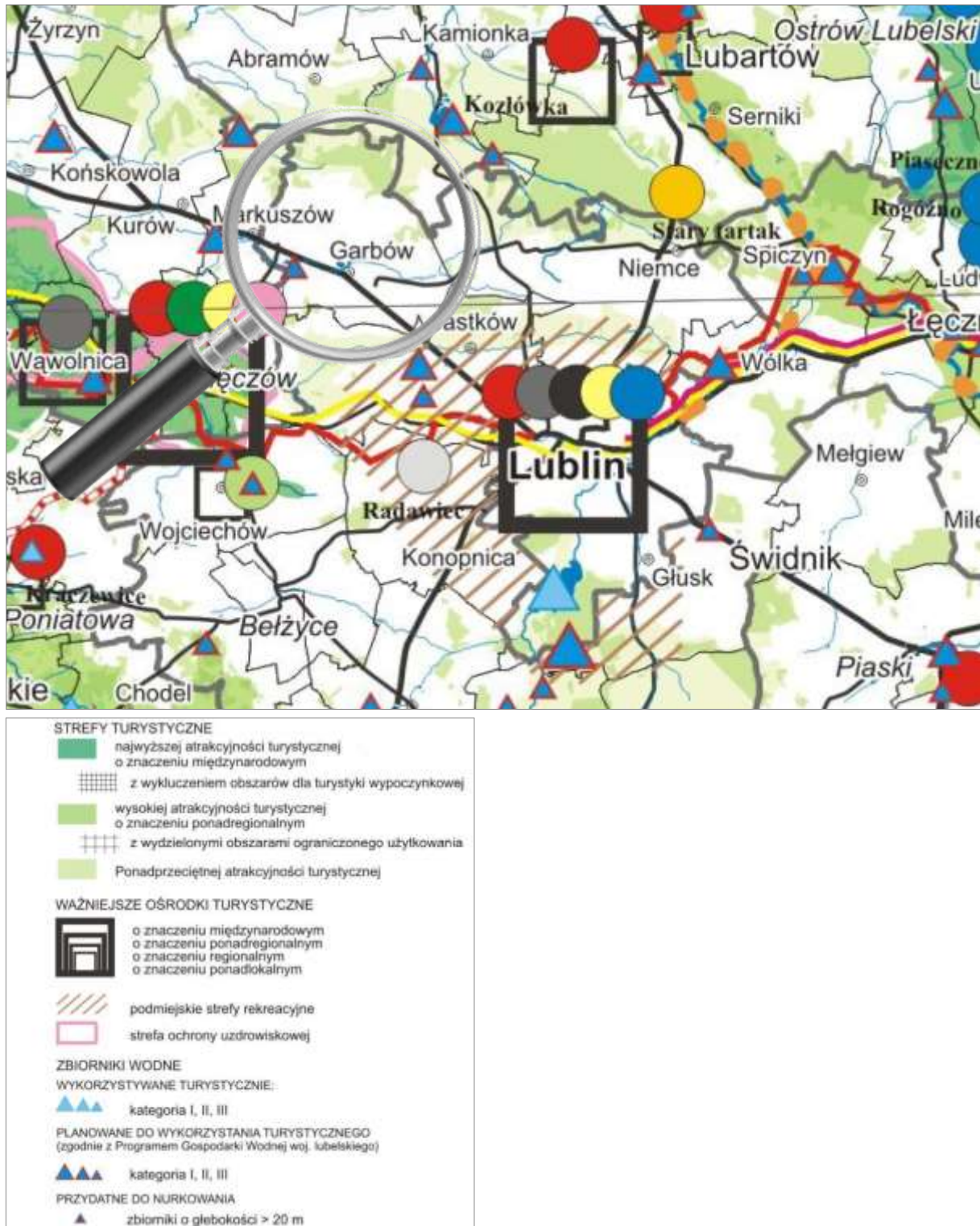

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Plan Marketingu Turystyki w Województwie Lubelskim na lata 2007-2013, Lublin 2007.

¹² Biura Planowania Przestrzennego, *Plan Marketingu Turystyki w Województwie Lubelskim na lata 2007-2013*.

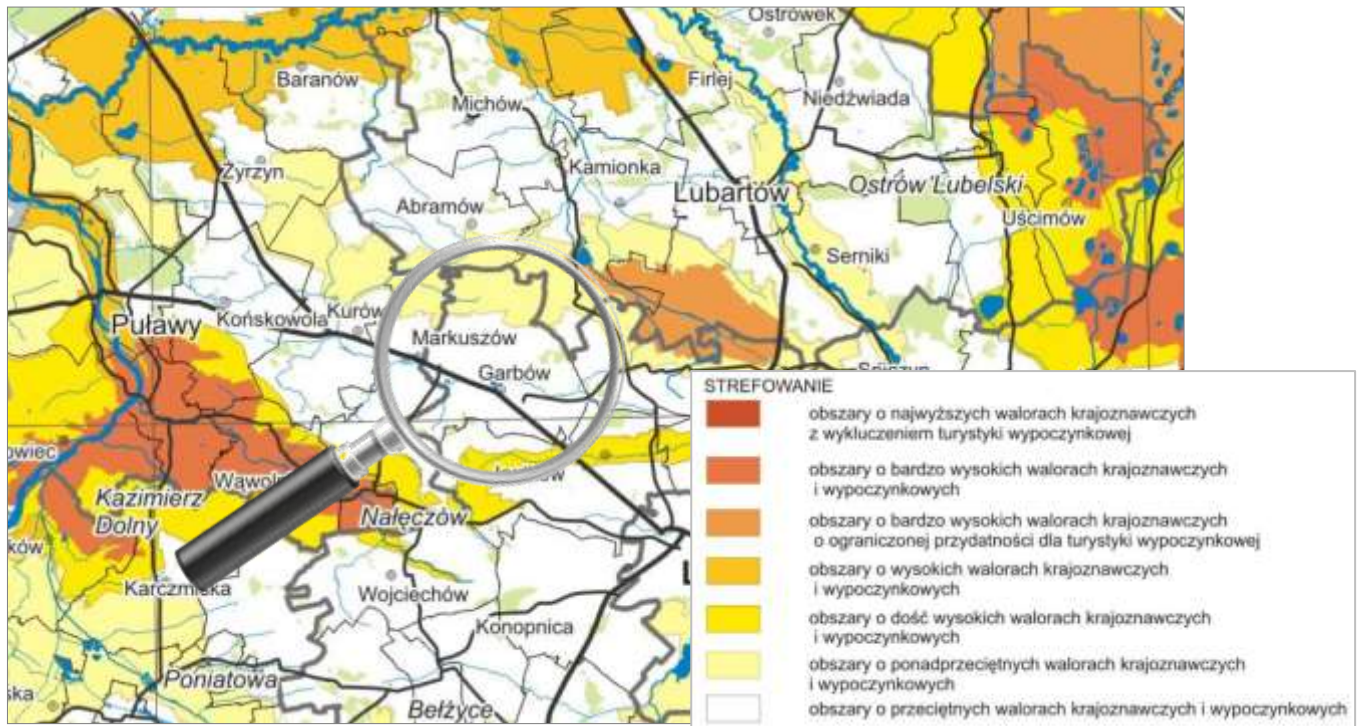
Wysoką atrakcyjność północnych obszarów Gminy Garbów podkreśla mapa dotycząca kierunków rozwoju turystyki i rekreacji w województwie lubelskim, zawarta w *Planie Marketingu*.

Mapa 18. Położenie Gminy Garbów na mapie kierunków rozwoju turystyki i rekreacji w województwie lubelskim.

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Plan Marketingu Turystyki w Województwie Lubelskim na lata 2007-2013, Lublin 2007.

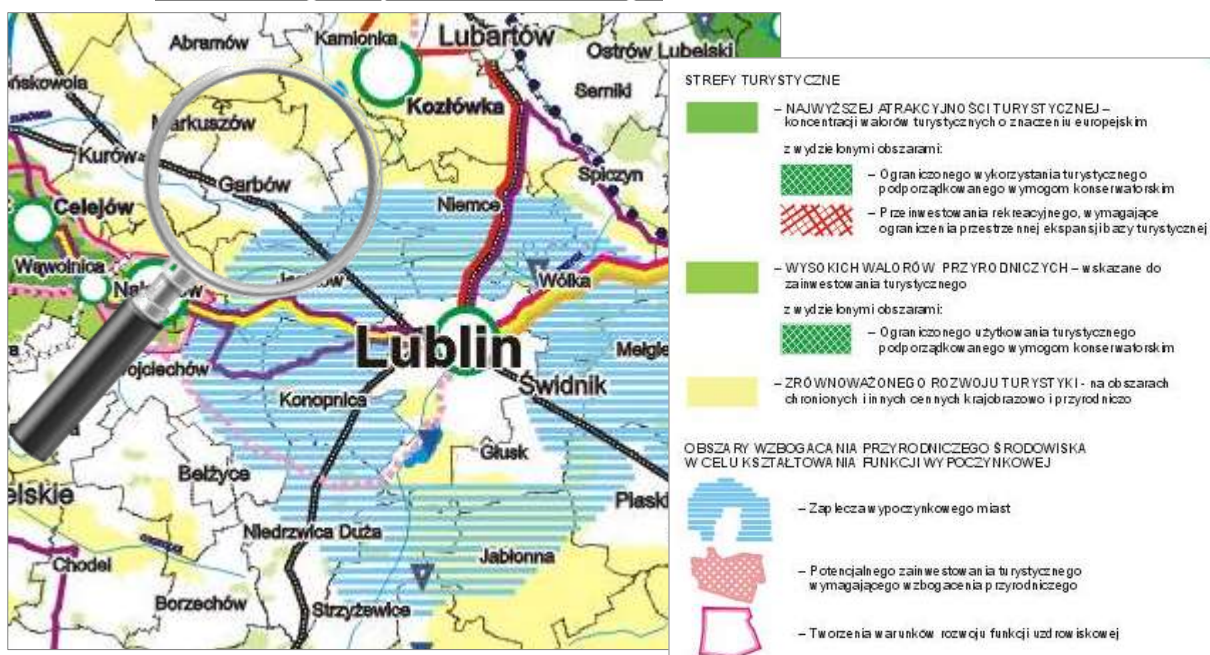
Mapa 19. Położenie Gminy Garbów na mapie waloryzacji przyrodniczo-krajobrazowej w województwie lubelskim.

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Plan Marketingu Turystyki w Województwie Lubelskim na lata 2007-2013, Lublin 2007.

Południowa część Gminy uznawana jest w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego za obszar wzbogacania przyrodniczego środowiska w celu ukształtowania funkcji wypoczynkowej dla obszarów miejskich. Północna część natomiast to strefa zrównoważonego rozwoju turystyki.

Mapa 20. Położenie Gminy Garbów na mapie turystycznej w Kierunkach Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego.

Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego, Lublin 2002.

Struktura terenu

Gmina posiada różnorodną strukturę funkcjonalno-przestrzenną. Charakteryzuje ją niski udział kompleksów leśnych (lesistość w 2014 r. wyniosła 11,8% - 1 220 ha) oraz stosunkowo wysoki łąk i pastwisk (ok. 11,5%). Użytki rolne stanowią niemal 88% powierzchni gminy, w tym grunty orne 76,3%¹³. W północnej części gminy dominuje krajobraz równinny z kilkoma kompleksami leśnymi. Południowa część gminy leży na atrakcyjnym Płaskowyżu Nałęczowskim, o charakterystycznym pagórkowatym krajobrazie. Występują tu liczne wzgórza, doliny, wąwozy lessowe oraz duży kompleks stawów rybnych.

Klimat

Według regionalizacji klimatycznej gmina Garbów leży na pograniczu lubelsko-chełmskiej i lubartowsko-parczewskiej dziedziny klimatycznej. Jest to strefa klimatu umiarkowanego o widocznych wpływach klimatu kontynentalnego. Podobnie jak w całej Polsce, klimat jest tu kształtowany przez trzy główne masy powietrza: polarne, arktyczne i zwrotnikowe, przy czym zdecydowanie dominują polarne masy powietrza. Średnia roczna temperatura jest dość wysoka (10,5°C). Najcieplejszym miesiącem jest lipiec, którego średnia temperatura wynosi 21,5°C, najzimniejsze miesiące to styczeń i luty ze średnią temperaturą -3,5°C. Okres bez przymrozków trwa 161 - 180 dni, przymrozki na ogół występują od początku października do końca kwietnia. Okres wegetacyjny, ze średnią temperaturą dobową ponad 5°C, trwa około 220 dni. Roboty polowe zaczynają się w drugiej połowie marca i trwają do końca października. Roczna suma opadów to zaledwie około 550 mm, z maksimum w lipcu i minimum zimą¹⁴. Klimat sprzyja rozwojowi rolnictwa.

Gleby¹⁵

Wśród użytków rolnych dominują tutaj urodzajne gleby lessowe (brunatne i płowe). Jedynie w północnej części gminy występują słabsze gleby piaszczyste. Do I- III klas bonitacyjnych zaliczane jest 63,3% gruntów ornych i 72% użytków zielonych. Sytuuje to gminę w grupie gmin o dobrych warunkach agroekologicznych. Według ewidencji gruntów gleby klasy V i VI – najbardziej korzystne pod uprawy energetyczne – zajmują powierzchnię ok. 950 ha.

Wody powierzchniowe

Jakość wód jest na ogół niska. Głównymi źródłami i przyczynami powstawania zanieczyszczeń są: niewielka długość sieci kanalizacyjnej, chemizacja rolnictwa, spływy z tras komunikacyjnych, ścieki przemysłowe i nieszczelne szamba. Obszar gminy leży w zlewni Kurówki, prawego dopływu Wisły. Tylko niewielkie skrawki obszaru gminy należą do zlewni Ciemięgi, Mininy i Bystrej. Kurówka na całej swej długości w granicach gminy niesie wody pozaklasowe.

¹³ Na podstawie danych BDL GUS.

¹⁴ Na podstawie: Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Garbów, Garbów 2015.

¹⁵ Tamże

Zanieczyszczenie

Na terenie Gminy Garbów **nie ma zorganizowanego składowiska odpadów**. W miejscowości Garbów funkcjonuje Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych. Obszar gminy należy do centralnego rejonu gospodarki odpadami województwa lubelskiego. Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami umieszcza Gminę Garbów w Zakładzie Zagospodarowania Odpadów Rokitno. Głównymi źródłami wytwarzania odpadów komunalnych są: gospodarstwa domowe, obiekty infrastruktury, tj. handel, usługi, zakłady, szkolnictwo i inne.

Ochrona środowiska

Obszar Gminy Garbów nie jest ujęty w Krajowej Sieci Ekologicznej ECONET-PL, ani w europejskim systemie CORINE.

Podstawowym źródłem uciążliwości akustycznych na terenie Gminy Garbów są hałasy komunikacyjne, związane z przebiegiem przez ten obszar drogi krajowej.

Gmina posiada opracowany Program Ochrony Środowiska, a także Plan Gospodarki Niskoemisyjnej.

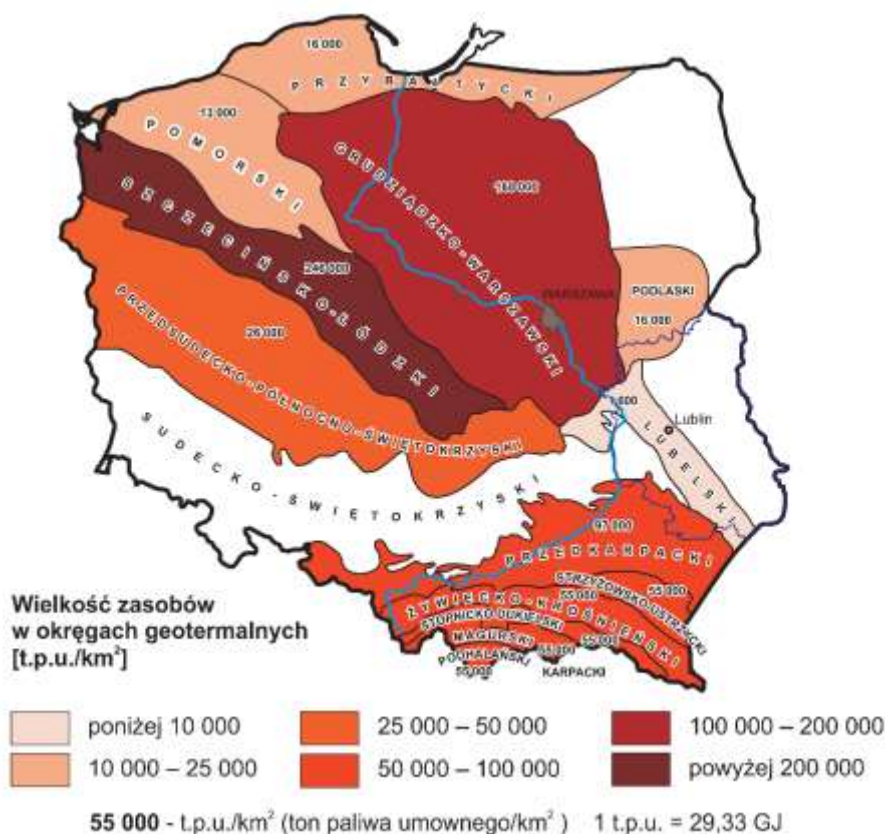
Alternatywne źródła energii

„Program Rozwoju Odnawialnych Źródeł Energii dla Województwa Lubelskiego” z 2013 roku wskazuje, że: **najbardziej korzystne warunki do rozpoczęcia prac zmierzających do systematycznego wykorzystania energii geotermalnej w województwie lubelskim znajdują się w północnej części rowu lubelskiego i są to następujące gminy:**

1. *Kłoczew, Ryki, Stężycza, Nowodwór i Ułęż w powiecie ryckim;*
2. *Janowiec, Kazimierz Dolny, Puławy, Żyrzyn, Baranów, Kurów, Końskowola, Wąwolnica, Nałęczów i Markuszów w powiecie puławskim;*
3. *Jeziorzany, Michów, Abramów, Kamionka, Firlej i Lubartów w powiecie lubartowskim;*
4. *Poniatowa i Karczmiska w powiecie opolskim;*
5. *Borzechów, Bełżyce, Wojciechów, Jastków, **Garbów**, Niemce, Niedrzwica Duża, Konopnica, Lublin, Wólka, Głusk, Strzyżewice, Jabłonna, Bychawa i Krzczonów w powiecie lubelskim¹⁶.*

¹⁶ Biuro Planowania Przestrzennego w Lublinie, *Program Rozwoju Odnawialnych Źródeł Energii dla Województwa Lubelskiego*, Lublin 2013.

Mapa 21. Zasoby energii geotermalnej w Polsce.

Źródło: R. Ney, J. Sokolowski, Energia geotermalna, Instytut Gospodarki Surowcami Mineralnymi i Energią, PAN Kraków, [w:] Energia odnawialna. Polska. Zasoby i wykorzystanie, Wydawnictwo GEA, Warszawa 2001.

„Program Rozwoju Odnawialnych Źródeł Energii dla Województwa Lubelskiego” wskazuje także, że obszar Gminy Garbów jest korzystny i proponowany do rozwoju innych instalacji z zakresu OZE, w tym przede wszystkim:

- » energetyki słonecznej,
- » energetyki wiatrowej,
- » energetyki opartej o biomasę (obszary o najwyższym potencjale gleb do upraw jednorocznych roślin energetycznych)

Występowanie na terenie Gminy Garbów obszarów prawnie chronionych jedynie na północy obszaru, rozwój infrastruktury związanej z odnawialnymi źródłami energii nie będzie znacząco utrudniony.

W 2014 roku rozpoczęto realizację projektu „EKOENERGIA dla Gminy Garbów”, dofinansowanego ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego. Projekt zakłada współfinansowanie montażu kolektorów słonecznych oraz wymiany starych pieców na kotły na biomasę.

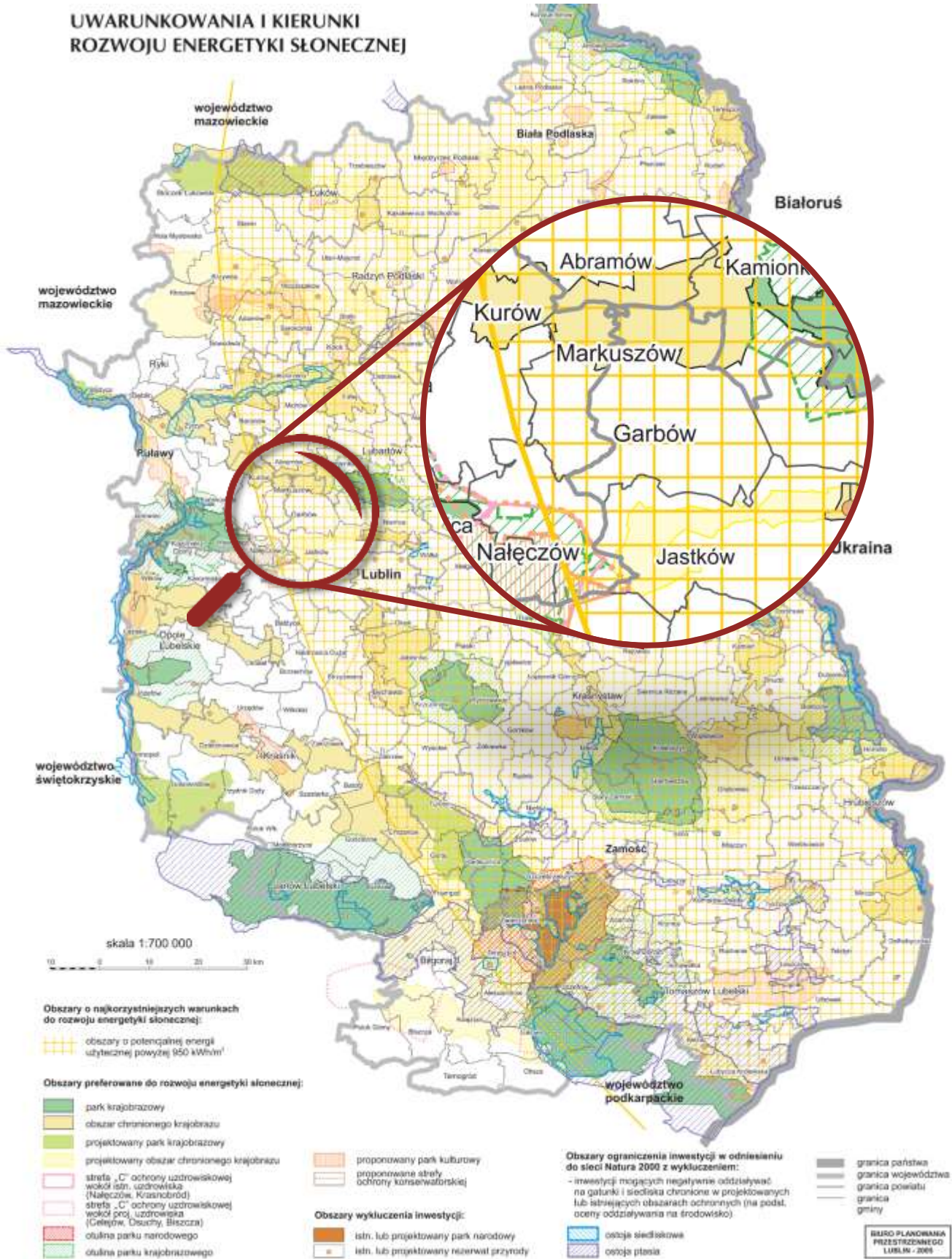

Gmina Garbów posiada znaczący potencjał wykorzystania alternatywnych źródeł energii – słonecznej, wiatrowej, opartej o biomasę i źródła geotermalne.

Mapa 22. Uwarunkowanie i kierunki rozwoju energetyki słonecznej w woj. lubelskim.

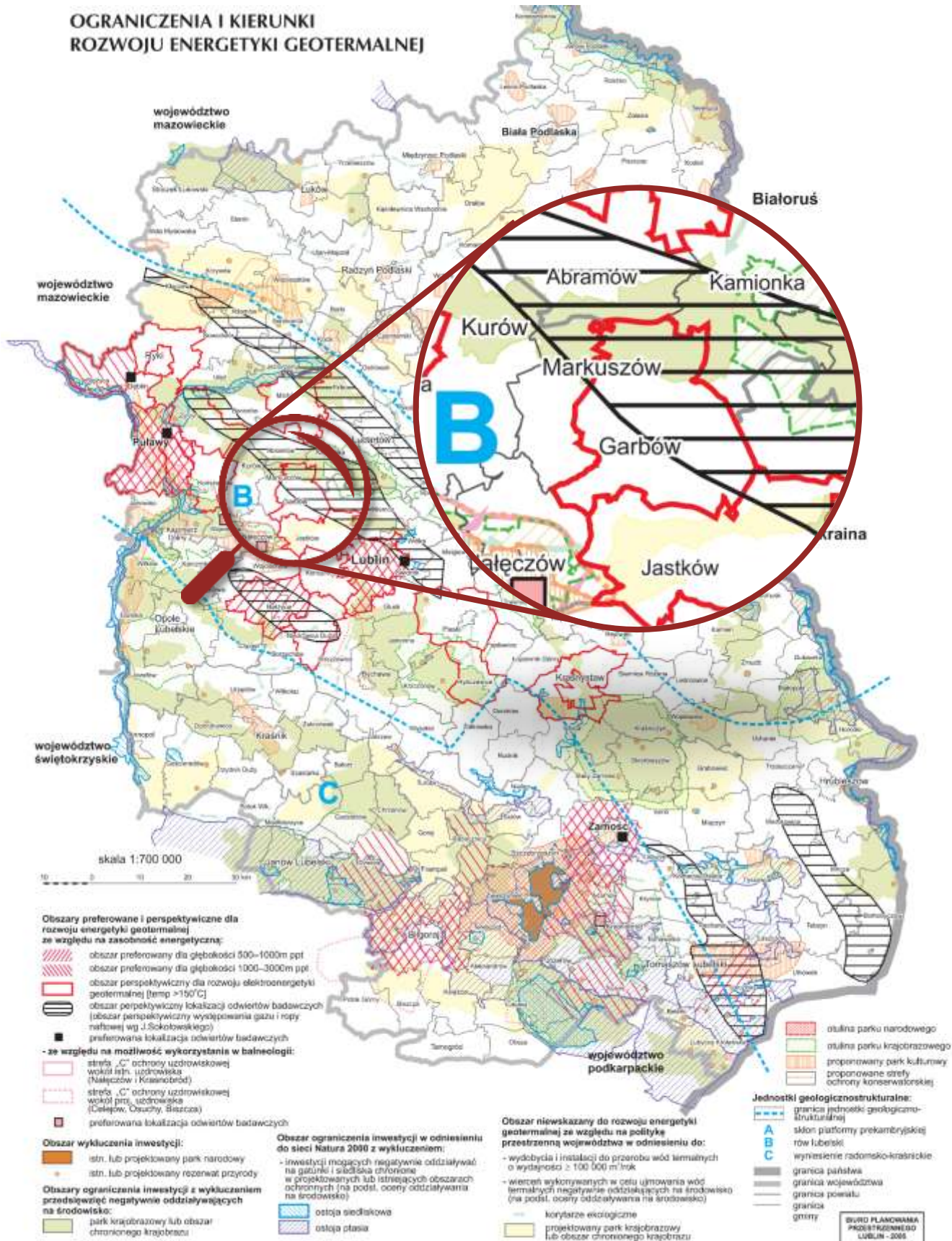
UWARUNKOWANIA I KIERUNKI ROZWOJU ENERGETYKI SŁONECZNEJ

Źródło: Biuro Planowania Przestrzennego w Lublinie, Wojewódzki Program Rozwoju Alternatywnych Źródeł Energii dla Województwa Lubelskiego, Lublin 2006.

Mapa 23. Kierunki rozwoju energetyki geotermalnej w województwie lubelskim.

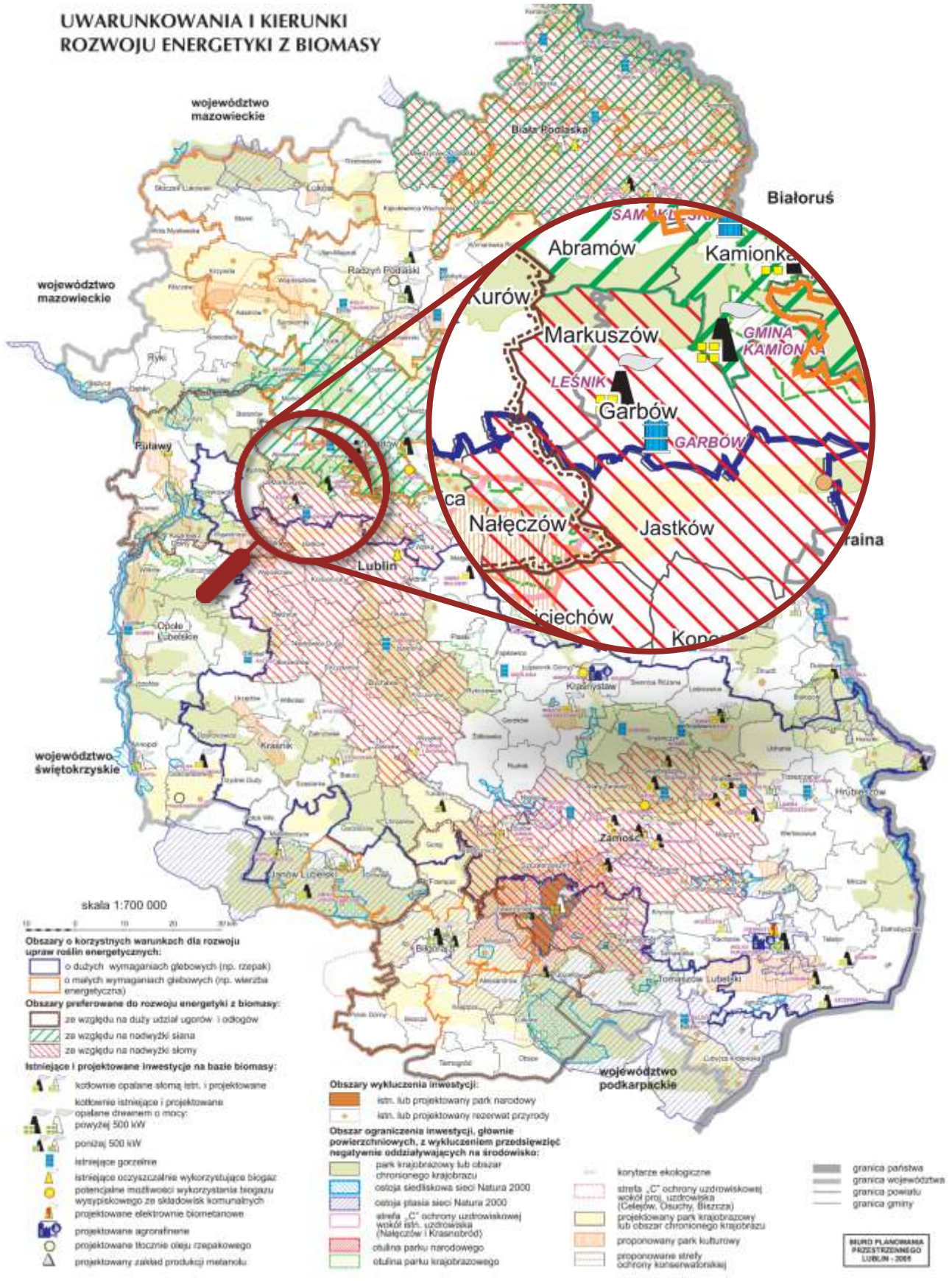
OGRANICZENIA I KIERUNKI ROZWOJU ENERGETYKI GEOTERMALNEJ

Źródło: Biuro Planowania Przestrzennego w Lublinie, Wojewódzki Program Rozwoju Alternatywnych Źródeł Energii dla Województwa Lubelskiego, Lublin 2006.

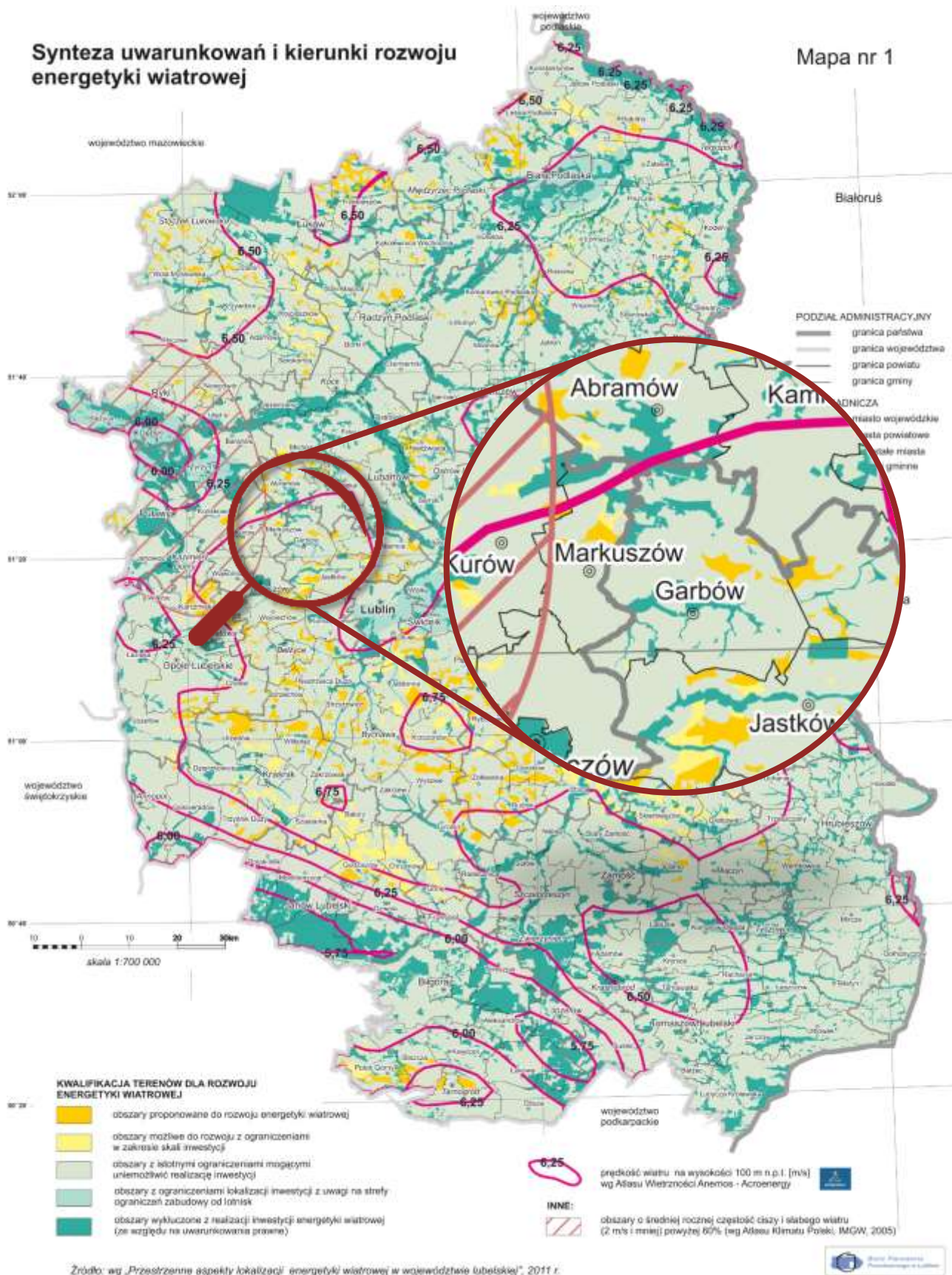
Mapa 24. Uwarunkowania i kierunki rozwoju energetyki z biomasy w woj. lubelskim.

UWARUNKOWANIA I KIERUNKI ROZWOJU ENERGETYKI Z BIOMASY

Źródło: Biuro Planowania Przestrzennego w Lublinie, Wojewódzki Program Rozwoju Alternatywnych Źródeł Energii dla Województwa Lubelskiego, Lublin 2006.

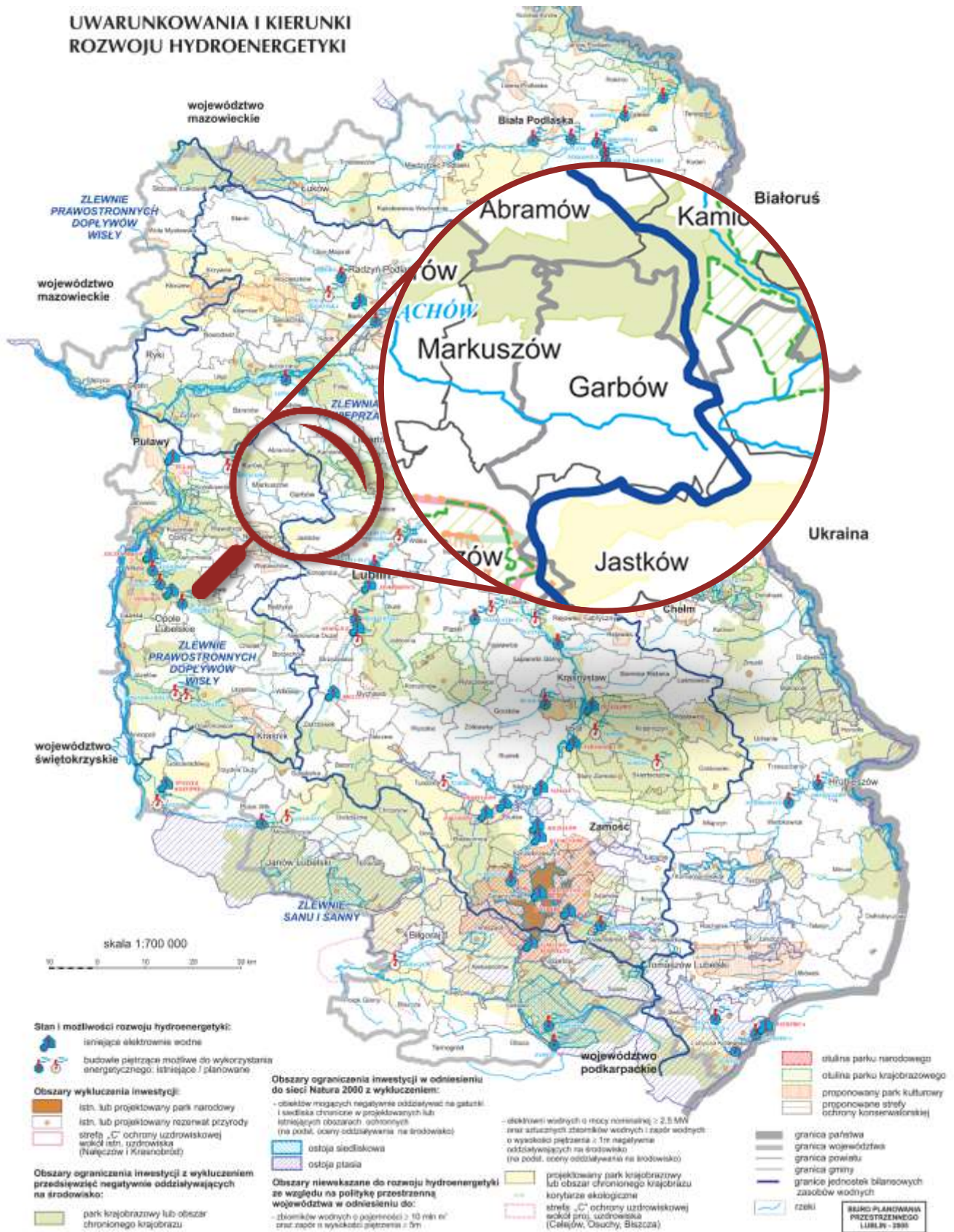
Mapa 25. Uwarunkowania i kierunki rozwoju energetyki wiatrowej w województwie lubelskim.

Źródło: Biuro Planowania Przestrzennego w Lublinie, Program Rozwoju Odnawialnych Źródeł Energii dla Województwa Lubelskiego, Lublin 2013.

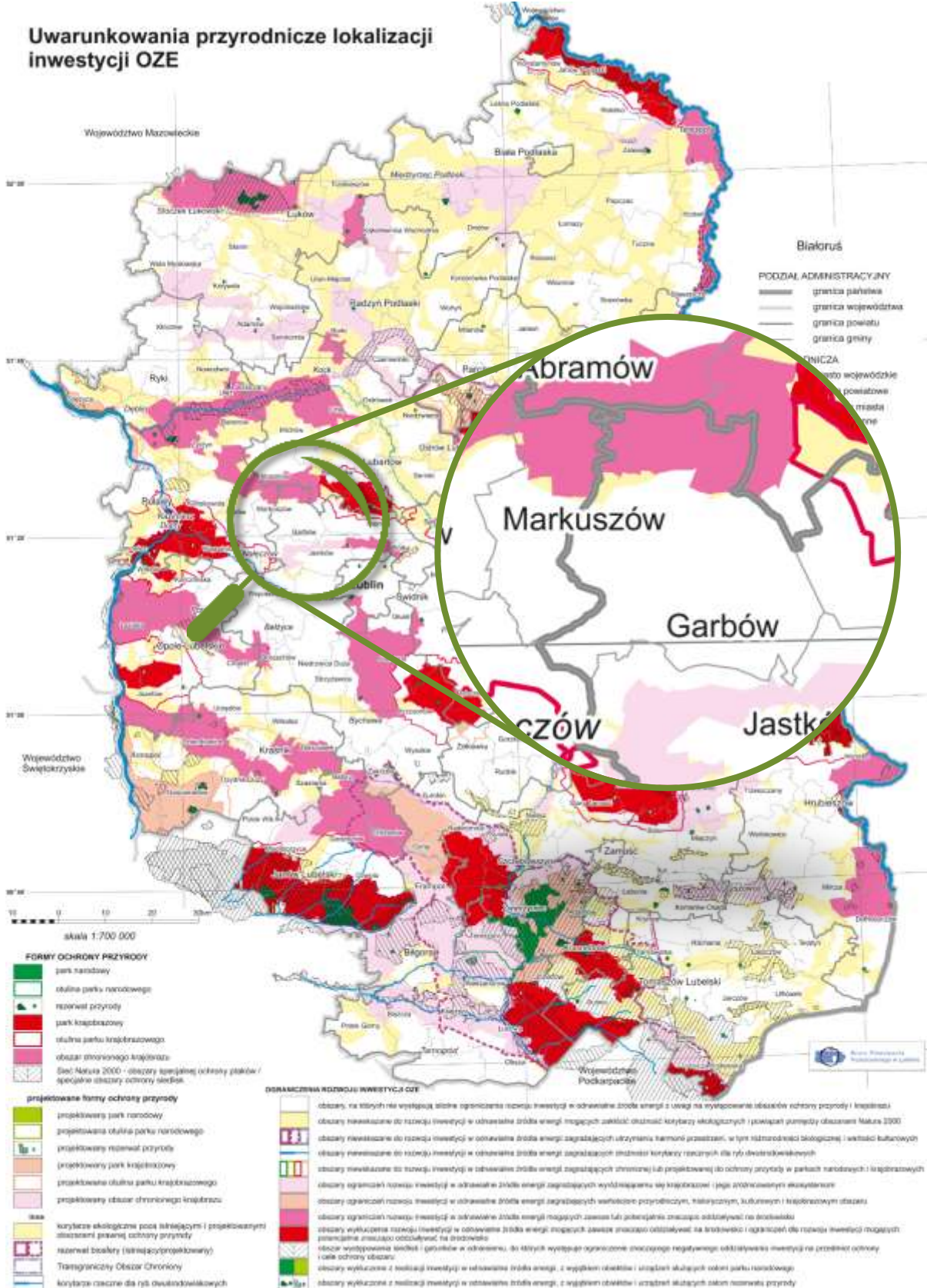
Mapa 26. Uwarunkowania i kierunki rozwoju energii wodnej (hydroenergetyki) w województwie lubelskim.

UWARUNKOWANIA I KIERUNKI ROZWOJU HYDROENERGETYKI

Źródło: Biuro Planowania Przestrzennego w Lublinie, Wojewódzki Program Rozwoju Alternatywnych Źródeł Energii dla Województwa Lubelskiego, Lublin 2006.

Mapa 27. Ograniczenia rozwoju energetyki ze źródeł odnawialnych w woj. lubelskim.

1.4. Walory kulturowe

Historia

Gmina Garbów leży w centralnej części województwa lubelskiego, na północno-zachodnim skraju Wyżyny Lubelskiej. Bogatym walorom przyrodniczo-krajobrazowym gminy Garbów dorównuje równie bogata historia.

Badania archeologiczne prowadzone na tym terenie oraz znaleziska narzędzi kamiennych i ceramiki, świadczą, że w VIII-IX wieku istniało tu grodzisko, otoczone fosą i wałami. Początki osadnictwa na tej ziemi wiążą się z zasiedleniem jednego z okolicznych wzniesień, zwanym ariańskim wzgórzem.

Przypuszcza się, że nazwa miejscowości nawiązuje do jej położenia i pochodzi od słowa „garb”, którym ludność określała miejsce swego zamieszkania.

Już od wczesnego średniowiecza tętniło na tych terenach życie gospodarcze. W czasach, gdy Polska przyjmowała chrześcijaństwo, wieś znajdowała się przy głównym trakcie komunikacyjnym pasa osadniczego, co sprzyjało jej rozwojowi. Pierwsi mieszkańcy trudnili się wyrobem smoły i wyrębem lasów. Stopniowo coraz większą rolę w rozwoju zaczęły odgrywać lokalny handel i rzemiosło. Garbów słynął z usług młynarskich, garncarskich, wyrobu dzięgiu oraz z licznych karczmi. W I połowie XII wieku powstała tu jedna z najwcześniejszych parafii na terenie Lubelszczyzny. Pierwsze wzmianki o niej pochodzą z zapisków watykańskich oraz kroniki Jana Długosza z roku 1326. Dowiadujemy się, że parafia pw. św. Wojciecha była już wtedy dobrze zorganizowana.

Dwukrotnie Garbów był siedzibą biskupią. Od 1739 roku proboszczem był biskup tytularny bakoński Stanisław Rajmund Jezierski, a od 1804 roku biskup sufragany Mateusz Maurycy Wojakowski – wówczas kościół garbowski po części pełnił funkcje przynależne katedrze.

W dwudziestolecie międzywojennym z parafii Garbów wydzielono trzy mniejsze w Tomaszowicach, Staroście i Jastkowie, a w roku 1993 w Cukrowni Garbów.

Pod koniec XIV stulecia majątkami wokół Garbowa władał możny ród książąt Szczerkockich herbu Odrowąż. Od schyłku XVI stulecia udział w dobrach garbowskich nabywała bogata szlachta. Właścicielami były rodziny Izycznych, Ożarówskich, Tęczynskich.

W XVIII wieku Garbów i okoliczne folwarki przeszły w ręce książąt Czartoryskich.

W latach 20-tych XVIII wieku Elżbieta Sieniawska wybudowała w Przybysławicach dwukondygnacyjny pałac z oddzielną oficyną. Budowę nadzorował architekt Franciszek Mayer. Historia pałacu jest bardzo krótka, już w 1730 roku większość wyposażenia wywieziono do Puław i budowla popadła w ruinę.

W roku 1750 Fryderyk Czartoryski przekazał część klucza (Garbów, Bogucin i część Lesiec) siostrze swojej żony Eleonory – Antoninie de Waldstein, która wniosła je do dóbr męża Antoniego Granowskiego. W 1775 roku właścicielem Garbowa i starostwa przybysławskiego został ich syn Michał Granowski, starosta tarnogórski w ziemi chełmskiej, sekretarz wielki koronny. Za zasługi w służbie królewskiej otrzymał przywilej zezwalający na lokowanie miasta w Garbowie na prawie magdeburskim. Przywilej nadał 15 marca 1785 roku król Stanisław August Poniatowski. W wystawionym dokumencie znalazł się też znak, czyli herb: „dziedzic... lwa w polu czerwonym mieć i używać będzie”. Herb miejscowości nie powstał jednak od herbu rodowego Granowskich (Leliva), a wywodził się od herbu matki Antoniny de Waldstein (w polu czwórdzielnym cztery złote lwy z rozdwojonymi ogonami). Niestety, ze względu na upadek państwa polskiego w końcu XVIII wieku, próba założenia miasta zakończyła się niepowodzeniem. Po śmierci Granowskiego dobra powróciły do Czartoryskich.

W 1819 roku Maria Czartoryska-Wirtemberska sprzedała je Janowi hr. Jezierskiemu, posłowi do Sejmu w latach 1816-31, marszałkowi ziemi lubelskiej. Wybudował on dwór i rozbudował stany w Garbowie. Po wojnie wybudowano szosę lubelsko-warszawską, która teraz przecina park okalający pałac, północna część parku uległa zniszczeniu.

*W 1904 roku drogą licytacji majątek nabył **potentat polskiego cukrownictwa** inż. Bohdan Broniewski. Założona przez niego **Cukrownia „Garbów”** stała się w krótkim czasie jedną z wiodących w kraju. Ostatnimi właścicielami majątku byli synowie inż. Broniewskiego – Mieczysław (przedsiębiorca, potentat na polskim rynku cukrowniczym) i Zygmunt (weteran I wojny światowej i wojny polsko-sowieckiej. W czasie II wojny światowej ostatni gen. NSZ). Obaj ożenili się z córkami lubelskiego przedsiębiorcy z branży browarniczej – Gerlicza. Po II wojnie światowej majątek został upaństwowiony¹⁷.*

Zabytki¹⁸

Zespół Kościoła Parafialnego w Garbowie

Kościół wybudowany w latach 1908-1912 wg projektu Józefa P. Dziekońskiego. Najwyższy w woj. lubelskim i jeden z najwyższych w Polsce (wysokość wież 75 m). Na jednej z dwóch wież bije dzwon „protoplasta dzwonu Zygmunta” z 1512 r., ważący 1000 kg, ufundowany przez ks. Jana Ożarowskiego, kapelana króla Zygmunta Augusta. Plebania murowana z początku XX w. W skład zespołu wchodzi: plebania murowana z pocz. XX w., organistówka, ogrodzenie z bramą trójprzęsłową i czterema kapliczkami procesyjnymi oraz cmentarz parafialny.

Położenie w centrum głównego pasa osadniczego na Lubelszczyźnie przyczyniło się do tego, że parafia pod wezwaniem św. Wojciecha w Garbowie powstała zapewne już w pierwszej połowie XII w. i należała do grona sześciu pierwszych parafii na terenie południowo-wschodniej Polski

¹⁷ Na podstawie informacji Urzędu Gminy Garbów.

¹⁸ Na podstawie: <http://garbow.sulimo.pl/turystyka-i-sport/zabytki.html> oraz http://www.wkz.lublin.pl/images/stories/obwieszczenie_nr_1.pdf.

Zdjęcie 2. Kościół parafialny pw. Przemienienia Pańskiego w Garbowie.

Źródło: www.wikipedia.pl.

Zespół pałacowo-parkowy z II poł. XIX wieku w Garbowie

Dwór, nazywany pałacem, wybudował około 1853 r. (wg projektu warszawskiego arch. Józefa Dietrycha) hr. Jan Jezierski herbu Nowina. Zabytkowy jest także park przypałacowy z drzewostanem, historycznym układem komunikacyjnym i 3 stawami. Jest cennym przykładem ziemiańskiej reprezentacyjnej siedziby mieszkalnej z epoki klasycyzmu. W pałacu obecnie mieści się m.in. Multimedialna Izba Tradycji (MIT).

Zdjęcie 3. Zespół pałacowo-parkowy w Garbowie

Źródło: http://www.garbow.pl/media/userfiles/garbow.pl/zdjecia/Paac_w_Garbowie_fot_Halina_Stpniak.jpg.

„Zespół wagi (kolejki) w Bogucinie – budynek z początku XX w. w stylu dworowym

Dawnej – końcowa stacja kolejki wąskotorowej, wiodącej od Cukrowni „Garbów” do Bogucina, punkt skupu buraka cukrowego (pozostał fragment rampy kolejowej, budynek wagi i budynek gospodarczy). Dziś mieści się tam restauracja Dwór Lwowski.

Zdjęcie 4. „Dworek” w Bogucinie, obecnie restauracja

Źródło: materiał dostarczony przez Urząd Gminy Garbów, fot. Halina Stępnik.

Cmentarz wojenny w Garbowie z I Wojny Światowej

Cmentarz położony w Garbowie (obręb geodezyjny Wola Przybysławska). Pochowano tu żołnierzy armii austro-węgierskiej i rosyjskiej poległych na początku sierpnia 1915 r. (w skład których wchodził również Polacy zmuszeni do służby w wojsku zaborców). Brak jest informacji o liczbie pochówków znajdujących się w 2 zbiorowych mogiłach.

W 1928 r., w rocznicę 10-lecia Odzyskania Niepodległości, Marian Gietko, kierownik Szkoły Powszechnej w Przybysławicach postawił betonowy pomnik – kapliczkę słupową z napisem: „Rycerzom co padli za wolność ojczyzny w dziesięciolecie niepodległości Polski 1928 r.” W 1930 r. ekshumowano i przeniesiono tu szczątki 108 żołnierzy armii austro-węgierskiej z cmentarza wojennego w Jastkowie (gdzie powstał Cmentarz Legionistów). Na cmentarzu w Garbowie znajdują się dwa kopce i 10 mogił z czarnymi krzyżami.

Zespół dworsko-parkowy z XIX w. w Leścach

Dwór modrzewiowy pokryty gontem, wybudowany około 1855 r. przez Dionizego Trzczińskiego herbu Rawicz. Zabytkowy jest także park z alejami (grabową i lipową). Piętrowa część dworu (od północy) została po wojnie rozebrana. Obecnie własność prywatna.

Zdjęcie 5. Zespół dworsko-parkowy w Leścach.

Źródło: http://www.zklimatem.pl/pics/zk011762_01.jpg.

Wiatrak murowany „holender” w Piotrowicach Wielkich

Jedyny na terenie woj. lubelskiego tego typu zabytek. Przed wojną własność rodziny żydowskiej, a od 1949 r. – rodziny Kochoniów. Zabytkowe jest także wyposażenie wnętrza (urządzenia i mechanizmy młynarskie).

Zdjęcie 6. Wiatrak murowany „holender” w Piotrowicach Wielkich.

Źródło: materiał dostarczony przez Urząd Gminy Garbów.

Ruiny starego kościoła parafialnego z I poł. XVII w. – „Kościelnisko”

Ruiny barokowego kościoła pw. św. Wojciecha na wzgórzu, w centrum osady. Drewniana część świątyni z XVII w. spłonęła w 1915 roku. Pozostała tylko murowana fasada i fragment bocznej ściany (dobudowane w XVIII w). Dziś przez miejscową ludność miejsce to nazywane jest „Kościelniskiem”, zostało wpisane do wojewódzkiego rejestru zabytków, jako trwała ruina krajobrazowa.

Zdjęcie 7. „Kościelnisko” w Garbowie.

Źródło: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/b/b1/Garbow_koscielnisko tyl.jpg.

Grodzisko średniowieczne – stary cmentarz parafialny oraz cmentarz parafialny w Grabowie

Wczesnośredniowieczne grodzisko datowane na VIII-X wiek. Majdan grodziska o powierzchni ok. 120 arów zajmuje obecnie XIX wieczny cmentarz katolicki z mauzoleum rodziny Moskalewskich oraz nagrobkami właścicieli okolicznych dóbr ziemskich.

Zespół dworsko-parkowy w Piotrowicach Wielkich z końca XIX w.

Teren dawnego folwarku z pałacem, parkiem, wzniesiony po 1899 r. przez Ludwika Budzisława Kopia.

Zespół willowo-ogrodowy w Zagrodach

Willa zbudowana w latach 1920-1924 r. Budynek w stylu dworowym wybudowany (wg. arch. Teofila Wiśniowskiego lub Tadeusza Zielińskiego) przez Bohdana Emila Broniewskiego herbu Tarnawa był siedzibą dyrektorów Cukrowni „Garbów”. Należy do nielicznych przykładów architektury związanej z przemysłem na terenie Lubelszczyzny.

Zespół pałacowo-parkowy w Przybysławicach

W skład zespołu wchodzi: park, ukształtowanie terenu wraz drzewostanem, ogrodzenie z bramą wjazdową oraz dwór wybudowany po 1904 r. przez Bohdana Emila Broniewskiego herbu Tarnawa w Przybysławicach. Po II Wojnie Światowej (w 1956 r.) dwór został przebudowany, dobudowano piętro i przeznaczono budynek dla domu dziecka.

Figurka przydrożna z posągami św. Anny w Gutanowie (w centrum wsi) z XVIII wieku.

Figura jest przykładem późnobarokowej figury przydrożnej o wysokim poziomie artystycznym. Oryginał wykonany z terakoty znajduje się w pobliskiej kaplicy.

Spichlerz murowany w Garbowie z XIX w.

Spichlerz wybudowany ok. 1900 roku, pierwotnie spalinowy, po II wojnie światowej zamieniony na elektryczny.

Oprócz wymienionych powyżej obiektów wpisanych do rejestru zabytków województwa lubelskiego na terenie Gminy Garbów znajdują się inne interesujące miejsca, posiadające walory historyczno-kulturowe, w tym m.in.:

Kamień Kościuszki

Znajduje się w garbowskim parku. Widnieje na nim napis „Cześć Kościuszce 1817-1917”. Wzniesiony został w setną rocznicę śmierci Tadeusza Kościuszki. Upamiętnia przemarsz przez Garbów wojsk polskich pod wodzą J. Poniatowskiego i Naczelnika w czasie wojny polsko-rosyjskiej w obronie Konstytucji 3 Maja oraz ostatnią bitwę, jaka miała miejsce na terenie między Garbowem a Markuszowem w dn. 25 lipca 1792 roku. Zginął wtedy gen. Janusz Stanisław Iliński i major Józef Szczutowski, kawaler Orderu Virtuti Militari.

Pomnik – obelisk w garbowskim parku

Obelisk poświęcony 80 zamordowanym przez faszystów, w latach 1939-1945, mieszkańcom Gminy Garbów.

Pomnik – kamień w Bogucinie

Upamiętniający śmierć 18 osób – zamordowanych 9 lipca 1944 r., w czasie częściowej pacyfikacji wsi Lasek Bogucki. Pomnik postawiony w 1985 r.

Pomnik „Garbowski Lotnicy” – kamień na placu kościelnym w Garbowie

Kamień z tablicą pamiątkową poświęcony pięciu lotnikom Polskich Sił Powietrznych, wywodzących się z ziemi garbowskiej, walczących w Anglii w czasie II wojny światowej.

Pomnik – kamień na placu OSP w Garbowie

Odstoniony z okazji 85-lecia OSP w Garbowie.

Pomnik – kamień w Bogucinie k/Pociechy

poświęcony pamięci dwóch żołnierzy Armii Krajowej, zamordowanych 18 X 1945 r. przez funkcjonariuszy UB w Bogucinie. Pomnik postawiony i odstoniony 25 IX 1994 r.

Budynek-willa w Gutanowie z początku XX w.

Budynek o nietypowej formie z cechami architektury klasycystycznej wybudował w latach 1916-1917 Tomasz hr. Grabowski herbu Topór. Budynek powstał obok dawnego modrzewiowego dworu, który uległ zniszczeniu (prawdopodobnie spłonął) w czasie I wojny światowej.

Gorzelnia murowana w Garbowie z początku XX w. (na wyposażeniu maszyna parowa z 1905 r.)

„Doktorówka” w Garbowie – budynek w stylu dworkowym.

Kościół parafialny z 1993 r. pw. Macierzyństwa Najświętszej Marii Panny w Garbowie-Cukrowni.

Pierwotnie była to kaplica (przez 9 lat), wybudowana w latach 1983-84 przez proboszcza ks. kan. Stanisława Wąsika. Pierwsza Msza Św. miała miejsce 11.10.1984 r. Świątynia poświęcona 28 VI 1987 r. przez bpa Bolesława Pylaka. W 1993 r. bpa B. Pylak erygował parafię, proboszczem został ks. Marian Szuba. W latach 1995-2000 rozbudowano kościół, wybudowano plebanię i dzwonnice na której bije dzwon „Maryja”, ważący 360 kg. W rocznicę 15-lecia parafii w dn. 12.10. 2008 r. ks. abp Józef Życiński dedykował (poświęcił) kościół i ołtarz.

Wola Przybysławska – kaplica pw. Matki Bożej Różańcowej

Wybudowana w latach 1981-82, pierwsza Msza Św. odbyła się 31.10.1982 r. Świątynia poświęcona przez bpa Ryszarda Karpińskiego 31 X 1982 r.

Borków-Janów – kaplica pw. św. Judy Tadeusza

Wybudowana w latach 1982-83, pierwsza Msza Św. 08.05.1983 r. Świątynia poświęcona przez bpa Ryszarda Karpińskiego 8 VI 1986 r.

Kaplica pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Gutanowie

Wybudowana w latach 1982-83, pierwsza Msza Św. 17.04.1983 r. Świątynia poświęcona przez bpa Jana Śrutwę 14 VI 1985 r.

Kaplica pw. św. Apostołów Piotra i Pawła w Piotrowicach Wielkich

Wybudowana w latach 1982-83, pierwsza Msza Św. 24.04.1983 r. Świątynia poświęcona przez bpa Jana Śrutwę 29 VI 1985 r.

Dom Zakonny Sióstr Salezjanek w Garbowie (działa od 1972 r.)

1.5. Produkty lokalne i kuchnia regionalna

Rolniczy charakter gminy nie jest wykorzystany w kontekście **lokalnych produktów kuchni regionalnej i tradycyjnej**. Na liście Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi brakuje produktów z Gminy Garbów

Wśród produktów kuchni lokalnej znajdują się **kluski przednówkowe** – z mąki, wody, ziemniaków, oleju, cebuli i słoniny¹⁹ oraz **buraczak garbowski**.

Środowisko naturalne, walory przyrodnicze i historyczno-kulturowe sprawiają, że teren Gminy Garbów jest atrakcyjny dla wypoczynku.

Niewielkie ograniczenia ze względu na przeciętny odsetek występowania obszarów prawnie chronionych wpływa pozytywnie na potencjał rekreacyjny, a w szczególności realizację inwestycji rekreacyjnych.

Występowanie obszaru chronionego krajobrazu stwarza szansę na rozwój funkcji wypoczynkowych i edukacyjnych.

Potencjał ten w chwili obecnej nie jest jednak w sposób trwały i zintegrowany wykorzystywany w celu wzrostu gospodarczego i atrakcyjności Gminy.

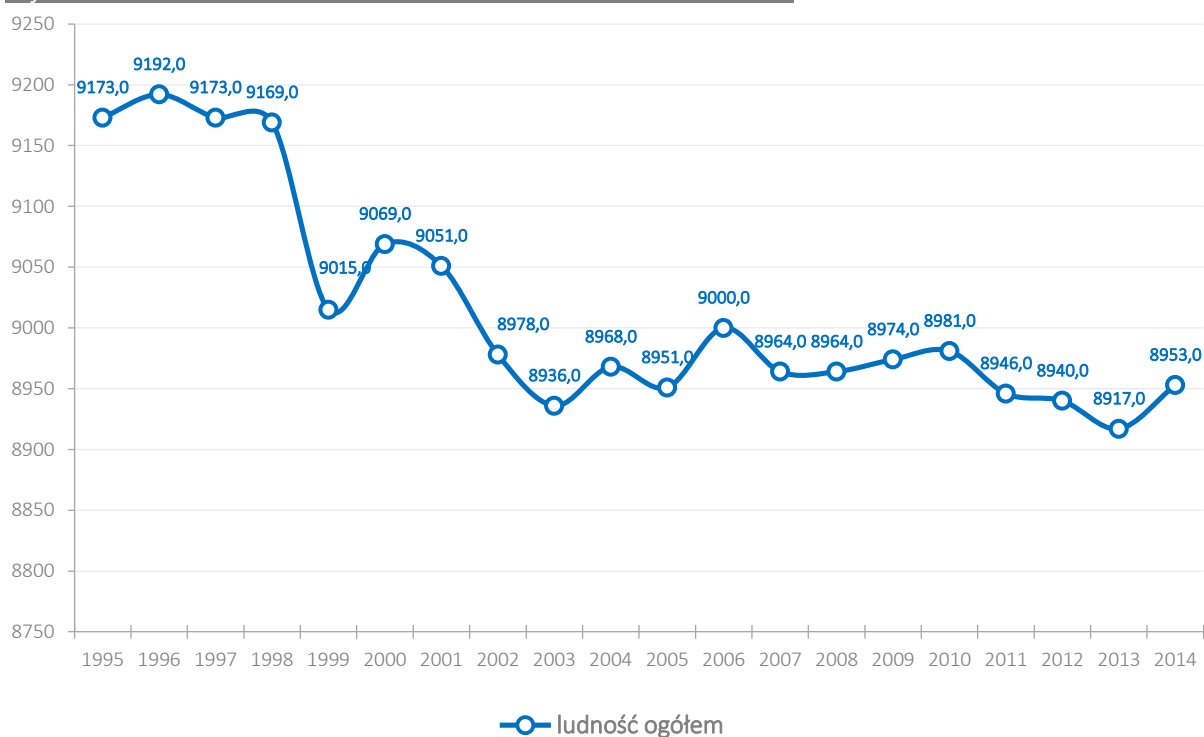
¹⁹ Bogactwo Turystyczne Krainy Trzech Krain. Przewodnik turystyczny.

2. SPOŁECZEŃSTWO

2.1. Demografia

Gminę Garbów zamieszkuje **8 953 osoby**, co stanowi 6% ludności powiatu lubelskiego (9 miejsce w powiecie) i 0,4% województwa lubelskiego (53 miejsce w województwie)²⁰. Gęstość zaludnienia wynosi **87 osób na km²**. Analizując dane dotyczące liczby ludności faktycznie zamieszkałej w Gminie Garbów należy zauważyć, że liczba podlega okresowym, nieznacznym wahaniom. Generalnie od 1996 roku do 2003 roku można było obserwować wyraźną tendencję spadku liczby mieszkańców. Później sytuacja się ustabilizowała. Zauważalny wzrost odnotowano na przełomie lat 2013 i 2014 – o 36 osób (ok. 0,4%), co było zahamowaniem malejącego trendu, trwającego od 2010 roku. W porównaniu z 1995 r., ilość mieszkańców w Gminie Garbów spadła o 220 osób (z 9173 do 8 953 osób), czyli o **2,4%**. W analizowanym okresie najwięcej osób zamieszkiwało ten obszar w 1996 roku – 9 192 mieszkańców.

Wykres 1. Liczba ludności w Gminie Garbów w latach 1995-2014.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Spadek ludności faktycznie zamieszkałej w badanym okresie w Gminie Garbów był związany między innymi z odnotowanym **ujemnym przyrostem naturalnym**. Wskaźnik przyrostu naturalnego w perspektywie rocznej przyjmuje zmienne, wahające się wartości, jednak od 2002 roku, z wyjątkiem lat 2006 i 2014, są one ujemne. Najniższą wartość, wynoszącą **-3,5**, odnotowano w 2011 roku. Trendy w ruchu naturalnym, w ujęciu liczbowym na 1000 mieszkańców, przedstawiają dane w poniższej tabeli i na wykresie.

²⁰ Dane wg BDL GUS na dzień 31 grudnia 2012 roku.

Tabela 1. Ruch naturalny w Gminie Garbów w latach 2002-2014.

Rok	Liczba małżeństw	Liczba urodzeń żywych	Liczba zgonów
2002	5,1	8,7	10,5
2003	4,5	9,8	10,1
2004	5	8,5	9,9
2005	6,2	10,3	10,9
2006	6,1	11,7	10,0
2007	7,3	11,4	13,2
2008	7,7	12,1	13,2
2009	5,9	11,8	13,1
2010	3,8	10,7	13,6
2011	5,4	10	13,5
2012	5,7	11	12,4
2013	5,3	9	10,6
2014	5,5	10,8	9,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Wykres 2. Przyrost naturalny w Gminie Garbów w latach 2002-2014.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Kolejnym czynnikiem, który wpływa na liczbę ludności w gminie jest różnica między napływem a odpływem mieszkańców w danym roku. Pozytywnym zjawiskiem jest fakt, że **saldo migracji** wewnętrznych w latach 2004-2014 (wyłączając rok 2008 i minimalne spadki w latach 2011 oraz 2013) **notuje dodatnie wskaźniki**. W ostatnim analizowanym roku wartość tego wskaźnika osiągnęła +4 osoby. Powyższe dane wskazują, że Gmina Garbów **jest obszarem o stosunkowo stałej liczbie ludności**.

Wykres 3. Saldo migracji w Gminie Garbów w latach 2002-2014.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Bez wątpienia na fakt dodatniego salda migracji, przy ujemnym przyroście naturalnym, wpływa bliskość Lublina. Aby jednak zweryfikować czy oraz na ile silne w Gminie Garbów jest oddziaływanie procesów suburbanizacyjnych Lublina należy porównać dynamikę zmian liczby ludności z innymi gminami. W tym celu na mapie wytyczono okrąg o promieniu 25 km od centrum Lublina – jest to promień, który w linii prostej obejmują większą część Gminy Garbów. Tym samym do analizy włączono 23 gminy (bez Lublina).

Mapa 28. Obszar leżący w promieniu 25 km od centrum Lublina.

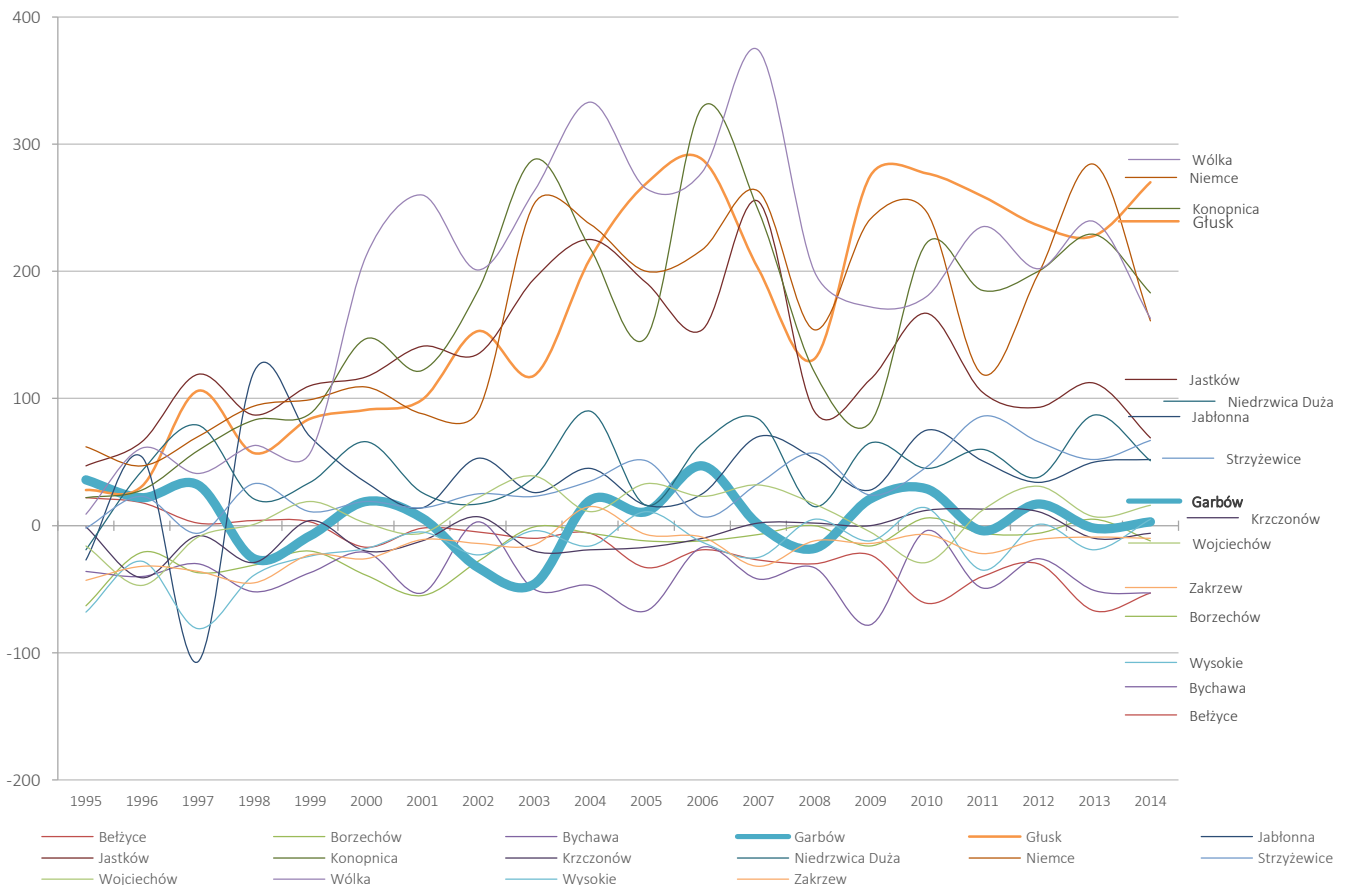
Źródło: opracowanie własne na podstawie www.lubelskie.pl/img/userfiles/images/O%20regionie/mapa2009newA3-krzywe.jpg.

Analiza wykazała, że saldo migracji wewnętrznych w gminach leżących w promieniu 25 km od centrum Lublina jest bardzo zróżnicowane. W porównaniu do roku 1995 aż w 10 na 23 gminy leżące na analizowanym obszarze zanotowano spadek liczby ludności. Wprawdzie tylko 6 gmin (Łęczna, Świdnik, Bychawa, Bełżyce, Milejów i Nałęczów) miało w tym okresie ujemne saldo migracji, więc spadek liczby mieszkańców ma również związek z tendencjami demograficznymi. Analizując omawiany obszar, można podzielić gminy na 8 grup:

- » I grupa – ogromny przyrost liczby mieszkańców (ponad 65%): Wólka i Głusk,
- » II grupa – bardzo duży przyrost mieszkańców (30-20%): Niemce, Jastków, Konopnica, Mełgiew,
- » III grupa – duży przyrost mieszkańców (20%-10%): Gmina Lubartów i Niedzwica Duża,
- » IV grupa – umiarkowany przyrost liczby mieszkańców (5-10%): Ludwin,
- » V grupa – niewielki przyrost (do 5%): Strzyżewice, Jabłonna, Milejów, Spiczyn
- » VI grupa – niewielki spadek liczby mieszkańców (do 5%): Bełżyce, Serniki, Wojciechów, Świdnik, **Garbów** (-2,4%, -220 osób) i Kamionka,
- » VII grupa – znaczny spadek (5%- 10%): Bychawa, Łęczna i Piaski,
- » VIII grupa – duży spadek liczby mieszkańców (powyżej 10%): Nałęczów.

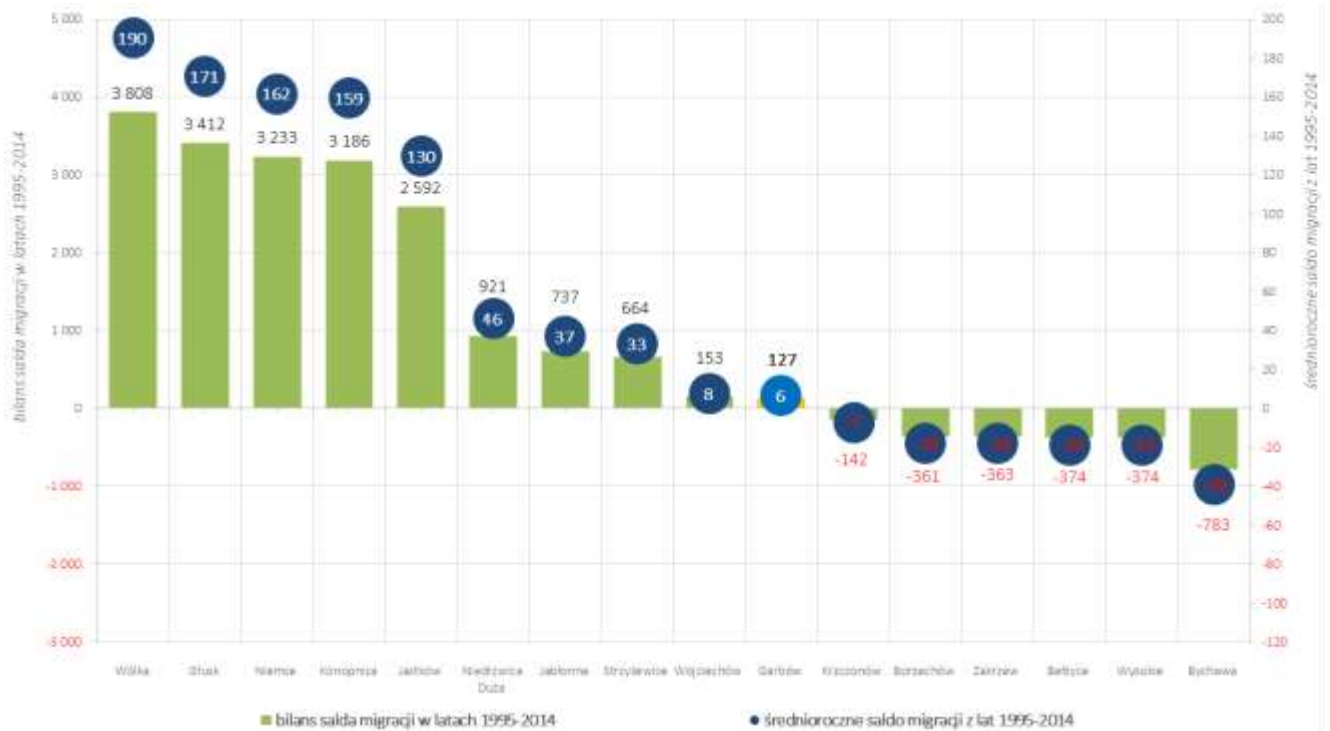
Istotne jest także przeanalizowanie salda migracji oraz zmiany liczby mieszkańców we wszystkich gminach powiatu lubelskiego w latach 1995-2014 – pomimo nieznacznie dodatniego salda migracji, Gmina Garbów zanotowała w tym okresie spadek ogólnej liczby ludności. Pomimo bliskości Miasta Lublin oraz bardzo dobrej dostępności komunikacyjnej oraz dobrze rozwiniętej infrastruktury technicznej, **Gmina Garbów w niewystarczającym stopniu wykorzystuje potencjał, jakim jest atrakcyjność mieszkalnicza.**

Wykres 4. Saldo migracji w latach 1995-2014 w gminach powiatu lubelskiego.

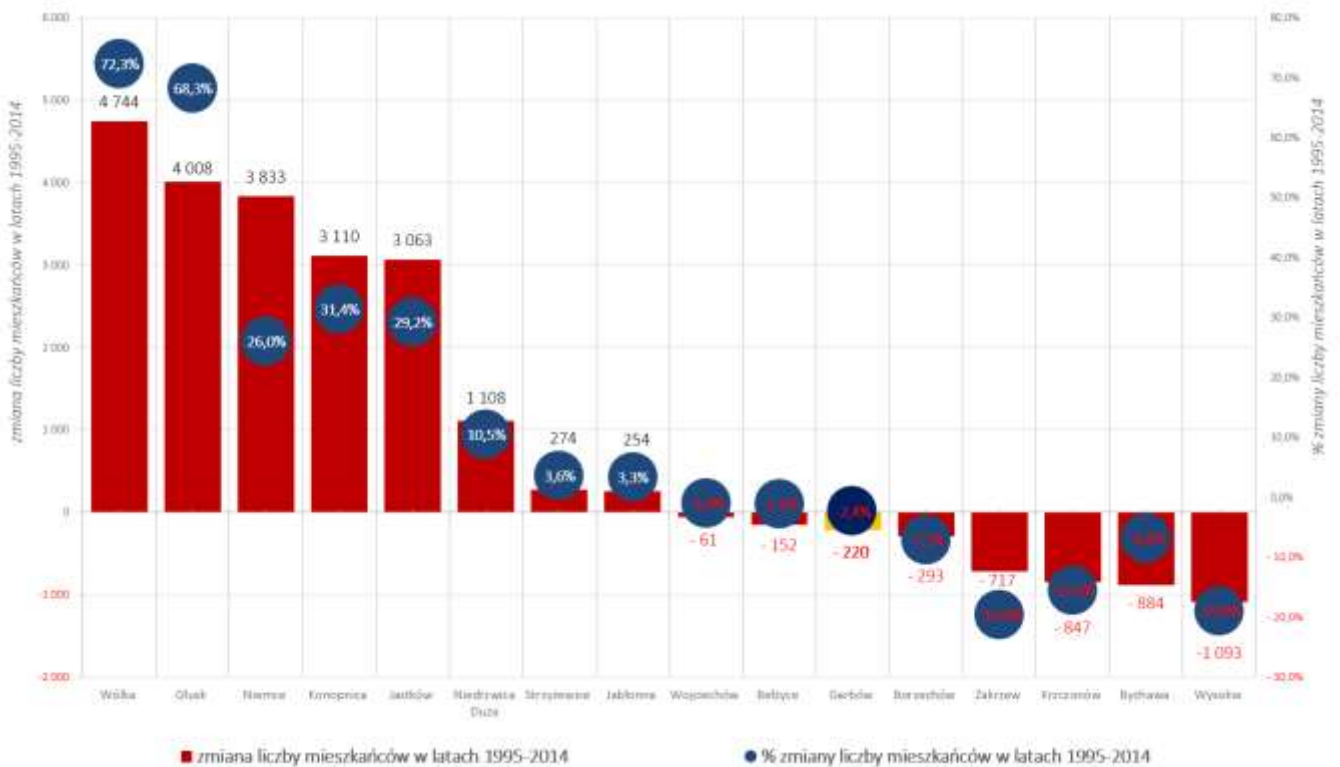
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Wykres 5. Łączne i średnie saldo migracji w latach 1995-2014 na obszarze gmin powiatu lubelskiego.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

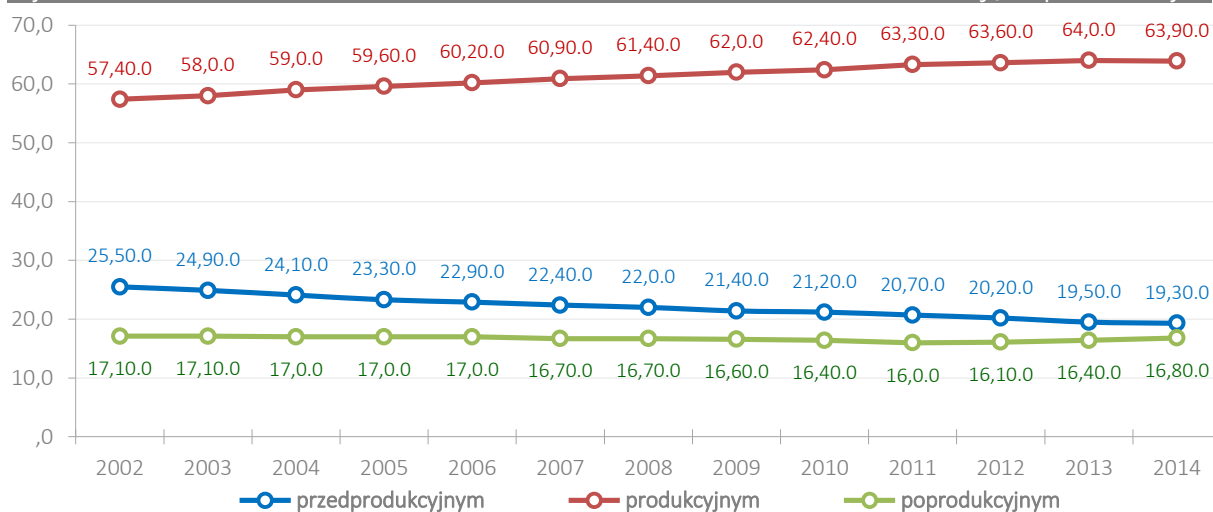
Wykres 6. Zmiana liczby mieszkańców i % zmiany liczby mieszkańców w latach 1995-2014 na obszarze gmin powiatu lubelskiego.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Ważna dla przyszłej kondycji demograficznej jest struktura wiekowa mieszkańców gminy. Duża liczba osób w wieku przedprodukcyjnym będzie gwarancją rozwoju gminy w przyszłości. W badanym okresie zauważalny jest **stały wzrost liczby osób w wieku produkcyjnym** oraz nieznaczny wzrost ilości osób w wieku poprodukcyjnym, trwający od 2011 roku. Pomimo faktu większego odsetka mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym niż poprodukcyjnym, jako niepokojące należy uznać zjawisko wyraźnego spadku odsetka osób w wieku przedprodukcyjnym – z 25,5% w 2002 roku do 19,3 w 2014 roku. W 2014 roku różnica między tymi dwoma grupami wyniosła 2,5 punktu procentowego, przy różnicy w 2002 roku wynoszącej 8,4 punktu procentowego. W ostatnim analizowanym roku zatrzymany został wzrost odsetka osób w wieku produkcyjnym – spadek wyniósł 0,1 punktu procentowego.

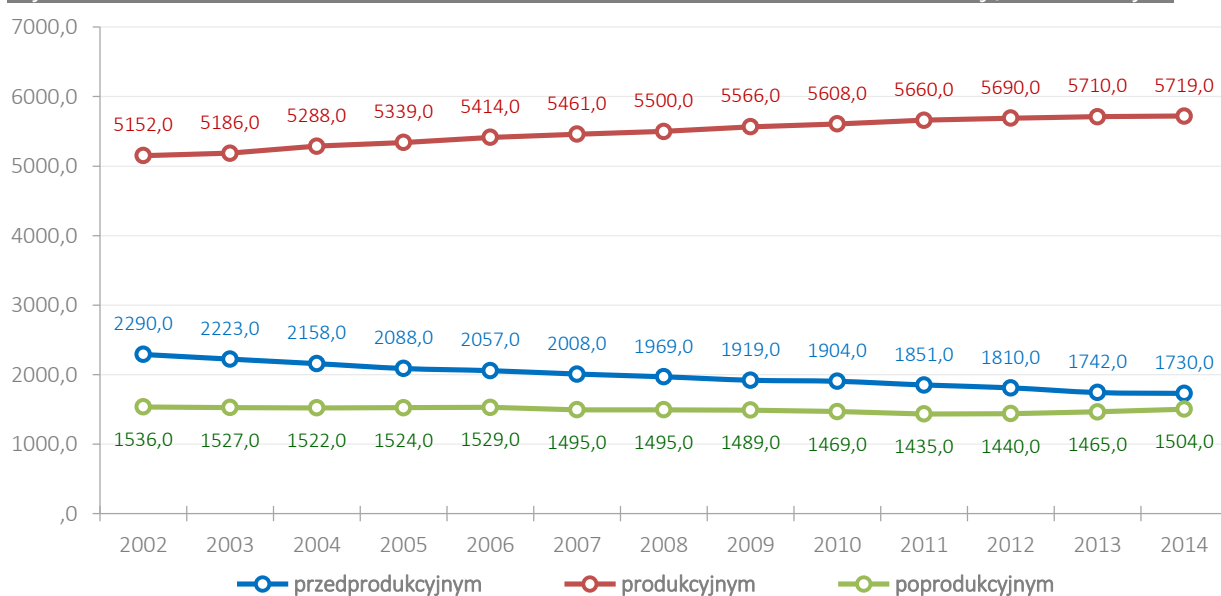
Wykres 7. Struktura wiekowa ludności w Gminie Garbów w latach 2002-2014 w ujęciu procentowym.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Liczbowy rozkład udziału osób w poszczególnych grupach wiekowych przedstawia poniższy wykres, który potwierdza wspomniane poprzednio tendencje. W 2014 roku różnica pomiędzy grupą ludności w wieku przedprodukcyjnym a poprodukcyjnym wyniosła 226 osób.

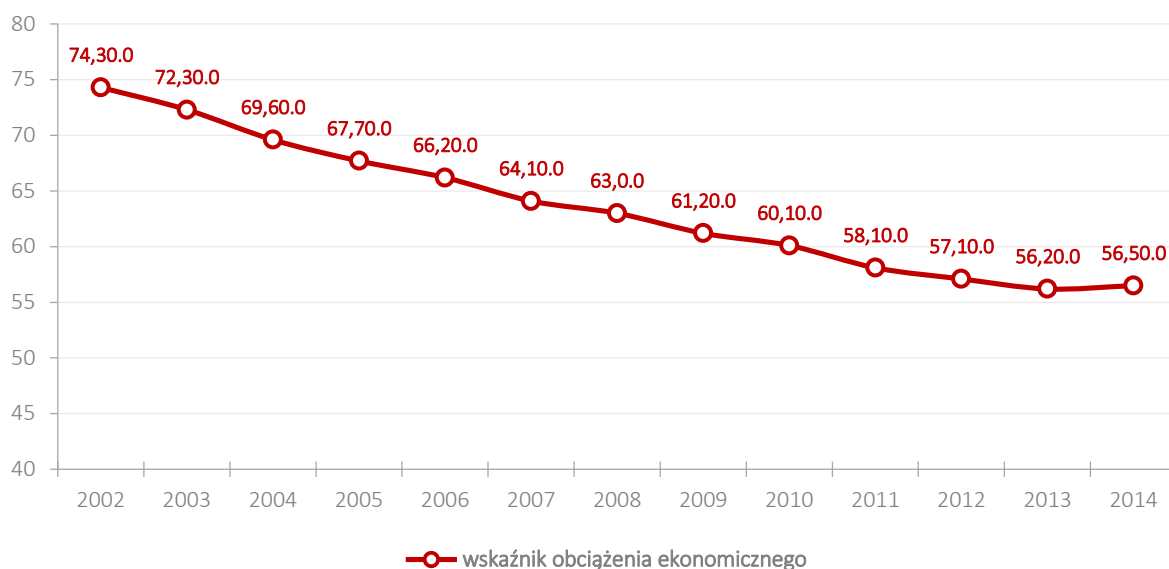
Wykres 8. Struktura wiekowa ludności w Gminie Garbów w latach 2002-2014 w ujęciu liczbowym.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

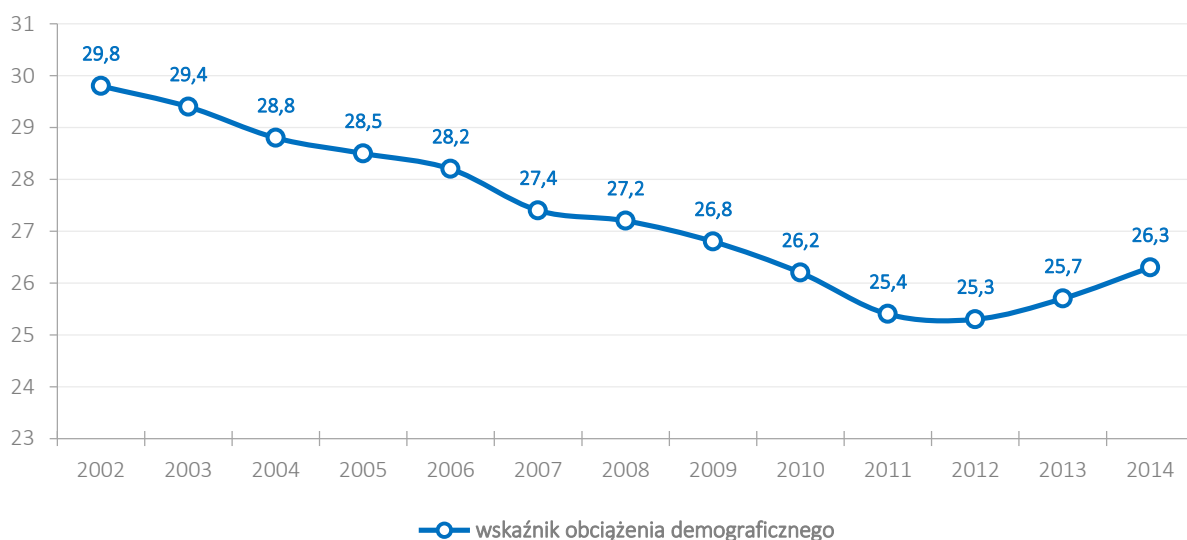
Po zsumowaniu liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym (tzw. osoby w wieku nieprodukcyjnym) oraz porównaniu ich z liczbą w wieku produkcyjnym otrzymamy tzw. **wskaźnik obciążenia ekonomicznego**. Wskazuje on liczbę osób, które znajdują się „na utrzymaniu” osób będących w szczytce aktywności gospodarczej. Wskaźnik ten **przedstawia się dla gminy pozytywnie**, ponieważ obserwujemy jego stały spadek, jednakże niepokojący jest jego wzrost w 2014 roku. **Zauważalny jest także wzrost wskaźnika obciążenia demograficznego wiekiem poprodukcyjnym w latach 2012-2014**. Na wskaźnik ten składa się ilość osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku do liczby osób w wieku produkcyjnym. Jego wzrost oznacza większą dynamikę wzrostu liczby osób w wieku poprodukcyjnym niż osób w wieku produkcyjnym. W 2014 roku odnotowano nieznaczny wzrost tej wartości w stosunku do roku poprzedniego oraz wzrost o 1 punkt procentowy w stosunku do 2012 roku. Opisane zjawiska prezentują poniższe wykresy.

Wykres 9. Wskaźnik obciążenia ekonomicznego w Gminie Garbów w latach 2002-2014.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

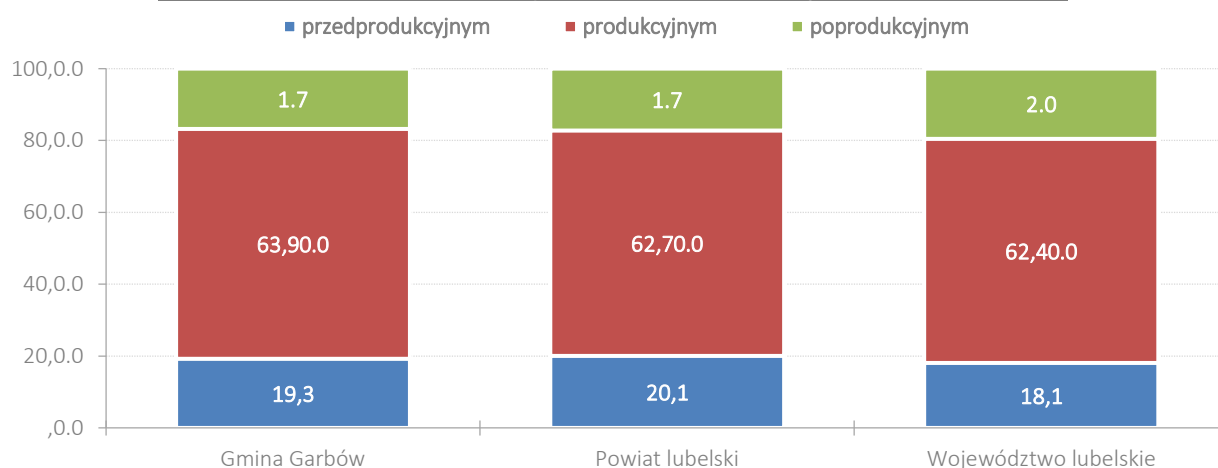
Wykres 10. Wskaźnik obciążenia demograficznego wiekiem poprodukcyjnym w Gminie Garbów w latach 2002-2014.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Struktura wiekowa Gminy Garbów jest nieznacznie lepsza niż powiecie lubelskim i województwie lubelskim. Słabsza sytuacja Gminy Garbów w stosunku do powiatu dotyczy odsetka osób w wieku przedprodukcyjnym – w gminie wynosi on 19,3%, powiecie 20,1%, zaś w województwie 18,1%. Procent osób w wieku produkcyjnym wynosi odpowiednio 63,9% w gminie, 62,7% w powiecie oraz 62,4% w województwie. Natomiast wśród osób w wieku poprodukcyjnym – 16,8% w Gminie Garbów, 17,2% w powiecie lubelskim oraz 19,5% w województwie lubelskim. **W zestawieniu z powiatem lubelskim Gmina Garbów posiada mniej korzystną strukturę w najmłodszej grupie wiekowej. W porównaniu z województwem lubelskim Gmina Garbów prezentuje się korzystniej we wszystkich grupach wiekowych.**

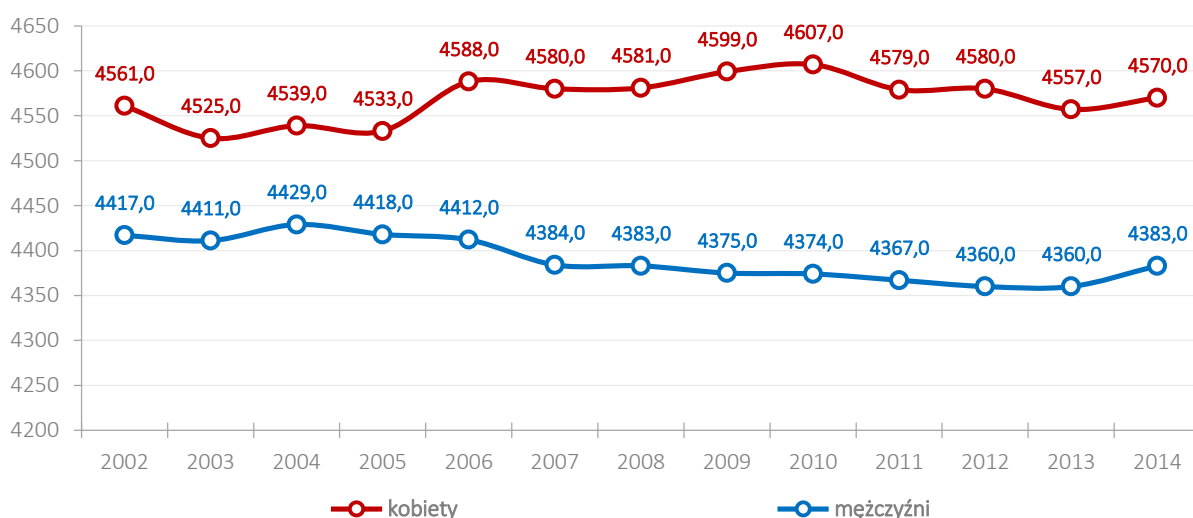
Wykres 11. Porównanie procentowej struktury ludności w podziale na główne grupy wiekowe w 2014 roku w Gminie Garbów, powiecie lubelskim i województwie lubelskim.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Na dzień 31 grudnia 2014 r. spośród 8 953 osób zamieszkujących Gminę Garbów 4 570 stanowiły kobiety – co wynosiło 51% ogółu mieszkańców gminy. W przeliczeniu na 100 mężczyzn wskaźnik feminizacji wynosi 104, przy czym w powiecie lubelskim wynosi on również 104, a województwie lubelskim 106. Wskaźnik feminizacji w Gminie Garbów jest taki sam jak średnia w powiecie i niższy niż w województwie²¹.

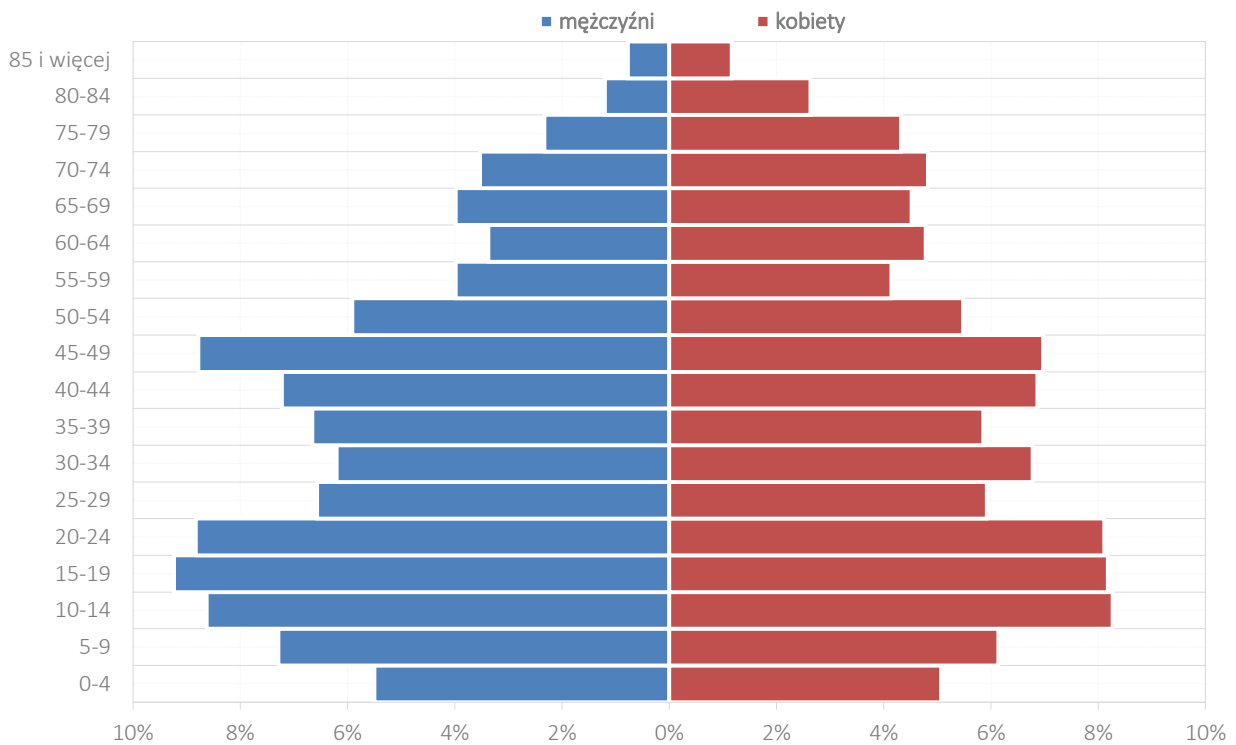
Wykres 12. Mieszkańcy Gminy Garbów według płci w latach 2002-2014.

²¹ Źródło: na podstawie danych BDL GUS.

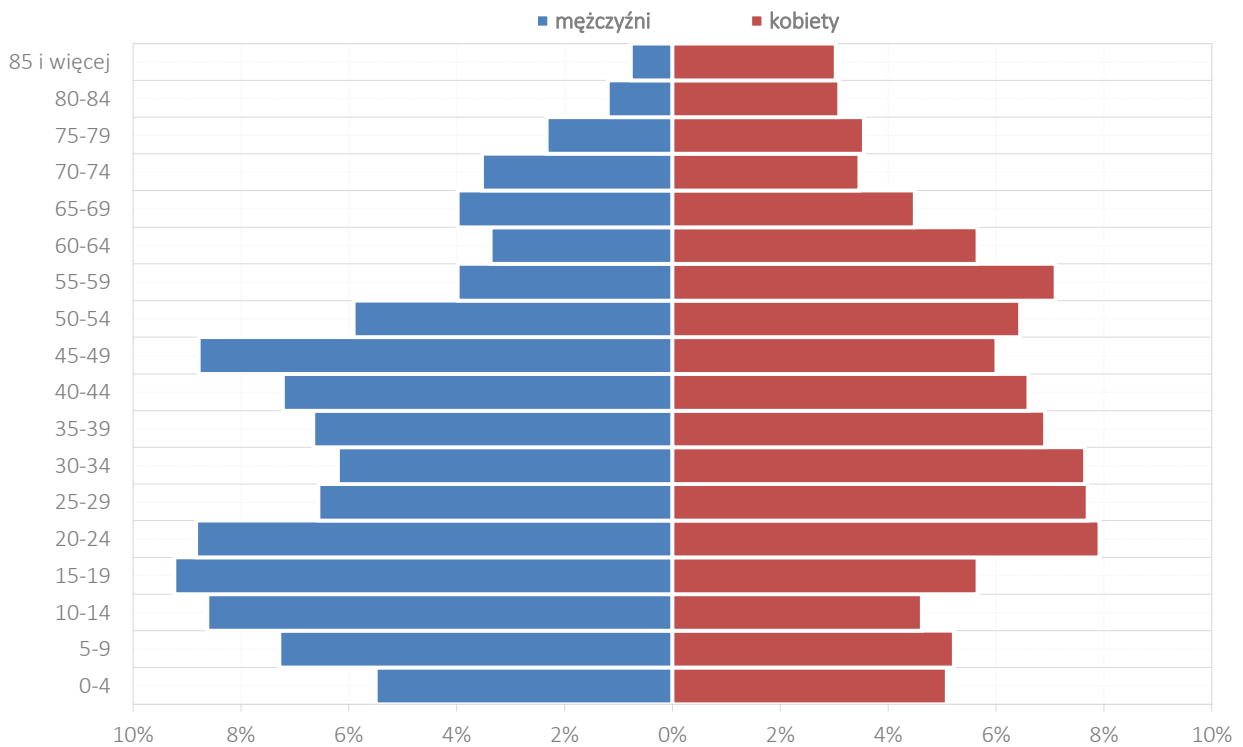
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Wykres 13. Struktura ludności ze względu na wiek i płeć (piramida wieku) w Gminie Garbów w 2002 roku.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Wykres 14. Struktura ludności ze względu na wiek i płeć (piramida wieku) w Gminie Garbów w 2014 roku.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Przy zastosowaniu podziału ogółu mieszkańców na grupy wiekowe obejmujące przedziały pięcioletnie, w 2002 roku dominowały grupy osób w wieku 15-19 oraz 10-14 i 20-24 lata. Natomiast w 2014 roku największy udział przypadł grupie w wieku 30-34 lata, przy czym znaczący odsetek dotyczył także grupy osób w wieku 25-29 oraz 20-24 lata. Ponadto, na przestrzeni lat 2002-2014 znacząco wzrosła liczba mieszkańców mających od 55 do 64 lat, a także w najstarszych grupach wiekowych.

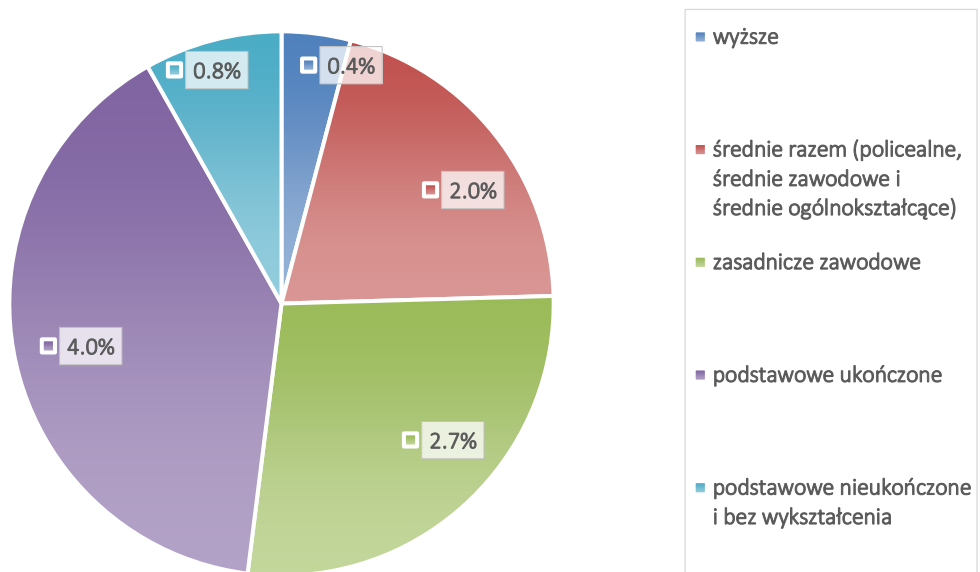
Zmiany te w połączeniu z ujemnym przyrostem naturalnym, pomimo dodatniego salda migracji, mogą przyczynić się w przyszłości do wzrostu wydatków na pomoc społeczną, zapewnienia opieki osobom starszym, a przy tym może wpłynąć na sferę oświatową i przyszłą podaż pracy.

Na powyższych wykresach, przedstawiających strukturę ludności ze względu na wiek i płeć (tzw. piramidach wieku), kolorem zielonym zaznaczona jest różnica w procentowym udziale ludności w danej grupie wiekowej w porównaniu do przeciwnej płci.

2.2. Wiek i struktura wykształcenia mieszkańców

Wykształcenie ludności jest wskaźnikiem w dużym stopniu obrazującym potencjał regionu do rozwoju, zmiany struktury społeczno-gospodarczej i aktywności ekonomicznej. Dane nt. wykształcenia zostały zaczerpnięte ze Spisu Powszechnego, który odbył się w roku 2002 i są najbardziej aktualne na poziomie gmin. W Gminie Garbów **odsetek osób z wykształceniem podstawowym lub niższym wynosił 42% osób**. Jest to efekt przestarzałej struktury gospodarczej opartej o niskoefektywną produkcję rolną. Zmiana systemu ekonomicznego na system oparty o przemysł i usługi postawiła mieszkańców związanych z rolnictwem w wyjątkowo niekorzystnej sytuacji na lokalnym rynku gospodarczym. O wiele **lepiej** prezentuje się sytuacja osób z **wykształceniem zawodowym**. Znaczący ich udział w strukturze mieszkańców gminy (27,4%) daje ewentualnym inwestorom czytelny sygnał o **istnieniu dużego zasobu wykwalifikowanej siły roboczej**. Dzięki temu o wiele łatwiej jest przyciągnąć do gminy nowe inwestycje. **4,1% mieszkańców legitymowało się wykształceniem wyższym**, jednakże biorąc pod uwagę ogólnopolską tendencję dynamicznego wzrostu liczby osób studiujących należy przyjąć bardzo prawdopodobne założenie, że odsetek absolwentów studiów wyższych będzie jeszcze wyższy. Związany z tym zjawiskiem wyzwaniem dla władz gminy będzie dostosowanie lokalnego rynku pracy do spełnienia oczekiwań osób z wykształceniem wyższym. W przypadku nie podjęcia działań prorozwojowych istnieje realne zagrożenie odpływu najlepiej wykształconej części społeczeństwa do większych ośrodków miejskich.

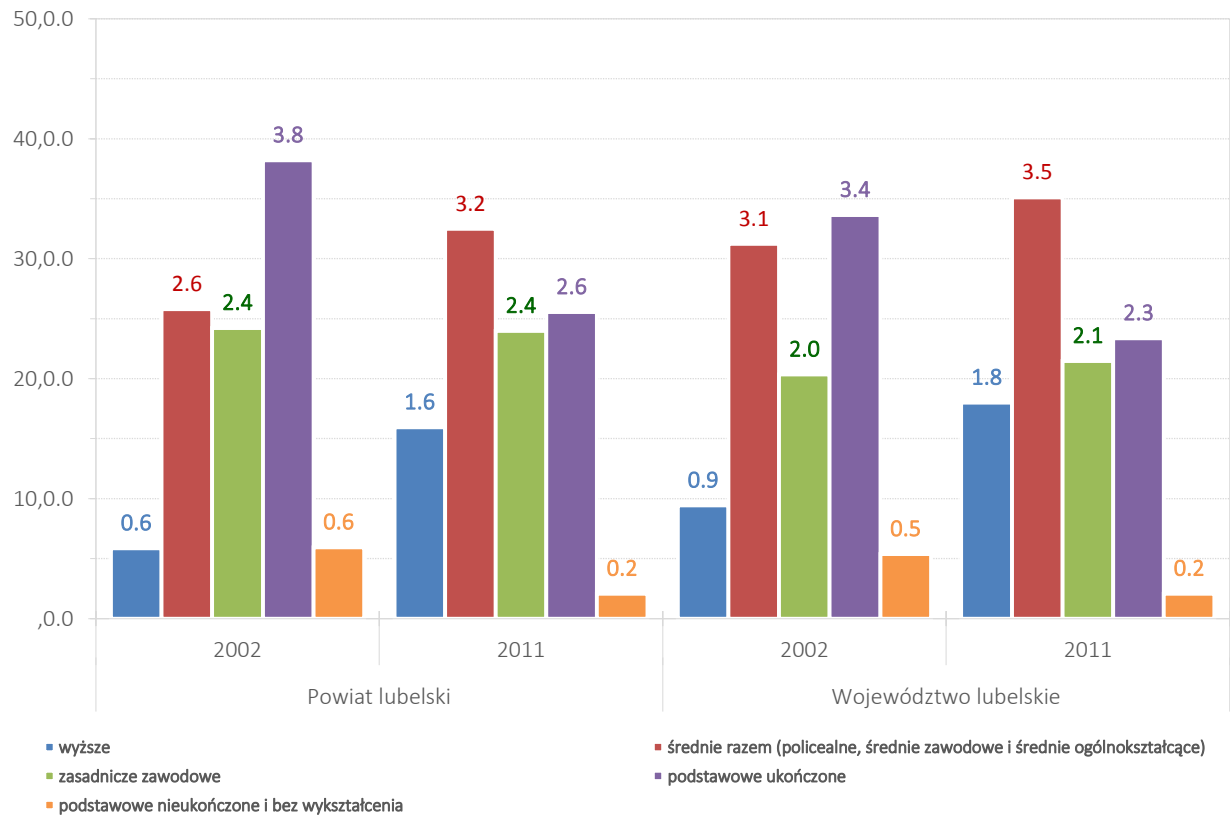
Wykres 15. Struktura wykształcenia w Gminie Garbów w 2002 roku.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Wzrost odsetka osób z wykształceniem wyższym oraz spadek liczby ludności bez wykształcenia lub podstawowym nieukończonym potwierdzają dane pochodzące z Narodowego Spisu Powszechnego przeprowadzonego w 2011 roku, które dotyczą powiatu lubelskiego oraz województwa lubelskiego.

Wykres 16. Porównanie struktury wykształcenia w powiecie lubelskim i województwie lubelskim w 2002 i 2011 roku.

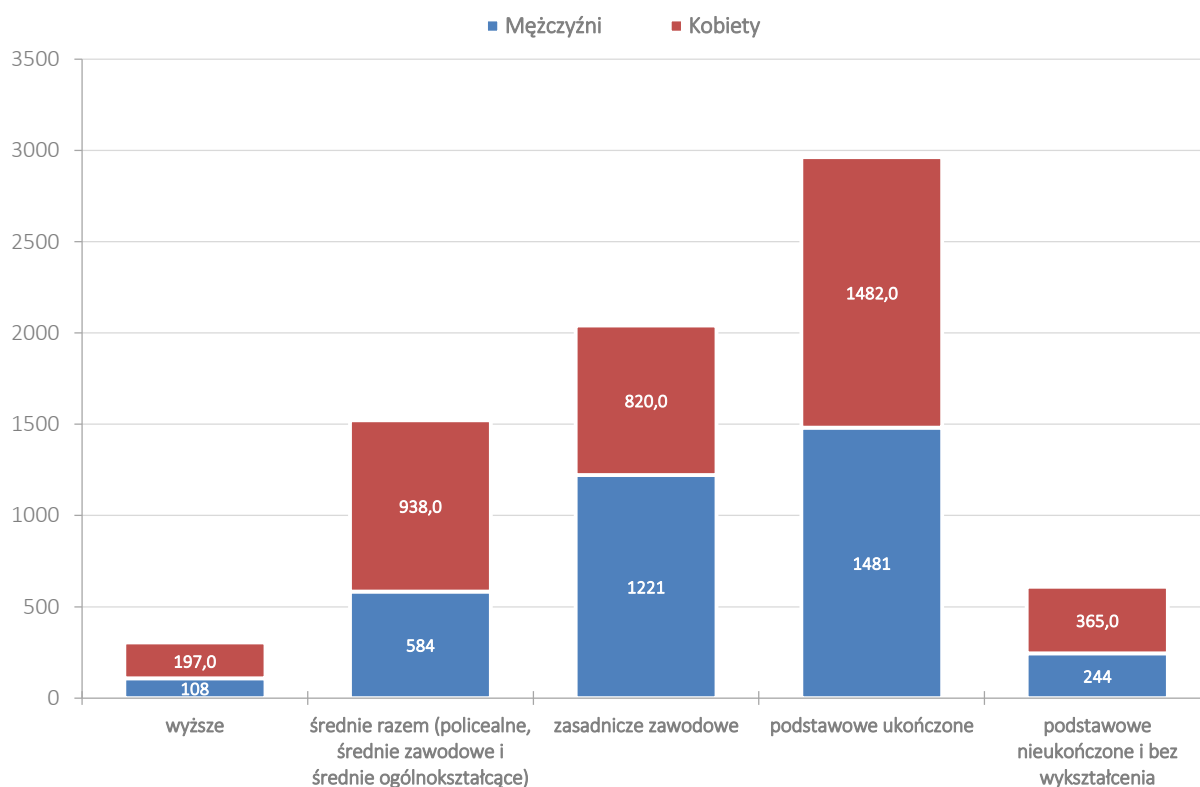

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Wyraźnie zauważalny jest dynamiczny wzrost odsetka osób posiadających wykształcenie wyższe, zarówno w powiecie lubelskim, jak i województwie lubelskim – odpowiednio wzrost o 10 punktów procentowych w powiecie i niemal 9 w województwie. Na zbliżonym poziomie utrzymuje się procent osób mających wykształcenie zasadnicze zawodowe i widoczny jest większy procent osób z wykształceniem średnim. Wyraźny spadek dotyczy odsetka osób posiadających wykształcenie podstawowe, podstawowe nieukończone lub bez wykształcenia.

Kolejna analiza dotyczy struktury wykształcenia mieszkańców gminy w rozbiciu na płeć. Na podstawie przedstawionych danych należy stwierdzić, że **kobiety w Gminie Garbów legitymują się lepszym wykształceniem niż mężczyźni** (przewaga w wykształceniu wyższym i średnim). Wyjątek dotyczy sytuacji osób o wykształceniu niepełnym podstawowym oraz nieposiadających wykształcenia. Przyczyną tego stanu rzeczy jest niski poziom wykształcenia wśród najstarszych mieszkańców gminy. W tej grupie, ze względu na większą długość życia, przeważają kobiety, które dodatkowo ze względu na panujące ówczesnie wzorce społeczne nie przykładały wystarczającej troski do tematyki wykształcenia.

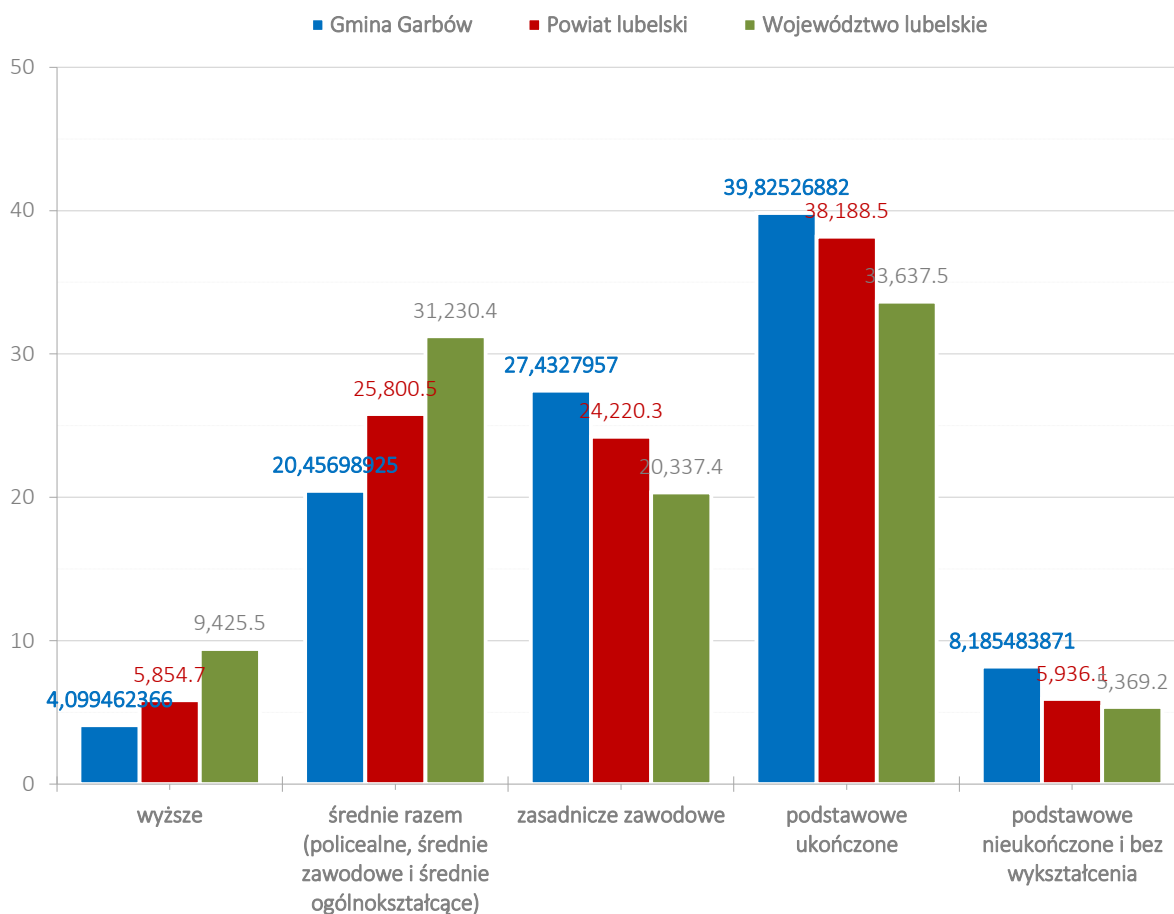
Wykres 17. Struktura wykształcenia w Gminie Garbów w podziale na płeć w 2002 roku.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Niepokojące zjawisko można zaobserwować po analizie poziomu wykształcenia w Gminie Garbów w zestawieniu ze średnią w powiecie lubelskim i województwie lubelskim. W grupach dotyczących wykształcenia wyższego oraz średniego widać **przewagę powiatu i wyraźną przewagę województwa** (głównie ze względu na obecność Miasta Lublin – jednego z największych ośrodków akademickich w Polsce). Z punktu widzenia rynku pracy liczba osób posiadających wykształcenie zasadnicze zawodowe jest korzystniejsza dla gminy. W grupach o wykształceniu podstawowym wskaźniki dla gminy są również gorsze niż w powiecie i województwie. Szczególnie wyraźna różnica pomiędzy gminą a powiatem występuje w przypadku odsetka absolwentów szkół wyższych, średnich i podstawowych.

Wykres 18. Porównanie struktury wykształcenia w Gminie Garbów, powiecie lubelskim i województwie lubelskim w 2002 roku.

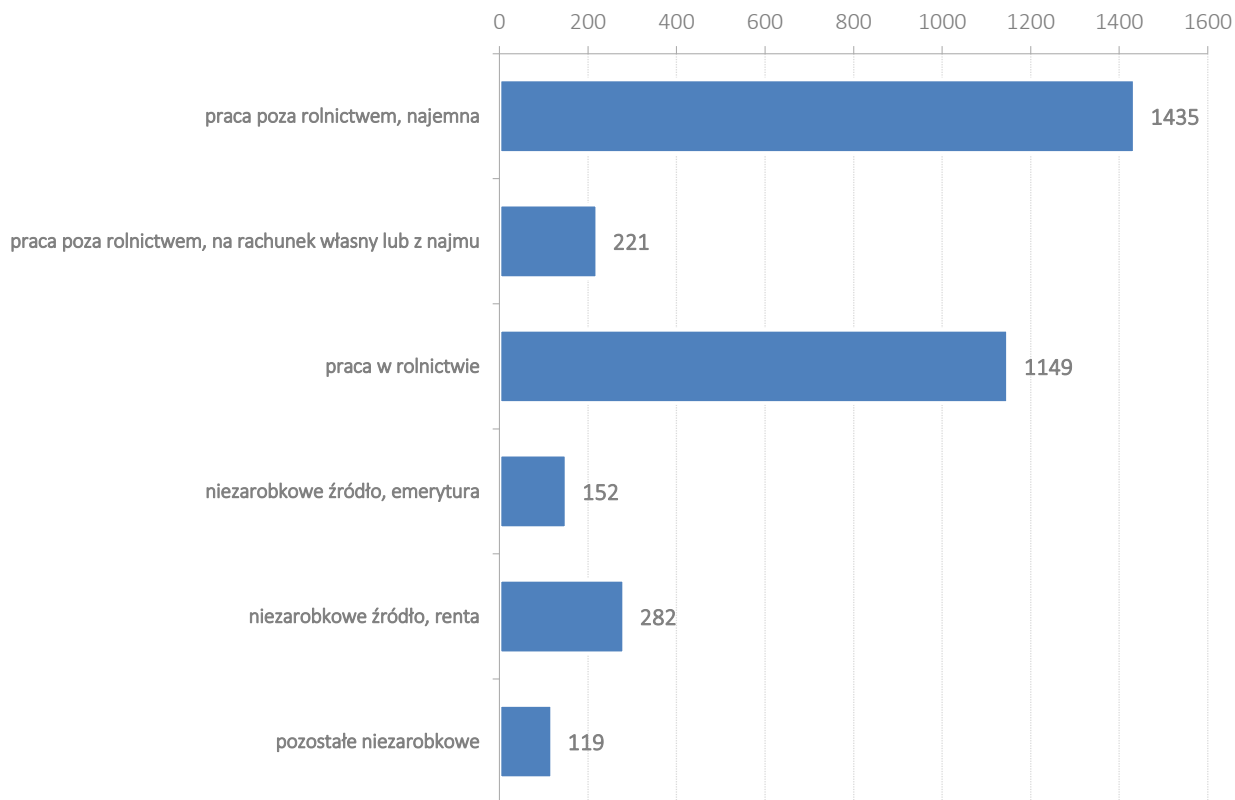
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

2.3. Źródła utrzymania ludności

Dane dotyczące źródeł utrzymania mieszkańców Gminy Garbów zostały zaczerpnięte z Narodowego Spisu Powszechnego przeprowadzonego w 2002 roku.

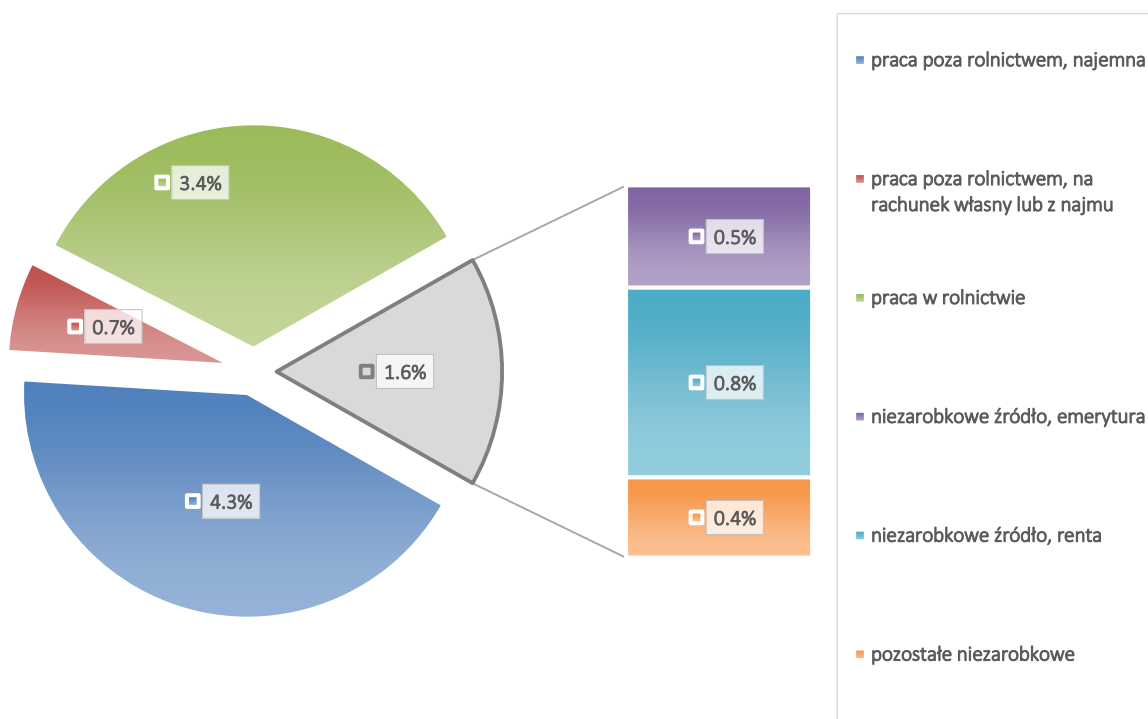
Najważniejszym źródłem utrzymania ludności w Gminie Garbów jest **praca poza rolnictwem i najemna**. W 2002 były podstawą utrzymania dla **42,7% lokalnego społeczeństwa** – 1 435 osób. Z pracy w rolnictwie utrzymywało się 1 149 osób (34,2%). Znacznie mniejsza część społeczeństwa (221 osób, czyli 6,6% ludności) jako główne źródło utrzymania podało pracę poza rolnictwem, na rachunek własny lub z najmu. **Niezarobkowe źródła** (emerytury, renty i pozostałe) były **podstawą utrzymania dla 16,5% mieszkańców** – 553 osób.

Wykres 19. Źródła utrzymania ludności w Gminie Garbów w 2002 roku w ujęciu liczbowym.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Wykres 20. Źródła utrzymania ludności w Gminie Garbów w 2002 roku w ujęciu procentowym.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

2.4. Mieszkalnictwo

Warunki mieszkaniowe to jeden z ważniejszych czynników świadczących o rozwoju gospodarczym społeczeństwa oraz stopniu jego zamożności. Liczba mieszkań prywatnych od 2002 roku stale rośnie i w 2014 roku osiągnęła wartość 2 683, co stanowi przyrost w stosunku do roku poprzedniego o 26 mieszkań (około 1%). Stała poprawa zauważalna jest także w kwestii dostępnej powierzchni, zarówno w przeliczeniu na 1 mieszkanie, jak i na 1 osobę.

Tabela 2. Stan warunków mieszkaniowych w Gminie Garbów w latach 2002-2014.

Gmina Garbów	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Mieszkania	2 435	2 455	2 460	2 473	2 480	2 492	2 502	2 526	2 599	2 620	2 640	2 657	2 683
Powierzchnia na 1 mieszkanie (m ²)	88,7	89,4	89,4	89,6	89,8	90,1	90,3	90,8	91,8	92,0	92,3	92,4	92,7
Powierzchnia na 1 osobę (m ²)	24,1	24,6	24,5	24,8	24,8	25,0	25,2	25,6	26,6	26,9	27,3	27,5	27,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Analiza wyposażenia mieszkań w urządzenia techniczno-sanitarne jest niezbędna przy ocenie stanu jakości zasobów mieszkaniowych. Dzięki temu możliwe jest określenie warunków socjalno-bytowych. W tym celu, na podstawie danych GUS bada się wyposażenie w: wodociąg, ustęp spłukiwany, łazienkę, centralne ogrzewanie i gaz z sieci.

Tabela 3. Stan wyposażenia mieszkań w Gminie Garbów w urządzenia techniczno-sanitarne w latach 2002-2014.

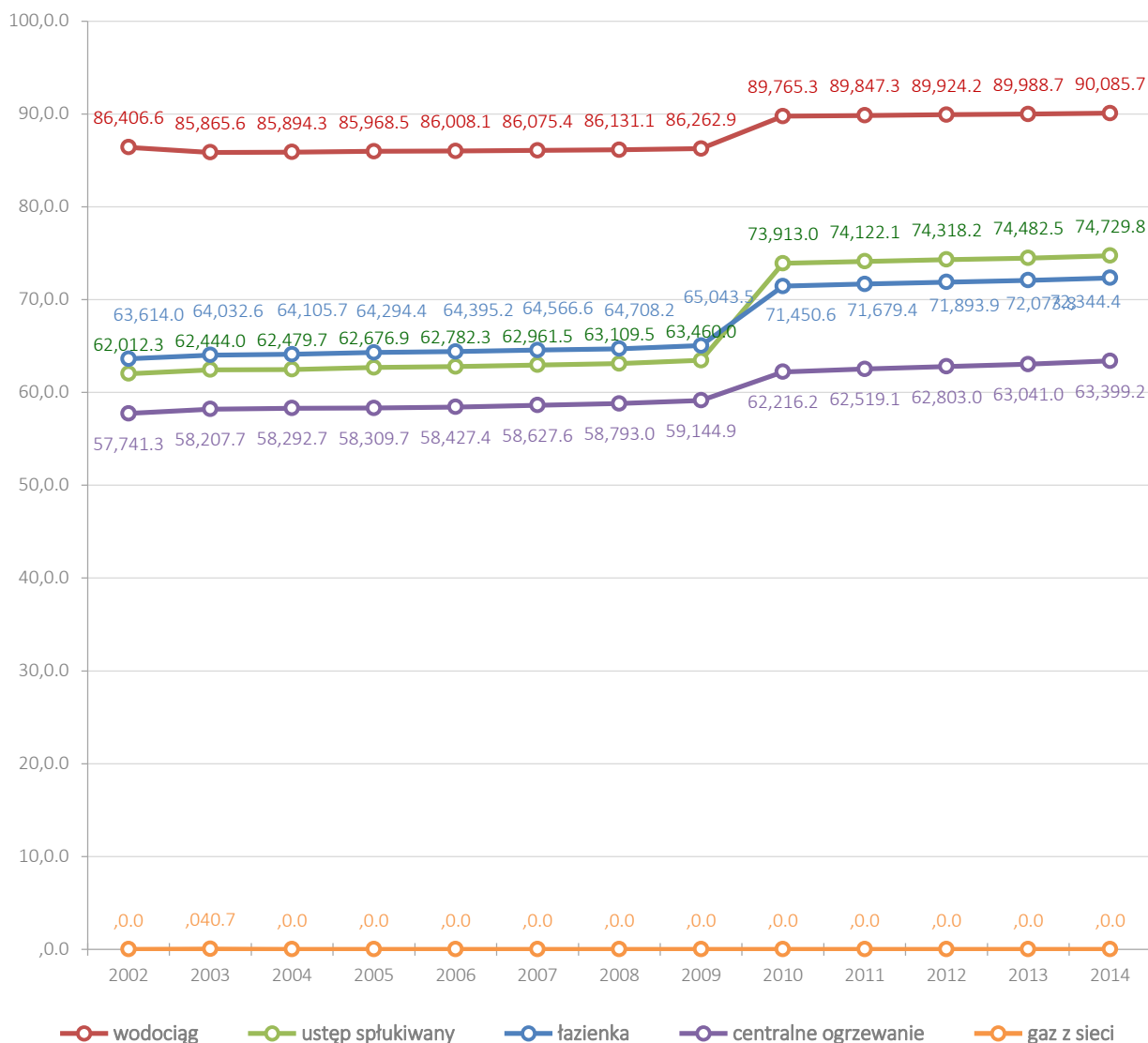
Gmina Garbów	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
wodociąg	2 104	2 108	2 113	2 126	2 133	2 145	2 155	2 179	2 333	2 354	2 374	2 391	2 417
ustęp spłukiwany	1 510	1 533	1 537	1 550	1 557	1 569	1 579	1 603	1 921	1 942	1 962	1 979	2 005
łazienka	1 549	1 572	1 577	1 590	1 597	1 609	1 619	1 643	1 857	1 878	1 898	1 915	1 941
centralne ogrzewanie	1 406	1 429	1 434	1 442	1 449	1 461	1 471	1 494	1 617	1 638	1 658	1 675	1 701
gaz z sieci	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Analizując powyższe dane należy stwierdzić, że nie wszystkie mieszkania spełniają podstawowe warunki socjalno-bytowe, **odsetek lokali pozostających bez wyposażenia w podstawowe urządzenia techniczno-sanitarne wymaga poprawy**. Pozytywnym zjawiskiem jest ilość mieszkań wyposażonych w dostęp do wodociągu. W 2014 roku 90,1% mieszkań posiadało tego typu instalację. Zauważalny jest stały wzrost liczby poszczególnych urządzeń techniczno-sanitarnych. W 2014 powyżej 63% lokali mieszkalnych posiadało dostęp do wymienionych w tabeli instalacji, z wyjątkiem gazu z sieci. Infrastrukturę techniczną dotyczącą

mieszkań należy ocenić zatem jako będącą na wysokim poziomie, jednak wymagającą inwestycji ze względu na brak zapewnienia podstawowego wyposażenia wszystkim mieszkańcom.

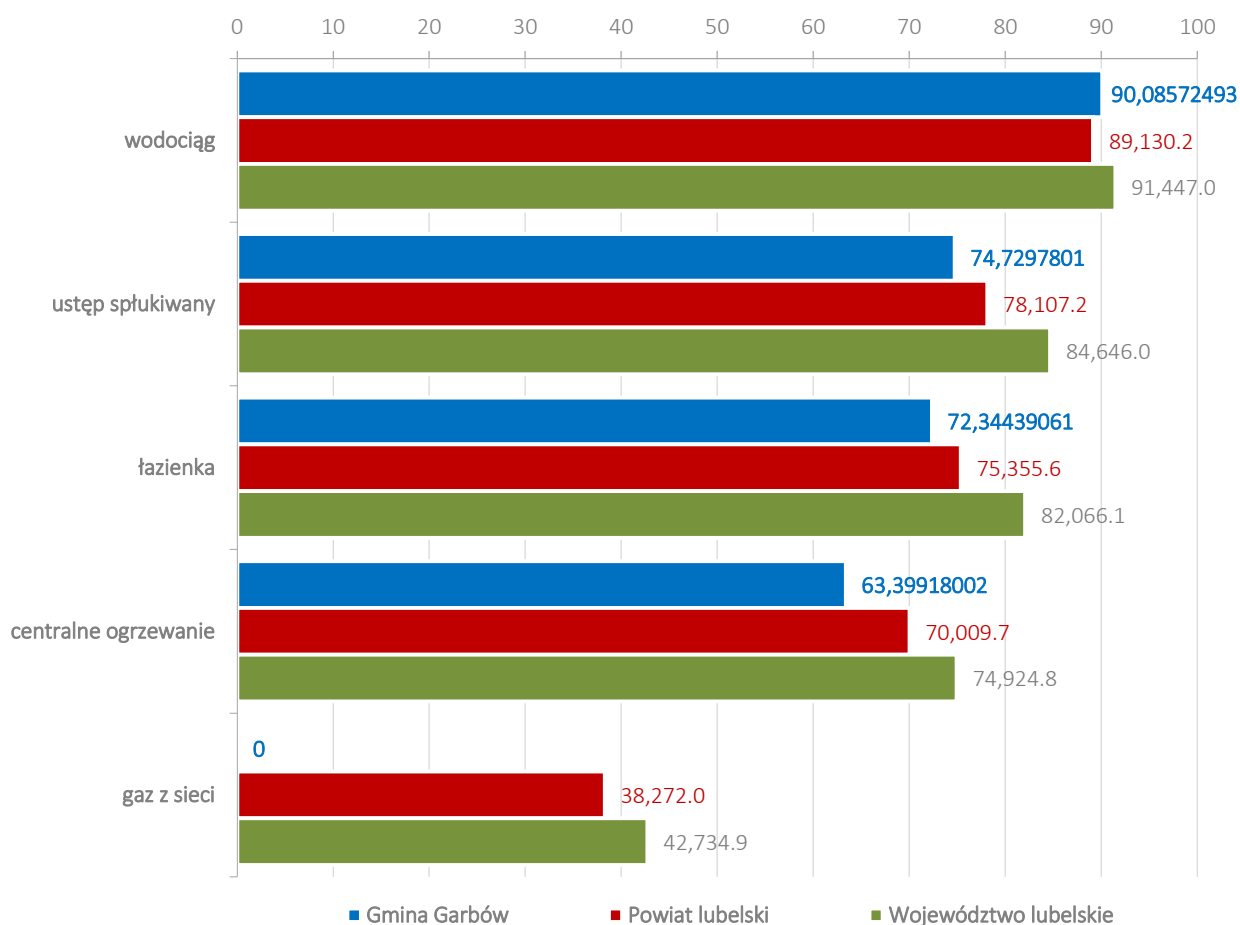
Wykres 21. Dynamika zmiany wyposażenia mieszkań w Gminie Garbów w urządzenia techniczno-sanitarne w latach 2002-2014.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Zestawienie warunków wyposażenia techniczno-sanitarnego Gminy Garbów z powiatem lubelskim i średnią dla woj. lubelskiego pokazuje zbliżony potencjał w tym zakresie. W przypadku wodociągu Gmina Garbów osiąga porównywalną wartość, zaś w pozostałych instalacjach wskaźniki są nieznacznie niższe niż w przypadku średniej dla powiatu i województwa. Zdecydowanie najslabsza sytuacja dotyczy wyposażenia mieszkań w gaz z sieci – tego typu instalacja na występuje na tym obszarze, przy średniej w powiecie i województwie wynoszącej odpowiednio 38,3% i 42,7%. Warto zauważyć, że różnice w wyposażeniu techniczno-sanitarnym mieszkań w powiecie lubelskim są wyższe niż średnia w gminie (z wyjątkiem dostępu do wodociągu) i nieznacznie gorsze niż średnia w województwie, co świadczy o stosunkowo dobrym stopniu wyposażenia mieszkań w regionie lubelskim.

Wykres 22. Porównanie poziomu wyposażenia mieszkań w Gminie Garbów, powiecie lubelskim i województwie lubelskim w urządzenia techniczno-sanitarne w 2014 roku.

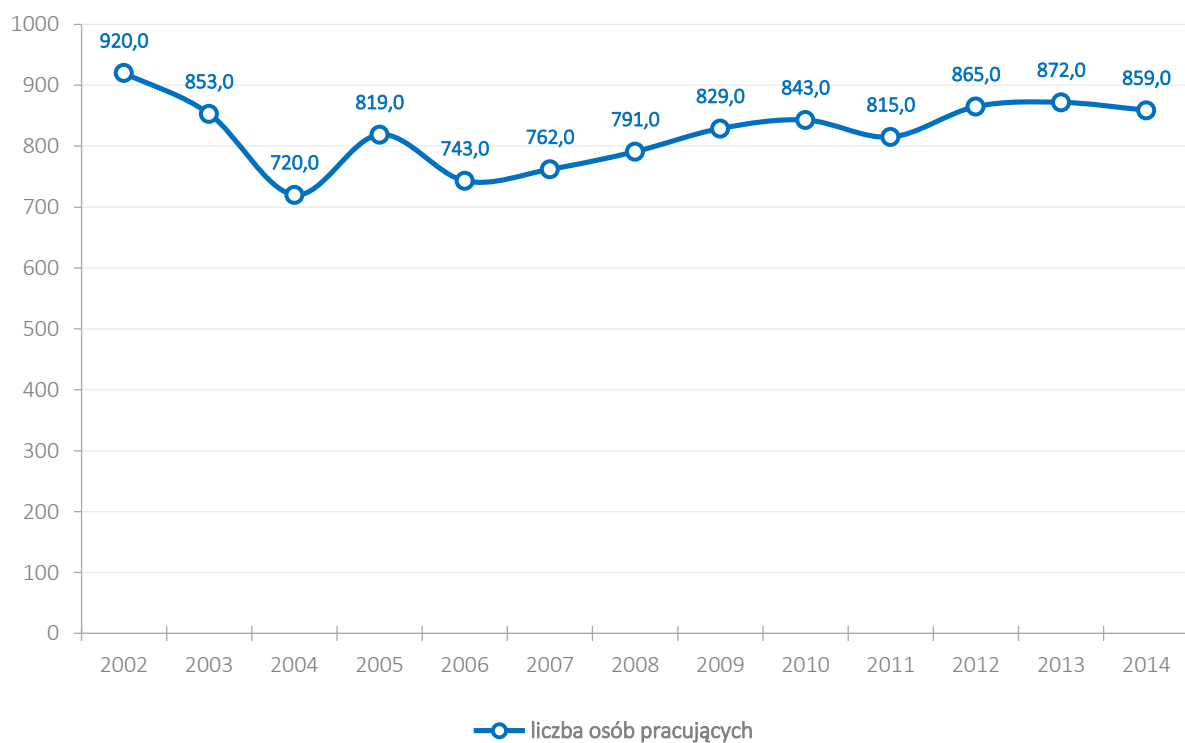

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

2.5. Struktura zatrudnienia i rynek pracy

Liczba osób pracujących w Gminie Garbów na przestrzeni lat 2002-2014 podlegała **wahaniom, jednak od 2006 roku** (z wyjątkiem spadku w 2011 i 2014 roku) **przyjmuje tendencję wzrostową**. W 2014 roku liczba ta osiągnęła wartość **859 osób pracujących** i był to spadek w stosunku do roku poprzedniego o 13 osób (1,5%). W badanym okresie zanotowano spadek liczby zatrudnionych o 61 osób – 7%.

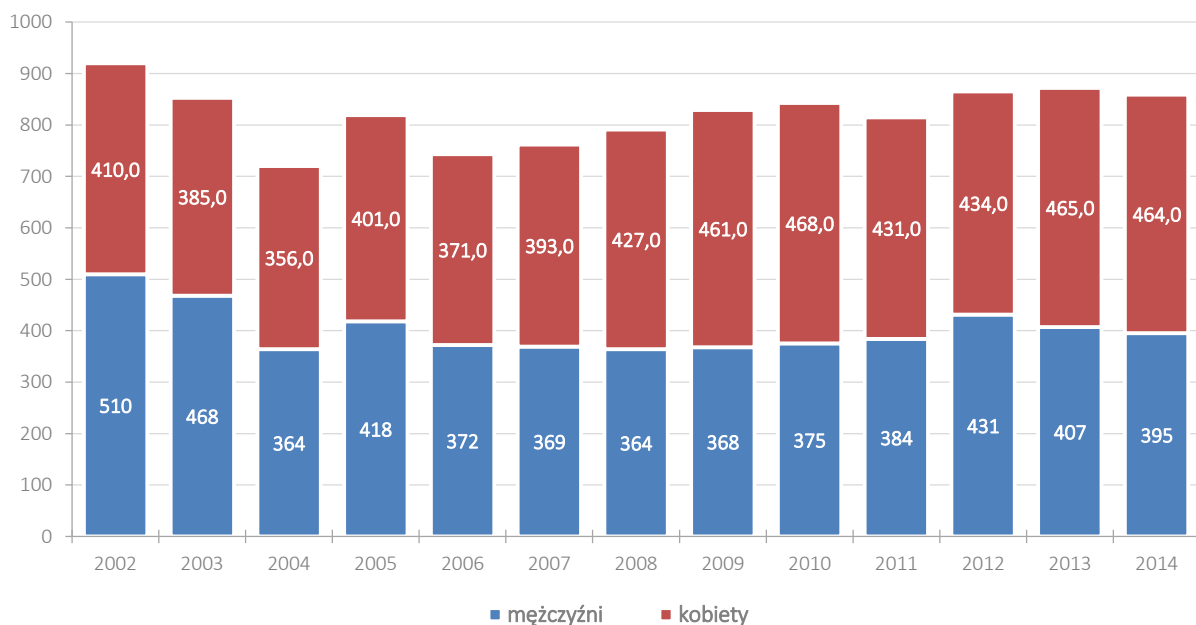
Wykres 23. Liczba osób pracujących w Gminie Garbów w latach 2002-2014.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Dane dotyczące zatrudnienia w rozbiciu na płeć pokazują znacznie lepszą sytuację kobiet **na rynku pracy w Gminie Garbów**. W obu grupach zauważalne są nieznaczne wahania w poziomie zatrudnienia. Od 2012 roku znacząco pogorszyło się zatrudnienie mężczyzn, przy wyraźnej poprawie liczby pracujących kobiet.

Wykres 24. Liczba osób pracujących w Gminie Garbów w podziale na płeć w latach 2002-2014.

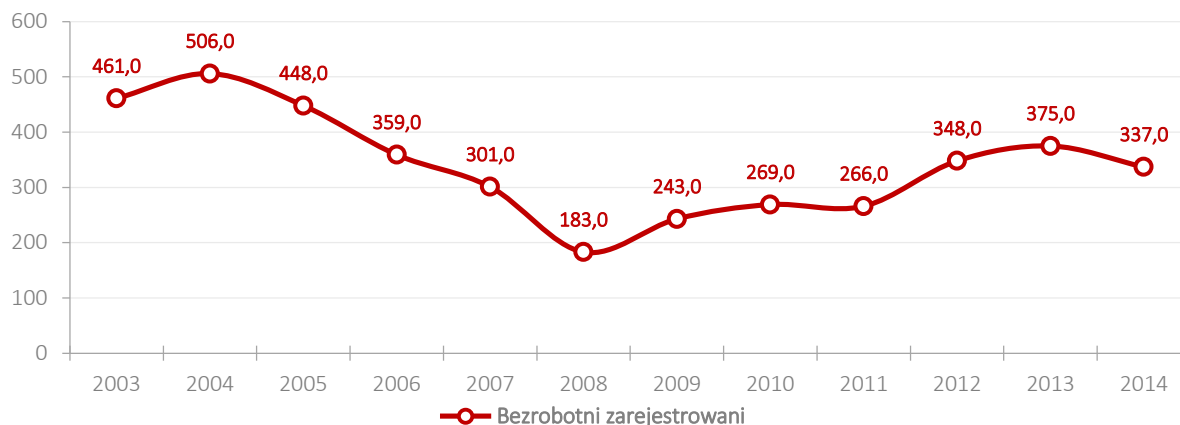

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

2.6. Bezrobocie

Wskaźnik bezrobocia mówi dużo o ogólnej kondycji gospodarczej na danym obszarze. Brak dochodów przekłada się również na życie całych rodzin. W latach 2008-2013 odnotowano **wzrost liczby osób bezrobotnych**, przy czym w **ostatnim analizowanym roku wskaźnik ten zmalał o 38 osób – 11,3%**. Liczba ta zmniejszyła się od 2003 roku o 124 osoby – 36,8%.

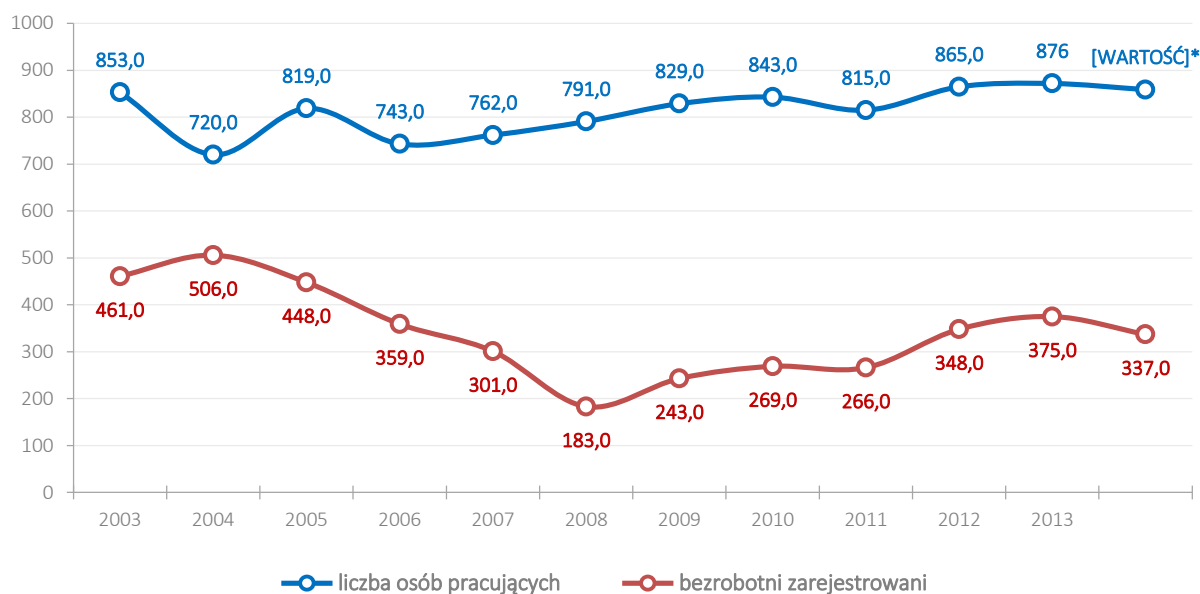
Wykres 25. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w Gminie Garbów w latach 2003-2014.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Porównując liczbę bezrobotnych zarejestrowanych i liczbę osób pracujących²² należy zauważyć bardzo pozytywne zjawisko zdecydowanie większej liczby osób pracujących niż bezrobotnych. Powodem do zadowolenia jest także fakt zahamowania wzrostu liczby osób bezrobotnych w ostatnim badanym roku.

Wykres 26. Porównanie liczby osób bezrobotnych zarejestrowanych i liczby osób pracujących w Gminie Garbów w latach 2003-2014.

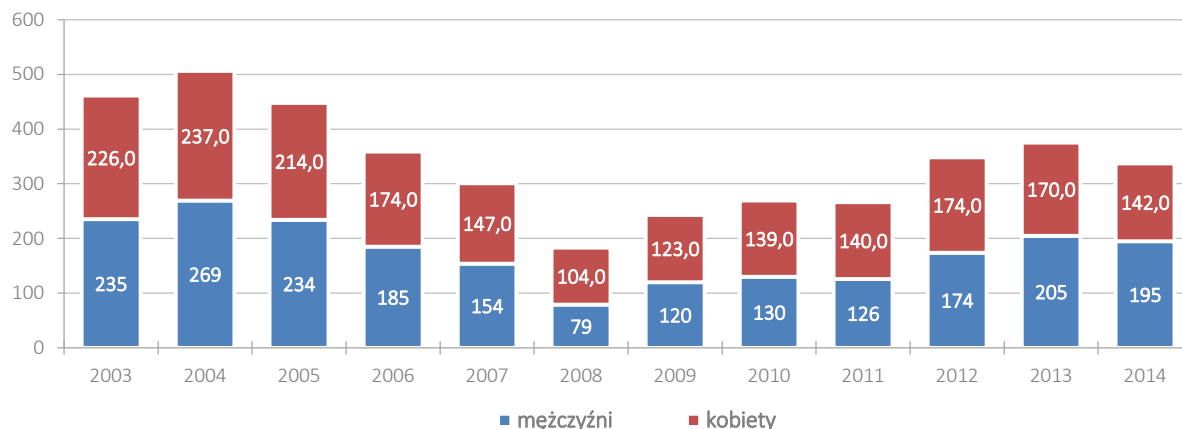

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

²² * Liczba osób pracujących nie uwzględnia podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

W roku 2013 i 2014 **większy udział w liczbie bezrobotnych mieli mężczyźni**, co jest zmianą tendencji z lat poprzednich. Związane jest to w głównej mierze ze strukturą wykształcenia (spadek zapotrzebowania na osoby z wykształceniem zawodowym oraz przewagą liczby kobiet z wykształceniem wyższym i średnim). W 2014 roku w grupie osób bezrobotnych zarejestrowanych było 57,9% mężczyzn. Dane te potwierdzają, że sytuacja kobiet na lokalnym rynku pracy jest lepsza niż sytuacja mężczyzn.

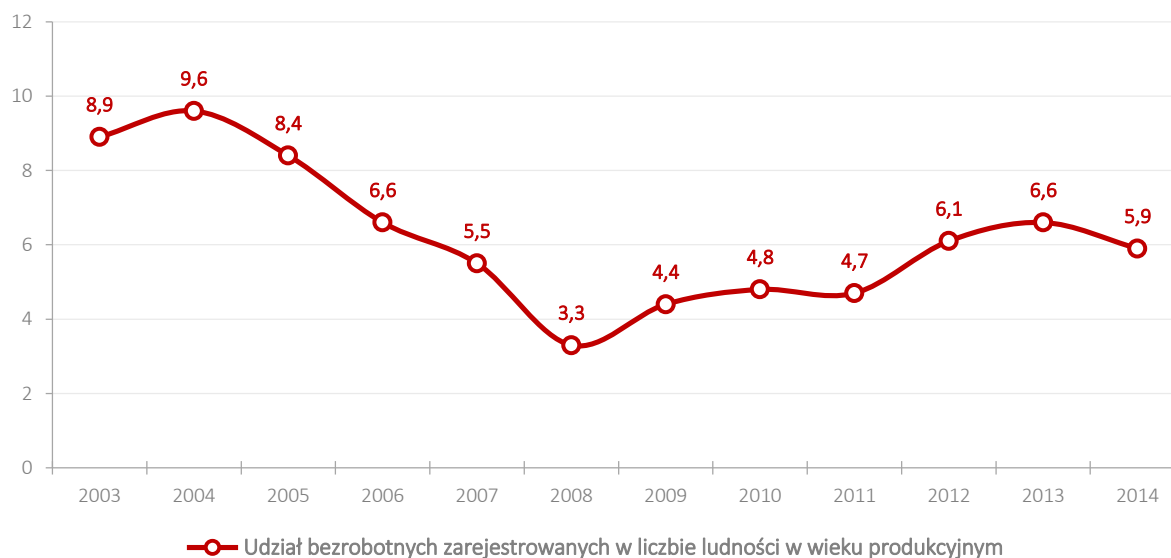
Wykres 27. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w Gminie Garbów w rozbiciu na płeć w latach 2003-2014.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

W latach 2003-2008 udział osób zarejestrowanych jako bezrobotne w liczbie ludności w wieku produkcyjnym **zmniejszył się o 5,6 punktu procentowego**, jednak od roku 2008 nabrał tendencji wzrostowej – do 2013 roku wzrósł do poziomu 6,6%. Tendencja ta została zahamowana w 2014 roku – spadek wyniósł 0,7 punktu procentowego w stosunku do roku poprzedniego (z 6,6 do 5,9). W stosunku do 2003 roku, w 2014 roku udział osób zarejestrowanych jako bezrobotne w liczbie ludności w wieku produkcyjnym **zmniejszył się aż o 4 punkty procentowe**, zaś w latach 2008-2014 wzrósł o nieco ponad 2,5 punktu procentowego.

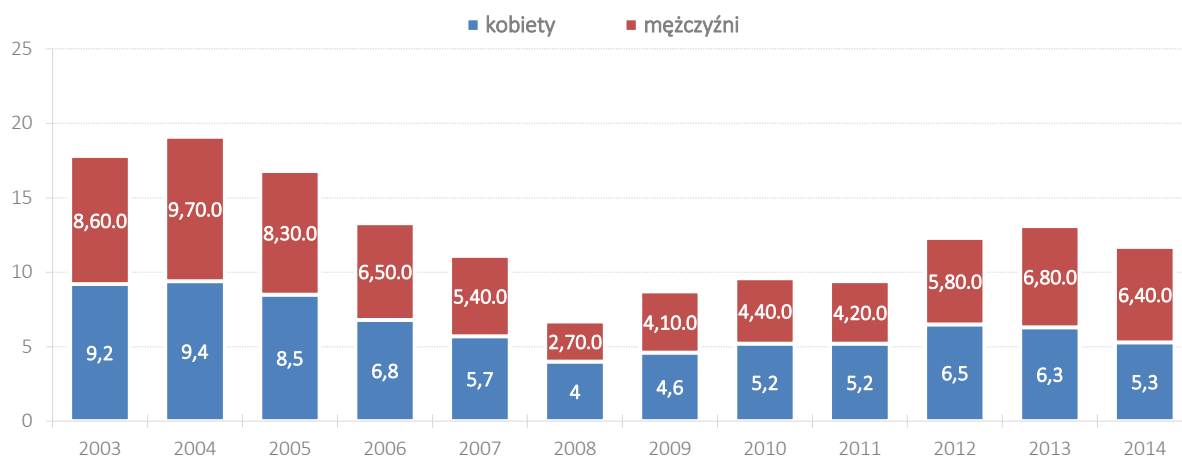
Wykres 28. Udział osób bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Garbów w latach 2003-2014.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Udział osób zarejestrowanych jako bezrobotne, w podziale na płeć, w liczbie osób w wieku produkcyjnym wskazuje na ich stosunkowo równomierny rozkład. Przez większą część tego okresu większy udział wśród bezrobotnych mieli mężczyźni, tendencja ta odwróciła się w 2013 i 2014 roku. Różnica pomiędzy obiema grupami w ostatnim analizowanym okresie wyniosła 1,1 punktu procentowego.

Wykres 29. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie osób w wieku produkcyjnym w Gminie Garbów w rozbiu na płeć w latach 2003-2014.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

3. GOSPODARKA

3.1. Rolnictwo

Zgodnie z danymi z Powszechnego Spisu Rolnego 2010 **użytki rolne stanowią zdecydowaną większość powierzchni gminy** – 9 015,76 ha, tj. 87,9% powierzchni ogólnej i jest to wzrost o 12,5% w stosunku do obszaru zajmowanego przez użytki rolne w 2002 roku. Strukturę użytkowania gruntów w Gminie Garbów w 2002 i 2010 roku przedstawia poniższa tabela:

Tabela 4. Struktura użytkowania gruntów w Gminie Garbów w 2002 i 2010 roku.

	powierzchnia (ha)			powierzchnia (%)		
	2002	2010	Różnica (ha)	2002	2010	różnica (pkt. proc)
Powierzchnia ogólna	10 242,0	10 262,0	20,0	100,0	100,0	-
Użytki rolne, w tym:	7 722,9	9 015,7	1 292,8	75,4	87,9	12,5
grunty orne i sady	6 437,6	7 826,2	1 388,6	62,9	76,3	13,4
łąki trwałe i pastwiska	1 285,3	1 189,4	-95,9	12,5	11,6	-1,0
Lasy i grunty leśne	397,9	369,4	-28,5	3,9	3,6	-0,3
Pozostałe grunty ogółem	557,7	601,8	44,1	5,4	5,9	0,4
Ogółem:	8 678,4	9 986,9	1 308,5	84,7	97,3	12,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

W strukturze użytków rolnych około 76,3% stanowią **grunty orne i sady**. Wskaźnik użytków zielonych – łąk i pastwisk – wynosi 11,6%, zaś lasów i gruntów leśnych jest stosunkowo niewielki – 3,6%, co ma duże znaczenie dla gospodarki gminnej i wskazuje jej charakter. Warto odnotowania jest zjawisko wyraźnych różnic w strukturze gruntów w 2010 roku w stosunku do roku 2002.

Gospodarstwa rolne w gminie charakteryzują się **niekorzystną strukturą agrarną**. Według danych z Powszechnego Spisu Rolnego 2010, **ponad 73,9% stanowią gospodarstwa o powierzchni mniejszej niż 5 ha i 4,7% większe niż 15 ha**. Najwięcej gospodarstw posiada powierzchnię od 1 do 5 ha. Ilość gospodarstw w gminie w 2010 roku w stosunku do roku 2002 zwiększyła się o 21, zaś ich ogólna powierzchnia zmalała o niemal 400 ha. Warto odnotowania jest pozytywne zjawisko wzrostu liczby dużych gospodarstw (pow. 15 ha) oraz ich powierzchni – większej w stosunku do 2002 o ponad 1 450 ha. Duże rozdrobnienie rolnictwa prowadzi do jego **małej efektywności**. Niezwykle ważna jest racjonalność upraw w oparciu o uwarunkowania rynkowe (np. **produkcja ekologiczna lub związana z odnawialnymi źródłami energii**).

Tabela 5. Gospodarstwa rolne według powierzchni w Gminie Garbów w 2002 i 2010 roku.

grupy obszarowe użytków rolnych	liczba gospodarstw			powierzchnia w ha		
	2002	2010	Różnica	2002	2010	Różnica
do 1 ha	440	620	180	265	313	48
od 1 do 5 ha	748	681	-67	2 276	2 118	-158
od 5 do 10 ha	371	284	-87	2 901	2 270	-631
od 10 do 20 (w 2002 r.) / 15 (w 2010 r.) ha	125	93	-32	2 329	1 220	-1 110
20 (w 2002 r.) / 15 (w 2010 r.) ha i więcej	55	82	27	906	2 362	1 456
Ogółem	1 739	1 760	21	8 678	8 284	-394

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Do najważniejszych upraw na terenie gminy należą zboża, których powierzchnia zasiewów, według danych zaczerpniętych z Powszechnego Spisu Rolnego z 2010 roku, wyniosła ok. 78% ogólnej powierzchni zasiewów. Ok. 6,6% stanowiły także uprawy przemysłowe²³.

W Gminie Garbów panują korzystne warunki przyrodniczo-rolnicze. Do głównych upraw należą zboża podstawowe, w tym przede wszystkim mieszanki zbożowe. Istotny udział mają także uprawy przemysłowe²⁴. Z racji korzystnych warunków, rozbudowie powinny podlegać zakłady przetwórstwa rolno-spożywczego oraz obsługa rolnictwa. Ze względu na aspekty przyrodnicze ciekawą alternatywą dla Gminy Garbów może być rolnictwo ekologiczne, a także uprawy nastawione na odnawialne źródła energii.

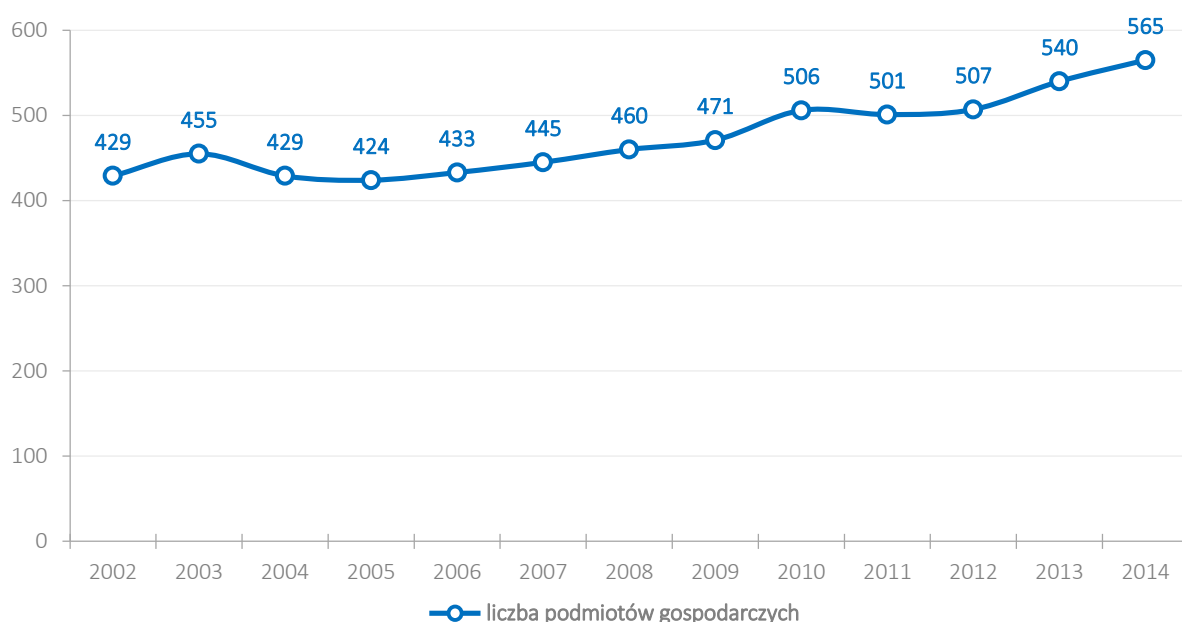
²³ Na podstawie danych BDL GUS.

²⁴ Na podstawie danych BDL GUS, Powszechny Spis Rolny 2010.

3.2. Przedsiębiorczość

Gmina Garbów jest gminą wiejską o charakterze rolniczo-usługowym, a zatem ilość występujących podmiotów gospodarczych jest niższa w porównaniu z gminami miejskimi i miejsko-wiejskimi. Istotnym faktem jest systematyczny wzrost liczby przedsiębiorstw funkcjonujących na terenie gminy. W okresie 2002-2014 ilość podmiotów gospodarczych wzrosła o niemal 32% i w 2014 roku wyniosła 565. Świadczy to o rosnącej przedsiębiorczości wśród mieszkańców gminy oraz o tym, że podmioty te są w stanie utrzymać się na lokalnym rynku, bez konieczności zamykania działalności gospodarczej.

Wykres 30. Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w Gminie Garbów w latach 2002-2014.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Stale rosnąca liczba podmiotów gospodarczych **nie przekłada się jednak na poprawę pozycji Gminy Garbów** wśród gmin powiatu lubelskiego pod względem **wysokości wskaźnika przedsiębiorczości** oraz liczby prywatnych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym. W zestawieniu liczby przedsiębiorstw na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym (98,8) oraz wskaźnika przedsiębiorczości (631) Gmina Garbów plasuje się w dolnej części klasyfikacji wszystkich gmin powiatu lubelskiego, zajmując odpowiednio 12 i 10 miejsce. Dla porównania średnia w powiecie lubelskim to 120,9 podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym oraz wskaźnik przedsiębiorczości o wartości 759. **Rozbieżności te wynikają z ulokowania dużej liczby podmiotów gospodarczych w gminach w sąsiedztwie stolicy województwa – Miasta Lublin, które znacznie zawyżają średnią.**

Tabela 6. Ranking powiatów woj. lubelskiego w zakresie wskaźników dotyczących rozwoju przedsiębiorczości w 2014 roku.

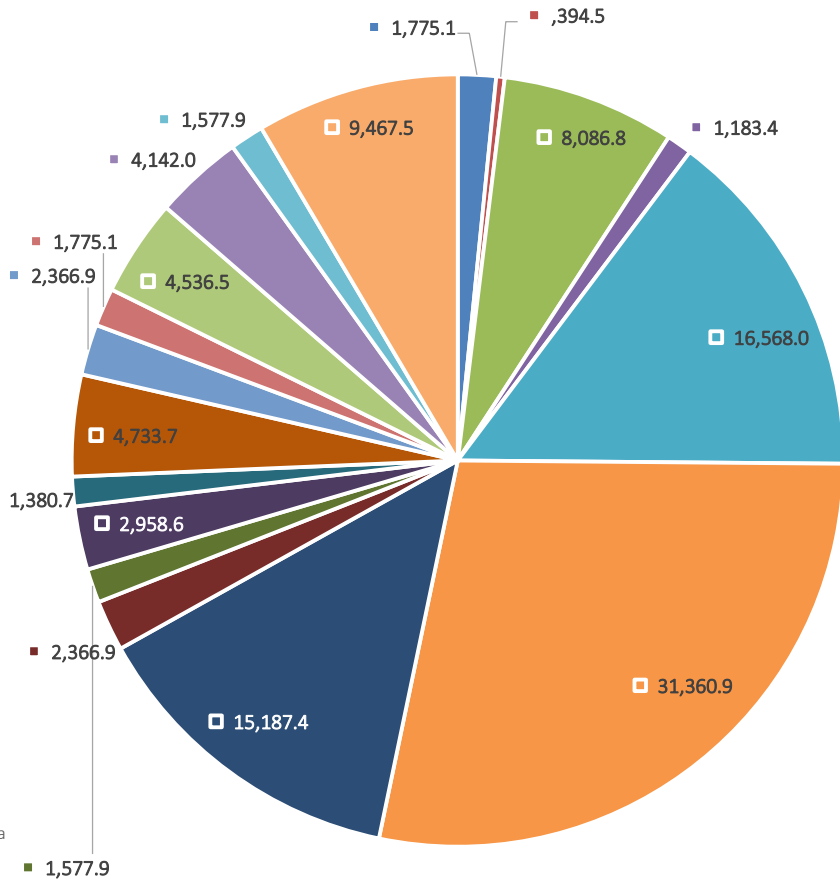
powiat	podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności	podmioty wpisane do rejestru na 1000 ludności	podmioty nowo zarejestrowane na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym
Powiat bialski	20	19	21	20	20
Powiat parczewski	13	10	13	13	9
Powiat radzyński	17	13	13	17	13
Powiat włodawski	12	13	6	12	14
Powiat m. Biała Podlaska	3	3	3	3	3
Powiat biłgorajski	10	15	18	10	16
Powiat chełmski	24	9	24	24	10
Powiat hrubieszowski	16	19	23	15	19
Powiat krasnostawski	22	18	19	22	17
Powiat tomaszowski	7	16	15	6	18
Powiat zamojski	21	22	21	20	21
Powiat m. Chełm	4	2	4	4	2
Powiat m. Zamość	2	5	2	2	6
Powiat lubartowski	15	11	16	15	11
Powiat lubelski	8	7	8	6	7
Powiat łęczyński	23	19	16	22	23
Powiat świdnicki	6	4	5	6	4
Powiat m. Lublin	1	1	1	1	1
Powiat janowski	11	8	12	11	8
Powiat kraśnicki	18	23	19	17	22
Powiat łukowski	9	6	8	9	5
Powiat opolski	19	24	10	19	23
Powiat puławski	5	16	6	5	15
Powiat rycki	14	11	11	14	12

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Analizując podmioty gospodarcze z terenu Gminy Garbów według sekcji PKD 2007 należy stwierdzić, że **podstawową dziedziną działalności przedsiębiorstw jest handel**. Ważną rolę odgrywają także firmy związane z transportem i gospodarką magazynową i budownictwem. Istotny odsetek dotyczy także podmiotów gospodarczych zajmujących się przetwórstwem przemysłowym oraz pozostałą działalnością usługową (w tym gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników) oraz działalnością profesjonalną, naukową i techniczną. Pomimo występujących walorów przyrodniczych gminy oraz wiejskiego charakteru obszaru, **ilość podmiotów gospodarczych nastawionych na świadczenie usług agroturystycznych** oraz firm oferujących usługi **hotelowe i rekreacyjno-turystyczne jest stosunkowo niewielka**. Pełne zestawienie podmiotów gospodarczych w gminie obrazują poniższe wykresy:

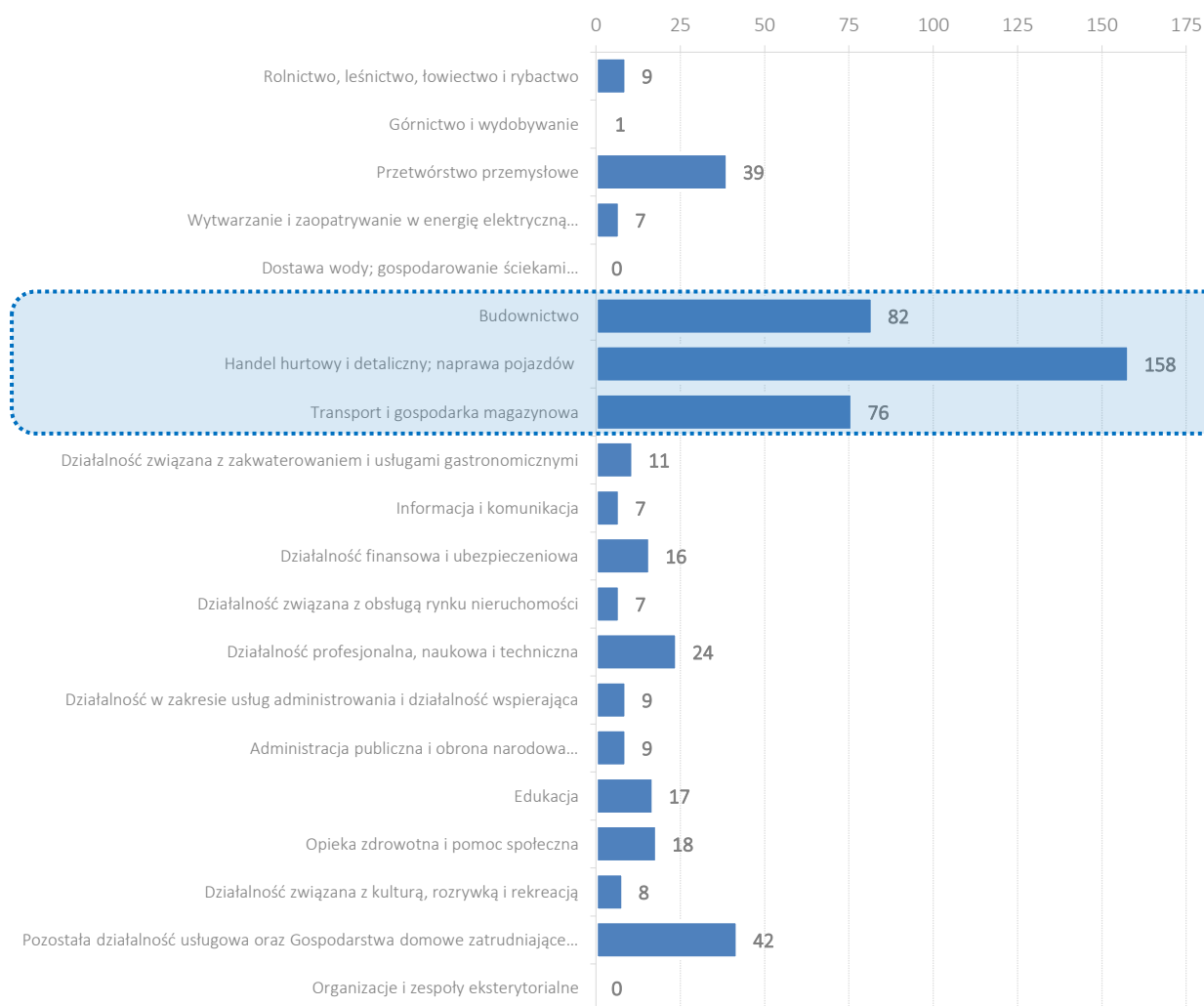
Wykres 31. % rozkład podmiotów gospodarczych w Gminie Garbów w 2014 roku wg klasyfikacji PKD 2007.

- Sekcja A - Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo
- Sekcja B - Górnictwo i wydobywanie
- Sekcja C - Przetwórstwo przemysłowe
- Sekcja D - Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, gorącą wodę...
- Sekcja F - Budownictwo
- Sekcja G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych
- Sekcja H - Transport i gospodarka magazynowa
- Sekcja I - Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
- Sekcja J - Informacja i komunikacja
- Sekcja K - Działalność finansowa i ubezpieczeniowa
- Sekcja L - Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
- Sekcja M - Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
- Sekcja N - Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca
- Sekcja O - Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne
- Sekcja P - Edukacja
- Sekcja Q - Opieka zdrowotna i pomoc społeczna
- Sekcja R - Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją
- Sekcja S i T - Pozostała działalność usługowa oraz Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników...

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

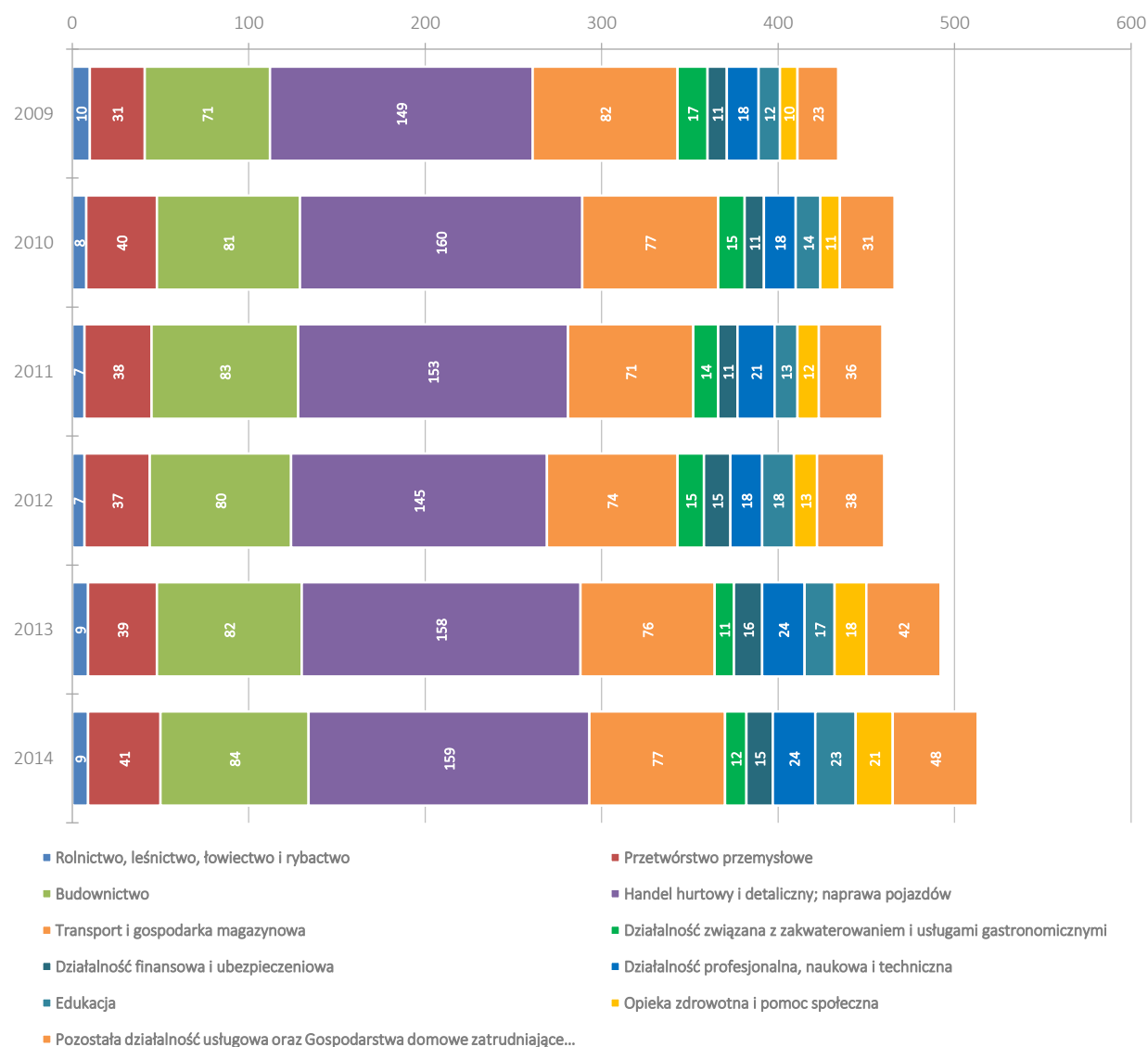
Wykres 32. Liczba podmiotów gospodarczych w Gminie Garbów w 2014 roku wg klasyfikacji PKD 2007.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Analizując dane z głównych sekcji w zakresie ilości podmiotów w latach 2009-2014 można zaobserwować pewną dynamikę zmian. W omawianym przedziale czasowym widać wzrost liczby podmiotów zajmujących się handlem, budownictwem, przetwórstwem przemysłowym, działalnością profesjonalną, edukacją, opieką zdrowotną i społeczną oraz pozostałą działalnością usługową. Spadki zanotowano w liczbie podmiotów zajmujących się transportem i gospodarką magazynową oraz działalnością związaną z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi. Na wykresie zaznaczono sekcje charakteryzujące się największą dynamiką zmian (pozytywną i negatywną):

Wykres 33. Dynamika zmian liczby podmiotów gospodarczych w Gminie Garbów w latach 2009-2014.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Porównanie procentowego udziału podmiotów działających w poszczególnych sekcjach klasyfikacji PKD 2007 ze wszystkimi podmiotami na terenie Gminy Garbów, powiatu lubelskiego i województwa lubelskiego wskazuje na dominujące dziedziny wśród podmiotów gospodarczych występujących w gminie, w zestawieniu z charakterystyką obszaru powiatu i województwa.

W Gminie Garbów, w porównaniu z powiatem lubelskim i województwem lubelskim, wyraźnie zauważalna jest **przewaga procentowego udziału** podmiotów związanych z **handlem, transportem i gospodarką magazynową** oraz **przetwórstwem przemysłowym**. Nieznaczna **przewaga** występuje także w przypadku **rolnictwa, działalności profesjonalnej** oraz **pozostałej działalności usługowej**. Natomiast mniejszy procent występuje w największym stopniu w przypadku podmiotów zajmujących się dostawą wody i gospodarowania ściekami, budownictwa, działalnością związaną z obsługą rynku nieruchomości oraz związanej z kulturą rozrywką i rekreacją.

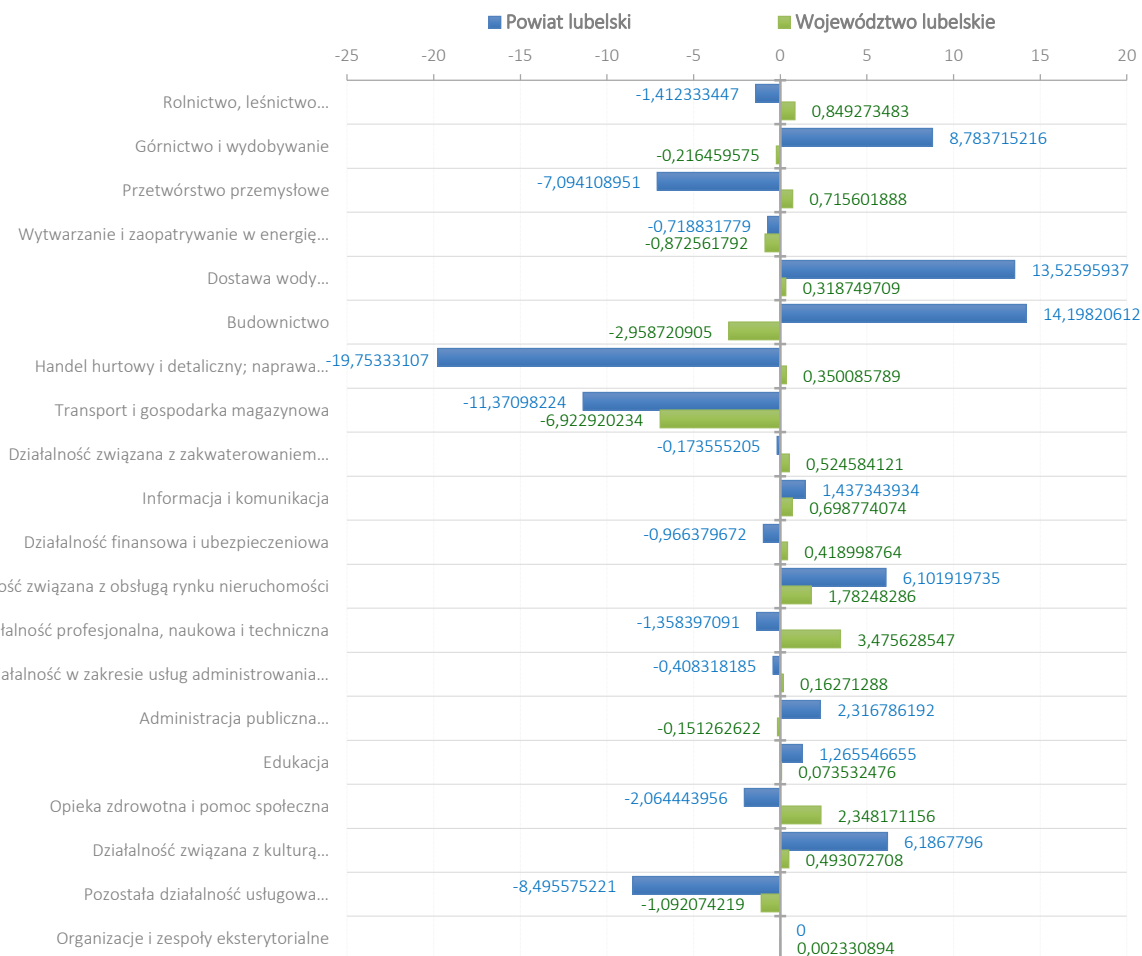
Tabela 7. Porównanie procentowego udziału podmiotów gospodarczych w Gminie Garbów, powiecie lubelskim i województwie lubelskim w 2014 roku w poszczególnych sekcjach klasyfikacji PKD 2007.

Sekcje PKD 2007	Gmina Garbów		Powiat lubelski		Województwo lubelskie	
	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	9	1,6	20	0,2	4 191	2,4
Górnictwo i wydobywanie	2	0,4	1 012	9,1	236	0,1
Przetwórstwo przemysłowe	41	7,3	18	0,2	13 681	8,0
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz...	6	1,1	38	0,3	325	0,2
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami...	0	0,0	1 498	13,5	547	0,3
Budownictwo	84	14,9	3 219	29,1	20 436	11,9
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych...	159	28,1	929	8,4	48 894	28,5
Transport i gospodarka magazynowa	77	13,6	250	2,3	11 507	6,7
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	12	2,1	216	2,0	4 545	2,6
Informacja i komunikacja	8	1,4	316	2,9	3 629	2,1
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	15	2,7	187	1,7	5 275	3,1
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	7	1,2	813	7,3	5 185	3,0
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	24	4,2	320	2,9	13 254	7,7
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	12	2,1	190	1,7	3 924	2,3
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	9	1,6	433	3,9	2 474	1,4
Edukacja	23	4,1	591	5,3	7 112	4,1
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	21	3,7	183	1,7	10 408	6,1
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	8	1,4	842	7,6	3 276	1,9
Pozostała działalność usługowa oraz Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników...	48	8,5	0	0,0	12 705	7,4
Organizacje i zespoły eksterytorialne	0	0,0	0	0,0	4	0,0
Ogółem	565	100	11 075	100	171 608	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Różnice oraz ich wysokość, występujące w poszczególnych sekcjach pomiędzy gminą, powiatem a województwem zostały zaprezentowane na poniższym wykresie. Wartość minusowa oznacza większy procentowy udział podmiotów z danej sekcji w gminie, natomiast wartość dodatnia wskazuje przewagę podmiotów z poszczególnych grup w powiecie bądź województwie. Poniższy wykres potwierdza opisane poprzednio tendencje. Analizując podane dane, należy stwierdzić, że ze względu na wyraźne różnice procentowe, **struktura podmiotów gospodarczych występujących w Gminie Garbów jest inna** niż analogiczna struktura w **powiecie lubelskim** oraz **zbliżona** do struktury w **województwie lubelskim**.

Wykres 34. Różnice w procentowym udziale podmiotów gospodarczych w powiecie lubelskim i województwie lubelskim w 2014 roku w poszczególnych sekcjach klasyfikacji PKD 2007 w porównaniu z Gminą Garbów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Struktura własnościowa podmiotów gospodarczych pokazuje znaczną przewagę sektora prywatnego nad publicznym. Niezwykle pozytywny jest fakt, że zarówno sektor publiczny, jak i prywatny cechuje się **dużą stabilnością** i odpornością na zmiany w koniunkturze gospodarczej. W badanym okresie odnotowano **stały wzrost podmiotów w sektorze prywatnym**. W stosunku do roku 2013, liczba podmiotów w sektorze prywatnym, na koniec 2014 roku wzrosła o ponad 4%, zaś dynamika zmian w obu sektorach w stosunku do roku 2002 wyniosła ponad 31%.

Tabela 8. Liczba podmiotów gospodarczych w Gminie Garbów w latach 2002-2014 z uwzględnieniem struktury właścicielskiej.

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Dynamika zmian liczby podmiotów gospodarczych (% zmiany w stosunku do 2002 roku)
Sektor publiczny	16	18	18	18	18	18	16	16	16	16	16	17	21	31,3
Sektor prywatny	413	437	411	406	415	427	444	455	490	485	491	523	544	31,7
Ogółem:	429	455	429	424	433	445	460	471	506	501	507	540	565	31,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Analiza profilu działalności najważniejszych firm z terenu Gminy Garbów wskazuje na ich małe zróżnicowane i ograniczoną innowacyjność. Głównie przedsiębiorstwa związane są z branżą budownictwa oraz usługami i handlem.

Do głównych przedsiębiorstw (zatrudniających najwięcej osób oraz płacących najwyższe podatki) działających na terenie Gminy Garbów należą firmy²⁵:

- » FARB-STAL w Zagrodach – mieszalnia farb antykorozyjnych i przemysłowych, produkująca farby i lakiery,
- » File Sp. z o.o. w Garbowie, produkująca artykuły papiernicze i biurowe,
- » OKNO-DOM w Garbowie, zajmujący się produkcją okien i ram okiennych z tworzyw sztucznych,
- » Zakład Remontowo-Budowlany ROZPĘD w Garbowie, zajmujący się przebudową domów i remontami generalnymi,
- » P.U.H. IGLOPOL Mariusz Szkiłądź,
- » Piekarnia Jan Nakonieczny,
- » hurtownia MN w Garbowie, zajmująca się hurtową sprzedażą napojów alkoholowych i bezalkoholowych,
- » Spółdzielnia Usług Rolniczych,
- » Spółdzielnia Rolniczo-Handlowa w Garbowie,
- » Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna w Woli Przybysławskiej,
- » MEBLOTEX,
- » Banki i ich filie,
- » „Stal-Bud” Sp. j. Jolanta Firlej Stanisław Firlej,
- » BUDIMAL Monika Iglík,
- » Kopalnia Piasku, Transport Samochodowy, Usługi Robót Ziemnych Stanisław Krakowiak,
- » Lokale gastronomiczne (Dwór Lwowski, Biesiada, BIDA, Bistro „Podolanka”, „Złota Rybka”, Dwór Leśce, „Katarzynka”, KaPaMa, ROMAX),
- » dwie stacje paliw,
- » ośrodki i gabinety zdrowia,
- » trzy apteki.

Terenami po zamkniętej w 2004 roku Cukrowni Garbów w Zagrodach (6 ha) interesują się inwestorzy zewnątrz. Rozpatrywano budowę hal magazynowych, chłodni owoców i warzyw. Jest to teren postindustrialny (poprzemysłowy) objęty planem zagospodarowania, z bliskim ujęciem wody, oczyszczalnią oraz zapleczem prądowym oraz z tego, że leży on w bliskiej odległości od węzła drogowego w

²⁵ Na podstawie: Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Garbów, Lublin 2015 r.

Przybysławicach – “Nałęczów”²⁶. Trudno jednak ocenić realność działań inwestycyjnych ze strony właściciela nieruchomości po byłej Cukrowni Garbów.

Mapa 29. Położenie działki byłej Cukrowni Garbów w Zagrodach.

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.google.maps.com.

²⁶ Na podstawie: <http://www.krupapiotr.pl/News/example.php?id=379&PHPSESSID=1308dea03d31abe3814d76561ffd988f>.

Aktywność przedsiębiorców w pozyskiwaniu środków z UE

Przedsiębiorstwa z Gminy Garbów odznaczają się niską skutecznością w pozyskiwaniu środków z Unii Europejskiej. Zgodnie z informacjami dostępnymi na stronie Mapa projektów dofinansowanych z RPO Woj. Lubelskiego w perspektywie finansowej 2007-2013 jedynie **3 przedsiębiorstwa z Gminy Garbów** uzyskały dofinansowanie ze środków Regionalnego Programu Województwa Lubelskiego 2007-2013 na realizację **4 projektów**. Kwota zrealizowanych projektów to **3,15 mln zł**, a wartość dofinansowania to **1,57 mln zł**. Oprócz firm, dofinansowanie na realizację projektu ze środków RPO Województwa Lubelskiego uzyskała Parafia Rzymskokatolicka p.w. Przemienienia Pańskiego w Garbowie. Wartość tego projektu wyniosła niemal 4 mln zł, zaś kwota dofinansowania to niemal 2,8 mln zł. Wartość wszystkich projektów realizowanych w Gminie Garbów ze środków RPO WL wyniosła niemal 7,2 mln, zaś pozyskane środki to ok. 4,4 mln zł.

Tabela 9. Wykaz środków pozyskanych z RPO WL 2007-2013 przez podmioty działające w Gminie Garbów.

Nazwa projektu	Beneficjent	Wartość projektu w PLN	Wartość dofinansowania UE w PLN
Uczestnictwo w targach motoryzacyjnych drogą do wzrostu konkurencyjności spółki.	Diesel Technika s.c. Wojciech Pawłowski, Grzegorz Krajewski, Robert Rozpędowski	45 872,58	20 298,50
Wzmocnienie potencjału turystycznego gminy Garbów - przebudowa i adaptacja zabytkowego Dworu w Leścach na cele turystyczne	Jarosław Stańczak	989 493,71	484 625,89
Wzrost konkurencyjności poprzez innowację produktową i procesową firmy Piekarnia Jan Nakonieczny	Jan Nakonieczny	2 111 297,84	710 337,35
Zwiększenie zdolności inwestycyjnej przedsiębiorstwa Diesel Technika s.c. Wojciech Pawłowski, Grzegorz Krajewski, Robert Rozpędowski poprzez poprawę jego oferty produktowej	Diesel Technika s.c. Wojciech Pawłowski, Grzegorz Krajewski, Robert Rozpędowski	724 207,06	353 199,14
Renowacja neogotyckiego Rzymskokatolickiego Kościoła Parafialnego p.w. Przemienienia Pańskiego w Garbowie, zapewniająca bezpieczeństwo parafian i zwiedzających oraz wzrost atrakcyjności turystycznej gminy i całego obszaru Płaskowyżu Nałęczowskiego	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Przemienienia Pańskiego w Garbowie	3 999 408,17	2 799 585,71
<i>razem:</i>		7 146 072,30	4 368 046,59

Źródło: opracowanie własne na podstawie Mapa projektów dofinansowanych z RPO WL na lata 2007-2013, www.mapa.rpo.lubelskie.pl.

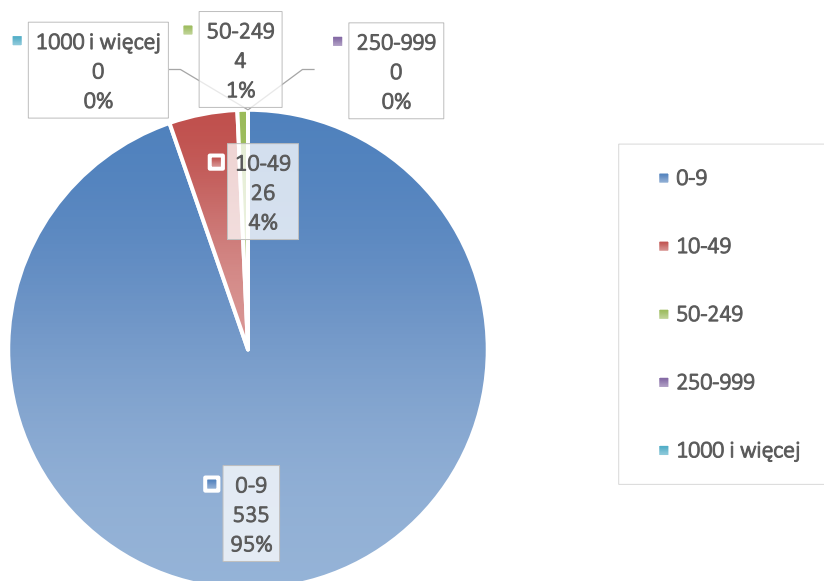
Władze Gminy Garbów powinny podjąć wzmożony wysiłek zmierzający do zachęcania środowisk biznesowych do aplikowania o środki z UE w okresie 2014-2020. Zasadnym wydaje się stworzenie systemowych mechanizmów informujących o konkursach i wspierających przedsiębiorców w przygotowywaniu wniosków o dofinansowanie.

Struktura podmiotów gospodarczych

W Gminie Garbów działają w przede wszystkim **mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające do 9 osób** – stanowiły one na koniec 2014 roku 95% wszystkich firm. Firmy zatrudniające od 10 do 49 osób stanowiły 4% oraz 1% to przedsiębiorstwa o strukturze 50-249 pracowników. Na terenie gminy nie funkcjonuje żadna firma zatrudniająca powyżej 250 pracowników. Struktura podmiotów gospodarczych w Gminie Garbów według kryterium liczby pracowników wyraźnie odbiega od uwarunkowań zarówno powiatowych, jak i wojewódzkich oraz ogólnopolskich.

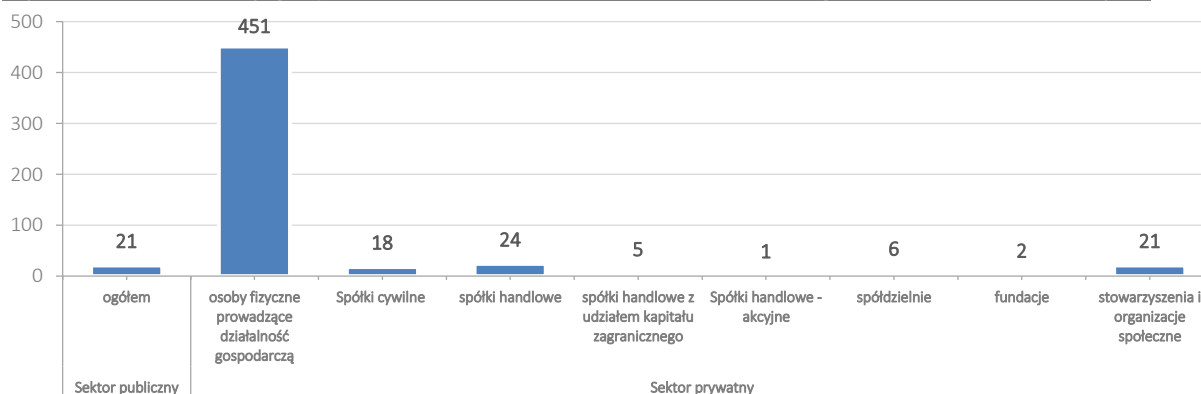
Wykres 35. Podmioty gospodarcze w Gminie Garbów klasyfikowane w 2014 roku według kryterium liczby pracujących.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Wśród form prawnych firm działających w Gminie Garbów zdecydowanie dominują podstawowe w postaci jednoosobowych działalności gospodarczych – 77,1% ogółu wszystkich podmiotów z Gminy Garbów w rejestrze REGON. Spółek cywilnych jest 3,1%, natomiast spółek handlowych 4,1% – w Gminie Garbów w 2014 roku działało 24 spółki handlowe, z czego 5 z udziałem kapitału zagranicznego i 1 akcyjna. Spółdzielnie, fundacje oraz stowarzyszenia i organizacje społeczne stanowiły 5% wszystkich podmiotów gospodarczych.

Wykres 36. Podmioty gospodarcze w Gminie Garbów w 2014 roku wg sektorów własnościowych.

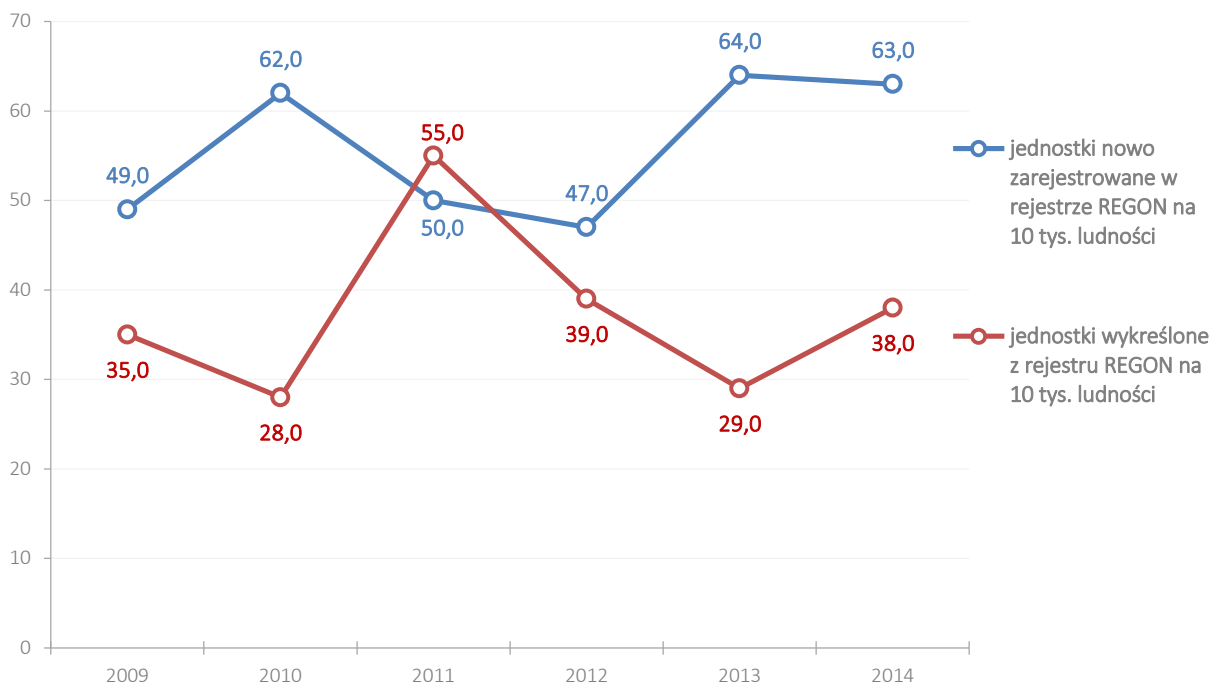
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Pozytywną tendencją w ostatnich 6 latach (z wyjątkiem 2011 roku) jest to, że **powstawało więcej podmiotów niż upadało**. Istotne jest jednak to, że różnice pomiędzy nowopowstającymi a podmiotami wykreślonymi z rejestru REGON są wyraźne. Porównanie podstawowych wskaźników obrazujących liczbę podmiotów gospodarczych w Gminie Garbów, powiecie lubelskim i woj. lubelskim z średnią dla Polski w 2014 roku ukazuje, **przeciętny stan rozwoju przedsiębiorczości w Gminie Garbów**. Wartością *in plus* jest to, że rynek firm z Gminy Garbów jest bardziej stabilny i liczba podmiotów upadających jest niższa niż w Polsce, województwie i powiecie. Pobudzenie przedsiębiorczości wśród mieszkańców i uświadomienie im opłacalności prowadzenia działalności gospodarczej będzie ważnym działaniem i wyzwaniem stojącym przed władzami Gminy.

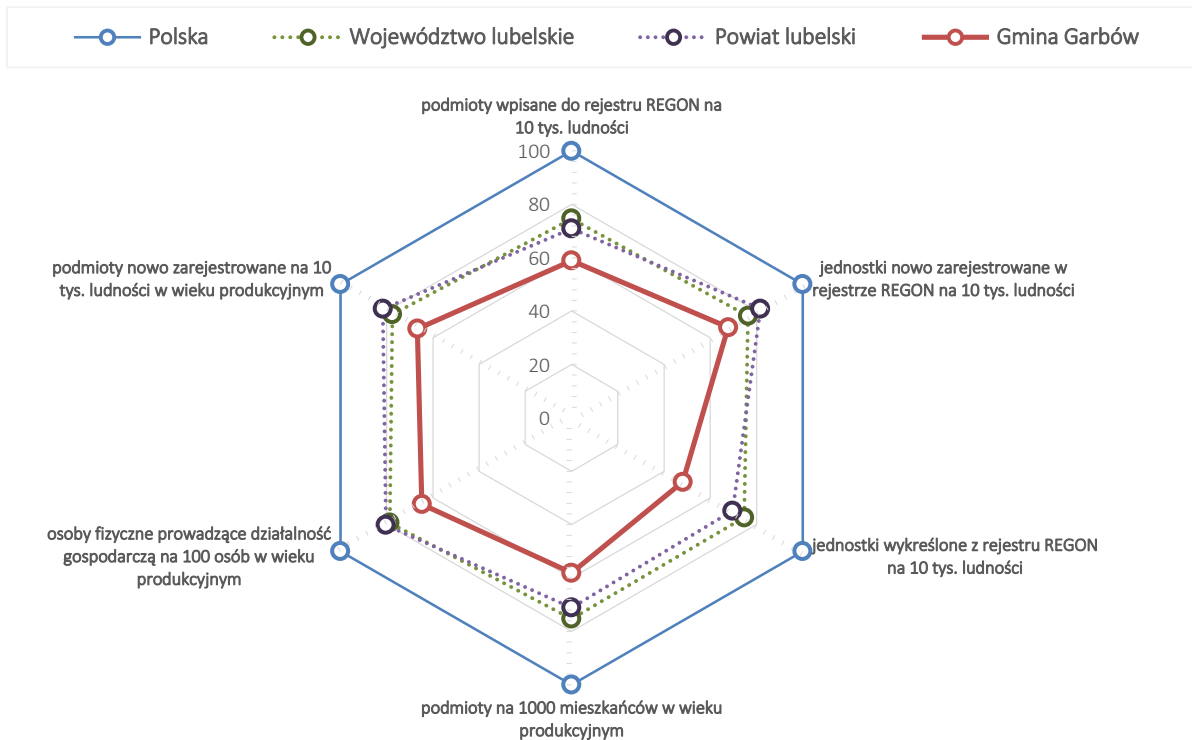
Pobudzenie przedsiębiorczości wśród mieszkańców i uświadomienie im korzyści płynących z prowadzenia działalności gospodarczej będzie ważnym zadaniem i wyzwaniem, stojącym przed władzami Gminy. Istotne będzie także podjęcie działań mających na celu ograniczenie zjawiska upadających firm.

Wykres 37. Porównanie jednostek nowo zarejestrowanych i wykreślonych z rejestru REGON na 10 tys. ludności w Gminie Garbów w latach 2009-2014.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Wykres 38. Porównanie stopnia odchylenia podstawowych wskaźników obrazujących liczbę podmiotów gospodarczych w Gminie Garbów, powiecie lubelskim i woj. lubelskim z średnią dla Polski w 2014 roku (Polska = 100).

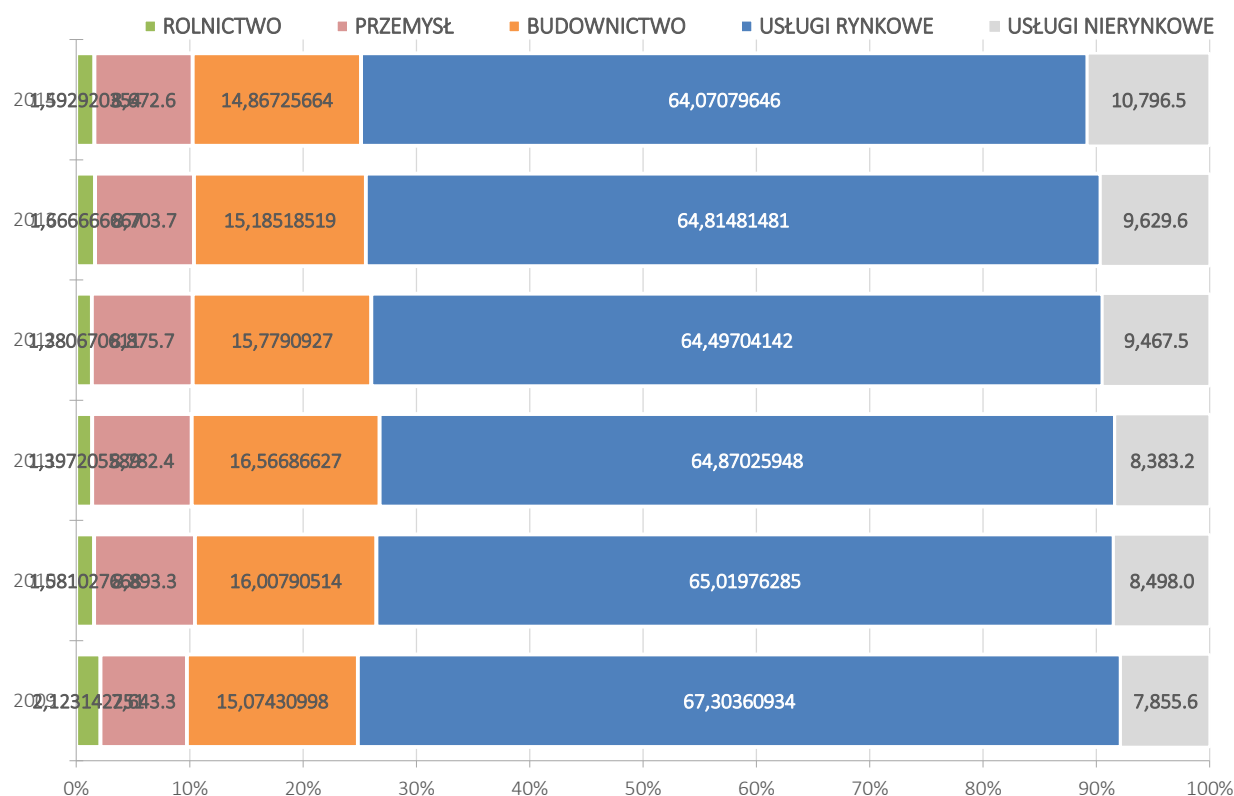

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

3.3. Struktura sektorów biznesowych

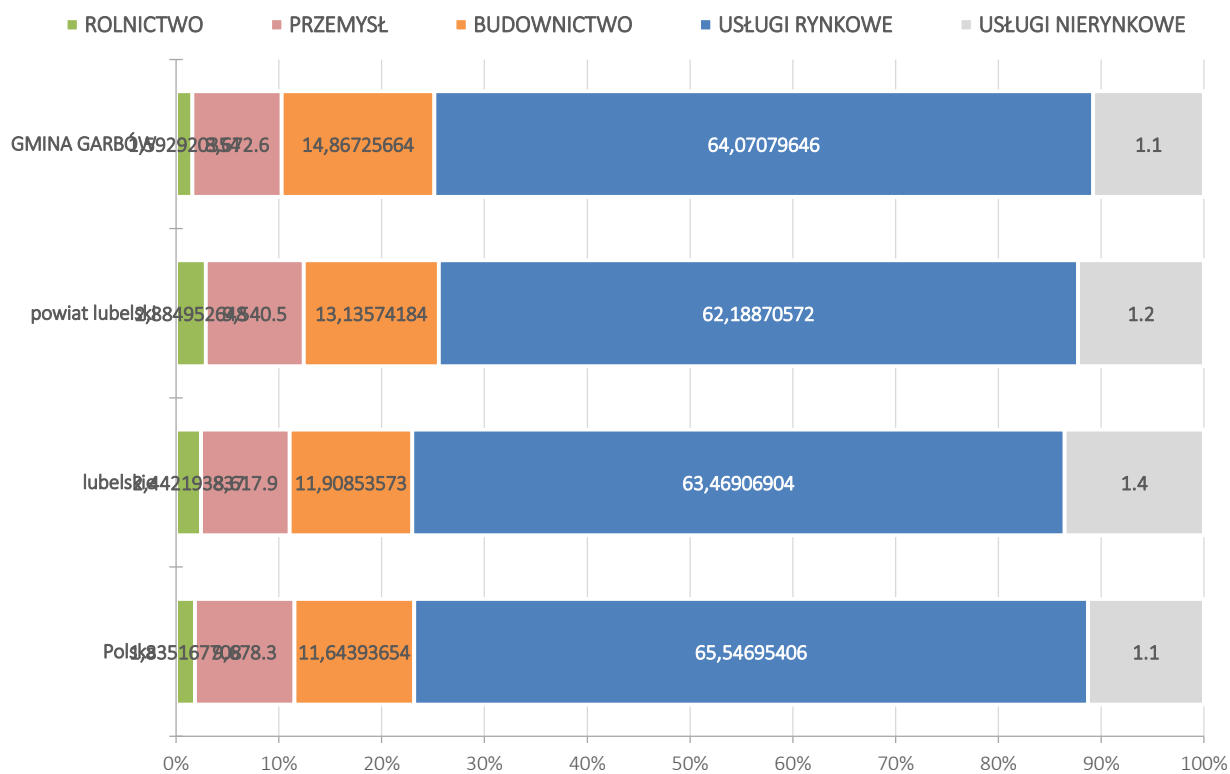
Analizując strukturę sektorów biznesowych w Gminie Garbów można zaobserwować stabilną sytuację. Zmalał % w ogóle firm podmiotów działających w sektorze usług rynkowych, rolnictwa i budownictwa, ale wzrósł w sektorze przemysłu i usług nierynkowych. W porównaniu do struktury sektorów biznesowych w Polsce, województwie lubelskim i powiecie lubelskim to **w Gminie Garbów jest dużo wyższe znacznie firm sektora budownictwa** – 14,9% w sektorze budownictwa 2014 roku w Gminie Garbów w porównaniu z 13,1% w powiecie lubelski, 11,9% w woj. lubelskim i 11,6% w Polsce. W Gminie Garbów wyższy niż w powiecie lubelskim i woj. lubelskim jest udział firm z sektora usług rynkowych i wyraźnie niższy usług nierynkowych – co należy ocenić **bardzo pozytywnie**. Natomiast **mniej korzystna** jest struktura firm działających w sektorze przemysłu.

Wykres 39. Sektory biznesowe w Gminie Garbów – dynamika zmian w latach 2009-2014.

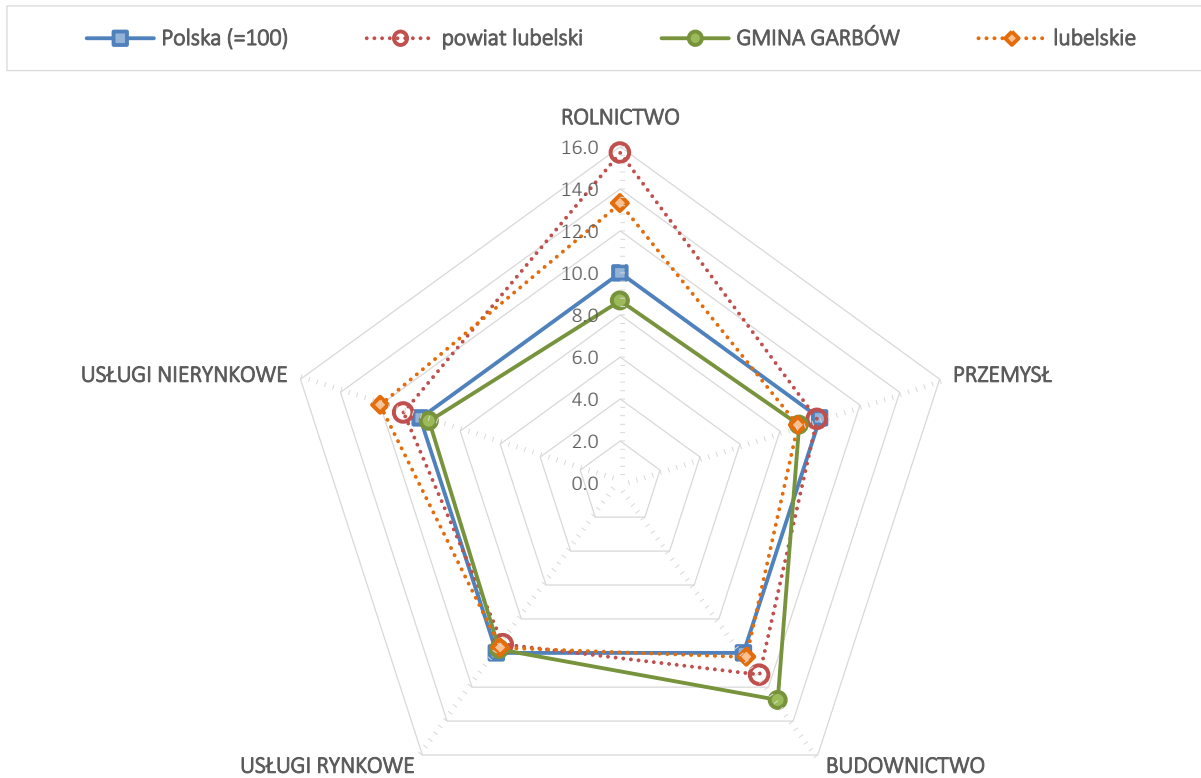
Źródło: opracowanie własne PARR na podstawie danych z BDL GUS.

Wykres 40. Porównanie sektorów biznesowych w Gminie Garbów, powiecie lubelskim i woj. lubelskim ze strukturą ogólnopolską w 2014 roku.

Źródło: opracowanie własne PARR na podstawie danych z BDL GUS.

Wykres 41. Porównanie stopnia odchylenia sektorów biznesowych w Gminie Garbów, powiecie lubelskim i woj. lubelskim z średnią dla Polski w 2014 roku (Polska = 100).

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

3.4. Ocena możliwości rozwojowych branż lokalnej gospodarki z wykorzystaniem wskaźnika lokalizacji (LQ)

3.4.1. Metodologia

Metodyka obliczania wskaźnika lokalizacji

Wskaźnik lokalizacji (*location quotient* – LQ) jest powszechnie wykorzystywanym w geografii ekonomicznej oraz analizie ekonomicznej regionów wskaźnikiem, który służy określeniu poziomu natężenia badanego zjawiska w danym regionie, w relacji do całej gospodarki. Jest on często stosowany w ekonomii w analizie przestrzennego zróżnicowania regionów.

Dla potrzeb niniejszym dokumencie określono, iż wskaźnik LQ jest miarą koncentracji działalności gospodarczej (liczby firm) na obszarze Gminy Garbów – **wskaźnik gęstości firm** – w odniesieniu do obszaru referencyjnego, który stanowią powiat lubelski, województwo lubelskie i Polska.

Wychodząc z założenia, że jedną z miar rozwoju gospodarczego jest liczba podmiotów gospodarczych, tą zmienną przyjęto jako zasadniczy wskaźnik na potrzeby niniejszej analizy. **Istniejące i powstające przedsiębiorstwa stanowią bowiem dla inwestorów wskaźnik informujący o sprzyjających warunkach dla potencjalnych inwestycji.** Koncentracja podmiotów reprezentujących różne branże gospodarki sprzyja integracji pionowej i poziomej, zaś dywersyfikacja działalności uodparnia regionalną gospodarkę na szoki wewnętrzne i zewnętrzne. **Funkcjonujące przedsiębiorstwa zachęcają innych do naśladowania, zaś wysoki poziom przedsiębiorczości jest skorelowany z rozwojem społecznym i ekonomicznym.**

Dzięki analizie metodą *input-output* – opartej na badaniu powiązań pomiędzy sektorami – możliwe jest wskazanie branż, w których potencjał Gminy Garbów jest największy, a także zaobserwowanie różnic w dynamice rozwoju poszczególnych branż lokalnej gospodarki.

Wskaźnik lokalizacji LQ obliczono według wzoru:

$$LQ \text{ (Location Quotient)} = \frac{E_{ib}}{E_b} : \frac{E_{ir}}{E_r}$$

gdzie:

- LQ – wskaźnik lokalizacji/specjalizacji,
- E_{ib} – zmienna w sektorze i, w obszarze badanym b w okresie t,
- E^b – zmienna we wszystkich sektorach w badanym obszarze b w okresie t,
- E^{ir} – zmienna w sektorze i, w obszarze referencyjnym r w okresie t,
- E^r – zmienna we wszystkich sektorach w obszarze referencyjnym r w okresie t.

Wskaźnik LQ bazujący na liczbie firm można przedstawić za pomocą schematu:

$$\left(\frac{\text{liczba firm w sektorze}}{\text{całkowita liczba firm}} \right)_{\text{Gmina Garbów}} > 1,25 \times \left(\frac{\text{liczba firm w sektorze}}{\text{całkowita liczba firm}} \right)_{\text{powiat województwo}}$$

Wartość wskaźnika LQ należy interpretować następująco :

- » **LQ<1** oznacza, że na obszarze Gminy Garbów koncentracja firm jest mniejsza niż w obszarze referencyjnym – obszarze, z którym dokonywane jest porównanie co do struktury podmiotów gospodarczych (w tym wypadku powiat lubelski, województwo lubelskie i Polska). Wartość ta oznacza potencjalny niedobór pewnych rodzajów działalności, które aby zaspokoić lokalny popyt muszą być sprowadzane z zewnątrz;
- » **LQ=1** (dopuszcza się standardowe odchylenie +/- 0,15) oznacza, że rozkład na obszarze Gminy Garbów jest bardzo zbliżony względem rozkładu tej zmiennej w obszarze;
- » **LQ>1** oznacza, że na obszarze Gminy Garbów koncentracja firm zarejestrowanych w danej sekcji / specjalizacji jest wyższa niż średnio w obszarze referencyjnym. Może to powodować powstawanie nadwyżek określonych dóbr i usług, które po zaspokojeniu popytu lokalnego mogą być eksportowane poza granice Gminy Garbów;
- » Wartość wskaźnika **LQ>1,25** świadczy o lokalnej specjalizacji Gminy Garbów w danej branży, bowiem istnieje wyraźnie większe skupisko podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w danej sekcji / specjalizacji, niż średnio w obszarze referencyjnym. Należy jednakże porównać wartość wskaźnika LQ z faktyczną liczbą firm na danym obszarze i dokonać urealnienia, bowiem w niektórych przypadkach wysoka wartość LQ jest dla branży, w której działa zaledwie kilka podmiotów i z punktu widzenia skali całej gminy nie odgrywają one w danym momencie istotnego znaczenia.

Analizie wskaźnikiem LQ opartym na gęstości firm poddano 20 sekcji PKD 2007 oraz 17 branż:

1. drzewno-meblarska
2. rolno-spożywcza
3. budowlana
4. wodno-kanalizacyjna
5. technologii informacyjnych i komunikacyjnych (ICT)
6. logistyczna
7. turystyczna
8. odzieżowa (tekstylna)
9. produkcji maszyn i środków transportu
10. medyczna
11. metalowa
12. finansowo-ubezpieczeniowa
13. chemiczno-farmaceutyczna
14. badawcza
15. kreatywna
16. energetyczna
17. wydobywczo-górnicza.

Tabela 10. Wykaz sekcji PKD 2007, które poddano analizie wskaźnikiem LQ.

Sekcja A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo
Sekcja B	Górnictwo i wydobywanie
Sekcja C	Przetwórstwo przemysłowe
Sekcja D	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
Sekcja E	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
Sekcja F	Budownictwo
Sekcja G	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
Sekcja H	Transport i gospodarka magazynowa
Sekcja I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
Sekcja J	Informacja i komunikacja
Sekcja K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa
Sekcja L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
Sekcja M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
Sekcja N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca
Sekcja O	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne
Sekcja P	Edukacja
Sekcja Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna
Sekcja R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją
Sekcje S i T	Pozostała działalność usługowa Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby
Sekcja U	Organizacje i zespoły eksterytorialne

Źródło: opracowanie własne PARR.

Dynamiczna analiza zmian wskaźnika lokalizacji (ΔLQ)

Wartościowe wyniki dotyczące zmian regionalnej specjalizacji można dodatkowo wzbogacić o analizę dynamiczną wskaźników lokalizacji. Dynamikę wskaźnika lokalizacji można obliczyć według następującego wzoru:

$$\Delta LQ = (LQ_{t+1} - LQ_t) / LQ_t$$

gdzie:

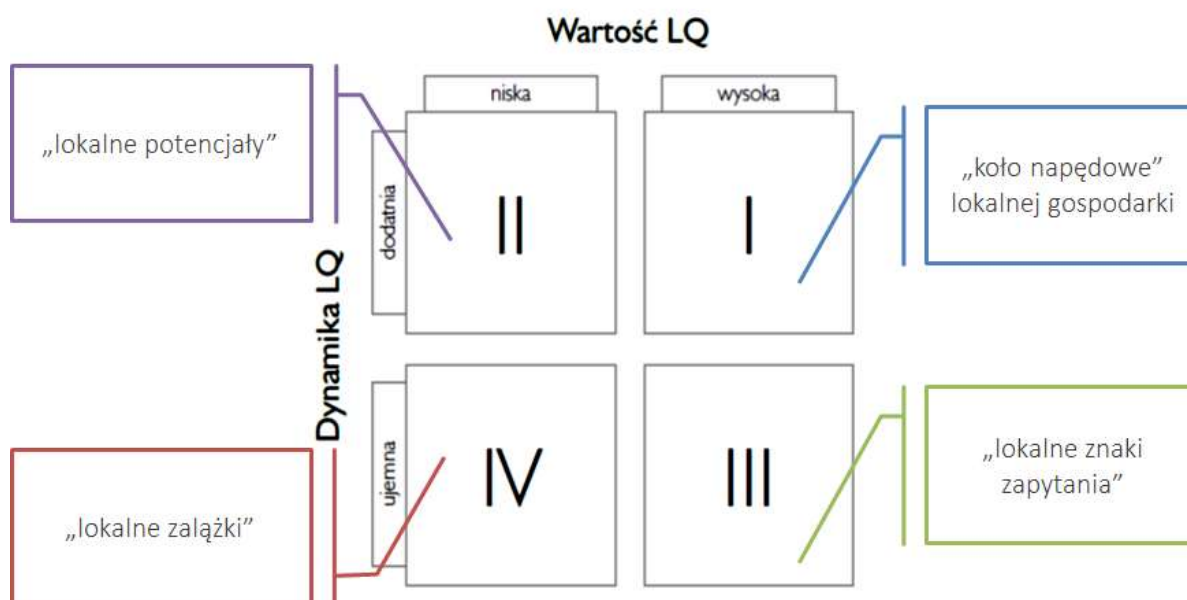
LQ_{t+1} – ostatni rok analizowanego okresu,

LQ_t – pierwszy rok analizowanego okresu.

Kwalifikacja rozwojowa branż lokalnej gospodarki

Celem klasyfikacji poszczególnych branż w Gminie Garbów dokonano ich rozbicia na cztery obszary, które przedstawia poniższy rysunek. Schemat klasyfikowania działalności został przeprowadzony ze względu na wartość i dynamikę wskaźnika lokalizacji.

Schemat 3. Macierz rozwoju branż.

Źródło: opracowanie własne PARR na podstawie: A. Kowalski, Aktywność gospodarcza przedsiębiorców w ujęciu lokalnym (na przykładzie powiatu giżyckiego), Uniwersytet Warmińsko-Mazurski, Olsztyn 2006.

Najbardziej pożądaną sytuację przedstawia grupa I obejmująca sekcje, które posiadały wysoki wskaźnik LQ ($LQ > 1,25$) oraz dodatnią dynamikę rozwoju ($\Delta LQ > 0$). Podmioty zarejestrowane w sekcjach zakwalifikowanych do tej grupy są „**kołem napędowym**” lokalnej gospodarki.

„Koło napędowe” lokalnej gospodarki – branże w I sekcji o wskaźniku specjalizacji $LQ > 1,25$ oraz dodatniej dynamice rozwoju $\Delta LQ > 0$

Grupa II – „**lokalne potencjały**” – obejmuje sekcje, które charakteryzowały się niskim poziomem lokalnej koncentracji ($LQ < 1$), ale wykazały dodatnią dynamikę rozwoju. Sekcje grupy II mogą stać się potencjalnym źródłem rozwoju.

„Lokalne potencjały” – branże w II sekcji o wskaźniku specjalizacji $LQ < 1$ oraz dodatniej dynamice rozwoju $\Delta LQ > 0$

Do grupy III – „**lokalne znaki zapytania**” – zaliczono branże gospodarcze, które na początku analizowanego okresu wykazywały wysoki wskaźnik koncentracji, ale ich znaczenie gospodarcze zmniejszyło się i zanotowały ujemną dynamikę rozwoju ($\Delta LQ < 0$). W przypadku tej grupy podmiotów należy przeanalizować przyczyny spadku potencjału gospodarczego. Ważne może być również ich wsparcie, jeśli są to sekcje o znaczeniu strategicznym dla rozwoju lokalnego, w celu poprawienia ich sytuacji ekonomicznej i zahamowania odpływu kapitału z regionu.

„Lokalne znaki zapytania” – branże w III sekcji o wskaźniku specjalizacji $LQ > 1$ oraz ujemnej dynamice rozwoju $\Delta LQ < 0$

Najmniejsze znaczenie dla ekonomicznego rozwoju gospodarki lokalnej posiadają sekcje PKD zaliczane do grupy IV – „**lokalne załączki**”, tj. o niskiej wartości wskaźnika lokalizacji i ujemnej jego dynamice.

„Lokalne załączki” – branże w IV sekcji o wskaźniku specjalizacji $LQ < 1$ oraz ujemnej dynamice rozwoju $\Delta LQ < 0$

3.4.2. Analiza specjalizacji gospodarczej Gminy Garbów

Na podstawie analizy Gminy Garbów wskaźnikiem LQ można stwierdzić, że struktura działających podmiotów gospodarczych opera się przede wszystkim na branżach „tradycyjnych”, ale można zaobserwować rozwój specjalizacji opartych na konkurencyjności. **Analiza dynamicznych zmian ukazuje 4 tendencje:** (1) w Gminie Garbów istnieje 1 branża o wysokim nasyceniu ($LQ > 3$) – energetyczna, (2) w porównaniu z 2009 rokiem nie zmieniła się istotnie struktura głównych branż, (3) następuje dywersyfikacja branż gospodarczych (pojawiają się nowe kierunki rozwoju) oraz (4) wysoka dodatnia dynamika wzrostu specjalizacji dotyczy przede wszystkim branż opartych na konkurencyjności.

Tabela 11. Wskaźnik gęstości firm dla branż w Gminie Garbów (referencja ogólnopolska).

obszar referencyjny dla Gminy Garbów: POLSKA [perspektywa branż]					
Wskaźnik LQ >1,25 w 2009 roku dla branż		Wskaźnik LQ >1,25 w 2014 roku dla branż		Dodatnia dynamika wskaźnika LQ dla branż	
energetyczna	10,74	energetyczna	5,33	medyczna	0,59
logistyczna	2,43	wydobyczo-górnicza	3,13	drzewno-meblarska	0,45
turystyczna	1,31	logistyczna	2,16	kreatywna	0,43
budowlana	1,28	budowlana	1,31	finansowo-ubezpieczeniowa	0,37
				badawcza	0,07
				budowlana	0,02
				technologie informacyjne i komunikacyjne (ICT)	0,02
				rolno-spożywcza	0,01

Źródło: opracowanie własne PARR.

Tabela 12. Wskaźnik gęstości firm dla branż w Gminie Garbów (referencja wojewódzka).

obszar referencyjny dla Gminy Garbów: LUBELSKIE [perspektywa branż]					
Wskaźnik LQ >1,25 w 2009 roku dla branż		Wskaźnik LQ >1,25 w 2014 roku dla branż		Dodatnia dynamika wskaźnika LQ dla branż	
energetyczna	9,53	energetyczna	5,61	medyczna	0,58
logistyczna	2,37	wydobyczo-górnicza	2,57	kreatywna	0,50
turystyczna	1,41	logistyczna	2,01	drzewno-meblarska	0,46
budowlana	1,33	budowlana	1,28	finansowo-ubezpieczeniowa	0,43
				badawcza	0,09
				technologie informacyjne i komunikacyjne (ICT)	0,001

Źródło: opracowanie własne PARR.

Tabela 13. Wskaźnik gęstości firm dla branż w Gminie Garbów (referencja powiatowa).

obszar referencyjny dla Gminy Garbów: POWIAT LUBELSKI [perspektywa branż]					
Wskaźnik LQ >1,25 w 2009 roku dla branż		Wskaźnik LQ >1,25 w 2014 roku dla branż		Dodatnia dynamika wskaźnika LQ dla branż	
energetyczna	13,32	energetyczna	6,73	drzewno-meblarska	0,70
logistyczna	1,85	wydobyczo-górnicza	2,02	kreatywna	0,47
turystyczna	1,70	logistyczna	1,66	finansowo-ubezpieczeniowa	0,36
				medyczna	0,28
				badawcza	0,03

Źródło: opracowanie własne PARR.

Tabela 14. Branże w o wysokiej specjalizacji w 2014 roku.

specjalizacja	Ilość występowań w obszarach referencyjnych w 2014
logistyczna	3
energetyczna	3
wydobywczo-górnicza	3
budowlana	2

Źródło: opracowanie własne PARR.

Tabela 15. Branże o dodatniej dynamice zmian w Gminie Garbów w okresie 2009-2014.

specjalizacja	Ilość występowań w obszarach referencyjnych w 2014
drzewno-meblarska	3
medyczna	3
finansowo-ubezpieczeniowa	3
badawcza	3
kreatywna	3
technologie informacyjne i komunikacyjne (ICT)	2
budowlana	1
rolno-spożywcza	1

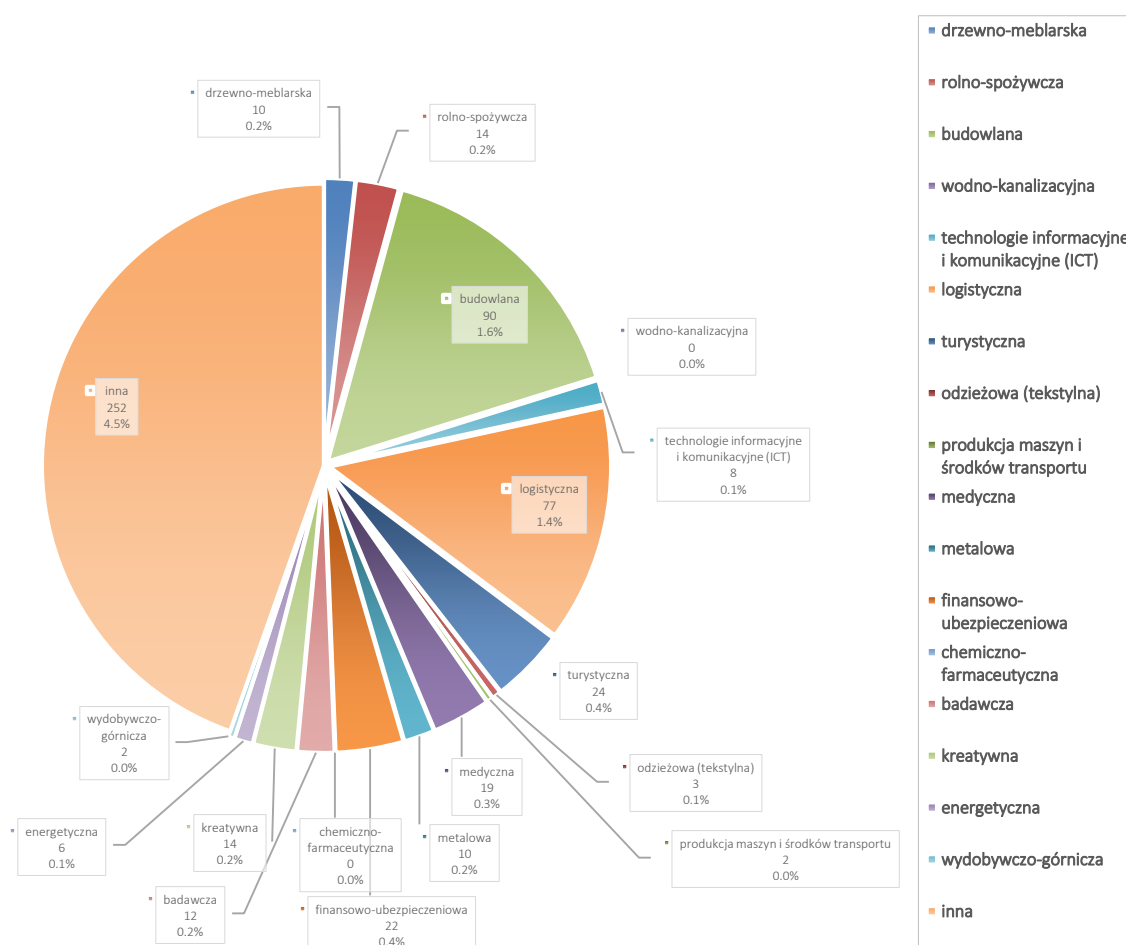
Źródło: opracowanie własne PARR.

Analizując zmianę wskaźnika gęstości firm w ujęciu dynamicznym ($\Delta LQ > 0$) w latach 2009-2014 można zaobserwować, że **największe znaczenie uzyskały firmy z branż:**

- » medyczna,
- » drzewno-meblarska,
- » finansowo-ubezpieczeniowa,
- » kreatywna,
- » badawcza.

Jednakże, aby realnie ocenić znaczenie poszczególnych specjalizacji dla gospodarki Garbowa, należy wskaźnik LQ porównać z liczbą firm działających w poszczególnych branżach.

Wykres 42. Liczba i % udział firm działających w wybranych specjalizacjach w Gminie Garbów w 2014 roku.

Źródło: opracowanie własne PARR.

Porównanie liczby podmiotów i wartości wskaźnika specjalizacji LQ w wybranych branżach umożliwiło określenie, które **specjalizacje są charakterystyczne dla gospodarki Gminy Garbów**. Są to branże:

- » **logistyczna,**
- » **budowlana,**
- » **rolno-spożywcza.**

Na podstawie przeprowadzonej analizy można także określić **specjalizacje „wschodzące” / „wyłaniające się” dla Gminy Garbów**, którymi są branże:

- » **medyczna,**
- » **turystyczna,**
- » **drzewno-meblarska**
- » **finansowo-ubezpieczeniowa.**

Natomiast **specjalizacje przyszłości** to branże:

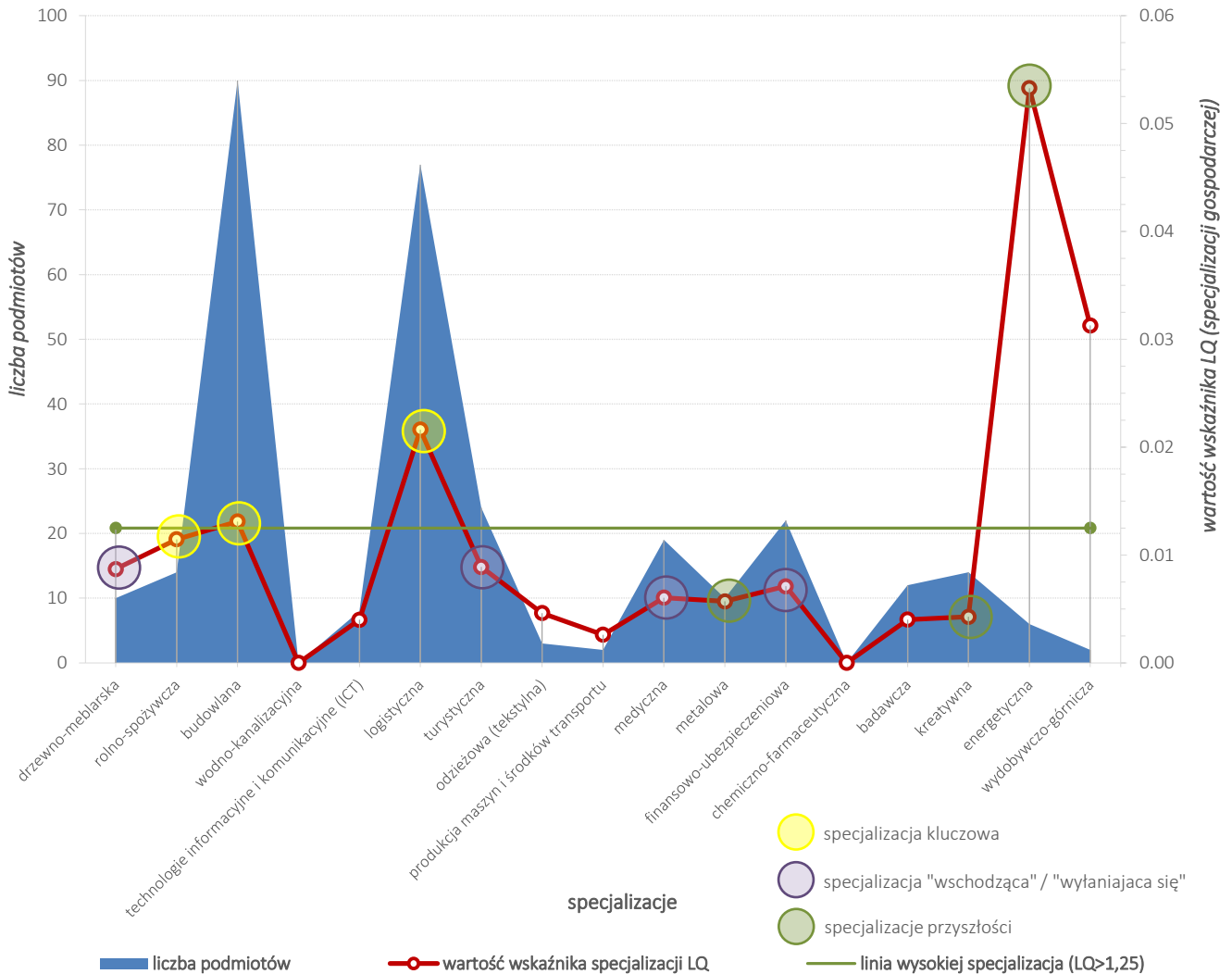
- » **energetyczna,**
- » **metalowa,**
- » **kreatywna.**

Tabela 16. Porównanie liczby podmiotów działających w specjalizacjach z wartością wskaźnika LQ.

specjalizacja	liczba podmiotów	% w ogólnej liczbie podmiotów	Wartość wskaźnika specjalizacji LQ		
			obszar referencyjny: POLSKA	obszar referencyjny: LUBELSKIE	obszar referencyjny: POWIAT LUBELSKI
drzewno-meblarska	9	1,8%	0,88	0,76	0,88
rolno-spożywcza	12	2,4%	1,11	0,84	0,57
budowlana	87	17,4%	1,43	1,39	1,27
wodno-kanalizacyjna	0	0,0%	0,00	0,00	0,00
technologie informacyjne i komunikacyjne (ICT)	5	1,0%	0,28	0,40	0,39
logistyczna	72	14,4%	2,28	2,12	1,75
turystyczna	26	5,2%	1,09	1,16	1,28
odzieżowa (tekstylna)	2	0,4%	0,35	0,46	0,75
produkcja maszyn i środków transportu	3	0,6%	0,44	0,61	0,48
medyczna	12	2,4%	0,43	0,38	0,45
metalowa	12	2,4%	0,77	1,07	0,84
finansowo-ubezpieczeniowa	17	3,4%	0,62	0,67	0,73
chemiczno-farmaceutyczna	0	0,0%	0,00	0,00	0,00
badawcza	9	1,8%	0,34	0,40	0,48
kreatywna	6	1,2%	0,21	0,27	0,31
energetyczna	5	1,0%	5,01	5,27	6,32
wydobywczo-górnicza	1	0,2%	1,76	1,45	1,14
inna	223	44,51%			

Źródło: opracowanie własne PARR.

Wykres 43. Porównanie liczby podmiotów działających w specjalizacjach z wartością wskaźnika LQ.

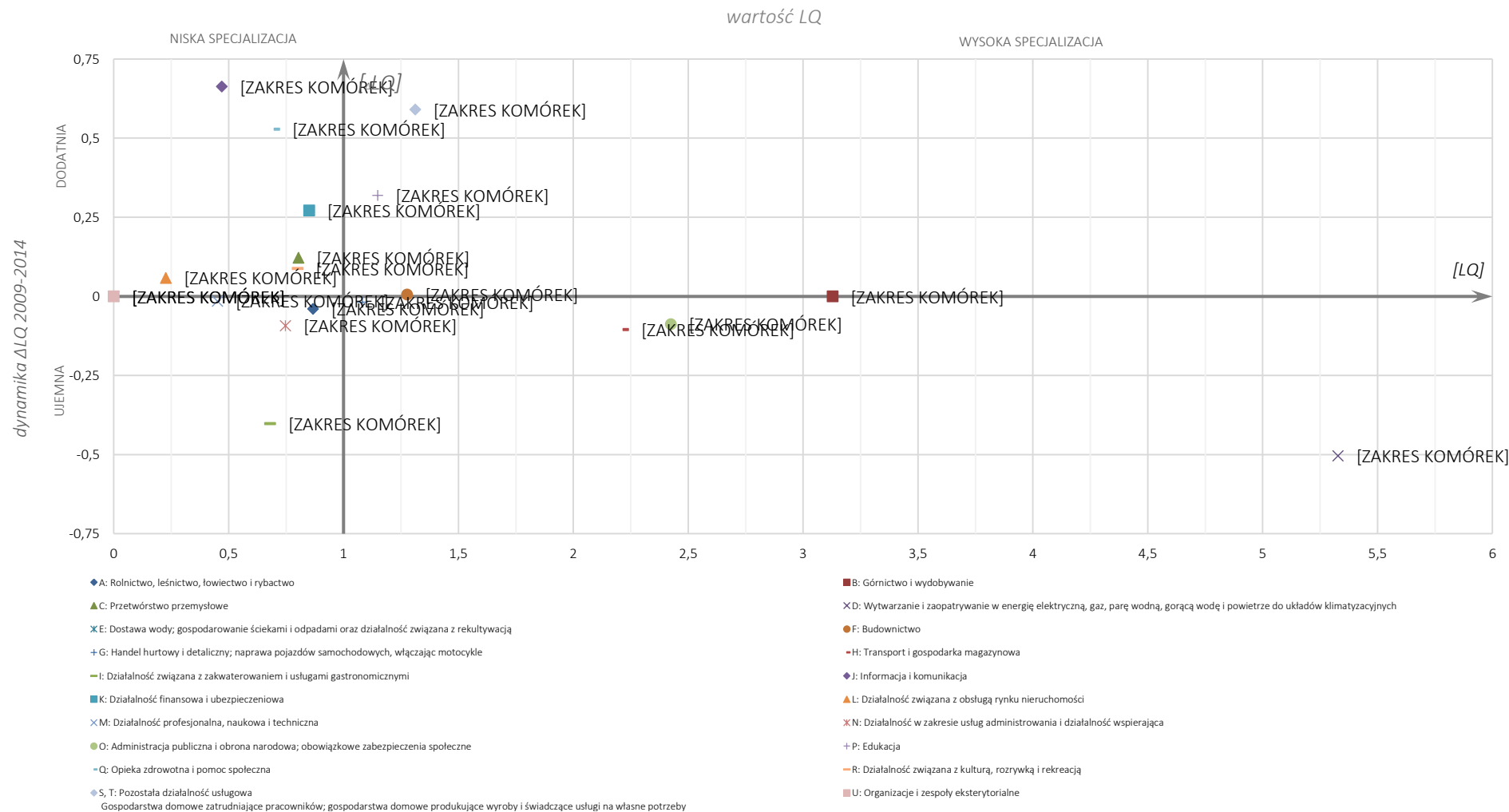
Źródło: opracowanie własne PARR na podstawie danych BDL GUS.

Analiza specjalizacji gospodarczej Gminy Garbów wykazała, że priorytetowo powinny być wspierane specjalizacje z obecnej struktury branżowej, tj.: logistyczna, budowlana i rolno-spożywcza. Jednakże, należy podejmować działania zmierzające do dywersyfikacji gospodarczej opartej na branżach konkurencyjnych – głównie powiązanych z sektorem produkcji i przemysłu, tj. drzewno-meblarska, metalowa i energetyczna.

Wykres 44. Wskaźnik lokalizacji w 2014 roku oraz dynamika rozwoju wg sekcji PKD 2007 dla Gminy Garbów w okresie 2009-2014 (referencja ogólnopolska).

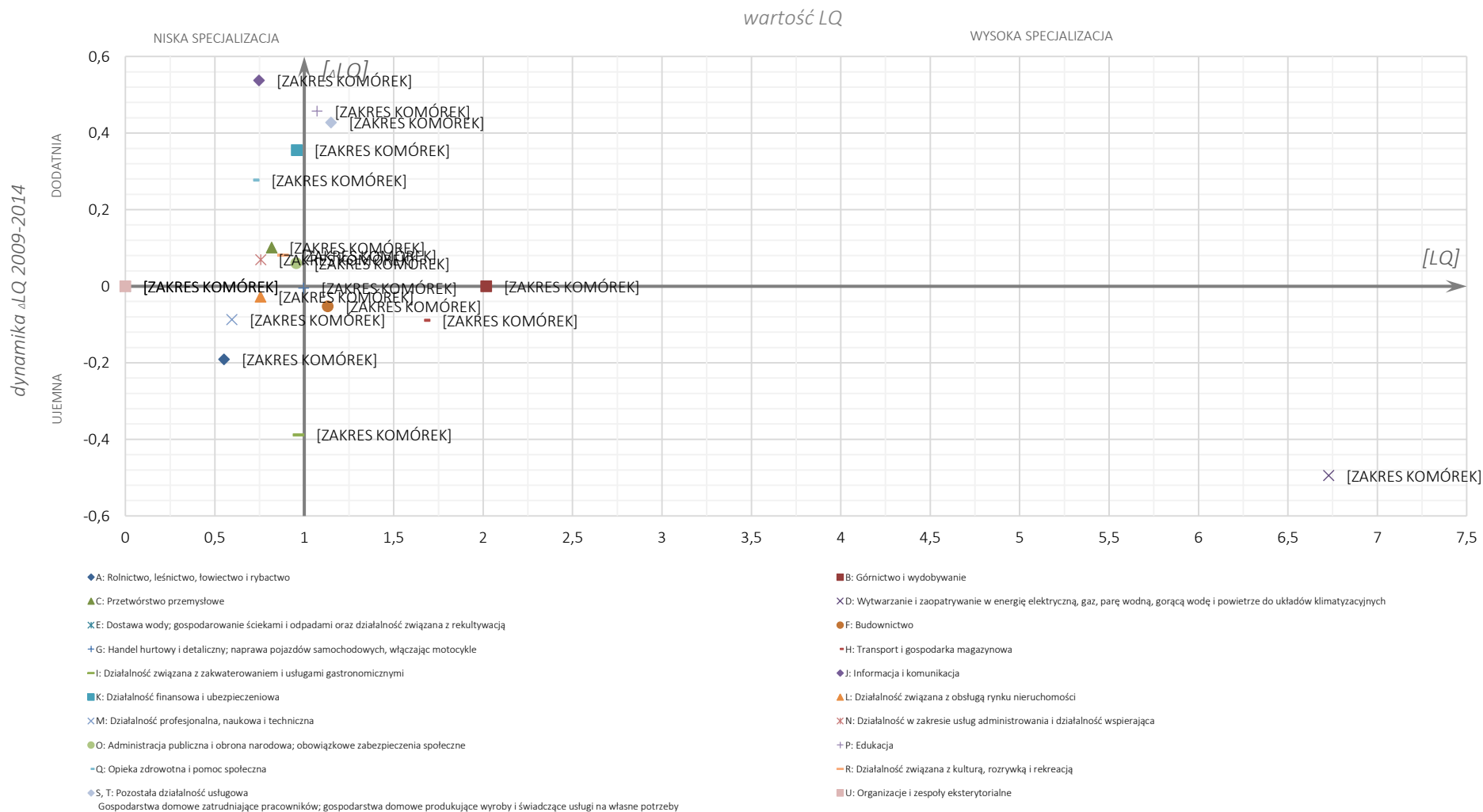
obszar referencyjny: POLSKA

Źródło: opracowanie własne PARR.

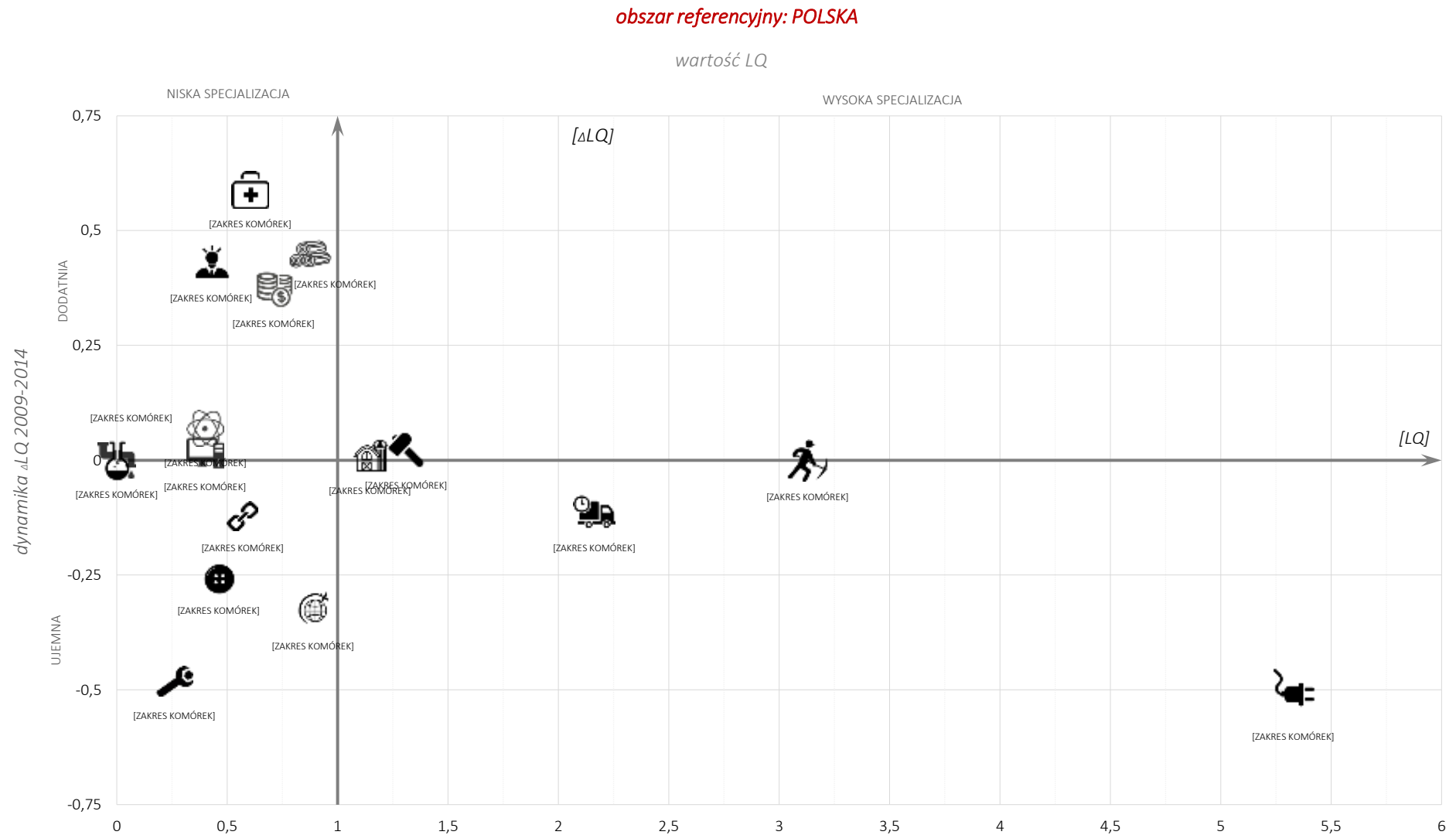
Wykres 46. Wskaźnik lokalizacji w 2014 roku oraz dynamika rozwoju wg sekcji PKD 2007 dla Gminy Garbów w okresie 2009-2014 (referencja powiatowa).

obszar referencyjny: POWIAT LUBELSKI

Źródło: opracowanie własne PARR.

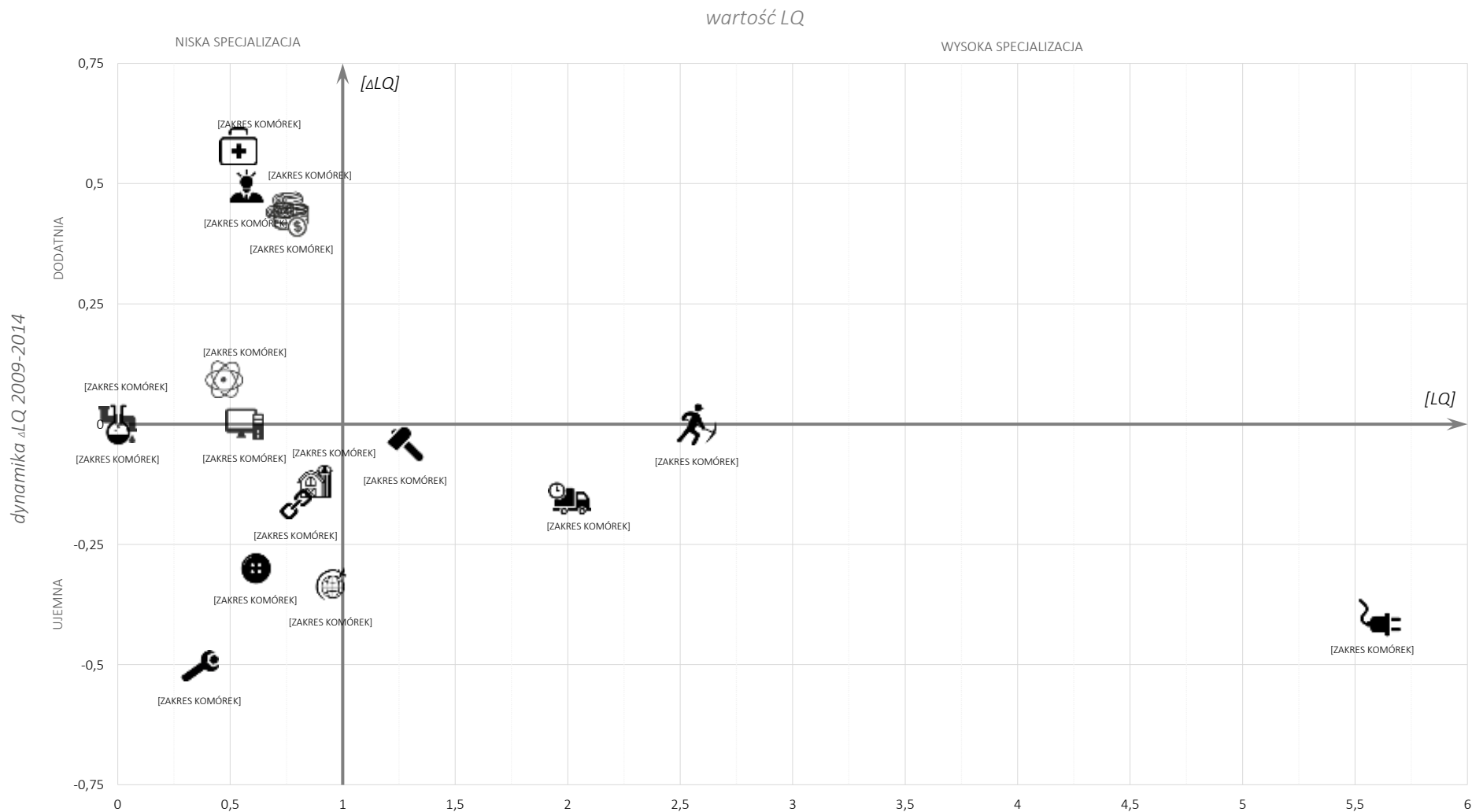
Wykres 47. Wskaźnik lokalizacji w 2014 roku oraz dynamika rozwoju wg branż dla Gminy Garbów w okresie 2009-2014 (referencja ogólnopolska).

Źródło: opracowanie własne PARR.

Wykres 48. Wskaźnik lokalizacji w 2014 roku oraz dynamika rozwoju wg branż dla Gminy Garbów w okresie 2009-2014 (referencja wojewódzka).

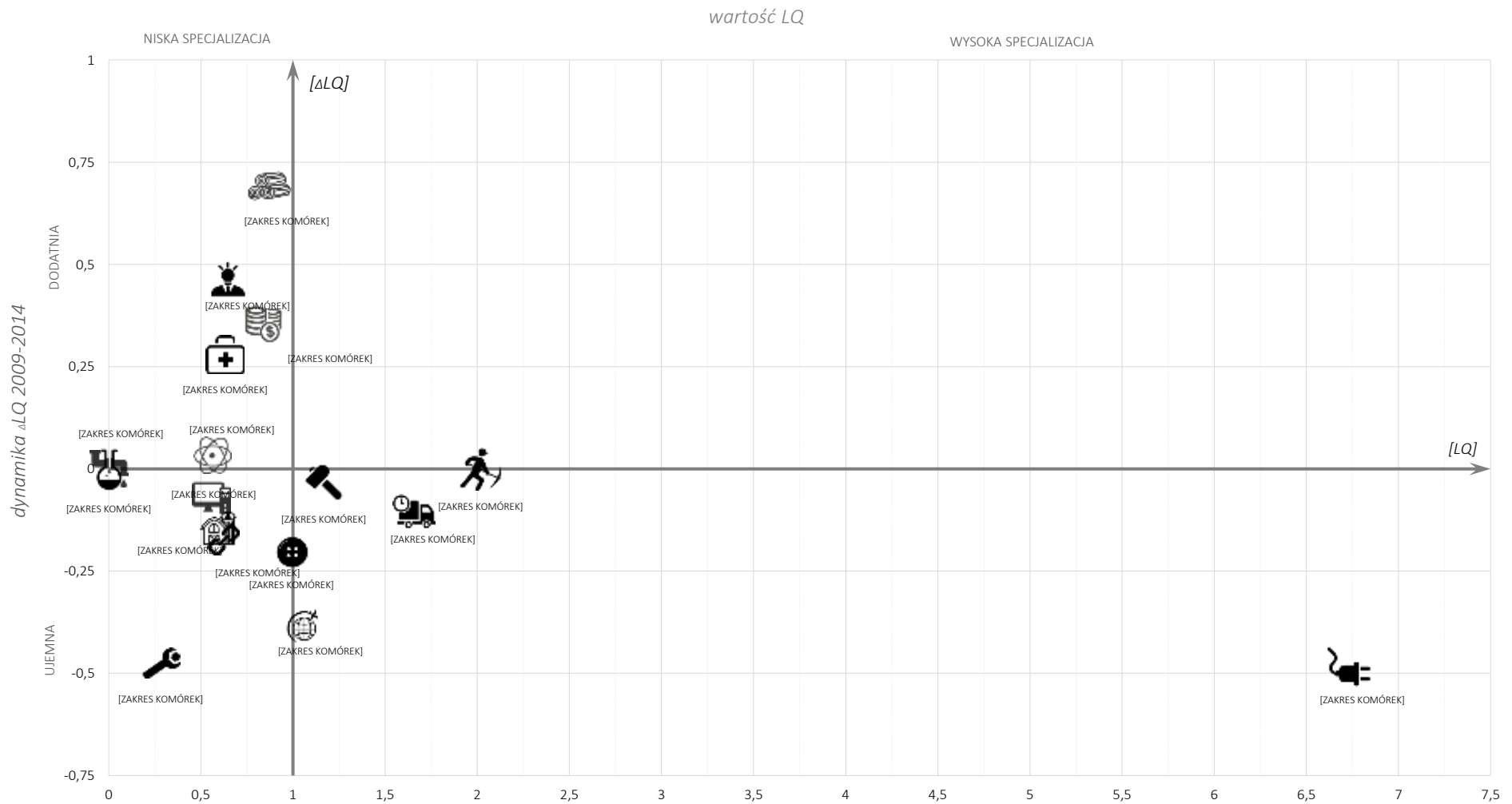
obszar referencyjny: LUBELSKIE

Źródło: opracowanie własne PARR.

Wykres 49. Wskaźnik lokalizacji w 2014 roku oraz dynamika rozwoju wg branż dla Gminy Garbów w okresie 2009-2014 (referencja powiatowa).

obszar referencyjny: POWIAT LUBELSKI

Źródło: opracowanie własne PARR.

3.5. Chłonność rynku

W przypadku Gminy Garbów potencjalną chłonność rynku należy rozpatrywać w **skali powiatu**. Obszar Miasta Lublin oraz jego okolice w sposób naturalny przyciągają mieszkańców z okolicznych gmin. Gmina Garbów, ze względu na bardzo dobry system komunikacji charakteryzuje się **łatwym sposobem dotarcia** na jej obszar. A zatem do gminy są w stanie dotrzeć klienci z innych miejscowości i miast, którzy będą poszukiwać nie tylko dóbr specjalistycznych, ale także klienci przypadkowi. Im większa odległość od granic gminy, tym większa specjalizacja dobra/usługi, większa potrzeba kupna danego produktu lub skorzystania z usługi.

Dla potencjalnych inwestorów liczba osób mogąca kupić ich produkty (chłonność) jest niezwykle istotna, w szczególności dla oferujących dobra masowe. Generalnie pod względem mieszkańców **powiat lubelski** plasuje się na **bardzo wysokim, 2 miejscu** wśród wszystkich lubelskich powiatów. Ponad 150 tys. mieszkańców stanowi **bardzo atrakcyjny obszar** z punktu widzenia chłonności rynku, jednakże jest to teren bardzo rozległy i skupiający aż 16 gmin. Średnie wynagrodzenie na obszarze powiatu lubelskiego w 2014 roku wynosiło 3 141,58 zł, co stanowi 78,5% w relacji do średniej krajowej (16 miejsce w województwie).

Tabela 17. Liczba osób zamieszkujących powiaty województwa lubelskiego w 2014 roku.

miejsce	powiat	liczba mieszkańców
1	Powiat m. Lublin	341 722
2	Powiat lubelski	150 359
3	Powiat puławski	115 777
4	Powiat biały	112 901
5	Powiat łukowski	108 911
6	Powiat zamojski	108 777
7	Powiat biłgorajski	102 941
8	Powiat kraśnicki	98 182
9	Powiat lubartowski	89 749
10	Powiat tomaszowski	86 385
11	Powiat chełmski	79 619
12	Powiat świdnicki	72 750
13	Powiat hrubieszowski	66 512
14	Powiat krasnostawski	65 991
15	Powiat m. Zamość	65 055
16	Powiat m. Chełm	64 855
17	Powiat opolski	61 542
18	Powiat radzyński	60 606
19	Powiat rycki	57 724
20	Powiat łęczyński	57 544

miejsce	powiat	liczba mieszkańców
21	Powiat m. Biała Podlaska	57 471
22	Powiat janowski	47 106
23	Powiat włodawski	39 457
24	Powiat parczewski	35 810

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Tabela 18. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w powiatach województwa lubelskiego w 2014 roku.

Miejsce	Powiat	Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto	przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w relacji do średniej krajowej (Polska=100)
		zł	%
1	Powiat łęczyński	5 375,67	134,3
2	Powiat m. Lublin	3 955,65	98,8
3	Powiat puławski	3 855,51	96,3
4	Powiat świdnicki	3 847,83	96,1
5	Powiat m. Biała Podlaska	3 539,80	88,4
6	Powiat m. Zamość	3 511,40	87,7
7	Powiat janowski	3 321,20	82,9
8	Powiat m. Chełm	3 259,18	81,4
9	Powiat krasnostawski	3 236,28	80,8
10	Powiat radzyński	3 206,39	80,1
11	Powiat biłgorajski	3 200,89	79,9
12	Powiat hrubieszowski	3 194,54	79,8
13	Powiat włodawski	3 174,79	79,3
14	Powiat parczewski	3 169,06	79,1
15	Powiat chełmski	3 150,13	78,7
16	Powiat lubelski	3 141,58	78,5
17	Powiat opolski	3 129,37	78,2
18	Powiat kraśnicki	3 125,11	78,0
19	Powiat rycki	3 101,76	77,5
20	Powiat lubartowski	3 089,12	77,2
21	Powiat bialski	3 045,06	76,1
22	Powiat tomaszowski	3 034,51	75,8
23	Powiat zamojski	3 005,11	75,1
24	Powiat łukowski	2 955,72	73,8
Województwo lubelskie		3 605,03	90,0

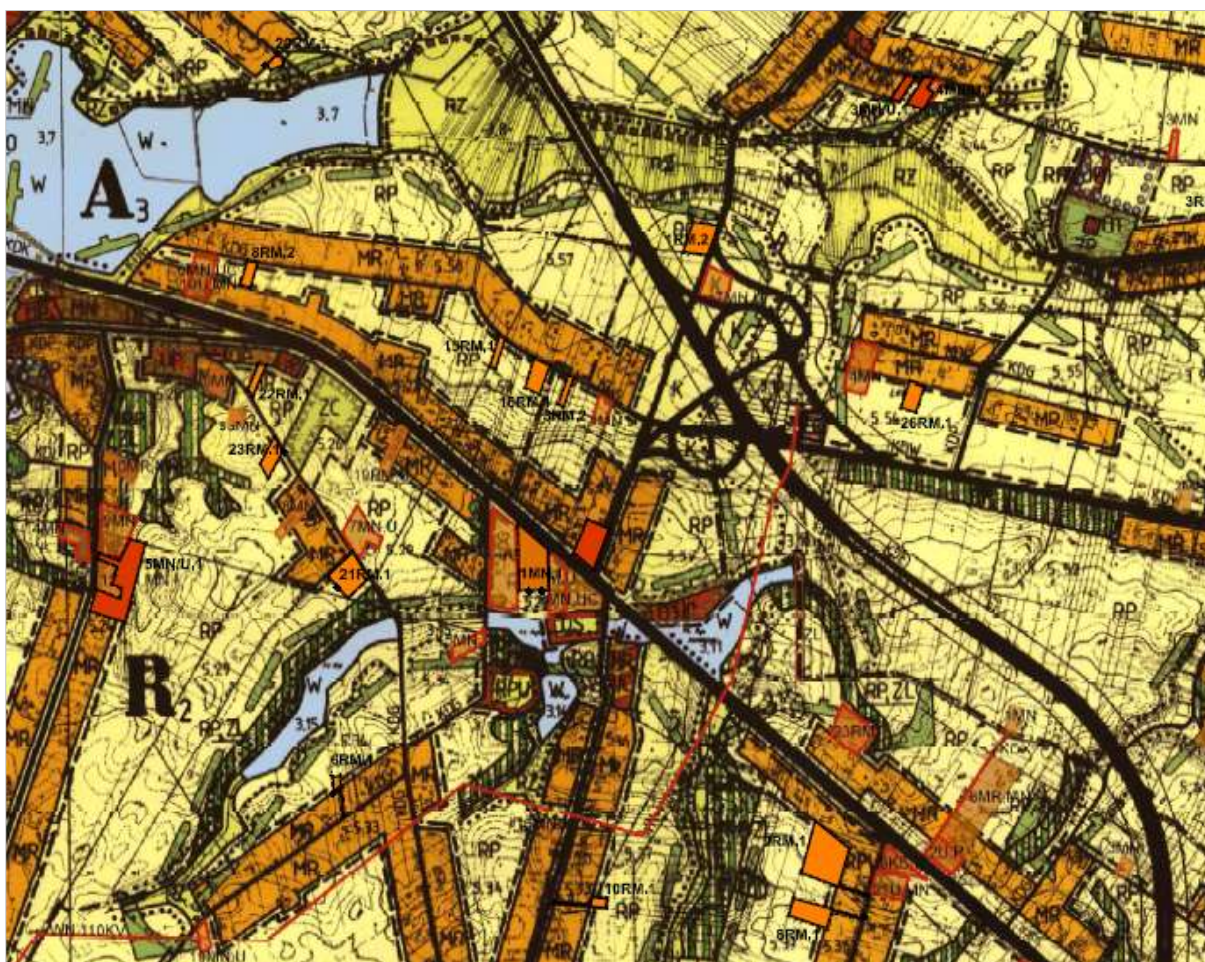
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

3.6. Tereny inwestycyjne

Obszaru Gminy Garbów **nie obejmuje** żadna specjalna strefa ekonomiczna. Gmina **nie prowadzi** systemu zachęt w postaci zwolnień podatkowych dla inwestorów tworzących nowe miejsca pracy.

W Miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Garbów **brakuje wyznaczenia terenów inwestycyjnych dla potencjalnych przedsiębiorców**. Jednakże, wśród propozycji zmian Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego znajduje się wyznaczanie **tereny zabudowy usługowej**, z podstawowym przeznaczeniem gruntów pod obiekty usług komercyjnych. Poniżej przedstawiony jest fragment Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Garbów, na którym kolorem **czernym** zaznaczone zostały obszary przeznaczone pod aktywność gospodarczą. Jedna z działek położona jest w sąsiedztwie drogi krajowej 12/17 oraz w pobliżu węzła drogi ekspresowej „Jastków” (w Bogucinie).

Tabela 19. Tereny przeznaczone pod aktywność gospodarczą w Gminie Garbów – fragmenty Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego.

Źródło: https://uggarbow.bip.lubelskie.pl/upload/pliki/pogladowy_rysunek_miejscowego_planu_zagospodarowania_przestrzennego.pdf.

Wykorzystanie potencjału wynikającego z położenia przy drodze ekspresowej S17 będzie jednym z kluczowych wyzwań władz Gminy Garbów.

3.7. Podatki lokalne

Wysokość ustalonych przez władze Gminy Garbów podatków lokalnych przedstawia poniższa tabela:

Tabela 20. Wysokość stawek podatków w 2015 i 2016 roku w Gminie Garbów.

Rodzaj podatku	Wysokość podatku	
	2015	2016
Od nieruchomości		
Od gruntów związanych z działalnością gospodarczą	0,67 zł/m ²	0,67 zł/m ²
Od gruntów pod jeziorami	4,56 zł/m ²	4,56 zł/m ²
Od pozostałych gruntów	0,25 zł/m ²	0,25 zł/m ²
Od budynków mieszkalnych (zwolnione z podatku)	0,40 zł/m ²	0,40 zł/m ²
Od budynków związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej	19,10 zł/m ²	19,10 zł/m ²
Od budynków zajętych na prowadzenie działalności w zakresie obrotu kwalifikowanym materiałem siewnym	5,65 zł/m ²	5,65 zł/m ²
Od budynków związanych z udzielaniem świadczeń zdrowotnych, zajętych przez podmioty udzielające tych świadczeń	3,30 zł/m ²	3,30 zł/m ²
Od pozostałych budynków	5,10 zł/m ²	5,10 zł/m ²
Od budowli	2%	2%
Podatek rolny		
Podatek rolny od 1 ha przeliczeniowego dla gruntów gospodarstw rolnych	97,50 zł	97,50 zł
Podatek rolny od 1 ha gruntów dla pozostałych gruntów	195 zł	195 zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Urzędu Gminy Garbów.

Uśrednione stawki wszystkich podatków w Gminie Garbów w 2016 roku stanowią 72,8% maksymalnych stawek w Polsce, które są ustawowo są dopuszczalne – 3 miejsce w powiecie lubelskim.

W przypadku Gminy Garbów w 2016 roku łącznie stawki **podatków od nieruchomości** stanowią średnio 72,8% maksymalnych stawek w Polsce (**3 miejsce** na 16 gmin w powiecie lubelskim), łącznie **podatki rolne** stanowią średnio 72,6% maksymalnych stawek w Polsce (**7 miejsce** w powiecie lubelskim).

Należy podkreślić, że Gmina Garbów stosuje zwolnienie z podatku wszystkich budynków mieszkalnych

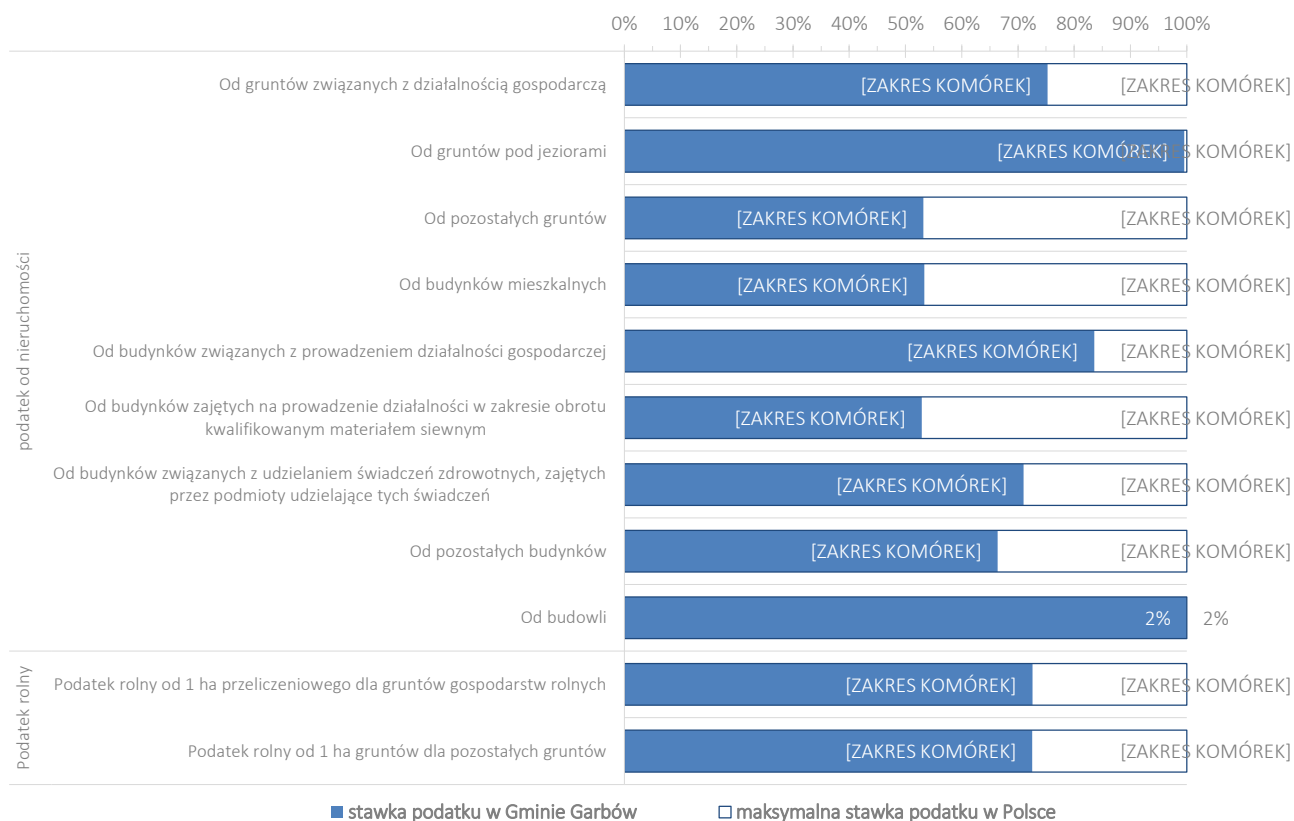
Najniższe lokalne podatki w powiecie lubelskim w 2016 roku są w Gminie Niedrzwica Duża – średnio łącznie 68,6% maksymalnych stawek w Polsce, a najwyższe w Gminie Wólka – średnio łącznie 98,1% maksymalnych stawek w Polsce.

Tabela 21. Porównanie stawek podatków w Gminie Garbów z maksymalnymi stawkami w Polsce w 2016 roku.

Rodzaj podatku	Wysokość podatku w 2016 roku	
	Gmina Garbów	Polska
Od nieruchomości		
Od gruntów związanych z działalnością gospodarczą	0,67 zł/m ²	0,89 zł/m ²
Od gruntów pod jeziorami	4,56 zł/m ²	4,58 zł/m ²
Od pozostałych gruntów	0,25 zł/m ²	0,47 zł/m ²
Od budynków mieszkalnych	0,40 zł/m ²	0,75 zł/m ²
Od budynków związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej	19,10 zł/m ²	22,86 zł/m ²
Od budynków zajętych na prowadzenie działalności w zakresie obrotu kwalifikowanym materiałem siewnym	5,65 zł/m ²	10,68 zł/m ²
Od budynków związanych z udzielaniem świadczeń zdrowotnych, zajętych przez podmioty udzielające tych świadczeń	3,30 zł/m ²	4,65 zł/m ²
Od pozostałych budynków	5,10 zł/m ²	7,68 zł/m ²
Od budowli	2%	2%
Podatek rolny		
Podatek rolny od 1 ha przeliczeniowego dla gruntów gospodarstw rolnych	97,50 zł	134,37 zł
Podatek rolny od 1 ha gruntów dla pozostałych gruntów	195 zł	268,75 zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Urzędu Gminy Garbów.

Wykres 50. Barometr porównujący stawki podatków w 2016 roku w Gminie Garbów z maksymalnymi stawkami w Polsce.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Urzędu Gminy Garbów.

Tabela 22. Stawki podatków lokalnych w gminach powiatu lubelskiego w 2016 roku.

Rodzaj podatku	Gmina Garbów	Gmina Bełżyce	Gmina Borzechów	Gmina Bychawa	Gmina Głusk	Gmina Jabłonna	Gmina Jastków	Gmina Konopnica	Gmina Krzczonów	Gmina Niedzwica Duża	Gmina Niemce	Gmina Strzyżewice	Gmina Wojciechów	Gmina Wólka	Gmina Wysokie	Gmina Zakrzew	Polska
podatek od nieruchomości																	
Od gruntów związanych z działalnością gospodarczą	0,67	0,89	0,89	0,76	0,85	0,8	0,8	0,6	0,8	0,63	0,54	0,89	0,8	0,89	0,8	0,6	0,89
Od gruntów pod jeziorami	4,56	4,58	4,58	3,89	4,56	4,58	4,51	3,5	4,2	4,58	4,12	4,56	4,58	4,58	4,4	4,5	4,58
Od pozostałych gruntów	0,25	0,35	0,25	0,22	0,45	0,45	0,35	0,35	0,19	0,17	0,24	0,42	0,47	0,47	0,2	0,45	0,47
Od budynków mieszkalnych	0,4	0,75	0,75	0,59	0,73	0,75	0,6	0,55	0,61	0,12	0,35	0,63	0,4	0,75	0,45	0,49	0,75
Od budynków związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej	19,1	20	18	18,22	19	19	18	16	18,2	17,43	18,11	19,95	19	21	18	16,26	22,86
Od budynków zajętych na prowadzenie działalności w zakresie obrotu kwalifikowanym materiałem siewnym	5,65	10,68	10,68	9,3	10,65	10,68	10,65	8,4	6	10,68	8,78	10,68	10,5	10,68	10,68	10,65	10,68
Od budynków związanych z udzielaniem świadczeń zdrowotnych, zajętych przez podmioty udzielające tych świadczeń	3,3	4,65	1,8	4,38	4,65	4,65	4,63	3,6	4,3	4,56	3,34	4,65	4,65	4,65	4	4,63	4,65
Od pozostałych budynków	5,1	6,5	7,68	6,6	7,66	7,68	6,5	3,3	4,5	0,63	3,96	7,68	7,68	7	5,5	7,66	7,68
Od budowli	2%	2%	2%	2%	2%	2%	2%	2%	2%	2%	2%	2%	2%	2%	2%	2%	2%
podatek rolny																	
Podatek rolny od 1 ha przeliczeniowego dla gruntów gospodarstw rolnych	97,50	100,0	90,00	95,00	100,0	95,00	100,0	100,0	102,5	100,0	110,0	92,50	100,0	132,0	90,00	85,00	134,37
Podatek rolny od 1 ha gruntów dla pozostałych gruntów	195,0	200,0	180,0	190,0	200,0	190,0	200,0	200,0	205,0	200,0	220,0	185,0	200,0	264,0	180,0	170,0	268,75

Źródło: opracowanie własne na podstawie uchwał rad gmin powiatu lubelskiego.

Tabela 23. Porównanie stawek podatków w gminach powiatu lubelskiego z maksymalnymi stawkami w Polsce w 2016 roku.

	Gmina Garbów	Gmina Bełżyce	Gmina Borzechów	Gmina Bychawa	Gmina Głusk	Gmina Jabłonna	Gmina Jastków	Gmina Konopnica	Gmina Krzczonów	Gmina Niedzwica Duża	Gmina Niemce	Gmina Strzyżewice	Gmina Wojciechów	Gmina Wólka	Gmina Wysokie	Gmina Zakrzew
podatek od nieruchomości																
Od gruntów związanych z działalnością gospodarczą	75,3%	100,0%	100,0%	85,4%	95,5%	89,9%	89,9%	67,4%	89,9%	70,8%	60,7%	100,0%	89,9%	100,0%	89,9%	67,4%
Od gruntów pod jeziorami	99,6%	100,0%	100,0%	84,9%	99,6%	100,0%	98,5%	76,4%	91,7%	100,0%	90,0%	99,6%	100,0%	100,0%	96,1%	98,3%
Od pozostałych gruntów	53,2%	74,5%	53,2%	46,8%	95,7%	95,7%	74,5%	74,5%	40,4%	36,2%	51,1%	89,4%	100,0%	100,0%	42,6%	95,7%
Od budynków mieszkalnych	53,3%	100,0%	100,0%	78,7%	97,3%	100,0%	80,0%	73,3%	81,3%	16,0%	46,7%	84,0%	53,3%	100,0%	60,0%	65,3%
Od budynków związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej	83,6%	87,5%	78,7%	79,7%	83,1%	83,1%	78,7%	70,0%	79,6%	76,2%	79,2%	87,3%	83,1%	91,9%	78,7%	71,1%
Od budynków zajętych na prowadzenie działalności w zakresie obrotu kwalifikowanym materiałem siewnym	52,9%	100,0%	100,0%	87,1%	99,7%	100,0%	99,7%	78,7%	56,2%	100,0%	82,2%	100,0%	98,3%	100,0%	100,0%	99,7%
Od budynków związanych z udzielaniem świadczeń zdrowotnych, zajętych przez podmioty udzielające tych świadczeń	71,0%	100,0%	38,7%	94,2%	100,0%	100,0%	99,6%	77,4%	92,5%	98,1%	71,8%	100,0%	100,0%	100,0%	86,0%	99,6%
Od pozostałych budynków	66,4%	84,6%	100,0%	85,9%	99,7%	100,0%	84,6%	43,0%	58,6%	8,2%	51,6%	100,0%	100,0%	91,1%	71,6%	99,7%
Od budowli	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
podatek rolny																
Podatek rolny od 1 ha przeliczeniowego dla gruntów gospodarstw rolnych	72,6%	74,4%	67,0%	70,7%	74,4%	70,7%	74,4%	74,4%	76,3%	74,4%	81,9%	68,8%	74,4%	98,2%	67,0%	63,3%
Podatek rolny od 1 ha gruntów dla pozostałych gruntów	72,6%	74,4%	67,0%	70,7%	74,4%	70,7%	74,4%	74,4%	76,3%	74,4%	81,9%	68,8%	74,4%	98,2%	67,0%	63,3%
średnia																
podatek od nieruchomości	72,8%	94,1%	85,6%	82,5%	96,7%	96,5%	89,5%	73,4%	76,7%	67,3%	70,4%	95,6%	91,6%	98,1%	80,5%	88,5%
podatek rolny	72,6%	74,4%	67,0%	70,7%	74,4%	70,7%	74,4%	74,4%	76,3%	74,4%	81,9%	68,8%	74,4%	98,2%	67,0%	63,3%
podatki razem	72,8%	90,5%	82,2%	80,4%	92,7%	91,8%	86,8%	73,6%	76,6%	68,6%	72,4%	90,7%	88,5%	98,1%	78,1%	83,9%

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 24. Ranking: miejsca zajmowane przez poszczególne gminy powiatu lubelskiego pod względem wysokości podatków lokalnych w 2016 roku.

	Gmina Garbów	Gmina Bełżyce	Gmina Borzechów	Gmina Bychawa	Gmina Głusk	Gmina Jabłonna	Gmina Jastków	Gmina Konopnica	Gmina Krzczonów	Gmina Niedźrzwiża Duża	Gmina Niemce	Gmina Strzyżewice	Gmina Wojciechów	Gmina Wólka	Gmina Wysokie	Gmina Zakrzew
Podatek od nieruchomości																
Od gruntów związanych z działalnością gospodarczą	5	13	13	6	12	7	7	2	7	4	1	13	7	13	7	2
Od gruntów pod jeziorami	8	11	11	2	8	11	7	1	4	11	3	8	11	11	5	6
Od pozostałych gruntów	6	8	6	4	12	12	8	8	2	1	5	11	15	15	3	12
Od budynków mieszkalnych	3	13	13	8	12	13	9	7	10	1	2	11	3	13	5	6
Od budynków związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej	13	15	4	9	10	10	4	1	8	3	7	14	10	16	4	2
Od budynków zajętych na prowadzenie działalności w zakresie obrotu kwalifikowanym materiałem siewnym	1	10	10	5	7	10	7	3	2	10	4	10	6	10	10	7
Od budynków związanych z udzielaniem świadczeń zdrowotnych, zajętych przez podmioty udzielające tych świadczeń	2	11	1	7	11	11	9	4	6	8	3	11	11	11	5	9
Od pozostałych budynków	5	7	13	9	11	13	7	2	4	1	3	13	13	10	6	11
Od budowli	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Podatek rolny																
Podatek rolny od 1 ha przeliczeniowego dla gruntów gospodarstw rolnych	7	8	2	5	8	5	8	8	14	8	15	4	8	16	2	1
Podatek rolny od 1 ha gruntów dla pozostałych gruntów	7	8	2	5	8	5	8	8	14	8	15	4	8	16	2	1
podatek od nieruchomości	3	12	8	7	15	14	10	4	5	1	2	13	11	16	6	9
podatek rolny	7	8	2	5	8	5	8	8	14	8	15	4	8	16	2	1
podatki razem	3	12	8	7	15	14	10	4	5	1	2	13	11	16	6	9

Źródło: opracowanie własne.

4. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

4.1. Infrastruktura transportowa i komunikacyjna

Na aktualny układ drogowy gminy składają się **droga międzynarodowa, drogi krajowe, wojewódzkie oraz sieć dróg powiatowych i gminnych**. Przez teren Gminy przebiega **droga międzynarodowa E 372** – biegnie od Warszawy, przez Garbów, Lublin i Zamość do przejścia granicznego z Ukrainą w Hrebennem. Szlakiem tej trasy biegnie droga krajowa nr 12 (relacji Dorohusk-Chełm-Lublin-Radom-Piotrków Trybunalski – jeden z najważniejszych ośrodków komunikacyjnych w Polsce) oraz nr 17 (Warszawa-Lublin-Zamość-Hrebenne). Przez Gminę Garbów przebiega także droga ekspresowa S17 i S12, które na tym obszarze poprowadzone są nowym śladem (nie podnoszono standardu dotychczasowej drogi nr 12/17). Stanowi to bardzo duży atut pod względem dostępności komunikacyjnej tego obszaru, jednak skutkuje omijaniem centrum gminy przez podróżujących). Droga S17 będzie łączyła Lublin z Warszawą, co znacząco zwiększy atrakcyjność inwestycyjną obszaru gminy. Natomiast powstająca droga S12 przyczyni się do poprawy komunikacji z zachodnią częścią Polski. Połączenie drogi S17 z powstającą drogą ekspresową S19 relacji Lublin-Rzeszów umożliwi szybki i sprawny dojazd do autostrady A4 na południu kraju.

Drogi wojewódzkie w Gminie Garbów to:

- » droga wojewódzka nr 828, relacji Garbów – Krasienin – Nasutów – Niemce – Jawidz,
- » niewielki odcinek drogi wojewódzkiej nr 826, relacji Markuszów – Nałęczów – Przybysławice.

Zasadniczą rolę w obsłudze komunikacyjnej gminy spełniają drogi powiatowe 11 relacji o łącznej długości około 53 km²⁷. Lokalny układ komunikacyjny uzupełniają drogi gminne, o łącznej długości 130 km²⁸.

Sieć dróg na terenie Gminy Garbów jest wystarczająca, ich stan jest natomiast zróżnicowany i wymaga ciągłych remontów. Dodatkowo, ponad 30 km dróg gminnych posiada nawierzchnię tłuczniowo-gruntową i wymaga modernizacji oraz przebudowy²⁹.

²⁷ Na podstawie: *Program Ochrony Środowiska na lata 2006-2014*.

²⁸ Na podstawie danych dostarczonych przez Urząd Gminy Garbów.

²⁹ Na podstawie danych dostarczonych przez Urząd Gminy Garbów.

Mapa 30. Mapa stanu budowy dróg szybkiego ruchu w województwie lubelskim (stan na: styczeń 2016 roku).

Źródło: opracowanie własne na podstawie http://www.gddkia.gov.pl/mapa-stanu-budowy-drog_lubelskie.

Obciążenie sieci drogowej, szybki wzrost motoryzacji indywidualnej i znaczny wzrost ruchu, a także niedoinwestowanie sieci drogowej **ograniczyły możliwość utrzymania odpowiedniego standardu technicznego** poszczególnych kategorii dróg. Dotyczy to zarówno dróg krajowych, wojewódzkich, jak i powiatowych oraz gminnych. Ponadto, w większości przypadków brakuje oddzielnie wydzielonych ciągów pieszych i rowerowych, co wpływa na pogorszenie użytkowania dróg.

Dobra jakościowo droga szybkiego ruchu S12/S17 może wpłynąć na zwiększone zainteresowanie inwestorów terenami należącymi do gmin położonych w pobliżu tej trasy, zwiększając ich konkurencyjność. Z racji położenia jest to teren szczególnego zainteresowania przedsiębiorstw z branży logistycznej, transportowej i magazynowania

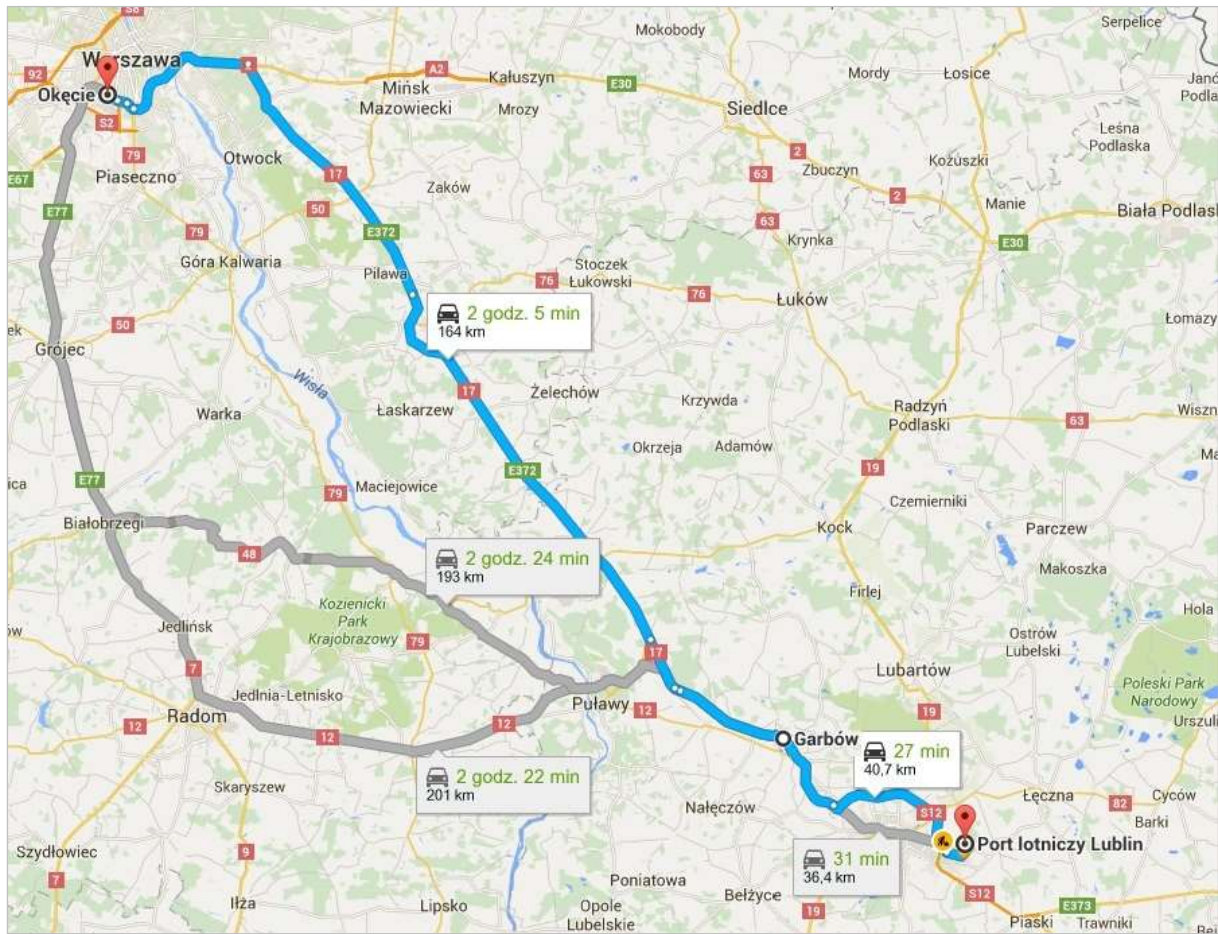
Konieczne jest jednak opracowanie koncepcji rozwoju przestrzennego i gospodarczego Gminy w oparciu o nowe uwarunkowania. W szczególności dotyczy to ukształtowania układu komunikacyjnego i wyznaczenia atrakcyjnych terenów inwestycyjnych, a także opracowania systemu wsparcia inwestorów.

Przewozy pasażerskie na terenie gminy i w powiązaniach zewnętrznych (o znaczeniu międzyregionalnym, regionalnym i lokalnym) obsługiwane są przez **autobusy i mikrobusy**, zarówno dużych spółek transportowych (PKS), jak i mniejszych, prywatnych. Dotarcie do Miasta Lublin jest możliwe w głównej mierze dzięki częstym kursom busów, które trwają ok. 20-25 min. Na terenie gminy znajduje się kilka przystanków autobusowych, które pozwalają na **sprawną komunikację** pomiędzy poszczególnymi miejscowościami, a także z Miastem Lublin, Puławą i Nałęczowem.

Przez teren Gminy Garbów nie przebiega żadna linia kolejowa. Dzięki publicznej komunikacji samochodowej, możliwe jest łatwe dotarcie do Dworca Głównego PKP w Lublinie lub stacji kolejowej w Nałęczowie, skąd możliwe są liczne połączenia kolejowe.

Najbliższym lotniskiem cywilnym jest znajdujący się oddalony o około 40 km **Port Lotniczy Lublin-Świdnik**. Odległość od największego lotniska w Polsce – **Lotniska Chopina w Warszawie** (Okęcie), obsługującego także linię cargo, wynosi ok. 165 km. Z lubelskiego lotniska możliwe są bezpośrednie połączenia z Frankfurtem, Eindhoven, Londynem, Sheffield, Oslo, Glasgow, Dublinem i Sztokholmem. Lotnisko Chopina oferuje ponad 100 połączeń z miastami z Afryki, Ameryki Północnej, Azji i Europy.

Mapa 31. Połączenia drogowe Garbowa z Portem Lotniczym Lublin.

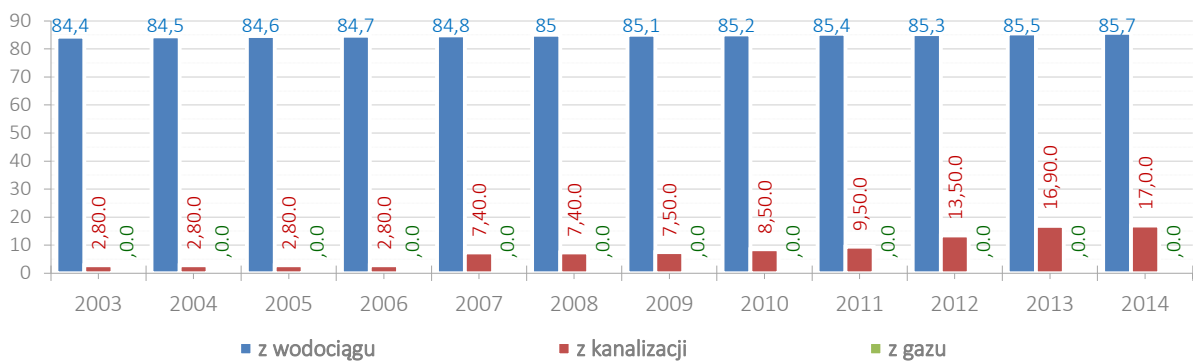

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.maps.google.com.

4.2. Gospodarka wodno-ściekowa

Odpowiednia gospodarka wodna jest jednym z podstawowych działań mających na celu zachowanie stosunków ekologicznych na danym terenie. Jednocześnie niezbędne jest dostarczenie mieszkańcom podstawowych usług komunalnych.

Wykres 51. Procent mieszkańców korzystających z instalacji wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej w Gminie Garbów w latach 2003-2014.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Według danych Urzędu Gminy Garbów w 2015 roku do instalacji wodociągowej podłączonych było **93% mieszkańców** Gminy Garbów. W tym samym roku **do kanalizacji podłączonych było 21% mieszkańców**, jednakże ze względu na brak sieci gazowej nie było podłączeń do gazu z sieci. Dostęp mieszkańców Gminy Garbów do infrastruktury wodociągowej **jest na wysokim poziomie. Zdecydowana większość gminy jest pokryta siecią wodociągową.**

W Gminie Garbów funkcjonują 2 oczyszczalnie ścieków: komunalna oczyszczalnia, która obsługuje mieszkańców Garbowa oraz oczyszczalnia będąca własnością prywatnej spółki, która znajduje się w Zagrodach (po byłej Cukrowni). Remont komunalnej oczyszczalni i rozbudowa systemu ściekowego odbyła się przy wsparciu środków z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego oraz Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich. Na terenie Gminy Garbów funkcjonuje 232 przydomowe oczyszczalnie oraz 5 oczyszczalni przyszkolnych³⁰. Pobór wody w Gminie Garbów jest realizowany z 6 ujęć wody, w tym 5 komunalnych i 1 będącym własnością prywatnej spółki.

Wykres 52. Ludność obsługiwana przez oczyszczalnie ścieków w Gminie Garbów w latach 2002-2014.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Rozbudowa wodociągów, modernizacja ujęć wody i budowa kanalizacji, będące częścią spójnego planu rozwoju Gminy, ma nie tylko być częścią powstającej infrastruktury technicznej, ale przede wszystkim przyczynkiem do dalszego rozwoju regionu. W miejscowościach, w których budowa sieci kanalizacji sanitarnej jest ekonomicznie nieuzasadniona, powinno budować się przydomowe oczyszczalnie ścieków.

Dalsza poprawa dostępności mieszkańców do infrastruktury wodno-kanalizacyjnej jest konieczna z punktu widzenia podnoszenia jakości życia mieszkańców Gminy Garbów, a także wzrostu atrakcyjności mieszkalniczej Gminy.

³⁰ Na podstawie: <http://www.garbow.pl/urząd-gminy/inwestycje/>.

4.3. Gospodarka odpadami

W odniesieniu do prowadzenia gospodarki odpadami komunalnymi, to zgodnie z „Planem gospodarki odpadami dla województwa lubelskiego do 2017”, Gmina Garbów została zaliczona do **Regionu Centralnego**. Na terenie gminy znajduje się Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK), zlokalizowany w Garbowie. Przyjęcie odpadów do PSZOK jest bezpłatne.

4.4. Infrastruktura elektroenergetyczna i gazowa

Gmina Garbów jest w 100% zelektryfikowana. Przez teren gminy przebiegają 2 ważne linie energetyczne wysokiego napięcia, eksploatowane przez Polskie Sieci Elektroenergetyczne: przez centrum gminy biegnie linia 400 kV Kozienice – Lublin, natomiast przez południową część obszaru gminy przebiega linia 220 kV Puławy – Abramowice. Sieć elektryczna, która obejmuje całą gminę, jest modernizowana i stale konserwowana. W Leścach funkcjonuje główny punkt zasilający³¹.

Poważnym problemem jest brak sieci gazowej i dostępu do gazu ziemnego. Zaspokojenie jednak potrzeb mieszkańców w tym zakresie należy do kompetencji inwestora zewnętrznego, tj. spółek skarbu państwa, które realizują inwestycje w zakresie zaopatrzenia w gaz. Na wniosek Gminy Garbów PSG projektuje odcinek sieci gazowej od granicy gminy do Zagród (2,5 km).

4.5. Infrastruktura telekomunikacyjna

Powszechny dostęp do Internetu na terenie gminy należy uznać jako **będący na stosunkowo wysokim poziomie**. Obecnie szkoły gminne i gimnazja wyposażone są w komputery z dostępem do Internetu. Według danych GUS z 2012 roku, Gmina Garbów osiąga bardzo dobry wskaźnik (5 uczniów na 1 komputer – 2 miejsce w powiecie) pod względem ilości uczniów szkół podstawowych przypadający na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów. Gorsza sytuacja jest w kontekście uczniów gimnazjum. W tym przypadku wskaźnik ma wartość 10 – 7 miejsce w powiecie. Samorząd realizuje ustawowe obowiązki związane z udostępnianiem informacji przez Internet (Biuletyn Informacji Publicznej, ogłoszenia o przetargach, informacje o urzędzie, sposobie i trybie załatwiania spraw, archiwizacja danych). Poziom komputeryzacji i informatyzacji oraz dostęp do Internetu odgrywa zatem istotną rolę w sferze edukacji, rozwoju, przepływie informacji i znacząco wpływa na rozwój gminy.

Gmina Garbów jest w całości telefonizowana. Osoby nieposiadające telefonów stacjonarnych mogą korzystać z telefonii komórkowej.

Na terenie Gminy Garbów znajdują się 3 punkty dostępowe sieci szerokopasmowej województwa lubelskiego

³¹ Strategia Rozwoju Gminy Garbów na lata 2009-2015.

5. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

5.1. Infrastruktura edukacyjna

Na terenie Gminy Garbów funkcjonują 2 przedszkola, 4 zespoły wychowania przedszkolnego oraz 6 oddziałów wychowania przedszkolnego przy szkołach podstawowych. Na obszarze gminy funkcjonuje również **6 publicznych szkół podstawowych** (w tym 2 prowadzone przez stowarzyszenia) **oraz 2 gimnazja**. Uczniowie szkół mogą rozwijać swoje zainteresowania w różnych kółkach zainteresowań (m.in. plastyczne, teatralne, taneczne, sportowe, chór szkolny), udział w programach wspierających rozwój dziecka, konkursach czy gimnastyką korekcyjną. Klasopracownie przedmiotowe, w których odbywają się zajęcia są sukcesywnie wyposażane w pomoce naukowe i środki audiowizualne. Funkcjonują także pracownie komputerowe z dostępem do Internetu. Młodzież po ukończeniu gimnazjum kontynuuje naukę w placówkach ponadgimnazjalnych znajdujących się w innych miejscowościach powiatu lub województwa. W gminie funkcjonuje także **Gminny Zespół Obsługi Szkół**, który realizuje zadania oświatowe zlecone przez organ prowadzący publiczne placówki oświatowe na terenie gminy, a w szczególności zapewnienie obsługi administracyjnej, finansowej i organizacyjnej tych placówek. Rozlokowanie geograficzne szkół jest wystarczające w kontekście istniejących potrzeb.

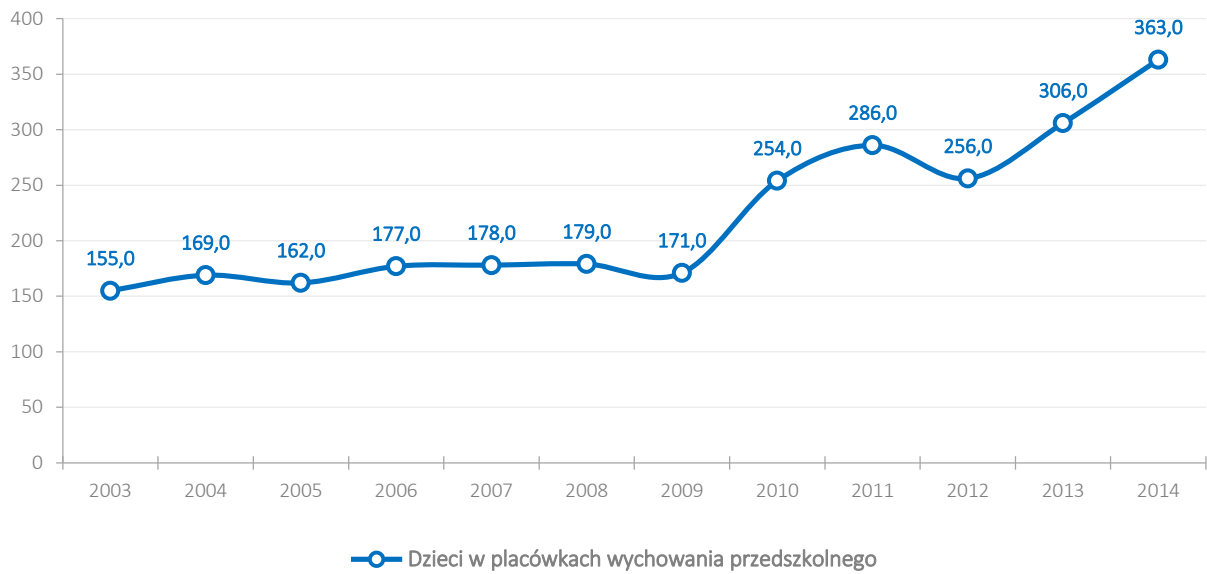
Tabela 25. Lista publicznych szkół podstawowych i gimnazjalnych w Gminie Garbów.

Szkoła Podstawowa w Borkowie – prowadzona przez Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Borków i Janów
Szkoła Podstawowa im. Bolesława Prusa w Przybysławicach (wchodzi w skład Zespołu Szkół w Przybysławicach)
Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej w Garbowie (wchodzi w skład Zespołu Szkół w Garbowie)
Szkoła Podstawowa im. Wandy Chotomskiej w Bogucinie
Szkoła Podstawowa w Woli Przybysławskiej
Szkoła Podstawowa im. Zofii Trzcіńskiej-Kamińskiej w Leścach – prowadzona przez Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Leśce
Publiczne Gimnazjum im. Bolesława Prusa w Przybysławicach (wchodzi w skład Zespołu Szkół w Przybysławicach)
Publiczne Gimnazjum im. Jana Pawła II w Garbowie (wchodzi w skład Zespołu Szkół w Garbowie)

Opracowanie własne na podstawie na podstawie BIP Urzędu Gminy Garbów.

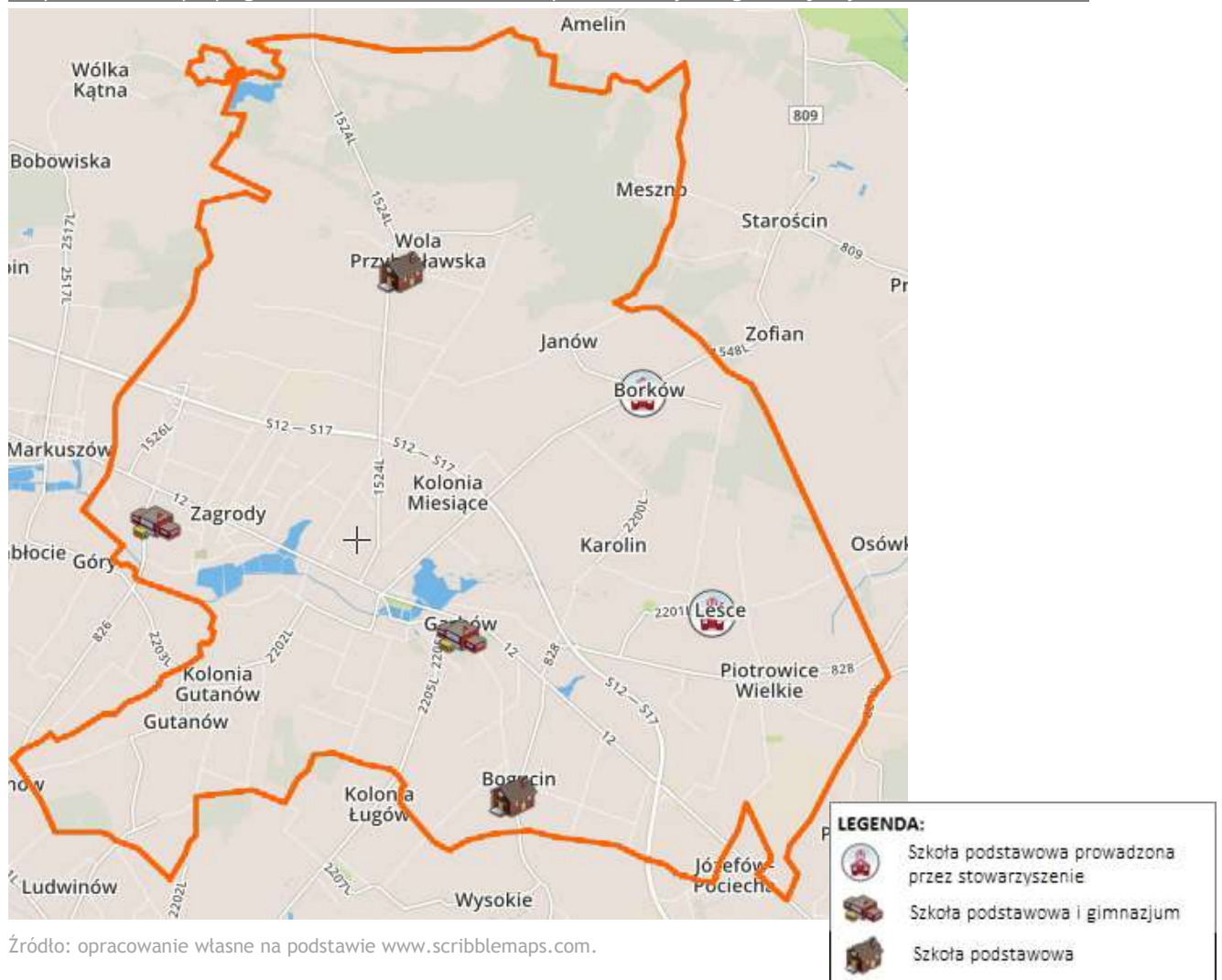
Liczba dzieci w placówkach przedszkolnych przyjmuje tendencję wzrostową. Po spadku na przełomie lat 2011/2012, liczba ta stale i wyraźnie rośnie – o 107 dzieci w 2014 roku w stosunku do 2012 roku. Rozwój dostępności do edukacji przedszkolnej jest jednym z wyzwań czekających każdą gminę, szczególnie w kontekście przyciągnięcia w przyszłości młodych małżeństw.

Wykres 53. Liczba dzieci w przedszkolach i oddziałach przedszkolnych w Gminie Garbów w latach 2002-2014.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Mapa 32. Mapa poglądowa rozlokowania szkół podstawowych i gimnazjalnych w Gminie Garbów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.scribblemaps.com.

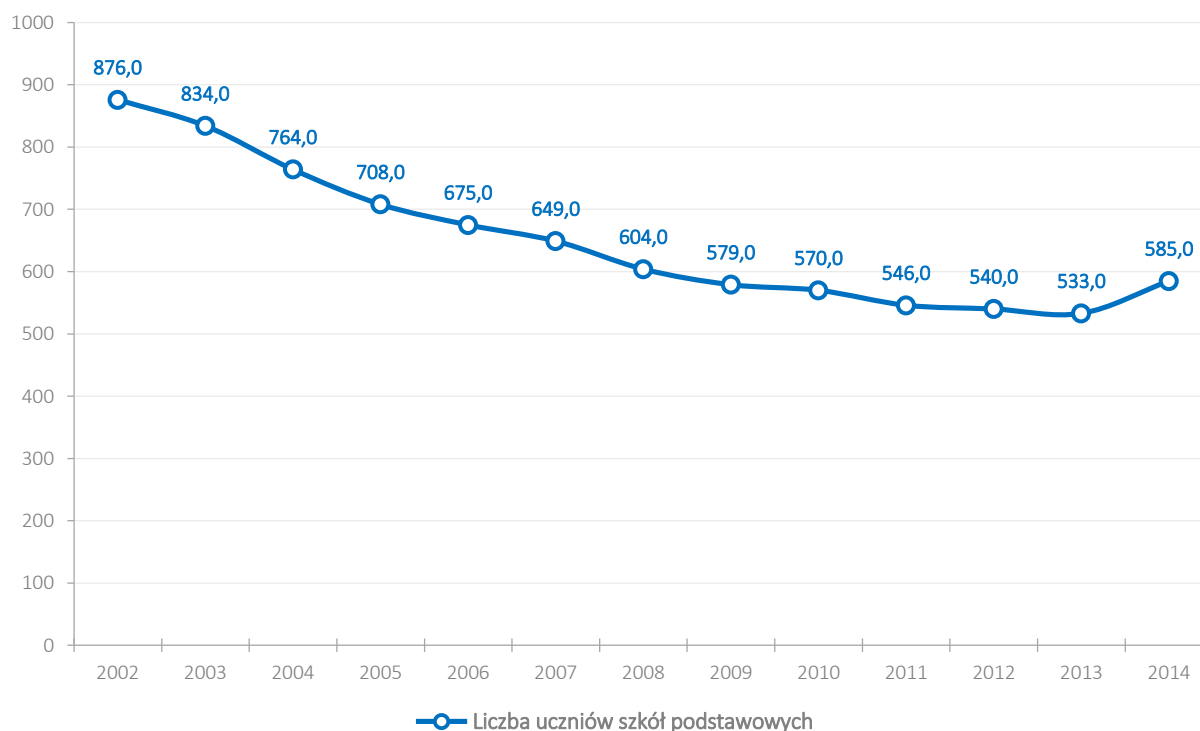
Problemem placówek oświatowych w Gminie Garbów są **rosnące koszty utrzymania przy zmniejszającej się liczbie uczniów**. Liczba dzieci przekłada się na wysokość subwencji otrzymywanej z budżetu państwa na utrzymanie szkół. Przyczynia się to do wzrostu kosztów związanych z funkcjonowaniem danej placówki. Różnicę pomiędzy wysokością otrzymanej subwencji a wydatkami na oświatę i wychowanie gmina musi pokryć z własnych środków. Może to spowodować zmniejszenie lub zatrzymanie wydatków przeznaczanych na cele inwestycyjne. W związku ze znaczącą różnicą pomiędzy wydatkami na oświatę i wychowaniem a otrzymywaną subwencją, **niezbędne jest stałe monitorowanie sieci placówek oświatowych**.

Tabela 26. Porównanie wysokości subwencji oświatowej i wydatków na oświatę w Gminie Garbów w latach 2008-2014.

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Razem
Subwencja na cele oświatowe	5 984 672,0	6 217 955,0	6 372 473,0	6 784 501,0	6 986 851,0	7 284 849,0	7 564 065,0	47 195 366,0
Wydatki na oświatę i wychowanie	7 500 849,0	7 653 984,2	8 804 728,5	8 913 663,6	9 425 463,2	9 843 859,0	10 002 401,0	62 144 948,5
Różnica:	-1 516 177,0	-1 436 029,2	-2 432 255,5	-2 129 162,6	-2 438 612,2	-2 559 010,0	-2 438 336,0	-14 949 582,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

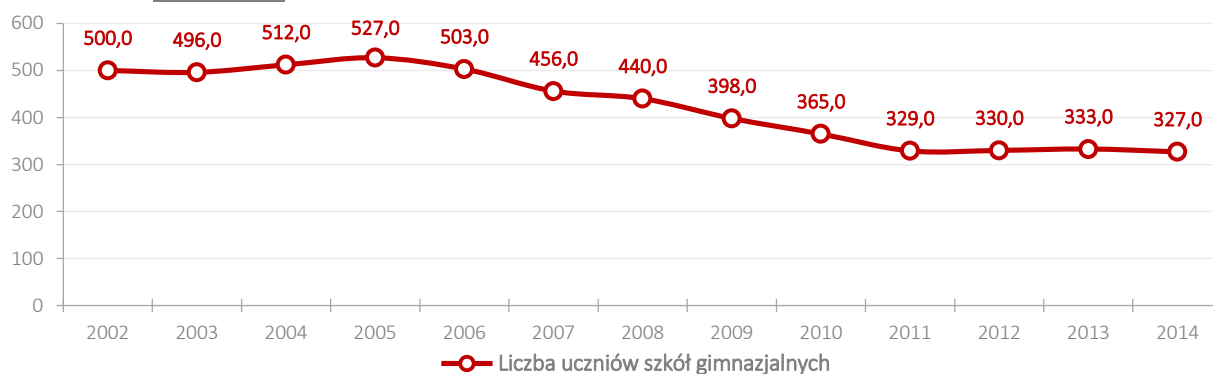
Wykres 54. Liczba uczniów uczęszczających do szkół podstawowych w Gminie Garbów w latach 2002-2014.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Problem malejącej liczby uczniów dotyczy także szkół gimnazjalnych w Gminie Garbów. **Spadająca liczba uczęszczających do szkoły dzieci powodować będzie konieczność szukania oszczędności w najbliższych latach**.

Wykres 55. Liczba uczniów uczęszczających do szkół gimnazjalnych w Gminie Garbów w latach 2002-2014.

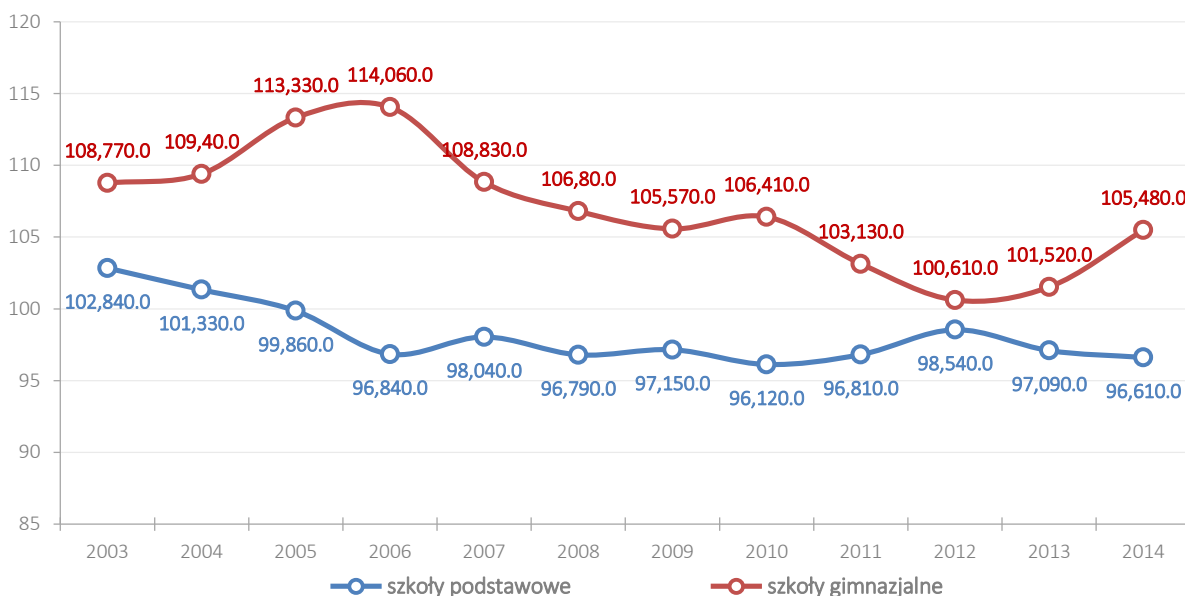

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Od 2005 roku obserwuje się **spadek wartości współczynnik skolaryzacji brutto na poziomie edukacji podstawowej** poniżej 100, co oznacza, że dzieci zameldowane w Gminie Garbów uczęszczały do szkół funkcjonujących na terenie innych jednostek samorządowych. Po wzroście wartości wskaźnika skolaryzacji w latach 2011-2012, w 2013 i 2014 roku nastąpił jej ponowny spadek i czynnik ten osiągnął wartość 96,6. Biorąc pod uwagę spadającą liczbę uczniów w szkołach podstawowych, niekorzystne tendencje demograficzne, a także rosnące koszty utrzymania szkół, Gmina Garbów będzie musiała podjąć działania zmierzające albo do zwiększenia współczynnika skolaryzacji brutto na poziomie szkół podstawowych (poprzez „przyciąganie” nowych uczniów), albo dążyć do ograniczenia kosztów poprzez zwiększenie koncentracji dzieci w sieci szkół gminnych.

Dane obrazują jednakże **wyraźnie lepszą sytuację w przypadku obowiązku szkolnego na poziomie gimnazjalnym**. Wzrost współczynnika powyżej wartości 100,0 oznacza dobrą kondycję i jakość kształcenia w szkołach gimnazjalnych w Gminie Garbów. Stanowi to istotną wartość i utrzymanie wysokiego poziomu tego wskaźnika może potencjalnie wpłynąć na **utrzymanie więzi młodych mieszkańców Gminy Garbów z lokalną społecznością i zatrzymanie w przyszłości migrację poza teren gminy**.

Wykres 56. Współczynnik skolaryzacji brutto w Gminie Garbów w latach 2003-2014.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

5.2. Infrastruktura sportowa

Wśród klubów sportowych działających na terenie Gminy Garbów znajdują się grające w lubelskiej A-Klasie: Garbowski Towarzystwo Sportowe „Zawisza” Garbów i Bogucki Klub Sportowy w Bogucinie. W gminie funkcjonuje także Uczniowski Klub Sportowy „Junior” w Przybysławicach oraz Ludowy Klub Sportowy w Woli Przybysławskiej.

Zaplecze sportowe stanowi: pełnowymiarowa hala sportowa przy Zespole Szkół w Garbowie oraz sala gimnastyczna w Zespole Szkół w Przybysławicach. Dzięki dotacji z Ministerstwa Sportu i Turystyki w Przybysławicach powstało wielofunkcyjne boisko sportowe. W Garbowie istnieje także stadion gminny, który posiada trybuny (miejsca siedzące – krzeselka) oraz budynek z zapleczem socjalnym dla zawodników (dofinansowanie z PROW 2007-2013). Kolejny obiekt sportowy – boisko piłkarskie wraz z zapleczem – mieści się w Bogucinie, a w Woli Przybysławskiej znajduje się boisko Ludowego Klubu Sportowego.

Przy wsparciu środków europejskich na terenie Gminy Garbów powstało 9 placów zabaw dla dzieci.

5.3. Wypoczynek

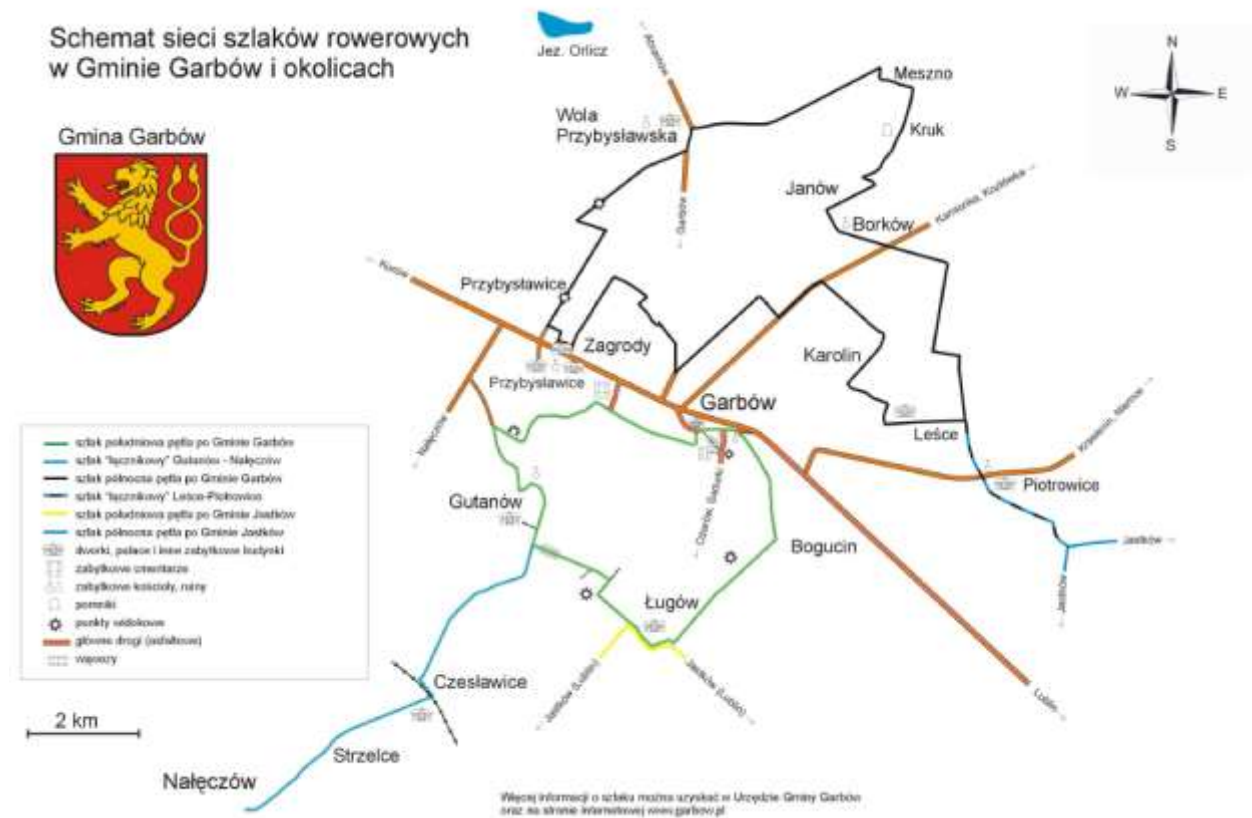
W Gminie Garbów **możliwy jest aktywny wypoczynek** dzięki **sieci szlaków rowerowych**. Brak jest jednakże wyznaczonych **szlaków pieszych, konnych** oraz **wodnych**, czy też **tras nordic walking**. Ponadto, gmina ma silną konkurencję ze strony innych jednostek samorządowych sąsiadujących z Miastem Lublin, jako miejsce wypoczynku i rekreacji dla mieszkańców miasta.

Pomimo położenia w obszarze chronionego krajobrazu, na terenie Gminy Garbów nie ma także wytyczonych ścieżek dydaktyczno-przyrodniczych oraz spacerowych. Ze względu na występujące zbiorniki wodne, popularne jest tu wędkarstwo.

„Północna pętla” po Gminie Garbów – szlak rowerowy **czarny** – ma długość ok. 35 km i biegnie przez: Garbów, Karolin, Leśce, Piotrowice Wielkie, Borków, Kruk, Meszno, Wolę Przybysławską, Przybysławice, Zagrody i kończy się w Garbowie. W zdecydowanej większości są to drogi o nawierzchni utwardzonej asfaltem lub betonem, o niskim natężeniu ruchu samochodowego.

„Południowa pętla” po Gminie Garbów – szlak rowerowy **zielony** – ma długość ok. 19 km i biegnie przez: Garbów, Bogucin, Ługów, Gutanów, a kończy się w Garbowie. W zdecydowanej większości są to drogi o nawierzchni utwardzonej asfaltem lub betonem o niskim natężeniu ruchu samochodowego. Celem pokazania większych walorów krajobrazowych i zabytkowych najbliższych okolic, wkracza się na teren gmin: Jastków, Markuszów i Nałęczów.

Mapa 33. Schemat sieci szlaków rowerowych w Gminie Garbów

Źródło: <http://www.krainawokollublina.pl/images/turystyka/pobierz/garbow.pdf>

„Plan Marketingu Turystyki w Województwie Lubelskim na lata 2007-2013” wskazuje Gminę jako:

- » **Podmiejska strefa rekreacyjna Miasta Lublin** – obszar zaplecza wypoczynkowego miasta, wskazany do kształtowania podmiejskiej rezerwy rekreacyjnej. Podstawowym czynnikiem atrakcyjności dla funkcji rekreacyjno-wypoczynkowej jest dobrze rozwinięta baza rekreacyjno-sportowa, kąpieliska, zbiorniki wodne, lasy komunalne, parki, ścieżki spacerowe i rowerowe, ośrodki jeździeckie, lotniska sportowe oraz ogrody działkowe i domki letniskowe. Preferencje dla rozwoju turystyki weekendowej i codziennej rekreacji. Możliwości rozwoju form aktywnego wypoczynku i rekreacji: turystyka rowerowa w oparciu o ścieżki i trasy rowerowe, ścieżki spacerowe, konne w oparciu o ośrodki jeździeckie, sporty wodne w rejonie zbiorników wodnych w oparciu o tor nart wodnych, tory regatowe żeglarskie i kajakowe, przystanie sprzętu wodnego, a także lotniska sportowe i aeroklubowe³².

Natomiast „*Koncepcja programowo-przestrzenna rozwoju turystyki i rekreacji. Cele i główne kierunki rozwoju sektora turystyki i rekreacji w województwie lubelskim*” wskazuje, że północny obszar Gminy Garbów posiada ponadprzeciętne walory krajoznawcze i wypoczynkowe. Wspomniany dokument wskazuje następujące perspektywy i potrzeby rozwoju turystyki na tym obszarze:

- » korzystne warunki klimatyczne związane z oddziaływaniem kompleksu leśnego (głównie borów, w mniejszym stopniu grądów). Pełny komfort akustyczny na znacznej powierzchni obszaru;

³² Biuro Planowania Przestrzennego w Lublinie, *Plan Marketingu Turystyki w Województwie Lubelskim na lata 2007-2013*, Lublin wrzesień 2007 (aktualizacja maj 2009), s. 28.

działać aktywnie, poznawać przeszłość, kultywować tradycje z wykorzystaniem nowoczesnych technik przekazu. Izba ta powstała dzięki dofinansowaniu projektu w ramach naboru wniosków do LGD „Kraina Wokół Lublina”. MIT współtworzone jest przez mieszkańców gminy poprzez przekazywanie materiałów historycznych, starych sprzętów, rodzinnych pamiątek, wspomnień oraz udział w proponowanych działaniach pielęgnujących tożsamość narodową i kulturową Garbowszczyzny (m.in. w spotkaniach, sesjach, konkursach, prelekcjach tematycznych, wystawach, uroczystościach). Elementem innowacyjnym w przedsięwzięciu jest wykorzystanie nowatorskich form wystawienniczych: projekcje multimedialne, filmy dokumentujące wydarzenia istotne dla społeczności gminnej (Gminna Kronika Filmowa), utworzenie i prowadzenie strony internetowej MIT (www.mit.garbow.pl). Działania łączące tradycję i elementy nowoczesnej techniki przyczyniają się do integracji międzypokoleniowej³⁴.

W Gminie Garbów funkcjonuje 10 Kół Gospodyń Wiejskich. Kobiety zrzeszone w tych kołach działają także w lokalnych grupach kabaretowych, chórach i grupach teatralnych.

W gminie działalność prowadzi **Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Garbowskiej** (od 1990 r.), które działa na rzecz podniesienie świadomości społecznej i kulturalnej społeczeństwa, popularyzowanie historii Garbowa, folkloru i sztuki ludowej, a także prowadzenie działalności wydawniczej i kulturalnej w Gminie Garbów³⁵.

Od 1991 roku, dzięki Towarzystwu Przyjaciół Ziemi Garbowskiej, wydawane jest pismo „Głos Garbowa”, które stanowi źródło wiedzy o wydarzeniach w gminie i regionie, prezentowana jest wielowiekowa historia, a także twórczość artystyczna mieszkańców.

Od 2010 roku w Bogucinie działa Dziecięcy Zespół Pieśni i Tańca „Bogutki”, mający w swoim repertuarze liczne tradycyjne i ludowe tańce. Prezentuje swój program podczas uroczystości gminnych, a także krajowych.

Na terenie Gminy Garbów działa grupa profesjonalnych malarzy, plastyków i amatorów skupionych przy Towarzystwie Przyjaciół Ziemi Garbowskiej. Co roku organizują plener malarski i wystawy poplenerowe. W warsztatach oprócz malarzy biorą udział dzieci i młodzież gimnazjalna. Tematyka obrazów ma na celu promocję gminy Garbów, która wspiera finansowo warsztaty malarskie. Każdy z uczestników jest zobowiązany oddać jeden obraz wykończony na rzecz Urzędu Gminy (z przeznaczeniem na wystrój pomieszczeń instytucji publicznych).

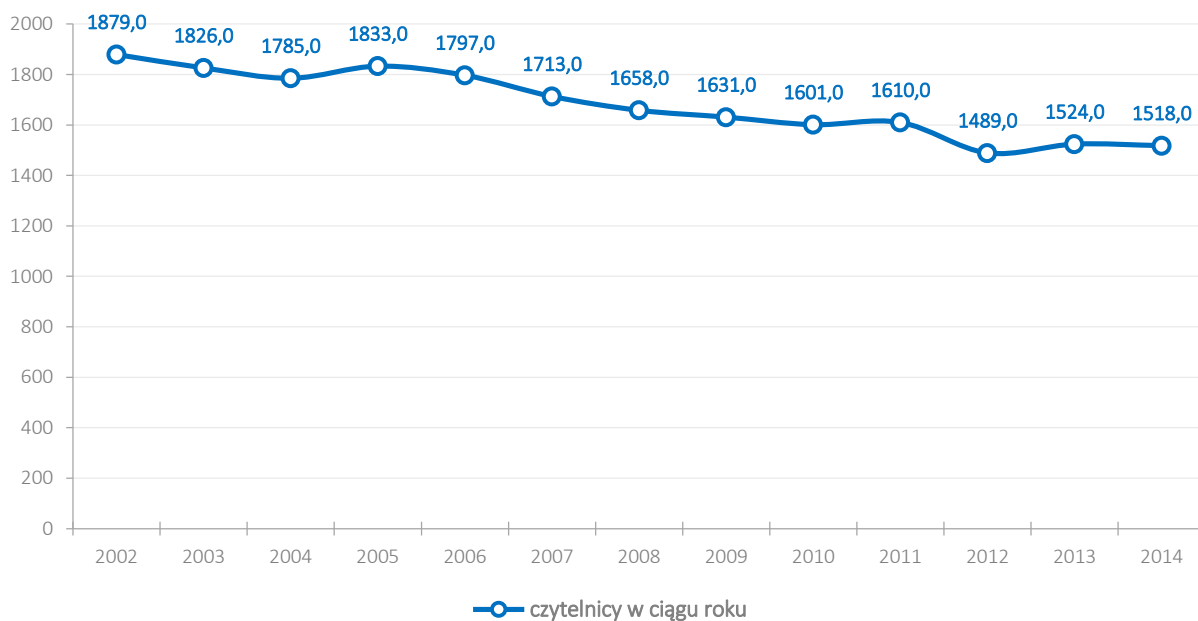
Dzięki wspólnej inicjatywie Proboszcza parafii Garbów i Urzędu Gminy oraz dofinansowaniu z LGD Kraina Wokół Lublina od 2014 roku gra Garbowska Orkiestra Dęta, która swoimi występami uświetnia uroczystości gminne i parafialne.

Poziom czytelnictwa na terenie gminy ma tendencję malejącą. W porównaniu do 2002 roku, liczba czytelników w 2014 roku spadła o 361 osób i osiągnęła jedną z najniższych wartości w tym okresie. Warto odnotować wyraźny spadek liczby czytelników od 2005 roku. Natomiast wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w Gminie Garbów utrzymywały się na zbliżonym poziomie, przy czym od 2012 roku nastąpił dynamiczny wzrost tej wartości).

³⁴ <http://garbow.sulimo.pl/turystyka-i-sport/izba-tradycji.html>.

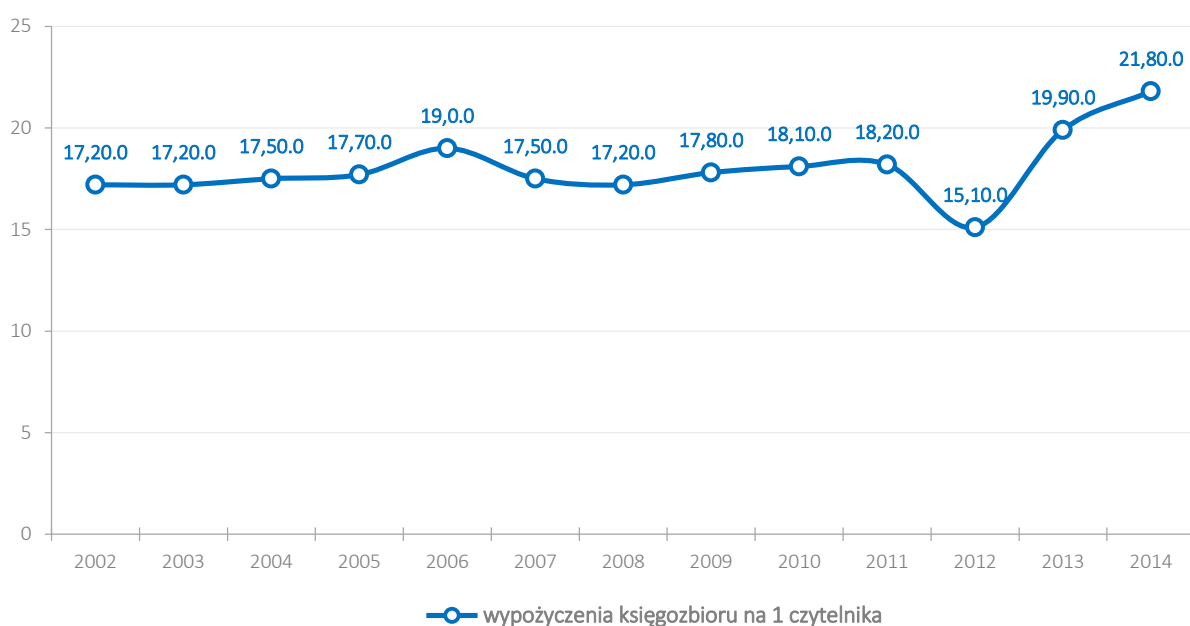
³⁵ Na podstawie: <http://garbow.sulimo.pl/kultura/towarzystwo-przyjaciol-ziemi-garbowskiej.html>.

Wykres 57. Poziom czytelnictwa w Gminie Garbów w latach 2002-2014.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Wykres 58. Wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w Gminie Garbów w latach 2002-2014.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Dopełnieniem życia kulturalnego w Gminie Garbów są **cykliczne imprezy i wydarzenia okolicznościowe**:

1. **SMAL – Spotkania Młodych Archidiecezji Lubelskiej**,
2. **Dożynki gminno-parafialne** – święto plonów połączone z przeglądem najładniejszych posesji i gospodarstw z terenu Gminy Garbów,
3. **Ave Maria – Festiwal Pieśni Maryjnej**,
4. **Festyn Rodzinny „Bo wszystkie dzieci nasze są”**,
5. **Rajd rowerowy „Odkrywamy tajemnice Garbowa i okolic”**,
6. **Garbowskie spotkania taneczne** – przegląd zespołów tanecznych z terenu gminy i województwa,

7. Dzień Kobiet na Ludowo – spotkania aktywnych kobiet z terenu gminy,
8. Dzień Strażaka / Gminne zawody OSP,
9. MIGIEM po lesie – Mistrzostwa Gminy Garbów w Marszach i Rowerowej Jeździe na Orientację,
10. Biegi przełajowe,
11. 11 Listopada Narodowe Święto Odzyskania Niepodległości,
12. Boskie Igrzyska Sportowe,
13. Rocznicę Konstytucji 3 Maja,
14. Spotkanie opłatkowe osób starszych i samotnych,
15. Gminno-parafialny przegląd kolęd i pastorałek,
16. Turniej halowy piłki nożnej,
17. Zawody Wędkarskie o Puchar Wójta Gminy Garbów,
18. Zawody wędkarskie,
19. Kolorowy Balonik – konkurs recytatorski,
20. Konkurs poezji i wiedzy o Bronisławie Pietraku – pamięci największego twórcy ludowego Garbowski, z przysiółkami,
21. Koncerty organowe i wokalne,
22. Gminny Dzień Seniora³⁶.

Oprócz powyższych, głównych wydarzeń kulturalnych, w Gminie Garbów odbywają się liczne imprezy i spotkania organizowane okazjonalnie przez inne jednostki publiczne, w tym przede wszystkim szkoły.

W Gminie Garbów zauważalna jest bardzo słabo rozwinięta infrastruktura kulturalna i umiarkowanie rozwinięta infrastruktura sportowa oraz niewielka ilość bogatych w ofertę wydarzeń kulturalno-rozrywkowych. Zainteresowanie wydarzeniami kulturalnymi, zarówno ze strony mieszkańców, jak i przyjezdnych, w szczególności mieszkańców Miasta Lublin, powinno skłaniać władze Gminy do poszerzenia oferty kulturalno-rozrywkowej oraz stworzenia jednolitej i spójnej polityki kulturalnej. Zasadnym wydaje się również stworzenie infrastruktury służącej rekreacji i aktywnemu wypoczynkowi oraz dywersyfikacja infrastruktury sportowej wpływająca za zwiększenie jej konkurencyjności.

Podmioty i instytucje działające na terenie Gminy Garbów – w tym podmioty publiczne (Gmina Garbów³⁷) – były bardzo aktywne w pozyskiwaniu środków w ramach Lokalnej Grupy Działania „Karina wokół Lublina” w latach 2009-2014. Na terenie Gminy Garbów zostało zrealizowanych 37 projektów – **najwięcej wśród wszystkich gmin obszaru LGD** - na łączną kwotę 1 660 415,99 zł

³⁶ Na podstawie danych dostarczonych przez Urząd Gminy Garbów.

³⁷ Wykaz projektów zrealizowanych przez instytucje publiczne przedstawiono w [Tabeli 40](#).

Tabela 27. Wykaz środków pozyskanych z PROW 2007-2013 przez podmioty działające w Gminie Garbów.

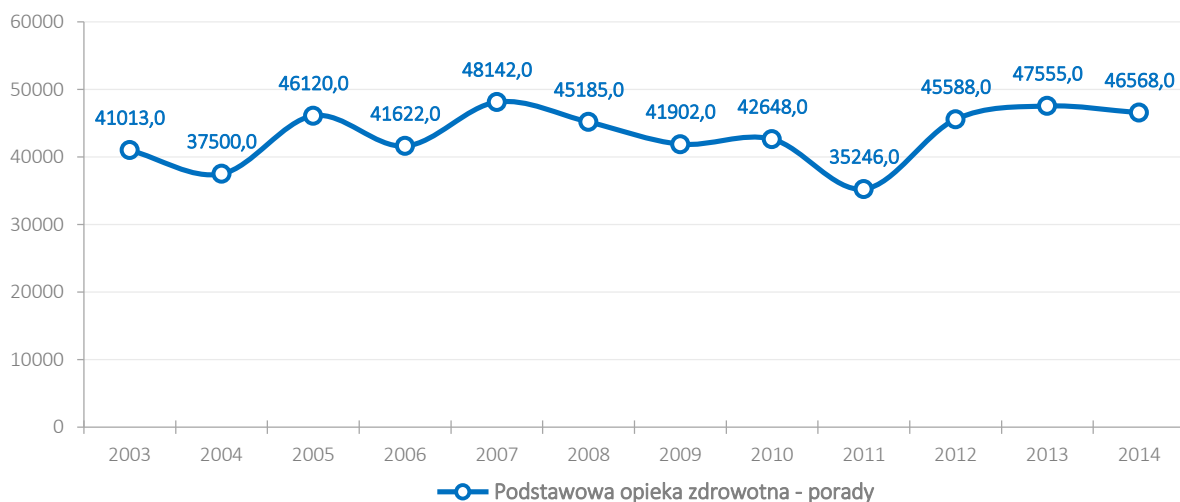
Nazwa projektu	Beneficjent	Wartość dofinansowania (w zł)
<i>Małe projekty</i>		
Gutanów-historia, kultura, tradycja.	Pacek Marzena	7 609,00
Urządzenie miejsca wypoczynku dla turystów i mieszkańców Gutanowa.	Ochotnicza Straż Pożarna w Gutanowie	14 525,00
Rewitalizacja grobowca Rodziny Moskalewskich na Starym Cmentarzu w Garbowie	Parafia Rzymskokatolicka Przemienienia Pańskiego w Garbowie	24 999,00
"Nasze tradycje - naszą chlubą. Na sportowo i ludowo". Organizacja integracyjnego spotkania międzypokoleniowego i wydanie folderu o Przybysławicach	Uczniowski Klub Sportowy "Junior" Przybysławice	22 744,93
Zakup strojów dla Dziecięcego Zespołu Pieśni i Tańca w Bogucinie.	Stowarzyszenie "Mój Bogucin"	17 364,06
Teatr sposobem na integrację i aktywizację mieszkańców gminy	Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Leśce	13 593,16
Promocja gminy Garbów i obszaru LGD poprzez wydanie albumu pt. "Zachować w pamięci" - historyczne, kulturowe i przyrodnicze dziedzictwo gminy Garbów i okolic	Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Grabowskiej	12 587,93
Cykl warsztatów kulturalnych dla dziecięcego zespołu pieśni i tańca z terenu gminy Garbów	Stowarzyszenie "Mój Bogucin"	6 700,00
"Uparty kowal z Gutanowa" - Gawęda o Bronisławie Pietraku. Wydanie publikacji ukazującej życie i dorobek artystyczny twórcy ludowego Bronisława Pietraka z Gutanowa wraz z promocją książki.	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Inicjatyw Lokalnych i Oświatowych "WEKTOR" w Garbowie	11 665,76
Inwentaryzacja kapliczek i krzyży przydrożnych na obszarze parafii pw. Przemienienia Pańskiego w Garbowie wraz z wystawami fotografii połączonymi z koncertami muzyczno-literackimi opartymi na motywach ludowych i religijnych.	Parafia Rzymskokatolicka Przemienienia Pańskiego w Garbowie	17 028,36
Oaza wypoczynku sposobem na wzrost aktywności turystycznej w obszarze LGD.	Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Leśce	14 299,66
Zakątek zabawy i rekreacji	Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Leśce	32 092,20
Montaż urządzeń placu zabaw dla dzieci i siłowni zewnętrznej dla dorosłych w miejscowości Zagrody	Spółdzielnia Mieszkaniowa "Zagrody"	43 122,81
Zakup instrumentów w celu utworzenia Garbowskiej Orkiestry Dętej.	Parafia Rzymskokatolicka Przemienienia Pańskiego w Garbowie	39 265,60
Kultywowanie obrzędów i tradycji kościelnych i ludowych jako sposób na integrację i aktywizację mieszkańców gminy.	Parafia Rzymskokatolicka Macierzyństwa N.M.P. Garbów - Cukrownia	23 323,36
Zakup i montaż instalacji solarnej	F.H.U. BAJA Anna Banaszek. Restauracja "Złota Rybka" Anna Banaszek	50 000,00
Zastosowania rozwiązań proekologicznych w prowadzonej działalności gospodarczej oraz inwestycje w obiekcie turystycznym i rekreacyjnym "Dwór Leśce".	Stańczak Jarosław	44 311,87
Odtwórzmy klimat zapomnianych zwyczajów lubelskiej wsi	Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Leśce	22 770,82
Promujmy wspólną tradycję.	Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Leśce	21 027,08
Tradycja, pasja, inspiracja - warsztaty rękodzieła i malarstwa.	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Inicjatyw Lokalnych i Oświatowych "WEKTOR" w Garbowie	12 196,11
Piłkarski Garbów.	Garbowskie Towarzystwo Sportowe "Zawisza"	16 400,00
Remont świetlicy przy Gminnej Bibliotece Publicznej im. B. Pietraka w Garbowie i organizacja Garbowskich Spotkań Tanecznych	Gminna Biblioteka Publiczna im. B. Pietraka w Garbowie	20 001,71
Tradycje Bożonarodzeniowego Stołu.	Stowarzyszenie "Nasz Gutanów"	5 416,38
<i>Odnowa i rozwój wsi</i>		
Wymiana nawierzchni placu przed Kościołem p.w. Przemienienia Pańskiego w Garbowie z wytyczeniem 10 miejsc parkingowych i rewitalizacją otoczenia.	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Przemienienia Pańskiego w Garbowie	256 958,00
razem:		750 002,80 zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie Mapa projektów dofinansowanych z PROW na lata 2007-2013, www.prow.lubelskie.pl/mapa-projektow.

5.5. Infrastruktura ochrony zdrowia i opieki społecznej

Jednym z głównych aspektów jakości opieki zdrowotnej, który należy mierzyć, jest dostęp pacjentów do świadczeń. Jest on bardzo istotny, zwłaszcza dla najstarszych mieszkańców gminy.

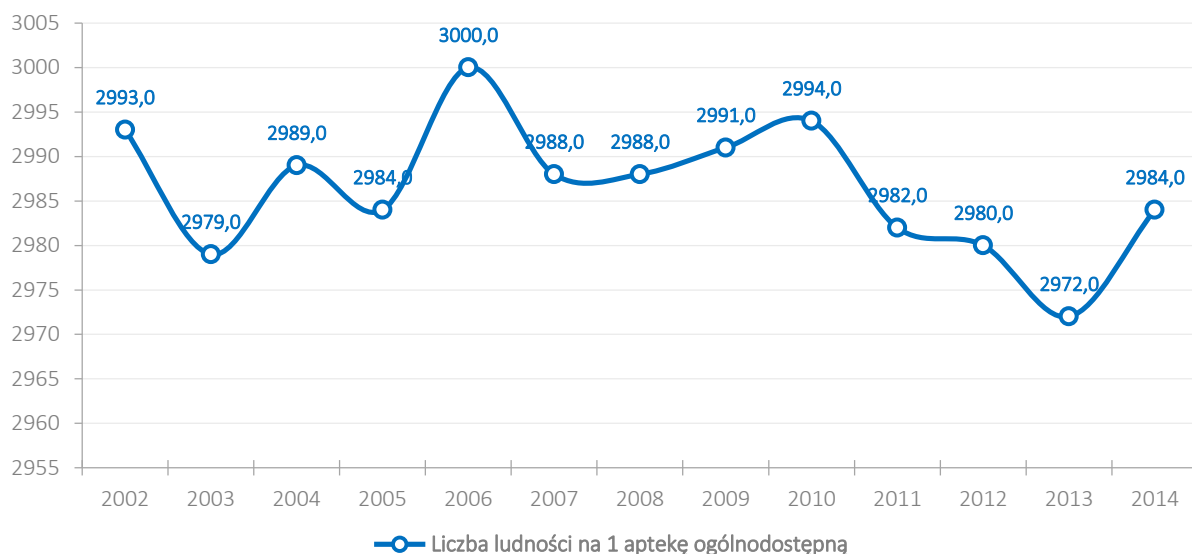
Wykres 59. Podstawowa opieka zdrowotna - porady w Gminie Garbów w latach 2003-2014.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Na terenie Gminy Garbów funkcjonują 2 zakłady opieki zdrowotnej (publiczny i niepubliczny) oraz 3 apteki ogólnodostępne. W Zakładach Opieki Zdrowotnej w Garbowie i Zagrodach mieszkańcy na koniec 2014 roku mieli dostęp do **podstawowej opieki zdrowotnej** (medycyna rodzinna), gabinetu zabiegowego, poradni ginekologiczno-położniczej, poradni kardiologicznej, poradni medycyny pracy i poradni okulistyki. W Garbowie zlokalizowana jest także stacja wyjazdowa pogotowia ratunkowego. Ze specjalistycznej opieki medycznej mieszkańcy korzystają poza terenem gminy, przede wszystkim w Lublinie. Apteki ogólnodostępne mieszczą się w Garbowie i Zagrodach. Na terenie gminy 2 gabinety świadczą usługi z zakresu fizykoterapii.

Wykres 60. Liczba ludności przypadająca na 1 aptekę ogólnodostępną w Gminie Garbów w latach 2002-2014.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

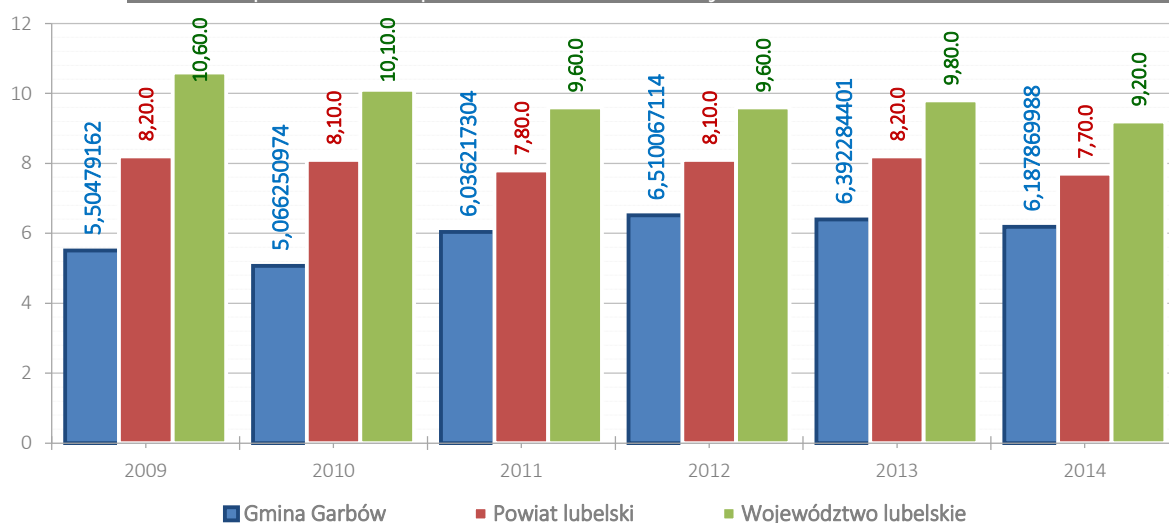
Zadania zlecone i zadania własne w zakresie pomocy społecznej w Gminie Garbów realizowane są przez **Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (OPS)** z siedzibą w Garbowie. Realizuje zadania polegające m.in. na udzielaniu pomocy finansowej mieszkańcom gminy, znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej, także z przyczyn losowych. Ośrodek realizuje również zadania związane z przyznawaniem i wypłatą zasiłków rodzinnych i dodatków oraz zaliczek alimentacyjnych. Pracownicy placówki udzielają także zainteresowanym fachowych porad dotyczących sposobów radzenia sobie w trudnych sytuacjach życiowych i wychodzenia z kryzysu. Gmina Garbów posiada opracowany dokument „Gminna Strategia Integracji Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Garbów na lata 2014-2020”. W strategii tej wymienione są powody korzystania z pomocy finansowej, w tym przede wszystkim: bezrobocie i ubóstwo, niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz alkoholizm. Priorytety opracowanego dokumentu nastawione są na rozwiązanie wspomnianych problemów społecznych.

W 2014 roku na świadczenia z zakresu pomocy społecznej Urząd Gminy Garbów **przeznaczył kwotę w wysokości ponad 3,98 mln zł (około 15,3% wszystkich wydatków budżetowych)**.

Porównując udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem w Gminie Garbów z adekwatnymi wskaźnikami na poziomie powiatu lubelskiego i województwa lubelskiego w latach 2009-2014 zauważalna jest **korzystna sytuacja dla gminy**. Powodem do niepokoju może być negatywne zjawisko nieznacznego wzrostu odsetka osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w stosunku do 2009 roku – z 5,5% do 6,2%. Procentowy wskaźnik ma wartość niższą w odniesieniu do średniej w powiecie lubelskim oraz w stosunku do województwa lubelskiego. W 2014 roku różnice, liczone w punktach procentowych, w stosunku do powiatu wyniosły 1,5 punktu, zaś w przypadku województwa – 3 punkty na korzyść gminy.

Gmina Garbów wraz z Ośrodkiem Pomocy Społecznej realizowała projekt „GARBÓW – TERAZ MY” o całkowitej wartości ponad 532.000 zł, współfinansowany (w wysokości 444.885,51 zł – 85%) przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, priorytet VII Promocja integracji społecznej, działanie 7.1 rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji, poddziałanie 7.1.1 rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji społecznej przez ośrodki pomocy społecznej.

Wykres 61. Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem w Gminie Garbów w porównaniu z powiatem lubelskim i województwem lubelskim w latach 2009-2014.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

5.6. Infrastruktura bezpieczeństwa publicznego

Nad bezpieczeństwem na terenie Gminy Garbów czuwa **Komenda Miejska Policji w Lublinie** oraz **Komisariat Policji w Niemcach** odpowiadający za obszar gminy.

O sprawnie działający system ratowniczo-gaśniczy dba przede wszystkim Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej w Lublinie oraz 7 jednostek **Ochotniczych Straży Pożarnych**. OSP zajmują się także propagowaniem kultury, kultury fizycznej i działaniami na rzecz ochrony środowiska.

5.7. Urzędy

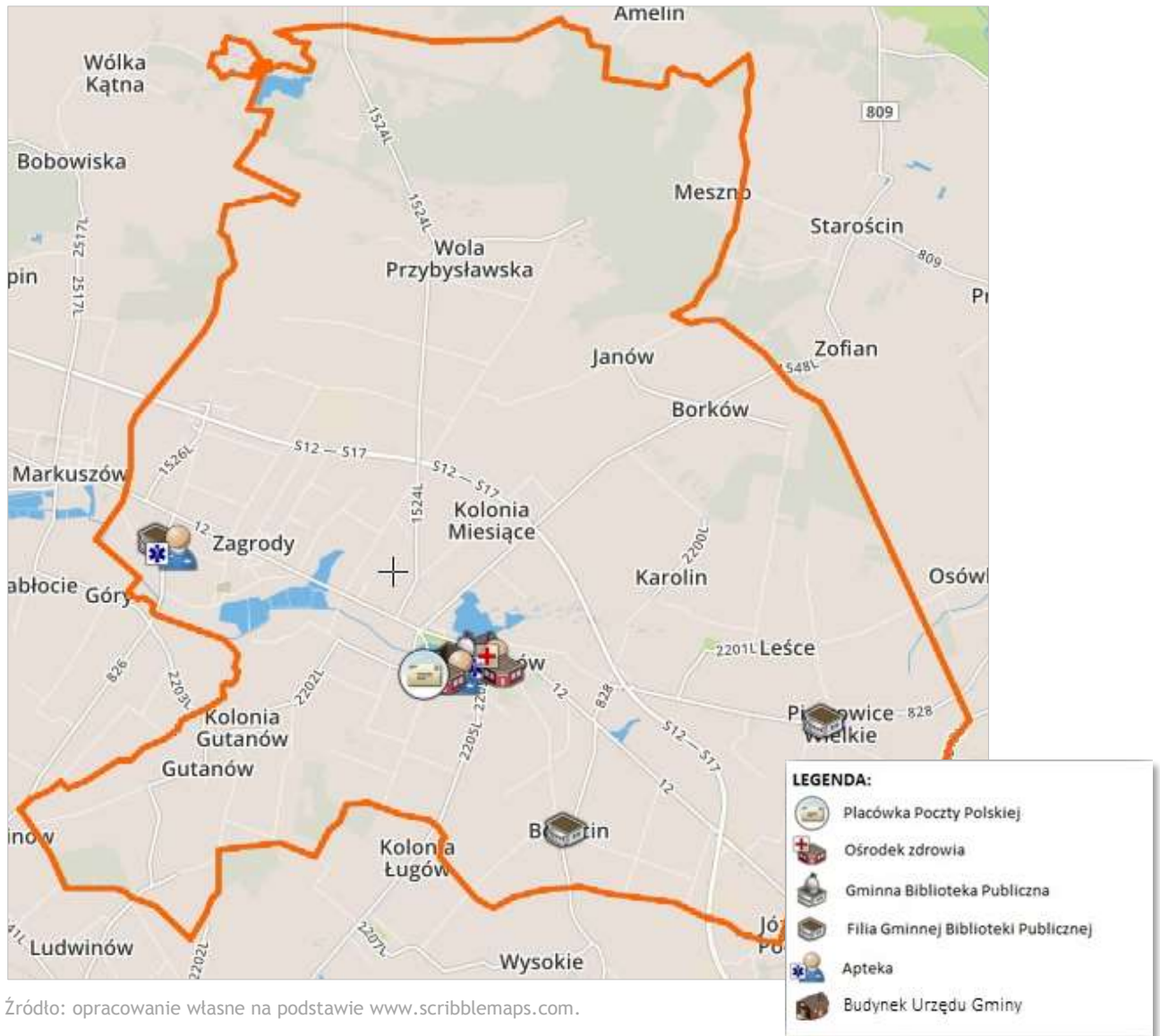
Urząd Gminy Garbów mieści się w Garbowie przy ul. Krakowskie Przedmieście 50 i w skład jego struktury organizacyjnej wchodzi:

- » Wójt,
- » Zastępca Wójta,
- » Sekretarz,
- » Skarbnik,
- » Referat Finansowo-Księgowy i Podatkowy,
- » Referat Spraw Technicznych i Gospodarczych,
- » Samodzielne Stanowisko ds. kadrowych, kancelaryjnych i archiwum,
- » Samodzielne Stanowisko ds. działalności gospodarczej i gospodarki komunalnej,
- » Samodzielne stanowisko ds. inwestycji gminnych i rolnictwa,
- » Samodzielne stanowisko ds. wodociągów i dróg gminnych,
- » Samodzielne Stanowisko ds. gospodarki gruntami planowania przestrzennego,
- » Samodzielne stanowisko ds. geodezji,
- » Samodzielne Stanowisko ds. wdrażania systemów komputerowych,
- » Radca prawny,
- » Urząd Stanu Cywilnego.³⁸

Na terenie Gminy Garbów funkcjonuje także **placówka Poczty Polskiej**, w Garbowie.

³⁸ Na podstawie: <http://www.garbow.pl/urząd-gminy/struktura-urzedu.html>

Mapa 35. Mapa poglądowa rozlokowania obiektów użyteczności publicznej w Gminie Garbów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.scribblemaps.com.

Analizując rozlokowanie obiektów, w których mieszczą się instytucje o charakterze publicznym (biblioteka i jej filie, przychodnie zdrowia, apteki, poczta, urząd gminy) wyraźnie widać potwierdzenie, że Garbów to główny ośrodek administracyjno-usługowy.

5.8. Baza noclegowa

Walory przyrodnicze panujące w Gminie Garbów oraz jej bardzo dogodne położenie **sprzyjają powstawaniu** podmiotów gospodarczych nastawionych na **świadczenie usług agroturystycznych** i rekreacyjno-turystycznych (turystyki i rekreacji pobytowej) oraz przede wszystkim obiektów oferujących usługi noclegowe dla biznesu (np. przedstawiciele handlowi), szukających jednodniowego pobytu w pobliżu głównego szlaku komunikacyjnego. W Gminie Garbów według danych GUS na koniec 2014 r. **był 1 obiekt oferujący całoroczne zbiorowe zakwaterowanie**, liczący 30 miejsc noclegowych. Jednakże, zgłoszeniu do Głównego Urzędu Statystycznego nie podlegają gospodarstwa agroturystyczne. W poniższej tabeli przedstawione są obiekty posiadające w ofercie miejsca noclegowe.

Tabela 28. Lista obiektów noclegowych w Gminie Garbów

Lp.	Nazwa obiektu	Rodzaj obiektu	Adres	Oferta
1	Dwór Lwowski	Hotel***	Bogucin 108	24 pokoje
2	Zajazd Biesiada	Hotel***	Bogucin 175C	24 pokoje
3	Dwór Leśce	Agroturystyka	Leśce 43	5 pokoi
4	Bistro Podolanka	pokoje noclegowe	Bogucin 100	7 pokoi
5	Romax	Hotel	Garbów, ul. Lipowa 69	12 pokoi

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych dostarczonych przez Urząd Gminy Garbów.

Bez infrastruktury noclegowej praktycznie niemożliwy jest rozwój regularnej turystyki, nawet w przypadku występowania wybitnych walorów turystycznych. Istotną zaletą obszaru gminy jest rozbudowana i popularna baza gastronomiczna.

Poniższe wykresy przedstawiają ilość obiektów zbiorowego zakwaterowania w gminach powiatu lubelskiego oraz ilość oferowanych miejsc noclegowych. Liderami są gminy Jastków, Konopnica i Niedzwica Duża. Przewaga konkurencyjna tych gmin w omawianym zakresie nie jest na tyle duża, aby uniemożliwić Gminie Garbów dążenie do konkurowania z nimi w zakresie turystyki i rywalizowania o turystów. Jednakże, efektywność działań nastawionych jedynie na konkurowanie w zakresie turystyki, może okazać się całkowicie nieefektywna. Głównym celem Gminy Garbów powinna być próba zaprezentowania wyróżniającej się oferty w zakresie turystyki aktywnej, aby starać się „przyciągnąć” chociaż na kilka godzin turystów z obszaru Miasta Lublin oraz mieszkańców gmin około lubelskich, którzy na co dzień preferują miejski styl życia. Powinna być to jednak oferta krótkich, kilkugodzinnych bądź weekendowych wyjazdów.

Głównym celem Gminy Garbów powinna być próba zaprezentowania wyróżniającej się oferty w zakresie turystyki aktywnej aby starać się „przyciągnąć” chociaż na kilka godzin mieszkańców Miasta Lublin oraz sąsiednich gmin.

Być może w dłuższej perspektywie czasu część osób będzie zainteresowana pozostaniem na terenie gminy na dłużej, ale wiąże się to z koniecznością rozbudowy bazy oferującej usługi noclegowe.

Tabela 29. Baza gastronomiczna w Gminie Garbów.

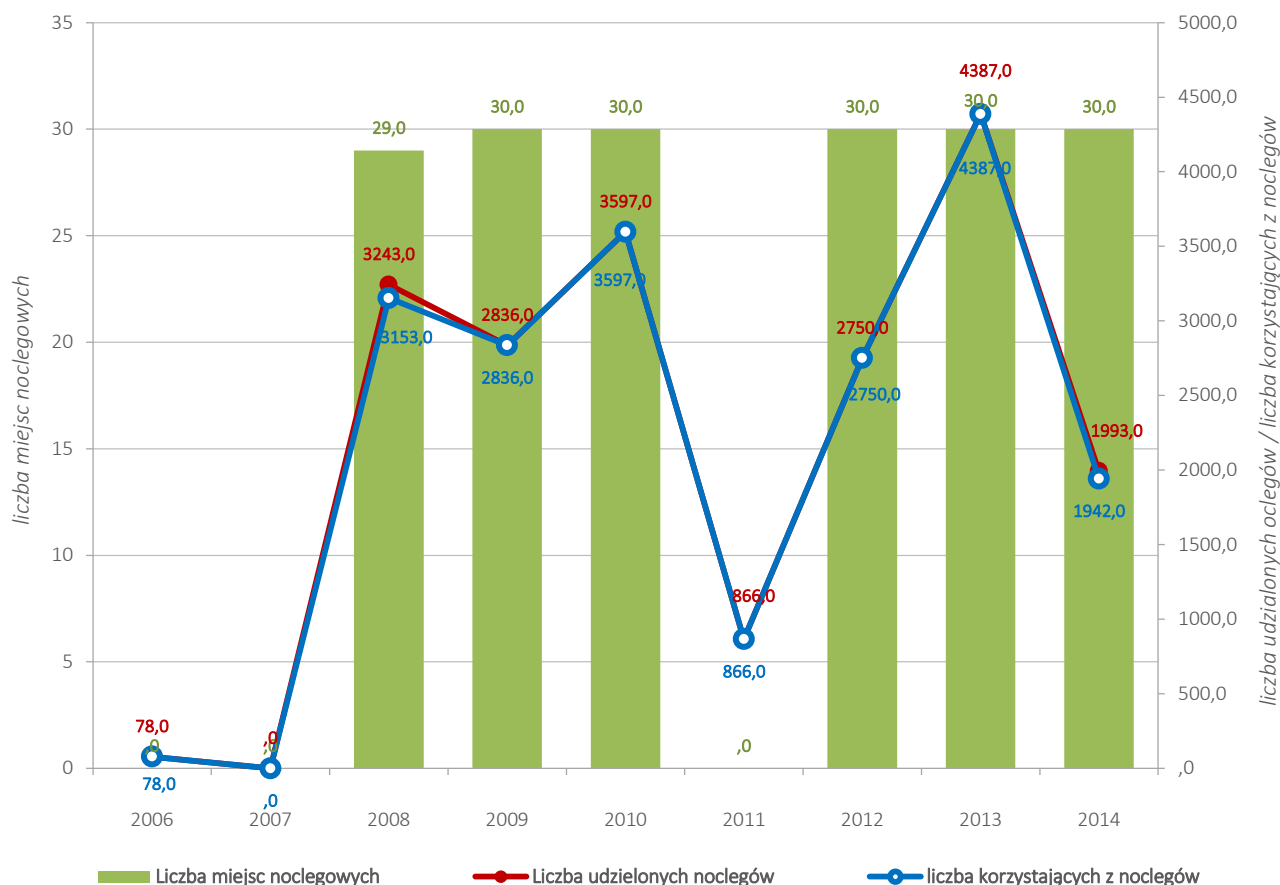
Nazwa lokalu	Adres
Restauracja „Złota Rybka”	Garbów 39A
Restauracja „Bistro Podolanka”	Bogucin 100
Dwór Lwowski	Bogucin 108
Zajazd Biesiada	Bogucin 175C
Karczma Bida	Bogucin 175D

Nazwa lokalu	Adres
Bar „Katarzynka”	Bogucin 149B
Dwór Leśce	Leśce 43
Hotel-Restauracja KaPaMa	Bogucin
Romax	Garbów 60B

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych dostarczonych przez Urząd Gminy Garbów.

Analiza wykorzystania całorocznej infrastruktury noclegowej w Gminie Garbów w latach 2006-2014 pokazuje następujące **trendy**: brak dynamiki wzrostu miejsc noclegowych w całorocznych w turystycznych obiektach noclegowych, brak stabilności i niewielki wzrost w liczbie osób nocujących i udzielonych noclegów, praktycznie tożsama liczba udzielonych noclegów i korzystających z noclegów pokazuje, że w Gminie Garbów świadczone są w ogromnej większości noclegi jednodniowe.

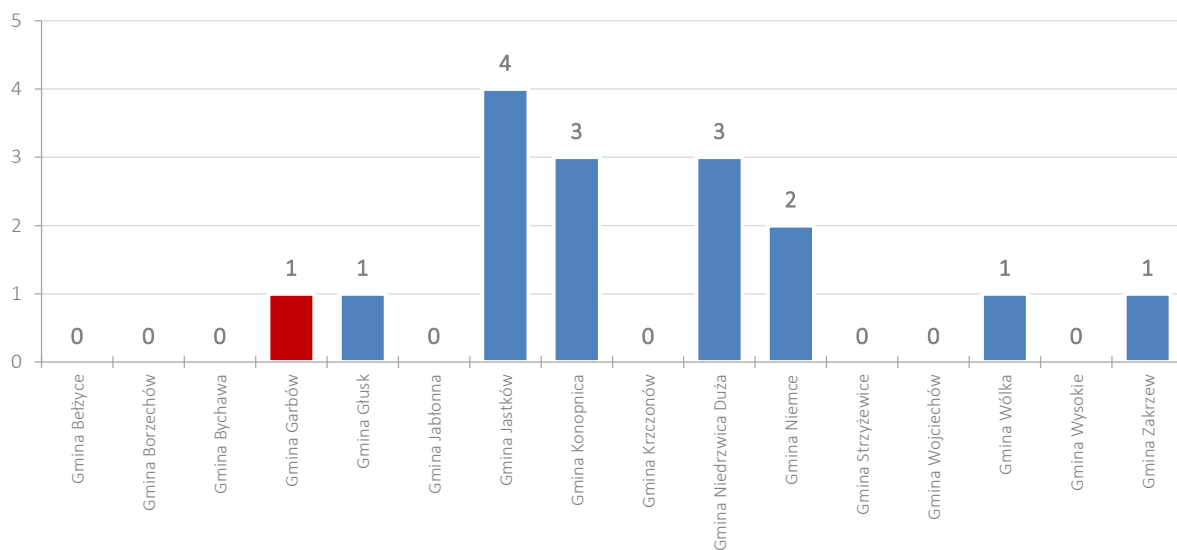
Wykres 62. Liczba miejsc noclegowych, udzielonych noclegów i korzystających z noclegów w Gminie Garbów w latach 2006-2014.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

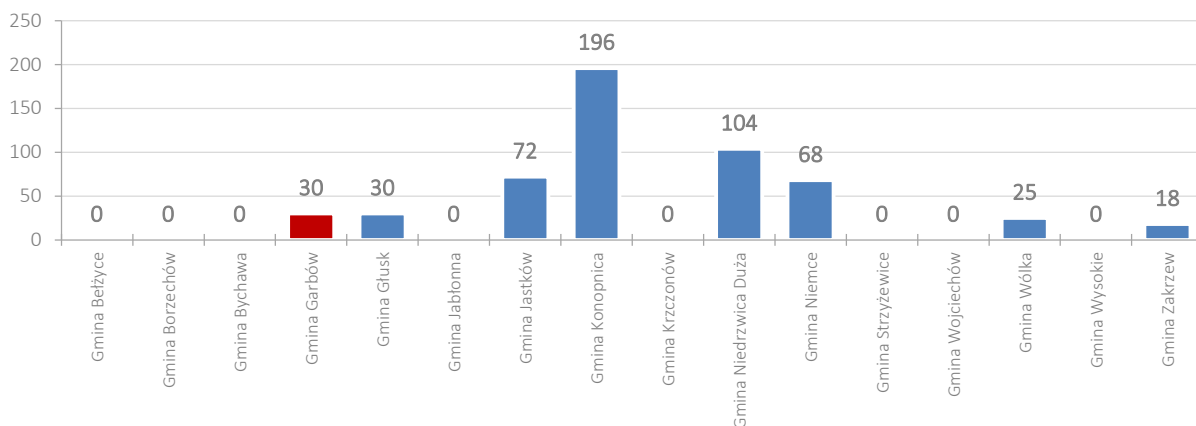
Liczbę obiektów noclegowych, miejsc noclegowych w całorocznych obiektach noclegowych oraz liczbę udzielonych noclegów w gminach powiatu lubelskiego przedstawiają poniższe wykresy:

Wykres 63. Liczba całorocznych obiektów zbiorowego zakwaterowania w gminach powiatu lubelskiego w 2014 roku.

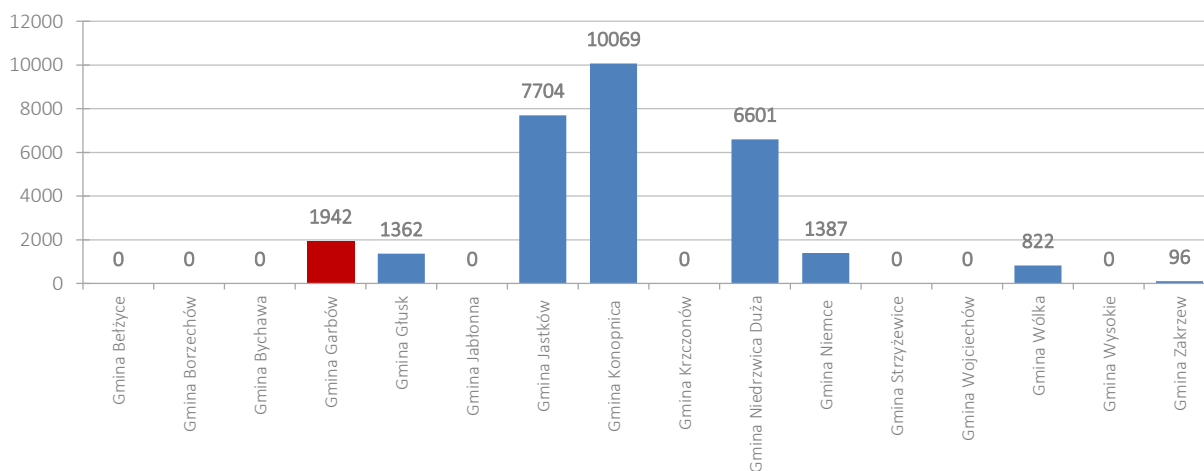
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Wykres 64. Liczba miejsc noclegowych w całorocznych obiektach zbiorowego zakwaterowania w gminach powiatu lubelskiego w 2014 roku.

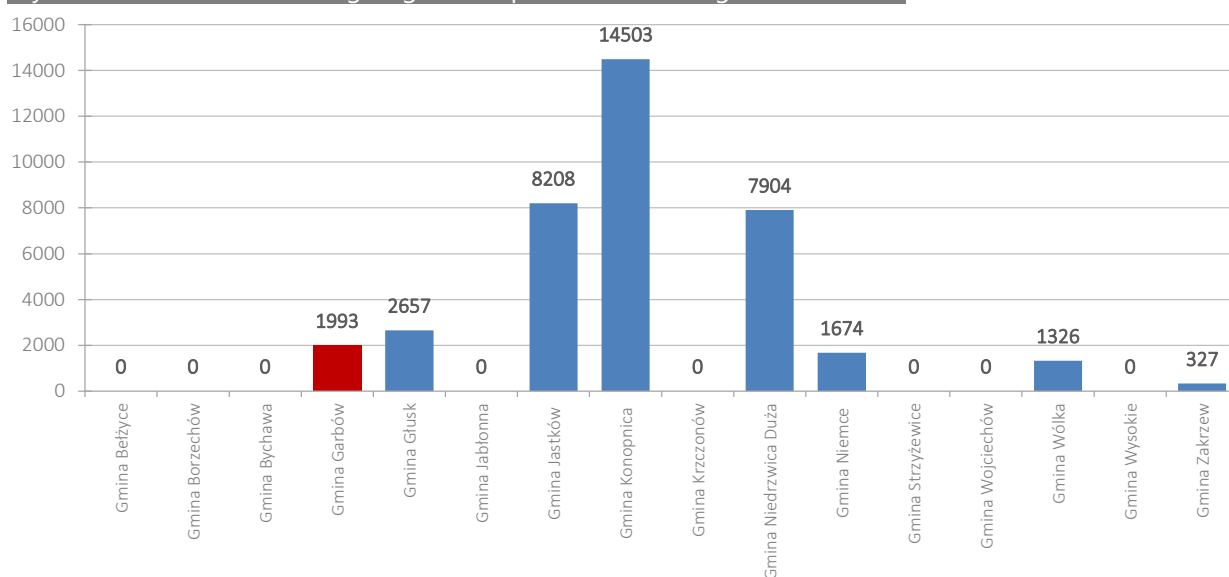
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Wykres 65. Korzystający z noclegów w gminach powiatu lubelskiego w 2014 roku.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Wykres 66. Udzielone noclegi w gminach powiatu lubelskiego w 2014 roku.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Powyższe dane wskazują na silną konkurencję w szczególności ze strony Gminy Konopnica w zakresie regularnej turystyki, co w obliczu obecnego braku infrastruktury noclegowej w Gminie Garbów jest czynnikiem utrudniającym rozwój tej dziedziny w Gminie Garbów.

5.9. Analiza funkcji turystycznej Gminy Garbów

Analiza funkcji turystycznej Gminy Garbów została przeprowadzona w oparciu o 5 wskaźników funkcji turystycznej (1) Baretje'a-Deferta, (2) Schneidera, (3) Charvata, (4) wykorzystania miejsc noclegowych oraz (5) logistyczny wskaźnik funkcji turystycznej A. Szromka. Ich porównanie umożliwia ocenę rozwoju turystycznego i analizę poziomu rozwoju turystycznego Gminy Garbów i powiatu lubelskiego na tle innych gmin i powiatów województwa lubelskiego. Poniżej zaprezentowano opisy wskaźników funkcji turystycznej³⁹.

Wskaźnik Baretje'a-Deferta (W_{BD})

Wyraża się on liczbą turystycznych miejsc noclegowych przypadających na 100 mieszkańców miejscowości turystycznej. W literaturze jest on również nazywany wprost *wskaźnikiem funkcji turystycznej miejscowości*. Interpretacja wartości, jakie przyjmuje wskaźnik W_{BD} , często jest zależna od kryteriów przyjętych przez badacza, a zatem jest arbitralna. Jedni autorzy podają, iż wartość wskaźnika powyżej 100 wskazuje na dobrze rozwiniętą funkcję turystyczną, z kolei inni obniżają to kryterium dla obszarów Polski do 50.

$$W_{BD} = \frac{\text{liczba miejsc noclegowych}}{\text{liczba stałych mieszkańców}} * 100$$

³⁹ Opis wskaźników funkcji turystycznych na podstawie: A. Szromek, *Wskaźniki funkcji turystycznej. Koncepcja wskaźnika funkcji turystycznej i uzdrowiskowej*, Wyd. Politechniki Śląskiej, Gliwice 2012, s. 60-75.

D. Pearce proponuje aby do interpretacji wskaźnika W_{BD} stosować sześciostopniową skalę wartości M. Boyer, którą zaprezentowano w poniższej tabeli :

Tabela 30. Interpretacja wskaźnika Baretje'a-Deferta w skali M. Boyer.

Wartość wskaźnika W_{BD}	Interpretacja
< 4	Aktywność turystyczna praktycznie nie istnieje
4-10	Mały ruch turystyczny
10-40	Gmina z istotną, ale nie dominującą funkcją turystyczną
40-100	Gmina z dominującą funkcją turystyczną
100-500	Duży ośrodek turystyczny
500 <	Nowoczesny i bardzo dobrze rozwinięty ośrodek turystyczny

A. Szromek, Wskaźniki funkcji turystycznej. Koncepcja wskaźnika funkcji turystycznej i uzdrowiskowej, Wyd. Politechniki Śląskiej, Gliwice 2012, s. 65.

Wskaźnik Schneidera (W_S)

Wyraża on liczbę turystów korzystających z noclegów przypadających na 100 stałych mieszkańców obszaru. R.J. Schneider połączył niektóre cechy wskaźnika Baretje'a-Deferta W_{BD} i Deferta W_D , tworząc własną miarę. Jest to, zatem wskaźnik porównujący proporcję turystów w relacji do stałych mieszkańców obszaru. Uznaje się, iż obszar jest dobrze rozwinięty turystycznie, jeśli jego osiągnięta poziom 500 i więcej.

$$W_S = \frac{\text{korzystających z noclegów}}{\text{liczba stałych mieszkańców}} * 100$$

Wskaźnik Charvata (W_{CH})

Jest miarą określającą liczbę udzielonych noclegów przypadających na 100 mieszkańców obszaru, a zatem jak poprzedni wskaźnik (W_S), pozwala ocenić intensywność ruchu turystycznego, jaka występuje na badanym obszarze. L. Charvat nie określił jednak wartości progowej wskaźnika, po przekroczeniu, której obszar zostanie uznany za dobrze rozwinięty pod względem funkcji turystycznej.

$$W_{CH} = \frac{\text{udzielone noclegi}}{\text{liczba stałych mieszkańców}} * 100$$

Wskaźnik wykorzystania miejsc noclegowych (W_{WPM})

Wskaźnik wykorzystania miejsc noclegowych W_{WPM} to iloraz udzielonych noclegów przez iloczyn miejsc noclegowych i liczby dni w roku w których przyjmowano gości (np. dla całego roku będzie to 365 dni).

Wskaźnik W_{WPM} prezentuje stopień wykorzystania miejsc w ujęciu procentowym, w skali od 0% do 100%, co jest również przydatne w opisie efektywności świadczenia usług w obszarze eksploatacji bazy noclegowej.

Wskaźnik ten nie powinien pełnić roli miernika rozwoju funkcji turystycznej samodzielnie, gdyż nie jest on *stricte* miernikiem funkcji turystycznej, a raczej wskaźnikiem sprawności operacyjnej obiektu lub grupy obiektów noclegowych na określonym obszarze. Jeśli zastosuje się go wraz z innymi miarami, może być przydatnym narzędziem analitycznym, pełniąc rolę wskaźnika uzupełniającego inne wyniki.

$$W_{WPM} = \frac{\text{udzielone noclegi}}{\text{liczba miejsc noclegowych} \cdot \text{liczba dni w okresie obrachunkowym}} \cdot 100\%$$

Logistyczny wskaźnik funkcji turystycznej $W_{L\beta}$

Miary syntetyczne określają rozwój turystyczny obszaru w kilku analizowanych aspektach jednocześnie. Jedną z takich miar jest właśnie logistyczny wskaźnik funkcji turystycznej $W_{L\beta}$, opracowany przez prof. Adama Szromka, który określa współzależność pomiędzy liczbą udzielonych noclegów, liczbą turystycznych miejsc noclegowych, liczbą stałych mieszkańców obszaru, liczbą turystów korzystających z noclegów i powierzchnią badanego obszaru w km^2 . Wskaźnik określa się na podstawie wzoru:

$$W_{L\beta} = \frac{U_n^{1,47} \cdot e^{-21,18+0,11 \frac{T}{p \cdot \sqrt{Msc}} + 0,71 \left(\frac{\log U_n}{R} \right)^3}}{1 + U_n^{1,47} \cdot e^{-21,18+0,11 \frac{T}{p \cdot \sqrt{Msc}} + 0,71 \left(\frac{\log U_n}{R} \right)^3}}$$

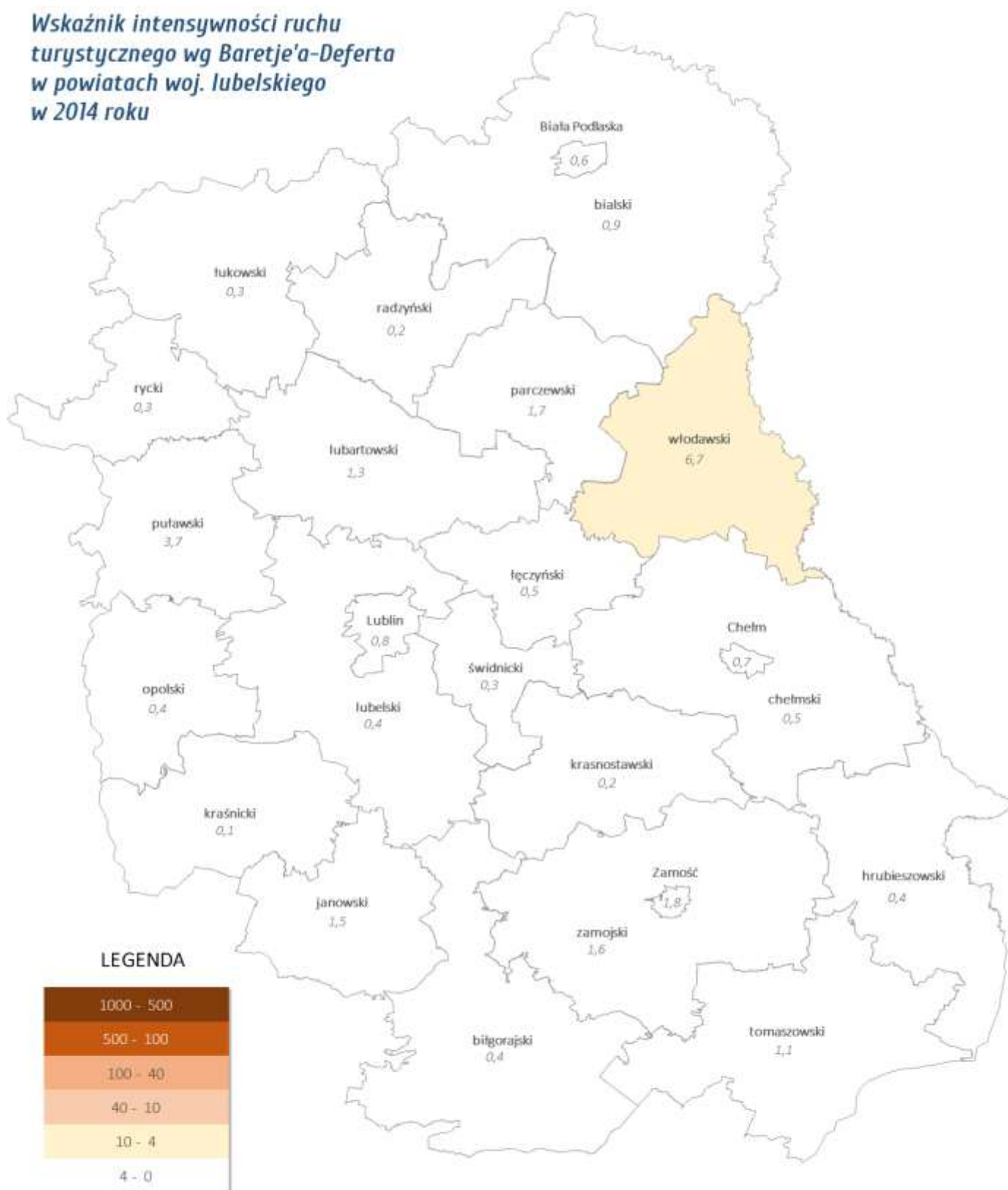
gdzie:

- U_n – liczba udzielonych noclegów,
- Msc – liczba turystycznych miejsc noclegowych,
- R – liczba stałych mieszkańców obszaru,
- T – liczba turystów korzystających z noclegów,
- p – powierzchnia badanego obszaru w km^2 .

Poniżej zaprezentowano mapy powiatów i gmin województwa lubelskiego prezentujące poziom rozwoju turystycznego w oparciu o 5 wskaźników funkcji turystycznej. Umożliwiają one wizualizację porównawczą poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego.

Mapa 36. Wskaźnik intensywności ruchu turystycznego wg. Baretje'a-Deferta w powiatach woj. lubelskiego w 2014 roku.

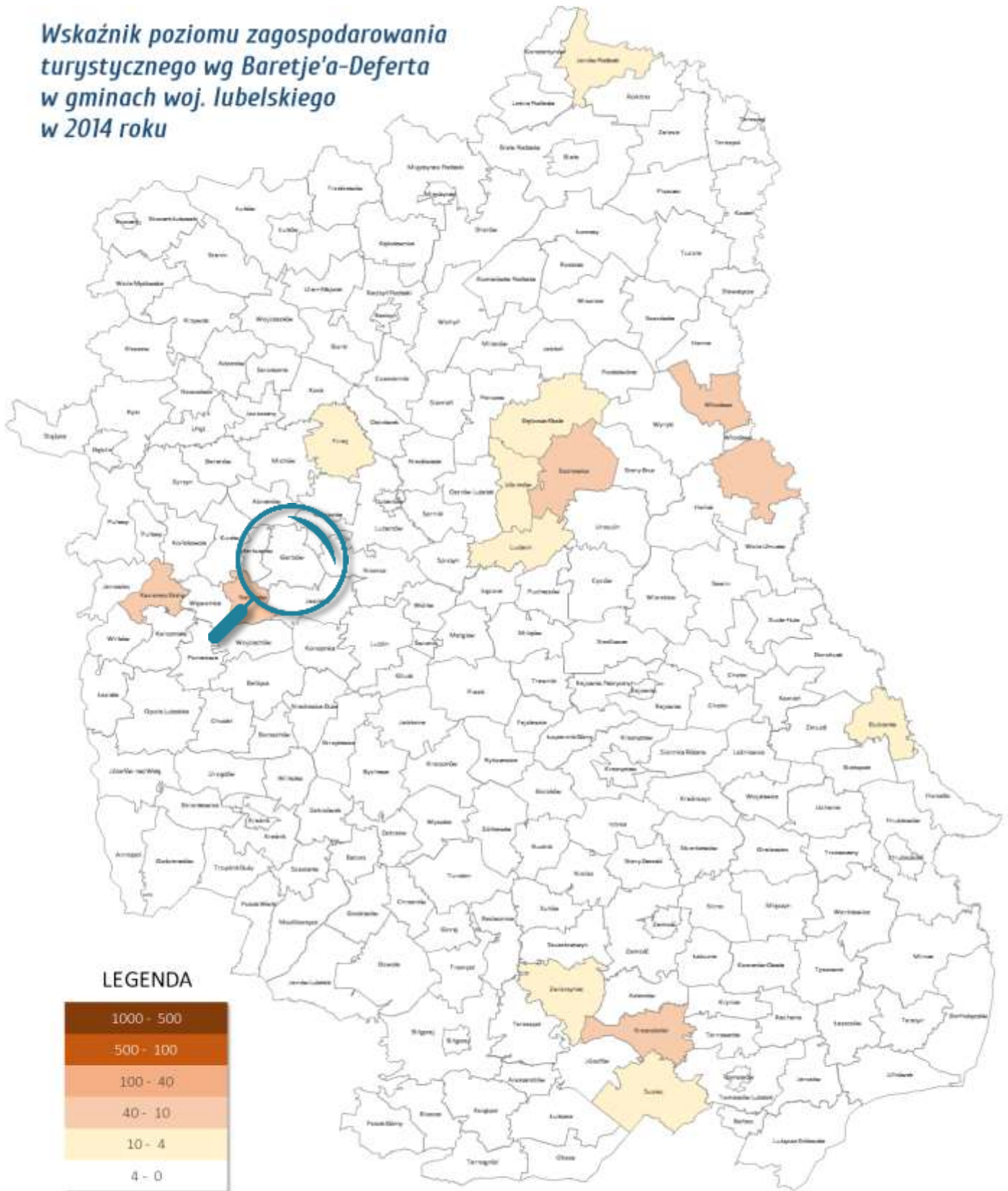
Wskaźnik intensywności ruchu turystycznego wg Baretje'a-Deferta w powiatach woj. lubelskiego w 2014 roku

Opracowanie: Polska Agencja Rozwoju Regionalnego - PARR, www.parr.com.pl

Mapa 37. Wskaźnik intensywności ruchu turystycznego wg. Baretje'a-Deferta w gminach woj. lubelskiego w 2014 roku.

Wskaźnik poziomu zagospodarowania turystycznego wg Baretje'a-Deferta w gminach woj. lubelskiego w 2014 roku

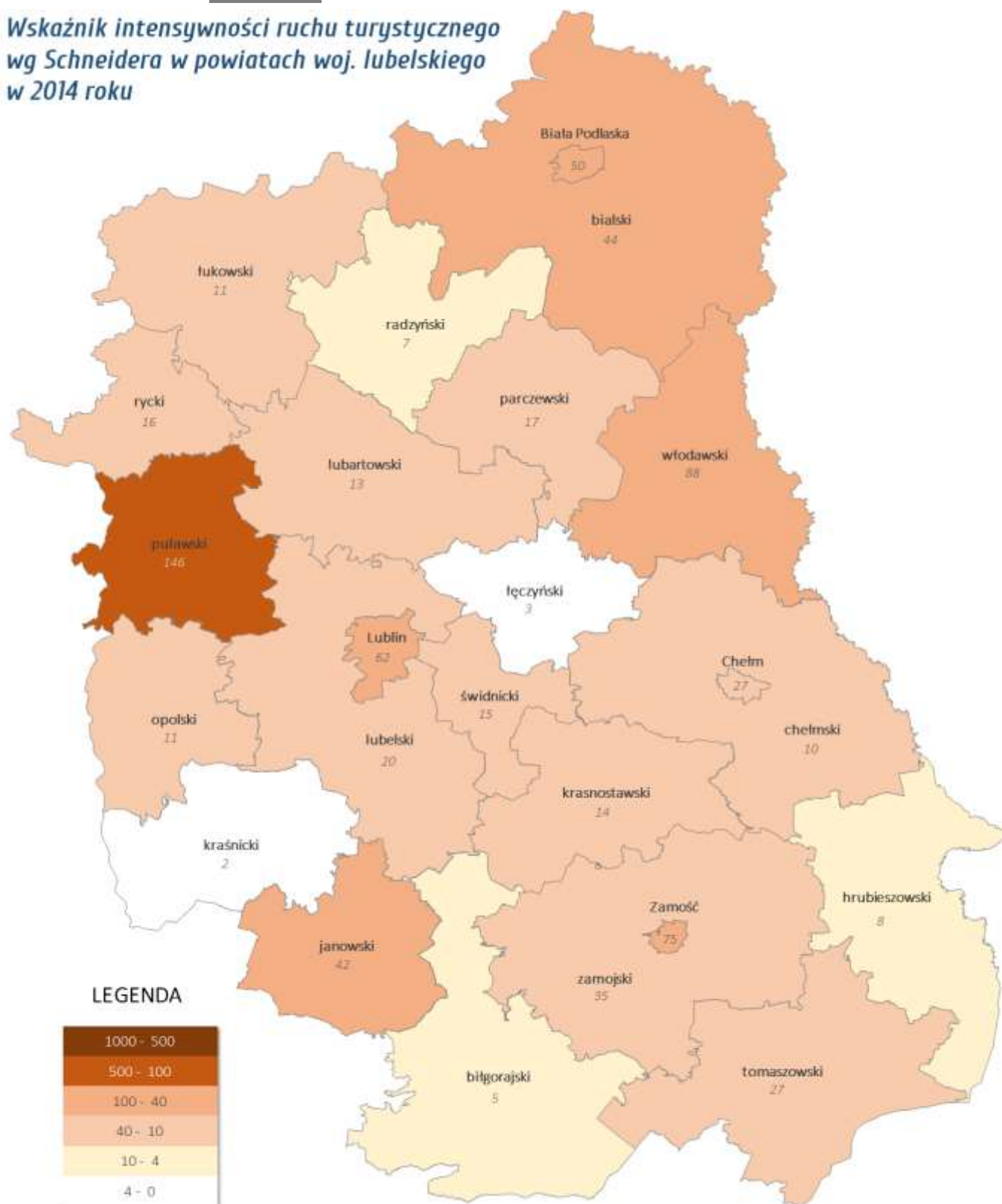

Opracowanie: Polska Agencja Rozwoju Regionalnego - PARR, www.parr.com.pl

Mapa 38. Wskaźnik intensywności ruchu turystycznego wg. Schneidera w powiatach woj. lubelskiego w 2014 roku.

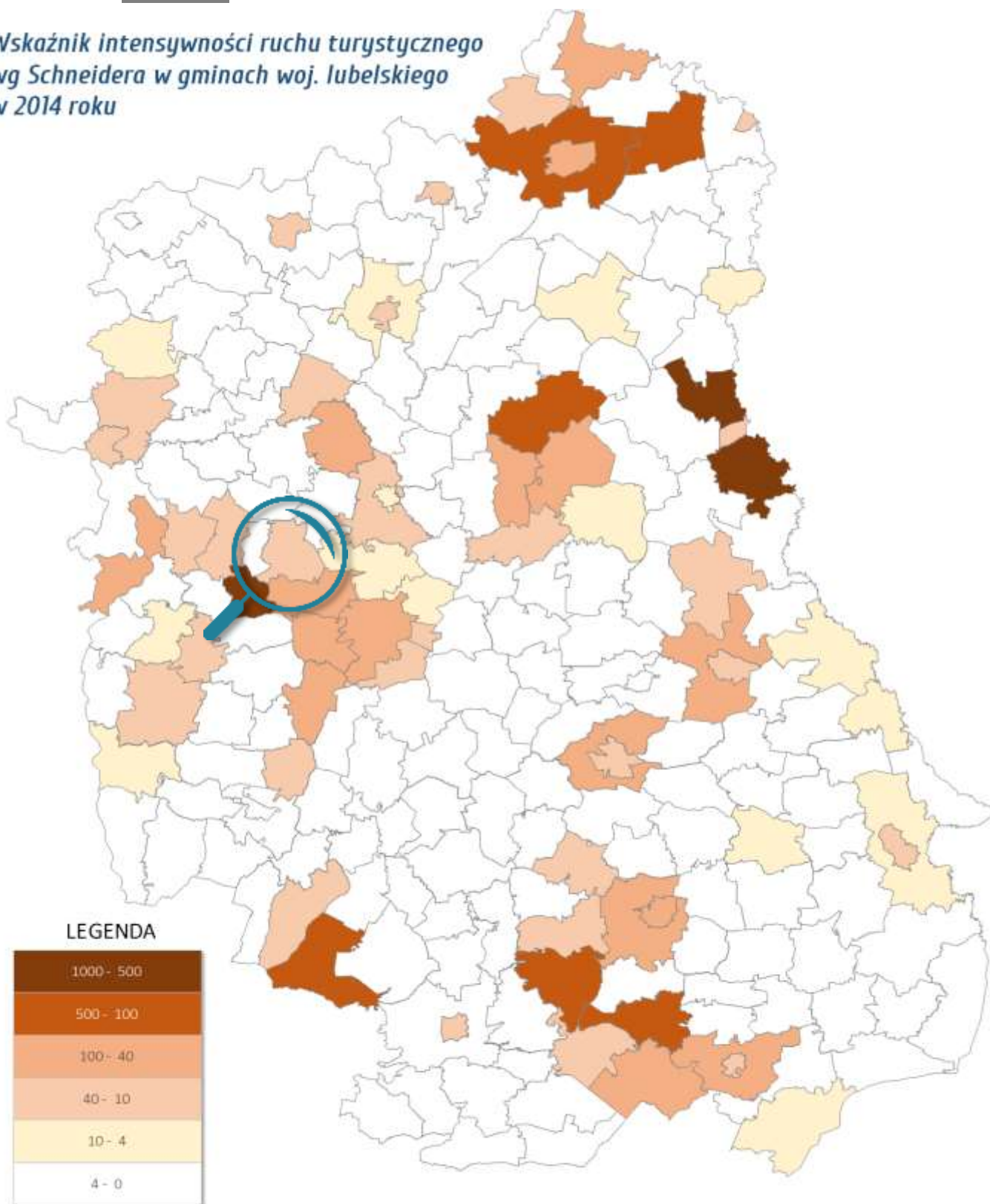
Wskaźnik intensywności ruchu turystycznego wg. Schneidera w powiatach woj. lubelskiego w 2014 roku

Opracowanie: Polska Agencja Rozwoju Regionalnego - PARR, www.parr.com.pl

Mapa 39. Wskaźnik intensywności ruchu turystycznego wg. Schneidera w gminach woj. lubelskiego w 2014 roku

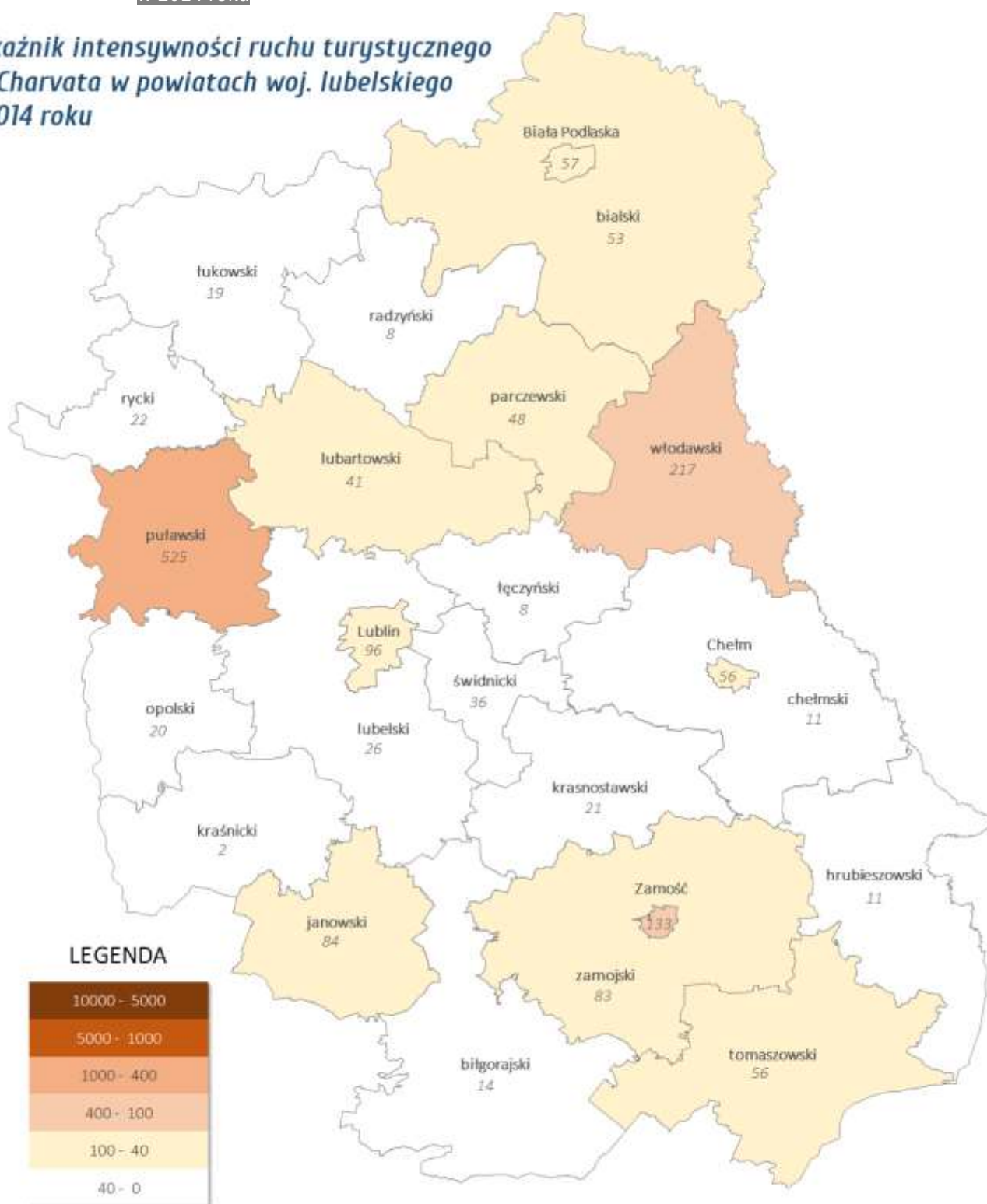
Wskaźnik intensywności ruchu turystycznego wg. Schneidera w gminach woj. lubelskiego w 2014 roku

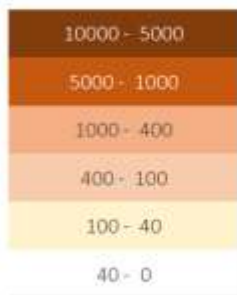
Opracowanie: Polska Agencja Rozwoju Regionalnego - PARR, www.parr.com.pl

Mapa 40. Wskaźnik intensywności ruchu turystycznego wg. Charvata w powiatach woj. lubelskiego w 2014 roku

Wskaźnik intensywności ruchu turystycznego wg Charvata w powiatach woj. lubelskiego w 2014 roku

LEGENDA

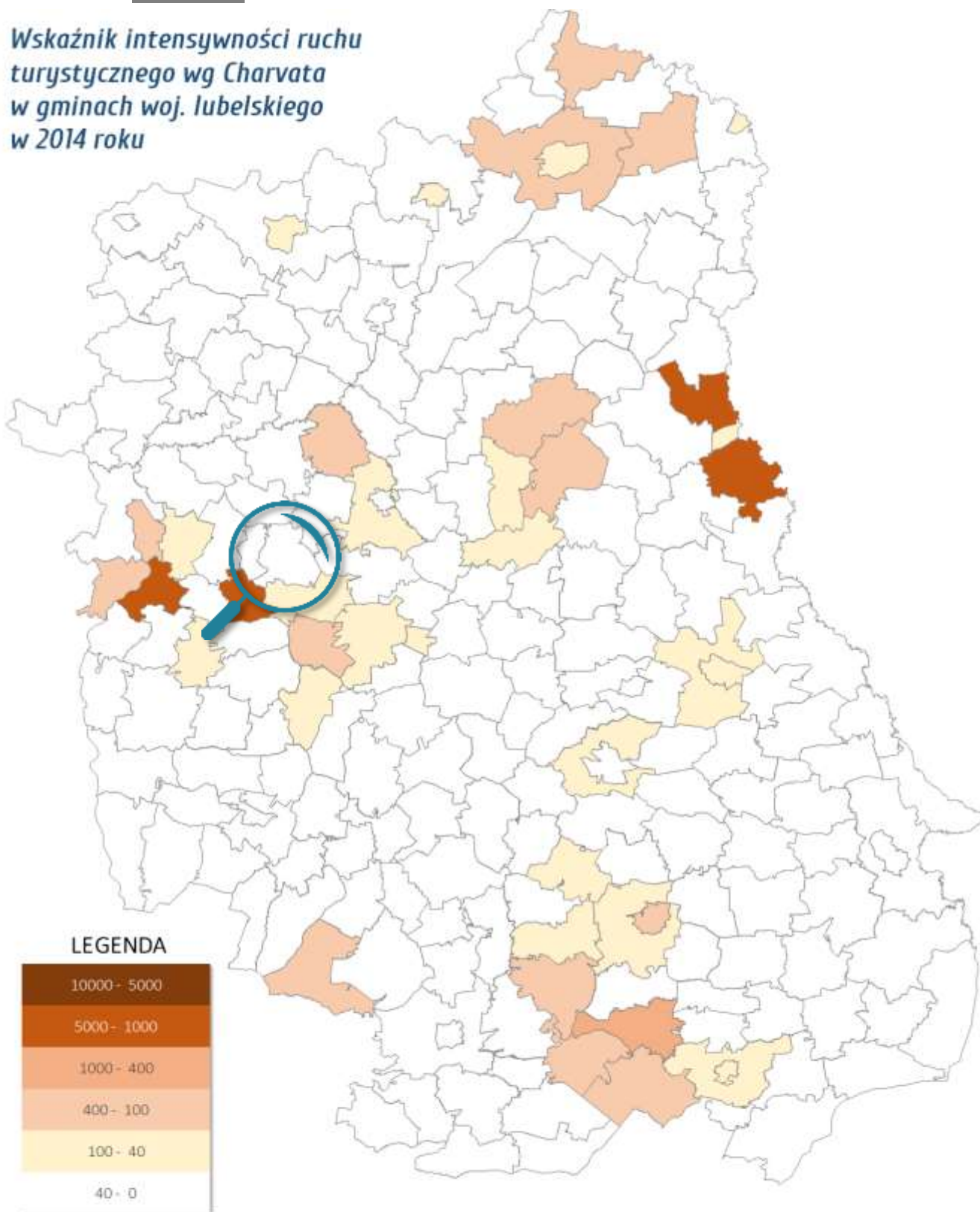

Opracowanie: Polska Agencja Rozwoju Regionalnego - PARR, www.parr.com.pl

Mapa 41. Wskaźnik intensywności ruchu turystycznego wg. Charvata w gminach woj. lubelskiego w 2014 roku.

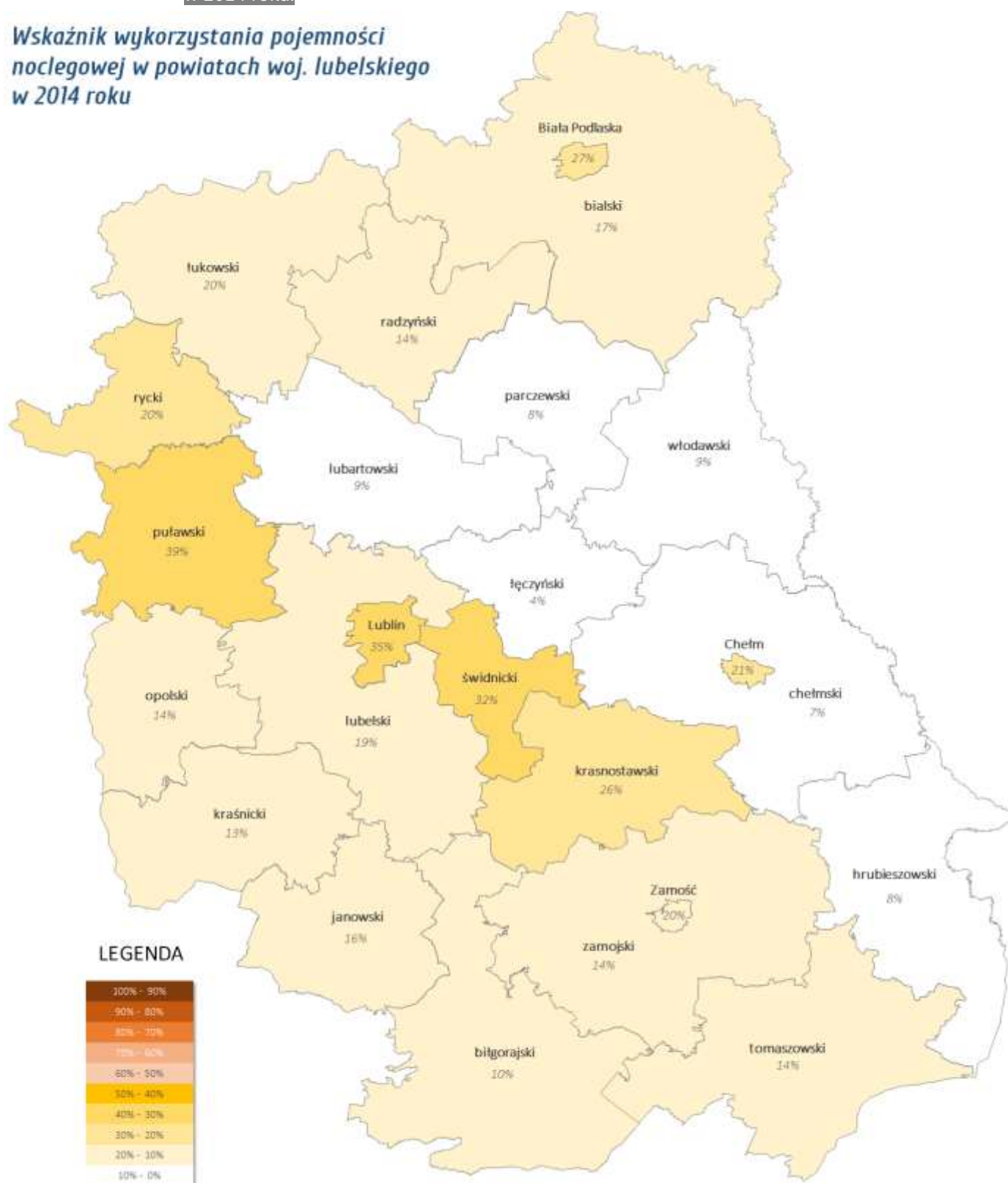
Wskaźnik intensywności ruchu turystycznego wg Charvata w gminach woj. lubelskiego w 2014 roku

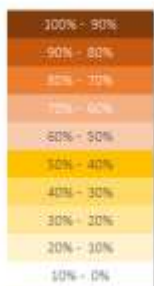
Opracowanie: Polska Agencja Rozwoju Regionalnego - PARR, www.parr.com.pl

Mapa 42. Wskaźnik wykorzystania pojemności noclegowej w powiatach woj. lubelskiego w 2014 roku.

Wskaźnik wykorzystania pojemności noclegowej w powiatach woj. lubelskiego w 2014 roku

LEGENDA

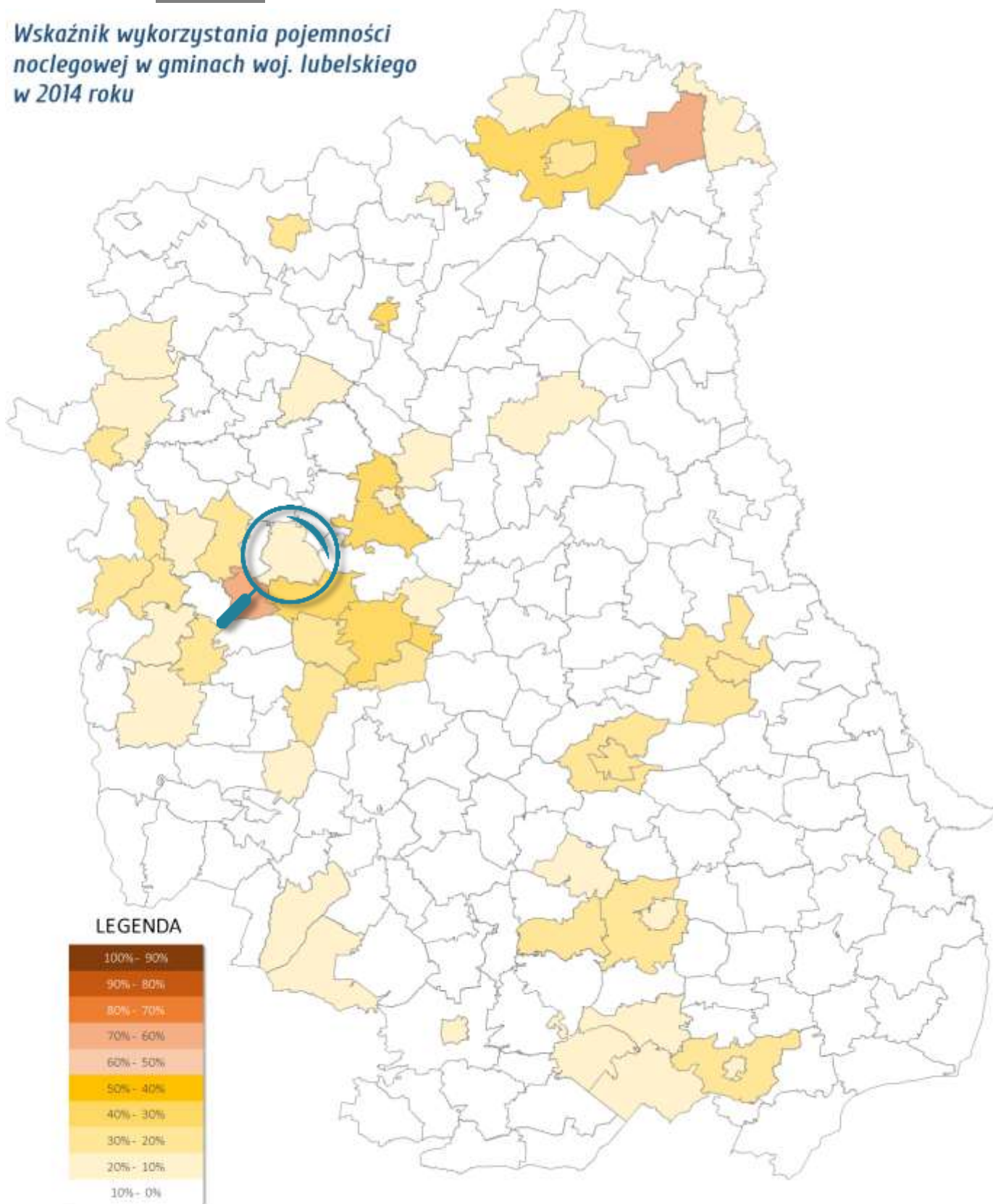

Opracowanie: Polska Agencja Rozwoju Regionalnego - PARR, www.parr.com.pl

Mapa 43. Wskaźnik wykorzystania pojemności noclegowej w gminach woj. lubelskiego w 2014 roku.

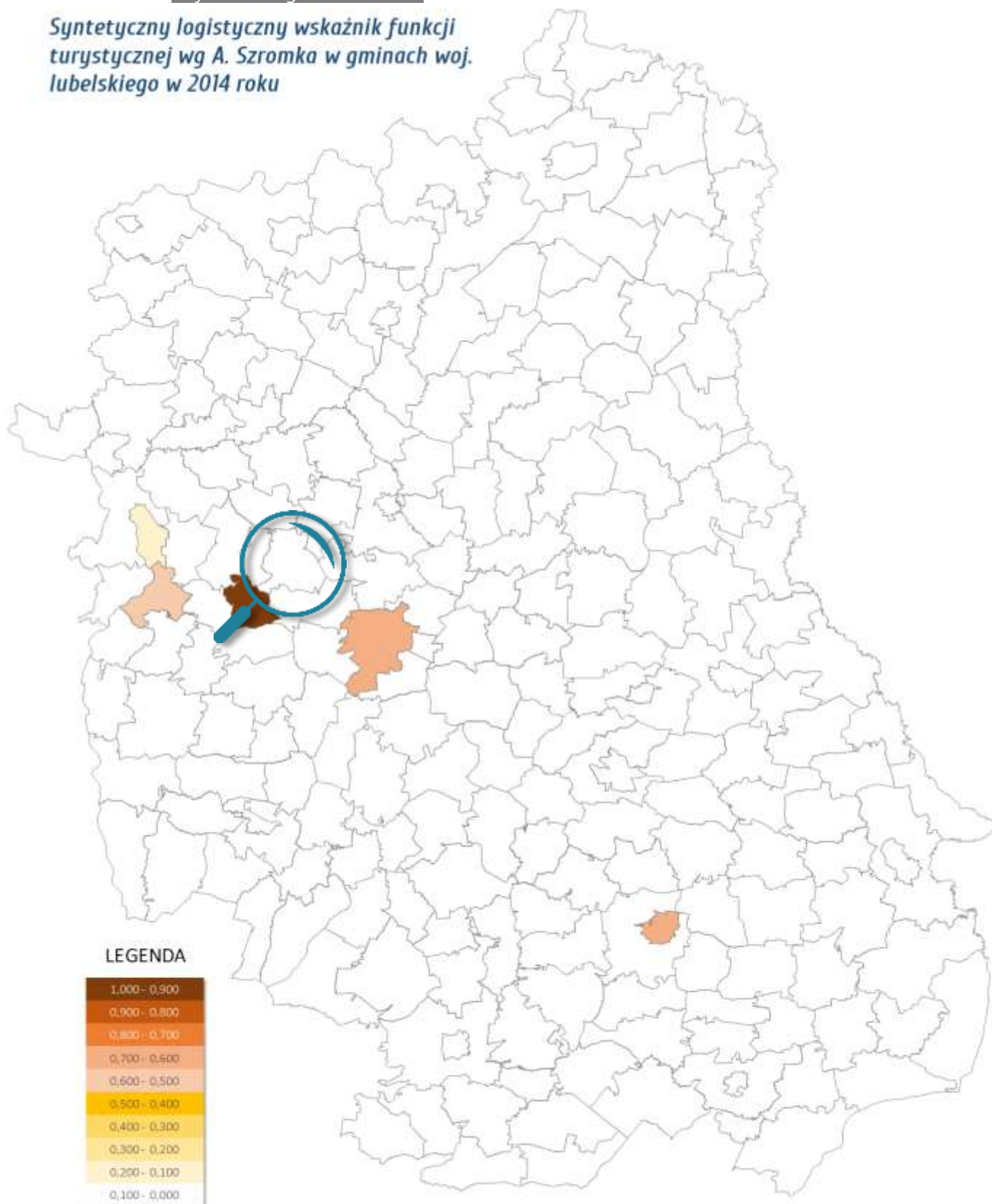
Wskaźnik wykorzystania pojemności noclegowej w gminach woj. lubelskiego w 2014 roku

Opracowanie: Polska Agencja Rozwoju Regionalnego - PARR, www.parr.com.pl

Mapa 44. Syntetyczny logistyczny wskaźnik funkcji turystycznej wg A. Szromka w gminach woj. lubelskiego w 2013 roku.

Syntetyczny logistyczny wskaźnik funkcji turystycznej wg A. Szromka w gminach woj. lubelskiego w 2014 roku

Opracowanie: Polska Agencja Rozwoju Regionalnego - PARR, www.parr.com.pl

par POLSKA AGENCJA
Rozwoju
Regionalnego

Przyjęte skale do poszczególnych wskaźników funkcji turystycznych (z wyjątkiem logistycznego wskaźnika A. Szromka W_{LB} , gdzie przyjęto skalę o interwale 0,1 i wskaźnika wykorzystania miejsc noclegowych, w którym zastosowano interwał co 10%) są interpretacją skali M. Boyer [patrz: [skala M. Boyer](#)], poddaną ewentualnej modyfikacji wynikającej z kryteriów definiowania obszaru turystycznego dla poszczególnych wskaźników:

Tabela 31. Kryteria wybranych wskaźników funkcji turystycznej.

Lp.	Wybrane wskaźniki	Kryterium definiowania obszaru turystycznego
1.	wskaźnik Schneidera	500
2.	wskaźnik Charvata	5 000
3.	wskaźnik Baretje'a-Deferta	50
4.	wskaźnik wykorzystania miejsc noclegowych	50%

Źródło: A. Szromek, Przegląd wskaźników funkcji turystycznej i ich zastosowanie w ocenie rozwoju turystycznego obszaru na przykładzie gmin województwa śląskiego, Zeszyty Naukowe Politechniki Śląskiej, Gliwice 2011, s 12.

Modyfikacja skali polega na pomnożeniu wartości poszczególnych przedziałów wskaźnika W_{BD} przez iloraz, w którym dzielną jest kryterium definiowania obszaru turystycznego dla danego wskaźnika (np. Charvata lub Schneidera) a dzielnikiem wartość kryterium definiowania obszaru turystycznego dla wskaźnika Baretje'a-Deferta. Tym samym skala M. Boyer dla wskaźnik Baretje'a-Deferta w przypadku wskaźnika Charvata została pomnożona x 100, a w przypadku wskaźnika Schneidera x 10. Wyniki tych obliczeń prezentuje poniższa tabela:

Tabela 32. Analiza funkcji turystycznej Gminy Garbów w oparciu o wybrane wskaźniki.

Lp.	Wybrane wskaźniki	Kryterium definiowania obszaru turystycznego	Wartość dla Gminy Garbów	Opis funkcji turystycznej Gminy Garbów
1.	wskaźnik Baretje'a-Deferta	50	0,3	<i>Aktywność turystyczna nie istnieje</i>
2.	wskaźnik Schneidera	500	21,7	<i>Mały ruch turystyczny lub funkcja turystyczna „zanurzona” wśród innych funkcji gminy</i>
3.	wskaźnik Charvata	5 000	22,3	<i>Aktywność turystyczna nie istnieje</i>
4.	wskaźnik wykorzystania miejsc noclegowych	50%	18%	<i>Mały ruch turystyczny lub funkcja turystyczna „zanurzona” wśród innych funkcji gminy</i>

Źródło: opracowanie własne na podstawie: A. Szromek, Przegląd wskaźników funkcji turystycznej..., s .12.

Wartość dla Gminy Garbów syntetycznego logistycznego wskaźnika funkcji turystycznej A. Szromka W_{LB} wynosi 0,00005 (w skali 0,00 – 1,00). Dla porównania można dodać, że W_{LB} dla Gminy Kazimierz Dolny wynosi 0,57, dla Nałęczowa 0,95, a dla całego województwa lubelskiego: 0,468.

Analiza funkcji turystycznej gmin i powiatów województwa lubelskiego generalnie ukazuje **bardzo słabą kondycję lubelskich samorządów w zakresie turystyki**. Poza Nałęczowem, Kazimierzem Dolnym, Zamościem, Lublinem, Gminą Włodawa, Zwierzyńcem, Krasnobrodem, Suścem, Janowem Podlaskim, Ludwinem i

Firlejem w zasadzie nie można mówić w przypadku pozostałych gmin o rozwoju funkcji turystycznych, przy czym w przypadku powyższych gmin (oprócz Nałęczowa i Kazimierza Dolnego) stan rozwoju turystyki jest i tak na niewysokim poziomie.

*Powyższa analiza wykazuje, że Gmina Garbów **nie ma** wykształconych funkcji turystycznych. Również perspektywy rozwojowe w tym zakresie są niewielkie.*

*Tym samym próba opierania rozwoju obszaru w oparciu o sektor regularnej, kilkudniowej turystyki jest w przypadku Gminy Garbów **nieuzasadniona**.*

Jednakże położenie w pobliżu Miasta Lublin i potencjał z tym związany (dodatkowo wzmocniony przez liczebność powiatu lubelskiego i sąsiadujących z Garbowem pobliskich gmin powiatów puławskiego i lubartowskiego), wykazuje pewne szanse rozwojowe w dziedzinie turystyki jednodniowej opartej na rekreacji i wypoczynku oraz turystyce szkolnej (wyłączając sektor regularnej turystyki kilkudniowej).

6. JAKOŚĆ RZĄDZENIA

Zdolność gminy do skutecznego rządzenia i przewyżniania problemów rozwojowych stanowi obecnie jedno z głównych wyzwań samorządów lokalnych w Polsce. W niniejszej analizie skoncentrowano się na krótkim omówieniu następujących czynników decydujących o jakości rządzenia w gminie, tj.: zdolności inwestycyjnej, podejmowanych inwestycjach, zagospodarowaniu przestrzennym i wizerunku gminy.

6.1. Analiza zdolności inwestycyjnej

Zdolność gminy do inwestowania uzależniona jest głównie od wielkości dochodów oraz struktury wydatków w budżecie gminy.

Budżet gminy jest rocznym planem dochodów i wydatków oraz przychodów i rozchodów uchwalany w formie uchwały budżetowej, przyjmowanej na podstawie zapisów ustawy o samorządzie gminnym oraz

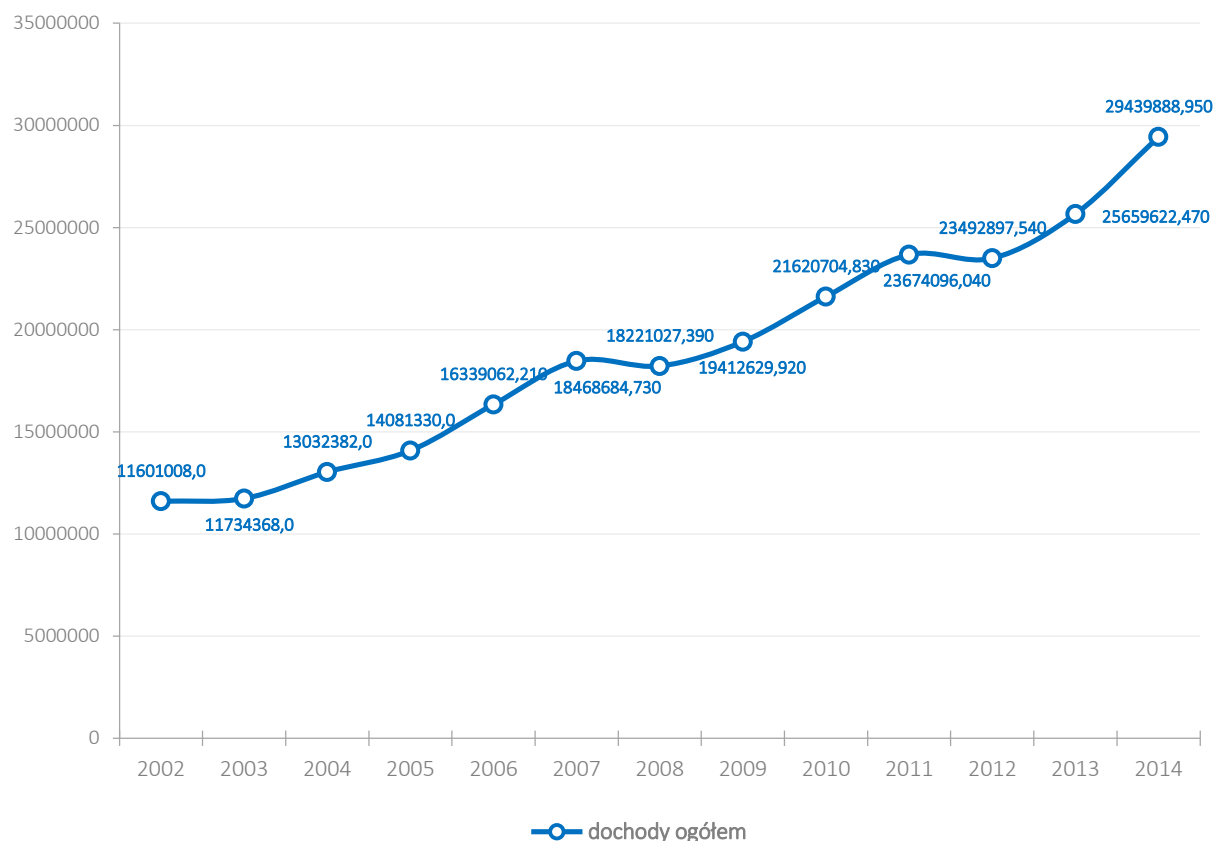
ustawy o finansach publicznych. Na jego podstawie gmina może prowadzić swoją gospodarkę finansową w sposób jawny i samodzielny.

Zasadniczo na możliwości i potencjał rozwojowy gminy wpływa ilość dochodów budżetowych, w skład których wchodzi: dochody własne, subwencja ogólna oraz dotacje celowe z budżetu państwa. Dochodami gminy mogą być również środki pochodzące ze źródeł zagranicznych, w tym środki z budżetu Unii Europejskiej oraz innych zagranicznych mechanizmów finansowych. Ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego dzieli dochody gminy na następujące grupy:

- » wpływy ustalone i pobierane na podstawie odrębnych ustaw podatkowych (np. podatek od nieruchomości, podatek rolny, podatek leśny czy podatek od środków transportu),
- » wpływy z opłat (opłata skarbową, opłata targowa, opłata miejscowa, opłata eksploatacyjna),
- » udział w wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych i prawnych (zamieszkałych lub posiadających siedzibę na terenie gminy),
- » dochody uzyskiwane przez jednostki budżetowe gmin, wpłaty od zakładów budżetowych i gospodarstw pomocniczych, odsetki od środków finansowych gminy gromadzonych na rachunkach bankowych, dochody z majątku gminy.

Analizując **dochód Gminy Garbów** należy stwierdzić, iż posiada on wyraźną tendencję wzrostową, zaś pomiędzy rokiem 2002 a 2014 **został on podwojony**.

Wykres 67. Dochody Gminy Garbów w latach 2002-2014.

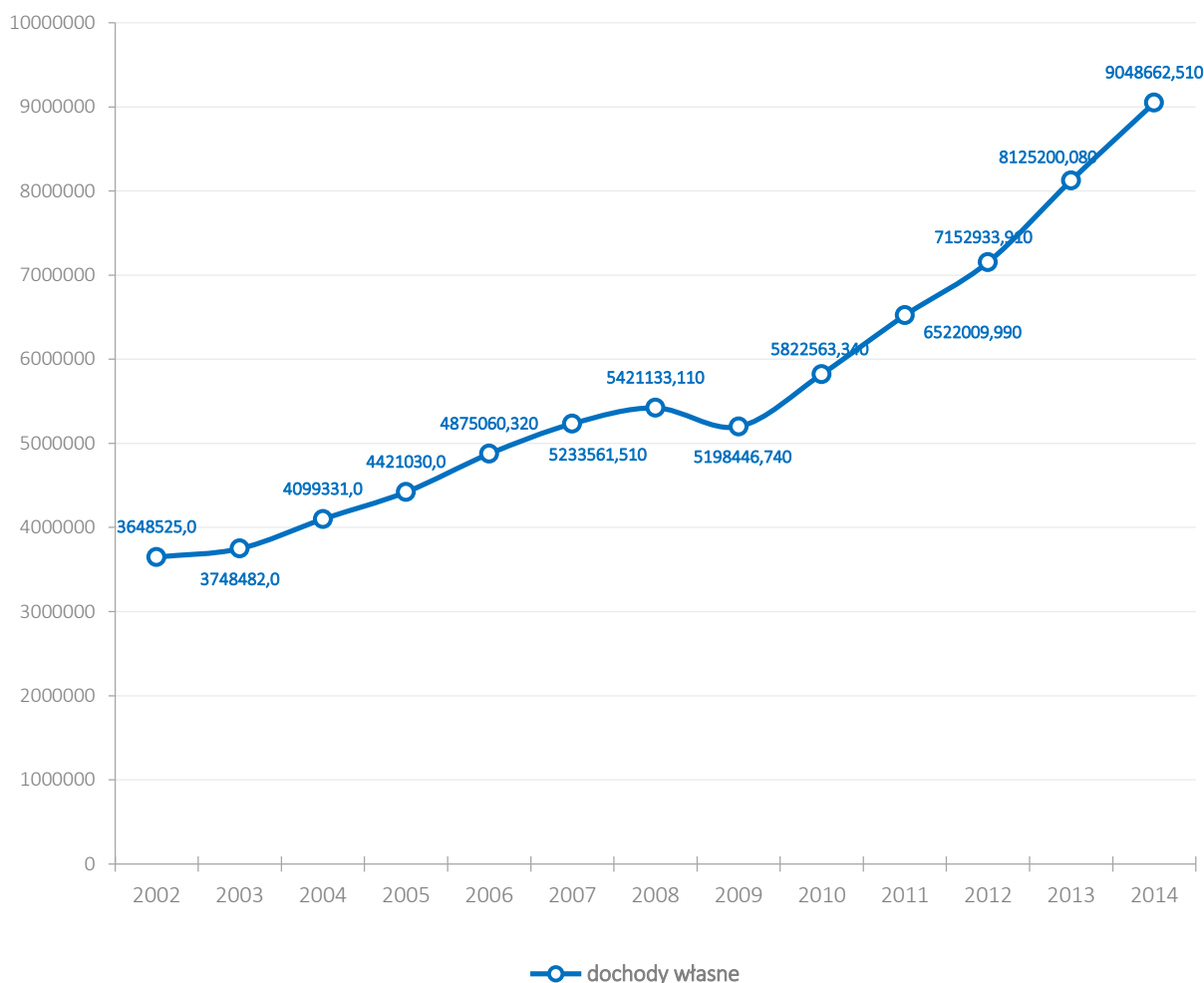

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Stały i systematyczny wzrost dochodów wynika ze wzrostu gospodarczego całego kraju, ale przede wszystkim pojawienia się możliwości finansowania działań ze środków zewnętrznych.

Jednym z czynników świadczących o stopniu rozwoju danego obszaru i przyszłych perspektywach jest wysokość dochodów własnych gminy. W ich skład, oprócz podatków lokalnych wchodzi także opłaty. Jednak zdecydowaną większość udziału stanowi podatek od nieruchomości, szczególnie tych przeznaczonych pod prowadzenie działalności gospodarczej. Pozostałe, takie jak podatek rolny lub leśny, mają zdecydowanie mniejszy wpływ na wysokość budżetu. W latach 2002-2014 w gminie **stale zwiększała się** wysokość zbieranych podatków lokalnych, a co za tym idzie **dochód własny**. W 2014 roku wysokość dochodów własnych osiągnęła **największą wartość** od 2002 roku – 9 048 663 zł, co stanowi wzrost aż o 11,4% w stosunku do roku 2013. Co ciekawe, ogólnosiwiatowy kryzys gospodarczy, zauważalna w wielu polskich gminach niska dynamika wzrostu wpływów z podatku od nieruchomości oraz zmiany w konstrukcji podatku dochodowego od osób fizycznych nie wpłynęły w sposób negatywny na wysokość dochodów własnych gminy. **W latach 2009-2014 poziom dochodów własnych Gminy Garbów dynamicznie rośnie.**

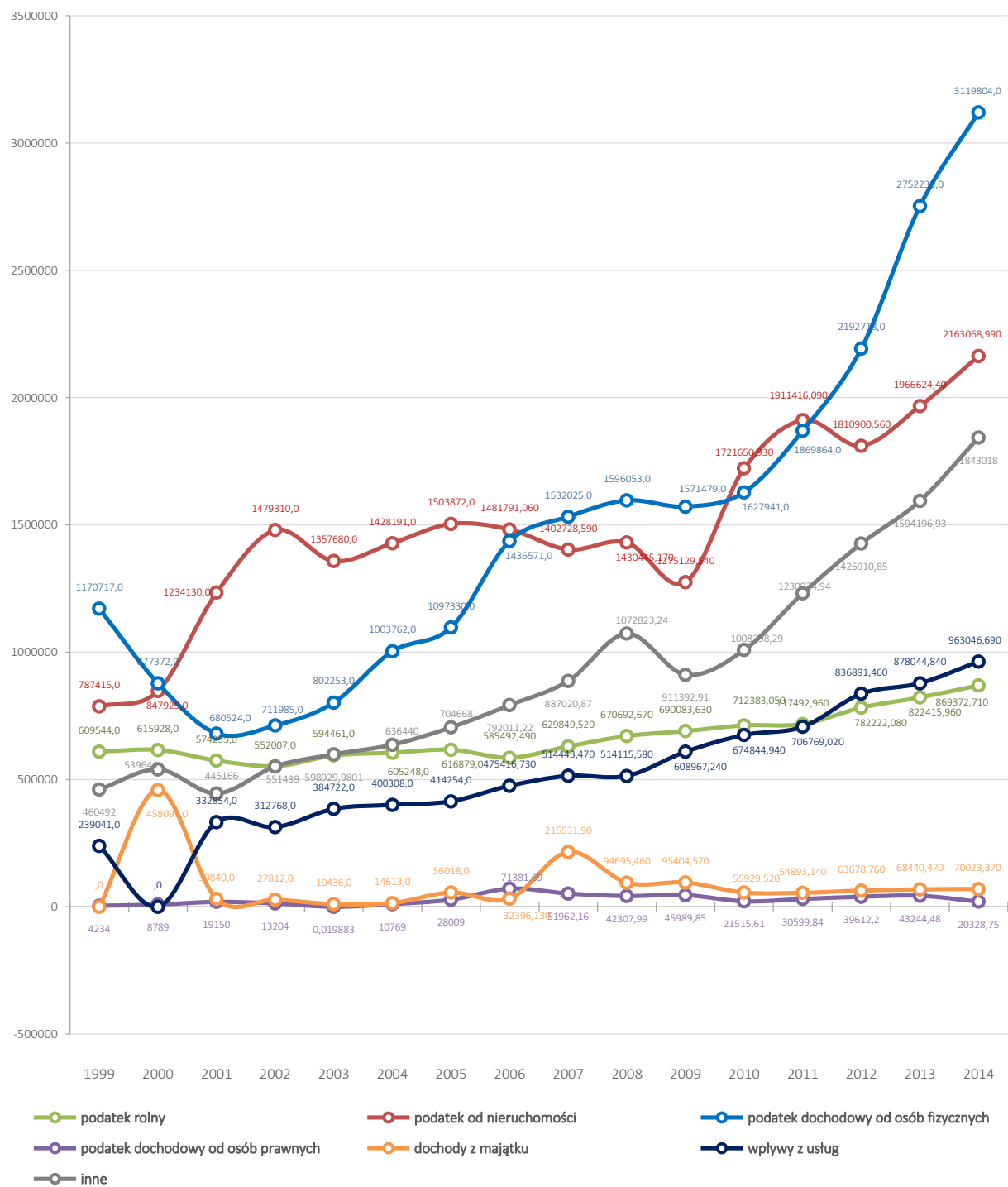
Wykres 68. Dochody własne Gminy Garbów w latach 2002-2014.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Struktura dochodów własnych w 2014 roku kształtowała się w następujący sposób:

Wykres 69. Struktura dochodów własnych w Gminie Garbów w latach 1999-2013.

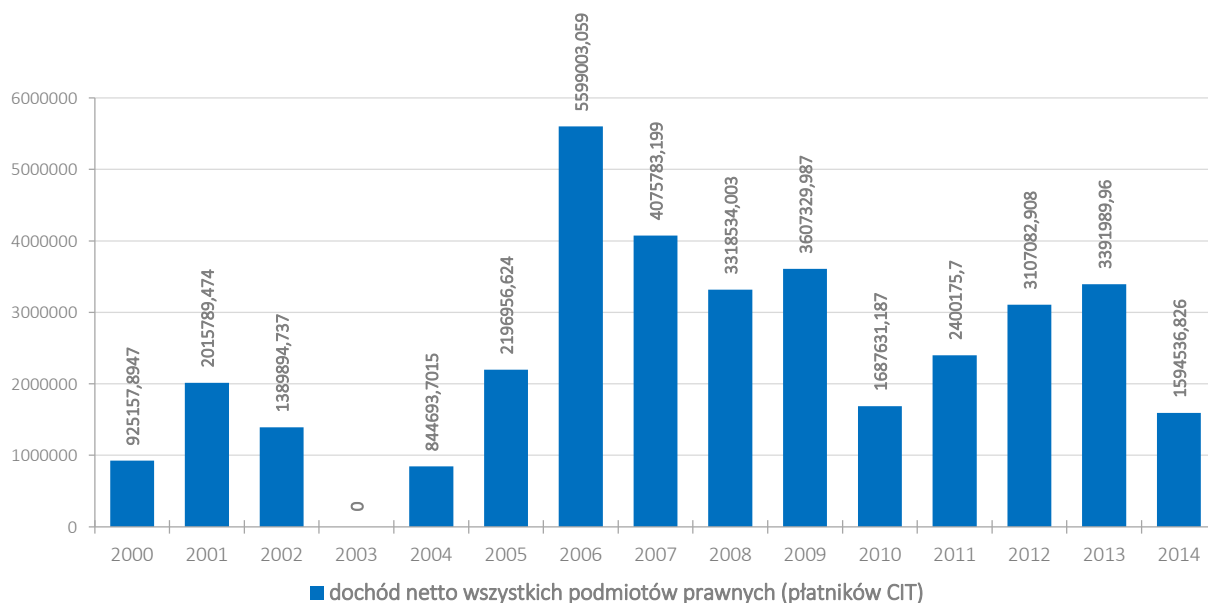

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Wyraźnie zauważalny jest wzrost dochodów pochodzących z podatku od osób fizycznych (PIT), podatku od nieruchomości oraz z innych źródeł (głównie dotacji). Wysokie wpływy z PIT świadczą o rosnącej zamożności mieszkańców gminy i poprawiającej się kondycji firm zarejestrowanych w Centralnej Ewidencji Informacji o Działalności Gospodarczej. Powodem do niepokoju mogą być niskie wpływy do budżetu pochodzące od osób prawnych (CIT), ale w strukturze dochodów własnych JST wpływy z CIT są generalnie małe ze względu na niewielki procent trafiający do samorządów z budżetu centralnego (tylko 6,71% podatku płaconego przez podmioty prawne). Wprawdzie w przypadku Gminy Garbów można było zauważyć w latach 2005-

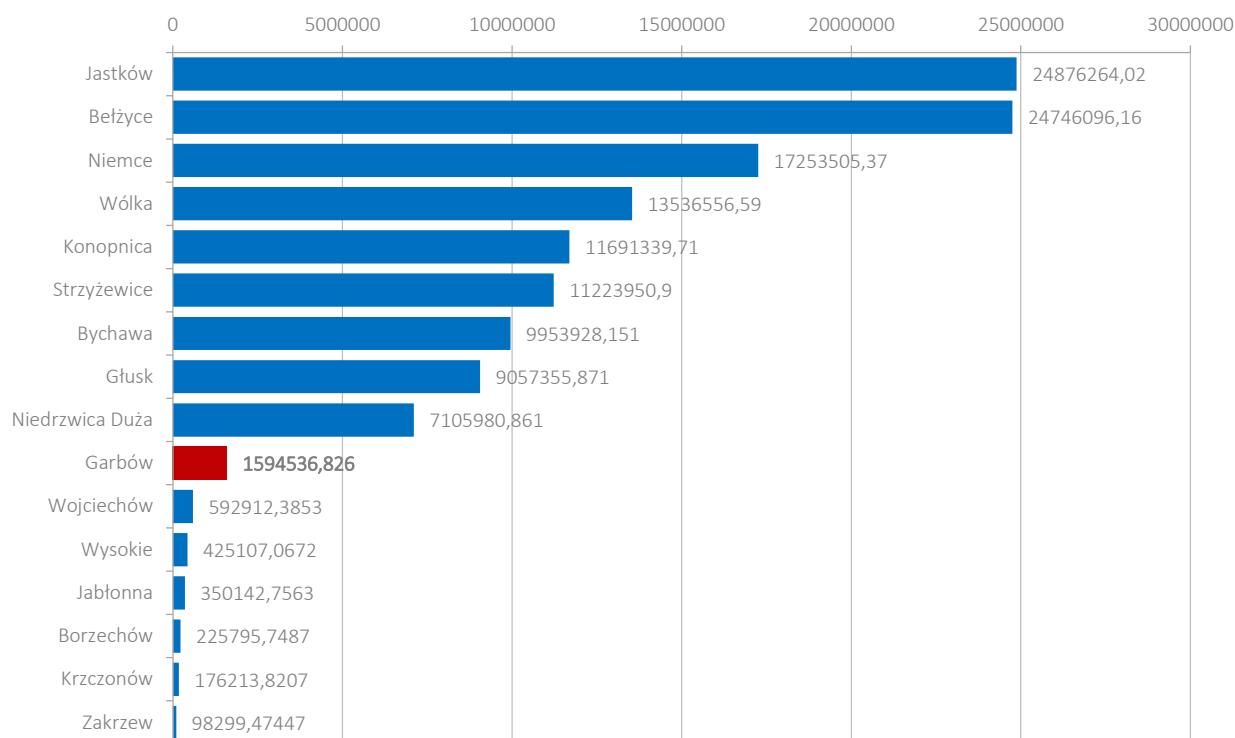
2014 łączne dochody wszystkich CIT-owców regularnie przekraczały 1,5 mln zł (z czego do budżetu gminy trafiło nie więcej niż 71 tys. zł), ale problemem pozostaje załamanie trendu wzrostu dochodów podmiotów prawnych w 2014 roku oraz ogólnie bardzo niska dynamika wzrostu dochodów i przeciętna kondycja finansowa firm. Dla porównania, w 2014 roku łączna wysokość dochodów podmiotów prawnych w Gminie Garbów wynosiła niemal 1,6 mln zł – co dało 10 miejsce w powiecie lubelskim – a w Gminie Jastków i Gminie Bełżyce podmioty prawne wygenerowały dochód ponad 24,5 mln.

Wykres 70. Dynamika zmian dochodu wszystkich podmiotów prawnych (CIT) z Gminy Garbów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

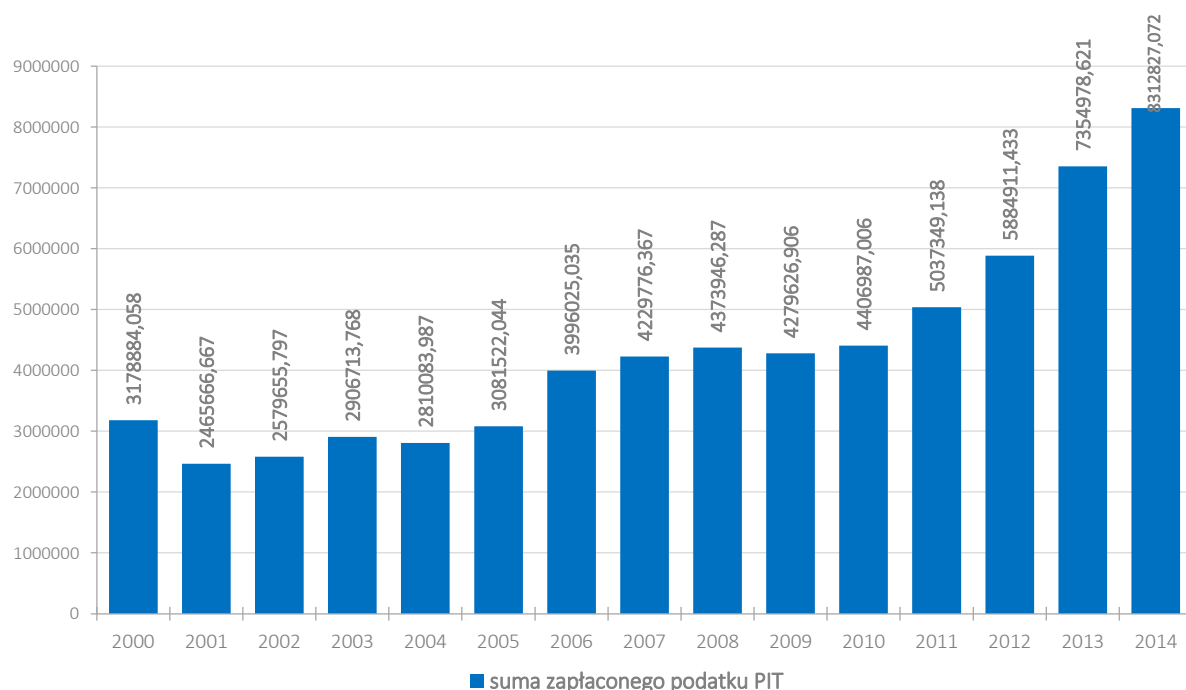
Wykres 71. Dochody podmiotów prawnych (CIT) z terenu powiatu lubelskiego w 2014 roku.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Nieco lepiej – niż płatników CIT – przedstawia się w Gminie Garbów sytuacja płatników podatku PIT (podatek dochodowy od osób fizycznych). Od 2000 roku można zaobserwować tendencję wzrostową dochodów mieszkańców Gminy Garbów, którzy w 2014 roku odprowadzili do budżetu państwa podatek PIT w wysokości ponad 8,3 mln zł (w 2000 roku było to niemal 3,2 mln zł). Ta kwota w przeliczeniu na 1 mieszkańca gminy (niezależnie od wieku) wyniosła 931 zł – 8 miejsce w powiecie lubelskim (liderem jest Gmina Konopnica, w której średnia odprowadzonego podatku wyniosła na 1 mieszkańca w 2014 roku 2 295 zł). Natomiast w przeliczeniu na 1 efektywną osobę w wieku produkcyjnym (efektywne osoby w wieku produkcyjnym = liczba osób w wieku produkcyjnym - liczba bezrobotnych) średnia kwota odprowadzonego podatku przez mieszkańców Gminy Garbów wyniosła 1 549 zł, co dało w 2014 roku 9 pozycję w powiecie lubelskim – liderem w tym wskaźniku jest również Gmina Konopnica z efektywną płatnością podatku PIT w średniej kwocie 3 808 zł.

Wykres 72. Dynamika zmian łącznego podatku PIT zapłaconego przez mieszkańców Gminy Garbów w latach 2000-2014.

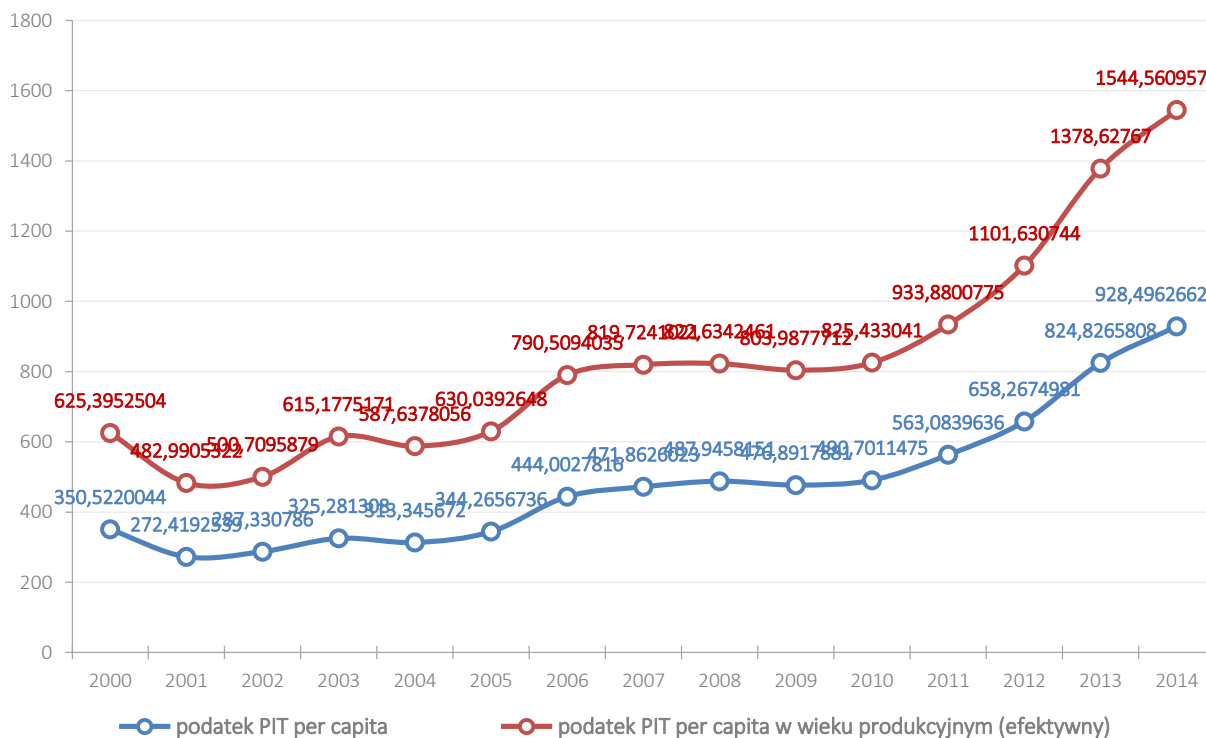
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Gmina Garbów to gmina o charakterze rolniczo-usługowym, jednak cechuje się korzystną poprawą i wzrostem w źródłach dochodów własnych. W porównaniu z gminami powiatu lubelskiego położonymi bliżej Miasta Lublin społeczeństwo jest gorzej sytuowane, a łączne dochody uzyskiwane przez podmioty prawne są wyraźnie niższe. Wzrost pozycji konkurencyjnej Gminy Garbów możliwy będzie poprzez zwiększenie wpływów z podatku od nieruchomości oraz

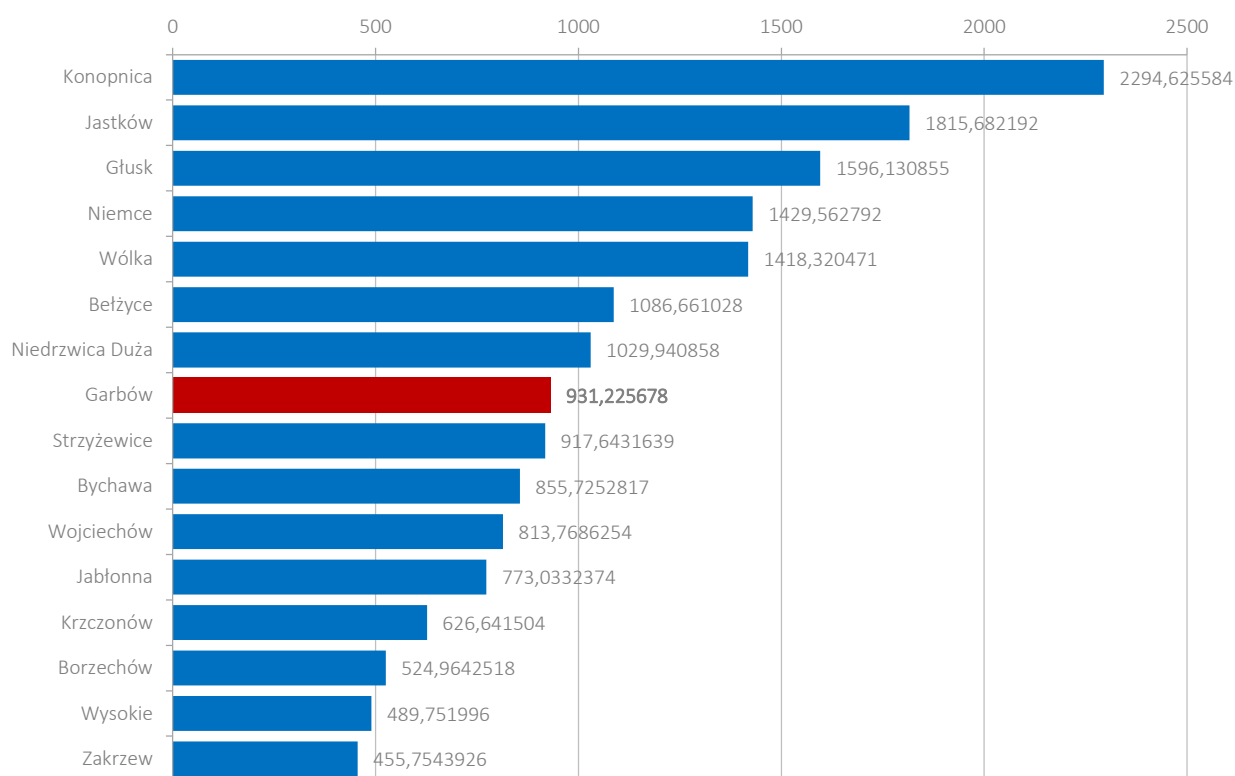
podatku PIT (nowi mieszkańcy i pobudzenie drobnej przedsiębiorczości).

Wykres 73. Dynamika zmiany płatność podatku PIT w przeliczeniu na 1 mieszkańca Gminy Garbów i na efektywnego mieszkańca w wieku produkcyjnym.

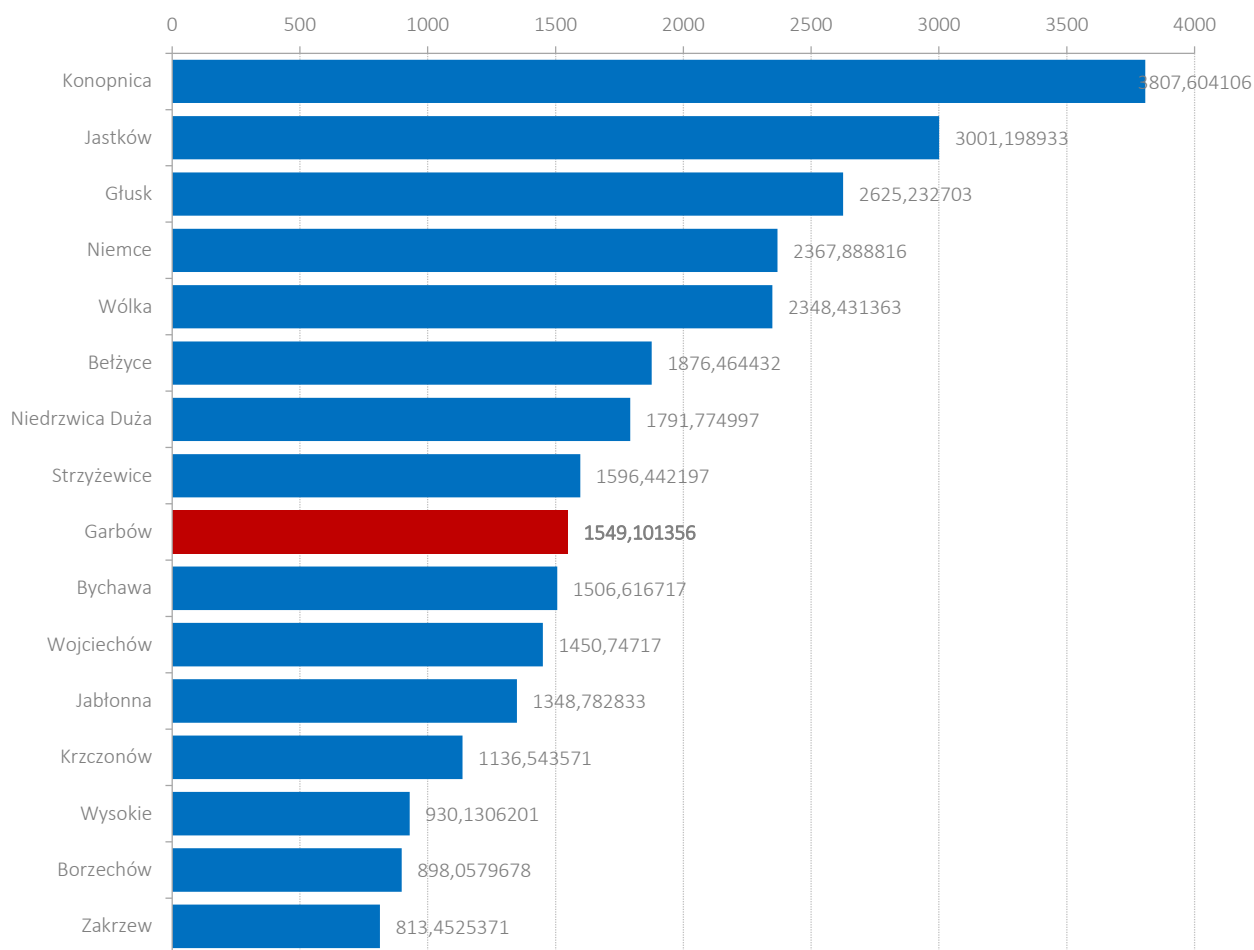
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Wykres 74. Średnia kwota podatków odprowadzone w 2014 roku przez osoby fizyczne (PIT) z terenu powiatu lubelskiego w przeliczeniu na 1 mieszkańca (per capita).

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Wykres 75. Średnia kwota podatków odprowadzone w 2014 roku przez osoby fizyczne (PIT) z terenu pow. lubelskiego w przeliczeniu na 1 efektywnego mieszkańca w wieku produkcyjnym.

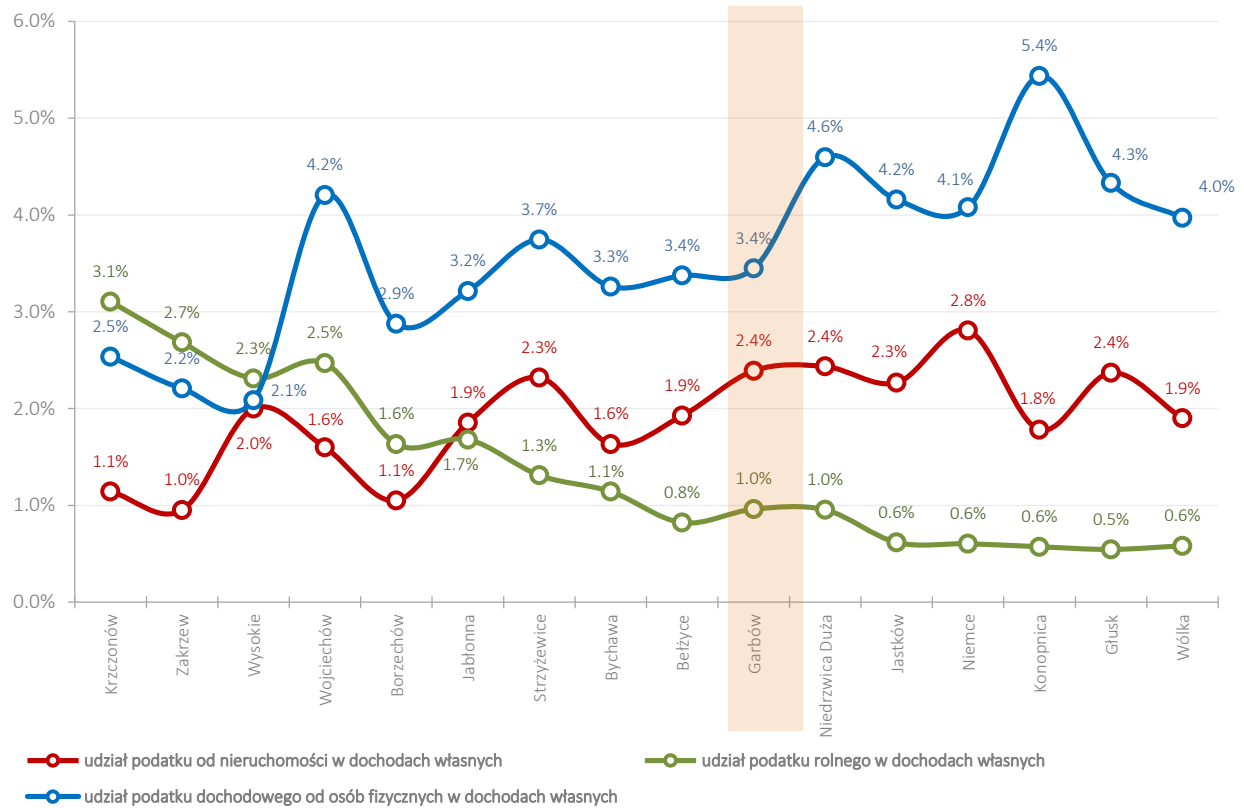

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Należy także zwrócić uwagę na **wysokość dochodów** uzyskiwanych z **podatku rolnego**, które pomimo rolniczego charakteru gminy są **niższe niż podatek od nieruchomości**. Analizując udziały podatku do nieruchomości, PIT i rolnego w dochodach własnych gmin powiatu lubelskiego można zaobserwować tendencję, która wskazuje, że wraz ze spadkiem udziału podatku rolnego w ogóle dochodów własnych budżetu rośnie znaczenie podatku od nieruchomości i podatku PIT. W 5 gminach powiatu w 2014 roku udział podatku rolnego w dochodach własnych przekroczył 15% i były to: Krzczonów, Zakrzew, Wysokie, Wojciechów i Borzechów, zaś porównywalny odsetek jest w Gminie Jabłonna. Co ciekawe jest to 6 gmin powiatu, których mieszkańcy odprowadzają najniższe kwoty podatku PIT, a dochód netto podmiotów prawnych jest w bardzo wyraźny sposób niższy od pozostałych gmin.

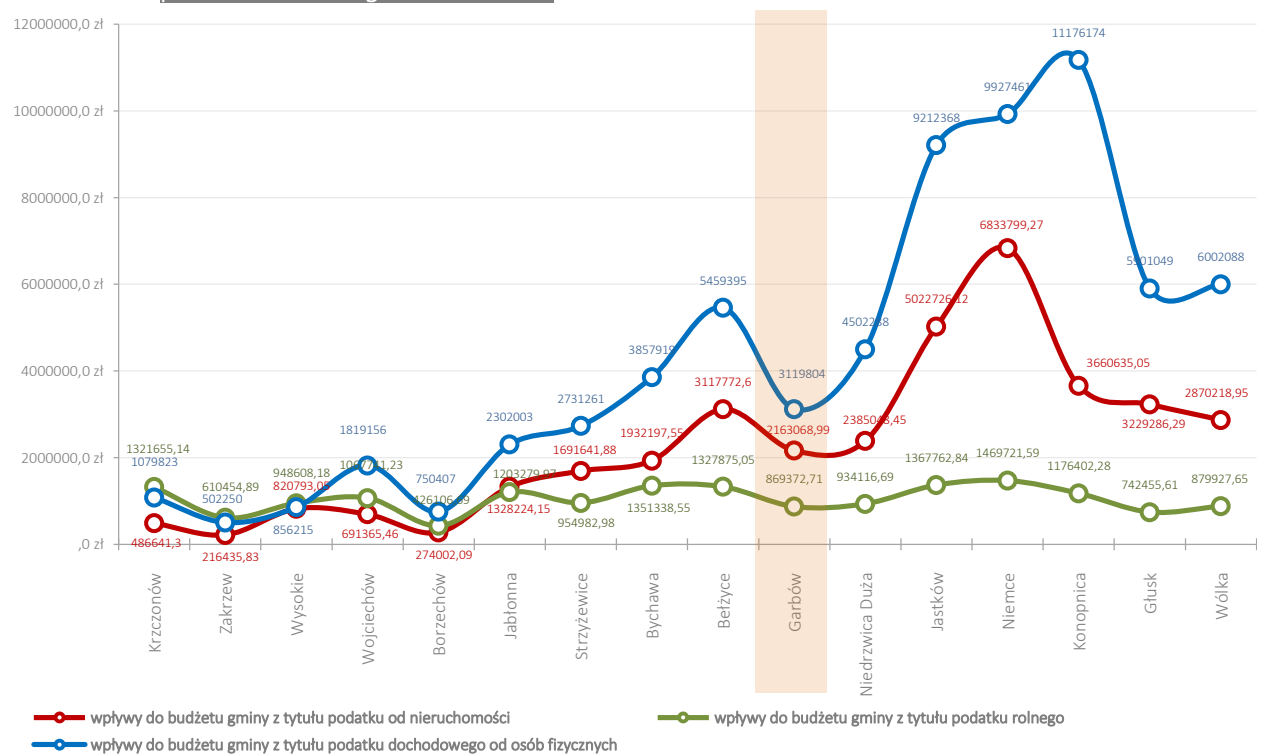
Również porównanie procentowego udziału podatku rolnego i podatku od nieruchomości w strukturze dochodów własnych w 1999 i 2014 roku świadczy o **procesie zmiany charakteru Gminy Garbów**. **Bardzo wysoką dynamikę wzrostu można zaobserwować w przypadku podatku od środków transportowych oraz podatku od osób fizycznych**. Procentowy udział podatków w dochodach własnych pokazuje spadek znaczenia podatku rolnego na rzecz wpływów z usług oraz innych źródeł.

Wykres 76. % udział podatku rolnego, podatku od nieruchomości i podatku PIT w dochodach własnych gmin powiatu lubelskiego w 2014 roku.

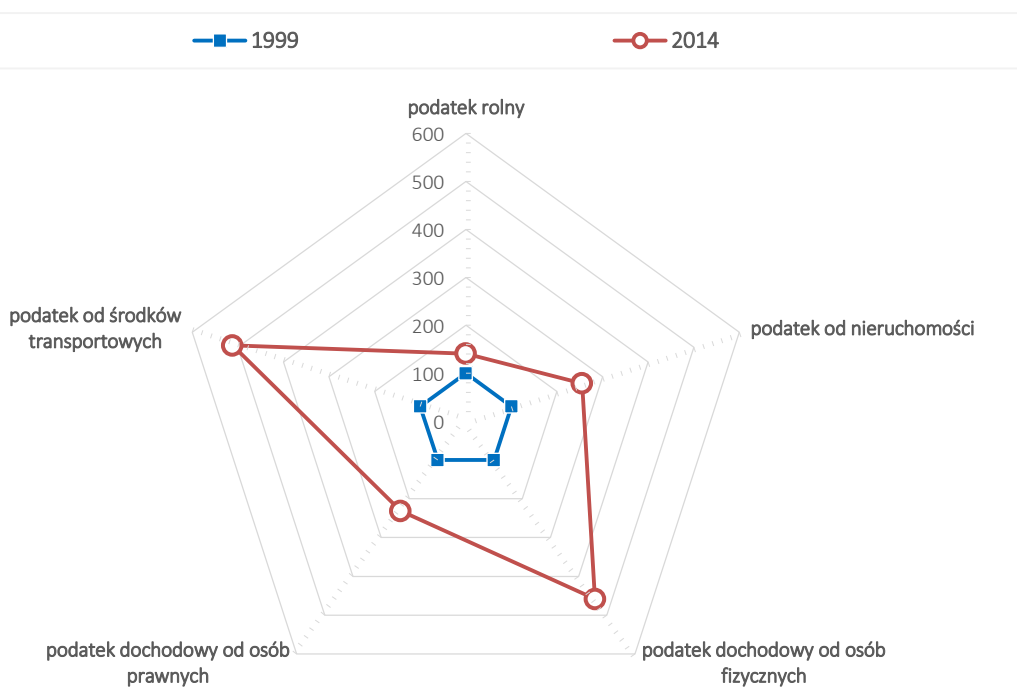
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Wykres 77. Wpływy z tytułu podatku rolnego, podatku od nieruchomości i podatku PIT do budżetów gmin powiatu lubelskiego w 2014 roku.

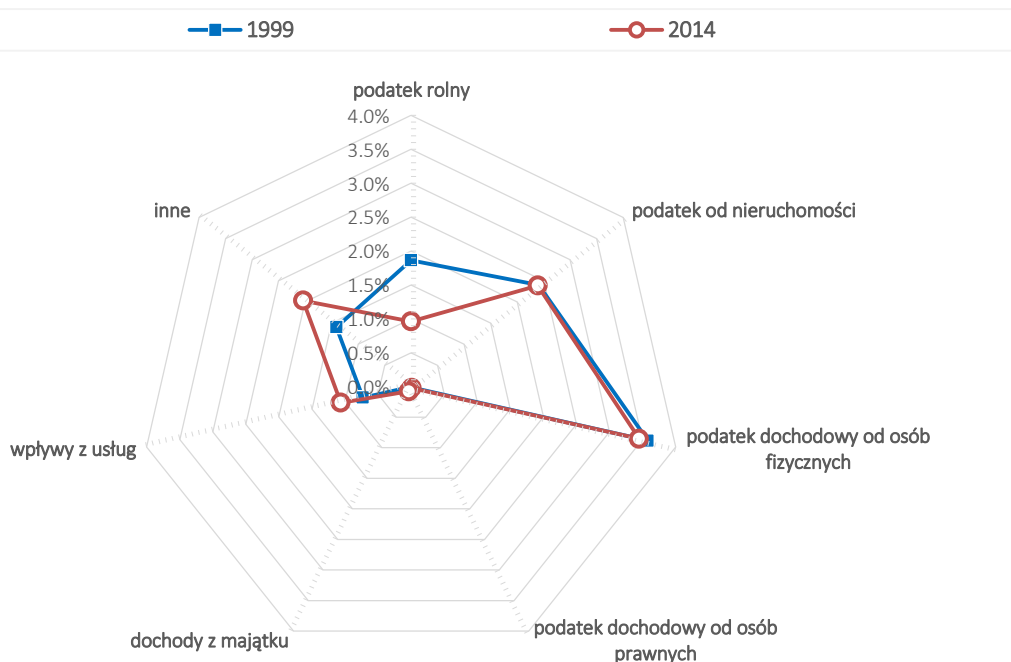
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Wykres 78. Porównanie dynamiki zmian w wysokości wpływów z podatków w 1999 i 2014 roku.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

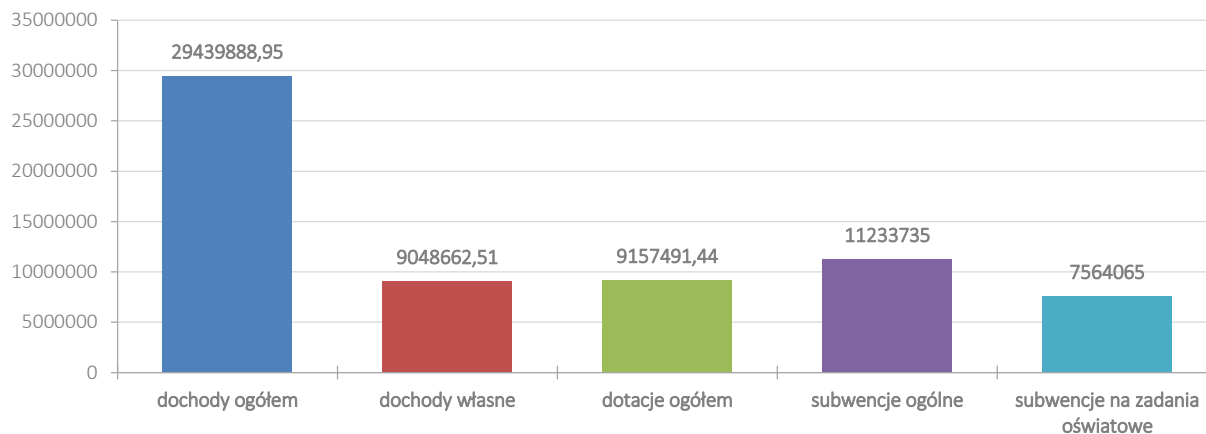
Wykres 79. Porównanie % udziału wybranych kategorii w strukturze dochodów własnych w 1999 i 2014 roku.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Struktura dochodów w 2014 roku kształtowała się w następujący sposób:

Wykres 80. Struktura dochodów Gminie Garbów w 2014 roku.

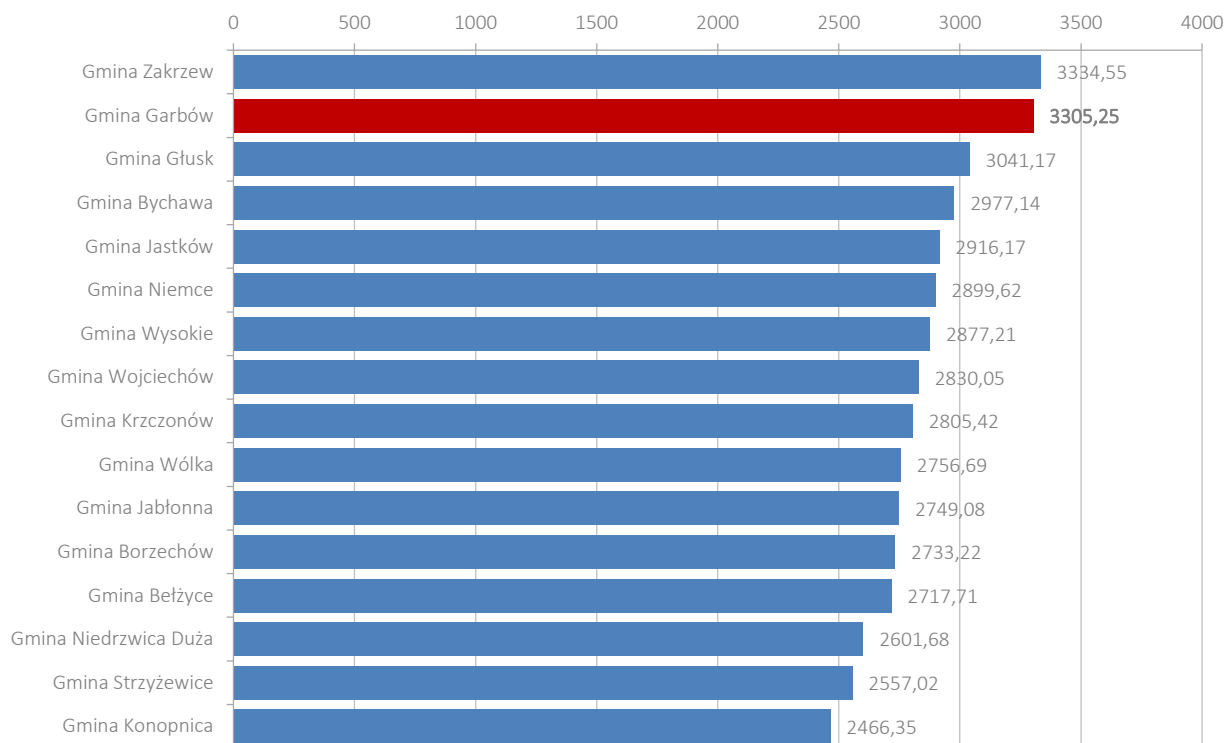

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Zasadniczą częścią i stanowiącą **największy udział** w budżecie są **subwencje** (ok. 38,2% wszystkich dochodów budżetu gminy). Na drugim miejscu są dotacje, które w 2014 roku osiągnęły wartość 31,1% dochodów ogółem. Uzupelnieniem dochodów budżetowych są dochody własne na poziomie 30,7%. Znaczący udział w wysokości subwencji ogólnej (67,3%) miała tzw. **część oświatowa**, przeznaczona na realizację zadań gminnych z zakresu oświaty i wychowania.

Po przeliczeniu, **dochody na 1 mieszkańca** w Gminie Garbów wyniosły w 2014 roku **3 305 zł**. Porównanie wysokości dochodów Gminy Garbów w przeliczeniu na 1 mieszkańca z pozostałymi gminami powiatu lubelskiego prezentuje poniższy wykres. W tym zestawieniu Gmina Garbów **zajmuje 2 miejsce**.

Wykres 81. Porównanie wysokości dochodów Gminy Garbów w przeliczeniu na 1 mieszkańca z gminami powiatu lubelskiego.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Największą częścią ogółu dochodów budżetowych Gminy Garbów stanowi dział dotyczący **różnych rozliczeń**, czyli w głównej mierze **subwencje** otrzymane z budżetu państwa. Według danych pochodzących z Banku Danych Lokalnych GUS, w 2014 roku było to około 38,2% budżetu gminy – ponad 11,2 mln PLN. Niezwykle istotne dla kondycji finansowej Gminy Garbów są także **dochody pochodzące od osób prawnych i fizycznych** i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej. Ten dział dochodów stanowi 24,3% budżetu ogółem (ponad 7,2 mln PLN). Dochody pochodzące z działu gospodarka komunalna i ochrona środowiska wyniosły 17,5%. Powyżej 11% ogółu dochodów pochodzi także z środków otrzymywanych na pomoc społeczną. Ogółem Gmina Garbów czerpie dochody z 20 różnych działów klasyfikacji budżetowej.

Tabela 33. Struktura dochodów Gminy Garbów według działów klasyfikacji budżetowej w 2014 r.

Dział dochodów	Dochody budżetowe	% ogółu dochodów
różne rozliczenia	11 233 735,0	38,2
dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	7 166 480,3	24,3
gospodarka komunalna i ochrona środowiska	5 147 509,6	17,5
pomoc społeczna	3 235 102,2	11,0
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	701 261,9	2,4
oświata i wychowanie	554 097,0	1,9
transport i łączność	404 607,6	1,4
rolnictwo i łowiectwo	345 015,8	1,2
administracja publiczna	177 622,0	0,6
turystyka	117 556,3	0,4
gospodarka mieszkaniowa	112 046,0	0,4
edukacyjna opieka wychowawcza	106 674,1	0,4
urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	83 793,0	0,3
pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	19 819,2	0,1
kultura fizyczna i sport	12 150,0	0,04
informatyka	11 112,0	0,04
bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	8 054,4	0,03
leśnictwo	1 952,7	0,01
obrona narodowa	800,0	0,003
kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	500,0	0,002
<i>Ogółem:</i>	<i>29 439 889,0</i>	<i>100,00</i>

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Obserwując dane dotyczące dochodów Gminy Garbów z poszczególnych działów klasyfikacji budżetowej z lat 2008-2014 należy stwierdzić, że największą ich część nieustannie stanowi dział odnoszący się do różnych rozliczeń. Na niemal niezmiennym, około 24-procentowym poziomie kształtują się dochody pochodzące od

osób prawnych i fizycznych. Istotne są także dochody z działu dotyczącego pomocy społecznej. Dochody z przedstawionych sfer w opisywanym okresie cechują się względną stabilnością.

Tabela 34. Struktura dochodów Gminy Garbów według działów klasyfikacji budżetowej w latach 2008-2014 w ujęciu procentowym.

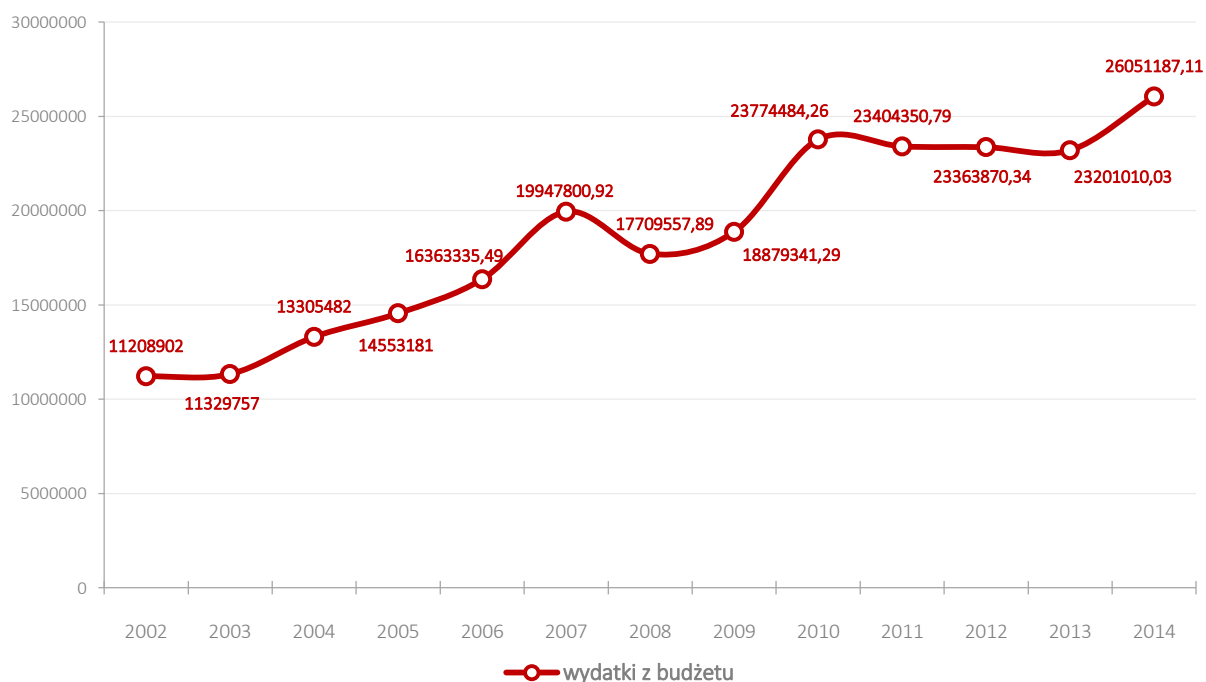
Dział dochodów	% ogółu dochodów						
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
rolnictwo i łowiectwo	1,21	1,21	1,11	9,37	5,11	6,44	1,17
leśnictwo	0,01	0,01	0,00	0,00	0,01	0,01	0,01
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	2,24	2,53	2,39	2,31	2,73	2,46	2,38
transport i łączność	1,13	1,95	2,64	1,95	0,01	1,31	1,37
turystyka	0,00	0,00	0,00	0,00	0,03	0,29	0,40
gospodarka mieszkaniowa	0,54	0,51	0,49	0,39	2,83	1,40	0,38
informatyka	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0002	0,04
administracja publiczna	1,34	1,06	0,88	0,78	1,24	0,64	0,60
urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	0,00	0,11	0,27	0,09	0,01	0,01	0,28
obrona narodowa	0,00	0,01	0,00	0,00	0,01	0,00	0,003
bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	0,00	0,00	2,89	0,00	0,00	0,00	0,03
dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	24,43	22,33	22,77	23,05	24,46	25,48	24,34
różne rozliczenia	48,88	52,82	48,34	45,24	47,89	45,38	38,16
oświata i wychowanie	0,98	0,35	1,47	1,52	0,73	2,07	1,88
ochrona zdrowia	1,03	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
pomoc społeczna	16,70	15,33	14,81	13,33	13,82	12,62	10,99
pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	0,28	0,75	1,00	0,78	0,00	0,00	0,07
edukacyjna opieka wychowawcza	0,79	0,56	0,39	0,45	0,41	0,40	0,36
gospodarka komunalna i ochrona środowiska	0,45	0,48	0,55	0,56	0,72	1,43	17,48
kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	0,00	0,00	0,00	0,18	0,00	0,07	0,002
kultura fizyczna i sport	0,00	0,00	0,00	0,001	0,00	0,00	0,04
<i>Ogółem:</i>	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Od 2002 roku, podobnie jak wysokość dochodów, **zwiększała się również wysokość wydatków gminy**. W opisywanym okresie utrzymywano **korzystną relację między dochodami a wydatkami** budżetowymi, **nie niosąc zagrożenia zadłużenia budżetu gminy**. W 2014 roku wydatki budżetowe osiągnęły rekordową wartość powyżej 26 mln PLN. W latach 2010-2013 wydatki te kształtowały się na zbliżonym poziomie ok. 23 mln

PLN. Analiza wydatków jednostki samorządu terytorialnego może przynieść wiele informacji nt. rozwoju danego obszaru. Polityka finansowa samorządu dzieli się na wydatki bieżące oraz wydatki majątkowe. Pierwsze są przeznaczane na tzw. bieżącą realizację zadań własnych samorządu. Nieostrożne zwiększanie wydatków bieżących, może prowadzić do zablokowania środków przeznaczanych na wydatki o charakterze majątkowym, które stymulują rozwój gminy.

Wykres 82. Wydatki budżetu Gminy Garbów w latach 2002-2014.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Zestawiając dochody i wydatki gminy w latach 2007-2014 widoczne jest istnienie **nadwyżki finansowej**. Jedynym okresem braku zbilansowania budżetu była lata 2007 i 2010. Największą różnicę między dochodami a wydatkami gminy (niemal 2,2 mln PLN) odnotowano w 2010 roku, zaś największa dodatnie saldo było w latach 2013-2014: odpowiednio 2,5 mln oraz 3,4 mln PLN. Analiza wydatków świadczy **bardzo pozytywnie o stanie finansów gminnych oraz ich rozdysponowywaniu**, co nabiera szczególnego znaczenia **podczas aplikowania o środki zewnętrzne**. Niezwykle pozytywny i ważny jest **brak zadłużenia Gminy Garbów** (przy średnim zadłużeniu gmin wynoszącym 38,3%)⁴⁰. Dzięki posiadaniu odpowiednich zasobów finansowych, zabezpieczenie środków na wkład własny przy realizacji zadań inwestycyjnych **nie powinno stanowić dużego problemu**.

Tabela 35. Zestawienie dochodów i wydatków Gminy Garbów w latach 2007-2014.

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Razem
Dochody gminy	18 468 685	18 221 027	19 412 630	21 620 705	23 674 096	23 492 898	25 659 622	29 439 889	179 989 552
Wydatki gminy	19 947 801	17 709 558	18 879 341	23 774 484	23 404 351	23 363 870	23 201 010	26 051 187	176 331 603
Saldo	-1 479 116	+511 470	+533 289	-2 153 779	+269 745	+129 027	+2 458 612	+3 388 702	+269 247

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

⁴⁰ Na podstawie sprawozdań finansowych JST udostępnionych przez Ministerstwo Finansów RP.

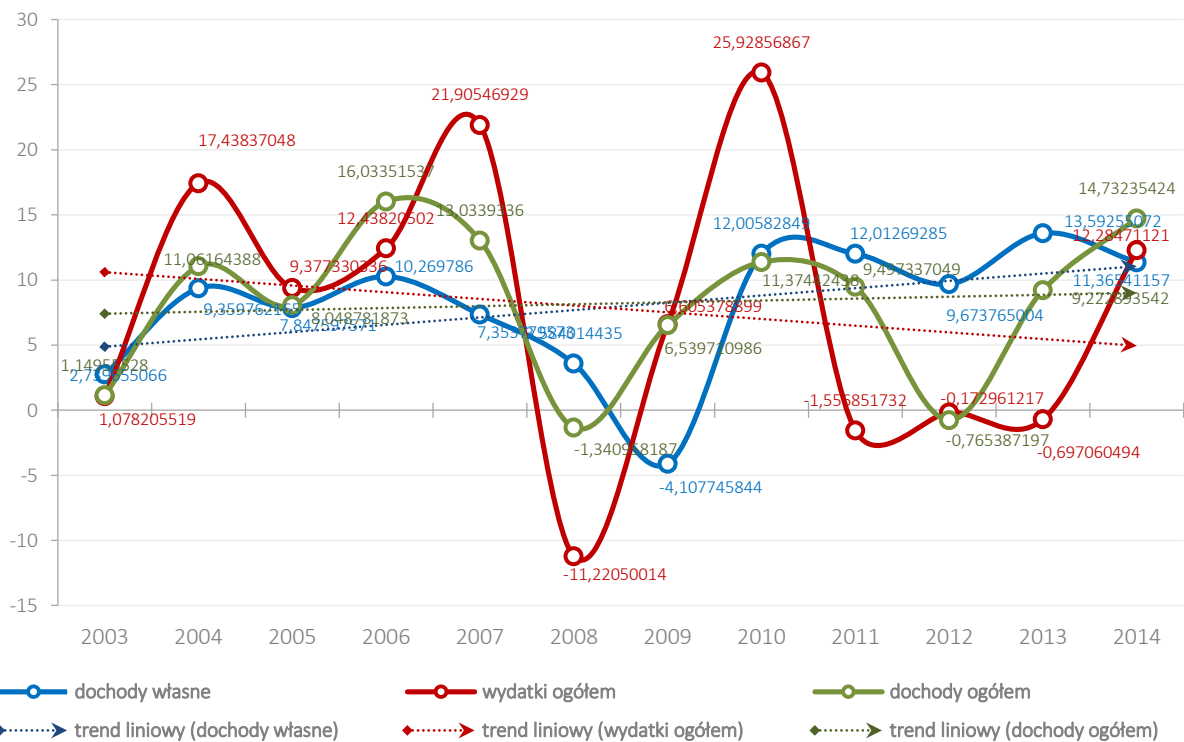
Wykres 83. Zadłużenie Gminy Garbów.

Źródło: dane Ministerstwa Finansów, stan na 2015 rok, www.naszakasa.org.pl

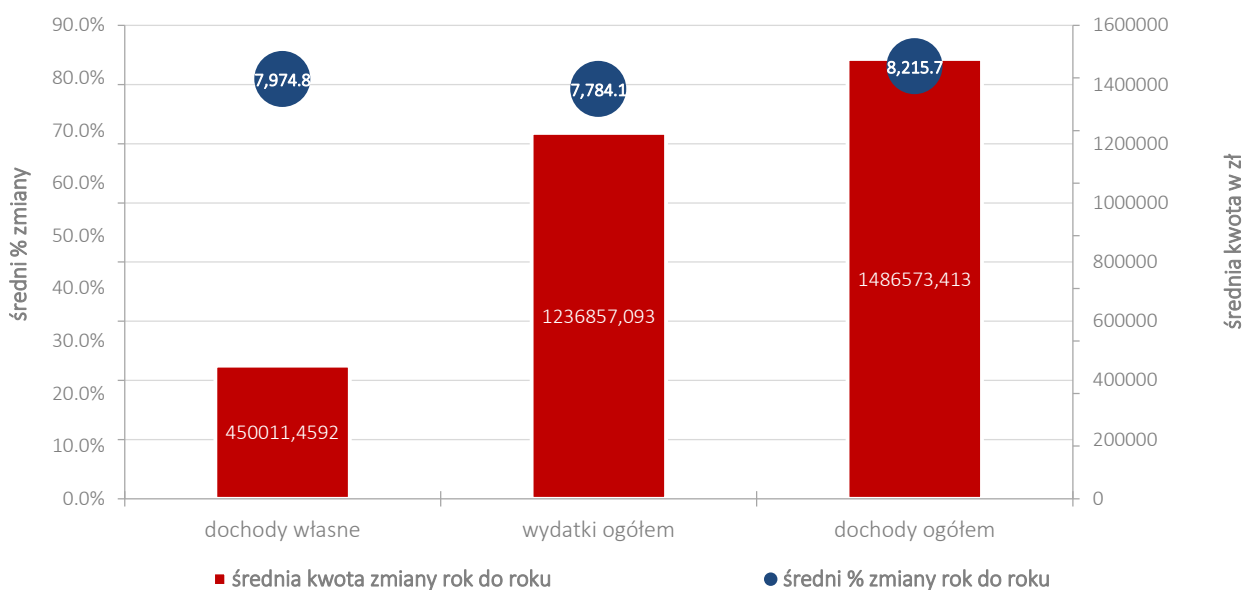
Analizując procentowe wartości zmiany w ujęciach rocznych w przypadku wydatków, dochodów ogółem i dochodów własnych budżetu w Gminie Garbów można zaobserwować pewną dynamikę – zarówno dochody ogółem, jak i wydatki podlegają okresowym wahaniom w stosunku do roku poprzedniego. Względna stabilizacja od 2010 roku dotyczy dochodów własnych.

Wykres 84. Procent zmiany w stosunku do roku poprzedniego w wydatkach, dochodach ogółem i dochodach własnych budżetu w Gminie Garbów w latach 2003-2014.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

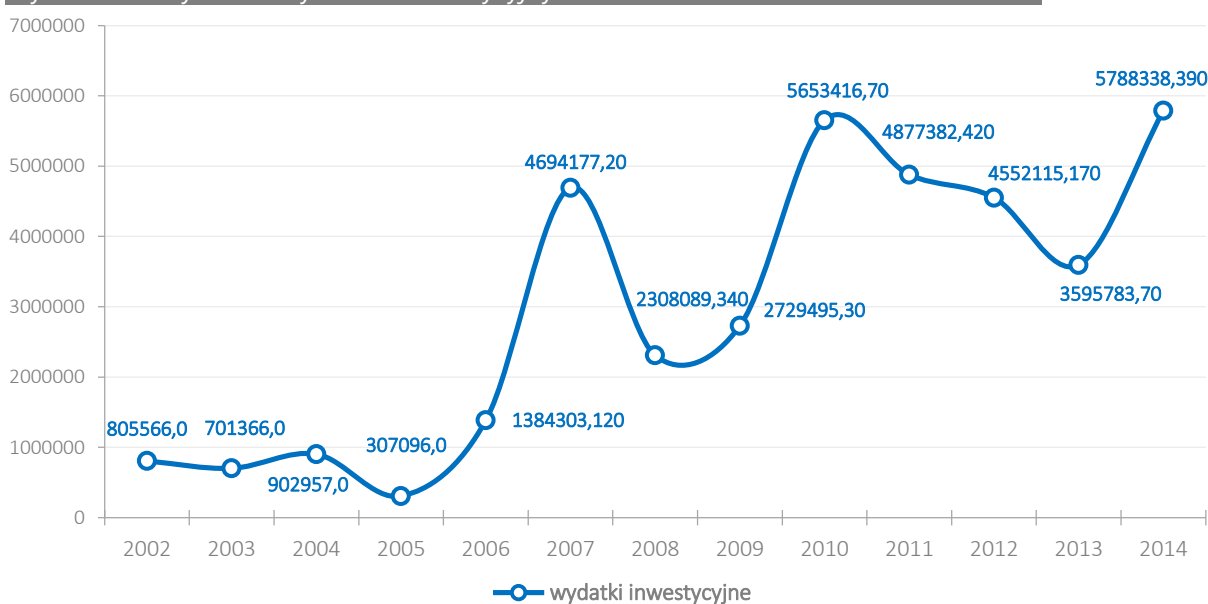
Wykres 85. Uśrednione kwoty i procenty zmiany (rok do roku) w wydatkach, dochodach ogółem i dochodach własnych budżetu w Gminie Garbów w latach 2003-2014.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Analiza wydatków gminy pozwala zaobserwować jej perspektywy rozwojowe. Większy udział wydatków inwestycyjnych przekłada się na wyższy poziom rozwoju gospodarczego. W relacji do wydatków budżetowych ogółem, **poziom wydatków inwestycyjnych w gminie kształtował się stosunkowo wysokim poziomem** (w 2014 roku 22,2% wszystkich wydatków gminy i 5,8 mln PLN). Najwyższa procentowa wartość została osiągnięta w 2010 roku – 23,8%. W latach 2010-2014 udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem osiągał wartość powyżej 15%. W 2014 roku, w stosunku do roku poprzedniego, odnotowano wzrost wysokości wydatków inwestycyjnych o niemal 2,2 mln PLN. Informacja o wydatkach inwestycyjnych jest szczególnie ważna, ponieważ wskazuje na **intensywność działań podejmowanych na rzecz rozwoju gminy**.

Wykres 86. Wysokość wydatków inwestycyjnych w Gminie Garbów w latach 2002-2014.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Wykres 87. Wysokość wydatków inwestycyjnych w ujęciu procentowym w Gminie Garbów w latach 2002-2014.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

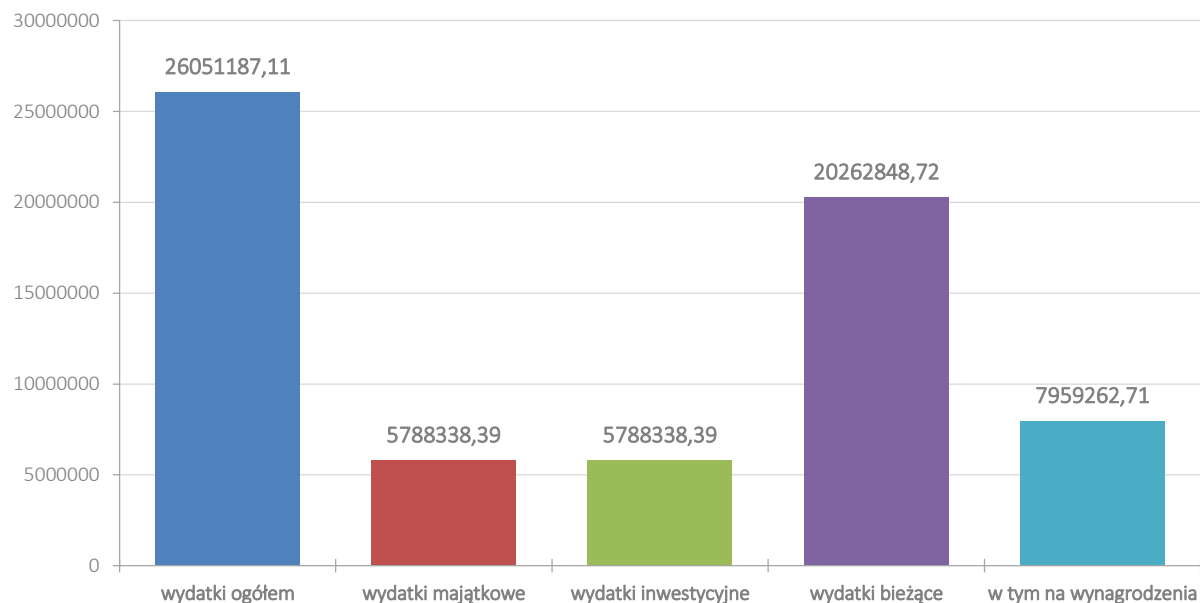
Zapewnienie i utrzymanie stabilnego, wysokiego poziomu wydatków inwestycyjnych, będzie jednym z kluczowych czynników budujących potencjał gospodarczy Gminy Garbów w przyszłości.

Równie istotna będzie przemyślana polityka inwestycyjna, która powinna pozostawać w zbieżności z określonym kierunkiem rozwoju gospodarczo-społecznego i założeniami strategicznymi Gminy Garbów.

W Gminie Garbów zdecydowaną **większość** wydatków stanowiły **wydatki bieżące związane z funkcjonowaniem gminy**. W 2014 roku osiągnęły poziom 77,8% ogółu wydatków, z czego 39,3% stanowiły wydatki przeznaczane na wynagrodzenia. **Wydatki majątkowe stanowiły 22,2% wszystkich wydatków**, z czego 100% zostało przeznaczonych na zadania inwestycyjne.

Wykres 88. Struktura wydatków Gminy Garbów w 2014 roku.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Podobnie jak w przypadku dochodów, istotne jest przeanalizowanie zestawienia wydatków gminy według działów klasyfikacji budżetowej.

W zestawieniu tym widać, które dziedziny funkcjonowania gminnego samorządu pochłaniają najwięcej środków budżetowych. Przy analizie budżetów gmin wiejskich wyraźnie widać, że we wszystkich z nich **głównym wydatkiem są środki przeznaczane na oświatę i wychowanie**. Wynika to często z **rozbudowanej sieci wiejskich szkół**, których utrzymanie w związku z **malejącą liczbą dzieci** jest coraz większym obciążeniem dla lokalnego samorządu. Typowym zjawiskiem dla gmin wiejskich jest także przeznaczanie **znaczej części wydatków na pomoc społeczną** i walkę z wykluczeniem społecznym.

Tabela 36. Struktura wydatków Gminy Garbów według działów klasyfikacji budżetowej w 2014 roku

Dział wydatków	Wydatki budżetowe	% ogółu wydatków
oświata i wychowanie	10 002 401,0	38,4
transport i łączność	3 811 899,2	14,6
pomoc społeczna	3 742 718,1	14,4
gospodarka komunalna i ochrona środowiska	2 726 478,0	10,5
administracja publiczna	1 700 378,7	6,5
rolnictwo i łowiectwo	1 328 166,4	5,1
kultura fizyczna i sport	709 560,0	2,7
bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	511 812,8	2,0
edukacyjna opieka wychowawcza	371 781,1	1,4
kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	299 453,1	1,1
pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	238 206,3	0,9

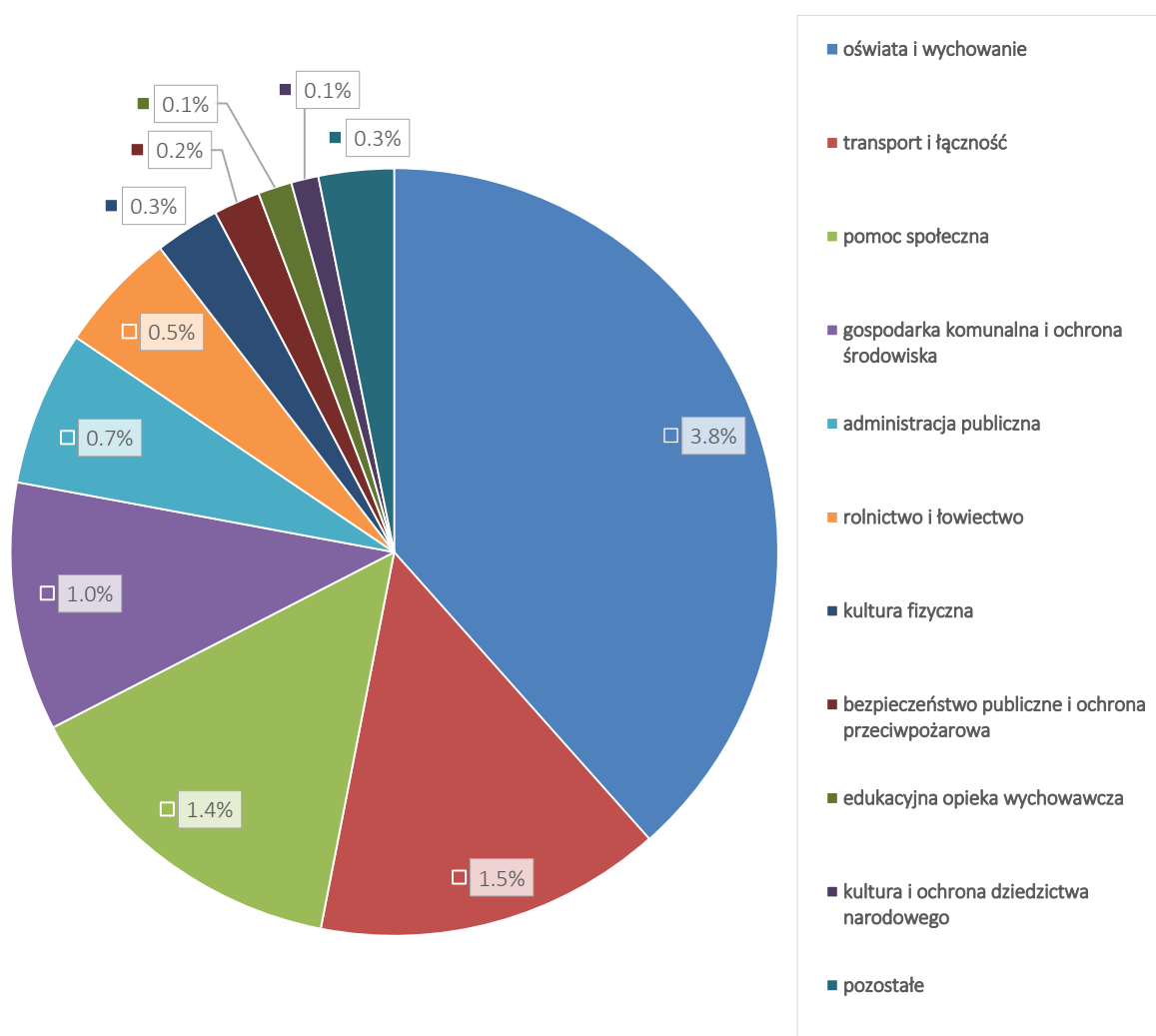
Dział wydatków	Wydatki budżetowe	% ogółu wydatków
gospodarka mieszkaniowa	225 452,9	0,9
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	169 288,3	0,6
ochrona zdrowia	107 946,8	0,4
urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	83 223,0	0,3
informatyka	12 220,1	0,05
turystyka	6 053,5	0,02
działalność usługowa	1 976,6	0,01
obsługa długu publicznego	1 371,2	0,01
obrona narodowa	800,0	0,003
<i>Ogółem:</i>	26 051 187,1	100,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

W powyższym zestawieniu można zauważyć, że podobnie jak w większości samorządów gmin wiejskich, główną część wydatków stanowią **wydatki związane z oświatą i wychowaniem**. W Gminie Garbów w 2014 roku wyniosły one **ponad 10 mln PLN (38,4% ogółu wydatków)**. Po porównaniu wysokości wydatku z otrzymaną subwencją oświatową, należy stwierdzić, że **utrzymanie systemu oświaty w gminie kosztowało w 2013 roku lokalny samorząd aż ponad 2,4 mln PLN**. Dużą ilość środków pochłaniały również wydatki przeznaczone na pomoc społeczną, transport i łączność, administrację publiczną, gospodarkę komunalną i ochronę środowiska oraz rolnictwo i łowiectwo (łącznie 89,5% wszystkich wydatków). W 2014 roku powyżej 2% wszystkich wydatków przeznaczono na kulturę fizyczną i sport (2,7%) i bezpieczeństwo publiczne (2,0%). Pozostałe działy klasyfikacji budżetowej miały mniejszy procentowy udział w strukturze wydatków gminy. Ogółem Gmina Garbów w 2014 roku środki finansowe wydatkowała na 20 różnych działów klasyfikacji budżetowej.

W budżecie Gminy Garbów w 2014 roku sześć działów klasyfikacji budżetowej o najwyższej wysokości wydatków stanowiło łącznie 89,5% wszystkich wydatków gminy.

Wykres 89. Struktura wydatków Gminy Garbów według działów klasyfikacji budżetowej w 2014 roku.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Analizując dane historyczne od 2008 roku dotyczące wysokości % ogółu wydatków ogółem można zauważyć, że przeznaczanie największej części budżetu gminy na wspomniane wcześniej działy klasyfikacji budżetowej – z wyjątkiem gospodarki komunalnej i ochrony środowiska – jest **stałą tendencją**. **Wydatki na oświatę i wychowanie** podlegają wahaniom – **od 38 do 42%**. Wydatki na **pomoc społeczną są niemal stałe** i wynoszą ok **15%**. Pozytywnym zjawiskiem jest zmniejszenie odsetka wydatków na administrację publiczną. Pozostałe czynniki stanowią nieznaczny odsetek i utrzymują stałą tendencję.

Tabela 37. Struktura wydatków Gminy Garbów według działów klasyfikacji budżetowej w latach 2008-2014 w ujęciu procentowym.

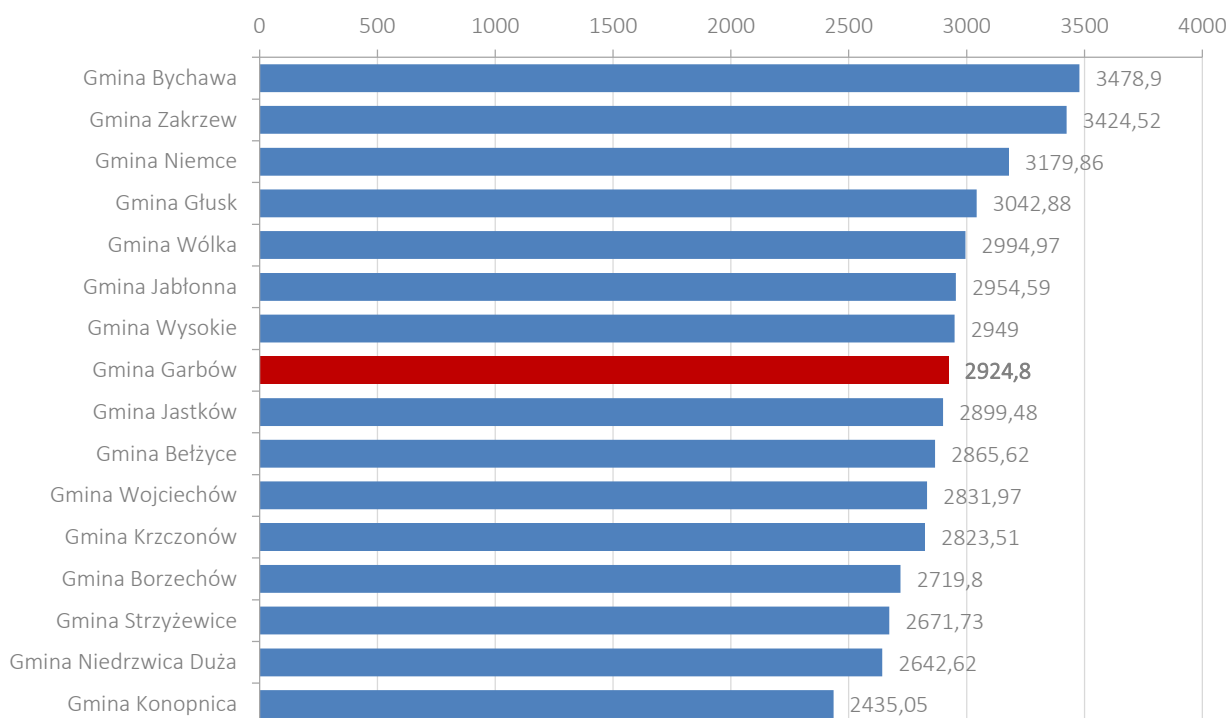
Dział wydatków	% ogółu wydatków						
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
rolnictwo i łowiectwo	4,01	4,17	11,60	13,92	17,33	9,70	5,10
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	0,68	0,75	0,54	0,71	0,82	0,77	0,65

Dział wydatków	% ogółu wydatków						
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
transport i łączność	12,12	17,20	14,33	9,45	7,04	9,87	14,63
turystyka	0,00	0,00	0,00	0,03	0,51	0,67	0,02
gospodarka mieszkaniowa	0,13	0,16	0,44	4,40	0,77	2,65	0,87
działalność usługowa	0,15	0,07	0,44	0,16	0,00	0,22	0,01
informatyka	0,00	0,00	0,00	0,01	0,01	0,02	0,05
administracja publiczna	9,69	10,02	8,71	8,67	8,65	7,60	6,53
urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	0,00	0,11	0,25	0,10	0,01	0,01	0,32
obrona narodowa	0,00	0,01	0,00	0,00	0,01	0,00	0,00
bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	1,70	1,10	4,06	1,21	1,51	1,26	1,96
dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	0,17	0,19	0,14	0,19	0,00	0,00	0,00
obsługa długu publicznego	0,47	0,20	0,11	0,37	0,49	0,16	0,01
różne rozliczenia	0,00	0,00	0,00	0,00	0,30	0,00	0,00
oświata i wychowanie	42,35	40,54	37,03	38,09	40,34	42,43	38,40
ochrona zdrowia	2,29	0,52	0,40	0,42	0,42	0,45	0,41
pomoc społeczna	19,41	18,10	15,50	15,61	15,96	16,23	14,37
pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	0,68	1,26	1,38	1,14	0,41	0,57	0,91
edukacyjna opieka wychowawcza	2,70	2,39	1,98	2,30	2,06	1,95	1,43
gospodarka komunalna i ochrona środowiska	1,52	1,34	1,36	1,27	1,77	3,91	10,47
kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	1,28	1,23	1,05	1,50	1,26	1,12	1,15
kultura fizyczna i sport	0,63	0,65	0,66	0,48	0,37	0,42	2,72
<i>Ogółem:</i>	<i>100,00</i>	<i>100,00</i>	<i>100,00</i>	<i>100,00</i>	<i>100,00</i>	<i>100,00</i>	<i>100,00</i>

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

W przypadku wydatków przeliczonych na 1 mieszkańca Gmina Garbów ze **średnią 2 925 zł** plasuje się **na 8 miejscu w klasyfikacji gmin powiatu lubelskiego**. Czołowe trzy miejsca w tym zestawieniu zajmują gminy: Bychawa, Zakrzew i Niemce. Podobnie jak w przypadku klasyfikacji dotyczącej dochodów w przeliczeniu na 1 mieszkańca, również tutaj dystans dzielący Gminę Garbów od innych gmin powiatu lubelskiego jest stosunkowo niewielki.

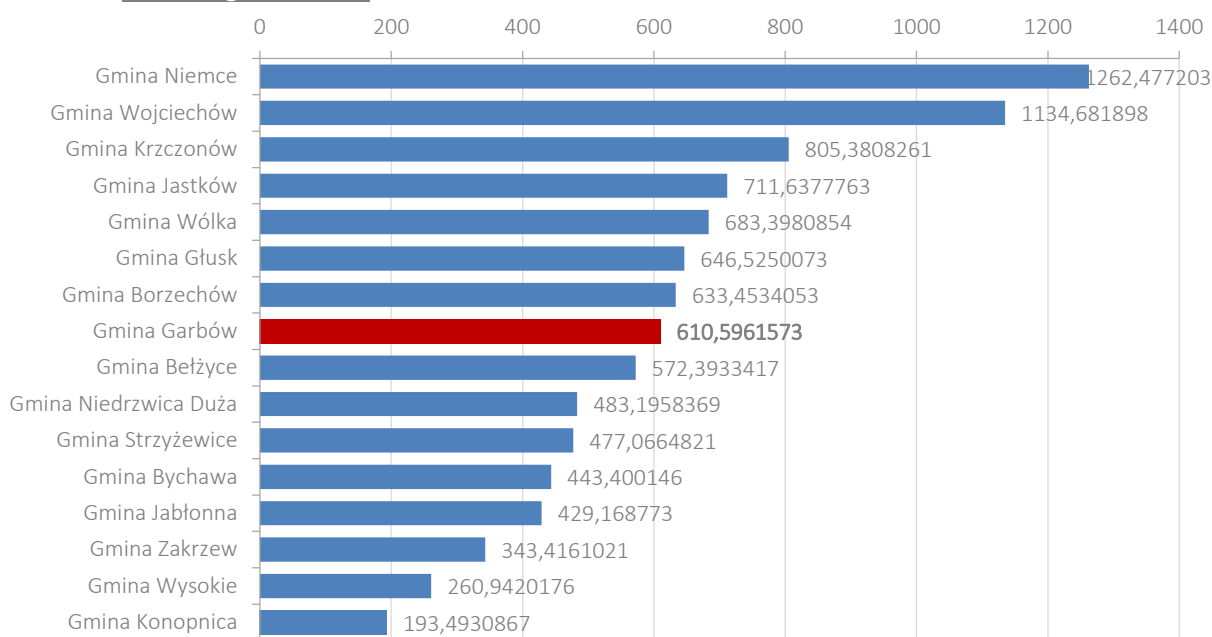
Wykres 90. Porównanie wydatków w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminach powiatu lubelskiego w 2014 roku.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

W zestawieniu samych wydatków inwestycyjnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca w powiecie lubelskim przoduje Gmina Niemce. Wysokość tego wskaźnika osiągnęła tam w 2014 roku wartość 1 262 zł. W Gminie Garbów w 2014 roku, **po przeliczeniu na 1 mieszkańca na inwestycje wydano średnio 611 zł**. Gmina Garbów w tym zestawieniu również znalazła się na 8 miejscu w powiecie lubelski.

Wykres 91. Porównanie wydatków inwestycyjnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminach powiatu lubelskiego w 2014 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

6.2. Zrealizowane kluczowe inwestycje

W latach 2006-2014 w Gminie Garbów przeprowadzono szereg inwestycji. W tym okresie środki finansowe przeznaczono m.in. na **budowę i modernizację dróg gminnych wraz z infrastrukturą towarzyszącą, infrastrukturę wodno-kanalizacyjną** (budowę i rozbudowę sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, oczyszczalni ścieków oraz przydomowych oczyszczalni), na **modernizację** budynków użyteczności publicznej, wyposażenie jednostek OSP oraz budowę infrastruktury sportowej. Inwestycjami, które pochłonęły najczęściej środków pieniężnych były: remonty i budowa dróg, rozwój gospodarki wodno-ściekowej, pomoc finansowa dla powiatu na remonty dróg oraz rewitalizacja pałacu w Garbowie wraz z otoczeniem. **łącznie na inwestycje w latach 2006-2014 w Gminie Garbów przeznaczono ze środków własnych ponad 36 156 700 zł.**

Na część działań inwestycyjnych gmina składała wnioski o dofinansowanie z funduszy zewnętrznych, w tym głównie europejskich.

Tabela 38. Lista najważniejszych dużych (najbardziej kosztownych) zadań inwestycyjnych w Gminie Garbów zrealizowanych w latach 2006-2014.

Rok	Zadanie inwestycyjne	Kwota ogólna	Źródło dofinansowania
2006	Budowa kanalizacji sanitarnej w Garbowie – etap I	925 958,40 zł	UE (ZPORR)
	Rewitalizacja budynku Pałacu w Garbowie	159 057,44 zł	UE
	Budowa i modernizacja sieci wodociągowej w Bogucinie, Borkowie, Garbowie, Janowie i Piotrowicach	94 171,61 zł	Dotacja BP
	Budowa i remonty dróg gminnych	1 214 871,00 zł	Środki własne / dotacje z BP
2007	Budowa i remonty dróg gminnych	3 320 006,75 zł	Środki własne / dotacje z BP
	Rewitalizacja budynku pałacu w Garbowie	845 885,64 zł	UE
	Budowa kanalizacji sanitarnej w Garbowie – etap I	330 832,25 zł	UE (ZPORR)
2008	Budowa i remonty dróg gminnych	1 316 786,00 zł	Środki własne / dotacje z BP
	Rewitalizacja budynku pałacu w Garbowie	284 084,69 zł	UE
	Budowa chodnika przy drodze powiatowej w Garbowie	128 999,48 zł	
	Pomoc finansowa dla powiatu lubelskiego na odbudowę nawierzchni na drodze powiatowej Garbów-Borków-Zofian-Starościń	289 000,00 zł	
	Rozbudowa systemu gospodarki wodno-ściekowej w Gminie Garbów (budowa kanalizacji sanitarnej w Garbowie etap III i modernizacja stacji wodociągowej w Garbowie)	81 392 zł	UE
	Budowa i modernizacja sieci wodociągowej w Bogucinie, Borkowie, Garbowie, Janowie i Piotrowicach	36 462 zł	Dotacja BP
	Budowa kanalizacji sanitarnej w Garbowie etap II i etap IV	25 800 zł	UE
2009	Budowa i remonty dróg gminnych	1 607 535,32 zł	Środki własne / dotacje z BP
	Pomoc finansowa dla powiatu lubelskiego na modernizację dróg powiatowych	909 672 zł	
	Budowa kanalizacji sanitarnej w Garbowie etap II i etap IV	35 119,37 zł	UE
	Budowa i modernizacja sieci wodociągowej w Bogucinie, Borkowie, Garbowie, Janowie i Piotrowicach	16 556 zł	Dotacja BP

Rok	Zadanie inwestycyjne	Kwota ogólna	Źródło dofinansowania
2010	Rozbudowa systemu gospodarki wodno-ściekowej w Gminie Garbów (budowa kanalizacji sanitarnej w Garbowie etap III i modernizacja stacji wodociągowej w Garbowie)	1 807 439 zł	UE
	Budowa i remonty dróg gminnych	2 057 076 zł	Środki własne / dotacje z BP
	Pomoc finansowa dla powiatu lubelskiego na modernizację dróg powiatowych	709 443 zł	
	Budowa wielofunkcyjnego boiska przy Szkole Podstawowej w Przybysławicach	451 230 zł	Ministerstwo Sportu i Turystyki
	Zakup samochodu dla OSP Garbów	722 334 zł	UE
	Budowa zintegrowanego systemu informatycznego w Urzędzie Gminy Garbów dla zrównoważonego rozwoju Powiatu Lubelskiego	154 644 zł	UE
	Budowa oświetlenia drogowego	63 006 zł	
	Zagospodarowanie otoczenia wokół Pałacu w Garbowie	30 667 zł	UE
	Budowa kanalizacji sanitarnej w Garbowie etap II i etap IV	12 896 zł	UE
	Budowa i modernizacja sieci wodociągowej w Bogucinie, Borkowie, Garbowie, Janowie i Piotrowicach	17 068 zł	Dotacja BP
2011	Budowa kanalizacji sanitarnej w Garbowie etap II i etap IV	2 120 504 zł	UE
	Pomoc finansowa dla powiatu lubelskiego na modernizację dróg powiatowych	287 000 zł	
	Zagospodarowanie otoczenia wokół Pałacu w Garbowie	712 861,11 zł	UE
	Budowa i remonty dróg gminnych	1 463 022 zł	Środki własne / dotacje z BP
	Rozbudowa systemu gospodarki ściekowej w gminie Garbów poprzez remont oczyszczalni ścieków w Garbowie oraz budowę przydomowych oczyszczalni ścieków w miejscowościach Gutanów i Wola Przybysławska	39 363 zł	UE
	Remont budynku "starej szkoły" wraz z urządzeniem plenerowego centrum kulturalno-rekreacyjnego w Garbowie	23 370 zł	UE
	Utworzenie pętli rowerowych na obszarze od Kazimierskiego do Kozłowieckiego Parku Krajobrazowego jako zintegrowanego, innowacyjnego i sieciowego produktu turystycznego"	8 114 zł	UE
	Zagospodarowanie działki Nr 730/4 w miejscowości Bogucin na cele rekreacyjne i integracyjne	138 514,44 zł	UE
2012	Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Garbów – etap II i etap IV	1 723 014,76 zł	UE
	Rozbudowa systemu gospodarki ściekowej w gminie Garbów poprzez remont oczyszczalni ścieków w Garbowie oraz budowę przydomowych oczyszczalni ścieków w miejscowościach Gutanów i Wola Przybysławska	1 257 518 zł	UE
	Pomoc finansowa dla powiatu lubelskiego na przebudowę mostu przez rzekę Kurówkę w miejscowości Garbów	650 120 zł	
	Budowa i remonty dróg gminnych	619 582 zł	Środki własne / dotacje z BP
	Utworzenie pętli rowerowych na obszarze od Kazimierskiego do Kozłowieckiego Parku Krajobrazowego jako zintegrowanego, innowacyjnego i sieciowego produktu turystycznego	118 535,25 zł	UE

Rok	Zadanie inwestycyjne	Kwota ogólna	Źródło dofinansowania
	Dotacja celowa z budżetu gminy na finansowanie kosztów rozbudowy remizy OSP w Woli Przybysławskiej	100 000 zł	
	Projekt Ekoenergia dla Gminy Garbów	18 450 zł	UE
	Budowa i modernizacja sieci wodociągowej w Bogucinie, Borkowie, Garbowie, Janowie i Piotrowicach	10 856 zł	Dotacja BP
	Budowa oświetlenia drogowego przy drodze gminnej Nr 105913L w Zagrodach	82 799,20 zł	
2013	Budowa i remonty dróg gminnych	1 097 684 zł	Środki własne / dotacje z BP
	Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Garbów – etap II i etap IV	860 514 zł	UE
	Pomoc finansowa i rzeczowa dla powiatu lubelskiego na remonty dróg powiatowych	743 012,88 zł	
	Utwardzenie dna i odwodnienie wąwozów lessowych w Garbowie	135 167,63 zł	
	Utworzenie pętli rowerowych na obszarze od Kazimierskiego do Kozłowieckiego Parku Krajobrazowego jako zintegrowanego, innowacyjnego i sieciowego produktu turystycznego	155 835,14 zł	UE
	Projekt Ekoenergia dla Gminy Garbów	354 597 zł	UE
	Budowa oświetlenia drogowego	10 507 zł	
	Utwardzenie dna i odwodnienie wąwozów lessowych w Garbowie	135 168 zł	
	Budowa i modernizacja sieci wodociągowej w Bogucinie, Borkowie, Garbowie, Janowie i Piotrowicach	39 287 zł	Dotacja BP
	Remont budynku "starej szkoły" wraz z urządzeniem plenerowego centrum kulturalno-rekreacyjnego w Garbowie	354 597 zł	UE
2014	Budowa i remonty dróg gminnych	2 565 189,25 zł	Środki własne / dotacje z BP
	Pomoc finansowa i rzeczowa dla powiatu lubelskiego na remonty dróg powiatowych	709 740 zł	
	Dotacja celowa na rozbudowę remizy OSP w Woli Przybysławskiej	165 000 zł	
	Projekt Ekoenergia dla Gminy Garbów	1 386 572,41 zł	UE
	Budowa budynku socjalnego na boisku sportowym w Woli Przybysławskiej z przystosowaniem obiektu do organizacji zawodów sportowo-pożarniczych	531 548,11 zł	UE
	Budowa oświetlenia drogowego	106 903 zł	
	Budowa i modernizacja sieci wodociągowej w Bogucinie, Borkowie, Garbowie, Janowie i Piotrowicach	26 699 zł	UE
Razem (wraz z mniejszymi projektami w latach 2006-2014):		36 156 703 zł	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Urzędu Gminy Garbów.

Gmina Garbów była beneficjentem **17 projektów dofinansowanych ze strukturalnych funduszy europejskich** (beneficjentem 1 projektu była Parafia pw. Przemienienia Pańskiego w Garbowie), w tym 11 w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki z Europejskiego Funduszu Społecznego, 2 w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego (dodatkowo 1 projekt realizowany przez parafię), 2 z Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego i 1 w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (Fundusz Spójności). Ich **łącznie wartość wyniosła 20 311 116,57 zł**, zaś otrzymana kwota dofinansowania to **12 860 953,24 zł**.

Tabela 39. Lista projektów dofinansowanych z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Tytuł projektu	Beneficjent	Fundusz/ Program	Działanie	Wartość projektu	Dofinansowanie z UE
EKOENERGIA DLA GMINY GARBÓW	Gmina Garbów	EFRR/RPO	6.2. Energia przyjazna środowisku	6 450 011,84 zł	5 027 705,58 zł
Renowacja neogotyckiego Rzymskokatolickiego Kościoła Parafialnego p.w. Przemienienia Pańskiego w Garbowie, zapewniająca bezpieczeństwo parafian i zwiedzających oraz wzrost atrakcyjności turystycznej gminy i całego obszaru Płaskowyżu Nałęczowskiego	Parafia Rzymskokatolicka pw. Przemienienia Pańskiego w Garbowie	EFRR/RPO	7.1. Infrastruktura kultury i turystyki	3 999 408,17 zł	2 799 585,71 zł
Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Garbów Etap II i Etap IV	Gmina Garbów	EFRR/RPO	6.1. Ochrona i kształtowanie środowiska	5 269 876,67 zł	2 210 593,78 zł
Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Garbów - Etap I	Gmina Garbów	EFRR/ZPORR	3.1. Obszary wiejskie	1 264 149,74 zł	662 206,33 zł
GARBÓW-TERAZ MY	Gmina Garbów/Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Garbowie	EFS/POKL	7.1. Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji	523 394,72 zł	444 885,51 zł
miniPrzedszkole przy wiejskiej szkole	Gmina Garbów	EFS/POKL	9.1. Wyrównywanie szans edukacyjnych i zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych świadczonych w systemie oświaty	518 090,00 zł	440 376,50 zł
Rewitalizacja budynku pałacu w Garbowie - etap I: prace zabezpieczające trwałość budynku wraz z remontem dachu i elewacji	Gmina Garbów	EFS/ZPORR	3.5. Lokalna infrastruktura społeczna	1 203 731,05 zł	355 513,61 zł

Tytuł projektu	Beneficjent	Fundusz/ Program	Działanie	Wartość projektu	Dofinansowanie z UE
Wektor -> sukces	Gmina Garbów/Zespół Szkół w Garbowie Publiczne Gimnazjum w Garbowie	EFS/POKL	9.1. Wyrównywanie szans edukacyjnych i zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych świadczonych w systemie oświaty	193 271,00 zł	164 280,35 zł
Sapere aude	Gmina Garbów/Zespół Szkół w Przybysławicach Szkoła Podstawowa im. Bolesława Prusa w Przybysławicach	EFS/POKL	9.1. Wyrównywanie szans edukacyjnych i zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych świadczonych w systemie oświaty	170 369,67 zł	144 814,22 zł
Indywidualizacja procesu nauczania i wychowania uczniów klas I-III szkół podstawowych	Gmina Garbów	EFS/POKL	9.1. Wyrównywanie szans edukacyjnych i zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych świadczonych w systemie oświaty	167 143,20 zł	142 071,72 zł
Szkoła dla Nas	Gmina Garbów/Szkoła Podstawowa im. Zofii Trzczińskiej - Kamińskiej w Leścach	EFS/POKL	9.1. Wyrównywanie szans edukacyjnych i zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych świadczonych w systemie oświaty	136 039,50 zł	115 633,58 zł
W Gminie Garbów Jaś i Ola chodzą do przedszkola	Gmina Garbów	EFS/POKL	9.1. Wyrównywanie szans edukacyjnych i zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych świadczonych w systemie oświaty	111 999,00 zł	95 199,15 zł
NOWE SZANSE - LEPSZE WYNIKI	Gmina Garbów/Szkoła Podstawowa im. Wandy Chotomskiej w Bogucinie	EFS/POKL	9.1. Wyrównywanie szans edukacyjnych i zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych świadczonych w systemie oświaty	95 860,04 zł	81 481,03 zł
Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów SP w Garbowie	Gmina Garbów/Zespół Szkół w Garbowie Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej w Garbowie	EFS/POKL	9.1. Wyrównywanie szans edukacyjnych i zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych świadczonych w systemie oświaty	74 140,85 zł	63 019,72 zł
"Szkoła wiejska - szansą na sukces"	Gmina Garbów/Szkoła Podstawowa w Woli Przybysławskiej	EFS/POKL	9.1. Wyrównywanie szans edukacyjnych i zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych świadczonych w systemie oświaty	69 071,12 zł	58 710,45 zł

Tytuł projektu	Beneficjent	Fundusz/ Program	Działanie	Wartość projektu	Dofinansowanie z UE
Od dwulatka do stulatka	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Inicjatyw Lokalnych i Oświatowych „WEKTOR” w Garbowie	EFS/POKL	9.5. Oddolne inicjatywy edukacyjne na obszarach wiejskich	46 160,00 zł	39 236,00 zł
Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Garbów	Gmina Garbów	FS/POIiŚ	IX.3. Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej	18 400,00 zł	15 640,00 zł
Razem:				20 311 116,57 zł	12 860 953,24 zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.mapadotacji.gov.pl.

Ponadto, Gmina Garbów była beneficjentem 14 projektów w ramach funduszy Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013. Łączną kwota wartości projektów wyniosła ponad 5,2 mln zł, zaś wartość otrzymanego dofinansowania to ponad 2,6 mln zł.

Tabela 40. Lista projektów dofinansowanych z funduszy Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich.

Tytuł projektu	działanie	wartość projektu	dofinansowanie z UE
Z kamerą po Gminie Garbów - promocja Gminy Garbów i obszaru LGD poprzez film ukazujący walory kulturowe, krajobrazowe i historyczne gminy	413. "Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju" z zakresu małych projektów	13 500,00	8 960,00
Budowa placu zabaw dla dzieci z elementami urządzeń gimnastycznych dla dorosłych w miejscowości Wola Przybysławska	413. "Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju" z zakresu małych projektów	31 579,14	24 999,00
Budowa placu zabaw dla dzieci z elementami urządzeń gimnastycznych dla dorosłych w miejscowości Piotrowice Wielkie wraz z oświetleniem wykorzystującym odnawialne źródła energii	413. "Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju" z zakresu małych projektów	48 358,55	25 000,00
Eko edukacja i rekreacja – budowa placu zabaw z elementami urządzeń gimnastycznych w Borkowie z oświetleniem ekologicznym	413. "Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju" z zakresu małych projektów	45 759,93	23 841,60
Budowa budynku socjalnego na boisku sportowym na działce 2638/74 w Woli Przybysławskiej z przystosowaniem obiektu do zawodów sportowo-pożarniczych	413. "Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju" - odnowa i rozwój wsi	517 626,76	313 737,00
Remont budynku "starej szkoły" wraz z urządzeniem plenerowego centrum kulturalno-rekreacyjnego w Garbowie	414. "Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju" - odnowa i rozwój wsi	377 967,20	243 042,00
Budowa placu zabaw z urządzeniami dla dorosłych w Garbowie	413. "Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju" z zakresu małych projektów	32 115,40	19 819,23
Rozbudowa systemu gospodarki ściekowej w gminie Garbów poprzez remont oczyszczalni ścieków w Garbowie oraz budowę przydomowych oczyszczalni ścieków w miejscowościach Gutanów i Wola Przybysławskiej	321. "Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej"	1 296 881,11	310 448,00

Tytuł projektu	działanie	wartość projektu	dofinansowanie z UE
Rozbudowa sytemu gospodarki wodnościekowej w Gminie Garbów-modernizacja stacji wodociągowej i budowa kanalizacji sanitarnej w Garbowie etap III	322 "Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej"	1 888 831,00	1 062 071,00
Zagospodarowanie otoczenia pałacu w Garbowie	313,322,323 "Odnowa i rozwój wsi	737 179,00	446 297,00
Zagospodarowanie działki nr 730/4 w miejscowości Bogucin na cele rekreacyjne i integracyjne	413. "Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju" - odnowa i rozwój wsi	141 088,95	76 776,00
Wzmocnienie potencjału Kół Gospodyń Wiejskich poprzez zakup elementów strojów ludowych	413. "Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju" z zakresu małych projektów	29 968,52	18 159,93
LGD dla dzieci: plac zabaw i festyn rodzinny w Garbowie	4.13 "Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju z zakresu małych projektów	37 679,97	22 155,97
Multimedialna Izba Tradycji w Garbowie	413. "Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju" z zakresu małych projektów	35 285,08	19 306,05
Razem:		5 233 820,61 zł	2 614 612,78 zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych dostarczonych przez Urząd Gminy Garbów.

6.3. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne

Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne ma istotne znaczenie dla obecnych i potencjalnych mieszkańców, władz samorządowych i przede wszystkim inwestorów. Planowanie przestrzenne jest silnie związane z zasadami korzystania z nieruchomości, a także z obrotem nimi. Sporządzanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego pomaga w ustalaniu przeznaczenia terenu, rozmieszczaniu inwestycji celu publicznego oraz określaniu sposobów zagospodarowania i warunków zabudowy terenu.

Według danych GUS z 2014 r. **100% powierzchni Gminy Garbów** (10 258 ha) było **objęte obowiązującymi planami zagospodarowania przestrzennego**. Jest to 4 wynik w powiecie lubelskim.

Tabela 41. Powierzchnia gmin powiatu lubelskiego objęta obowiązującymi planami zagospodarowania przestrzennego w 2014 roku.

Miejsce	Gmina	Powierzchnia gminy objęta obowiązującymi planami zagospodarowania przestrzennego (ha)	Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni (%)
1	Gmina Wysokie	11 400	100,1
2	Gmina Bychawa	14 634	100,0
3	Gmina Strzyżewice	10 884	100,0
4	Gmina Garbów	10 258	100,0
5	Gmina Niemce	14 103	99,9
6	Gmina Jabłonna	13 098	99,8
7	Gmina Wólka	7 265	99,8

Miejsce	Gmina	Powierzchnia gminy objęta obowiązującymi planami zagospodarowania przestrzennego (ha)	Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni (%)
8	Gmina Borzechów	6 689	99,2
9	Gmina Niedzwica Duża	10 176	95,3
10	Gmina Jastków	10 733	94,9
11	Gmina Bełżyce	10 564	78,9
12	Gmina Konopnica	2 224	23,9
13	Gmina Głusk	406	6,3
14	Gmina Krzczonów	0	0,0
15	Gmina Wojciechów	0	0,0
16	Gmina Zakrzew	0	0,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

6.4. Wizerunek gminy

Obecnie **bardzo trudno mówić o posiadaniu przez gminę spójnego, przemyślanego wizerunku**. Gmina Garbów posiada **herb oraz flagę**, z którymi możliwa jest jej identyfikacja. Gmina nie posiada jednakże własnego hejnału, ani patrona. **Nie posiada także opracowanego dokumentu strategicznego dotyczącego promocji gminy** oraz elementów Systemu Identyfikacji Wizualnej.

Zdjęcie 8. Herb Gminy Garbów.

Źródło: https://pl.wikipedia.org/wiki/Garb%C3%B3w_%28powiat_lubelski%29#/media/File:POL_gmina_Garb%C3%B3w_COA.svg.

Herbem Gminy Garbów jest w polu czerwonym lew złoty wspięty z rozdwojonym ogonem.

Zdjęcie 9. Flaga Gminy Garbów.

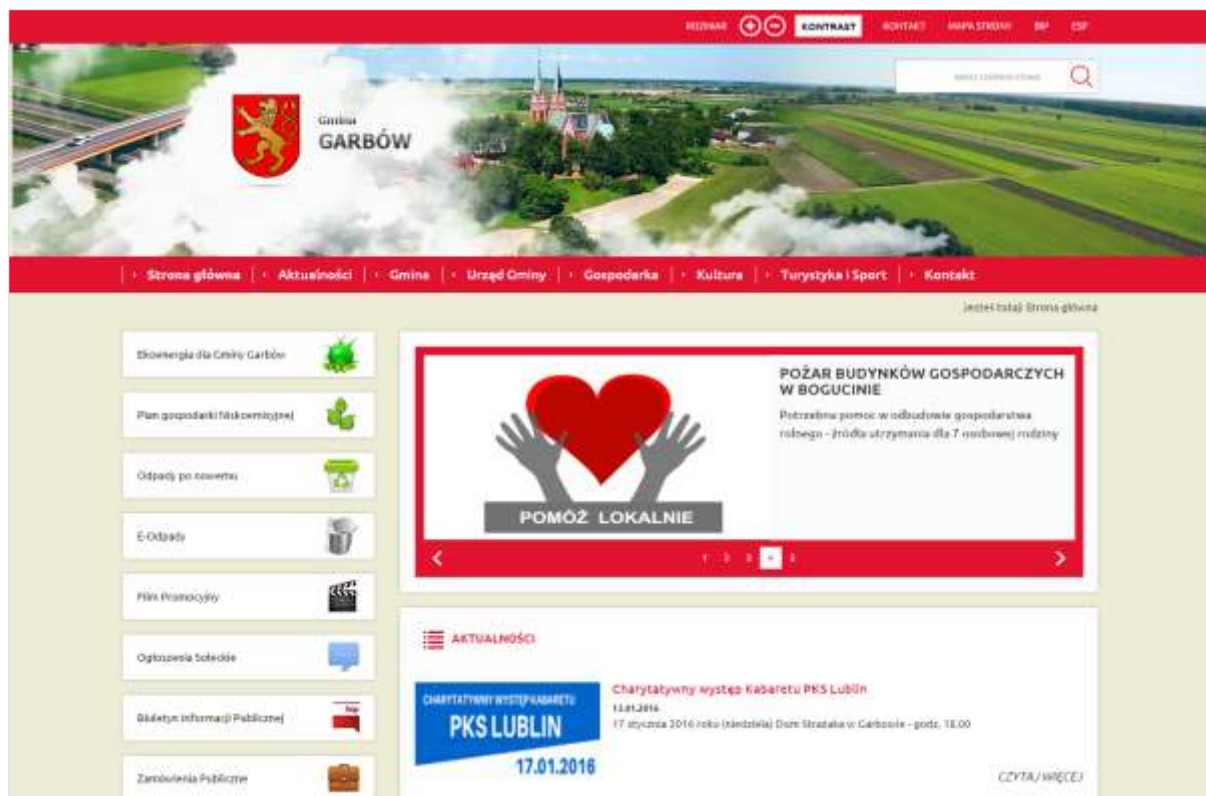
Źródło: <http://www.crwflags.com/fotw/flags/pl-lu-ga.html>.

Flaga Gminy przedstawia płat materii składający się z dwóch pasów poziomych, żółtego i czerwonego o równej szerokości.

W oparciu kolorystkę herbu i flagi, powstała strona internetowa Gminy Garbów, na której w atrakcyjny graficznie sposób prezentowane są treści interesujące dla mieszkańców. Większego wyeksponowania i uzupełnienia wymagają materiały przeznaczone dla przedsiębiorców i inwestorów. Strona stanowi podstawowe narzędzie informacyjne władz gminy.

Gmina nie posiada oficjalnego profilu (*fanpage*) na portalu społecznościowym Facebook.

Zdjęcie 10. Strona główna internetowego serwisu Gminy Garbów.

Źródło: www.garbow.pl.

Ciekawym aspektem w kontekście wizerunku gminy jest zrealizowany 17-minutowy **film promocyjny**, który ukazuje walory kulturowe, historyczne i krajobrazowe gminy. Film został zrealizowany w ramach projektu: Promocja Gminy Garbów i obszaru LGD Kraina Wokół Lublina

Zdjęcie 11. Kadr z filmu promocyjnego Gminy Garbów.

Źródło: <https://www.youtube.com/watch?v=0ca9WQosuuc>.

6.5. Jakość kapitału społecznego

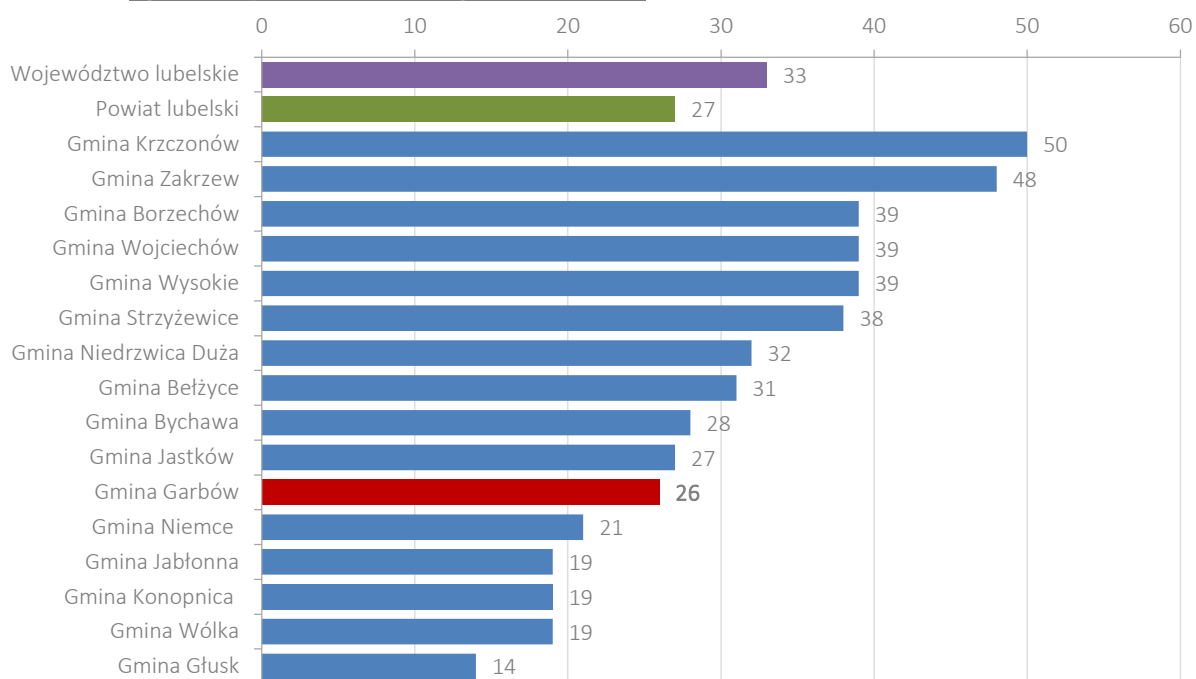
Organizacje pozarządowe

Organizacje pozarządowe stanowią istotny element społeczeństwa obywatelskiego. Oprócz bezpośrednich korzyści, aktywność organizacji pozarządowych przynosi także szereg korzyści pośrednich, niekiedy równie istotnych jak te podstawowe, do których należą m.in.: tworzenie miejsc pracy, wypełnianie usługami bądź dobrami nisz, którymi rynek ani państwo nie są zainteresowane⁴¹. Dane liczbowe dotyczące organizacji pozarządowych – stowarzyszeń, fundacji i organizacji społecznych zostały zaczerpnięte z Banku Danych Lokalnych GUS, rejestru prowadzonego przez Starostę, rejestru Wojewódzkiego Związku Kółek i Organizacji Rolniczych i pochodzą z końca 2014 roku.

W Gminie Garbów w wymienionym okresie **wskaźnik aktywności obywatelskiej (WAO)** (liczba stowarzyszeń, fundacji i organizacji społecznych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców) **wynosił 26**. Jest to wynik w dolnej części klasyfikacji gmin powiatu lubelskiego i jest to liczba znacząco niższa niż w przypadku liderującego Krzczonowa WAO = 50. „Nasylenie” organizacjami pozarządowymi działającymi w Gminie Garbów jest także niższe od średniej zarówno w powiecie lubelskim, jak i województwie lubelskim.

⁴¹ Na podstawie www.osektorze.ngo.pl.

Wykres 92. Wskaźnik aktywności obywatelskiej - liczba stowarzyszeń, fundacji i organizacji społecznych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców - w województwie lubelskim, powiecie lubelskim i gminach powiatu lubelskiego w 2014 roku.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Wśród organizacji pozarządowych działających na terenie Gminy Garbów, znajdujących się w Krajowym Rejestrze Sądowym, są:

Tabela 42 Lista organizacji pozarządowych z obszaru Gminy Garbów wpisanych do Krajowego Rejestru Sądowego i rejestru Starosty Lubelskiego (kolejność alfabetyczna).

Lp.	Nazwa	Miejscowość
1.	BOGUCKI KLUB SPORTOWY	Bogucin
2.	FUNDACJA ROZWOJU AKTYWNOŚCI LOKALNEJ	Wola Przybysławska
3.	GARBOWSKIE TOWARZYSTWO SPORTOWE „ZAWISZA” GARBÓW	Garbów
4.	GMINNY ZWIĄZEK ROLNIKÓW KÓŁEK I ORGANIZACJI ROLNICZYCH W GARBOWIE	Garbów
5.	KÓŁKO ROLNICZE W KAROLINIE	Karolin
6.	KÓŁKO ROLNICZE W WOLI PRZYBYSŁAWSKIEJ	Wola Przybysławska
7.	LUDOWY KLUB SPORTOWY W WOLI PRZYBYSŁAWSKIEJ	Wola Przybysławska
8.	OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W LEŚCACH	Leśce
9.	OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W BORKOWIE	Borków
10.	OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W GARBOWIE	Garbów
11.	OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W GUTANOWIE	Gutanów
12.	OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W JANOWIE	Janów
13.	OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W PIOTROWICACH WIELKICH	Piotrowice Wielkie

14.	OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W WOLI PRZYBYSŁAWSKIEJ	<i>Wola Przybysławska</i>
15.	REJONOWY ZWIĄZEK PLANTATORÓW BURAKA CUKROWEGO W GARBOWIE	<i>Garbów</i>
16.	STOWARZYSZENIE "MÓJ BOGUCIN"	<i>Bogucin</i>
17.	STOWARZYSZENIE "NASZ GUTANÓW"	<i>Gutanów</i>
18.	STOWARZYSZENIE NA RZECZ OPTIMALIZACJI I ROZWOJU ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII	<i>Zagrody</i>
19.	STOWARZYSZENIE NA RZECZ ROZWOJU INICJATYW LOKALNYCH I OŚWIATOWYCH "WEKTOR" W GARBOWIE	<i>Garbów</i>
20.	STOWARZYSZENIE ROZWOJU WSI BORKÓW I JANÓW	<i>Borków</i>
21.	STOWARZYSZENIE ROZWOJU WSI LEŚCE	<i>Leśce</i>
22.	TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ ZIEMI GARBOWSKIEJ	<i>Garbów</i>
23.	UCZNIOWSKI KLUB SPORTOWY „JUNIOR” PRZY ZESPOLE SZKÓŁ W PRZYBYSŁAWICACH	<i>Przybysławice</i>
24.	WSPÓLNOTA GARBOWSKA	<i>Garbów</i>

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://ems.ms.gov.pl/krs/wyszukiwaniepodmiotu?t:lb=t> oraz danych dostarczonych przez Urząd Gminy Garbów.

Ponadto działają organizacje pozarządowe wpisane do innych rejestrów:

- » Koło Gospodyń Wiejskich w Garbowie
- » Koło Gospodyń Wiejskich w Bogucinie
- » Koło Gospodyń Wiejskich w Borkowie
- » Koło Gospodyń Wiejskich w Gutanowie
- » Koło Gospodyń Wiejskich w Janowie
- » Koło Gospodyń Wiejskich w Leścach
- » Koło Gospodyń Wiejskich w Karolinie
- » Koło Gospodyń Wiejskich w Przybysławicach
- » Koło Gospodyń Wiejskich w Piotrowicach Wielkich
- » Koło Gospodyń Wiejskich w Zagrodach
- » Koło Gospodyń Wiejskich w Woli Przybysławskiej
- » Koło nr 11 Polskiego Związku Emerytów Rencistów i Inwalidów w Garbowie
- » Koło nr 12 Polskiego Związku Emerytów Rencistów i Inwalidów w Gutanowie
- » Koło nr 15 Polskiego Związku Emerytów Rencistów i Inwalidów w Zagrodach

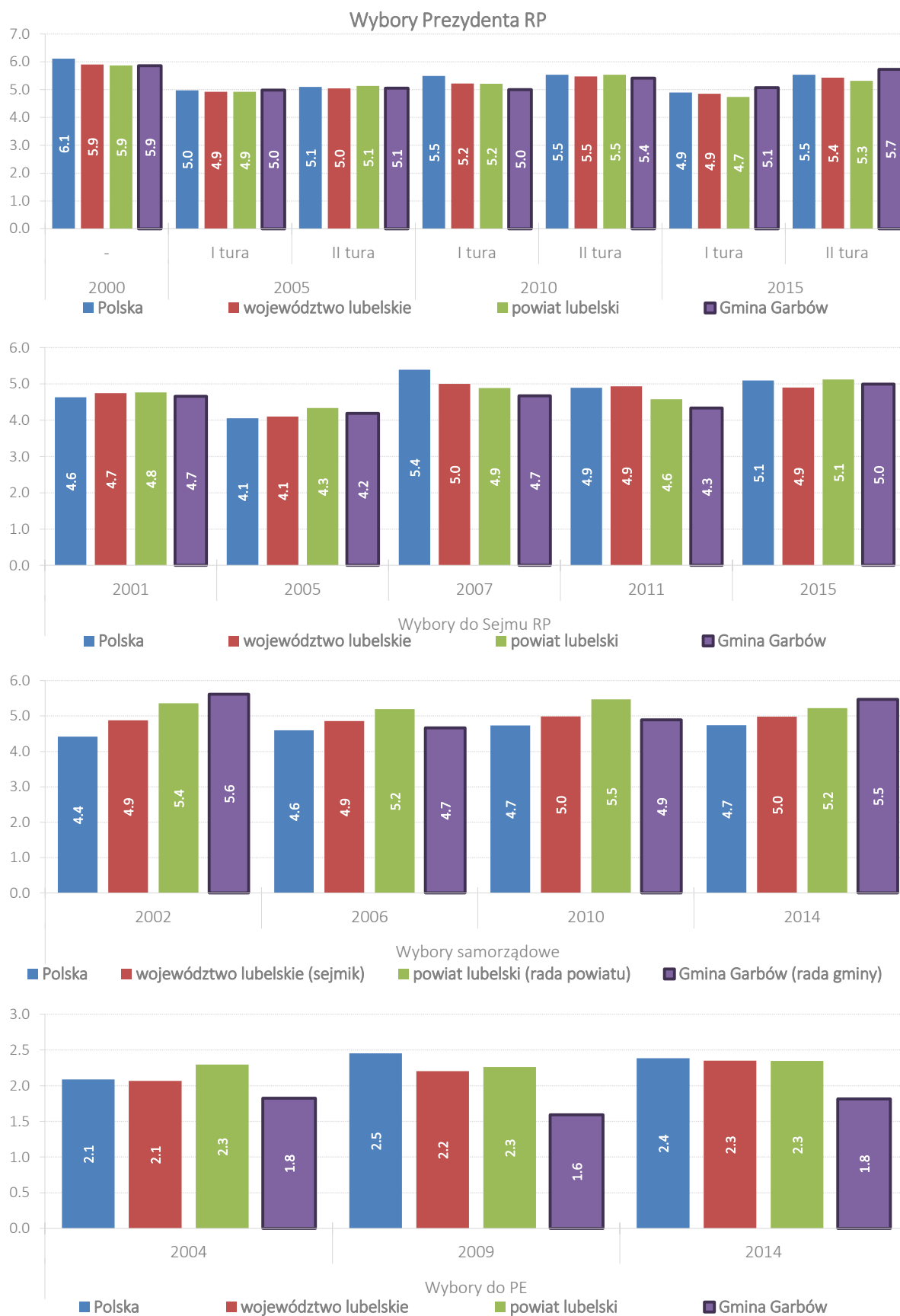
Frekwencja wyborcza

Jednym ze sposobów analizowania aktywności obywatelskiej jest weryfikacja frekwencji wyborczej. Uważa się bowiem, że im wyższy udział mieszkańców w akcie głosowania tym wyższa świadomość społeczna, jak również chęć uczestnictwa w życiu publicznym.

W Gminie Garbów w 10 na 19 głosowań wyborczych od 2000 roku, frekwencja była niższa niż średnia ogólnopolska, jednakże różnice te, z wyjątkiem wyborów do Parlamentu Europejskiego, były niewielkie. Szczególną popularnością cieszyły się wybory samorządowe do Rady Gminy Garbów oraz wybory Prezydenta RP. Aktywność wyborczą mieszkańców Gminy Garbów należy ocenić jako będącą na **dobrym poziomie**.

Stosunkowo wysoka frekwencja wyborcza w Gminie Garbów, w połączeniu z przeciętnym wskaźnikiem NGO na 10 tys. mieszkańców, wskazują na zwiększony potencjał w aspekcie aktywności społecznej ludności Gminy Garbów.

Wykres 93. Porównanie frekwencji wyborczej w Gminie Garbów, powiecie lubelskim, woj. lubelskim i Polsce w różnych typach wyborów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PKW.

ANALIZA REGIOSTRATEG – BENCHMARKING GMINY GARBÓW

1. METODOLOGIA ANALIZY REGIOSTRATEG

Analiza atrakcyjności i potencjału rozwojowego jest przeprowadzana za pomocą autorskiego narzędzia Polskiej Agencji Rozwoju Regionalnego „PARR” o nazwie **RegioStrateg**. Opiera się na zestawieniu ściśle dobranych aktualnych (stan na dzień: 31 grudnia 2013 roku)⁴² **120 wskaźników** statystycznych pochodzących z Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego. Dzięki temu, że wszystkie dane mają to samo wiarygodne i rzetelne źródło możliwe jest ich porównywanie i analizowanie. Wskaźniki zostały zestawione w 8 kategoriach i po stosownym przeliczeniu określają atrakcyjność danej JST i jej perspektywy rozwojowe.

W analizie wykorzystano **120 wyselekcjonowanych wskaźników statystycznych podzielonych na 8 kategorii:**

ikona	nazwa kategorii
	Demografia
	Rynek pracy
	Infrastruktura techniczna
	Mieszkalnictwo
	Potencjał społeczny i kulturalny
	Wykształcenie i szkolnictwo
	Przedsiębiorczość
	Stabilność finansowa JST

⁴² W metodologii zastosowano dane pochodzące z 31.12.2014 roku, natomiast w przypadku 3 wskaźników, ze względu na brak dostępności danych z 31.12.2013 r., wykorzystano starsze, tj.:

- % ludności z wykształceniem zasadniczym zawodowym – 2002 r. (Narodowy Spis Powszechny)
- % ludności z wykształceniem wyższym – 2002 r. (Narodowy Spis Powszechny); % ludności z wykształceniem podstawowym ukończonym, podstawowym nieukończonym i bez wykształcenia – 2002 r. (NSP).

Wykres 94. Schemat analizy RegioStrateg.

Źródło: opracowanie własne PARR przy wykorzystaniu szablonu freepik.com.

Tabela 43. Zestawienie i kategoryzacja wskaźników analiz RegioStrateg.

kategoria	wskaźnik
Demografia 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba ludności 2. Gęstość zaludnienia (ludność na 1 km²) 3. Wskaźnik obciążenia demograficznego wiekiem poprodukcyjnym 4. Wskaźnik obciążenia ekonomicznego 5. % osób w wieku przedprodukcyjnym 6. % osób w wieku produkcyjnym 7. Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców 8. Liczba małżeństw zawartych na 1000 mieszkańców 9. Saldo migracji na 1000 mieszkańców 10. Długookresowa dynamika zmian liczby ludności (% zmiany w stosunku do 2002 roku) 11. Długookresowa dynamika zmian wskaźnika obciążenia demograficznego wiekiem poprodukcyjnym (% zmiany w stosunku do 2002 roku)

kategoria	wskaźnik
<p>Rynek pracy</p> 	<p>12. Liczba pracujących na 1000 mieszkańców 13. Liczba bezrobotnych na 1000 mieszkańców 14. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym 15. Liczba uczniów szkół zasadniczych 16. % ludności z wykształceniem zasadniczym zawodowym 17. Liczba osób bezrobotnych na przypadającą na 1 osobę pracującą 18. Roczna zmiana liczby osób pracujących (rok poprzedni = 100) 19. Roczna zmiana liczby osób bezrobotnych (rok poprzedni = 100) 20. % wydatków w budżecie gminy na pomoc społeczną 21. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem 22. % ludności utrzymującej się ze źródeł niezarobkowych 23. Długookresowa dynamika zmian liczby osób bezrobotnych na 1 osobę pracującą (% zmiany w stosunku do 2003 roku)</p>
<p>Infrastruktura techniczna</p> 	<p>24. % ludności korzystającej z wodociągu 25. % ludności korzystającej z kanalizacji 26. % ludności korzystającej z gazu 27. Wydatki budżetu gminy na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska na 1 mieszkańca 28. % wydatków budżetu gminy na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska 29. Wydatki budżetu gminy na transport i łączność na 1 mieszkańca 30. % wydatków budżetu gminy na transport i łączność 31. Wydatki na drogi publiczne (udział w wydatkach ogółem) 32. % ludności korzystającej z kanalizacji do % ludności korzystającej z wodociągu 33. Powierzchnia gminy objęta obowiązującymi planami zagospodarowania przestrzennego ogółem 34. Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem 35. Długookresowa dynamika zmian długość czynnej sieci wodociągowej - zmiana w stosunku do 2002 roku (rok 2002 = 100) 36. Długookresowa dynamika zmian długość czynnej sieci kanalizacyjnej - zmiana w stosunku do 2002 roku (rok 2002 = 100)</p>
<p>Mieszkalnictwo</p> 	<p>37. % mieszkań wyposażonych w wodociąg 38. % mieszkań wyposażonych w ustęp spłukiwany 39. % mieszkań wyposażonych w łazienkę 40. % mieszkań wyposażonych w centralne ogrzewanie 41. % mieszkań wyposażonych w gaz z sieci 42. % ludności obsługiwanej przez oczyszczalnię ścieków (miejskie i wiejskie) 43. Liczba mieszkań na 1 mieszkańca 44. Powierzchnia użytkowa mieszkań na 1 osobę 45. Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 mieszkańców 46. Iłby oddane do użytkowania na 1000 mieszkańców 47. Powierzchnia użytkowa mieszkań oddanych do użytkowania 48. % wydatków w budżecie gminy na gospodarkę mieszkaniową</p>

kategoria	wskaźnik
<p data-bbox="231 719 451 786">Potencjał społeczny i kulturalny</p> 	<p data-bbox="541 259 1070 286">49. Zakłady opieki zdrowotnej na 10.000 mieszkańców</p> <p data-bbox="541 311 847 338">50. Liczba ludności na 1 aptekę</p> <p data-bbox="541 362 1078 389">51. % wydatków w budżecie gminy na ochronę zdrowia</p> <p data-bbox="541 414 1134 441">52. Podstawowa opieka zdrowotna - porady na 1 mieszkańca</p> <p data-bbox="541 465 1198 492">53. Domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice na 10.000 mieszkańców</p> <p data-bbox="541 517 1262 544">54. Placówki biblioteczne (biblioteki i filie ogółem) na 10.000 mieszkańców</p> <p data-bbox="541 568 1102 595">55. Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 mieszkańców</p> <p data-bbox="541 620 991 647">56. Wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika</p> <p data-bbox="541 672 1166 698">57. Liczba zwiedzających muzea i oddziały na 1000 mieszkańców</p> <p data-bbox="541 723 927 750">58. Widzowie kin na 1000 mieszkańców</p> <p data-bbox="541 775 1302 815">59. Miejsca rzeczywiste (łącznie z oddziałami) w żłobkach w stosunku do dzieci w wieku 0-3 lata</p> <p data-bbox="541 840 983 902">60. % wydatków w budżecie gminy na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego</p> <p data-bbox="541 927 767 954">61. Miejsca noclegowe</p> <p data-bbox="541 978 1390 1041">62. Dynamika zmian liczby miejsc noclegowych całorocznych w turystycznych obiektach zbiorowego zakwaterowania (rok poprzedni=100)</p> <p data-bbox="541 1066 1214 1093">63. Korzystający z noclegów w obiektach zbiorowego zakwaterowania</p> <p data-bbox="541 1117 1302 1180">64. Dynamika zmian liczby udzielonych noclegów w turystycznych w obiektach zbiorowego zakwaterowania (rok poprzedni=100)</p> <p data-bbox="541 1205 1230 1232">65. Łączna powierzchnia parków narodowych i parków krajobrazowych</p> <p data-bbox="541 1256 767 1283">66. Powierzchnia lasów</p> <p data-bbox="541 1308 1286 1335">67. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10.000 mieszkańców</p> <p data-bbox="541 1359 1062 1386">68. % wydatków w budżecie gminy na kulturę fizyczną</p> <p data-bbox="541 1411 1230 1438">69. Kluby sportowe na 1000 mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym</p>
<p data-bbox="220 1619 464 1686">Poziom wykształcenia i szkolnictwo</p> 	<p data-bbox="541 1456 943 1482">70. % ludności z wykształceniem wyższym</p> <p data-bbox="541 1507 1334 1534">71. Efektywność wydatków oświatowych (subwencje na zadania oświatowe = 100)</p> <p data-bbox="541 1559 1390 1621">72. Miejsca w placówkach wychowania przedszkolnego w stosunku do dzieci w wieku 3-6 lat</p> <p data-bbox="541 1646 983 1673">73. Liczba uczniów liceów ogólnokształcących</p> <p data-bbox="541 1697 1286 1760">74. % ludności z wykształceniem podstawowym ukończonym, podstawowym nieukończonym i bez wykształcenia</p> <p data-bbox="541 1785 1310 1848">75. Uczniowie szkół podstawowych przypadający na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów</p> <p data-bbox="541 1872 1310 1935">76. Uczniowie gimnazjów przypadający na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów</p> <p data-bbox="541 1960 1102 1986">77. Współczynnik skolaryzacji brutto (szkoły podstawowe)</p> <p data-bbox="541 2011 999 2038">78. Współczynnik skolaryzacji brutto (gimnazja)</p>

kategoria	wskaźnik
<p>Przedsiębiorczość</p> 	<p>79. Wskaźnik przedsiębiorczości</p> <p>80. Dynamika zmian wskaźnika przedsiębiorczości (rok poprzedni = 100)</p> <p>81. Podmioty na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym</p> <p>82. Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności</p> <p>83. Jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności</p> <p>84. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym</p> <p>85. Podmioty nowo zarejestrowane na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym</p> <p>86. % firm działających w usługach rynkowych</p> <p>87. % firm działających w usługach nierynkowych</p> <p>88. Liczba mikro przedsiębiorstw (0-9 prac.)</p> <p>89. Liczba małych przedsiębiorstw (10-49 prac.)</p> <p>90. Liczba średnich przedsiębiorstw (50-249 prac.)</p> <p>91. Liczba dużych przedsiębiorstw (250-999 prac.)</p> <p>92. Liczba dużych przedsiębiorstw (powyżej 1000 prac.)</p> <p>93. Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego (sektor prywatny)</p> <p>94. Długookresowa dynamika zmian wskaźnika przedsiębiorczości - zmiana w stosunku do 2002 roku (rok 2002 = 100)</p>
<p>Stabilność finansowa JST</p> 	<p>95. Dochody gminy</p> <p>96. Dochody gminy na 1 mieszkańca</p> <p>97. Dochody własne na 1 mieszkańca</p> <p>98. Dochody własne na 1 mieszkańca (udział w PIT)</p> <p>99. Dochody własne na 1 mieszkańca (udział w CIT)</p> <p>100. Udział podatku od nieruchomości w dochodach własnych</p> <p>101. Udział podatku rolnego w dochodach własnych</p> <p>102. Środki pozyskane z Unii Europejskiej na finansowanie programów i projektów unijnych (łącznie w latach 2007-2013)</p> <p>103. Środki pozyskane z Unii Europejskiej na finansowanie programów i projektów unijnych na 1 mieszkańca (średnia z lat 2007-2013)</p> <p>104. Udział dochodów własnych w dochodach ogółem</p> <p>105. Wydatki budżetu gminy</p> <p>106. Wydatki budżetu gminy na 1 mieszkańca</p> <p>107. Wydatki majątkowe inwestycyjne na 1 mieszkańca</p> <p>108. Wydatki na administrację publiczną na 1 mieszkańca</p> <p>109. Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem</p> <p>110. Wydatki bieżące na wynagrodzenia na 1 mieszkańca</p> <p>111. Efektywność budżetowa (relacja dochodów do wydatków budżetu gminy)</p> <p>112. Obsługa długu publicznego na 1 mieszkańca</p> <p>113. Dynamika zmian dochodów gminy (rok poprzedni = 100)</p> <p>114. Dynamika zmian wydatków gminy (rok poprzedni = 100)</p> <p>115. Dynamika zmian wydatków majątkowych inwestycyjnych gminy (rok poprzedni = 100)</p> <p>116. Średnia roczna wysokość wydatków inwestycyjnych</p>

kategoria	wskaźnik
	w okresie 2008-2014
	117. Średnia roczna wysokość wydatków inwestycyjnych w okresie 2002-2014
	118. Średni roczny udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w okresie 2008-2014
	119. Długookresowa dynamika zmian dochodów gminy - zmiana w stosunku do 2002 roku (rok 2002 = 100)
	120. Długookresowa dynamika zmian udziału dochodów własnych w dochodach ogółem - zmiana w stosunku do 2002 roku (rok 2002 = 100)

Każdemu z powyższych 120 wskaźników przypisuje się określone wartości statystyczne pochodzące z BDL GUS, a następnie dla każdego wskaźnika zostaje **wyliczona pozycja, którą dana gmina zajmuje na tle innych**. W ramach 8 zdefiniowanych kategorii określa się miejsce (pozycję), które gmina zajmuje na tle pozostałych. Następnie sumuje się pozycje gminy zajmowane w ramach z każdej kategorii. **Suma wszystkich 8 pozycji analizowanej JST w ramach każdej z kategorii tworzy podejście syntetyczne i wskazuje ATRAKCYJNOŚĆ danej gminy w porównaniu z innymi** (im mniejsza suma wszystkich pozycji tym wyższa pozycja gminy).

Natomiast **suma wszystkich pozycji – łącznie dla 120 wskaźników – tworzy ujęcie sumaryczne i wskazuje na POTENCJAŁ ROZWOJOWY gminy w przyszłości** (im mniejsza suma wszystkich miejsc tym wyższa pozycja gminy). Sposób określenia szans rozwojowych gminy w przyszłości opiera się na zbadaniu dysproporcji pomiędzy poszczególnymi wskaźnikami. Im mniejsze dysproporcje i większa spójność wewnętrzna tym większe szanse rozwojowe gminy. Im większe dysproporcje tym szanse na dynamiczny rozwój są ograniczone ze względu na konieczność włożenia większego wysiłku (finansowego, organizacyjnego, inwestycyjnego, promocyjnego, mentalnościowego itd.) w pokonanie barier i słabości rozwojowych.

Analiza atrakcyjności i potencjału rozwojowego pozwala określić:

- ➔ **ranking atrakcyjności JST** – pokazuje miejsce, które JST z analizowanego obszaru zajmują pod względem atrakcyjności,
- ➔ **ranking potencjałów rozwojowych JST** – pokazuje miejsce, które JST z analizowanego obszaru zajmują pod względem potencjału rozwojowego,
- ➔ **indeks atrakcyjności** – obrazuje stan atrakcyjności JST w analizowanym roku⁴³; im wartość bliższa 1,00 tym większa atrakcyjność, im bliższa 0,00 tym niższa,
- ➔ **indeks potencjału rozwojowego** – wskazuje na potencjalne szanse rozwojowe analizowanej JST; im wartość bliższa 1,00 tym większy potencjał rozwojowy, im bliższa 0,00 tym niższy,
- ➔ **współczynnik podobieństwa analizowanego obszaru** – obrazuje w jakim stopniu gmin analizowanego obszaru są do siebie podobne; im wartość bliżej 1,00 tym podobieństwo analizowanych JST większe, im bliżej 0,00 tym mniejsze (0,00 oznacza całkowity brak podobieństwa analizowanych gmin⁴⁴, natomiast 1,00 to całkowite podobieństwo oznaczające, że wszystkie gminy mają identyczną wartość w danym wskaźniku/kategorii),

⁴³ W tym przypadku analizowanym rokiem jest rok 2014.

⁴⁴ Całkowita różnica analizowanych JST w praktyce nigdy nie wystąpi, bowiem nawet największa różnica nie będzie oznaczała tego, że JST są całkowicie różne od siebie.

- **wskaźnik dominacji** – ukazuje, w jakim stopniu analizowana gmina dominuje nad innymi, tzn. zajmuje lepsze (wyższe) miejsca od innych JST (0,00 – zupełny brak dominacji; 1,00 – całkowita dominacja),
- **współczynnik konkurencyjności** – określa, w ramach każdego wskaźnika i kategorii, stopień przewagi lub jej brak w porównaniu z innymi JST; zakłada się, że JST zaczyna osiągać przewagę konkurencyjną, jeżeli przekracza benchmark dla 25% najlepszych gmin; jeżeli wartość współczynnika mieści się w przedziale 0,00-0,99 oznacza to, że JST traci pod względem konkurencyjności (im wartość bliższa 0,00 tym dystans do grupy 25% najlepszych JST większy, im wartość bliższa 0,99 tym dystans mniejszy); natomiast wartość współczynnika powyżej 1,00 oznacza budowanie pozycji konkurencyjnej i im jest większa do >1 tym konkurencyjność większa.

Sposób wyliczenia wskaźników i współczynników oraz ich znaczenie prezentuje poniższy opis:

kategoria	nr	wskaźnik	j.m.	typ zmiennej	Benchmark – 25% najlepszych (wzorzec)	Analizowana gmina	pozycja	Kalkulacja			współczynnik podobieństwa	wskaźnik dominacji	współczynnik konkurencyjności
								podobieństwo analizowanego obszaru	dystans do lidera	konkurencyjność analizowanej gminy			
Demografia	1	Liczba ludności	osoba	St	9 114	9 029	4	0,030	0,13	0,986	0,58	0,49	0,83
	2	Gęstość zaludnienia (ludność na 1 km ²)	osoba	St	98,0	100,0	3	0,245	0,06	1,039			
	3	Wskaźnik obciążenia demograficznego wiekiem poprodukcyjnym	osoba	DSt	30,0	32,0	7	0,871	0,55	0,739			
	4	Wskaźnik obciążenia ekonomicznego	osoba	DSt	60,5	61,8	6	0,605	0,45	0,750			

Numer wskaźnika
Stała wartość dla każdego ze 120 wskaźników

Typ zmiennej:
- **St** – to stymulanta, a więc im wyższa wartość tym lepiej
- **DSt** – to destymulanta, a więc im niższa wartość tym lepiej

Benchmark 25%
Określa stopę odniesienia do 25% najlepszych gmin z danego obszaru. Wartość pokazuje po przekroczeniu jakiej wartości dana JST należy do grupy 25% liderów

Pozycja Gminy
na tle pozostałych analizowanych JST

Podobieństwo obszaru
Określa dystans jaki dzieli najsłabszą gminę od granicy 25% benchmarku najlepszych gmin
Im wartość bliższa 1,00 tym podobieństwo większe, im wartość bliższa 0,00 tym większe dysproporcje

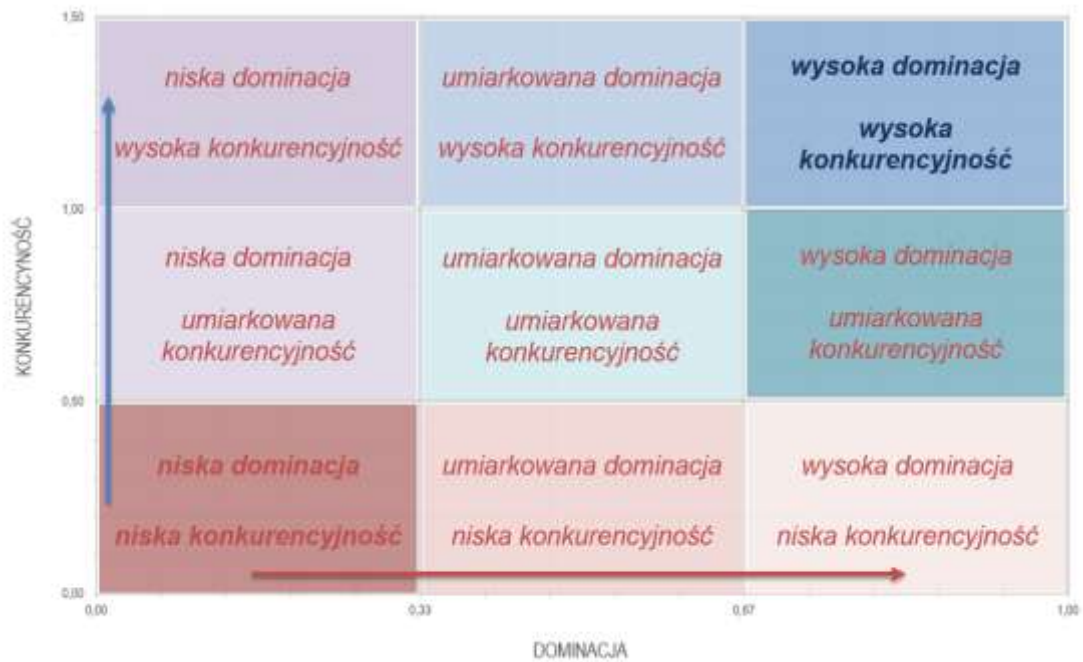
Dystans do lidera
Ukazuje jaka jest różnica pomiędzy analizowaną gminą, a liderem w danym wskaźniku.
Im wartość bliższa 0,00 tym dystans większy, im wartość bliższa 0,99 tym dystans mniejszy.
1,00 – analizowana gmina jest liderem (najlepsza);
0,00 – analizowana gmina jest ostatnia (najgorsza)

Konkurencyjność
Określa, w ramach każdego wskaźnika i kategorii, stopień przewagi lub jej brak w porównaniu z innymi JST.
0,00 – brak konkurencyjności;
1,00 – konkurencyjność analogiczna do gminy rozpoczynającej benchmark 25% najlepszych gmin;
powyżej 1,00 – budowanie pozycji konkurencyjnej, im wartość >1 tym konkurencyjność większa

Dominacja
Określa w ramach każdej kategorii w jakim stopniu analizowana gmina zajmuje lepsze (wyższe) pozycje (miejsca) od innych JST.
0,00 – zupełny brak dominacji (gmina we wszystkich wskaźnikach zajmuje ostatnie miejsce);
1,00 – całkowita dominacja (gmina we wszystkich wskaźnikach zajmuje 1 miejsce)

Przeprowadzona analiza umożliwia stworzenie **macierzy rozwoju** (ogólnej oraz w ramach każdej z kategorii: demografia, rynek pracy, infrastruktura techniczna, mieszkalnictwo, potencjał społeczny i kulturalny, poziom wykształcenia i szkolnictwo, przedsiębiorczość, stabilność finansowa JST). Macierz rozwoju polega na umieszczeniu na 2-osiowym wykresie pozycji gminy, gdzie oś poziomą stanowi „dominacja”, a oś pionową „konkurencyjność”. W zależności od pozycji gminy na macierzy rozwoju mamy do czynienia z różnymi sytuacjami rozwojowymi: od niskiej dominacji i niskiej konkurencyjności po wysoką dominację i wysoką pozycję konkurencyjną. Poszczególne warianty ukazuje poniższy wykres:

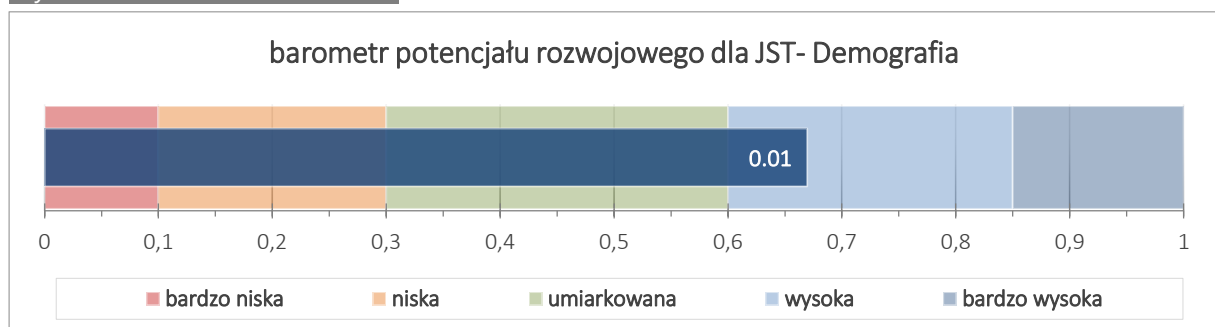
Wykres 95. Schemat macierzy rozwoju.

Źródło: opracowanie własne PARR.

Wyniki analizy zobrazowane są także na **barometrach** – są to specjalne wykresy obrazujące indeksy atrakcyjności i potencjału rozwojowego (w przypadku potencjału rozwojowego również w obszarach poszczególnych kategorii). Barometr jest podzielony na 5 przedziałów, które obrazują stopień osiągniętego poziomu atrakcyjności i potencjału rozwojowego – od bardzo niskiego (kolor czerwony) do bardzo wysokiego (kolor ciemno niebieski).

Wykres 96. Schemat barometru.

Źródło: opracowanie własne PARR.

Sposób analizy danych

Aby skutecznie dokonać analizy porównawczej (benchmarkingowej) atrakcyjności i potencjału rozwojowego należy mieć świadomość następujących informacji:

- » do każdego ze 120 wskaźników przypisane są konkretne dane statystyczne pochodzące z Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego – zapewnia to rzetelność i obiektywizm poprzez porównywanie wszystkich JST na podstawie tego samego źródła danych;
- » każdy wskaźnik ma przypisany konkretny stały numer, który jest niezmienny. Także np. numer wskaźnika 1 to "liczba ludności" , 103 to "środki pozyskane z Unii Europejskiej na finansowanie programów i projektów unijnych (łącznie w latach 2007-2013), a 111 "efektywność budżetowa (relacja dochodów do wydatków budżetu gminy)" i pod tymi numerami wskaźniki występują w całej analizie;
- » jeżeli w analizowanej gminie wartość wybranego wskaźnika wynosi 0 (zero) lub „brak” wówczas automatycznie przypisywane jest gminie ostatnie miejsce w rankingu; możliwa jest taka sytuacja, że wszystkie analizowane gminy mają w określonym wskaźniku przypisane ostatnie pozycje, bowiem na ich terenie np. nie ma kina – wówczas we wskaźnik nr 58 „Widzowie kin na 1000 mieszkańców” wszystkie analizowane JST będą miały przypisane ostatnie pozycje;
- » każda z 8 kategorii ma stały kolor, który jest niezmienny w całej analizie, np. demografia to kolor żółty, przedsiębiorczość niebieski, a potencjał społeczny i kulturalny zielony;
- » w ocenach miejsca (pozycje) 1 (kolor złoty), 2 (kolor srebrny), 3 (kolor brązowy) zawsze są najwyższe i najbardziej pozytywne, natomiast im niższa wartość tym sytuacja JST jest gorsza – najniższe wartości są zawsze zaznaczane czerwonym kolorem (im ciemniejszy odcień czerwonego tym pozycja niższa i sytuacja gorsza);
- » budowanie przewagi konkurencyjnej następuje jeżeli wartość wskaźnika konkurencyjności jest wyższa od 1 – im wartość wyższa od 1 tym przewaga konkurencyjna silniejsza; jeżeli wartość wskaźnika konkurencyjności = 0,00 wówczas dana gmina zajmuje ostatnie miejsce na tle wszystkich analizowanych JST i tym samym w żaden sposób nie może budować nad nimi przewagi konkurencyjnej.

2. ANALIZA ATRAKCYJNOŚCI I POTENCJAŁU ROZWOJOWEGO GMIN POWIATU LUBELSKIEGO

W wyniku analizy został opracowany został **ranking gmin powiatu lubelskiego (16 jednostek)**. W przypadku gmin miejsko-wiejskich Bełżyce i Bychawa, brano pod uwagę statystyki łączne dla obszaru wiejskiego i miejskiego. W analizie gmin w powiecie pozycja każdej z gmin zawierała się w przedziale od „1” (najwyższa) do „16” (najniższa).

Tabela 44. Zestawienie wyników analizy RegioStrateg dla Gminy Garbów w odniesieniu do gmin powiatu lubelskiego.

kategoria	nr wskaźnika	wskaźnik	j.m.	typ zmiennej	benchmark – 25% najlepszych	Gmina Garbów	pozycja	podobieństwo analizowanego obszaru	dystans do lidera	konkurencyjność	współczynnik podobieństwa (kohezynności)	wskaźnik dominacji	współczynnik konkurencyjności
Demografia	1	Liczba ludności	osoba	St	12 290	8 953	9	0,49	0,38	0,643	0,52	0,59	0,80
	2	Gęstość zaludnienia (ludność na 1 km ²)	osoba	St	123,0	87,0	8	0,57	0,43	0,586			
	3	Wskaźnik obciążenia demograficznego wiekiem poprodukcyjnym	osoba	DSt	25,3	26,3	6	0,45	0,78	0,951			
	4	Wskaźnik obciążenia ekonomicznego	osoba	DSt	57,2	56,5	3	0,39	0,97	1,036			
	5	% osób w wieku przedprodukcyjnym	%	St	20,9	19,3	9	0,63	0,55	0,741			
	6	% osób w wieku produkcyjnym	%	St	63,7	63,9	3	0,77	0,97	1,038			
	7	Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców	osoba	St	0,8	0,9	4	0,63	0,73	1,006			
	8	Liczba małżeństw zawartych na 1000 mieszkańców	-	St	5,4	5,5	3	0,49	0,54	1,042			
	9	Saldo migracji na 1000 mieszkańców	osoba	St	8,5	0,3	11	0,39	0,15	0,367			
	10	Długookresowa dynamika zmian liczby ludności (% zmiany w stosunku do 2002 roku)	%	St	17,8	-0,3	10	0,45	0,20	0,406			
	11	Długookresowa dynamika zmian wskaźnika obciążenia demograficznego wiekiem poprodukcyjnym (% zmiany w stosunku do 2002 roku)	%	DSt	-12,0	-11,7	5	0,47	0,83	0,988			

kat	nr	wskaźnik	j.m.	typ	benchmark – 25% najlepszych	Gmina Garbów	pozycja	podobierstwo analizowanego obszaru	dystans do lidera	konkurencyjność	współczynnik podobierstwa (kohezji)	wskaźnik dominacji	współczynnik konkurencyjności
Rynek pracy	12	Liczba pracujących na 1000 mieszkańców	osoba	St	117,4	95,9	6	0,52	0,50	0,739	0,51	0,55	0,76
	13	Liczba bezrobotnych na 1000 mieszkańców	osoba	DSt	36,3	37,6	7	0,54	0,66	0,933			
	14	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	%	DSt	5,7	5,9	6	0,58	0,67	0,930			
	15	Liczba uczniów szkół zasadniczych	uczeń	St	3,5	0,0	16	0,28	0,00	0,000			
	16	% ludności z wykształceniem zasadniczym zawodowym	%	St	20,0	22,8	1	0,61	1,00	1,199			
	17	Liczba osób bezrobotnych na przypadającą na 1 osobę pracującą	osoba	DSt	0,4	0,4	7	0,47	0,87	0,962			
	18	Roczna zmiana liczby osób pracujących (rok poprzedni = 100)	-	St	107,8	98,5	14	0,54	0,17	0,269			
	19	Roczna zmiana liczby osób bezrobotnych (rok poprzedni = 100)	-	DSt	82,7	89,9	14	0,52	0,26	0,317			
	20	% wydatków w budżecie gminy na pomoc społeczną	%	DSt	14,9	14,4	4	0,43	0,83	1,073			
	21	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem	%	DSt	6,7	6,2	3	0,39	0,85	1,055			
	22	% ludności utrzymującej się ze źródeł niezarobkowych	%	DSt	16,9	16,5	4	0,74	0,41	1,070			
	23	Długookresowa dynamika zmian liczby osób bezrobotnych na 1 osobę pracującą (% zmiany w stosunku do 2003 roku)	%	DSt	-44,8	-27,4	13	0,52	0,41	0,548			

katgoria	nr wskaźnika	wskaźnik	j.m.	typ zmiennej	benchmark – 25% najlepszych	Gmina Garbów	pozycja	podobieństwo analizowanego obszaru	dystans do lidera	konkurencyjność	współczynnik podobieństwa (kohezyjności)	wskaźnik dominacji	współczynnik konkurencyjności
Infrastruktura techniczna	24	% ludności korzystającej z wodociągu	%	St	93,2	85,7	8	0,78	0,82	0,900	0,51	0,55	0,87
	25	% ludności korzystającej z kanalizacji	%	St	23,2	17,0	7	0,44	0,35	0,734			
	26	% ludności korzystającej z gazu	%	St	57,0	0,2	13	0,57	0,00	0,004			
	27	Wydatki budżetu gminy na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska na 1 mieszkańca	PLN	St	341,5	304,5	5	0,38	0,31	0,857			
	28	% wydatków budżetu gminy na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska	%	St	11,3	10,5	5	0,41	0,37	0,903			
	29	Wydatki budżetu gminy na transport i łączność na 1 mieszkańca	PLN	St	418,0	425,8	3	0,54	0,73	1,030			
	30	% wydatków budżetu gminy na transport i łączność	%	St	14,5	14,6	4	0,57	0,76	1,012			
	31	Wydatki na drogi publiczne (udział w wydatkach ogółem)	%	St	9,4	11,8	2	0,48	0,81	1,353			
	32	% ludności korzystającej z kanalizacji do % ludności korzystającej z wodociągu	-	St	0,3	0,2	8	0,39	0,29	0,730			
	33	Powierzchnia gminy objęta obowiązującymi planami zagospodarowania przestrzennego ogółem	ha	St	11 013,0	10 242,0	8	0,63	0,70	0,930			
	34	Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem	%	St	99,8	99,8	5	0,81	1,00	1,000			
	35	Długookresowa dynamika zmian długość czynnej sieci wodociągowej - zmiana w stosunku do 2002 roku (rok 2002 = 100)	-	St	128,1	103,4	13	0,25	0,00	0,212			
	36	Długookresowa dynamika zmian długość czynnej sieci kanalizacyjnej - zmiana w stosunku do 2002 roku (rok 2002 = 100)	-	St	340,0	681,1	1	0,43	1,00	1,692			

kat	nr	wskaźnik	j.m.	typ	benchmark – 25% najlepszych	Gmina Garbów	pozycja	podobierstwo analizowanego obszaru	dystans do lidera	konkurencyjność	współczynnik podobierstwa (kohezji)	wskaźnik dominacji	współczynnik konkurencyjności
Mieszkalnictwo	37	% mieszkań wyposażonych w wodociąg	%	St	91,7	90,1	7	0,73	0,78	0,939	0,55	0,39	0,62
	38	% mieszkań wyposażonych w ustęp spłukiwany	%	St	85,2	74,7	9	0,69	0,62	0,703			
	39	% mieszkań wyposażonych w łazienkę	%	St	82,7	72,3	9	0,68	0,63	0,716			
	40	% mieszkań wyposażonych w centralne ogrzewanie	%	St	77,3	63,4	11	0,65	0,51	0,610			
	41	% mieszkań wyposażonych w gaz z sieci	%	St	57,0	0,2	13	0,57	0,00	0,004			
	42	% ludności obsługiwanej przez oczyszczalnię ścieków (miejskie i wiejskie)	%	St	25,2	41,3	3	0,46	0,69	1,642			
	43	Liczba mieszkań na 1 mieszkańca	mieszkanie	St	0,4	0,3	13	0,52	0,25	0,412			
	44	Powierzchnia użytkowa mieszkań na 1 osobę	m ²	St	32,4	27,8	12	0,47	0,16	0,312			
	45	Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 mieszkańców	mieszkanie	St	5,6	3,5	9	0,46	0,26	0,564			
	46	Izby oddane do użytkowania na 1000 mieszkańców	izba	St	33,6	19,7	9	0,44	0,27	0,544			
	47	Powierzchnia użytkowa mieszkań oddanych do użytkowania	m ²	St	11 301,5	3 727,0	11	0,52	0,22	0,312			
	48	% wydatków w budżecie gminy na gospodarkę mieszkaniową	%	St	1,2	0,9	6	0,43	0,30	0,715			

kat	nr	wskaźnik	j.m.	typ	benchmark – 25% najlepszych	Gmina Garbów	pozycja	podobierstwo analizowanego obszaru	dystans do lidera	konkurencyjność	współczynnik podobierstwa (kohezynjności)	wskaźnik dominacji	współczynnik konkurencyjności
Potencjał społeczny i kulturalny	49	Zakłady opieki zdrowotnej na 10.000 mieszkańców	zoz	St	5,1	3,4	11	0,53	0,26	0,406	0,51	0,37	0,63
	50	Liczba ludności na 1 aptekę	osoba	DSt	2 974,3	2 984,0	5	0,35	0,93	0,999			
	51	% wydatków w budżecie gminy na ochronę zdrowia	%	St	0,4	0,4	6	0,59	0,64	0,924			
	52	Podstawowa opieka zdrowotna - porady na 1 mieszkańca	porady	St	4,4	5,2	2	0,55	0,86	1,276			
	53	Domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice na 10.000 mieszkańców	-	St	7,4	0,0	16	0,32	0,00	0,000			
	54	Placówki biblioteczne (biblioteki i filie ogółem) na 10.000 mieszkańców	-	St	5,1	4,5	9	0,62	0,60	0,849			
	55	Czytelnice bibliotek publicznych na 1000 mieszkańców	osoba	St	181,3	170,0	8	0,78	0,86	0,930			
	56	Wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika	wol.	St	20,5	21,8	3	0,62	0,78	1,120			
	57	Liczba zwiedzających muzea i oddziały na 1000 mieszkańców	osoba	St	0,0	0,0	16	0,25	0,00	0,000			
	58	Widzowie kin na 1000 mieszkańców	osoba	St	0,0	0,0	16	1,00	0,00	0,000			
	59	Miejsca rzeczywiste (łącznie z oddziałami) w żłobkach w stosunku do dzieci w wieku 0-3 lata	-	St	0,0	0,0	16	0,31	0,00	0,000			

kategoria	nr wskaźnika	wskaźnik	j.m.	typ zmiennej	benchmark – 25% najlepszych	Gmina Garbów	pozycja	podobieństwo analizowanego obszaru	dystans do lidera	konkurencyjność	współczynnik podobieństwa (kohezynności)	wskaźnik dominacji	współczynnik konkurencyjności
	60	% wydatków w budżecie gminy na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego	%	St	4,4	1,1	16	0,48	0,00	0,000			
	61	Miejsca noclegowe	miejsce	St	39,5	30,0	5	0,32	0,15	0,759			
	62	Dynamika zmian liczby miejsc noclegowych całorocznych w turystycznych obiektach zbiorowego zakwaterowania (rok poprzedni=100)	-	St	100,8	100,0	3	0,79	0,82	0,987			
	63	Korzystający z noclegów w obiektach zbiorowego zakwaterowania	osoba	St	1 525,8	1 942,0	4	0,36	0,19	1,273			
	64	Dynamika zmian liczby udzielonych noclegów w turystycznych w obiektach zbiorowego zakwaterowania (rok poprzedni=100)	-	St	108,4	45,4	8	0,61	0,00	0,000			
	65	Łączna powierzchnia parków narodowych i parków krajobrazowych	ha	St	0,0	0,0	16	0,26	0,00	0,000			
	66	Powierzchnia lasów	ha	St	904,2	663,8	9	0,53	0,44	0,661			
	67	Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10.000 mieszkańców	NGO	St	39,0	26,0	11	0,54	0,33	0,480			
	68	% wydatków w budżecie gminy na kulturę fizyczną	%	St	1,5	2,7	3	0,37	0,58	1,866			
	69	Kluby sportowe na 1000 mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym (2012 rok)	-	St	2,1	1,7	8	0,42	0,31	0,802			

kat	nr	wskaźnik	j.m.	typ	benchmark – 25% najlepszych	Gmina Garbów	pozycja	podobierstwo analizowanego obszaru	dystans do lidera	konkurencyjność	współczynnik podobierstwa (kohezyjności)	wskaźnik dominacji	współczynnik konkurencyjności
Poziom wykształcenia i szkolnictwo	70	% ludności z wykształceniem wyższym	%	St	4,7	3,4	10	0,56	0,28	0,410	0,54	0,69	0,84
	71	Efektywność wydatków oświatowych (subwencje na zadania oświatowe = 100)	-	DSt	145,2	132,2	1	0,38	1,00	1,025			
	72	Miejsca w placówkach wychowania przedszkolnego w stosunku do dzieci w wieku 3-6 lat	%	St	49,3	51,5	3	0,64	0,89	1,045			
	73	Liczba uczniów liceów ogólnokształcących	uczeń	St	64,5	0,0	16	0,33	0,00	0,000			
	74	% ludności z wykształceniem podstawowym ukończonym, podstawowym nieukończonym i bez wykształcenia	%	DSt	28,2	39,9	11	0,51	0,52	0,630			
	75	Uczniowie szkół podstawowych przypadający na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów (2012 rok)	uczeń	DSt	6,0	5,1	3	0,56	0,82	1,260			
	76	Uczniowie gimnazjów przypadający na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów (2012 rok)	uczeń	DSt	7,5	10,0	7	0,39	0,81	0,914			
	77	Współczynnik skolaryzacji brutto (szkoły podstawowe)	%	St	92,8	96,6	1	0,78	1,00	1,077			
	78	Współczynnik skolaryzacji brutto (gimnazja)	%	St	94,9	105,5	2	0,68	0,93	1,186			

katgoria	nr wskaźnika	wskaźnik	j.m.	typ zmiennej	benchmark – 25% najlepszych	Gmina Garbów	pozycja	podobierstwo analizowanego obszaru	dystans do lidera	konkurencyjność	współczynnik podobierstwa (kohezyjności)	wskaźnik dominacji	współczynnik konkurencyjności
Przedsiębiorczość	79	Wskaźnik przedsiębiorczości	jedn. gosp.	St	821,9	631,1	10	0,57	0,40	0,574	0,59	0,47	0,65
	80	Dynamika zmian wskaźnika przedsiębiorczości (rok poprzedni = 100)	-	St	103,2	104,2	3	0,78	0,95	1,114			
	81	Podmioty na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	jedn. gosp.	St	128,7	98,8	12	0,56	0,37	0,549			
	82	Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	jedn. gosp.	St	86,5	63,0	10	0,71	0,58	0,647			
	83	Jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności	jedn. gosp.	DSt	37,8	38,0	5	0,60	0,64	0,994			
	84	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym	jedn. gosp.	St	10,6	7,9	11	0,57	0,40	0,589			
	85	Podmioty nowo zarejestrowane na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym	jedn. gosp.	St	137,0	98,0	11	0,72	0,57	0,621			
	86	% firm działających w usługach rynkowych	%	St	64,2	64,1	5	0,78	0,89	0,995			
	87	% firm działających w usługach nierynkowych	%	DSt	10,5	10,8	6	0,36	0,87	0,981			
	88	Liczba mikro przedsiębiorstw (0-9 prac.)	liczba	St	912,8	535,0	9	0,50	0,30	0,533			
	89	Liczba małych przedsiębiorstw (10-49 prac.)	liczba	St	29,3	26,0	7	0,54	0,56	0,871			

kategoria	nr wskaźnika	wskaźnik	j.m.	typ zmiennej	benchmark – 25% najlepszych	Gmina Garbów	pozycja	podobieństwo analizowanego obszaru	dystans do lidera	konkurencyjność	współczynnik podobieństwa (kohezyjności)	wskaźnik dominacji	współczynnik konkurencyjności
	90	Liczba średnich przedsiębiorstw (50-249 prac.)	liczba	St	7,0	4,0	9	0,39	0,19	0,571			
	91	Liczba dużych przedsiębiorstw (250-999 prac.)	liczba	St	0,0	0,0	16	0,35	0,00	0,000			
	92	Liczba dużych przedsiębiorstw (powyżej 1000 prac.)	liczba	St	0,0	0,0	16	1,00	0,00	0,000			
	93	Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego (sektor prywatny)	liczba	St	6,3	5,0	6	0,47	0,45	0,800			
	94	Długookresowa dynamika zmian wskaźnika przedsiębiorczości - zmiana w stosunku do 2002 roku (rok 2002 = 100)	-	St	146,5	132,1	10	0,52	0,35	0,602			
Stabilność finansowa JST	95	Dochody gminy	PLN	St	32 767 518	29 439 889	9	0,47	0,45	0,855	0,49	0,47	0,79
	96	Dochody gminy na 1 mieszkańca	PLN	St	2 931,4	3 305,3	2	0,51	0,97	1,804			
	97	Dochody własne na 1 mieszkańca	PLN	St	1 327,0	1 015,9	7	0,51	0,35	0,517			
	98	Dochody własne na 1 mieszkańca (udział w PIT)	PLN	St	531,8	348,5	8	0,43	0,26	0,493			
	99	Dochody własne na 1 mieszkańca (udział w CIT)	PLN	St	12,7	2,3	10	0,50	0,08	0,150			
	100	Udział podatku od nieruchomości w dochodach własnych	%	St	23,3	23,9	3	0,58	0,78	1,042			

kategoria	nr wskaźnika	wskaźnik	j.m.	typ zmiennej	benchmark – 25% najlepszych	Gmina Garbów	pozycja	podobierstwo analizowanego obszaru	dystans do lidera	konkurencyjność	współczynnik podobierstwa (kohezyności)	wskaźnik dominacji	współczynnik konkurencyjności
	101	Udział podatku rolnego w dochodach własnych	%	DSt	6,1	9,6	8	0,46	0,84	0,861			
	102	Środki pozyskane z Unii Europejskiej na finansowanie programów i projektów unijnych (łącznie w latach 2007-2013)	PLN	St	2 322 265	1 717 912	8	0,38	0,21	0,717			
	103	Środki pozyskane z Unii Europejskiej na finansowanie programów i projektów unijnych na 1 mieszkańca (średnia z lat 2007-2013)	PLN	St	243,6	191,9	8	0,33	0,18	0,712			
	104	Udział dochodów własnych w dochodach ogółem	%	St	45,6	30,7	12	0,45	0,18	0,339			
	105	Wydatki budżetu gminy	PLN	St	34 903 867	26 051 187	9	0,45	0,33	0,643			
	106	Wydatki budżetu gminy na 1 mieszkańca	PLN	St	3 007	2 925	8	0,53	0,47	0,856			
	107	Wydatki majątkowe inwestycyjne na 1 mieszkańca	PLN	St	690	647	6	0,46	0,42	0,912			
	108	Wydatki na administrację publiczną na 1 mieszkańca	PLN	DSt	291,9	189,9	1	0,57	1,00	1,213			
	109	Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem	%	St	23,6	22,2	6	0,52	0,52	0,916			
	110	Wydatki bieżące na wynagrodzenia na 1 mieszkańca	PLN	DSt	878,6	889,0	6	0,73	0,41	0,933			
	111	Efektywność budżetowa (relacja dochodów do wydatków budżetu gminy)	%	St	100,1	113,0	1	0,48	1,00	1,083			
	112	Obsługa długu publicznego na 1 mieszkańca	PLN	DSt	23,6	0,2	1	0,60	1,00	1,584			

kategoria	nr wskaźnika	wskaźnik	j.m.	typ zmiennej	benchmark – 25% najlepszych	Gmina Garbów	pozycja	podobieństwo analizowanego obszaru	dystans do lidera	konkurencyjność	współczynnik podobieństwa (kohezynności)	wskaźnik dominacji	współczynnik konkurencyjności
	113	Dynamika zmian dochodów gminy (rok poprzedni = 100)	-	St	115,6	114,7	5	0,63	0,76	0,965			
	114	Dynamika zmian wydatków gminy (rok poprzedni = 100)	-	St	116,0	112,3	7	0,46	0,43	0,850			
	115	Dynamika zmian wydatków majątkowych inwestycyjnych gminy (rok poprzedni = 100)	-	St	204,0	161,0	7	0,48	0,44	0,758			
	116	Średnia roczna wysokość wydatków inwestycyjnych w okresie 2008-2014	PLN	St	7 123 655	4 893 407	10	0,46	0,30	0,585			
	117	Średnia roczna wysokość wydatków inwestycyjnych w okresie 2002-2014	PLN	St	5 203 714	2 946 160	10	0,43	0,22	0,428			
	118	Średni roczny udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w okresie 2008-2014	%	St	25,1	18,5	10	0,51	0,28	0,424			
	119	Długookresowa dynamika zmian dochodów gminy - zmiana w stosunku do 2002 roku (rok 2002 = 100)	-	St	286,7	253,8	7	0,41	0,20	0,476			
	120	Długookresowa dynamika zmian udziału dochodów własnych w dochodach ogółem - zmiana w stosunku do 2002 roku (rok 2002 = 100)	-	St	128,8	97,7	12	0,49	0,20	0,333			
									<i>średnia ogólna:</i>	<i>0,52</i>	<i>0,49</i>	<i>0,74</i>	

Tabela 45. Ranking atrakcyjności gmin powiatu lubelskiego – podsumowanie analizy RegioStrateg.

		ATRAKCYJNOŚĆ ANALIZOWANYCH SAMORZĄDÓW (1 - najlepsza pozycja; 16 - najgorsza pozycja)															
		Gmina Garbów	Gmina Bełżyce	Gmina Borzechów	Gmina Bychawa	Gmina Głusk	Gmina Jabłonna	Gmina Jastków	Gmina Konopnica	Gmina Krzczonów	Gmina Niedzwiczka Duża	Gmina Niemce	Gmina Strzyżewice	Gmina Wojciechów	Gmina Wólka	Gmina Wysokie	Gmina Zakrzew
	Demografia	6	8	11	13	3	9	4	5	16	7	2	10	12	1	15	14
	Rynek pracy	6	10	16	3	1	9	8	5	13	14	4	2	15	7	12	11
	Infrastruktura techniczna	3	6	14	5	9	8	7	10	12	13	3	2	16	1	11	15
	Mieszkalnictwo	10	6	14	8	1	9	4	3	13	7	5	11	11	2	15	16
	Potencjał społeczny i kulturalny	5	6	7	12	15	12	11	9	2	4	1	14	7	9	16	3
	Poziom wykształcenia i szkolnictwo	1	3	8	4	11	6	13	12	16	5	9	1	7	9	15	13
	Przedsiębiorczość	9	7	15	8	3	11	2	6	12	4	1	10	13	4	14	16
	Stabilność finansowa JST	6	8	16	4	2	10	1	5	14	11	3	9	15	7	13	12
suma pozycji dla 120 wskaźników w ramach 8 kategorii:		46	54	101	57	45	74	50	55	98	65	28	59	96	40	111	100
ranking atrakcyjności gmin powiatu lubelskiego (pozycja):		4	6	15	8	3	11	5	7	13	10	1	9	12	2	16	14

Tabela 46. Ranking potencjałów rozwojowych gmin powiatu lubelskiego – podsumowanie analizy RegioStrateg.

	POTENCJAŁ ROZWOJOWY ANALIZOWANYCH SAMORZĄDÓW (im mniejsza wartość tym lepiej)															
	Gmina Garbów	Gmina Bełżyce	Gmina Borzechów	Gmina Bychawa	Gmina Glusk	Gmina Jabłonna	Gmina Jastków	Gmina Konopnica	Gmina Krzczonów	Gmina Niedzwica Duża	Gmina Niemce	Gmina Strzyżewice	Gmina Wojciechów	Gmina Wólka	Gmina Wysokie	Gmina Zakrzew
 Demografia	71	94	104	126	55	98	56	65	147	75	50	102	108	43	145	144
 Rynek pracy	95	109	142	90	64	103	102	94	121	132	91	89	136	100	119	110
 Infrastruktura techniczna	82	94	146	92	109	108	101	113	138	140	82	80	160	51	129	150
 Mieszkalnictwo	112	95	150	110	37	111	63	42	146	102	74	120	120	40	156	157
 Potencjał społeczny i kulturalny	191	206	208	228	249	228	215	210	184	188	168	230	208	210	251	186
 Poziom wykształcenia i szkolnictwo	54	55	84	59	90	80	96	95	101	73	86	54	82	86	97	96
 Przedsiębiorczość	146	128	225	134	112	165	107	117	175	114	69	147	190	114	209	238
 Stabilność finansowa JST	181	211	345	155	125	247	119	175	303	257	145	219	319	184	284	267
suma pozycji dla 120 wskaźników w ramach 8 kategorii:	932	992	1404	994	841	1140	859	911	1315	1081	765	1041	1323	828	1390	1348
ranking potencjałów rozwojowych gmin powiatu lubelskiego (pozycja):	6	7	16	8	3	11	4	5	12	10	1	9	13	2	15	14

Metoda określenia atrakcyjności Gminy Garbów (potencjał syntetyczny) opiera się na zsumowaniu miejsc w ramach 8 kategorii: demografii, rynku pracy, infrastruktury technicznej, mieszkalnictwa, potencjału społecznego i kulturalnego, poziomu wykształcenia i szkolnictwa oraz przedsiębiorczości i stabilności finansowej JST. **Gmina Garbów na tle gmin powiatu lubelskiego w atrakcyjności samorządów plasuje się na 4 miejscu na 16 gmin.**

W potencjale rozwojowym (sumarycznym) – ukazującym szanse rozwojowe w przyszłości – Gmina Garbów zajęła **6 miejsce** na tle gmin powiatu lubelskiego. Potencjał ten opiera się na zestawieniu i zsumowaniu wszystkich pozycji danej gminy na podstawie 120 wykorzystanych w analizie wskaźników statystycznych. Pozycja w rankingu wskazuje na potencjalne szanse rozwojowe w oparciu o obiektywne wskaźniki społeczno-gospodarcze.

Tabela 47. Porównanie potencjałów gmin powiatu lubelskiego w analizie RegioStrateg.

miejsce	Potencjał rozwojowy (sumaryczny)	Atrakcyjność samorządów (potencjał syntetyczny)
1.	Gmina Niemce	Gmina Niemce
2.	Gmina Wólka	Gmina Wólka
3.	Gmina Głusk	Gmina Głusk
4.	Gmina Jastków	Gmina Garbów
5.	Gmina Konopnica	Gmina Jastków
6.	Gmina Garbów	Gmina Bełżyce
7.	Gmina Bełżyce	Gmina Konopnica
8.	Gmina Bychawa	Gmina Bychawa
9.	Gmina Strzyżewice	Gmina Strzyżewice
10.	Gmina Niedzwica Duża	Gmina Niedzwica Duża
11.	Gmina Jabłonna	Gmina Jabłonna
12.	Gmina Krzczonów	Gmina Wojciechów
13.	Gmina Wojciechów	Gmina Krzczonów
14.	Gmina Zakrzew	Gmina Zakrzew
15.	Gmina Wysokie	Gmina Borzechów
16.	Gmina Borzechów	Gmina Wysokie

Źródło: opracowanie własne PARR.

Gmina Garbów na tle gmin powiatu lubelskiego **najwyższą pozycję – 1 miejsce, zajęła w obszarze dotyczącym poziomu wykształcenia i szkolnictwa**. W przypadku infrastruktury technicznej było to miejsce 3, potencjału społecznego i kulturalnego – 5 pozycja, demografii, rynku pracy i stabilności finansowej JST – 6 miejsce, przedsiębiorczości – 9 pozycja, zaś **najgorsza sytuacja**, pomimo bliskiej odległości od silnego ośrodka, jakim jest Miasto Lublin – dotyczy **mieszkalnictwa – 10 miejsce**.

Gmina Garbów posiada zróżnicowany potencjał w poszczególnych kategoriach. Występują obszary, które **obniżają atrakcyjność** gminy i osłabiają szanse rozwojowe. Są to przede wszystkim – mieszkalnictwo i przedsiębiorczość. Konieczne jest **podjęcie kompleksowych i holistycznych działań we wszystkich kategoriach** w celu znaczącego poprawienia wewnętrznej spójności i atrakcyjności. Oczywiście, gminy powiatu lubelskiego posiadają różne uwarunkowania rozwojowe, dlatego konieczne jest przeprowadzenie dodatkowej analizy RegioStrateg ukazującej atrakcyjność i potencjał rozwojowy Gminy Garbów na tle tzw. **„gmin pokrewnych”**, czyli posiadających zbliżoną liczbę ludności.

Tabela 48. Wskaźniki, w których Gmina Garbów zajmuje wysokie pozycje w powiecie lubelskim.

miejsce				
1	2	3	4	5
% ludności z wykształceniem zasadniczym zawodowym	Wydatki na drogi publiczne (udział w wydatkach ogółem)	Wskaźnik obciążenia ekonomicznego	Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców	Długookresowa dynamika zmian wskaźnika obciążenia demograficznego wiekiem poprodukcyjnym (% zmiany w stosunku do 2002 roku)
Długookresowa dynamika zmian długość czynnej sieci kanalizacyjnej - zmiana w stosunku do 2002 roku (rok 2002 = 100)	Podstawowa opieka zdrowotna - porady na 1 mieszkańca	% osób w wieku produkcyjnym	% wydatków w budżecie gminy na pomoc społeczną	Wydatki budżetu gminy na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska na 1 mieszkańca
Efektywność wydatków oświatowych (subwencje na zadania oświatowe = 100)	Współczynnik skolarzacji brutto (gimnazja)	Liczba małżeństw zawartych na 1000 mieszkańców	% ludności utrzymującej się ze źródeł niezarobkowych	% wydatków budżetu gminy na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska
Współczynnik skolarzacji brutto (szkoły podstawowe)	Dochody gminy na 1 mieszkańca	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem	% wydatków budżetu gminy na transport i łączność	Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem
Wydatki na administrację publiczną na 1 mieszkańca		Wydatki budżetu gminy na transport i łączność na 1 mieszkańca	Korzystający z noclegów w obiektach zbiorowego zakwaterowania	Liczba ludności na 1 aptekę
Efektywność budżetowa (relacja dochodów do wydatków budżetu gminy)		% ludności obsługiwanej przez oczyszczalnie ścieków (miejskie i wiejskie)		Miejsca noclegowe
Obsługa długu publicznego na 1 mieszkańca		Wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika		Jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności
		Dynamika zmian liczby miejsc noclegowych całorocznych w turystycznych obiektach zbiorowego zakwaterowania (rok poprzedni=100)		% firm działających w usługach rynkowych
		% wydatków w budżecie gminy na kulturę fizyczną		Dynamika zmian dochodów gminy (rok poprzedni = 100)
		Miejsca w placówkach wychowania przedszkolnego w stosunku do dzieci w wieku 3-6 lat		
		Uczniowie szkół podstawowych przypadający na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów (2012 rok)		
		Dynamika zmian wskaźnika przedsiębiorczości (rok poprzedni = 100)		
		Udział podatku od nieruchomości w dochodach własnych		

LEGENDA:

	demografia
	rynek pracy
	infrastruktura techniczna
	mieszkalnictwo
	potencjał społeczny i kulturalny
	poziom wykształcenia i szkolności
	przedsiębiorczość
	stabilność finansowa JST

Źródło: opracowanie własne PARR.

Tabela 49. Wskaźniki, w których Gmina Garbów zajmuje końcowe pozycje w powiecie lubelskim.

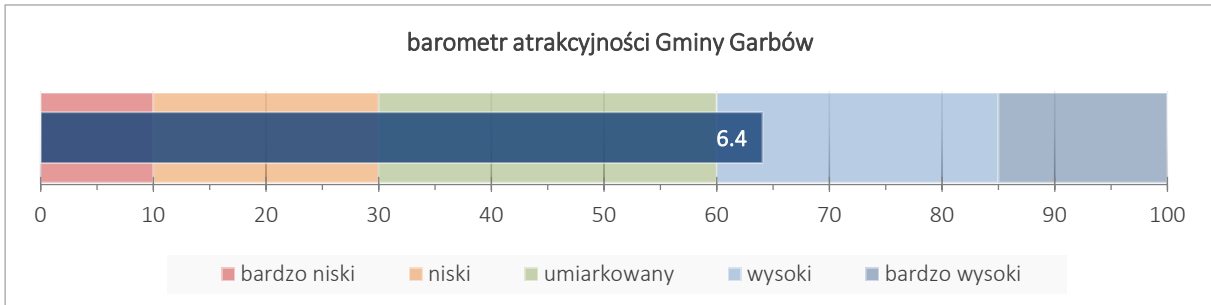
miejsce		13	14	15	16
		Długookresowa dynamika zmian liczby osób bezrobotnych na 1 osobę pracującą (% zmiany w stosunku do 2003 roku)	Roczna zmiana liczby osób pracujących (rok poprzedni = 100)		Liczba uczniów szkół zasadniczych
		% ludności korzystającej z gazu	Roczna zmiana liczby osób bezrobotnych (rok poprzedni = 100)		Domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice na 10.000 mieszkańców
		Długookresowa dynamika zmian długości czynnej sieci wodociągowej - zmiana w stosunku do 2002 roku (rok 2002 = 100)			Liczba zwiedzających muzea i oddziały na 1000 mieszkańców
		% mieszkań wyposażonych w gaz z sieci			Widzowie kin na 1000 mieszkańców
		Liczba mieszkań na 1 mieszkańca			Miejsca rzeczywiste (łącznie z oddziałami) w żłobkach w stosunku do dzieci w wieku 0-3 lata
					% wydatków w budżecie gminy na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego
					łącna powierzchnia parków narodowych i parków krajobrazowych
					Liczba uczniów liceów ogólnokształcących
					Liczba dużych przedsiębiorstw (250-999 prac.)
					Liczba dużych przedsiębiorstw (powyżej 1000 prac.)

LEGENDA:	
	demografia
	rynek pracy
	infrastruktura techniczna
	mieszkalnictwo
	potencjał społeczny i kulturalny
	poziom wykształcenia i szkolnictwo
	przedsiębiorczość
	stabilność finansowa JST

Źródło: opracowanie własne PARR.

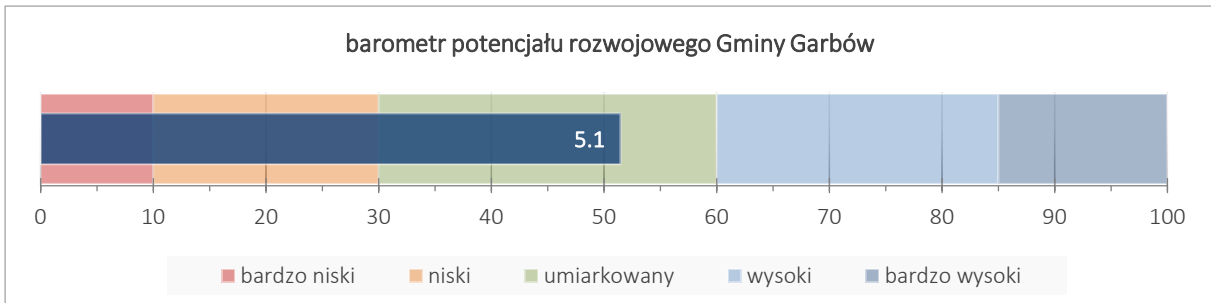
2.1. Barometry atrakcyjności i rozwoju

Wykres 97. Barometr atrakcyjności Gminy Garbów.

Źródło: opracowanie własne PARR.

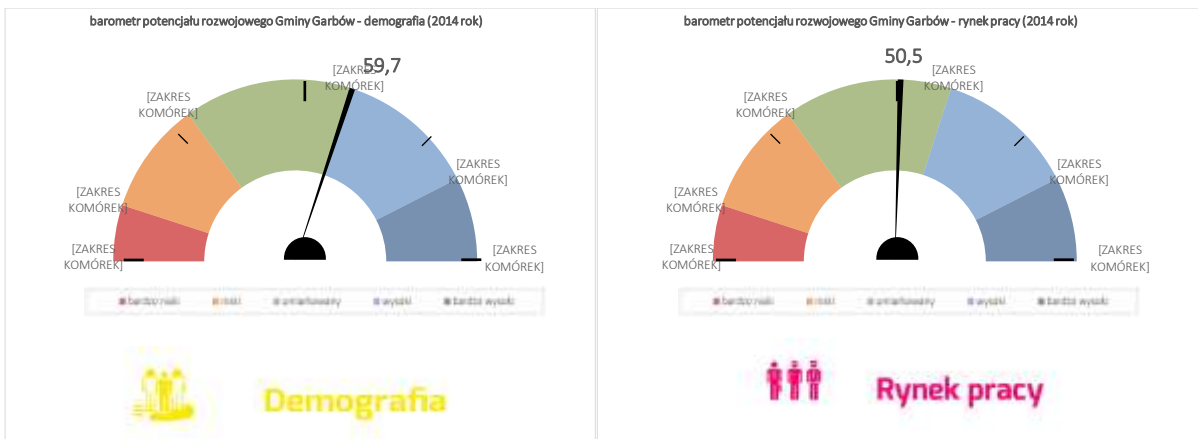
Wykres 98. Barometr potencjału rozwojowego Gminy Garbów.

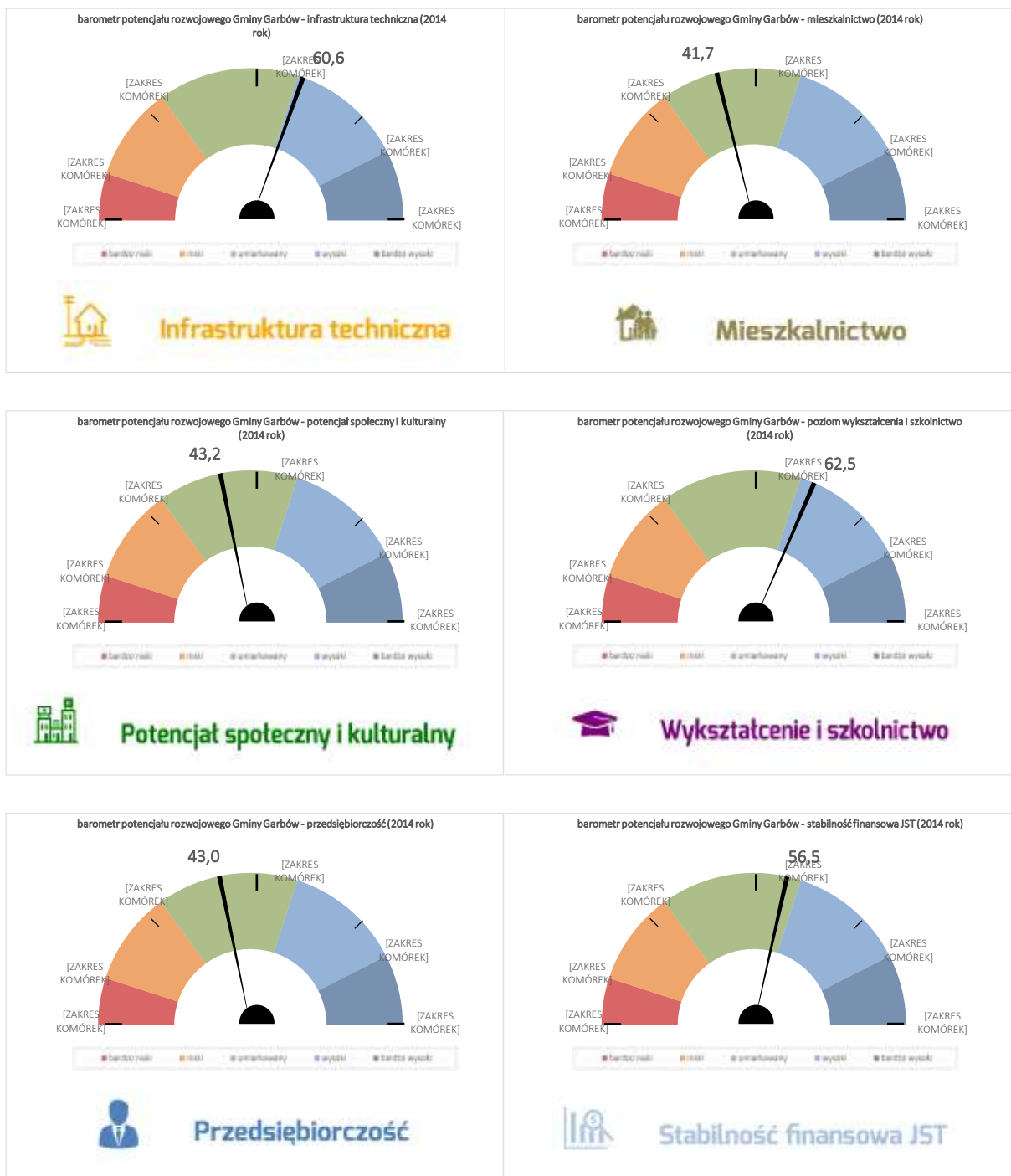

Źródło: opracowanie własne PARR.

Barometry potencjału rozwojowego – perspektywa kategorii

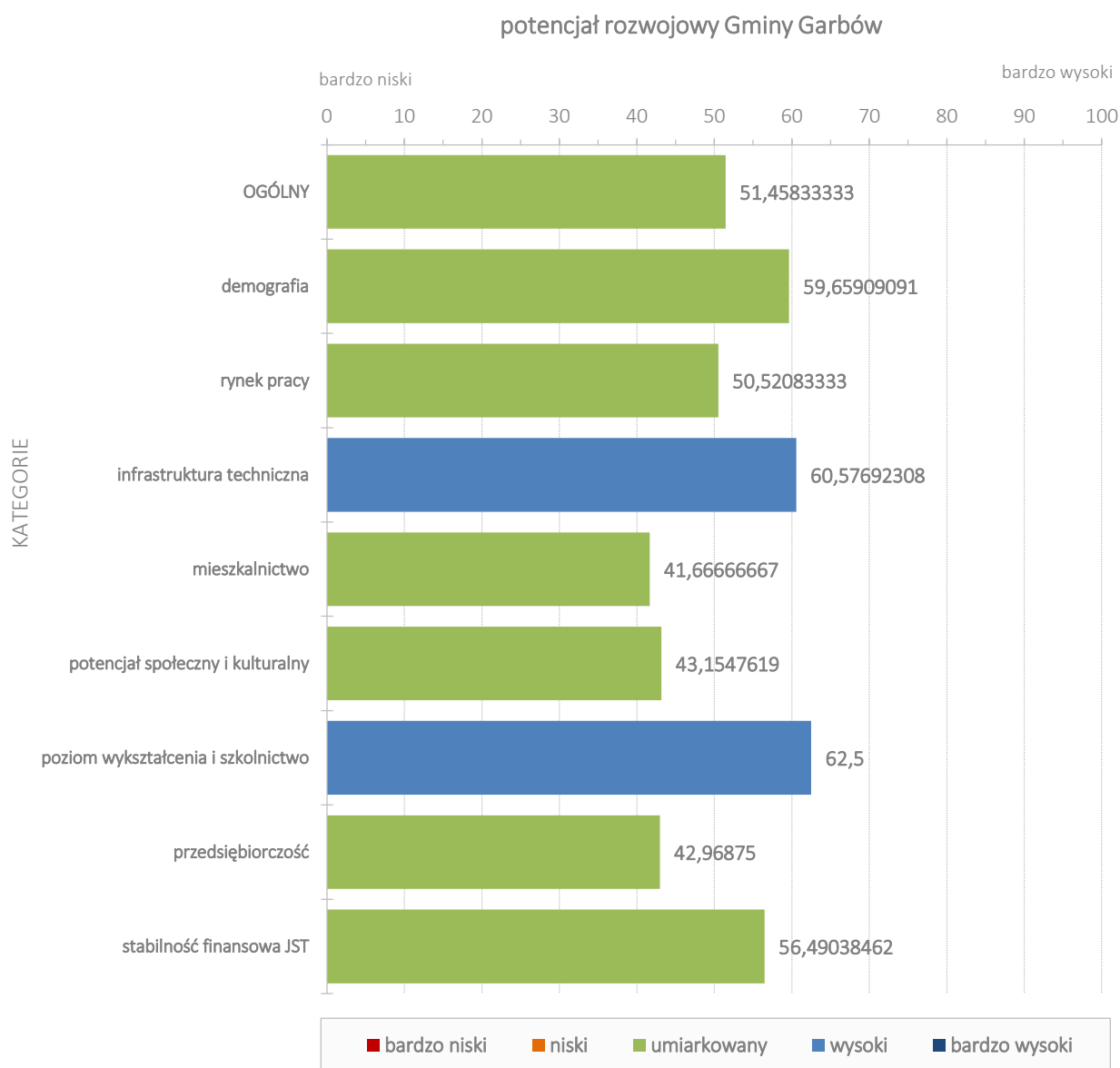
Wykres 99. Barometry potencjału rozwojowego Gminy Garbów.

Źródło: opracowanie własne PARR.

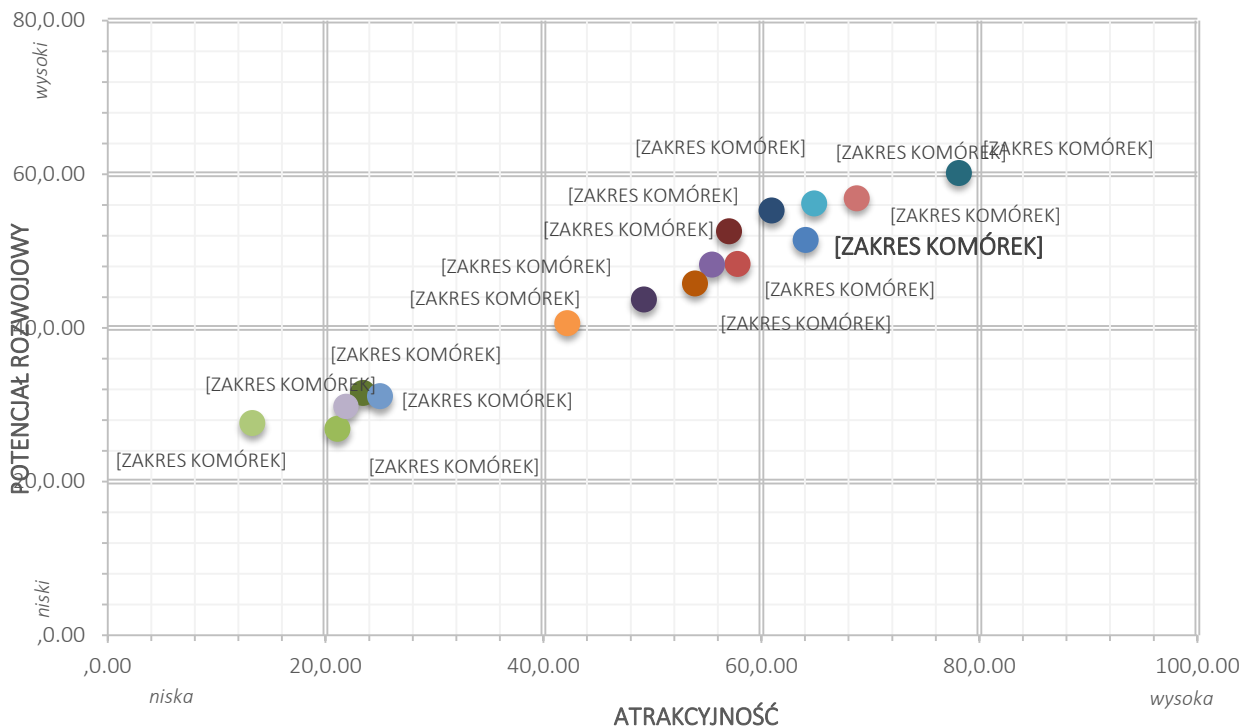
Wykres 100. Potencjał rozwojowy Gminy Garbów na tle gmin powiatu lubelskiego.

Źródło: opracowanie własne PARR.

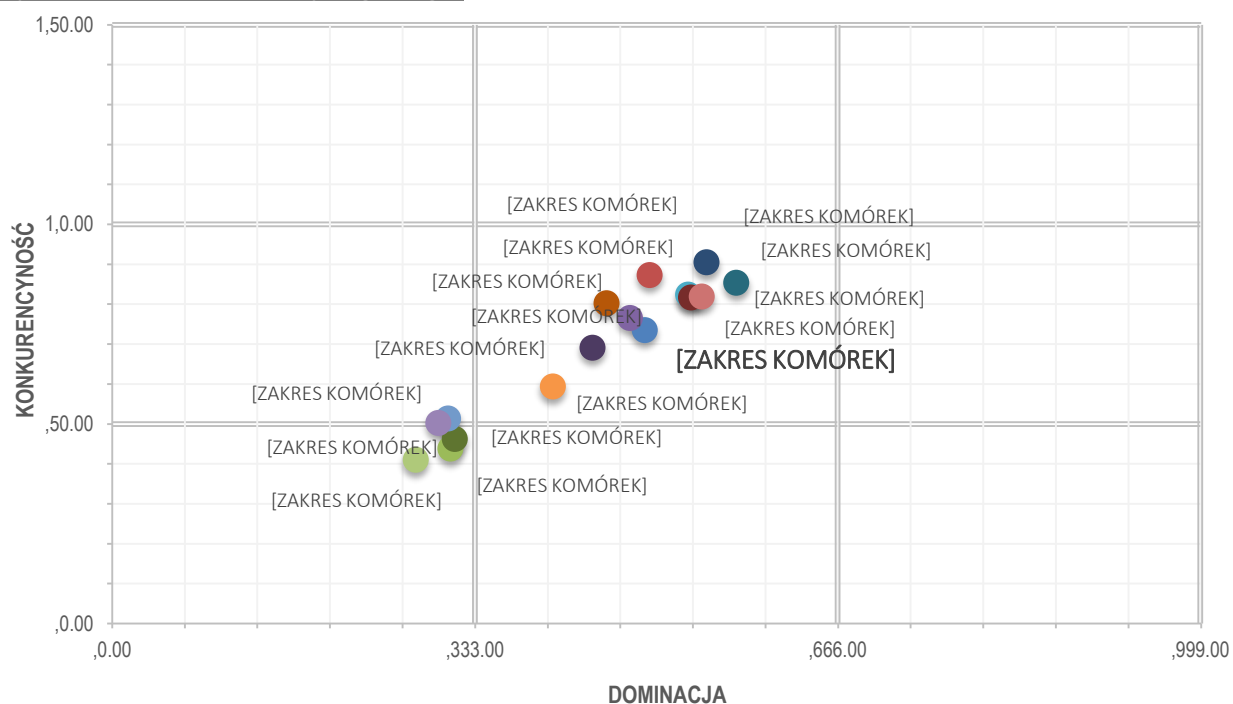
2.2. Macierze rozwoju Gminy Garbów na tle powiatu lubelskiego

Wykres 101. Macierz rozwoju – wykres atrakcyjności i potencjału rozwojowego.

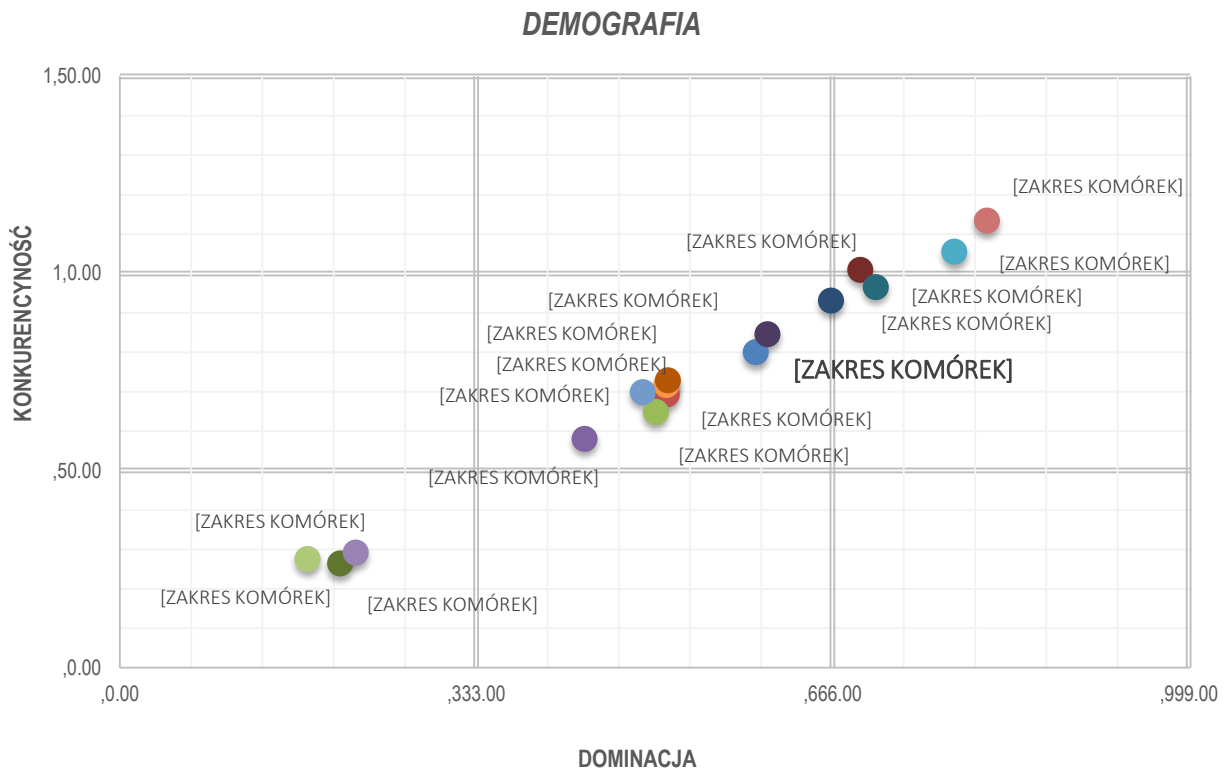
Źródło: opracowanie własne PARR.

Wykres 102. Macierz rozwoju ogólnego.

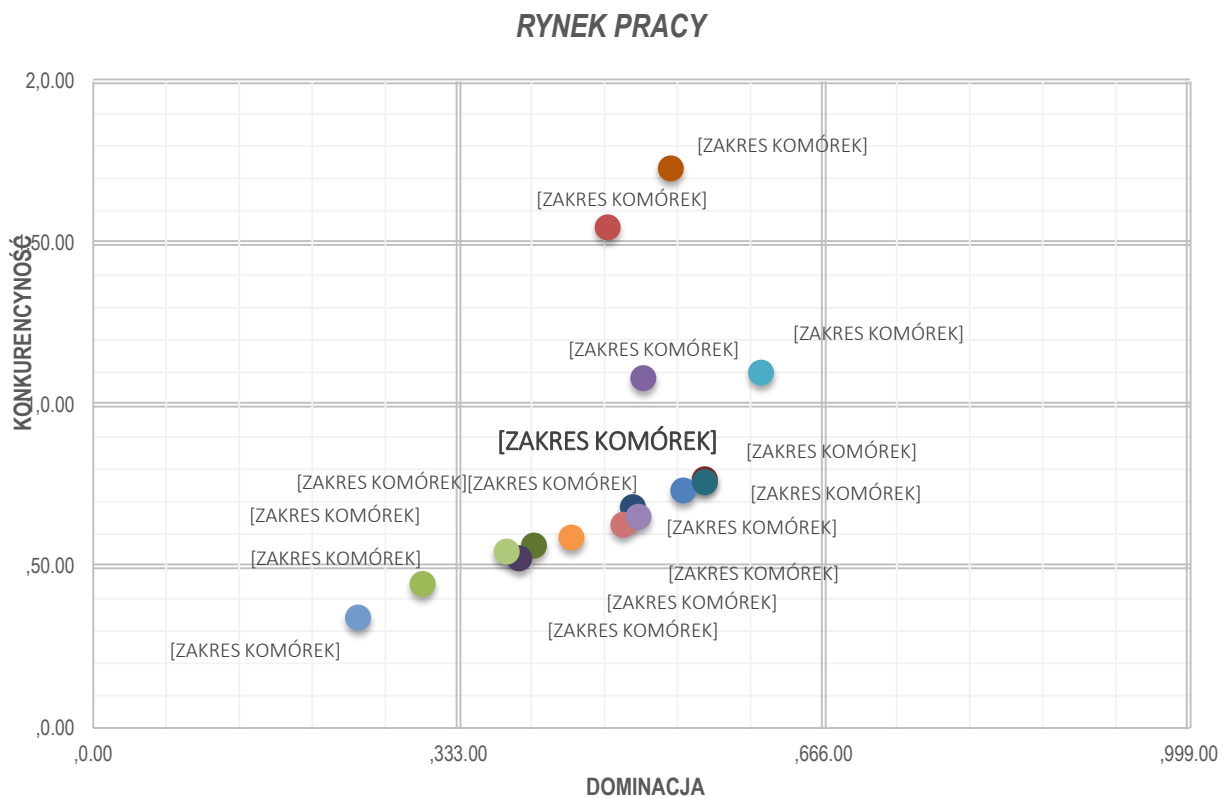
Źródło: opracowanie własne PARR.

Wykres 103. Macierz rozwoju – demografia.

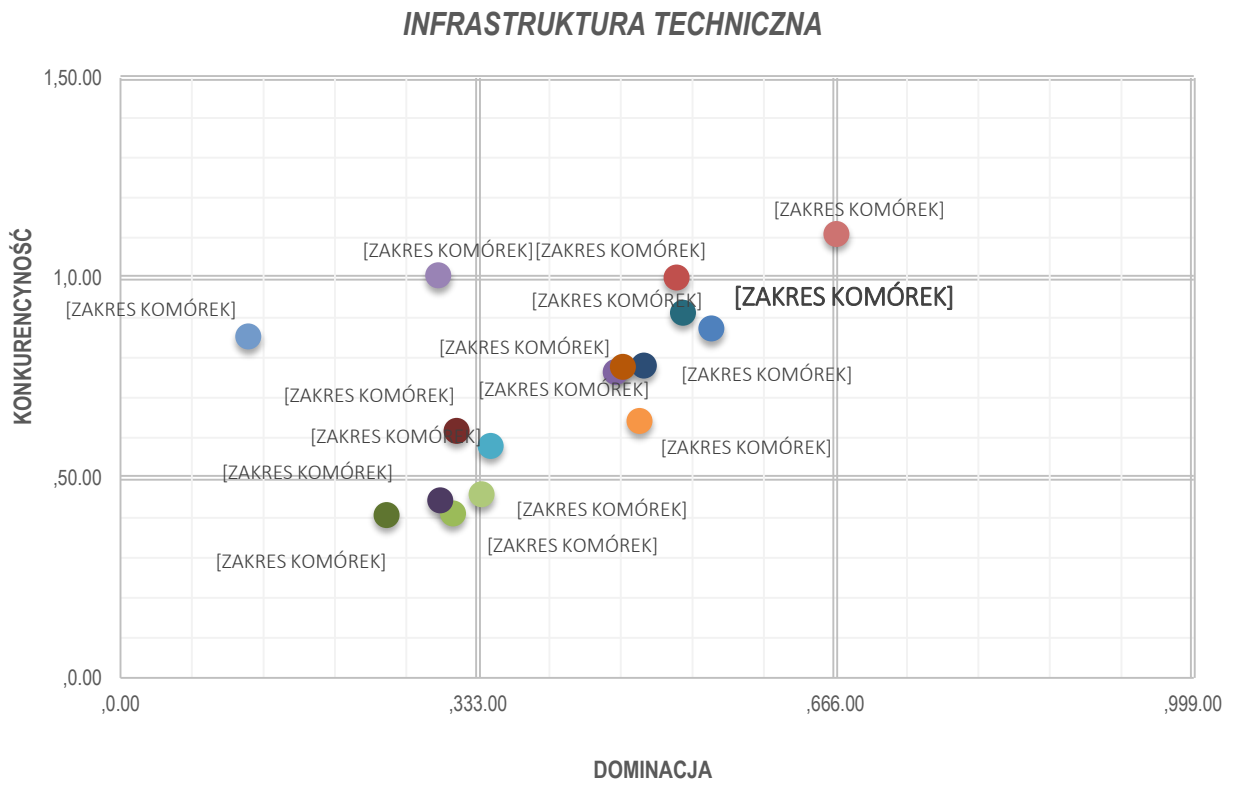
Źródło: opracowanie własne PARR.

Wykres 104. Macierz rozwoju – rynek pracy.

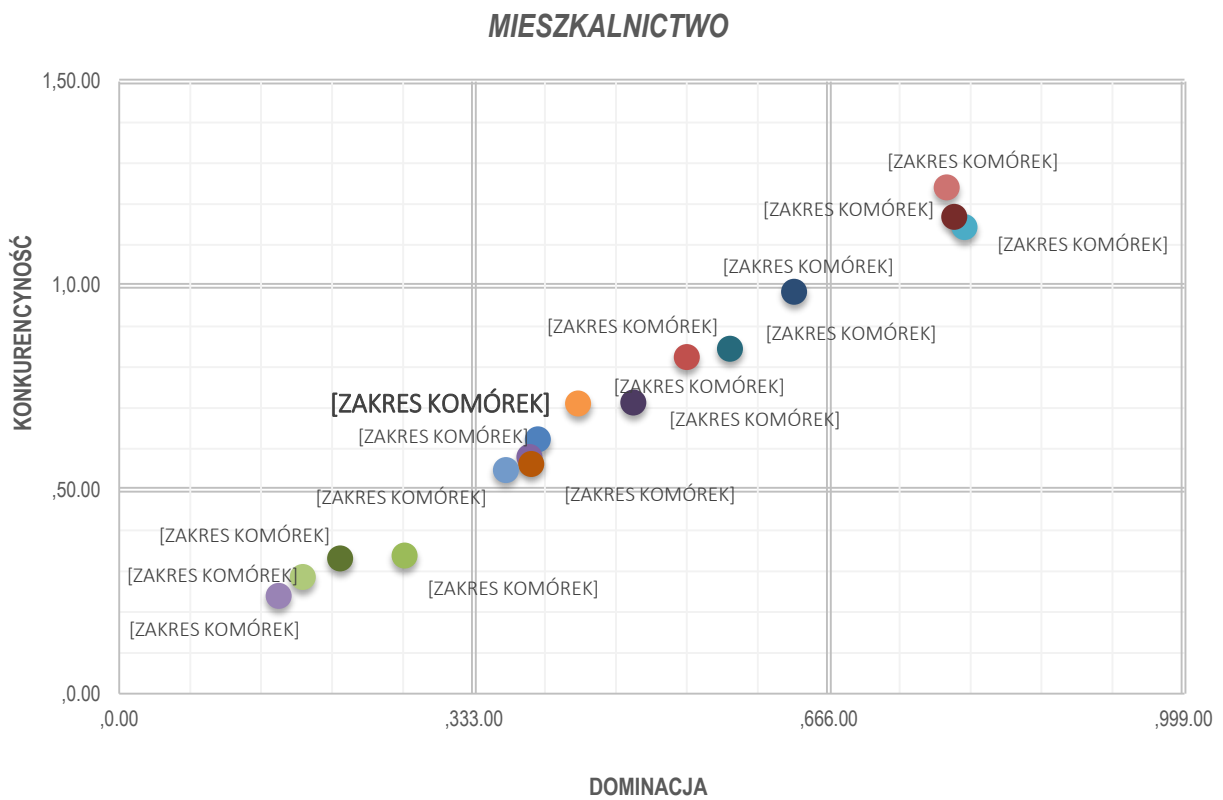
Źródło: opracowanie własne PARR.

Wykres 105. Macierz rozwoju - infrastruktura techniczna.

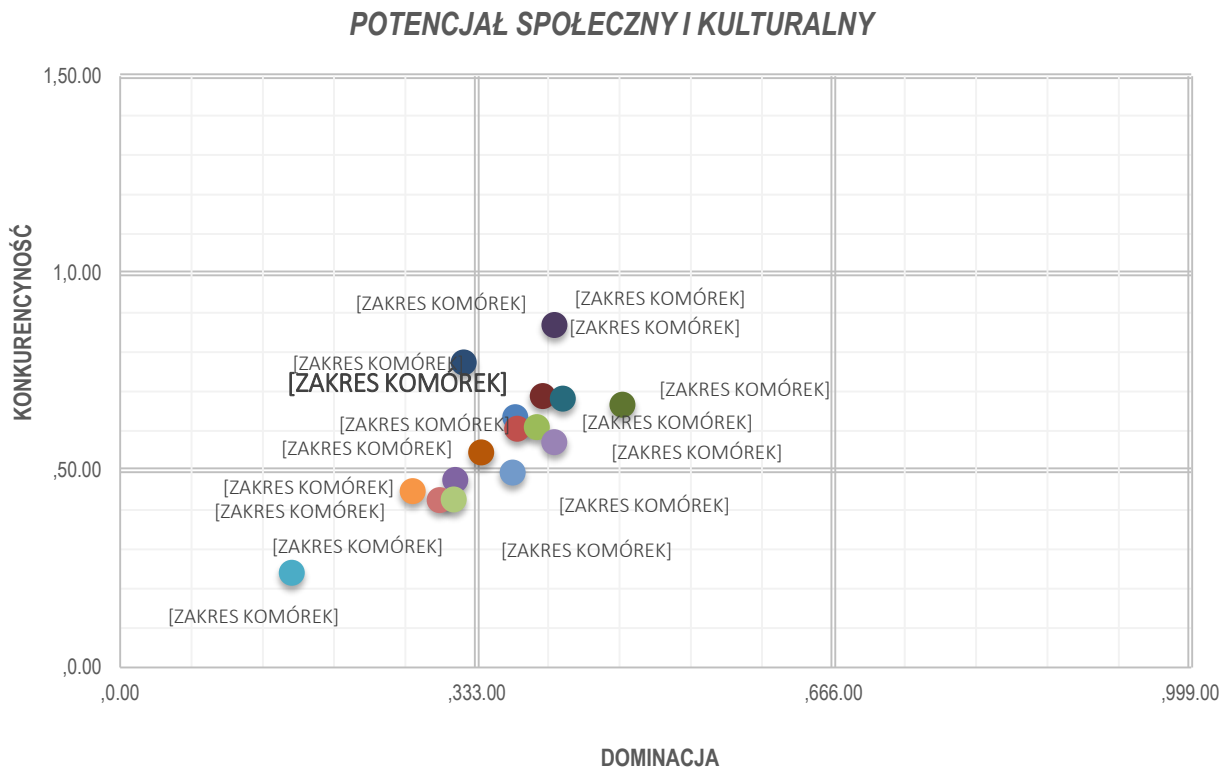
Źródło: opracowanie własne PARR.

Wykres 106. Macierz rozwoju - mieszkalnictwo.

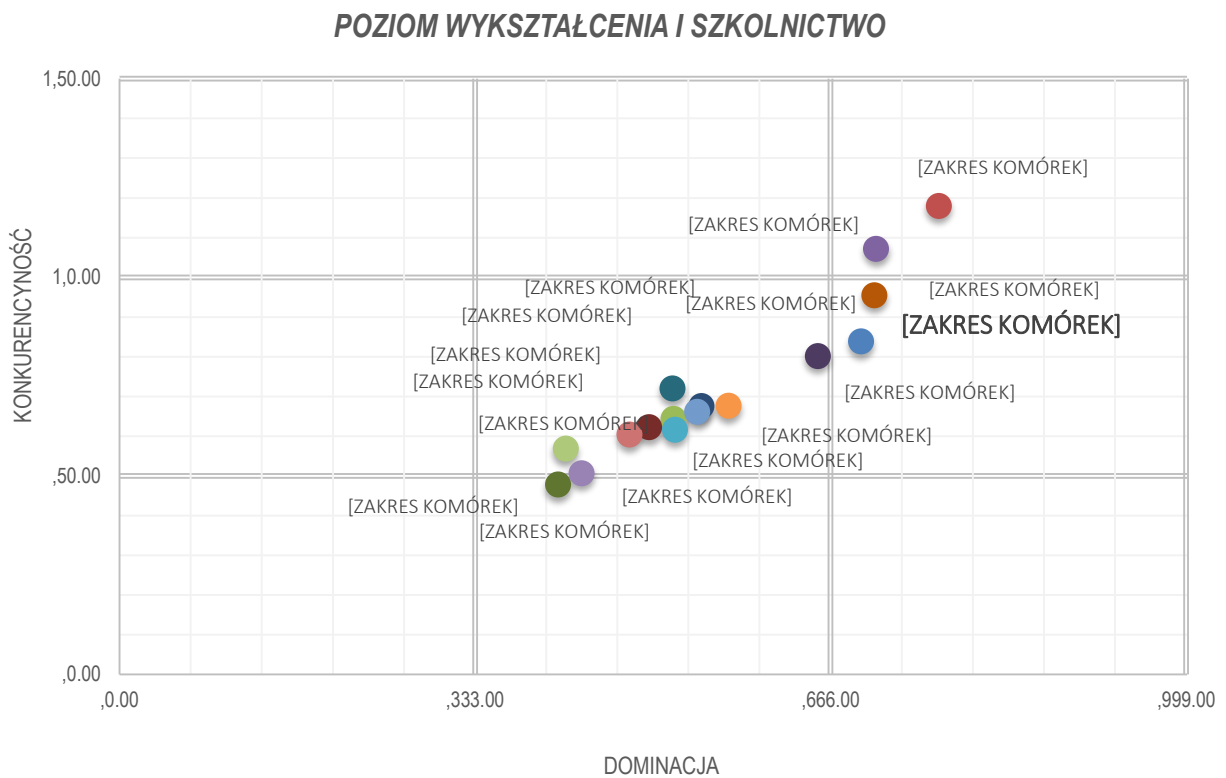
Źródło: opracowanie własne PARR.

Wykres 107. Macierz rozwoju – potencjał społeczny i kulturalny.

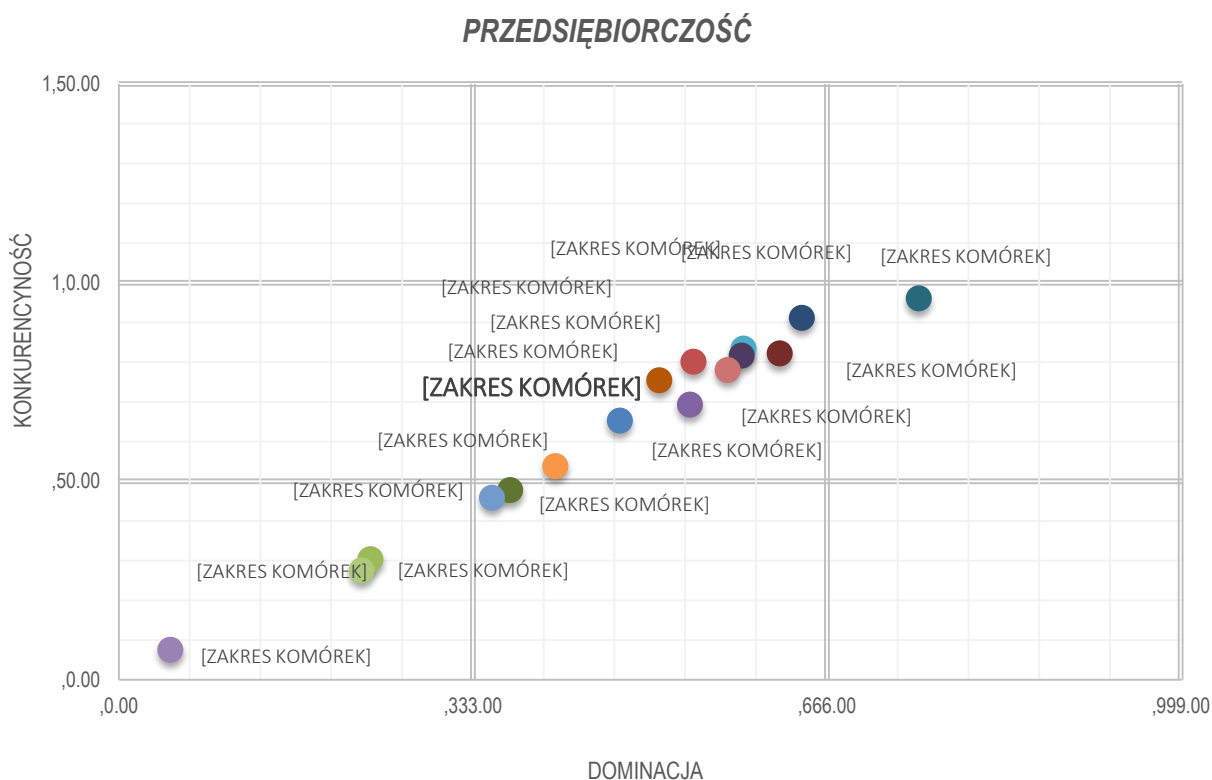
Źródło: opracowanie własne PARR.

Wykres 108. Macierz rozwoju – poziom wykształcenia i szkolnictwo.

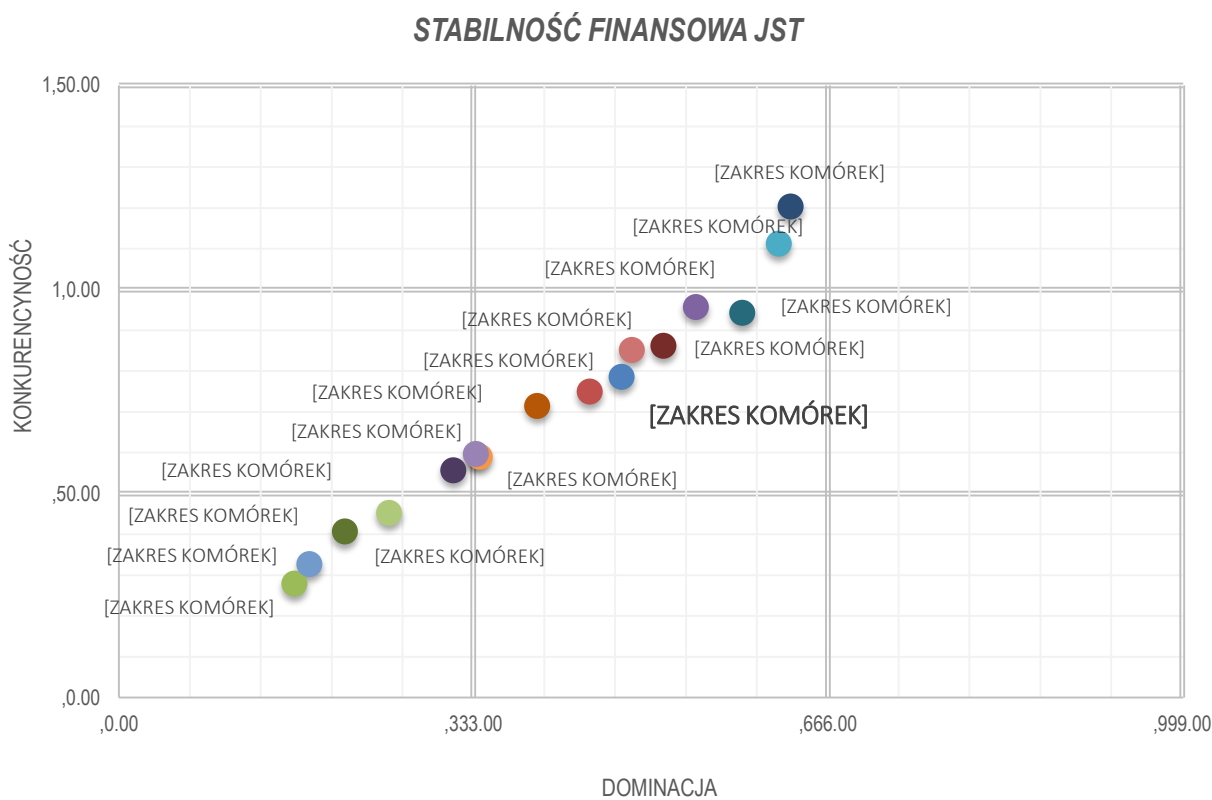
Źródło: opracowanie własne PARR.

Wykres 109. Macierz rozwoju – przedsiębiorczość.

Źródło: opracowanie własne PARR.

Wykres 110. Macierz rozwoju – stabilność finansowa JST.

Źródło: opracowanie własne PARR.

2.3. Budowanie przewagi konkurencyjnej i obszary słabości konkurencyjnej Gminy Garbów

Tabela 50. Obszary budowania przewagi konkurencyjnej przez Gminę Garbów.

nr	wskaźnik	wartość wskaźnika konkurencyjności (WK)	dystans do lidera	kategoria
68	% wydatków w budżecie gminy na kulturę fizyczną	1,87	0,58	Potencjał społeczny i kulturalny
96	Dochody gminy na 1 mieszkańca	1,80	0,97	Stabilność finansowa JST
36	Długookresowa dynamika zmian długość czynnej sieci kanalizacyjnej - zmiana w stosunku do 2002 roku (rok 2002 = 100)	1,69	1,00	Infrastruktura techniczna
42	% ludności obsługiwanej przez oczyszczalnie ścieków (miejskie i wiejskie)	1,64	0,69	Mieszkalnictwo
112	Obsługa długu publicznego na 1 mieszkańca	1,58	1,00	Stabilność finansowa JST
31	Wydatki na drogi publiczne (udział w wydatkach ogółem)	1,35	0,81	Infrastruktura techniczna
52	Podstawowa opieka zdrowotna - porady na 1 mieszkańca	1,28	0,86	Potencjał społeczny i kulturalny
63	Korzystający z noclegów w obiektach zbiorowego zakwaterowania	1,27	0,19	Potencjał społeczny i kulturalny
75	Uczniowie szkół podstawowych przypadający na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów	1,26	0,82	Poziom wykształcenia i szkolnictwo
108	Wydatki na administrację publiczną na 1 mieszkańca	1,21	1,00	Stabilność finansowa JST
16	% ludności z wykształceniem zasadniczym zawodowym	1,20	1,00	Rynek pracy
78	Współczynnik skolaryzacji brutto (gimnazja)	1,19	0,93	Poziom wykształcenia i szkolnictwo
56	Wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika	1,12	0,78	Potencjał społeczny i kulturalny
80	Dynamika zmian wskaźnika przedsiębiorczości (rok poprzedni = 100)	1,11	0,95	Przedsiębiorczość
111	Efektywność budżetowa (relacja dochodów do wydatków budżetu gminy)	1,08	1,00	Stabilność finansowa JST
77	Współczynnik skolaryzacji brutto (szkoły podstawowe)	1,08	1,00	Poziom wykształcenia i szkolnictwo
20	% wydatków w budżecie gminy na pomoc społeczną	1,07	0,83	Rynek pracy
22	% ludności utrzymującej się ze źródeł niezarobkowych	1,07	0,41	Rynek pracy
21	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem	1,06	0,85	Rynek pracy
72	Miejsca w placówkach wychowania przedszkolnego w stosunku do dzieci w wieku 3-6 lat	1,04	0,89	Poziom wykształcenia i szkolnictwo
8	Liczba małżeństw zawartych na 1000 mieszkańców	1,04	0,54	Demografia
100	Udział podatku od nieruchomości w dochodach własnych	1,04	0,78	Stabilność finansowa JST
6	% osób w wieku produkcyjnym	1,04	0,97	Demografia
4	Wskaźnik obciążenia ekonomicznego	1,04	0,97	Demografia

nr	wskaźnik	wartość wskaźnika konkurencji (WK)	dystans do lidera	kategoria
29	Wydatki budżetu gminy na transport i łączność na 1 mieszkańca	1,03	0,73	Infrastruktura techniczna
71	Efektywność wydatków oświatowych (subwencje na zadania oświatowe = 100)	1,03	1,00	Poziom wykształcenia i szkolnictwo
30	% wydatków budżetu gminy na transport i łączność	1,01	0,76	Infrastruktura techniczna
7	Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców	1,01	0,73	Demografia

Źródło: opracowanie własne PARR.

Tabela 51. Obszary utraty konkurencyjności przez Gminę Garbów.

nr	wskaźnik	wartość WK	dystans do lidera	kategoria
34	Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem	1,00	1,00	Infrastruktura techniczna
50	Liczba ludności na 1 aptekę	1,00	0,93	Potencjał społeczny i kulturalny
86	% firm działających w usługach rynkowych	1,00	0,89	Przedsiębiorczość
83	Jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności	0,99	0,64	Przedsiębiorczość
11	Długookresowa dynamika zmian wskaźnika obciążenia demograficznego wiekiem poprodukcyjnym (% zmiany w stosunku do 2002 roku)	0,99	0,83	Demografia
62	Dynamika zmian liczby miejsc noclegowych czterociecznych w turystycznych obiektach zbiorowego zakwaterowania (rok poprzedni=100)	0,99	0,82	Potencjał społeczny i kulturalny
87	% firm działających w usługach nierynkowych	0,98	0,87	Przedsiębiorczość
113	Dynamika zmian dochodów gminy (rok poprzedni = 100)	0,97	0,76	Stabilność finansowa JST
17	Liczba osób bezrobotnych na przypadająca na 1 osobę pracującą	0,96	0,87	Rynek pracy
3	Wskaźnik obciążenia demograficznego wiekiem poprodukcyjnym	0,95	0,78	Demografia
37	% mieszkań wyposażonych w wodociąg	0,94	0,78	Mieszkalnictwo
110	Wydatki bieżące na wynagrodzenia na 1 mieszkańca	0,93	0,41	Stabilność finansowa JST
13	Liczba bezrobotnych na 1000 mieszkańców	0,93	0,66	Rynek pracy
14	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	0,93	0,67	Rynek pracy
33	Powierzchnia gminy objęta obowiązującymi planami zagospodarowania przestrzennego ogółem	0,93	0,70	Infrastruktura techniczna
55	Czytelniczy bibliotek publicznych na 1000 mieszkańców	0,93	0,86	Potencjał społeczny i kulturalny
51	% wydatków w budżecie gminy na ochronę zdrowia	0,92	0,64	Potencjał społeczny i kulturalny
109	Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem	0,92	0,52	Stabilność finansowa JST
76	Uczniowie gimnazjów przypadający na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów	0,91	0,81	Poziom wykształcenia i szkolnictwo
107	Wydatki majątkowe inwestycyjne na 1 mieszkańca	0,91	0,42	Stabilność finansowa JST
28	% wydatków budżetu gminy na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska	0,90	0,37	Infrastruktura techniczna
24	% ludności korzystającej z wodociągu	0,90	0,82	Infrastruktura techniczna
89	Liczba małych przedsiębiorstw (10-49 prac.)	0,87	0,56	Przedsiębiorczość

nr	wskaźnik	wartość WK	dystans do lidera	kategoria
101	Udział podatku rolnego w dochodach własnych	0,86	0,84	Stabilność finansowa JST
27	Wydatki budżetu gminy na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska na 1 mieszkańca	0,86	0,31	Infrastruktura techniczna
106	Wydatki budżetu gminy na 1 mieszkańca	0,86	0,47	Stabilność finansowa JST
95	Dochody gminy	0,85	0,45	Stabilność finansowa JST
114	Dynamika zmian wydatków gminy (rok poprzedni = 100)	0,85	0,43	Stabilność finansowa JST
54	Placówki biblioteczne (biblioteki i filie ogółem) na 10.000 mieszkańców	0,85	0,60	Potencjał społeczny i kulturalny
69	Kluby sportowe na 1000 mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym	0,80	0,31	Potencjał społeczny i kulturalny
93	Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego (sektor prywatny)	0,80	0,45	Przedsiębiorczość
61	Miejsca noclegowe	0,76	0,15	Potencjał społeczny i kulturalny
115	Dynamika zmian wydatków majątkowych inwestycyjnych gminy (rok poprzedni = 100)	0,76	0,44	Stabilność finansowa JST
5	% osób w wieku przedprodukcyjnym	0,74	0,55	Demografia
12	Liczba pracujących na 1000 mieszkańców	0,74	0,50	Rynek pracy
25	% ludności korzystającej z kanalizacji	0,73	0,35	Infrastruktura techniczna
32	% ludności korzystającej z kanalizacji do % ludności korzystającej z wodociągu	0,73	0,29	Infrastruktura techniczna
102	Środki pozyskane z Unii Europejskiej na finansowanie programów i projektów unijnych (łącznie w latach 2007-2012)	0,72	0,21	Stabilność finansowa JST
39	% mieszkań wyposażonych w łazienkę	0,72	0,63	Mieszkalnictwo
48	% wydatków w budżecie gminy na gospodarkę mieszkaniową	0,71	0,30	Mieszkalnictwo
103	Środki pozyskane z Unii Europejskiej na finansowanie programów i projektów unijnych na 1 mieszkańca (średnia z lat 2007-2012)	0,71	0,18	Stabilność finansowa JST
38	% mieszkań wyposażonych w ustęp splukiwany	0,70	0,62	Mieszkalnictwo
66	Powierzchnia lasów	0,66	0,44	Potencjał społeczny i kulturalny
82	Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	0,65	0,58	Przedsiębiorczość
1	Liczba ludności	0,64	0,38	Demografia
105	Wydatki budżetu gminy	0,64	0,33	Stabilność finansowa JST
74	% ludności z wykształceniem podstawowym ukończonym, podstawowym nieukończonym i bez wykształcenia	0,63	0,52	Poziom wykształcenia i szkolnictwo
85	Podmioty nowo zarejestrowane na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym	0,62	0,57	Przedsiębiorczość
40	% mieszkań wyposażonych w centralne ogrzewanie	0,61	0,51	Mieszkalnictwo
94	Długookresowa dynamika zmian wskaźnika przedsiębiorczości - zmiana w stosunku do 2002 roku (rok 2002 = 100)	0,60	0,35	Przedsiębiorczość
84	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym	0,59	0,40	Przedsiębiorczość
2	Gęstość zaludnienia (ludność na 1 km ²)	0,59	0,43	Demografia
116	Średnia roczna wysokość wydatków inwestycyjnych w okresie 2008-2012	0,58	0,30	Stabilność finansowa JST
79	Wskaźnik przedsiębiorczości	0,57	0,40	Przedsiębiorczość
90	Liczba średnich przedsiębiorstw (50-249 prac.)	0,57	0,19	Przedsiębiorczość

nr	wskaźnik	wartość WK	dystans do lidera	kategoria
45	Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 mieszkańców	0,56	0,26	Mieszkalnictwo
81	Podmioty na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	0,55	0,37	Przedsiębiorczość
23	Długookresowa dynamika zmian liczby osób bezrobotnych na 1 osobę pracującą (% zmiany w stosunku do 2003 roku)	0,55	0,41	Rynek pracy
46	Izby oddane do użytkowania na 1000 mieszkańców	0,54	0,27	Mieszkalnictwo
88	Liczba mikro przedsiębiorstw (0-9 prac.)	0,53	0,30	Przedsiębiorczość
97	Dochody własne na 1 mieszkańca	0,52	0,35	Stabilność finansowa JST
98	Dochody własne na 1 mieszkańca (udział w PIT)	0,49	0,26	Stabilność finansowa JST
67	Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10.000 mieszkańców	0,48	0,33	Potencjał społeczny i kulturalny
119	Długookresowa dynamika zmian dochodów gminy - zmiana w stosunku do 2002 roku (rok 2002 = 100)	0,48	0,20	Stabilność finansowa JST
117	Średnia roczna wysokość wydatków inwestycyjnych w okresie 2002-2012	0,43	0,22	Stabilność finansowa JST
118	Średni roczny udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w okresie 2008-2012	0,42	0,28	Stabilność finansowa JST
43	Liczba mieszkań na 1 mieszkańca	0,41	0,25	Mieszkalnictwo
70	% ludności z wykształceniem wyższym	0,41	0,28	Poziom wykształcenia i szkolnictwo
10	Długookresowa dynamika zmian liczby ludności (% zmiany w stosunku do 2002 roku)	0,41	0,20	Demografia
49	Zakłady opieki zdrowotnej na 10.000 mieszkańców	0,41	0,26	Potencjał społeczny i kulturalny
9	Saldo migracji na 1000 mieszkańców	0,37	0,15	Demografia
104	Udział dochodów własnych w dochodach ogółem	0,34	0,18	Stabilność finansowa JST
120	Długookresowa dynamika zmian udziału dochodów własnych w dochodach ogółem - zmiana w stosunku do 2002 roku (rok 2002 = 100)	0,33	0,20	Stabilność finansowa JST
19	Roczna zmiana liczby osób bezrobotnych (rok poprzedni = 100)	0,32	0,26	Rynek pracy
47	Powierzchnia użytkowa mieszkań oddanych do użytkowania	0,31	0,22	Mieszkalnictwo
44	Powierzchnia użytkowa mieszkań na 1 osobę	0,31	0,16	Mieszkalnictwo

Źródło: opracowanie własne PARR.

Tabela 52. Obszary największej słabości konkurencyjnej Gminy Garbów.

nr	wskaźnik	wartość WK	dystans do lidera	kategoria
18	Roczna zmiana liczby osób pracujących (rok poprzedni = 100)	0,27	0,17	Rynek pracy
35	Długookresowa dynamika zmian długość czynnej sieci wodociągowej - zmiana w stosunku do 2002 roku (rok 2002 = 100)	0,21	0,00	Infrastruktura techniczna
99	Dochody własne na 1 mieszkańca (udział w CIT)	0,15	0,08	Stabilność finansowa JST
41	% mieszkań wyposażonych w gaz z sieci	0,00	0,00	Mieszkalnictwo
26	% ludności korzystającej z gazu	0,00	0,00	Infrastruktura techniczna
15	Liczba uczniów szkół zasadniczych	0,00	0,00	Rynek pracy

nr	wskaźnik	wartość WK	dystans do lidera	kategoria
53	Domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice na 10.000 mieszkańców	0,00	0,00	Potencjał społeczny i kulturalny
57	Liczba zwiedzających muzea i oddziały na 1000 mieszkańców	0,00	0,00	Potencjał społeczny i kulturalny
58	Widzowie kin na 1000 mieszkańców	0,00	0,00	Potencjał społeczny i kulturalny
59	Miejsca rzeczywiste (łącznie z oddziałami) w żłobkach w stosunku do dzieci w wieku 0-3 lata	0,00	0,00	Potencjał społeczny i kulturalny
60	% wydatków w budżecie gminy na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego	0,00	0,00	Potencjał społeczny i kulturalny
64	Dynamika zmian liczby udzielonych noclegów w turystycznych w obiektach zbiorowego zakwaterowania (rok poprzedni=100)	0,00	0,00	Potencjał społeczny i kulturalny
65	Łączna powierzchnia parków narodowych i parków krajobrazowych	0,00	0,00	Potencjał społeczny i kulturalny
73	Liczba uczniów liceów ogólnokształcących	0,00	0,00	Poziom wykształcenia i szkolnictwo
91	Liczba dużych przedsiębiorstw (250-999 prac.)	0,00	0,00	Przedsiębiorczość
92	Liczba dużych przedsiębiorstw (powyżej 1000 prac.)	0,00	0,00	Przedsiębiorczość

Źródło: opracowanie własne PARR.

2.4. Podobieństwo gmin powiatu lubelskiego

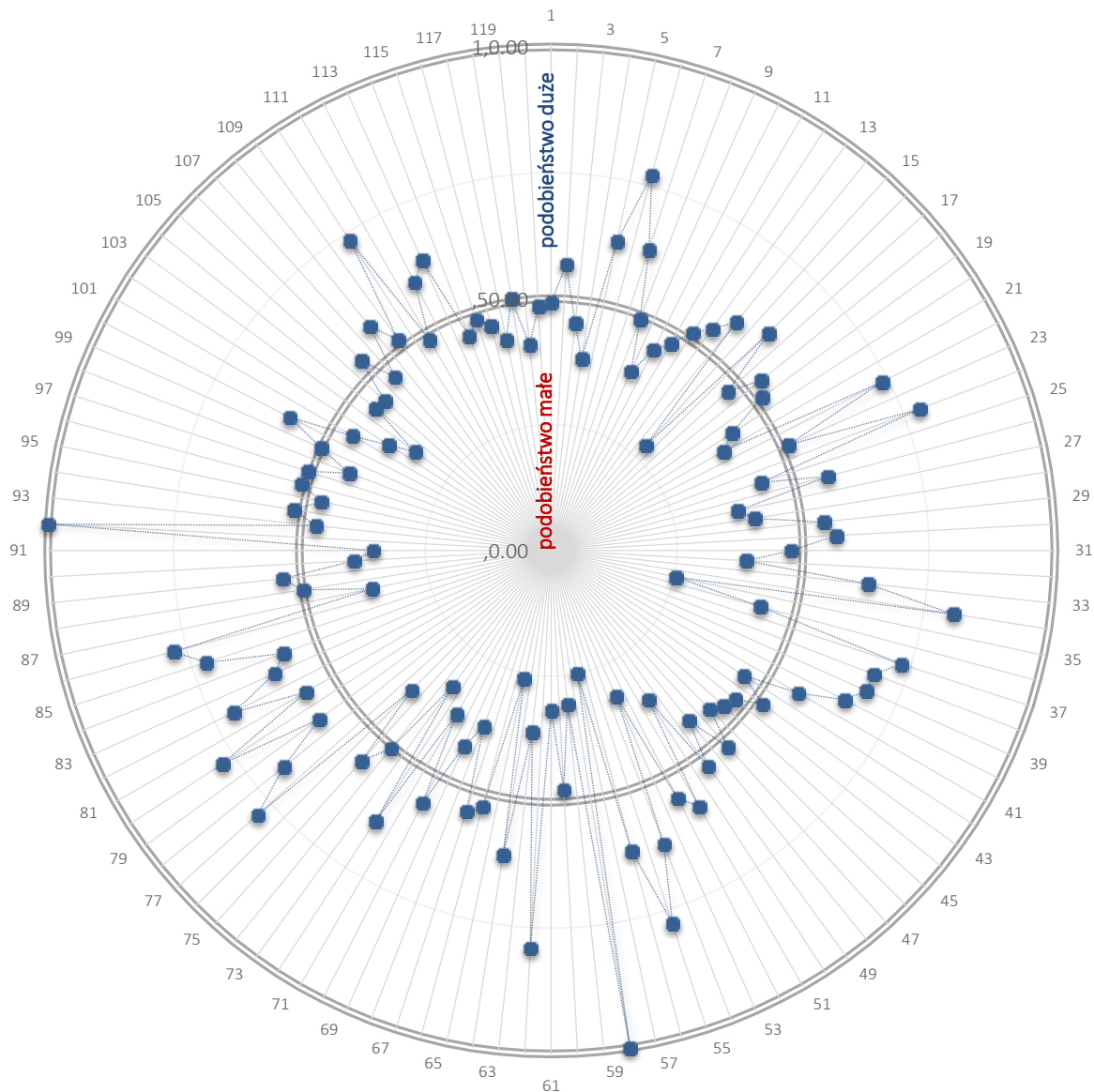
Na podstawie przeprowadzonej analizy należy stwierdzić, że gminy powiatu lubelskiego są **umiarkowanie podobne**. Największe podobieństwo JST jest w przypadku przedsiębiorczości, a najmniejsze w stabilności finansowej JST. Podkreślić jednak trzeba, że wewnętrzne zróżnicowanie gmin powiatu lubelskiego nie jest duże i istnieje znacząca liczba wskaźników, w których jednostki są do siebie bardzo podobne.

Tabela 53. Wskaźniki podobieństwa dla gmin powiatu lubelskiego.

kategoria	WP	stopień podobieństwa
Demografia	0,521	<i>umiarkowane podobieństwo</i>
Rynek pracy	0,511	<i>umiarkowane podobieństwo</i>
Infrastruktura techniczna	0,513	<i>umiarkowane podobieństwo</i>
Mieszkalnictwo	0,552	<i>umiarkowane podobieństwo</i>
Potencjał społeczny i kulturalny	0,505	<i>umiarkowane podobieństwo</i>
Poziom wykształcenia i szkolnictwo	0,538	<i>umiarkowane podobieństwo</i>
Przedsiębiorczość	0,589	<i>umiarkowane podobieństwo</i>
Stabilność finansowa JST	0,494	<i>niewielkie podobieństwo</i>
razem:	0,524	<i>umiarkowane podobieństwo</i>

Źródło: opracowanie własne PARR.

Wykres 111. Wykres podobieństwa gmin powiatu lubelskiego.

Źródło: opracowanie własne PARR.

3. ANALIZA ATRAKCYJNOŚCI I POTENCJAŁU ROZWOJOWEGO GMIN „POKREWNYCH” DLA GMINY GARBÓW

Przy użyciu tego samego narzędzia oraz metodologii, co w przypadku analizy RegioStrateg – atrakcyjności i potencjału rozwojowego gmin powiatu lubelskiego, opracowany został ranking gmin „pokrewnych” dla

Gminy Garbów. Są to jednostki samorządowe z obszaru województwa lubelskiego, o **zbliżonej do Gminy Garbów liczbie ludności (+/- 10%)**. Z racji tego, że na wysokość środków finansowych w budżetach gmin w decydujący sposób wpływa liczba mieszkańców, jest to podejście w pełniejszy sposób obrazujące obecny i przyszły potencjał badanej gminy. Na podstawie danych BDL GUS z 31.12.2014 roku dotyczących liczby ludności, jako porównywane gminy „pokrewne” wybrane zostały (uszeregowanie pod względem ilości mieszkańców):

1. Gmina Annapol – powiat kraśnicki – gmina miejsko-wiejska
2. **Gmina Garbów**
3. Gmina Izbica – powiat zamojski
4. Gmina Kąkolewnica – powiat radzyński
5. Gmina Końskowola – powiat puławski
6. Gmina Krasnystaw – powiat krasnostawski
7. Gmina Mełgiew – powiat świdnicki
8. Gmina Milejów – powiat łęczyński
9. Gmina Nałęczów – powiat puławski – gmina miejsko-wiejska
10. Gmina Radzyń Podlaski – powiat radzyński
11. Gmina Stanin – powiat łukowski
12. Gmina Trawniki – powiat świdnicki
13. Gmina Urzędów – powiat kraśnicki
14. Gmina Werbkowice – powiat hrubieszowski

W analizie gmin „pokrewnych” pozycja każdej z gmin zawierała się w przedziale od „1” (najwyższa) do „14” (najniższa).

Tabela 54. Zestawienie wyników analizy RegioStrateg dla Gminy Garbów w odniesieniu do „gmin pokrewnych”.

kategoria	nr wskaźnika	wskaźnik	j.m.	typ zmiennej	Benchmark – 25% najlepszych	Gmina Garbów	Pozycja na tle gmin „pokrewnych”	podobierstwo analizowanego obszaru	dystans do lidera	konkurencyjność	współczynnik podobierstwa	wskaźnik dominacji	współczynnik konkurencyjności
Demografia	1	Liczba ludności	osoba	St	9 281	8 953	8	0,59	0,50	0,725	0,52	0,72	1,00
	2	Gęstość zaludnienia (ludność na 1 km2)	osoba	St	96,0	87,0	5	0,40	0,38	0,795			
	3	Wskaźnik obciążenia demograficznego wiekiem poprodukcyjnym	osoba	DSt	28,0	26,3	1	0,50	1,00	1,096			
	4	Wskaźnik obciążenia ekonomicznego	osoba	DSt	59,9	56,5	1	0,59	1,00	1,174			
	5	% osób w wieku przedprodukcyjnym	%	St	20,1	19,3	5	0,47	0,43	0,769			
	6	% osób w wieku produkcyjnym	%	St	62,5	63,9	1	0,53	1,00	1,208			
	7	Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców	osoba	St	-0,9	0,9	1	0,72	1,00	1,194			
	8	Liczba małżeństw zawartych na 1000 mieszkańców	-	St	5,5	5,5	3	0,61	0,77	1,022			
	9	Saldo migracji na 1000 mieszkańców	osoba	St	0,2	0,3	4	0,54	0,61	1,017			
	10	Długookresowa dynamika zmian liczby ludności (% zmiany w stosunku do 2002 roku)	%	St	-0,3	-0,3	4	0,35	0,31	1,005			
	11	Długookresowa dynamika zmian wskaźnika obciążenia demograficznego wiekiem poprodukcyjnym (% zmiany w stosunku do 2002 roku)	%	DSt	-10,4	-11,7	4	0,45	0,93	1,045			

kat	nr	wskaźnik	j.m.	typ	Benchmark – 25% najlepszych	Gmina Garbów	pozycja na tle gmin „pokrewnych”	podobieństwo analizowanego obszaru	dystans do lidera	konkurencyjność	współczynnik podobieństwa	wskaźnik dominacji	współczynnik konkurencyjności
Rynek pracy	12	Liczba pracujących na 1000 mieszkańców	osoba	St	93,8	95,9	4	0,33	0,29	1,055	0,55	0,63	0,90
	13	Liczba bezrobotnych na 1000 mieszkańców	osoba	DSt	45,5	37,6	1	0,52	1,00	1,044			
	14	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	%	DSt	7,4	5,9	1	0,54	1,00	1,023			
	15	Liczba uczniów szkół zasadniczych	uczeń	St	38,3	0,0	14	0,47	0,00	0,000			
	16	% ludności z wykształceniem zasadniczym zawodowym	%	St	22,0	22,8	3	0,53	0,81	1,206			
	17	Liczba osób bezrobotnych na przypadającą na 1 osobę pracującą	osoba	DSt	0,5	0,4	2	0,48	0,87	1,135			
	18	Roczna zmiana liczby osób pracujących (rok poprzedni = 100)	-	St	100,0	100,0	1	1,00	0,00	0,000			
	19	Roczna zmiana liczby osób bezrobotnych (rok poprzedni = 100)	-	DSt	88,7	89,9	5	0,66	0,46	0,844			
	20	% wydatków w budżecie gminy na pomoc społeczną	%	DSt	15,9	14,4	3	0,69	0,63	1,300			
	21	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem	%	DSt	8,3	6,2	1	0,48	1,00	1,192			
	22	% ludności utrzymującej się ze źródeł niezarobkowych	%	DSt	18,2	16,5	3	0,45	0,80	1,101			
	23	Długookresowa dynamika zmian liczby osób bezrobotnych na 1 osobę pracującą (% zmiany w stosunku do 2003 roku)	%	DSt	-44,8	-27,4	8	0,40	0,72	0,856			

kategoria	nr wskaźnika	wskaźnik	j.m.	typ zmiennej	Benchmark – 25% najlepszych	Gmina Garbów	Pozycja na tle gmin „pokrewnych”	podobierstwo analizowanego obszaru	dystans do lidera	konkurencyjność	współczynnik podobierstwa	wskaźnik dominacji	współczynnik konkurencyjności
Infrastruktura techniczna	24	% ludności korzystającej z wodociągu	%	St	92,3	85,7	9	0,79	0,77	0,870	0,52	0,52	0,86
	25	% ludności korzystającej z kanalizacji	%	St	27,9	17,0	9	0,49	0,31	0,585			
	26	% ludności korzystającej z gazu	%	St	47,6	0,2	11	0,49	0,00	0,004			
	27	Wydatki budżetu gminy na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska na 1 mieszkańca	PLN	St	289,3	304,5	4	0,47	0,39	1,071			
	28	% wydatków budżetu gminy na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska	%	St	10,0	10,5	4	0,50	0,54	1,064			
	29	Wydatki budżetu gminy na transport i łączność na 1 mieszkańca	PLN	St	320,7	425,8	2	0,53	0,83	1,401			
	30	% wydatków budżetu gminy na transport i łączność	%	St	10,6	14,6	1	0,55	1,00	1,231			
	31	Wydatki na drogi publiczne (udział w wydatkach ogółem)	%	St	8,5	11,8	1	0,52	1,00	1,323			
	32	% ludności korzystającej z kanalizacji do % ludności korzystającej z wodociągu	-	St	0,3	0,2	9	0,48	0,25	0,555			
	33	Powierzchnia gminy objęta obowiązującymi planami zagospodarowania przestrzennego ogółem	ha	St	13 436,8	10 242,0	7	0,65	0,66	0,760			
	34	Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem	%	St	100,1	99,8	6	0,79	0,99	0,997			
	35	Długookresowa dynamika zmian długość czynnej sieci wodociągowej - zmiana w stosunku do 2002 roku (rok 2002 = 100)	-	St	168,1	103,4	12	0,27	0,00	0,077			
	36	Długookresowa dynamika zmian długość czynnej sieci kanalizacyjnej - zmiana w stosunku do 2002 roku (rok 2002 = 100)	-	St	549,2	681,1	3	0,27	0,07	1,305			

kat	nr	wskaźnik	j.m.	typ	Benchmark – 25% najlepszych	Gmina Garbów	pozycja na tle gmin „pokrewnych”	podobieństwo analizowanego obszaru	dystans do lidera	konkurencyjność	współczynnik podobieństwa	wskaźnik dominacji	współczynnik konkurencyjności
Mieszkalnictwo	37	% mieszkań wyposażonych w wodociąg	%	St	90,1	90,1	4	0,63	0,82	1,000	0,52	0,49	0,81
	38	% mieszkań wyposażonych w ustęp splukiwany	%	St	80,3	74,7	8	0,58	0,47	0,617			
	39	% mieszkań wyposażonych w łazienkę	%	St	77,6	72,3	7	0,61	0,55	0,682			
	40	% mieszkań wyposażonych w centralne ogrzewanie	%	St	69,2	63,4	7	0,55	0,48	0,699			
	41	% mieszkań wyposażonych w gaz z sieci	%	St	45,9	0,2	11	0,49	0,00	0,005			
	42	% ludności obsługiwanej przez oczyszczalnię ścieków (miejskie i wiejskie)	%	St	37,1	41,3	3	0,49	0,69	1,118			
	43	Liczba mieszkań na 1 mieszkańca	mieszkanie	St	0,3	0,3	10	0,65	0,43	0,521			
	44	Powierzchnia użytkowa mieszkań na 1 osobę	m2	St	29,1	27,8	6	0,58	0,54	0,702			
	45	Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 mieszkańców	mieszkanie	St	3,5	3,5	4	0,42	0,48	1,000			
	46	Izby oddane do użytkowania na 1000 mieszkańców	izba	St	18,6	19,7	4	0,48	0,67	1,071			
	47	Powierzchnia użytkowa mieszkań oddanych do użytkowania	m2	St	3 598,3	3 727,0	4	0,46	0,56	1,049			
	48	% wydatków w budżecie gminy na gospodarkę mieszkaniową	%	St	0,7	0,9	3	0,30	0,20	1,279			

kat	nr wskaźnika	wskaźnik	j.m.	typ zmiennej	Benchmark – 25% najlepszych	Gmina Garbów	Pozycja na tle gmin „pokrewnych”	podobierstwo analizowanego obszaru	dystans do lidera	konkurencyjność	współczynnik podobierstwa	wskaźnik dominacji	współczynnik konkurencyjności
Potencjał społeczny i kulturalny	49	Zakłady opieki zdrowotnej na 10.000 mieszkańców	zoz	St	4,8	3,4	8	0,55	0,42	0,616	0,42	0,26	0,54
	50	Liczba ludności na 1 aptekę	osoba	DSt	2 778,3	2 984,0	5	0,49	0,82	0,971			
	51	% wydatków w budżecie gminy na ochronę zdrowia	%	St	0,5	0,4	5	0,34	0,21	0,749			
	52	Podstawowa opieka zdrowotna - porady na 1 mieszkańca	porady	St	4,4	5,2	1	0,64	1,00	1,160			
	53	Domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice na 10.000 mieszkańców	-	St	12,5	0,0	14	0,45	0,00	0,000			
	54	Placówki biblioteczne (biblioteki i filie ogółem) na 10.000 mieszkańców	-	St	4,5	4,5	6	0,59	0,69	0,981			
	55	Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 mieszkańców	osoba	St	169,5	170,0	4	0,43	0,44	1,004			
	56	Wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika	wol.	St	23,1	21,8	7	0,50	0,49	0,882			
	57	Liczba zwiedzających muzea i oddziały na 1000 mieszkańców	osoba	St	0,0	0,0	14	0,27	0,00	0,000			
	58	Widzowie kin na 1000 mieszkańców	osoba	St	0,0	0,0	14	0,27	0,00	0,000			
	59	Miejsca rzeczywiste (łącznie z oddziałami) w żłobkach w stosunku do dzieci w wieku 0-3 lata	-	St	0,0	0,0	14	0,27	0,00	0,000			

kategoria	nr wskaźnika	wskaźnik	j.m.	typ zmiennej	Benchmark – 25% najlepszych	Gmina Garbów	Pozycja na tle gmin „pokrewnych”	podobierstwo analizowanego obszaru	dystans do lidera	konkurencyjność	współczynnik podobierstwa	wskaźnik dominacji	współczynnik konkurencyjności
	60	% wydatków w budżecie gminy na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego	%	St	6,6	1,1	13	0,33	0,01	0,029			
	61	Miejsca noclegowe	miejsce	St	33,0	30,0	5	0,27	0,02	0,909			
	62	Dynamika zmian liczby miejsc noclegowych całorocznych w turystycznych obiektach zbiorowego zakwaterowania (rok poprzedni=100)	-	St	116,1	100,0	4	0,41	0,05	0,251			
	63	Korzystający z noclegów w obiektach zbiorowego zakwaterowania	osoba	St	1 552,3	1 942,0	4	0,27	0,04	1,251			
	64	Dynamika zmian liczby udzielonych noclegów w turystycznych w obiektach zbiorowego zakwaterowania (rok poprzedni=100)	-	St	192,1	45,4	9	0,59	0,06	0,076			
	65	Łączna powierzchnia parków narodowych i parków krajobrazowych	ha	St	622,3	0,0	14	0,36	0,00	0,000			
	66	Powierzchnia lasów	ha	St	1 270,5	663,8	9	0,48	0,20	0,328			
	67	Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10.000 mieszkańców	NGO	St	29,8	26,0	10	0,35	0,09	0,444			
	68	% wydatków w budżecie gminy na kulturę fizyczną	%	St	2,4	2,7	4	0,51	0,78	1,119			
	69	Kluby sportowe na 1000 mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym (2012 rok)	-	St	2,7	1,7	7	0,40	0,23	0,530			

kat	nr	wskaźnik	j.m.	typ	Benchmark – 25% najlepszych	Gmina Garbów	Porównanie na tle gmin „pokrewnych”	podobierstwo analizowanego obszaru	dystans do lidera	konkurencyjność	współczynnik podobierstwa	wskaźnik dominacji	współczynnik konkurencyjności
Poziom wykształcenia i szkolnictwo	70	% ludności z wykształceniem wyższym	%	St	3,8	3,4	6	0,32	0,16	0,755	0,51	0,62	0,84
	71	Efektywność wydatków oświatowych (subwencje na zadania oświatowe = 100)	-	DSt	139,5	132,2	1	0,42	1,00	1,067			
	72	Miejsca w placówkach wychowania przedszkolnego w stosunku do dzieci w wieku 3-6 lat	%	St	51,0	51,5	4	0,57	0,65	1,012			
	73	Liczba uczniów liceów ogólnokształcących	uczeń	St	12,8	0,0	14	0,31	0,00	0,000			
	74	% ludności z wykształceniem podstawowym ukończonym, podstawowym nieukończonym i bez wykształcenia	%	DSt	37,5	39,9	9	0,58	0,47	0,797			
	75	Uczniowie szkół podstawowych przypadający na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów (2012 rok)	uczeń	DSt	5,5	5,1	2	0,54	0,96	1,120			
	76	Uczniowie gimnazjów przypadający na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów (2012 rok)	uczeń	DSt	6,5	10,0	10	0,49	0,48	0,531			
	77	Współczynnik skolaryzacji brutto (szkoły podstawowe)	%	St	93,2	96,6	2	0,73	0,92	1,105			
	78	Współczynnik skolaryzacji brutto (gimnazja)	%	St	94,6	105,5	2	0,68	0,90	1,196			

kat	nr	wskaźnik	j.m.	typ	Benchmark – 25% najlepszych	Gmina Garbów	pozycja na tle gmin „pokrewnych”	podobierstwo analizowanego obszaru	dystans do lidera	konkurencyjność	współczynnik podobierstwa	wskaźnik dominacji	współczynnik konkurencyjności
Przedsiębiorczość	79	Wskaźnik przedsiębiorczości	jedn. gosp.	St	629,2	631,1	4	0,40	0,40	1,010	0,53	0,52	0,89
	80	Dynamika zmian wskaźnika przedsiębiorczości (rok poprzedni = 100)	-	St	105,1	104,2	7	0,58	0,58	0,874			
	81	Podmioty na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	jedn. gosp.	St	101,8	98,8	5	0,39	0,34	0,902			
	82	Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	jedn. gosp.	St	62,5	63,0	3	0,41	0,41	1,021			
	83	Jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności	jedn. gosp.	DSt	30,3	38,0	7	0,40	0,74	0,847			
	84	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym	jedn. gosp.	St	8,3	7,9	6	0,42	0,39	0,844			
	85	Podmioty nowo zarejestrowane na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym	jedn. gosp.	St	101,0	98,0	7	0,42	0,38	0,921			
	86	% firm działających w usługach rynkowych	%	St	60,6	64,1	2	0,52	0,86	1,397			
	87	% firm działających w usługach nierynkowych	%	DSt	10,4	10,8	5	0,68	0,61	0,922			
	88	Liczba mikro przedsiębiorstw (0-9 prac.)	liczba	St	558,3	535,0	5	0,42	0,40	0,889			
	89	Liczba małych przedsiębiorstw (10-49 prac.)	liczba	St	25,5	26,0	4	0,58	0,75	1,034			
	90	Liczba średnich przedsiębiorstw (50-249 prac.)	liczba	St	3,0	4,0	1	0,61	1,00	1,333			
	91	Liczba dużych przedsiębiorstw (250-999 prac.)	liczba	St	1,0	0,0	14	0,60	0,00	0,000			
	92	Liczba dużych przedsiębiorstw (powyżej 1000 prac.)	liczba	St	0,0	0,0	14	1,00	0,00	0,000			
	93	Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego (sektor prywatny)	liczba	St	4,3	5,0	3	0,52	0,83	1,176			
94	Długookresowa dynamika zmian wskaźnika przedsiębiorczości - zmiana w stosunku do 2002 roku (rok 2002 = 100)	-	St	131,6	132,1	4	0,52	0,60	1,013				

kategoria	nr wskaźnika	wskaźnik	j.m.	typ zmiennej	Benchmark – 25% najlepszych	Gmina Garbów	Pozycja na tle gmin „pokrewnych”	podobieństwo analizowanego obszaru	dystans do lidera	konkurencyjność	współczynnik podobieństwa	wskaźnik dominacji	współczynnik konkurencyjności
Stabilność finansowa JST	95	Dochody gminy	PLN	St	29 026 523	29 439 889	4	0,42	0,42	1,088	0,48	0,49	0,86
	96	Dochody gminy na 1 mieszkańca	PLN	St	3 149,4	3 305,3	3	0,42	0,47	1,369			
	97	Dochody własne na 1 mieszkańca	PLN	St	1 257,5	1 015,9	8	0,53	0,43	0,607			
	98	Dochody własne na 1 mieszkańca (udział w PIT)	PLN	St	344,5	348,5	4	0,50	0,51	1,029			
	99	Dochody własne na 1 mieszkańca (udział w CIT)	PLN	St	31,9	2,3	10	0,42	0,04	0,078			
	100	Udział podatku od nieruchomości w dochodach własnych	%	St	32,0	23,9	8	0,48	0,37	0,639			
	101	Udział podatku rolnego w dochodach własnych	%	DSt	9,3	9,6	6	0,41	0,79	0,973			
	102	Środki pozyskane z Unii Europejskiej na finansowanie programów i projektów unijnych (łącznie w latach 2007-2013)	PLN	St	2 600 664	1 717 912	8	0,47	0,36	0,647			
	103	Środki pozyskane z Unii Europejskiej na finansowanie programów i projektów unijnych na 1 mieszkańca (średnia z lat 2007-2013)	PLN	St	307,4	191,9	8	0,47	0,35	0,611			
	104	Udział dochodów własnych w dochodach ogółem	%	St	35,4	30,7	8	0,48	0,34	0,681			
	105	Wydatki budżetu gminy	PLN	St	28 356 834	26 051 187	9	0,39	0,07	0,282			
	106	Wydatki budżetu gminy na 1 mieszkańca	PLN	St	3 334	2 925	9	0,42	0,12	0,269			
	107	Wydatki majątkowe inwestycyjne na 1 mieszkańca	PLN	St	648	647	5	0,54	0,56	0,998			
	108	Wydatki na administrację publiczną na 1 mieszkańca	PLN	DSt	268,9	189,9	1	0,61	1,00	1,146			
109	Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem	%	St	21,5	22,2	4	0,61	0,79	1,049				
110	Wydatki bieżące na wynagrodzenia na 1 mieszkańca	PLN	DSt	915,4	889,0	4	0,59	0,86	1,074				

kategoria	nr wskaźnika	wskaźnik	j.m.	typ zmiennej	Benchmark – 25% najlepszych	Gmina Garbów	Pozycja na tle gmin „pokrewnych”	podobierstwo analizowanego obszaru	dystans do lidera	konkurencyjność	współczynnik podobierstwa	wskaźnik dominacji	współczynnik konkurencyjności
	111	Efektywność budżetowa (relacja dochodów do wydatków budżetu gminy)	%	St	100,1	113,0	1	0,46	1,00	1,768			
	112	Obsługa długu publicznego na 1 mieszkańca	PLN	DSt	14,5	0,2	1	0,54	1,00	1,110			
	113	Dynamika zmian dochodów gminy (rok poprzedni = 100)	-	St	109,4	114,7	2	0,38	0,55	1,373			
	114	Dynamika zmian wydatków gminy (rok poprzedni = 100)	-	St	109,4	112,3	3	0,42	0,43	1,104			
	115	Dynamika zmian wydatków majątkowych inwestycyjnych gminy (rok poprzedni = 100)	-	St	138,6	161,0	3	0,34	0,32	1,265			
	116	Średnia roczna wysokość wydatków inwestycyjnych w okresie 2008-2013	PLN	St	6 347 237	4 893 407	9	0,54	0,37	0,614			
	117	Średnia roczna wysokość wydatków inwestycyjnych w okresie 2002-2013	PLN	St	4 289 703	2 946 160	12	0,42	0,12	0,271			
	118	Średni roczny udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w okresie 2008-2013	%	St	21,4	18,5	8	0,68	0,59	0,742			
	119	Długookresowa dynamika zmian dochodów gminy - zmiana w stosunku do 2002 roku (rok 2002 = 100)	-	St	250,3	253,8	4	0,35	0,35	1,060			
	120	Długookresowa dynamika zmian udziału dochodów własnych w dochodach ogółem - zmiana w stosunku do 2002 roku (rok 2002 = 100)	-	St	121,3	97,7	10	0,72	0,43	0,457			
									<i>średnia ogólna:</i>	0,50	0,50	0,82	

Tabela 55. Ranking atrakcyjności „gmin pokrewnych” dla Gminy Garbów – podsumowanie analizy RegioStrateg.

		ATRAKCYJNOŚĆ ANALIZOWANYCH SAMORZĄDÓW (1 - najlepsza pozycja; 14 - najgorsza pozycja)													
		Gmina Garbów	Gmina Annopol	Gmina Izbica	Gmina Kąkolewnica	Gmina Końskowola	Gmina Krasnystaw	Gmina Mejgiew	Gmina Milejów	Gmina Nałęczów	Gmina Radzyń Podlaski	Gmina Stanin	Gmina Trawniki	Gmina Urzędów	Gmina Werbkowice
	Demografia	1	12	14	6	9	7	3	5	13	2	4	7	9	11
	Rynek pracy	2	13	14	10	3	12	6	5	1	11	4	7	8	9
	Infrastruktura techniczna	3	12	10	13	2	11	5	8	4	7	14	6	1	8
	Mieszkalnictwo	4	9	13	10	3	5	2	8	1	6	14	12	7	11
	Potencjał społeczny i kulturalny	7	2	3	9	7	6	13	11	1	12	14	5	10	4
	Poziom wykształcenia i szkolnictwo	2	4	7	13	6	8	12	5	1	11	14	10	3	9
	Przedsiębiorczość	3	9	14	6	5	13	1	10	2	12	4	7	11	8
	Stabilność finansowa JST	3	14	7	8	5	4	2	10	1	6	12	9	13	11
suma pozycji dla 8 kategorii:		25	75	82	75	40	66	44	62	24	67	80	63	62	71
ranking atrakcyjności gmin „pokrewnych” (miejsce):		2	11	14	11	3	8	4	5	1	9	13	7	5	10

Tabela 56. Ranking potencjałów rozwojowych „gmin pokrewnych” dla Gminy Garbów – podsumowanie analizy RegioStrateg.

		POTENCJAŁ ROZWOJOWY ANALIZOWANYCH SAMORZĄDÓW (im mniejsza wartość tym lepiej)													
		Gmina Garbów	Gmina Annopol	Gmina Izbica	Gmina Kąkolewnica	Gmina Końskowola	Gmina Krasnystaw	Gmina Mełgiew	Gmina Milejów	Gmina Nałęczów	Gmina Radzyń Podlaski	Gmina Stanin	Gmina Trawniki	Gmina Urzędów	Gmina Werbkowice
	Demografia	37	94	126	84	90	88	56	72	103	55	67	88	90	93
	Rynek pracy	46	118	120	103	65	112	78	75	37	111	69	86	93	100
	Infrastruktura techniczna	78	112	107	114	77	108	90	102	80	100	132	91	64	102
	Mieszkalnictwo	71	99	131	100	63	72	59	96	18	91	133	120	93	112
	Potencjał społeczny i kulturalny	171	137	157	185	171	170	236	190	117	194	261	165	189	160
	Poziom wykształcenia i szkolnictwo	50	61	71	92	70	73	91	67	25	87	93	78	55	76
	Przedsiębiorczość	91	140	177	112	108	173	72	152	77	157	99	115	156	136
	Stabilność finansowa JST	152	262	198	209	176	163	133	221	118	189	228	220	236	225
suma pozycji dla 120 wskaźników w ramach 8 kategorii:		696	1023	1087	999	820	959	815	975	575	984	1082	963	976	1004
ranking potencjałów rozwojowych gmin „pokrewnych”(pozycja):		2	12	14	10	4	5	3	7	1	9	13	6	8	11

Gmina Garbów na tle gmin „pokrewnych” w atrakcyjności samorządów plasuje się na 2 miejscu spośród 14 przeanalizowanych gmin. Metoda określenia atrakcyjności Gminy Garbów (potencjał syntetyczny) opiera się na zsumowaniu miejsc w ramach 8 kategorii: demografii, rynku pracy, infrastruktury technicznej, mieszkalnictwa, potencjału społecznego i kulturalnego, poziomu wykształcenia i szkolnictwa oraz przedsiębiorczości i stabilności finansowej JST.

W potencjale rozwojowym – ukazującym szanse rozwojowe w przyszłości – Gmina Garbów również zajęła 2 miejsce na tle gmin „pokrewnych”. Potencjał ten opiera się na zestawieniu i zsumowaniu wszystkich pozycji danej gminy na podstawie 120 wykorzystanych w analizie wskaźników statystycznych. Pozycja w rankingu wskazuje na potencjalne szanse rozwojowe w oparciu o wskaźniki społeczno-gospodarcze.

Gmina Garbów na tle gmin uwzględnionych w analizie **najwyższą pozycję – 1 miejsce, zajęła w dziale demografia**. W przypadku rynku pracy oraz poziomu wykształcenia i szkolnictwa było to miejsce 2, infrastruktury technicznej, przedsiębiorczości oraz stabilności finansowej JST – 3 miejsce, mieszkalnictwo – miejsce 4, zaś najgorsza sytuacja dotyczy potencjału społecznego i kulturalnego – 7 miejsce. W związku z powyższym należy stwierdzić, że na tle gmin pokrewnych **Gmina Garbów posiada stosunkowo jednolity potencjał w poszczególnych kategoriach. Istnieją obszary wpływające na wysoką atrakcyjność, ale również są takie, które osłabiają szanse rozwojowe Garbowa, tj. potencjał społeczny i kulturalny**. Wyzwanie strategiczne stanowi przede wszystkim zwiększenie atrakcyjności społeczno-kulturalnej. W zakresie potencjału społeczno-kulturalnego niezwykle istotne są również inwestycje „miękkie” w zakresie kapitału ludzkiego, partycypacji społecznej i dialogu obywatelskiego.

Tabela 57. Porównanie potencjałów gmin „pokrewnych” Gminy Garbów w analizie RegioStrateg.

miejsce	Potencjał rozwojowy (sumaryczny)	Atrakcyjność samorządów (potencjał syntetyczny)
1.	Gmina Nałęczów	Gmina Nałęczów
2.	Gmina Garbów	Gmina Garbów
3.	Gmina Mełgiew	Gmina Końskowola
4.	Gmina Końskowola	Gmina Mełgiew
5.	Gmina Krasnystaw	Gmina Milejów
6.	Gmina Trawniki	Gmina Urzędów
7.	Gmina Milejów	Gmina Trawniki
8.	Gmina Urzędów	Gmina Krasnystaw
9.	Gmina Radzyń Podlaski	Gmina Radzyń Podlaski
10.	Gmina Kąkolewnica	Gmina Werbkowice

miejsce	Potencjał rozwojowy (sumaryczny)	Atrakcyjność samorządów (potencjał syntetyczny)
11.	Gmina Werbkowice	Gmina Annapol Gmina Kąkolewnica
12.	Gmina Annapol	
13.	Gmina Stanin	Gmina Stanin
14.	Gmina Izbica	Gmina Izbica

Źródło: opracowanie własne PARR.

Tabela 58. Wskaźniki, w których Gmina Garbów zajmuje wysokie pozycje wśród gmin „pokrewnych”.

miejsce			
1	2	3	4
Wskaźnik obciążenia demograficznego wiekiem poprodukcyjnym	Liczba osób bezrobotnych na przypadającą na 1 osobę pracującą	Liczba małżeństw zawartych na 1000 mieszkańców	Saldo migracji na 1000 mieszkańców
Wskaźnik obciążenia ekonomicznego	Wydatki budżetu gminy na transport i łączność na 1 mieszkańca	% ludności z wykształceniem zasadniczym zawodowym	Długookresowa dynamika zmian liczby ludności (% zmiany w stosunku do 2002 roku)
% osób w wieku produkcyjnym	Uczniowie szkół podstawowych przypadający na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów (2012 rok)	% wydatków w budżecie gminy na pomoc społeczną	Długookresowa dynamika zmian wskaźnika obciążenia demograficznego wiekiem poprodukcyjnym (% zmiany w stosunku do 2002 roku)
Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców	Współczynnik skolaryzacji brutto (szkoły podstawowe)	% ludności utrzymującej się ze źródeł niezarobkowych	Liczba pracujących na 1000 mieszkańców
Liczba bezrobotnych na 1000 mieszkańców	Współczynnik skolaryzacji brutto (gimnazja)	Długookresowa dynamika zmian długocześnie czynnej sieci kanalizacyjnej - zmiana w stosunku do 2002 roku (rok 2002 = 100)	Wydatki budżetu gminy na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska na 1 mieszkańca
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	% firm działających w usługach rynkowych	% ludności obsługiwanej przez oczyszczalnie ścieków (miejskie i wiejskie)	% wydatków budżetu gminy na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska
Roczna zmiana liczby osób pracujących (rok poprzedni = 100)	Dynamika zmian dochodów gminy (rok poprzedni = 100)	% wydatków w budżecie gminy na gospodarkę mieszkaniową	% mieszkań wyposażonych w wodociąg
Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem		Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 mieszkańców
% wydatków budżetu gminy na transport i łączność		Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego (sektor prywatny)	Izby oddane do użytkowania na 1000 mieszkańców
Wydatki na drogi publiczne (udział w wydatkach ogółem)		Dochody gminy na 1 mieszkańca	Powierzchnia użytkowa mieszkań oddanych do użytkowania
Podstawowa opieka zdrowotna - porady na 1 mieszkańca		Dynamika zmian wydatków gminy (rok poprzedni = 100)	Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 mieszkańców
Efektywność wydatków oświatowych (subwencje na zadania oświatowe = 100)		Dynamika zmian wydatków majątkowych inwestycyjnych gminy (rok poprzedni = 100)	Dynamika zmian liczby miejsc noclegowych całorocznych w turystycznych obiektach zbiorowego zakwaterowania (rok poprzedni=100)
Liczba średnich przedsiębiorstw (50-249 prac.)			Korzystający z noclegów w obiektach zbiorowego zakwaterowania
Wydatki na administrację publiczną na 1 mieszkańca			% wydatków w budżecie gminy na kulturę fizyczną
Efektywność budżetowa (relacja dochodów do wydatków budżetu gminy)			Miejsca w placówkach wychowania przedszkolnego w stosunku do dzieci w wieku 3-6 lat
Obsługa długu publicznego na 1 mieszkańca			Wskaźnik przedsiębiorczości
			Liczba małych przedsiębiorstw (10-49 prac.)
		Długookresowa dynamika zmian wskaźnika przedsiębiorczości - zmiana w stosunku do 2002 roku (rok 2002 = 100)	
		Dochody gminy	
		Dochody własne na 1 mieszkańca (udział w PIT)	
		Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem	

Źródło: opracowanie własne PARR.

Tabela 59. Wskaźniki, w których Gmina Garbów zajmuje końcowe pozycje wśród gmin „pokrewnych”.

miejsce			
11	12	13	14
% ludności korzystającej z gazu	Długookresowa dynamika zmian długość czynnej sieci wodociągowej - zmiana w stosunku do 2002 roku (rok 2002 = 100)	% wydatków w budżecie gminy na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego	Liczba uczniów szkół zasadniczych
% mieszkań wyposażonych w gaz z sieci	Średnia roczna wysokość wydatków inwestycyjnych w okresie 2002-2013		Domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice na 10.000 mieszkańców
			Liczba zwiedzających muzea i oddziały na 1000 mieszkańców
			Widzowie kin na 1000 mieszkańców
			Miejsca rzeczywiste (łącznie z oddziałami) w żłobkach w stosunku do dzieci w wieku 0-3 lata
			Łączna powierzchnia parków narodowych i parków krajobrazowych
			Liczba uczniów liceów ogólnokształcących
			Liczba dużych przedsiębiorstw (250-999 prac.)
			Liczba dużych przedsiębiorstw (powyżej 1000 prac.)

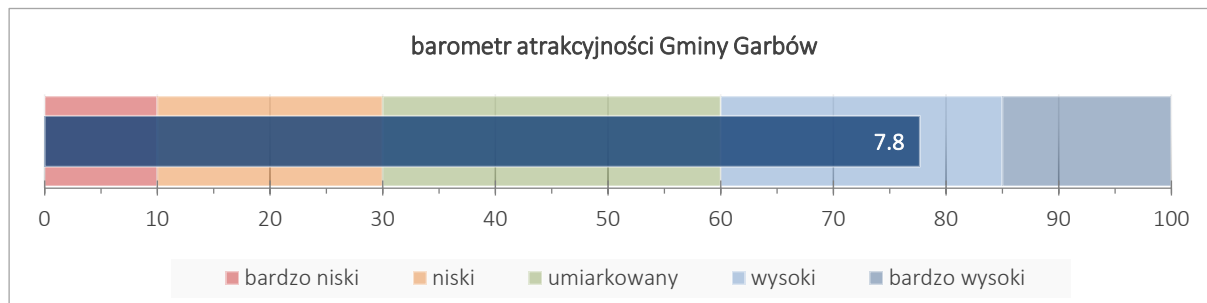
LEGENDA:

	demografia
	rynek pracy
	infrastruktura techniczna
	mieszkalnictwo
	potencjał społeczny / kulturalny
	poziom wykształcenia / szkolnictwo
	przedsiębiorczość
	stabilność finansowa JST

Źródło: opracowanie własne PARR.

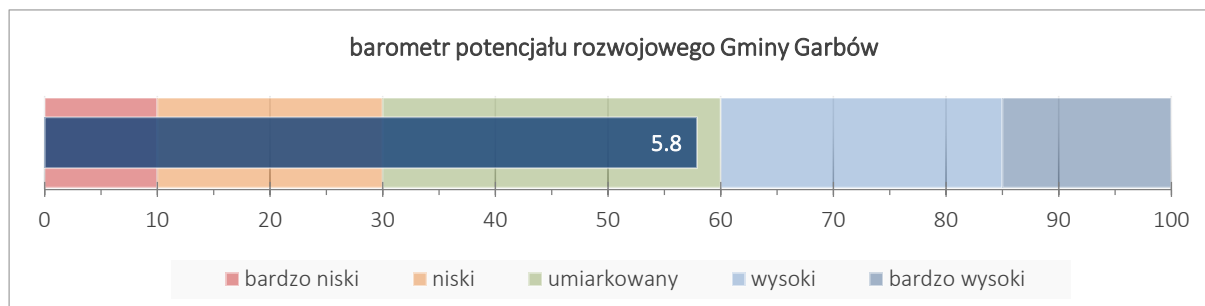
3.1. Barometry atrakcyjności i rozwoju

Wykres 112. Barometr atrakcyjności dla Gminy Garbów.

Źródło: opracowanie własne PARR.

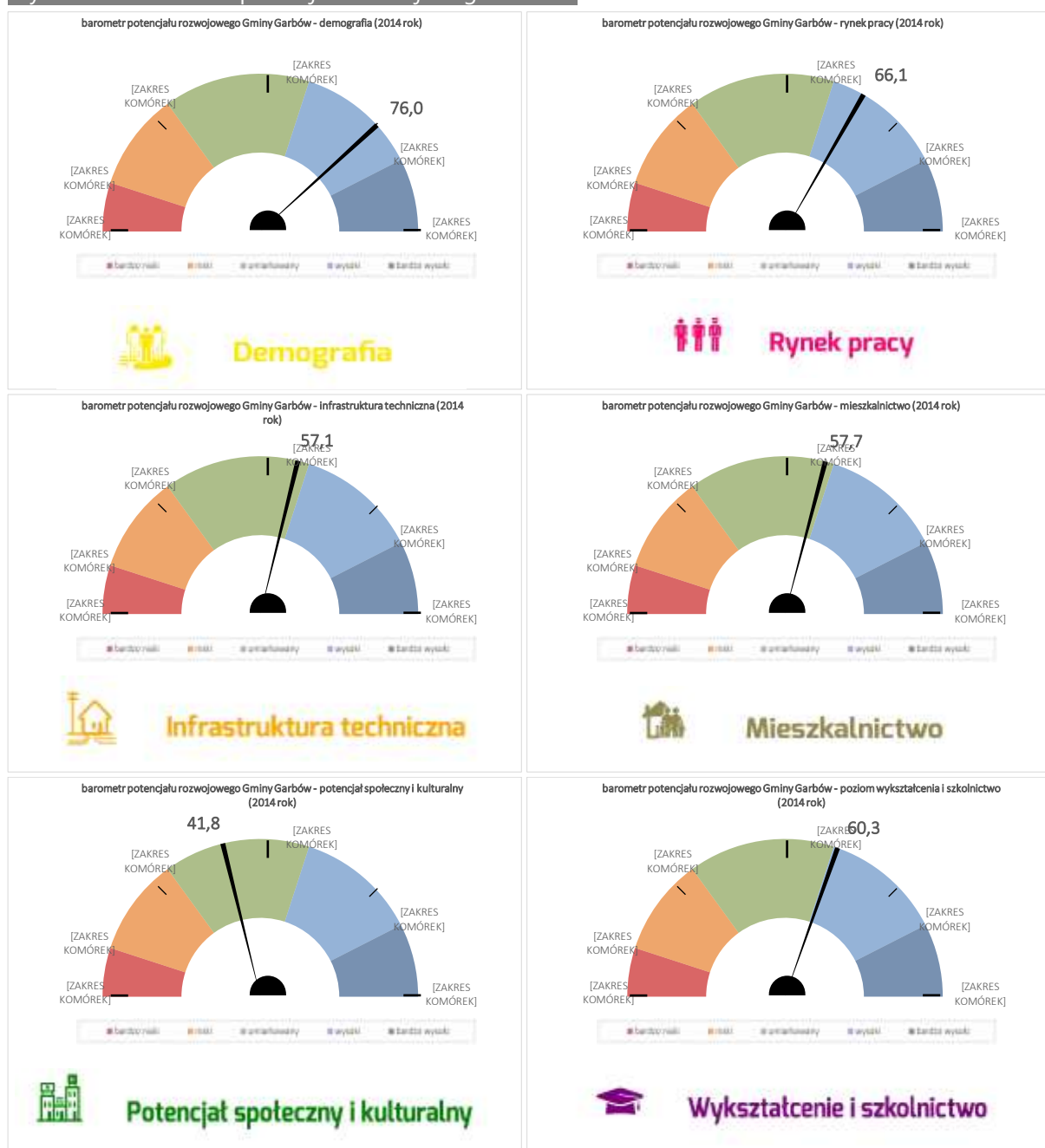
Wykres 113. Barometr potencjału rozwojowego dla Gminy Garbów.

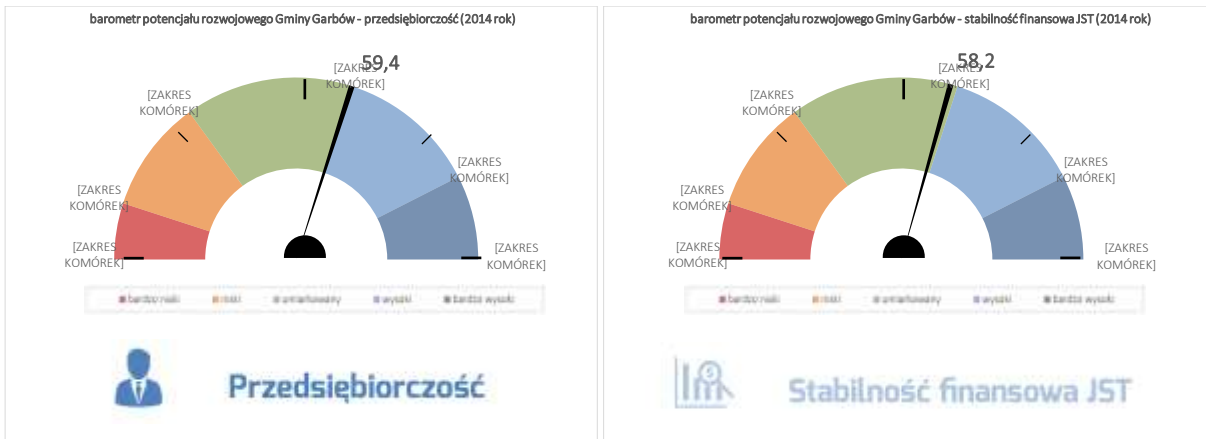

Źródło: opracowanie własne PARR.

Barometry potencjału rozwojowego – perspektywa kategorii

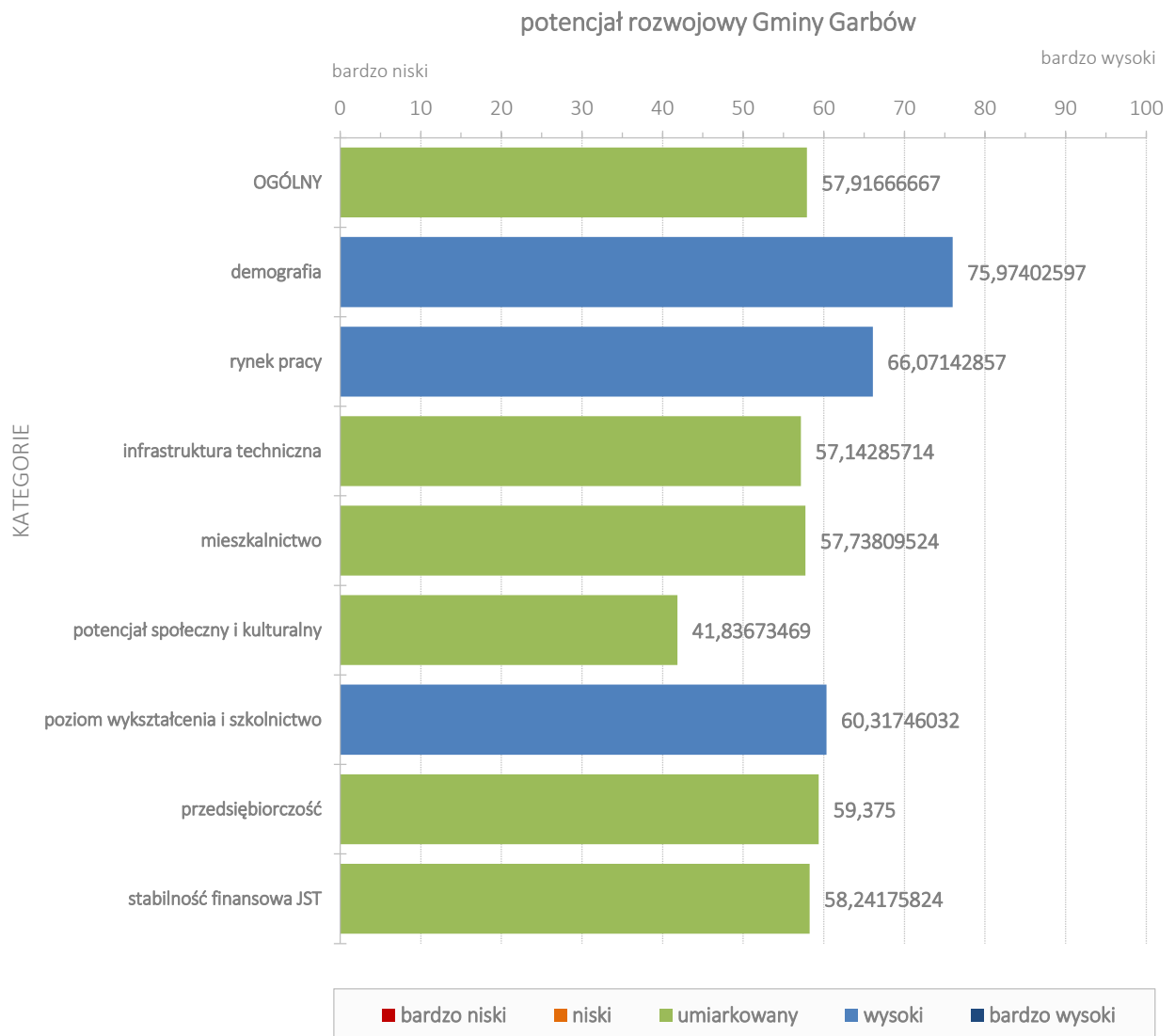
Wykres 114. Barometr potencjału rozwojowego Garbów

Źródło: opracowanie własne PARR.

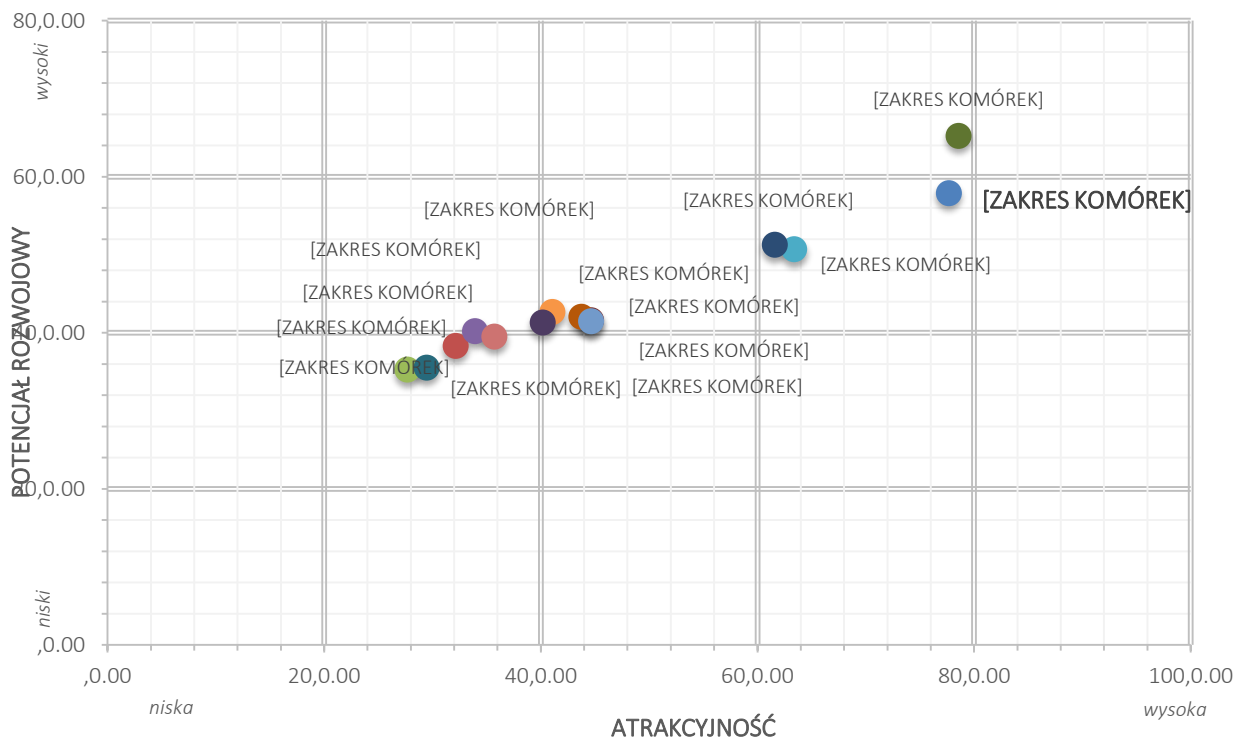
Wykres 115. Potencjał rozwojowy Gminy Garbów na tle gmin „pokrewnych”.

Źródło: opracowanie własne PARR.

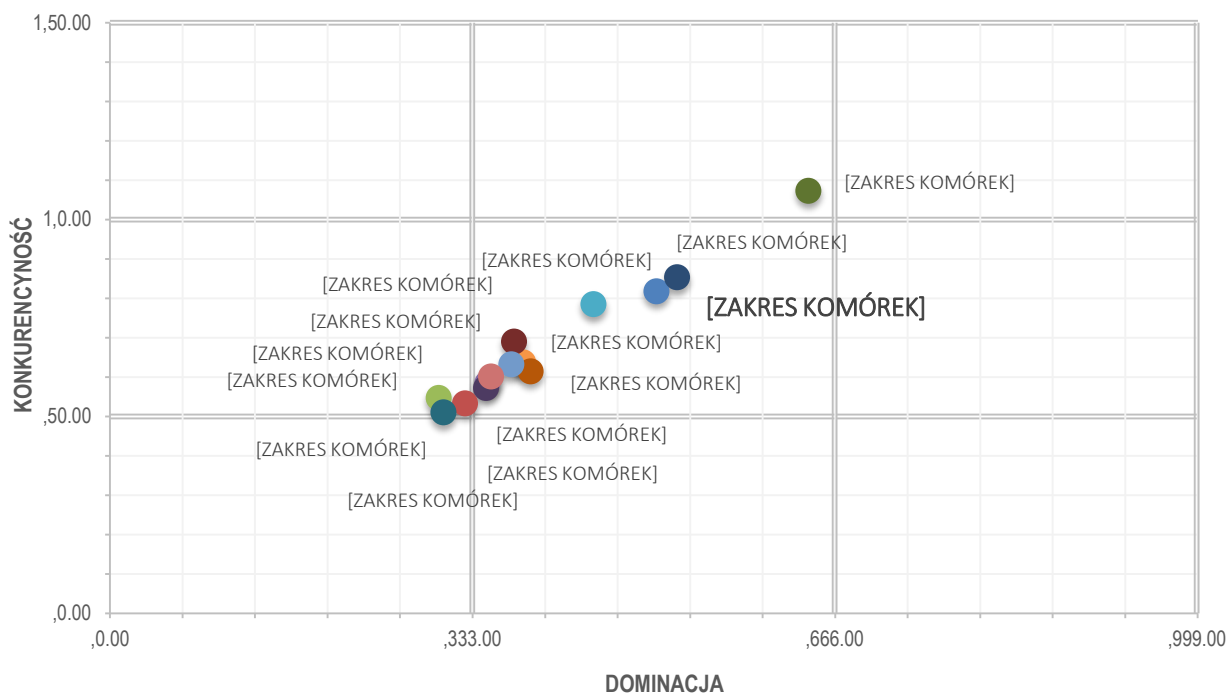
3.2. Macierze rozwoju Gminy Garbów na tle gmin „pokrewnych”

Wykres 116. Macierz rozwoju – wykres atrakcyjności i potencjału rozwojowego.

Źródło: opracowanie własne PARR.

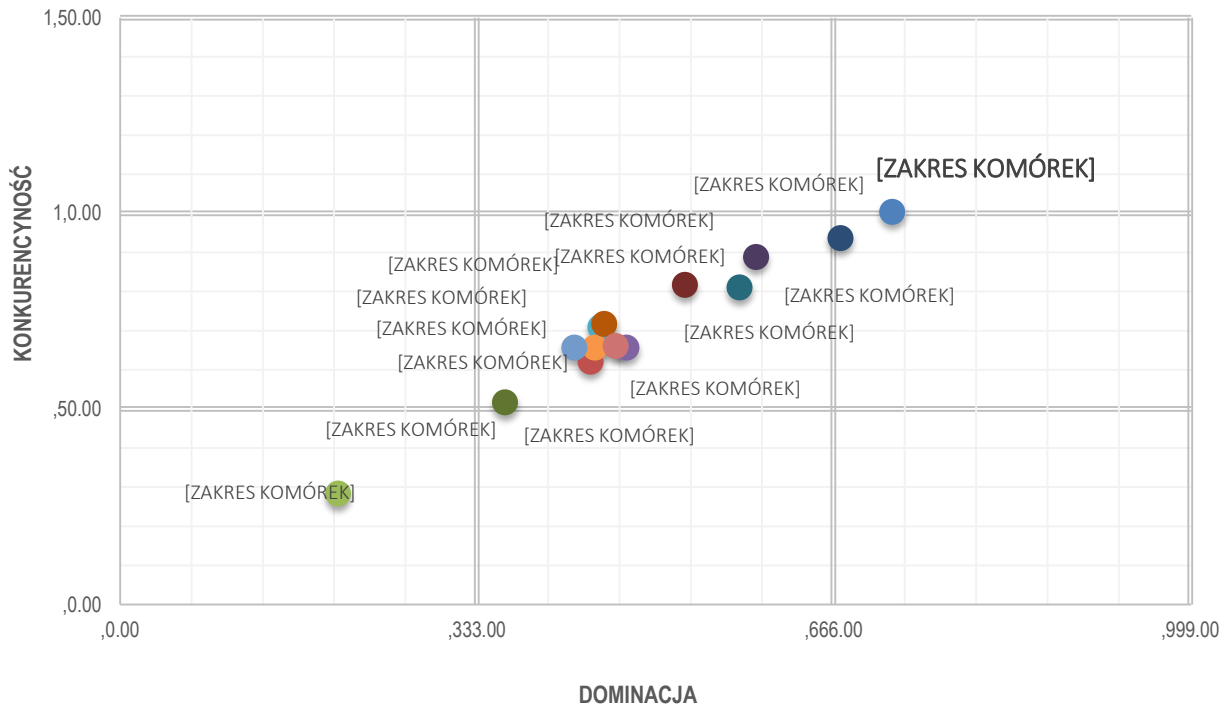
Wykres 117. Macierz rozwoju ogólnego.

Źródło: opracowanie własne PARR.

Wykres 118. Macierz rozwoju – demografia.

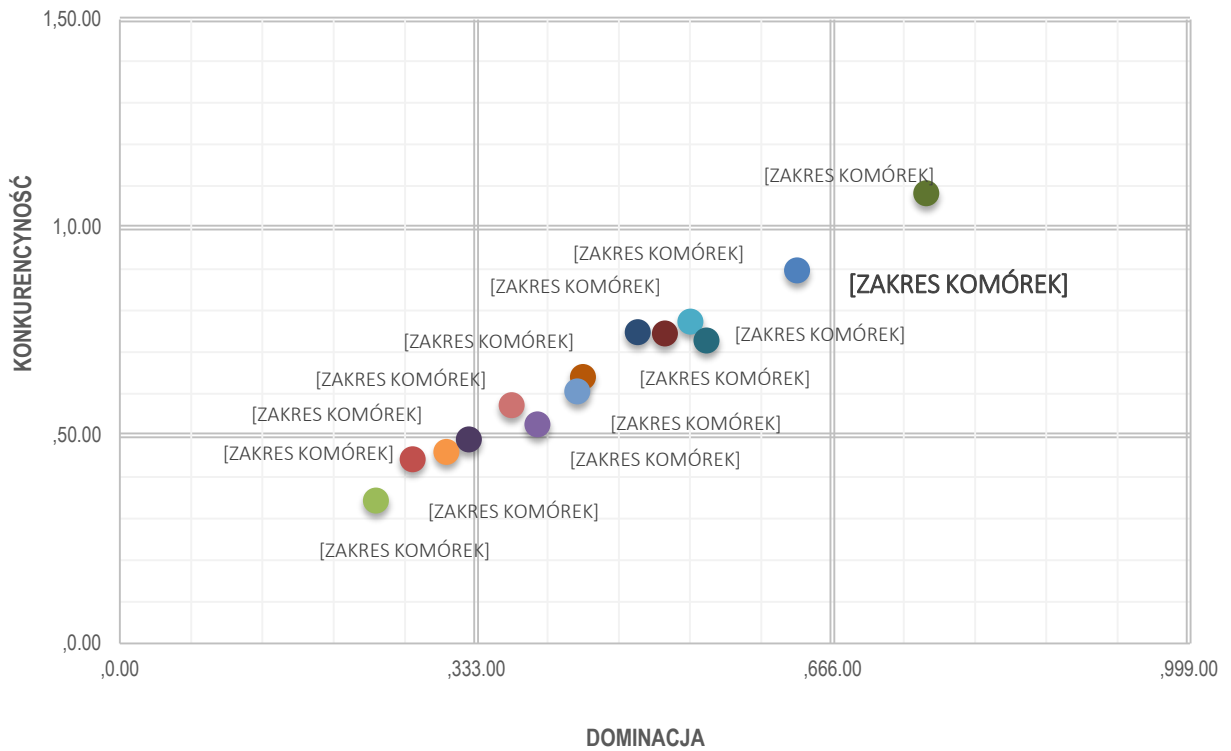
DEMOGRAFIA

Źródło: opracowanie własne PARR.

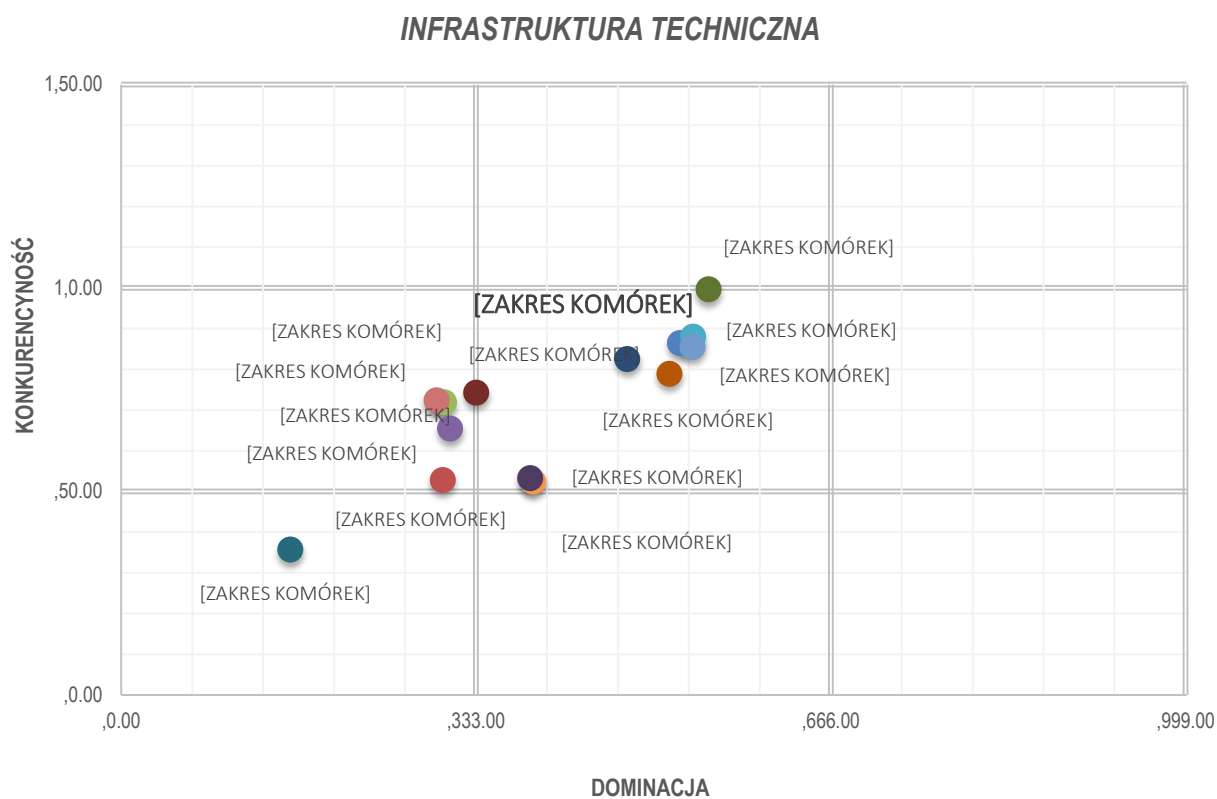
Wykres 119. Macierz rozwoju – rynek pracy.

RYNEK PRACY

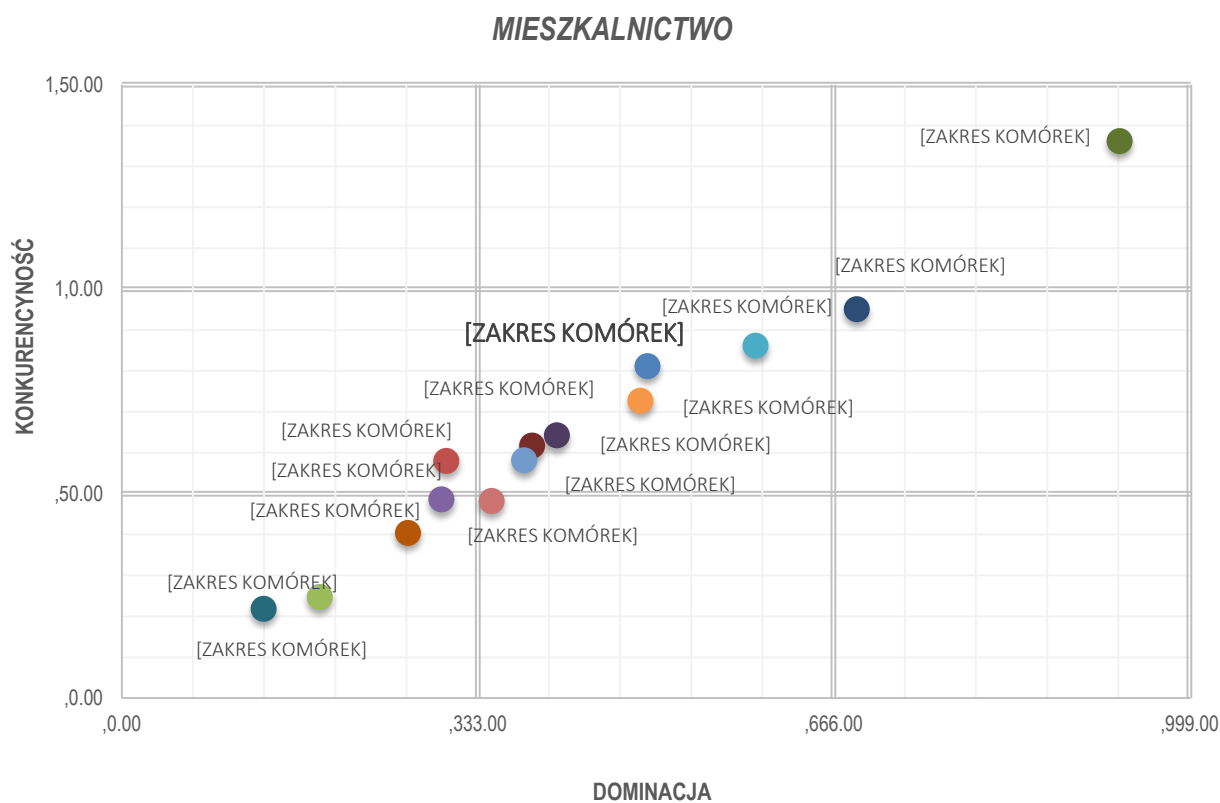
Źródło: opracowanie własne PARR.

Wykres 120. Macierz rozwoju - infrastruktura techniczna.

Źródło: opracowanie własne PARR.

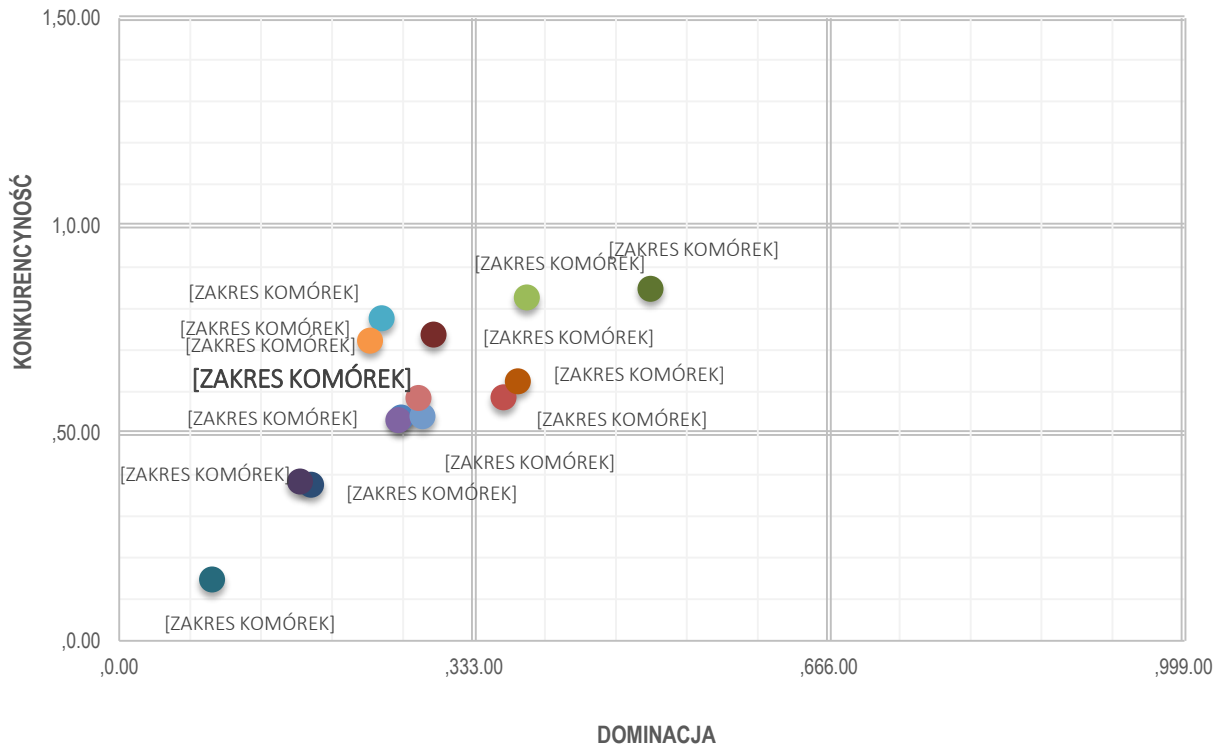
Wykres 121. Macierz rozwoju - mieszkalnictwo.

Źródło: opracowanie własne PARR.

Wykres 122. Macierz rozwoju – potencjał społeczny i kulturalny.

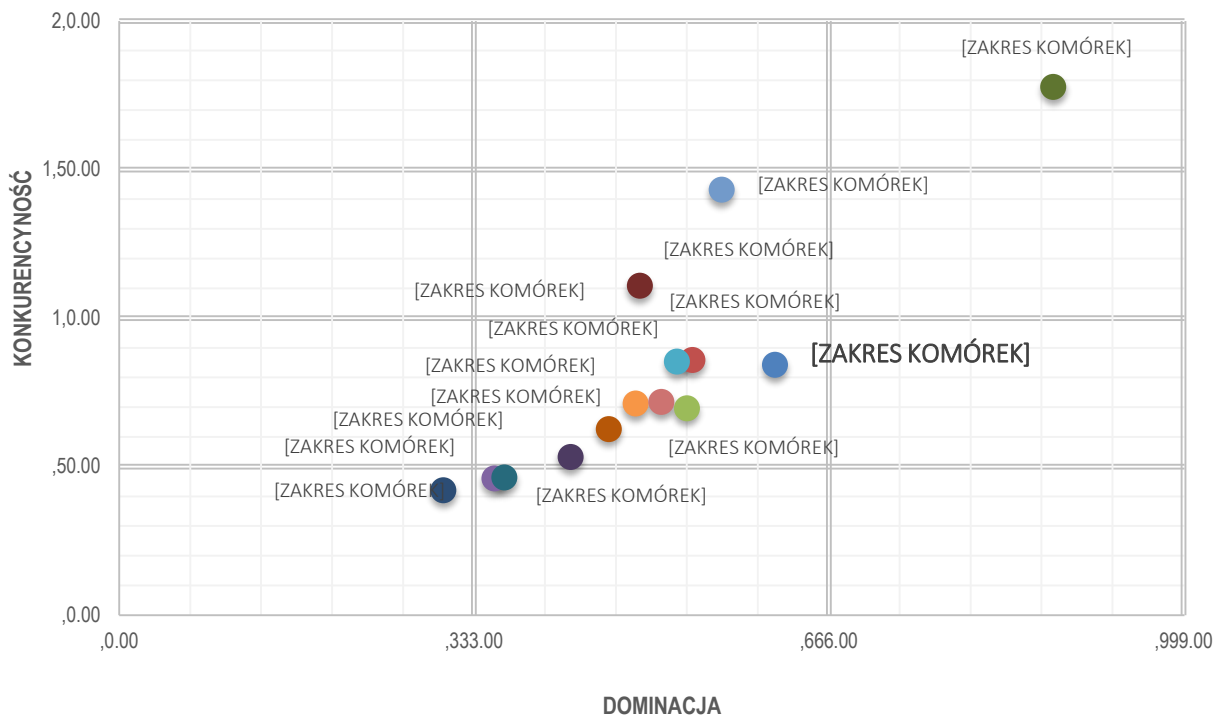
POTENCJAŁ SPOŁECZNY I KULTURALNY

Źródło: opracowanie własne PARR.

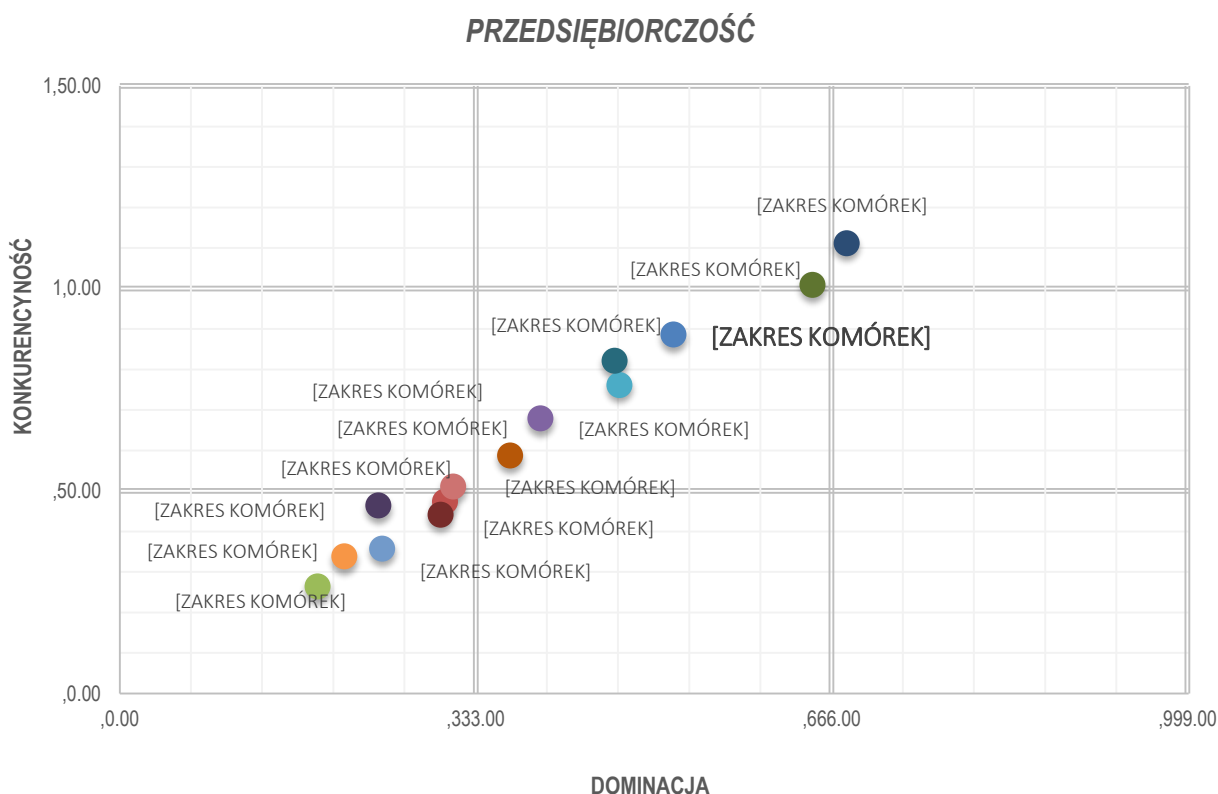
Wykres 123. Macierz rozwoju – poziom wykształcenia i szkolnictwo.

POZIOM WYKSZTAŁCENIA I SZKOLNICTWO

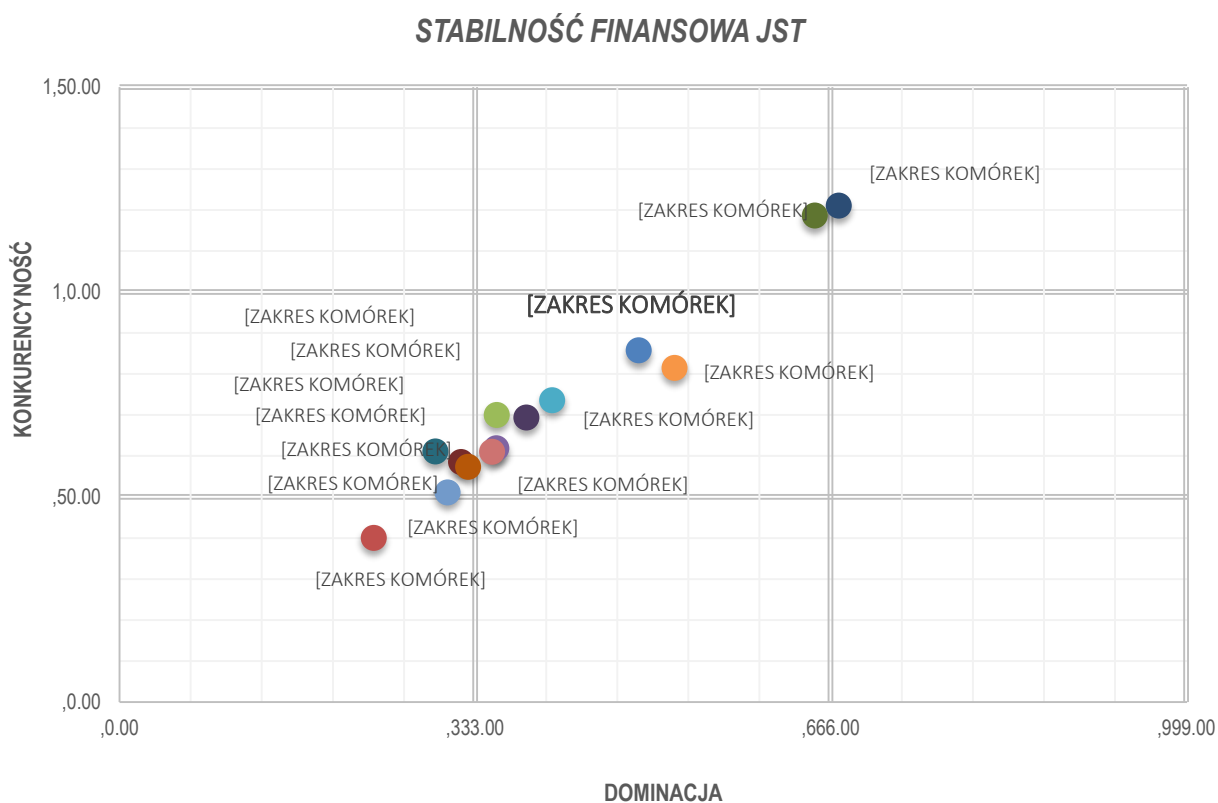
Źródło: opracowanie własne PARR.

Wykres 124. Macierz rozwoju – przedsiębiorczość.

Źródło: opracowanie własne PARR.

Wykres 125. Macierz rozwoju – stabilność finansowa JST.

Źródło: opracowanie własne PARR.

3.3. Budowanie przewagi konkurencyjnej i obszary słabości konkurencyjnej Gminy Garbów

Tabela 60. Obszary budowania przewagi konkurencyjnej przez Gminę Garbów.

nr	wskaźnik	wartość wskaźnika konkurencyjności	dystans do lidera	kategoria
111	Efektywność budżetowa (relacja dochodów do wydatków budżetu gminy)	1,77	1,00	Stabilność finansowa JST
29	Wydatki budżetu gminy na transport i łączność na 1 mieszkańca	1,40	0,83	Infrastruktura techniczna
86	% firm działających w usługach rynkowych	1,40	0,86	Przedsiębiorczość
113	Dynamika zmian dochodów gminy (rok poprzedni = 100)	1,37	0,55	Stabilność finansowa JST
96	Dochody gminy na 1 mieszkańca	1,37	0,47	Stabilność finansowa JST
90	Liczba średnich przedsiębiorstw (50-249 prac.)	1,33	1,00	Przedsiębiorczość
31	Wydatki na drogi publiczne (udział w wydatkach ogółem)	1,32	1,00	Infrastruktura techniczna
36	Długookresowa dynamika zmian długość czynnej sieci kanalizacyjnej - zmiana w stosunku do 2002 roku (rok 2002 = 100)	1,30	0,07	Infrastruktura techniczna
20	% wydatków w budżecie gminy na pomoc społeczną	1,30	0,63	Rynek pracy
48	% wydatków w budżecie gminy na gospodarkę mieszkaniową	1,28	0,20	Mieszkalnictwo
115	Dynamika zmian wydatków majątkowych inwestycyjnych gminy (rok poprzedni = 100)	1,26	0,32	Stabilność finansowa JST
63	Korzystający z noclegów w obiektach zbiorowego zakwaterowania	1,25	0,04	Potencjał społeczny i kulturalny
30	% wydatków budżetu gminy na transport i łączność	1,23	1,00	Infrastruktura techniczna
6	% osób w wieku produkcyjnym	1,21	1,00	Demografia
16	% ludności z wykształceniem zasadniczym zawodowym	1,21	0,81	Rynek pracy
78	Współczynnik skolaryzacji brutto (gimnazja)	1,20	0,90	Poziom wykształcenia i szkolnictwo
7	Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców	1,19	1,00	Demografia
21	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem	1,19	1,00	Rynek pracy
93	Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego (sektor prywatny)	1,18	0,83	Przedsiębiorczość
4	Wskaźnik obciążenia ekonomicznego	1,17	1,00	Demografia
52	Podstawowa opieka zdrowotna - porady na 1 mieszkańca	1,16	1,00	Potencjał społeczny i kulturalny
108	Wydatki na administrację publiczną na 1 mieszkańca	1,15	1,00	Stabilność finansowa JST
17	Liczba osób bezrobotnych na przypadającą na 1 osobę pracującą	1,14	0,87	Rynek pracy

nr	wskaźnik	wartość wskaźnika konkurencyjności	dystans do lidera	kategoria
75	Uczniowie szkół podstawowych przypadający na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów	1,12	0,96	Poziom wykształcenia i szkolnictwo
68	% wydatków w budżecie gminy na kulturę fizyczną	1,12	0,78	Potencjał społeczny i kulturalny
42	% ludności obsługiwanej przez oczyszczalnie ścieków (miejskie i wiejskie)	1,12	0,69	Mieszkalnictwo
112	Obsługa długu publicznego na 1 mieszkańca	1,11	1,00	Stabilność finansowa JST
77	Współczynnik skolaryzacji brutto (szkoły podstawowe)	1,10	0,92	Poziom wykształcenia i szkolnictwo
114	Dynamika zmian wydatków gminy (rok poprzedni = 100)	1,10	0,43	Stabilność finansowa JST
22	% ludności utrzymującej się ze źródeł niezarobkowych	1,10	0,80	Rynek pracy
3	Wskaźnik obciążenia demograficznego wiekiem poprodukcyjnym	1,10	1,00	Demografia
95	Dochody gminy	1,09	0,42	Stabilność finansowa JST
110	Wydatki bieżące na wynagrodzenia na 1 mieszkańca	1,07	0,86	Stabilność finansowa JST
27	Wydatki budżetu gminy na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska na 1 mieszkańca	1,07	0,39	Infrastruktura techniczna
46	Izby oddane do użytkowania na 1000 mieszkańców	1,07	0,67	Mieszkalnictwo
71	Efektywność wydatków oświatowych (subwencje na zadania oświatowe = 100)	1,07	1,00	Poziom wykształcenia i szkolnictwo
28	% wydatków budżetu gminy na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska	1,06	0,54	Infrastruktura techniczna
119	Długookresowa dynamika zmian dochodów gminy - zmiana w stosunku do 2002 roku (rok 2002 = 100)	1,06	0,35	Stabilność finansowa JST
12	Liczba pracujących na 1000 mieszkańców	1,05	0,29	Rynek pracy
47	Powierzchnia użytkowa mieszkań oddanych do użytkowania	1,05	0,56	Mieszkalnictwo
109	Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem	1,05	0,79	Stabilność finansowa JST
11	Długookresowa dynamika zmian wskaźnika obciążenia demograficznego wiekiem poprodukcyjnym (% zmiany w stosunku do 2002 roku)	1,04	0,93	Demografia
13	Liczba bezrobotnych na 1000 mieszkańców	1,04	1,00	Rynek pracy
89	Liczba małych przedsiębiorstw (10-49 prac.)	1,03	0,75	Przedsiębiorczość
98	Dochody własne na 1 mieszkańca (udział w PIT)	1,03	0,51	Stabilność finansowa JST
14	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	1,02	1,00	Rynek pracy
8	Liczba małżeństw zawartych na 1000 mieszkańców	1,02	0,77	Demografia
82	Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	1,02	0,41	Przedsiębiorczość
9	Saldo migracji na 1000 mieszkańców	1,02	0,61	Demografia
94	Długookresowa dynamika zmian wskaźnika przedsiębiorczości - zmiana w stosunku do 2002 roku (rok 2002 = 100)	1,01	0,60	Przedsiębiorczość

nr	wskaźnik	wartość wskaźnika konkurencyjności	dystans do lidera	kategoria
72	Miejsca w placówkach wychowania przedszkolnego w stosunku do dzieci w wieku 3-6 lat	1,01	0,65	Poziom wykształcenia i szkolnictwo
79	Wskaźnik przedsiębiorczości	1,01	0,40	Przedsiębiorczość
10	Długookresowa dynamika zmian liczby ludności (% zmiany w stosunku do 2002 roku)	1,00	0,31	Demografia
55	Czytelniczy bibliotek publicznych na 1000 mieszkańców	1,00	0,44	Potencjał społeczny i kulturalny
37	% mieszkań wyposażonych w wodociąg	1,00	0,82	Mieszkalnictwo
45	Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 mieszkańców	1,00	0,48	Mieszkalnictwo

Tabela 61. Obszary utraty konkurencyjności przez Gminę Garbów.

nr	wskaźnik	wartość wskaźnika konkurencyjności	dystans do lidera	kategoria
107	Wydatki majątkowe inwestycyjne na 1 mieszkańca	1,00	0,56	Stabilność finansowa JST
34	Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem	1,00	0,99	Infrastruktura techniczna
54	Placówki biblioteczne (biblioteki i filie ogółem) na 10.000 mieszkańców	0,98	0,69	Potencjał społeczny i kulturalny
101	Udział podatku rolnego w dochodach własnych	0,97	0,79	Stabilność finansowa JST
50	Liczba ludności na 1 aptekę	0,97	0,82	Potencjał społeczny i kulturalny
87	% firm działających w usługach nierynkowych	0,92	0,61	Przedsiębiorczość
85	Podmioty nowo zarejestrowane na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym	0,92	0,38	Przedsiębiorczość
61	Miejsca noclegowe	0,91	0,02	Potencjał społeczny i kulturalny
81	Podmioty na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	0,90	0,34	Przedsiębiorczość
88	Liczba mikro przedsiębiorstw (0-9 prac.)	0,89	0,40	Przedsiębiorczość
56	Wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika	0,88	0,49	Potencjał społeczny i kulturalny
80	Dynamika zmian wskaźnika przedsiębiorczości (rok poprzedni = 100)	0,87	0,58	Przedsiębiorczość
24	% ludności korzystającej z wodociągu	0,87	0,77	Infrastruktura techniczna
23	Długookresowa dynamika zmian liczby osób bezrobotnych na 1 osobę pracującą (% zmiany w stosunku do 2003 roku)	0,86	0,72	Rynek pracy
83	Jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności	0,85	0,74	Przedsiębiorczość
84	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym	0,84	0,39	Przedsiębiorczość
19	Roczna zmiana liczby osób bezrobotnych (rok poprzedni = 100)	0,84	0,46	Rynek pracy

nr	wskaźnik	wartość wskaźnika konkurencyjności	dystans do lidera	kategoria
74	% ludności z wykształceniem podstawowym ukończonym, podstawowym nieukończonym i bez wykształcenia	0,80	0,47	Poziom wykształcenia i szkolnictwo
2	Gęstość zaludnienia (ludność na 1 km ²)	0,80	0,38	Demografia
5	% osób w wieku przedprodukcyjnym	0,77	0,43	Demografia
33	Powierzchnia gminy objęta obowiązującymi planami zagospodarowania przestrzennego ogółem	0,76	0,66	Infrastruktura techniczna
70	% ludności z wykształceniem wyższym	0,76	0,16	Poziom wykształcenia i szkolnictwo
51	% wydatków w budżecie gminy na ochronę zdrowia	0,75	0,21	Potencjał społeczny i kulturalny
118	Średni roczny udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w okresie 2008-2012	0,74	0,59	Stabilność finansowa JST
1	Liczba ludności	0,73	0,50	Demografia
44	Powierzchnia użytkowa mieszkań na 1 osobę	0,70	0,54	Mieszkalnictwo
40	% mieszkań wyposażonych w centralne ogrzewanie	0,70	0,48	Mieszkalnictwo
39	% mieszkań wyposażonych w łazienkę	0,68	0,55	Mieszkalnictwo
104	Udział dochodów własnych w dochodach ogółem	0,68	0,34	Stabilność finansowa JST
102	Środki pozyskane z Unii Europejskiej na finansowanie programów i projektów unijnych (łącznie w latach 2007-2012)	0,65	0,36	Stabilność finansowa JST
100	Udział podatku od nieruchomości w dochodach własnych	0,64	0,37	Stabilność finansowa JST
38	% mieszkań wyposażonych wstęp sputkiwany	0,62	0,47	Mieszkalnictwo
49	Zakłady opieki zdrowotnej na 10.000 mieszkańców	0,62	0,42	Potencjał społeczny i kulturalny
116	Średnia roczna wysokość wydatków inwestycyjnych w okresie 2008-2012	0,61	0,37	Stabilność finansowa JST
103	Środki pozyskane z Unii Europejskiej na finansowanie programów i projektów unijnych na 1 mieszkańca (średnia z lat 2007-2012)	0,61	0,35	Stabilność finansowa JST
97	Dochody własne na 1 mieszkańca	0,61	0,43	Stabilność finansowa JST
25	% ludności korzystającej z kanalizacji	0,59	0,31	Infrastruktura techniczna
32	% ludności korzystającej z kanalizacji do % ludności korzystającej z wodociągu	0,56	0,25	Infrastruktura techniczna
76	Uczniowie gimnazjów przypadający na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów	0,53	0,48	Poziom wykształcenia i szkolnictwo
69	Kluby sportowe na 1000 mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym	0,53	0,23	Potencjał społeczny i kulturalny
43	Liczba mieszkań na 1 mieszkańca	0,52	0,43	Mieszkalnictwo
120	Długookresowa dynamika zmian udziału dochodów własnych w dochodach ogółem - zmiana w stosunku do 2002 roku (rok 2002 = 100)	0,46	0,43	Stabilność finansowa JST
67	Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10.000 mieszkańców	0,44	0,09	Potencjał społeczny i kulturalny

nr	wskaźnik	wartość wskaźnika konkurencyjności	dystans do lidera	kategoria
66	Powierzchnia lasów	0,33	0,20	Potencjał społeczny i kulturalny
18	Roczna zmiana liczby osób pracujących (rok poprzedni = 100)	0,33	0,10	Rynek pracy

Tabela 62. Obszary największej słabości konkurencyjnej Gminy Garbów.

nr	wskaźnik	wartość wskaźnika konkurencyjności	dystans do lidera	kategoria
105	Wydatki budżetu gminy	0,28	0,07	Stabilność finansowa JST
117	Średnia roczna wysokość wydatków inwestycyjnych w okresie 2002-2012	0,27	0,12	Stabilność finansowa JST
106	Wydatki budżetu gminy na 1 mieszkańca	0,27	0,12	Stabilność finansowa JST
62	Dynamika zmian liczby miejsc noclegowych całorocznych w turystycznych obiektach zbiorowego zakwaterowania (rok poprzedni=100)	0,25	0,05	Potencjał społeczny i kulturalny
99	Dochody własne na 1 mieszkańca (udział w CIT)	0,08	0,04	Stabilność finansowa JST
35	Długookresowa dynamika zmian długość czynnej sieci wodociągowej - zmiana w stosunku do 2002 roku (rok 2002 = 100)	0,08	0,00	Infrastruktura techniczna
64	Dynamika zmian liczby udzielonych noclegów w turystycznych w obiektach zbiorowego zakwaterowania (rok poprzedni=100)	0,08	0,06	Potencjał społeczny i kulturalny
60	% wydatków w budżecie gminy na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego	0,03	0,01	Potencjał społeczny i kulturalny
41	% mieszkań wyposażonych w gaz z sieci	0,00	0,00	Mieszkalnictwo
26	% ludności korzystającej z gazu	0,00	0,00	Infrastruktura techniczna
15	Liczba uczniów szkół zasadniczych	0,00	0,00	Rynek pracy
53	Domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice na 10.000 mieszkańców	0,00	0,00	Potencjał społeczny i kulturalny
57	Liczba zwiedzających muzea i oddziały na 1000 mieszkańców	0,00	0,00	Potencjał społeczny i kulturalny
58	Widzowie kin na 1000 mieszkańców	0,00	0,00	Potencjał społeczny i kulturalny
59	Miejsca rzeczywiste (łącznie z oddziałami) w żłobkach w stosunku do dzieci w wieku 0-3 lata	0,00	0,00	Potencjał społeczny i kulturalny
65	Łączna powierzchnia parków narodowych i parków krajobrazowych	0,00	0,00	Potencjał społeczny i kulturalny
73	Liczba uczniów liceów ogólnokształcących	0,00	0,00	Poziom wykształcenia i szkolnictwo
91	Liczba dużych przedsiębiorstw (250-999 prac.)	0,00	0,00	Przedsiębiorczość
92	Liczba dużych przedsiębiorstw (powyżej 1000 prac.)	0,00	0,00	Przedsiębiorczość

Źródło: opracowanie własne PARR.

3.4. Podobieństwo gmin powiatu „pokrewnych” Gminy Garbów

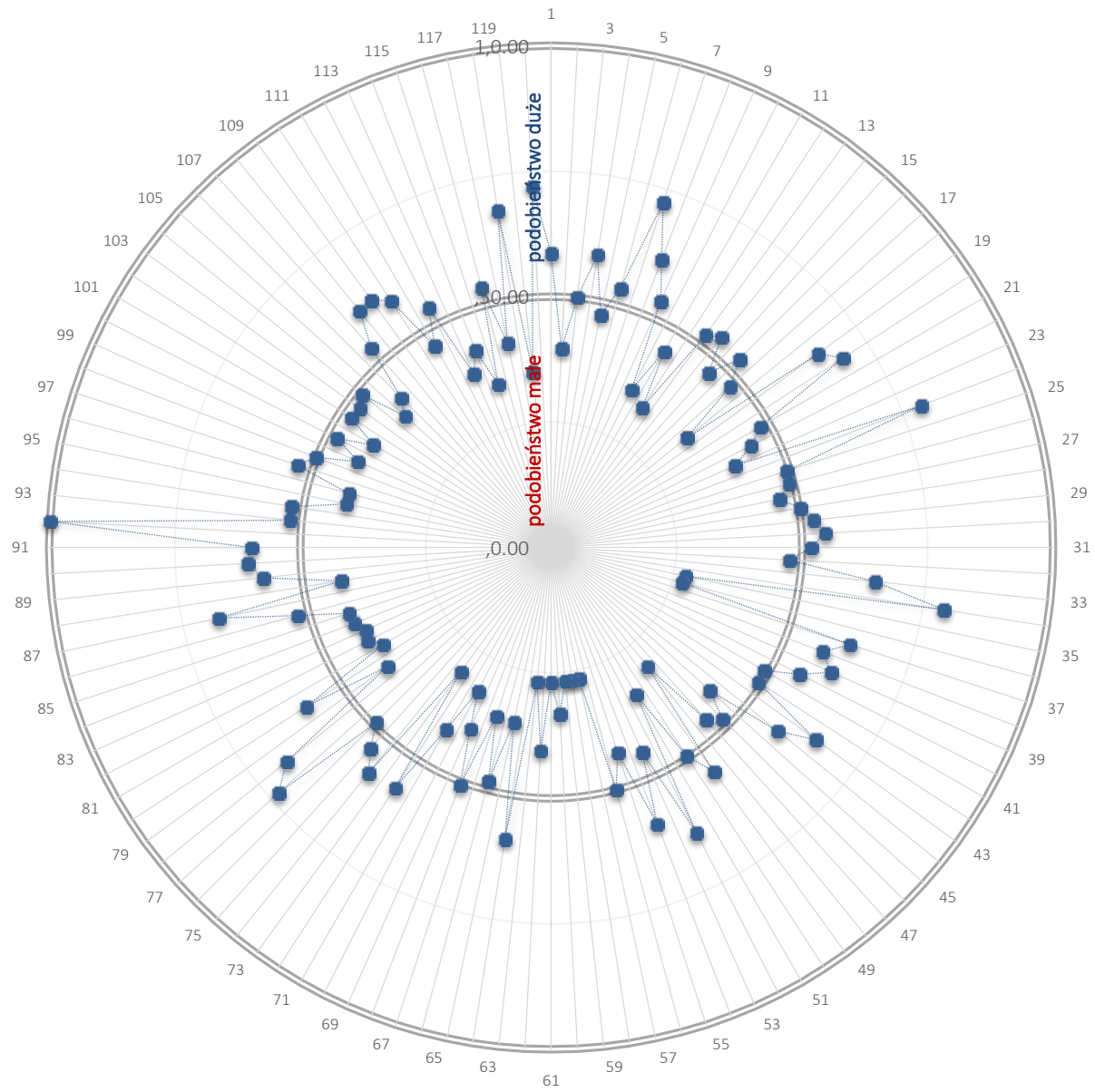
Na podstawie przeprowadzonej analizy należy stwierdzić, że gminy „pokrewne” Gminy Garbów są w **niewielkim stopniu podobne**. Największe podobieństwo JST jest w obszarze dotyczącym przedsiębiorczości, a najmniejsze w potencjale społecznym i kulturalnym. Podkreślić jednak trzeba, że wewnętrzne zróżnicowanie gmin „pokrewnych” Gminy Garbów nie jest duże i istnieje znacząca liczba wskaźników, w których jednostki są do siebie bardzo podobne.

Tabela 63. Wskaźniki podobieństwa dla gmin „pokrewnych” Gminy Garbów.

kategoria	wskaźnik podobieństwa	stopień podobieństwa
Demografia	0,524	<i>umiarkowane podobieństwo</i>
Rynek pracy	0,492	<i>niewielkie podobieństwo</i>
Infrastruktura techniczna	0,522	<i>umiarkowane podobieństwo</i>
Mieszkalnictwo	0,521	<i>umiarkowane podobieństwo</i>
Potencjał społeczny i kulturalny	0,416	<i>niewielkie podobieństwo</i>
Poziom wykształcenia i szkolnictwo	0,515	<i>umiarkowane podobieństwo</i>
Przedsiębiorczość	0,530	<i>umiarkowane podobieństwo</i>
Stabilność finansowa JST	0,485	<i>niewielkie podobieństwo</i>
razem:	0,493	<i>niewielkie podobieństwo</i>

Źródło: opracowanie własne PARR.

Wykres 126. Wykres podobieństwa gmin „pokrewnych” Gminy Garbów.

Źródło: opracowanie własne PARR.

PODSUMOWANIE ANALIZY I DIAGNOZY

1. ANALIZA SWOT

1.1. Metodologia analizy SWOT

Analiza SWOT jest oparta na prostym schemacie klasyfikacji: wszystkie czynniki mające wpływ na bieżącą i przyszłą pozycję gminy dzieli się na:

- » zewnętrzne w stosunku do gminy,
- » mające charakter uwarunkowań wewnętrznych, wywierające negatywny wpływ na gminę oraz mające wpływ pozytywny.

Ze skrzyżowania tych dwóch podziałów powstają kategorie czynników:

1. wewnętrzne pozytywne - mocne strony (S)
2. wewnętrzne negatywne - słabe strony (W)
3. zewnętrzne pozytywne - szanse (O)
4. zewnętrzne negatywne - zagrożenia (T).

Wykres 127. Klasyfikacja czynników wpływających na pozycję strategiczną gminy w metodzie SWOT.

Źródło: http://pl.wikipedia.org/wiki/Analiza_SWOT#mediaviewer/Plik:SWOT_pl.svg.

Metoda SWOT polega na identyfikacji przedstawionych czterech grup czynników, opisanie ich wpływu na rozwój gminy, a także możliwości jednostki osłabiania lub wzmacniania siły ich oddziaływania. Wzajemne powiązanie ze sobą szans i zagrożeń z mocnymi i słabymi stronami pozwala na określenie pozycji strategicznej w analizie SWOT/TOWS. W analizie SWOT nie jest konieczne systematyczne wyodrębnianie i opisywanie wszystkich czynników, ale zidentyfikowanie czynników kluczowych, które mogą mieć decydujący wpływ na przyszłość gminy lub zastosowanie innych narzędzi do badania jednostki samorządowej i otoczenia⁴⁵.

⁴⁵ T. Imiela, *Próba oceny pozycji strategicznej i koncepcja strategii dla dużej elektrowni na przykładzie elektrowni Bełchatów II*. Rozdział IV: Metody analizy strategicznej, jako narzędzia oceny i formułowania strategii, Łódź 2000, s. 173-174.

► STRATEGIA ROZWOJU GMINY GARBÓW NA LATA 2016-2023

W celu wiarygodniejszego określenia pozycji strategicznej Gminy Garbów w późniejszej analizie SWOT/TOWS, zdefiniowano po **5 kluczowych czynników** w każdym z kwartyli.

1.2. Analiza SWOT Gminy Garbów

Tabela 64. Analiza SWOT dla Gminy Garbów.

SILNE	SŁABE
<ul style="list-style-type: none"> ➤ (1) bliskość Lublina ➤ (2) dostępność komunikacyjna i bliskość dróg ekspresowych S12/S17 ➤ (3) potencjał wypoczynkowy dla Miasta Lublin i powiatu lubelskiego ➤ (4) potencjał w zakresie odnawialnych źródeł energii (OZE) ➤ (5) Dobre wskaźniki budżetowe i brak zadłużenia 	<ul style="list-style-type: none"> ✘ (1) niewystarczająco rozwinięta przedsiębiorczość i mało innowacyjna struktura firm ✘ (2) brak terenów inwestycyjnych w pobliżu dróg ekspresowych ✘ (3) niewykorzystany potencjał w zakresie rozwoju mieszkalnictwa (przyciągania nowych mieszkańców) ✘ (4) słabo rozwinięta infrastruktura rekreacyjna ✘ (5) niekorzystne wskaźniki w zakresie atrakcyjności społeczno-kulturalnej
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> ➤ (1) dostępność środków z UE w latach 2014-2020 na realizację projektów rozwojowych ➤ (2) dokończenie budowy dróg ekspresowych S12 i S17 oraz zwiększona atrakcyjność inwestycyjna ➤ (3) szanse wynikające z przynależności do Lubelskiego Obszaru Metropolitalnego Miasta Lublin ➤ (4) korzystna polityka finansowa państwa – rozwój przedsiębiorczości (w szczególności wśród młodych ludzi) ➤ (5) rozwiązania prawne na poziomie europejskim i krajowym wspierające rozwój OZE i rolnictwo ekologiczne 	<ul style="list-style-type: none"> ✘ (1) niepowodzenia w pozyskiwaniu środków z UE na realizację projektów prorozwojowych ✘ (2) dynamiczny rozwój gmin konkurencyjnych -> znaczny spadek atrakcyjności gospodarczej gminy ✘ (3) migracja młodych, wykształconych mieszkańców poza granice gminy -> drenaż mózgów ✘ (4) zła koniunktura na inwestowanie w powiecie lubelskim powodująca niski przyrost miejsc pracy ✘ (5) uzależnianie mieszkańców od sfery socjalnej

Źródło: opracowanie własne PARR.

Oceny czynników z każdego z kwartyli analiz SWOT dokonali mieszkańcy Gminy Garbów w ankiecie przeprowadzonej na I spotkaniu konsultacyjnym. Na podstawie wyników zebranych ankiet wyciągnięta została średnia ocen w skali 1-6. Każdemu z czynników eksperci PARR przypisali wagę (jej suma w każdym z kwartyli wynosi 1,0), która określa znaczenie danego czynnika jako wpływającego na możliwości rozwojowe Gminy Garbów. Określenie wysokości wag poszczególnych czynników odbywało się poprzez uwzględnienie takich kryteriów jak: dostępność i możliwość pozyskania środków zewnętrznych, czy dany

czynnik generuje zysk, czy też koszt dla gminy oraz wpływ danego czynnika na rozwój przedsiębiorczości. Procedura ta stanowi przejaw dualnego podejścia – eksperci określają wagi, a zespół roboczy przyznaje oceny. Iloczyn oceny i wagi stanowi ocenę ważoną odpowiadającą realnemu znaczeniu poszczególnych czynników w kwartylach). Dzięki tej metodzie oraz zaangażowaniu mieszkańców Gminy Garbów analizę SWOT przeprowadzono z zachowaniem rzetelności i obiektywizmu.

Tabela 65. Matryca oceny silnych stron Gminy Garbów.

Silne			
czynnik	średnia ocen	waga	ocena ważona
(1) bliskość Lublina	5,2	0,25	1,31
(2) dostępność komunikacyjna i bliskość dróg ekspresowych S12/S17	5,4	0,25	1,34
(3) potencjał wypoczynkowy dla Miasta Lublin i powiatu lubelskiego	4,4	0,15	0,65
(4) potencjał w zakresie odnawialnych źródeł energii (OZE)	4,6	0,15	0,69
(5) dobre wskaźniki budżetowe i brak zadłużenia	4,8	0,20	0,95
<i>razem:</i>	4,86	1,00	4,94

Źródło: opracowanie PARR na podstawie konsultacji społecznych z mieszkańcami Gminy Garbów.

najbardziej znaczące mocne strony

Tabela 66. Matryca oceny słabych stron Gminy Garbów.

Słabe			
czynnik	średnia ocen	waga	ocena ważona
(1) niewystarczająco rozwinięta przedsiębiorczość i mało innowacyjna struktura firm	4,8	0,25	1,20
(2) brak terenów inwestycyjnych w pobliżu dróg ekspresowych	4,8	0,25	1,20
(3) niewykorzystany potencjał w zakresie rozwoju mieszkalnictwa (przyciągania nowych mieszkańców)	4,1	0,20	0,82
(4) słabo rozwinięta infrastruktura rekreacyjna	4,6	0,15	0,70
(5) niekorzystne wskaźniki w zakresie atrakcyjności społeczno-kulturalnej	4,7	0,15	0,71
<i>razem:</i>	4,61	1,00	4,62

Źródło: opracowanie PARR na podstawie konsultacji społecznych z mieszkańcami Gminy Garbów.

szczególnie negatywne słabe strony

Podsumowując analizę SWOT w wymiarze wewnętrznym można stwierdzić, że **najmocniejszymi stronami** Gminy Garbów są:

- dostępność komunikacyjna i bliskość dróg ekspresowych S12/S17,
- bliskość Lublina,
- dobre wskaźniki budżetowe i brak zadłużenia.

Najłabsze strony Gminy Garbów to:

- ✘ niewystarczająca rozwinięta przedsiębiorczość i mało innowacyjna struktura firm,
- ✘ brak terenów inwestycyjnych w pobliżu dróg ekspresowych,
- ✘ niewykorzystany potencjał w zakresie rozwoju mieszkalnictwa.

Należy zwrócić uwagę, że mocne strony w wyraźny sposób są wyższe od słabych stron.

Tabela 67. Matryca oceny szans Gminy Garbów.

Szanse			
czynnik	średnia ocen	waga	ocena ważona
(1) dostępność środków z UE w latach 2014-2020 na realizację projektów rozwojowych	4,9	0,25	1,23
(2) dokończenie budowy dróg ekspresowych S12 i S17 oraz zwiększona atrakcyjność inwestycyjna	5,0	0,30	1,49
(3) szanse wynikające z przynależności do Lubelskiego Obszaru Metropolitalnego Miasta Lublin	4,2	0,15	0,63
(4) korzystna polityka finansowa państwa – rozwój przedsiębiorczości (w szczególności wśród młodych ludzi)	4,3	0,15	0,64
(5) rozwiązania prawne na poziomie europejskim i krajowym wspierające rozwój OZE i rolnictwo ekologiczne	3,8	0,15	0,57
razem:	4,44	1,00	4,56

Źródło: opracowanie PARR na podstawie konsultacji społecznych z mieszkańcami Gminy Garbów.

szanse o szczególnie istotnym znaczeniu

Tabela 68. Matryca oceny zagrożeń Gminy Garbów.

Zagrożenia			
czynnik	średnia ocen	waga	ocena ważona
(1) niepowodzenia w pozyskiwaniu środków z UE na realizację projektów prorozwojowych	4,0	0,20	0,80
(2) dynamiczny rozwój gmin konkurencyjnych -> znaczny spadek atrakcyjności gospodarczej gminy	4,1	0,20	0,82
(3) migracja młodych, wykształconych mieszkańców poza granice gminy -> drenaż mózgów	4,9	0,25	1,24
(4) zła koniunktura na inwestowanie w powiecie lubelskim powodująca niski przyrost miejsc pracy	4,2	0,15	0,63
(5) uzależnianie mieszkańców od sfery socjalnej	4,2	0,20	0,85
razem:	4,29	1,00	4,33

Źródło: opracowanie PARR na podstawie konsultacji społecznych z mieszkańcami Gminy Garbów.

szczególnie negatywne zagrożenia

Podsumowując analizę SWOT w wymiarze zewnętrznym można zaobserwować, że **największymi szansami** dla Gminy Garbów są:

- » dostępność środków z UE w latach 2014-2020 na realizację projektów rozwojowych,
- » dokończenie budowy dróg ekspresowych S12 i S17 oraz zwiększona atrakcyjność inwestycyjna.

Najważniejsze zagrożenia rozwojowe stojące przed Gminą Garbów to:

- ✘ migracja młodych, wykształconych mieszkańców poza granice gminy.

Szanse w wyraźnym stopniu są wyższe od zagrożeń.

1.3. Analiza M-M

Analiza M-M⁴⁶ polega na określeniu pozycji strategicznej gminy (przedstawienie jej na wykresie) i uzasadnia przejście do następnego etapu tej metody – planowania strategicznego.

Planowanie w zarządzaniu strategicznym sprowadza się do opracowania wariantu (wariantów) strategii z określeniem misji gminy (wykorzystując informacje zebrane w trakcie analizy strategicznej). Wielkość oddziaływania każdego czynnika w ramach macierzy (kwartyli) analizy SWOT została oceniona przez osoby uczestniczące w spotkaniu konsultacyjnym w skali szkolnej 1-6, przy czym liczba 6 odpowiada

⁴⁶ Opis analizy M-M na podstawie: T. Imiela, *Próba oceny pozycji strategicznej i koncepcja strategii dla dużej elektrowni na przykładzie elektrowni Bełchatów II. Rozdział IV: Metody analizy strategicznej, jako narzędzia oceny i formułowania strategii*, Łódź 200, s. 174-179.

maksymalnemu wpływowi danego czynnika na gminę. Wyniki przedstawia się w tablicy, oddzielnie dla analizy otoczenia i oddzielnie dla potencjału Gminy Garbów.

Po obliczeniu sumarycznej ilości punktów dla każdego z czterech sił (S, W, O, T) można określić **Atrakcyjność Rynkową** gminy, która jest funkcją O, T (szans i zagrożeń) - $A = f(O, T)$ i dana jest wzorem:

$$AR = \frac{O}{O+T}$$

gdzie:

O – oznacza sumaryczną ilość punktów z tabeli po stronie O (Opportunities),

a T – oznacza ilość punktów po stronie T (Threats).

W przypadku gminy Garbów:

Szanse (O) = 754

Zagrożenia (T) = 729

AR = 0,508

Pozycję Rynkową Gminy Garbów, która jest funkcją S, W (mocnych i słabych stron) - $PR = f(S, W)$ wyznacza się za pomocą wzoru:

$$PR = \frac{S}{S+W}$$

gdzie:

S – oznacza sumaryczną ilość punktów z tabeli po stronie S (Strength),

a W – ilość punktów po stronie W (Weaknesses).

W przypadku Gminy Garbów:

Silne (S) = 826

Słabe (W) = 784

PR = 0,513

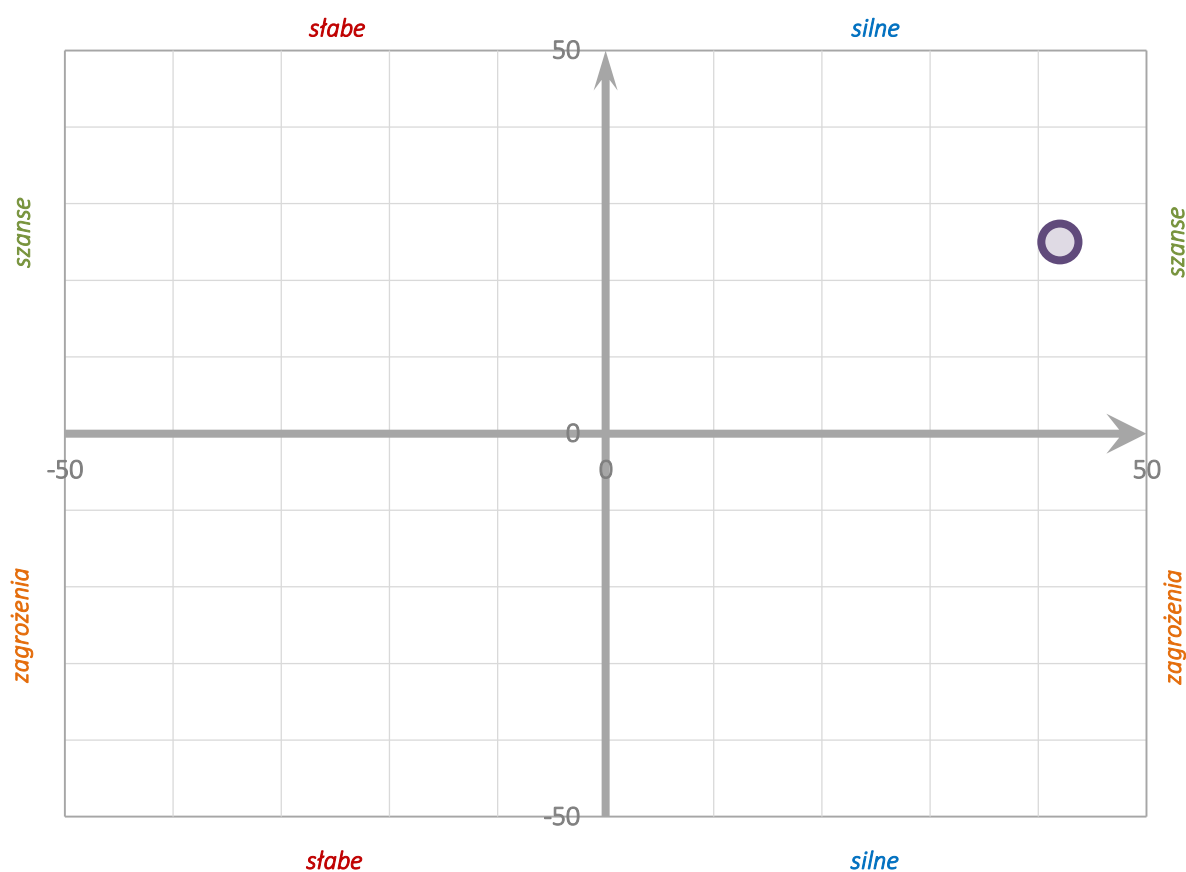
Ustalenie położenia punktu, który reprezentuje pozycję strategiczną na wykresie, sprowadza się matematycznie do porównania sumy punktów (z wcześniej przeprowadzonej analizy SWOT) na odpowiednich osiach O-T i S-W, przy czym zasadą jest odjęcie mniejszej wartości od większej i odłożenie tej różnicy na danej osi po stronie większej z liczb. Punkt przecięcia prostych prostopadłych do osi przechodzących przez te punkty wyznacza pozycję strategiczną gminy. Obliczanie różnicy w ten sposób zapobiega występowaniu w metodzie liczb ujemnych.

W wyniku przeprowadzonej analizy można przeprowadzić graficzne wyznaczenie pozycji strategicznej dla Gminy Garbów:

$$S - W = 826 - 784 = 42$$

$$O - T = 754 - 729 = 25$$

Wykres 128. Pozycja strategiczna Gminy Garbów.

Źródło: opracowanie PARR na podstawie konsultacji społecznych z mieszkańcami Gminy Garbów.

Położenie punktu reprezentującego pozycję strategiczną powiatu zawiera głęboki sens strategiczny.

	Strategia			
	maxi-maxi	mini-maxi	maxi-mini	mini-mini
Wartość PR	> 0,5	< 0,5	> 0,5	< 0,5
Wartość AR	> 0,5	> 0,5	< 0,5	< 0,5

Dla Gminy Garbów PR > 0,5, a AR > 0,5. Zatem mamy do czynienia ze **strategią maxi-maxi**, a więc **strategią agresywną**.

Strategia agresywna jest właściwa dla JST, w których przeważają mocne strony nad słabymi, natomiast w otoczeniu zewnętrznym szanse nad zagrożeniami. Polega na wykorzystaniu pojawiających się szans, przy jednoczesnej maksymalizacji posiadanych mocnych stron

Dzięki określeniu Atrakcyjności Rynkowej (AR) i Pozycji Rynkowej (PR) można obliczyć **Prawdopodobieństwo Sukcesu Strategicznego (PSS)** ze wzoru:

$$PSS = \frac{AR + PR}{2}$$

przy czym graniczna wartość PSS równa się 0,5. Poniżej tej wartości przyjmuje się, że JST nie ma szans na rozwój.

Dla Gminy Garbów:

PPS = 0,511

2. ANALIZA SWOT/TOWS

2.1. Metodologia analizy SWOT/TOWS

Analiza TOWS/SWOT⁴⁷ pozwala na sprecyzowanie wewnątrz JST tych czynników, których odpowiednio eliminacja lub wzmocnienie zniweluje negatywne oddziaływanie mogących wystąpić czynników zewnętrznych.

Analiza TOWS/SWOT, poprzez połączenie dwóch podejść do JST „z zewnątrz do wewnątrz” oraz „od wewnątrz na zewnątrz”, jak również badając w sposób wnikliwy zależności występujące między czynnikami wewnętrznymi i zewnętrznymi, umożliwia w stosunkowo prosty i efektywny sposób wybrać najbardziej właściwy typ strategii dla gminy spośród czterech strategii normatywnych:

- » strategia agresywna,
- » strategia konserwatywna,
- » strategia konkurencyjna,
- » strategia defensywna.

Przeprowadzenie analizy TOWS/SWOT składa się z następujących czynności:

1. Zdefiniowanie listy czynników szans, zagrożeń, silnych i słabych stron gminy.
2. Przypisanie poszczególnym szansom, zagrożeniom, silnym i słabym stronom ocen i wag określających ich znaczenie w sensie ich wpływu na możliwości rozwoju gminy. Iloczyn oceny i wagi stanowi ocenę ważoną odpowiadającą realnemu znaczeniu poszczególnych czynników w kwartylach (S, W, O, T)

⁴⁷ Opis na podstawie: K. Obłój, *Strategia organizacji*, PWE, Warszawa 1998, s. 182-187.

3. Porównanie relacji zachodzących między silnymi i słabymi stronami a szansami i zagrożeniami, przy czym:
 - a. w analizie TOWS („z zewnątrz do wewnątrz”) stosuje się następujące pytania: czy *dane zagrożenia osłabią kolejne siły*? Czy *dane szansę spotęgują zidentyfikowane siły*? Czy *dane zagrożenia spotęgują występujące słabości*? Czy *dane szansę pozwolą przewyciężyć istniejące słabości*?
 - b. w analizie SWOT („od wewnątrz na zewnątrz”) stosuje się następujące pytania: czy *zidentyfikowane siły pozwolą wykorzystać szansę, które mogą wystąpić*? Czy *zidentyfikowane słabości nie pozwolą na wykorzystanie mogących się pojawić szans*? Czy *zidentyfikowane siły pozwolą na przewyciężenie mogących wystąpić zagrożeń*? Czy *zidentyfikowane słabości wzmocnią siłę oddziaływania mogących wystąpić zagrożeń*?
4. Następnie bada się relacje zachodzące odpowiednio między poszczególnymi zagrożeniami i siłami, szansami i siłami, zagrożeniami i słabościami, szansami i słabościami – w analizie TOWS, oraz poszczególnymi siłami i szansami, słabościami i szansami, siłami i zagrożeniami, słabościami analizie zagrożeniami w analizie SWOT.
5. Jeżeli stwierdzi się występowanie relacji między rozpatrywaną parą zdefiniowanych w etapie pierwszym elementów, (czyli uzyskamy odpowiedź twierdzącą na postawione pytanie), to w tabeli na przecięciu wiersza i kolumny wstawiamy cyfrę „1”. W przypadku braku powiązań między rozpatrywaną parą elementów wstawia się cyfrę „0” lub zostawia miejsce wolne.
6. Po zdefiniowaniu relacji zachodzących między poszczególnymi elementami sumuje się w kolumnach i wierszach liczbę interakcji, a następnie otrzymany wynik mnoży przez wagę określającą istotność każdego z czynników, czyli ocenę ważoną.

Na zakończenie tego etapu dokonuje się zsumowania wszystkich interakcji oraz iloczynów liczby interakcji i wag. Uzyskane wyniki wpisywane są do zestawienia zbiorczego. Kombinacja czynników, dla których uzyskana w zestawieniu zbiorczym suma iloczynów jest największa, wskazuje, na przyjęcie, której z czterech proponowanych w tym podejściu strategii normatywnych powinna się zdecydować analizowana gmina.

2.2. Analiza SWOT/TOWS Gminy Garbów

W oparciu o opisaną powyżej metodologię dokonano analizy SWOT/TOWS dla Gminy Garbów.

Tabela 69. SWOT: Czy zidentyfikowane siły, pozwolą wykorzystać szanse, które mogą się pojawić?

		MOCNE					Ocena ważona	Liczba interakcji	Iloczyn wag i interakcji
		bliskość Lublina	dostępność komunikacyjna i bliskość dróg ekspresowych S12/S17	potencjał wypoczynkowy dla Miasta Lublin i powiatu lubelskiego	potencjał w zakresie odnawialnych źródeł energii (OZE)	dobrze wskaźniki budżetowe i brak zadłużenia			
SZANSE	dostępność środków z UE w latach 2014-2020 na realizację projektów rozwojowych		1	1	1	1	1,23	4	4,91
	dokończenie budowy dróg ekspresowych S12 i S17 oraz zwiększona atrakcyjność inwestycyjna	1	1				1,49	2	2,98
	szanse wynikające z przynależności do Lubelskiego Obszaru Metropolitalnego Miasta Lublin	1		1			0,63	2	1,26
	korzystna polityka finansowa państwa – rozwój przedsiębiorczości (w szczególności wśród młodych ludzi)	1	1				0,64	2	1,29
	rozwiązania prawne na poziomie europejskim i krajowym wspierające rozwój OZE i rolnictwo ekologiczne				1		0,57	1	0,57
	Ocena ważona	1,31	1,34	0,65	0,69	0,95			
	Liczba interakcji	3	3	2	2	1			
	Iloczyn wag i interakcji	3,93	4,01	1,31	1,38	0,95			
Liczba interakcji (suma interakcji / 2)							11		
Suma interakcji ważonych									22,59

Źródło: opracowanie własne PARR na podstawie K. Oblój, Strategia organizacji, PWE, Warszawa 1998, s. 193.

Tabela 70. SWOT: Czy zidentyfikowane siły, pozwolą przezwyciężyć zagrożenia, które mogą się pojawić?

		MOCNE					Ocena ważona	Liczba interakcji	Iloczyn wag i interakcji
		bliskość Lublina	dostępność komunikacyjna i bliskość dróg ekspresowych S12/S17	potencjał wypoczynkowy dla Miasta Lublin i powiatu lubelskiego	potencjał w zakresie odnawialnych źródeł energii (OZE)	dobrze wskaźniki budżetowe i brak zadłużenia			
ZAGROŻENIA	niepowodzenia w pozyskiwaniu środków z UE na realizację projektów prorozwojowych	1	1			1	0,80	3	2,40
	dynamiczny rozwój gmin konkurencyjnych -> znaczny spadek atrakcyjności gospodarczej gminy		1				0,82	1	0,82
	migracja młodych, wykształconych mieszkańców poza granice gminy -> drenaż mózgow		1	1			1,24	2	2,47
	zła koniunktura na inwestowanie w powiecie lubelskim powodująca niski przyrost miejsc pracy						0,63		
	uzależnianie mieszkańców od sfery socjalnej	1	1	1	1		0,85	4	3,39
	Ocena ważona	1,31	1,34	0,65	0,69	0,95			
	Liczba interakcji	2	4	2	1	1			
	Iloczyn wag i interakcji	2,62	5,35	1,31	0,69	0,95			
Liczba interakcji (suma interakcji / 2)							10		
Suma interakcji ważonych									19,99

Źródło: opracowanie własne PARR na podstawie K. Oblój, Strategia organizacji, PWE, Warszawa 1998, s. 193.

Tabela 71. SWOT: Czy zidentyfikowane słabości, nie pozwolą na wykorzystanie szans, które mogą się pojawić?

		SŁABE					Ocena ważona	Liczba interakcji	Iloczyn wag i interakcji	
		niewystarczająco rozwinięta przedsiębiorczość i mało innowacyjna struktura firm	brak terenów inwestycyjnych w pobliżu dróg ekspresowych	niewykorzystany potencjał w zakresie rozwoju mieszkalnictwa (przyciągania nowych mieszkańców)	słabo rozwinięta infrastruktura rekreacyjna	niekorzystne wskaźniki w zakresie atrakcyjności społeczno-kulturalnej				
SZANSE	dostępność środków z UE w latach 2014-2020 na realizację projektów rozwojowych	1					1,23	1	1,23	
	dokończenie budowy dróg ekspresowych S12 i S17 oraz zwiększona atrakcyjność inwestycyjna		1	1			1,49	2	2,98	
	szanse wynikające z przynależności do Lubelskiego Obszaru Metropolitalnego Miasta Lublin	1	1	1	1		0,63	4	2,52	
	korzystna polityka finansowa państwa – rozwój przedsiębiorczości (w szczególności wśród młodych ludzi)						0,64			
	rozwiązania prawne na poziomie europejskim i krajowym wspierające rozwój OZE i rolnictwo ekologiczne						0,57			
	Ocena ważona	1,20	1,20	0,82	0,70	0,71		7	13,86	
	Liczba interakcji	2	2	2	1					
	Iloczyn wag i interakcji	2,40	2,40	1,64	0,70					
	Liczba interakcji (suma interakcji / 2)									
	Suma interakcji ważonych									

Źródło: opracowanie własne PARR na podstawie K. Obłój, Strategia organizacji, PWE, Warszawa 1998, s. 193.

Tabela 72. SWOT: Czy zidentyfikowane słabości, wzmocnią siłę oddziaływania zagrożeń, które mogą się pojawić?

		SŁABE					Ocena ważona	Liczba interakcji	Iloczyn wag i interakcji
		niewystarczająco rozwinęta przedsiębiorczość i mało innowacyjna struktura firm	brak terenów inwestycyjnych w pobliżu dróg ekspresowych	niewykorzystany potencjał w zakresie rozwoju mieszkalnictwa (przyciągania nowych mieszkańców)	słabo rozwinięta infrastruktura rekreacyjna	niekorzystne wskaźniki w zakresie atrakcyjności społeczno-kulturalnej			
ZAGROŻENIA	niepowodzenia w pozyskiwaniu środków z UE na realizację projektów prorozwojowych	1					0,80	1	0,80
	dynamiczny rozwój gmin konkurencyjnych -> znaczny spadek atrakcyjności gospodarczej gminy	1	1	1	1		0,82	4	3,27
	migracja młodych, wykształconych mieszkańców poza granice gminy -> drenaż mózgow	1	1	1		1	1,24	4	4,94
	zła koniunktura na inwestowanie w powiecie lubelskim powodująca niski przyrost miejsc pracy		1				0,63	1	0,63
	uzależnianie mieszkańców od sfery socjalnej	1	1	1			0,85	3	2,54
	Ocena ważona	1,20	1,20	0,82	0,70	0,71	13		25,63
	Liczba interakcji	4	4	3	1	1			
	Iloczyn wag i interakcji	4,79	4,79	2,45	0,70	0,71			
Liczba interakcji (suma interakcji / 2)							13		
Suma interakcji ważonych									25,63

Źródło: opracowanie własne PARR na podstawie K. Oblój, Strategia organizacji, PWE, Warszawa 1998, s. 193.

Tabela 73. TOWS: Czy szanse, które mogą się pojawić, spotęgują zidentyfikowane siły (mocne strony)?

		SZANSE					Ocena ważona	Liczba interakcji	Iloczyn wag i interakcji
		dostępność środków z UE w latach 2014-2020 na realizację projektów rozwojowych	dokończenie budowy dróg ekspresowych S12 i S17 oraz zwiększona atrakcyjność inwestycyjna	szanse wynikające z przynależności do Lubelskiego Obszaru Metropolitalnego Miasta Lublin	korzystna polityka finansowa państwa – rozwój przedsiębiorczości (w szczególności wśród młodych ludzi)	rozwiązania prawne na poziomie europejskim i krajowym wspierające rozwój OZE i rolnictwo ekologiczne			
MOCNE	bliskość Lublina	1	1				1,31	2	2,62
	dostępność komunikacyjna i bliskość dróg ekspresowych S12/S17	1		1	1	1	1,34	4	5,35
	potencjał wypoczynkowy dla Miasta Lublin i powiatu lubelskiego	1			1	1	0,65	3	1,96
	potencjał w zakresie odnawialnych źródeł energii (OZE)	1	1	1	1	1	0,69	5	3,44
	dobre wskaźniki budżetowe i brak zadłużenia	1			1	1	0,95	3	2,86
	Ocena ważona	1,23	1,49	0,63	0,64	0,57			
Liczba interakcji	5	2	2	4	4				
Iloczyn wag i interakcji	6,14	2,98	1,26	2,58	2,28				
Liczba interakcji (suma interakcji / 2)							17		31,47
Suma interakcji ważonych									

Źródło: opracowanie własne PARR na podstawie K. Obłój, Strategia organizacji, PWE, Warszawa 1998, s. 193.

Tabela 74. TOWS: Czy zagrożenia, które mogą się pojawić, osłabią zidentyfikowane siły (mocne strony)?

		ZAGROŻENIA					Ocena ważona	Liczba interakcji	Iloczyn wag i interakcji
		niepowodzenie w pozyskiwaniu środków z UE na realizację projektów prorozwojowych	dynamiczny rozwoj gmin konkurencyjnych -> znaczny spadek atrakcyjności gospodarczej gminy	migracja młodych wykształconych mieszkańców poza granice gminy -> drenaż mózgów	zła koniunktura na inwestowanie w powiecie lubelskim powodująca niski przyrost miejsc pracy	uzależnianie mieszkańców od sfery socjalnej			
MOCNE	bliskość Lublina		1	1			1,31	2	2,62
	dostępność komunikacyjna i bliskość dróg ekspresowych S12/S17		1		1		1,34	2	2,68
	potencjał wypoczynkowy dla Miasta Lublin i powiatu lubelskiego		1				0,65	1	0,65
	potencjał w zakresie odnawialnych źródeł energii (OZE)	1	1		1		0,69	3	2,06
	dobre wskaźniki budżetowe i brak zadłużenia	1	1	1	1	1	0,95	5	4,76
	Ocena ważona	0,80	0,82	1,24	0,63	0,85	13		23,66
	Liczba interakcji	2	5	2	3	1			
	Iloczyn wag i interakcji	1,60	4,09	2,47	1,88	0,85			
Liczba interakcji (suma interakcji / 2)									
Suma interakcji ważonych									

Źródło: opracowanie własne PARR na podstawie K. Oblój, Strategia organizacji, PWE, Warszawa 1998, s. 193.

Tabela 75. TOWS: Czy szanse, które mogą się pojawić, pozwolą przewyżnić istniejące słabości?

		SZANSE					Ocena ważona	Liczba interakcji	Iloczyn wag i interakcji
		dostępność środków z UE w latach 2014-2020 na realizację projektów rozwojowych	dokończenie budowy dróg ekspresowych S12 i S17 oraz zwiększona atrakcyjność inwestycyjna	szanse wynikające z przynależności do Lubelskiego Obszaru Metropolitalnego Miasta Lublin	korzystna polityka finansowa państwa – rozwój przedsiębiorczości (w szczególności wśród młodych ludzi)	rozwiązania prawne na poziomie europejskim i krajowym wspierające rozwój OZE i rolnictwo ekologiczne			
SŁABE	niewystarczająco rozwinięta przedsiębiorczość i mało innowacyjna struktura firm	1	1	1	1	1	1,20	5	5,99
	brak terenów inwestycyjnych w pobliżu dróg ekspresowych	1		1			1,20	2	2,40
	niewykorzystany potencjał w zakresie rozwoju mieszkalnictwa (przyciągania nowych mieszkańców)		1	1	1		0,82	3	2,45
	słabo rozwinięta infrastruktura rekreacyjna	1		1			0,70	2	1,39
	niekorzystne wskaźniki w zakresie atrakcyjności społeczno-kulturalnej	1		1			0,71	2	1,42
	Ocena ważona	1,23	1,49	0,63	0,64	0,57			
	Liczba interakcji	4	2	5	2	1			
	Iloczyn wag i interakcji	4,91	2,98	3,15	1,29	0,57			
Liczba interakcji (suma interakcji / 2)							14		26,56
Suma interakcji ważonych									

Źródło: opracowanie własne PARR na podstawie K. Oblój, Strategia organizacji, PWE, Warszawa 1998, s. 193.

Tabela 76. TOWS: Czy zagrożenia, które mogą się pojawić, spotęgują występujące słabości?

		ZAGROŻENIA					Ocena ważona	Liczba interakcji	Iloczyn wag i interakcji
		niepowodzenie w pozyskiwaniu środków z UE na realizację projektów prorozwojowych	dynamiczny rozwój gmin konkurencyjnych -> znaczący spadek atrakcyjności gospodarczej gminy	migracja młodych wykształconych mieszkańców poza granice gminy -> drenaż mózgów	zła koniunktura na inwestowanie w powiecie lubelskim powodująca niski przyrost miejsc pracy	uzależnianie mieszkańców od sfery socjalnej			
SŁABE	niewystarczająco rozwinięta przedsiębiorczość i mało innowacyjna struktura firm	1		1	1		1,20	3	3,60
	brak terenów inwestycyjnych w pobliżu dróg ekspresowych	1			1		1,20	2	2,40
	niewykorzystany potencjał w zakresie rozwoju mieszkalnictwa (przyciągania nowych mieszkańców)		1	1	1	1	0,82	4	3,27
	słabo rozwinięta infrastruktura rekreacyjna				1		0,70	1	0,70
	niekorzystne wskaźniki w zakresie atrakcyjności społeczno-kulturalnej		1	1		1	0,71	3	2,13
	Ocena ważona	0,80	0,82	1,24	0,63	0,85	13		23,23
	Liczba interakcji	2	2	3	4	2			
	Iloczyn wag i interakcji	1,60	1,64	3,71	2,51	1,69			
Liczba interakcji (suma interakcji / 2)							13		
Suma interakcji ważonych									

Źródło: opracowanie własne PARR na podstawie K. Oblój, Strategia organizacji, PWE, Warszawa 1998, s. 193.

Tabela 77. Zbiorcze zestawienie uzyskanych wyników analizy SWOT/TOWS dla Gminy Garbów.

Kombinacja	SWOT		TOWS		Suma: SWOT/TOWS	
	Liczba interakcji	Suma ważonych interakcji	Liczba interakcji	Suma ważonych interakcji	Liczba interakcji	Suma ważonych interakcji
Mocne strony / szanse	11	22,6	17	31,5	28	54,1
Mocne strony / zagrożenia	10	20,0	13	23,7	23	43,7
Słabe strony / szanse	7	13,9	14	26,6	21	40,4
Słabe strony / zagrożenia	13	25,6	13	23,2	26	48,9

Źródło: opracowanie własne PARR.

Tabela 78. Macierz normatywnych strategii działania w analizie SWOT/TOWS.

	Mocne strony	Słabe strony
Szanse	Strategia dynamiczna (agresywna)	Strategia konkurencyjna
Zagrożenia	Strategia konserwatywna	Strategia defensywna

Źródło: opracowanie własne PARR.

Tabela 79. Macierz normatywnych strategii działania w analizie SWOT/TOWS – opis.

Kombinacja	Rodzaj strategii
Mocne strony / szanse	Strategia dynamiczna (agresywna) Wykorzystanie szans przy pomocy mocnych stron - silna ekspansja i zdywersyfikowany rozwój. Sytuacja dotyczy JST, w której wewnątrz przeważają mocne strony, w otoczeniu zaś szanse.
	Strategia konserwatywna Wykorzystanie mocnych stron w celu uniknięcia lub zneutralizowania zagrożeń. W opisywanej sytuacji źródłem trudności rozwojowych JST jest niekorzystny dla niej układ warunków zewnętrznych. JST może mu przeciwstawić duży potencjał wewnętrzny i próbować przezwyciężyć zagrożenia, wykorzystując do maksimum swoje liczne mocne strony.
Słabe strony / szanse	Strategia konkurencyjna Przezwyciężenie słabości w celu wykorzystania szans. Mamy tu do czynienia z JST, która ma przewagę słabych stron nad mocnymi, ale sprzyja jej układ warunków zewnętrznych. Jej strategia powinna polegać na wykorzystywaniu tych szans przy jednoczesnym zmniejszaniu lub poprawianiu niedociągnięć wewnętrznych.
	Strategia defensywna Redukcja działań JST, która w danym momencie jest praktycznie pozbawiona szans rozwojowych. Działa w nieprzychylnym otoczeniu, a jej potencjał zmian jest niewielki. Nie ma istotnych mocnych stron, które mogłyby przeciwstawić zagrożeniom i wykorzystać do poprawienia swoich słabych stron.

Źródło: opracowanie własne PARR.

W wyniku przeprowadzonej analizy SWOT/TOWS stwierdzono, że optymalną strategią normatywną dla Gminy Garbów jest **strategia dynamiczna (agresywna)**.

Wybór strategii wynika z przeprowadzonych obliczeń. Po zdefiniowaniu relacji zachodzących między poszczególnymi elementami (silnymi stronami, słabymi, szansami i zagrożeniami) zsumowano w kolumnach i wierszach liczbę interakcji, a następnie otrzymany wynik pomnożono przez wagę określającą istotność każdego z czynników – otrzymano w ten sposób ocenę ważoną. Następnie dokonano zsumowania wszystkich interakcji oraz iloczynów liczby interakcji i wag. Uzyskane wyniki wpisano do zestawienia zbiorczego (tabela: *Zbiorcze zestawienie uzyskanych wyników analizy SWOT/TOWS dla Gminy Garbów*). Kombinacja czynników, dla których uzyskano największą w zestawieniu zbiorczym sumę iloczynów, wskazała, która z czterech proponowanych w tym podejściu strategii normatywnych jest właściwa dla analizowanej gminy. **Dla Gminy Garbów liczba interakcji i suma ważonych interakcji jest największa dla strategii dynamicznej**

Tabela 80. Macierz normatywnych strategii działania dla Gminy Garbów w analizie SWOT/TOWS.

	Mocne strony	Słabe strony
Szanse	<p>Strategia dynamiczna (agresywna)</p> <p>Liczba interakcji: 28</p> <p>Suma ważonych interakcji: 54,1</p>	<p>Strategia konkurencyjna</p> <p>Liczba interakcji: 21</p> <p>Suma ważonych interakcji: 40,4</p>
Zagrożenia	<p>Strategia konserwatywna</p> <p>Liczba interakcji: 23</p> <p>Suma ważonych interakcji: 43,7</p>	<p>Strategia defensywna</p> <p>Liczba interakcji: 26</p> <p>Suma ważonych interakcji: 48,9</p>

Źródło: opracowanie własne PARR.

Strategia dynamiczna (agresywna) jest właściwa dla JST, w których przeważają mocne strony nad słabymi, natomiast w otoczeniu zewnętrznym szanse nad zagrożeniami. Polega na wykorzystaniu pojawiających się szans, przy jednoczesnej maksymalizacji posiadanych mocnych stron.

Strategia agresywna polega na maksymalnym wykorzystaniu efektu synergii występującego między silnymi stronami JST i szansami generowanymi przez otoczenie. Jest to strategia silnej ekspansji i zdywersyfikowanego rozwoju. Strategia agresywna obejmuje takie działania jak: wychwytywanie sposobności, wzmacnianie pozycji na rynku, koncentrowanie zasobów na konkurencyjnych produktach.

! Ważne

STRATEGIA AGRESYWNA polega na wzmacnianiu silnych stron funkcjonowania Gminy Garbów oraz budowaniu jej konkurencyjnej siły przez maksymalne wykorzystanie istniejących szans sprzyjających rozwojowi.

Rozdział II. Koncepcja rozwoju w latach 2016-2023

1. ZAŁOŻENIA STRATEGICZNEGO ROZWOJU

W wyniku przeprowadzonej analizy i diagnozy dokonano, przy aktywnym udziale mieszkańców Gminy Garbów, zdefiniowania kluczowych czynników w analizie SWOT, które to czynniki poddano ocenie w procesie otwartych konsultacji społecznych. Umożliwiło to realizację **analizy SWOT/TOWS**, dzięki której określono właściwą strategię normatywną dla Gminy Garbów, a więc spójny i logiczny wewnętrznie system rozwoju oparty na realnych oraz społecznie akceptowalnych uwarunkowaniach.

Przy konstrukcji macierzy celów zastosowano **metodę definiowania kluczowych obszarów rozwoju**. Cel strategiczny (główny) jest syntezą długofalowego kierunku rozwoju. Cele operacyjne (szczegółowe) oraz priorytety i kierunki interwencji wynikają z określenia najważniejszych **obszarów problemowych**, które ograniczają konkurencyjność Gminy Garbów i są największą potencjalną przeszkodą w rozwoju. Punktem wyjścia określania koncepcji rozwoju są atuty i szanse dążące do eliminacji problemów Gminy, ze względu na oparcie modelu na **strategii agresywnej**, która wynika z przeprowadzonej analizy SWOT/TOWS.

Obszary problemowe przeformułowano na cele operacyjne (szczegółowe). Kolejnym krokiem było przypisanie do poszczególnych obszarów operacyjnych właściwych priorytetów i kierunków interwencji.

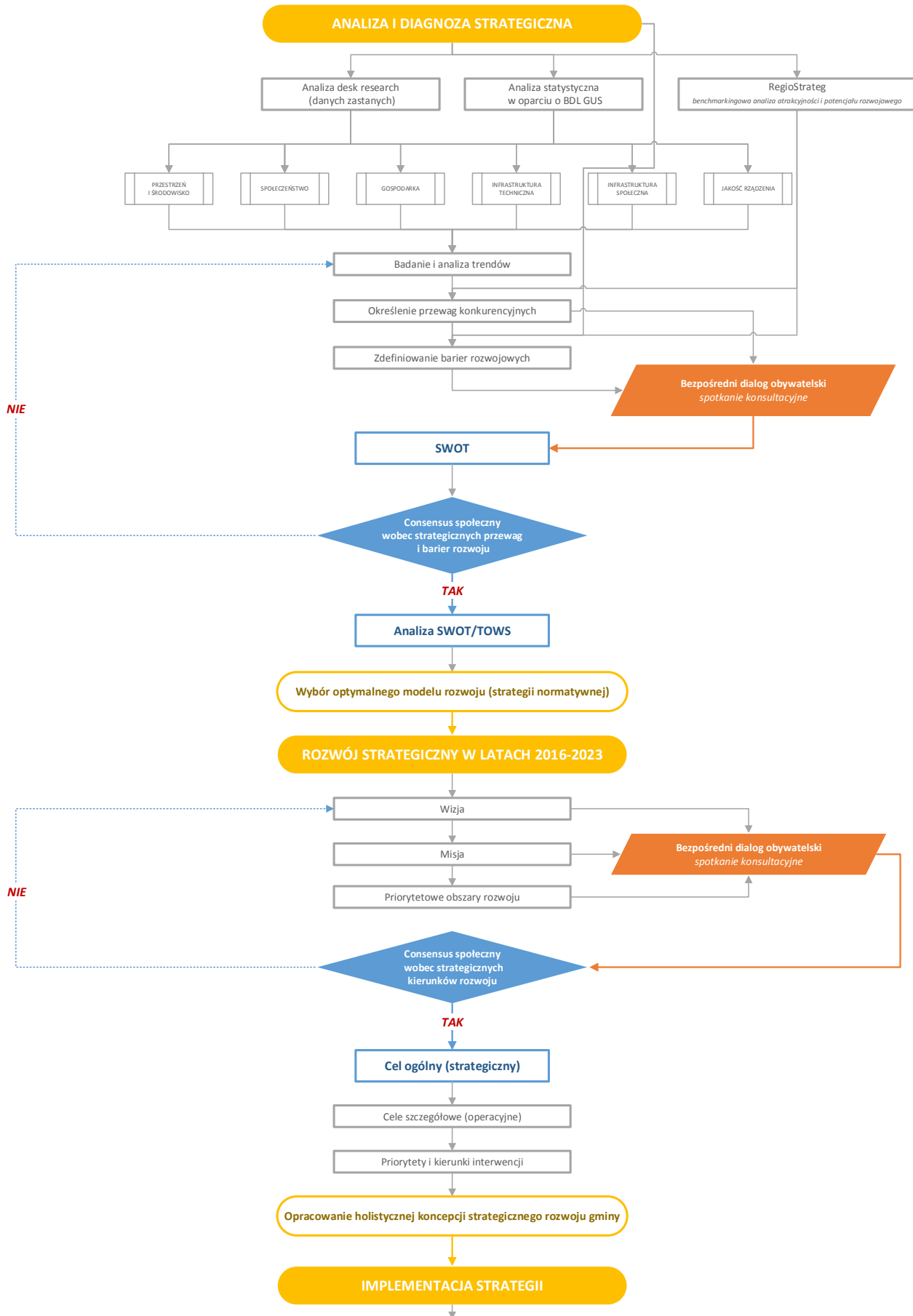
Cała idea strategicznego rozwoju Gminy Garbów skupiała się na połączeniu 4 sfer: społecznej, gospodarczej, środowiska naturalnego (zasada zrównoważonego rozwoju) przy zapewnieniu współdecydowania przez mieszkańców w istotnych kwestiach dla przyszłości Gminy.

Schemat 4. Zintegrowana idea rozwoju Gminy Garbów do 2023 roku.

Źródło: opracowanie własne PARR.

Schemat 5. Przyjęty model definiowania koncepcji strategicznego rozwoju gminy,

ZAŁOŻENIA STRATEGICZNEGO ROZWOJU

2. WIZJA ROZWOJU

Wizja przedstawia docelowy wizerunek gminy z określeniem celów i zasad rozwoju w perspektywie kilku, kilkunastu lat. Opracowując główne kierunki rozwoju gminy brano pod uwagę przede wszystkim rozwój gospodarczy i poprawę jakości życia mieszkańców.

GINA GARBÓW to silny i popularny ośrodek mieszkalniczy o znaczeniu regionalnym, posiadający rozbudowaną infrastrukturę techniczną, charakteryzujący się wysoką aktywnością społeczną mieszkańców, bogatą ofertą rekreacyjno-wypoczynkową i edukacyjno-kulturalną, a także rozwijającym się rynkiem pracy oraz przedsiębiorczością, dbająca o środowisko naturalne dzięki zastosowaniu technologii OZE.

Uznaje się, że lata 2016-2023 należy poświęcić na taką realizację zadań, tak aby po 2023 roku Gmina Garbów charakteryzowała się:

- » wzrostem liczby ludności w perspektywie 2025 roku do poziomu 9.500 mieszkańców (wzrost o 6% w stosunku do 2014 roku),
- » pełnieniem aktywnej funkcji rekreacyjno-wypoczynkowej oraz kulturalno-rozrywkowej, przede wszystkim dla mieszkańców Miasta Lublin,
- » dynamicznym rozwojem przedsiębiorczości (głównie wśród młodych), w szczególności w sektorze usług rynkowych, w branżach opartych na innowacyjności i wysokiej wartości dodanej,
- » zwiększeniem ilości miejsc pracy, spadkiem bezrobocia i podniesieniem dochodów mieszkańców,
- » otwartością na mieszkańców, inwestorów oraz osoby nastawione na aktywny wypoczynek i rekreację,
- » dobrze rozwiniętą infrastrukturą techniczną, w tym przede wszystkim drogową i okołodrogową, które przyczynią się do podwyższenia jakości i komfortu życia mieszkańców,

- » aktywną promocją uzbrojonych terenów inwestycyjnych,
- » budowaniem tożsamości gminnej i identyfikacją mieszkańców z miejscem życia,
- » aktywną promocją gospodarczą i mieszkalniczą ukazującą naturalny potencjał gminy,
- » zrewitalizowanymi obszarami o największym potencjale rekreacyjnym oraz zmodernizowanymi miejscami o wysokiej użyteczności publicznej,
- » dobrze rozwiniętą służbą zdrowia, a także realizacją powszechnych programów profilaktycznych,
- » wysoką konkurencyjnością gminnej edukacji i kultury oraz aktywnym i świadomym korzystaniem mieszkańców z oferowanych im usług w tym zakresie,
- » poprawą dostępności mieszkańców i budynków użyteczności publicznej do gazu ziemnego, w wyniku realizacji inwestycji realizowanych przez zewnętrznego inwestora (spółkę gazową),
- » wysoką estetyką i bezpieczeństwem przestrzeni publicznej,
- » zwiększeniem udziału osób z wykształceniem średnim i wyższym, a co się z tym wiąże poprawą świadomości społecznej w zakresie ekologii, przynależności europejskiej i aktywizacji oraz integracji społecznej,
- » poprawą stanu środowiska przyrodniczego, braku przyzwolenia społecznego dla nielegalnego wyrzucania odpadów gospodarczych, a także wprowadzenia kompleksowej segregacji odpadów oraz oczyszczania ścieków i ekologicznego ogrzewania gospodarstw domowych,
- » ograniczeniem niskiej emisji, w szczególności pochodzącej z lokalnych kotłowni węglowych i domowych pieców grzewczych, która zostanie ograniczona dzięki instalacjom OZE,
- » funkcjonowaniem gospodarstw rolnych o statusie ekologicznym,
- » powstawaniem większych niż obecne, specjalistycznych gospodarstw rolnych, które będą konsolidować wokół siebie mniejsze,
- » tworzeniem klastrów, grup producenckich i zrzeszeń przedsiębiorców,
- » sprawnie działającą siecią wodociągową obejmującą swoim zasięgiem cały obszar gminy,
- » rozbudową infrastruktury sieciowej kanalizacji sanitarnej (wraz z budową oczyszczalni ścieków), a tam, gdzie to ekonomicznie uzasadnione przydomowych oczyszczalni ścieków,
- » dobrze rozwiniętą infrastrukturą teleinformatyczną w oparciu o dostęp bezprzewodowy (radiowy, satelitarny) i szerokopasmowy,
- » dobrze rozwiniętą infrastrukturą sportowo-rekreacyjną z wieloma atrakcjami, które, cyklicznie organizowane, pozwolą na skuteczną integrację mieszkańców,
- » sprawnie zarządzaną administracją publiczną, opartą na e-usługach,
- » zmodernizowanymi świetlicami, będącymi punktami do dialogu, dyskusji i wymiany myśli, a także realizacji przez mieszkańców i instytucje wspólnych przedsięwzięć,
- » rosnącą liczbą miejsc spotkań i integracji mieszkańców,
- » dużą absorpcją środków pomocowych, przede wszystkim z Unii Europejskiej, które umożliwią będą dalszy, dynamiczny rozwój.

3. MISJA ROZWOJU

Misja to syntetyczne określenie działań podejmowanych przez wszystkich zainteresowanych rozwojem Gminy, czyli lokalny samorząd, instytucje publiczne i prywatne oraz mieszkańców i zmierzających do osiągnięcia określonej wizji rozwoju Gminy.

Analiza dotychczasowego rozwoju Gminy Garbów, ocena uwarunkowań zewnętrznych oraz przeprowadzone badania i konsultacje społeczne wskazują na ukształtowanie następującej misji:

GINA GARBÓW silnym ośrodkiem mieszkalniczym i gospodarczym, o rosnącym poziomie życia, zamożności i aktywności społecznej mieszkańców, dzięki efektywnemu wykorzystaniu dostępności komunikacyjnej, wewnętrznych (endogenicznych) potencjałów, rozwoju przedsiębiorczości oraz infrastruktury, przy poszanowaniu środowiska i przyrodniczych walorów gminy (obszar zrównoważonego rozwoju)

Strategia Rozwoju Gminy Garbów jest dokumentem, który ma umożliwić i ułatwić uporządkowanie działań podejmowanych w celu rozwoju obszaru Gminy. Poprzez diagnozę stanu aktualnego ustalono konkretne cele rozwoju możliwe do osiągnięcia oraz metody, jakie należałoby zastosować w procesie ich osiągnięcia. Cel główny oraz cele szczegółowe, jakie zaplanowano do realizacji w poszczególnych sferach życia i działalności lokalnej społeczności, są elementami częściowymi stanowiącymi podłoże do realizacji celu nadrzędnego określonego jako wizja i misja Gminy Garbów.

W celu realizacji przyjętej wizji i misji określono cel główny oraz cele szczegółowe, które sformułowano w sposób ogólny, dotyczą bowiem wieloletniego horyzontu czasowego. Pochodną celów szczegółowych są priorytety i kierunki interwencji, formułowane w sposób bardziej szczegółowy i stanowią podstawę do określania konkretnych działań inwestycyjnych.

4. CEL GŁÓWNY

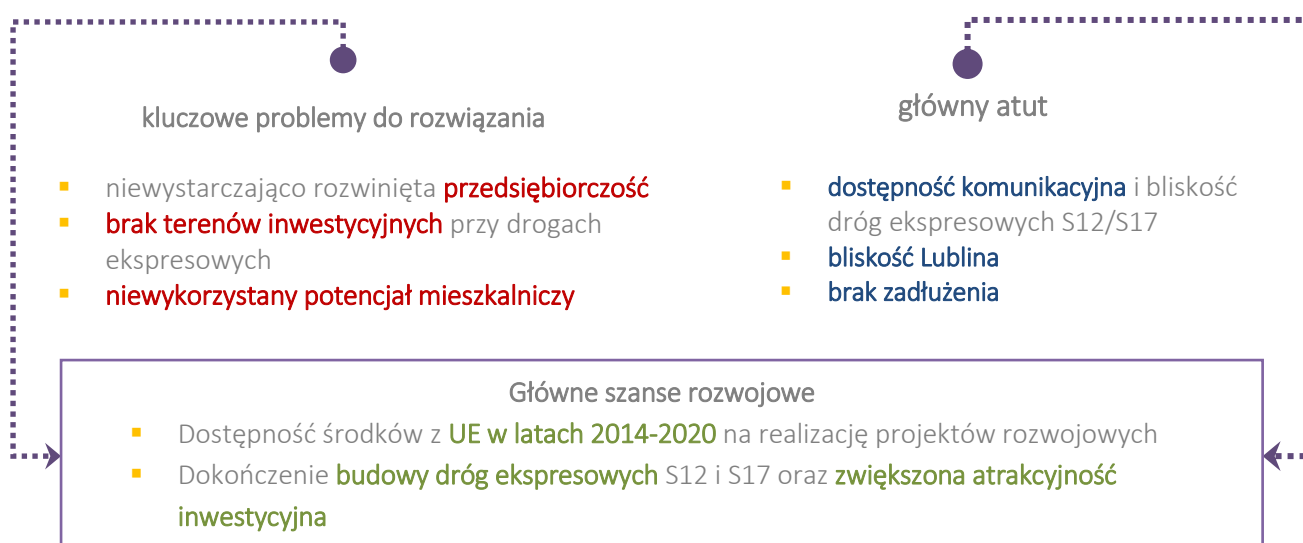
Przeprowadzona analiza i diagnoza oraz analiza SWOT wskazują, że do głównych obszarów problemowych występujących w Gminie Garbów należy zaliczyć **niewystarczająco rozwiniętą przedsiębiorczość i mało innowacyjną strukturę firm**, a także **brak terenów inwestycyjnych w pobliżu dróg ekspresowych** i **niewykorzystany potencjał mieszkalczy**. Jako główne atuty tego obszaru należy wskazać **dostępność komunikacyjną i bliskość dróg ekspresowych S12/S17** oraz **bliskość Lublina** i **brak zadłużenia**.

Konstrukcja celu głównego Gminy Garbów wynika z analizy SWOT i SWOT/TOWS, które wskazują na przyjęcie strategii agresywnej – maksymalizacji wpływu i wykorzystanie największych mocnych stron (dostępność komunikacyjna i bliskość Lublina). Podstawowe atuty Gminy Garbów pozostają w ścisłym związku z głównymi słabościami obszaru, a zatem wykorzystanie mocnych stron będzie przekładało się na ograniczanie kluczowych (zdaniem lokalnej społeczności) problemów. W związku z powyższym cel główny Strategii brzmi:

Wzrost jakości życia mieszkańców Gminy Garbów dzięki rozwojowi przedsiębiorczości i kapitału społecznego oraz zwiększeniu znaczenia Gminy jako obszaru atrakcyjnego dla inwestycji w sferze gospodarczej i mieszkalnictwa

Wykorzystanie kluczowych atutów występujących w Gminie Garbów oraz zniwelowanie wpływu głównych słabości gminy będzie możliwe przy skorzystaniu z głównych szans rozwojowych: dostępności i aplikowaniu o środki z UE w latach 2014-2020 na realizację projektów rozwojowych oraz dokończeniu budowy dróg ekspresowych S12/S17 oraz związanej z tym zwiększonej atrakcyjności inwestycyjnej.

Schemat 6. Koncepcja problemowa Strategii:

► STRATEGIA ROZWOJU GMINY GARBÓW NA LATA 2016-2023

Źródło: opracowanie własne PARR.

Cel główny Strategii Rozwoju Gminy Garbów 2016-2023 jest zgodny z celami głównymi / strategicznymi dokumentów wyższego rzędu.

Tabela 81. Zgodność celu głównego Strategii Rozwoju Gminy Garbów na lata 2016-2023 z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu.

Dokument strategiczny	Cel główny/ strategiczny
<i>Strategia Rozwoju Gminy Garbów na lata 2016-2023</i>	Wzrost jakości życia mieszkańców Gminy Garbów dzięki rozwojowi przedsiębiorczości i kapitału społecznego oraz zwiększeniu znaczenia Gminy jako obszaru atrakcyjnego dla inwestycji w sferze gospodarczej i mieszkalnictwa
<i>Polska 2030</i>	<i>poprawa jakości życia Polaków (wzrost PKB na mieszkańca w relacji do najbogatszego państwa UE i zwiększenie spójności społecznej) dzięki stabilnemu, wysokiemu wzrostowi gospodarczemu, co pozwala na modernizację kraju</i>
<i>Strategia Rozwoju Kraju 2020</i>	<i>II obszar strategiczny: Konkurencyjna gospodarka III obszar strategiczny: Spójność społeczna i terytorialna</i>
<i>Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego</i>	<i>Efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych i innych terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym</i>
<i>Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020</i>	<i>Celem głównym strategii jest rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób tak, aby mogły one w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia</i>
<i>Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030</i>	<i>Efektywne wykorzystanie przestrzeni kraju i jej terytorialnie zróżnicowanych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia ogólnych celów rozwojowych – konkurencyjności, zwiększenia zatrudnienia, sprawności funkcjonowania państwa oraz spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym i terytorialnym w długim okresie.</i>
<i>Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020</i>	<i>Wzmocnienie udziału kapitału społecznego w rozwoju społeczno-gospodarczym Polski</i>
<i>Strategia Rozwoju Polski Wschodniej do 2020 r.</i>	<i>Wzrost wydajności pracy we wszystkich sektorach gospodarki Polski Wschodniej</i>
<i>Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego</i>	<i>Cel 1: Wzmacnianie urbanizacji regionu Cel 2: Restrukturyzacja rolnictwa oraz rozwój obszarów wiejskich Cel 3: Selektywne zwiększanie potencjału wiedzy, kwalifikacji, zaawansowania technologicznego, przedsiębiorczości i innowacyjności regionu Cel 4: Funkcjonalna, przestrzenna, społeczna i kulturowa integracja regionu</i>
<i>Strategia Powiatu Lubelskiego</i>	<i>Misją powiatu lubelskiego jest podniesienie poziomu życia mieszkańców poprzez zrównoważony rozwój uwzględniający korzystne położenie oraz wszechstronny rozwój społeczności powiatu</i>

Źródło: opracowanie własne PARR.

5. CELE SZCZEGÓŁOWE

Przy konstrukcji macierzy celów szczegółowych zastosowano metodę definiowania kluczowych obszarów dla poszczególnych poziomów: strategicznego i operacyjnego. Obszary strategiczne wynikają z określenia najważniejszych obszarów problemowych, które ograniczają konkurencyjność Gminy Garbów i są największą potencjalną przeszkodą w rozwoju. Punktem wyjścia określania koncepcji rozwoju są atuty Gminy ze względu na oparcie modelu na strategii dynamicznej, która wynika z przeprowadzonej analizy SWOT/TOWS.

I **obszar problemowy** skupia się na aspekcie **niewystarczająco rozwiniętej przedsiębiorczości i mało innowacyjnej strukturze firm**. Rolniczy charakter obszaru wpływa na mniejszą ilość podmiotów gospodarczych. W przypadku jednostek samorządowych, na zwiększone środki finansowe w kluczowy sposób wpływa podatek od osób fizycznych (PIT) oraz podatek od nieruchomości, co związane jest z liczbą osób zamieszkujących dany teren oraz liczbą mikro, małych i średnich przedsiębiorstw. Brak systemu zachęt, brak wyznaczenia i uzbrojenia terenów inwestycyjnych oraz brak spotkań szkoleniowych w zakresie zachęcania i aplikowania o środki z UE, a także dotyczących zakładania i prowadzenia firmy to główne elementy składające się na występowanie niniejszego problemu w Gminie Garbów. Charakter regionu wymaga jednakże poszanowania rolnictwa oraz wsparcia dla tego obszaru, w szczególności w zakresie zachęcania do ekologicznych form upraw, a także promocji nowych form działalności rolniczej, zrzeszeń i tworzenia grup producenckich rolników. W związku z powyższym, cel szczegółowy nr 1 brzmi:

Cel szczegółowy 1:

Wzrost rangi i znaczenia Gminy Garbów jako obszaru o atrakcyjnej ofercie inwestycyjnej, o bardzo dobrej dostępności komunikacyjnej, opartego na aktywności i przedsiębiorczości mieszkańców, z poszanowaniem rolniczego charakteru regionu

II **obszar problemowy** to **mieszkalnictwo** – wykorzystanie potencjału jakim dysponuje Gmina Garbów w tym zakresie. Bliskość Lublina, współpraca ze stolicą województwa w ramach Lubelskiego Obszaru Metropolitalnego Miasta Lublin oraz dostępność komunikacyjna to aspekty, dzięki którym Gmina może konkurować z innymi jednostkami pod względem atrakcyjności mieszkaniowej, stanowiąc dogodny „rynek” dla poszukujących mieszkań. Niezwykle istotne są inwestycje w infrastrukturę techniczną (w szczególności wodociągowo-kanalizacyjną oraz przydomowe oczyszczalnie ścieków), drogową i okołodrogową, które podniosą jakość życia obecnych mieszkańców i zwiększą atrakcyjność terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową. Ważna w kontekście budowania silnego ośrodka osiedleńczego jest promocja terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową. Dbałość o środowisko naturalne, czyste powietrze i obniżenie kosztów energii zapewnią technologie z zakresu odnawialnych źródeł energii (OZE), m.in. solary i fotowoltaika. Kluczową rolę we właściwym rozwoju pełni sprawna i efektywnie działająca administracja. Wyraźne procesy suburbanizacyjne, zauważalne w gminach leżących w pobliżu Miasta Lublin oraz wykorzystanie atutów jakimi dysponuje Gmina Garbów w opisywanym obszarze prowadzą do sformułowania cel szczegółowego nr 2:

Cel szczegółowy 2:

Gmina Garbów silnym i popularnym centrum mieszkalcym (osiedleńczym) o znaczeniu regionalnym

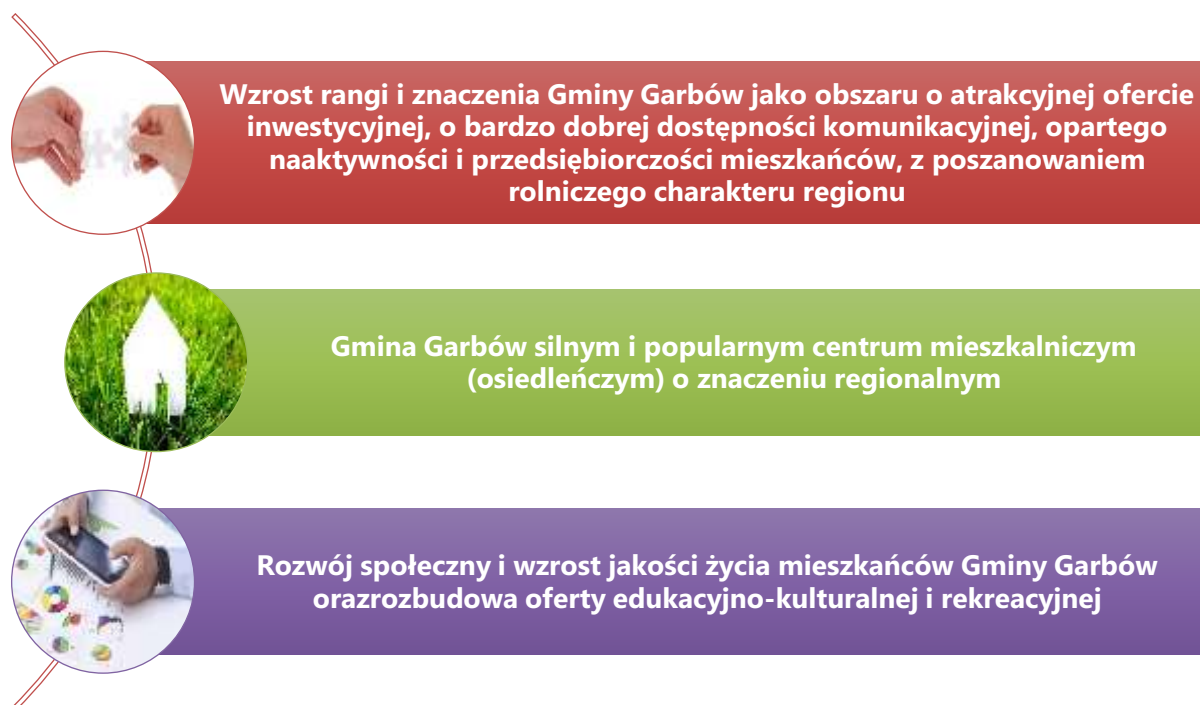
Realizacja tego celu ma doprowadzić to tego, że w 2025 roku Gmina Garbów będzie jedną z pięciu najatrakcyjniejszych gmin mieszkaniowych w powiecie lubelskim.

III obszar problemowy dotyczy **jakości kapitału społecznego** w Gminie Garbów. Istotne jest stałe podwyższanie jakości życia obecnych mieszkańców, co w przyszłości może przyczynić się do zwiększonego zainteresowania ze strony potencjalnych chętnych do osiedlenia się na tym obszarze. Potencjał wynikający z bliskości dużego ośrodka miejskiego jakim jest Miasto Lublin powinien być wzmocniony poprzez poprawę infrastruktury i oferty wypoczynkowo-rekreacyjnej, sportowej oraz kulturalno-rozrywkowej. Niezwykle cenne jest także zwiększenie konkurencyjności i zapewnienie wysokiego poziomu edukacji w placówkach bogatych w bazę dydaktyczno-oświatową. Aktywność mieszkańców powinna być realizowana poprzez uczestnictwo w organizacjach pozarządowych, współpracujących z władzami gminy. Współuczestnictwo mieszkańców wszystkich miejscowości w gminie w wydarzeniach o charakterze publicznym wpłynie pozytywnie na integrację społeczną. Walory endogeniczne i antropogeniczne Gminy Garbów należy wzmocnić poprzez inwestycje w infrastrukturę wypoczynkowo-rekreacyjną, a także modernizację i rewitalizację miejsc użyteczności publicznej oraz o potencjalnych wartościach wypoczynkowych. Istotna, z punktu widzenia budowania kapitału społecznego i ludzkiego jest także modernizacja stanu bazy świetlic, miejsc spotkań i integracji mieszkańców. W związku z powyższym, cel szczegółowy nr 3 brzmi:

Cel szczegółowy 3:

Rozwój społeczny i wzrost jakości życia mieszkańców Gminy Garbów oraz rozbudowa oferty edukacyjno-kulturalnej i rekreacyjnej

Schemat 7. Cele szczegółowe Strategii Rozwoju Gminy Garbów na lata 2016-2023.

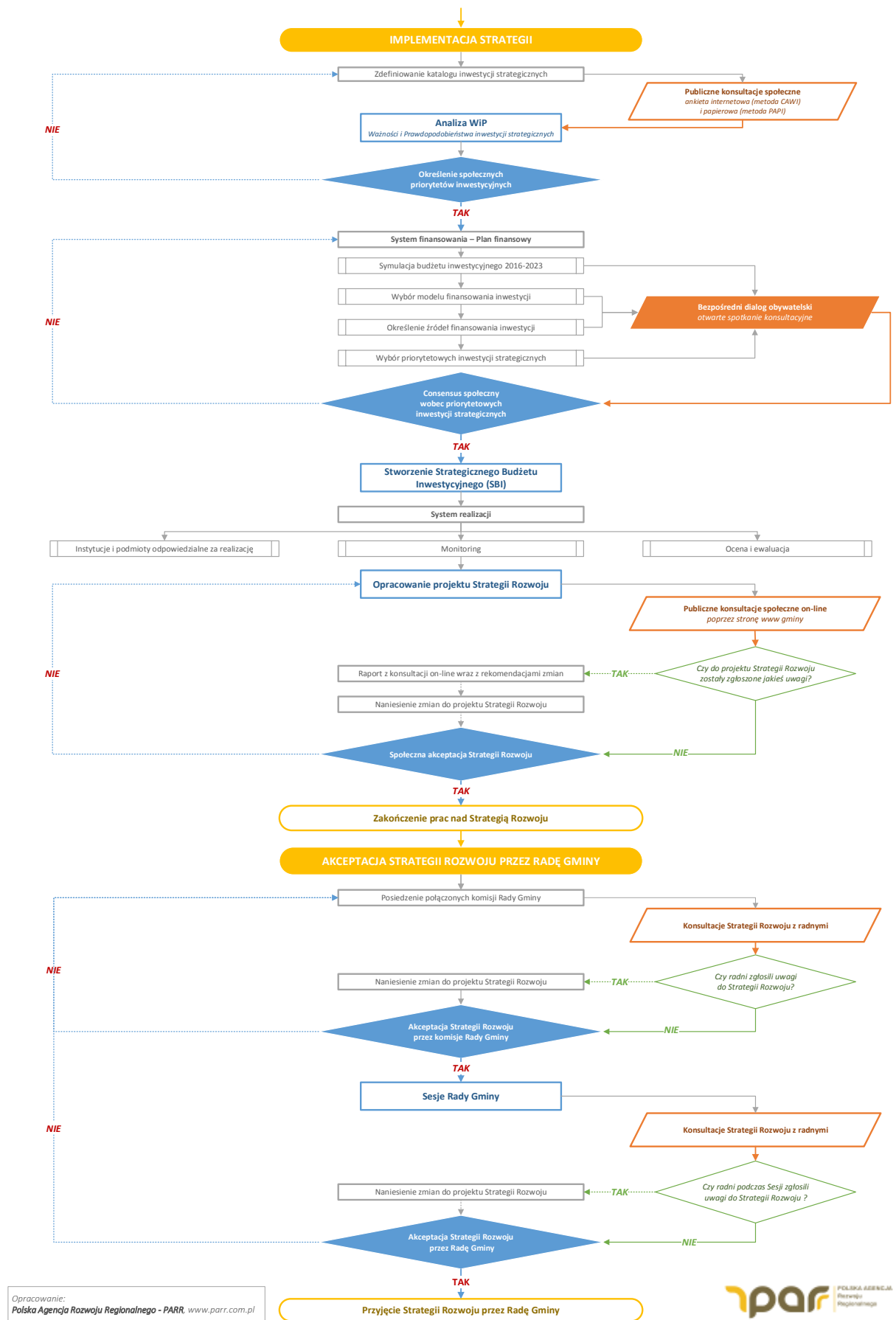
Źródło: opracowanie własne PARR.

Dzięki zdefiniowaniu **strategicznych obszarów problemowych** i przypisaniu im celów szczegółowych (obszarów rozwoju) możliwe stało się określenie **priorytetów** i **kierunków interwencji**.

Rozdział III.
Implementacja
Strategii Rozwoju

Schemat 8. Przyjęty model implementacji strategii.

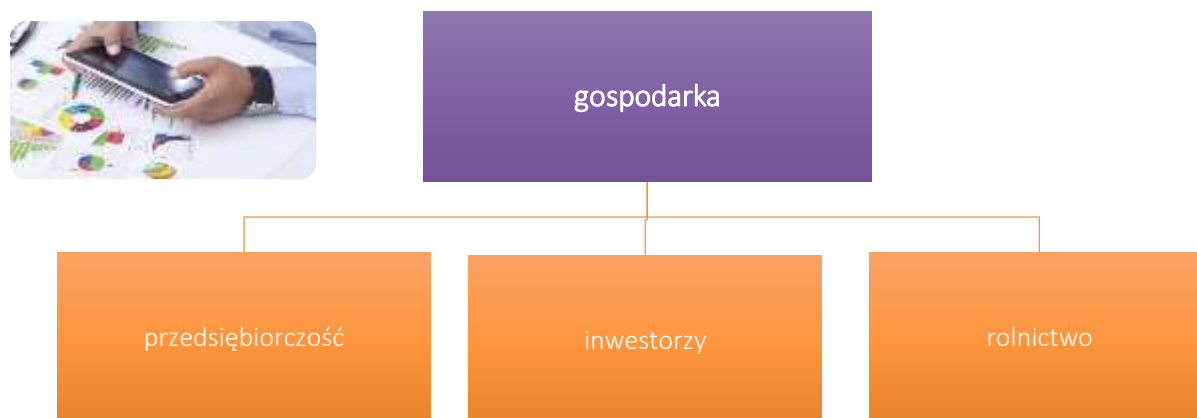
1. PRIORYTETY ORAZ KIERUNKI INTERWENCJI

Realizacja celów Strategii Rozwoju Gminy Garbów będzie możliwa poprzez zaplanowanie priorytetów, które będą budowały sieć właściwych powiązań i będą wpływały na realizację celu głównego oraz celów szczegółowych. Z priorytetami integralnie związane są kierunki interwencji, które tworzą podejście wpływające na zwiększenie efektywności wdrożenia planowanych działań inwestycyjnych.

W przypadku **celu szczegółowego nr 1**, dotyczącego priorytetu jakim jest rozwój gospodarczy Gminy Garbów, jako **kierunki interwencji** należy wymienić:

- » **rozwój przedsiębiorczości** w Gminie Garbów, który będzie możliwy przede wszystkim poprzez opracowanie systemu ulg dla przedsiębiorców i inwestorów, organizacji szkoleń z zakresu aplikowania o dodatkowe funduszy zewnętrzne oraz cyklicznych spotkań informacyjnych zachęcających do zakładania i rozwoju własnej firmy.
- » stworzenie odpowiednich warunków do **inwestowania** w gminie, w szczególności dzięki **wyznaczeniu i uzbrojeniu terenów inwestycyjnych** przy drodze ekspresowej S12/S17, a także wspomnianemu opracowaniu systemu ulg dla inwestorów. Dzięki rozbudowie infrastruktury technicznej nastąpi wzrost zainteresowania lokowaniem inwestycji na terenie Gminy Garbów.
- » **rozwój rolnictwa** – idea zrównoważonego rozwoju oraz rolniczy charakter gminy będą wymagały podjęcia działań w zakresie poprawy efektywności rolniczej, przy poszanowaniu ochrony środowiska. Kluczowymi kierunkami interwencji w tym zakresie będą działania informacyjne zachęcające rolników do uprawy rolnictwa ekologicznego i roślin energetycznych związanych z OZE oraz działania propagujące wśród rolników nowoczesne i efektywne formy gospodarowania, a także zachęcanie rolników do tworzenia grup producenckich i wielofunkcyjnego rozwoju gospodarstw.

Schemat 9. Priorytety i kierunki interwencji w celu szczegółowym nr 1.

Źródło: opracowanie własne PARR.

Realizacja **celu szczegółowego nr 2**, nawiązującego do wzmocnienia priorytetu mieszkaliczego, będzie możliwa dzięki takim **kierunkom interwencji**, jak:

- » **rozwój infrastruktury technicznej**, co przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców poprzez rozbudowę systemu wodno-kanalizacyjnego, przydomowych oczyszczalni ścieków, infrastruktury

drogowej, bezpieczeństwa przy drogach (chodniki, oświetlenie, monitoring itd.), poprawę dostępności gazu ziemnego (w wyniku realizacji inwestycji przez zewnętrznego inwestora – spółkę gazową), rozbudowę sieci radiowej i szerokopasmowej itp. Możliwość szybkiego podłączenia wszystkich podstawowych mediów będzie stanowiła dla nowych mieszkańców istotny atut i znacząco podniesie atrakcyjność do zamieszkania na terenie Gminy Garbów.

- » **inwestycje w zakresie OZE** dla mieszkańców i administracji, dzięki którym zwiększy się komfort życia mieszkańców, zmniejszając koszty utrzymania. W szczególności dotyczy to montażu kolektorów słonecznych, fotowoltaiki, pieców na biomasę i pomp ciepła. Inwestycje w technologie OZE przyczynią się także do utrzymania czystości środowiska.
- » **promocji walorów mieszkalicznych** gminy. Kampania promocyjna skierowana zostanie przede wszystkim do mieszkańców Miasta Lublin oraz większych ośrodków miejskich województwa lubelskiego (np. Puław). Dzięki temu przedsięwzięciu, wiadomość o atrakcyjnych terenach do zamieszkania trafi do określonej, precyzyjnie dobranej grupy odbiorców.
- » stałe **usprawnianie** i zwiększanie **efektywności administracji**, w szczególności opartej o e-usługi.

Schemat 10. Priorytety i kierunki interwencji w celu szczegółowym nr 2.

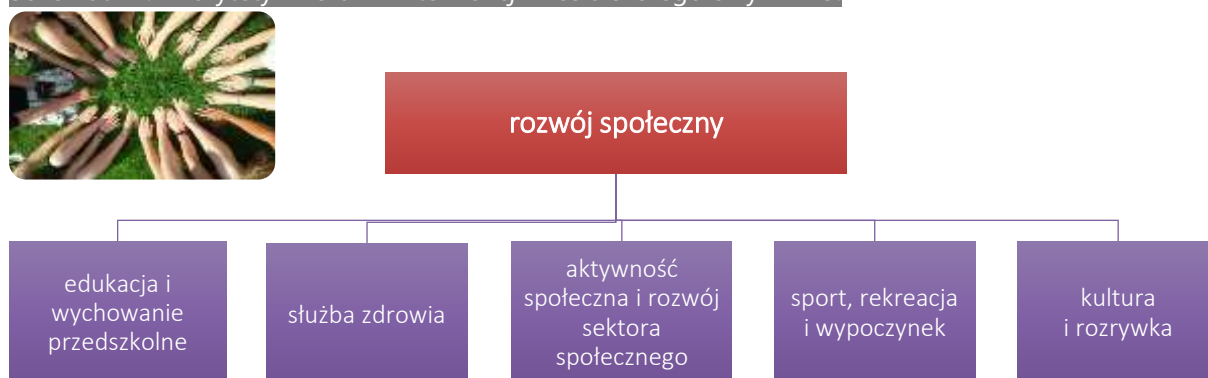
Źródło: opracowanie własne PARR.

Wdrożenie celu **szczegółowego nr 3**, dotyczącego rozwoju społecznego, odbędzie się dzięki takim **kierunkom interwencji**, jak:

- » **Rozwój edukacji i wychowania przedszkolnego**, dzięki którym uczniowie szkół z terenu gminy otrzymają dostęp do bogatej oferty dydaktycznej oraz infrastruktury edukacyjnej, zaś rodzice będą mieli komfort pozostawienia dzieci w przedszkolu czy też żłobku na czas pracy. Ten kierunek interwencji będzie istotny, aby przyciągnąć na teren gminy nowych mieszkańców. Dzięki wysokiemu poziomowi edukacji zwiększony zostanie także aspekt utożsamiania się uczniów z miejscem zamieszkania.
- » **Rozbudowa infrastruktury i oferty kulturalno-rozrywkowej** (wydarzenia i imprezy), co będzie skutkowało większą ilością wspólnych gminnych wydarzeń i inicjatyw kulturalnych. Obserwacja działalności innych samorządów pokazuje, że im większe nakłady na kulturę i większa liczba profesjonalnie organizowanych wydarzeń z zakresu kultury, tym większe zaangażowanie lokalnej społeczności w rozwój obszaru oraz lepsze więzi społeczne. Istotna jest także poprawa infrastruktury w tym zakresie, w tym dostosowanie budynków do potrzeb działalności kulturalnej, a także modernizacja stanu bazy świetlic, miejsc spotkań i integracji mieszkańców.

- » **Aktywność społeczna** i rozwój sektora społecznego (powierzanie realizacji zadań publicznych) – dobra współpraca pomiędzy administracją samorządową a organizacjami pozarządowymi, w tym powierzanie zadań publicznych, przyczyni się do sprawniejszego funkcjonowania urzędu, jak i da możliwość samorealizacji osobom działającym w NGO’s.
- » **Rozbudowa oferty** oraz **infrastruktury rekreacyjnej, wypoczynkowej** oraz **sportowej** – poprzez powstanie różnego rodzaju obiektów i rozbudowie infrastruktury służącej rekreacji, mieszkańcy będą mieli możliwość aktywnego wypoczynku oraz relaksu na terenie gminy. W istotny sposób podniesie to walory mieszkalnicze obszaru, a także przyczyni się do zwiększonego zainteresowania ze strony turystów miejskich. Ważna w tym zakresie jest rewitalizacja obszarów posiadających potencjał rekreacyjno-wypoczynkowy, w tym przede wszystkim zespołu pałacowo-parkowego w Garbowie. Poprawa obecnego stanu – modernizacja alejek i oświetlenia, pomostu, placu zabaw dla dzieci, siłowni na świeżym powietrzu, a także modernizacja zbiorników wodnych może w sposób znaczący przyczynić się do większego zainteresowania ze strony mieszkańców ośrodków miejskich. Rozbudowa infrastruktury sportowej (sale gimnastyczne, boiska wielofunkcyjne) przyczyni się do podniesienia komfortu życia mieszkańców.
- » Poprawa jakości usług z zakresu **służby zdrowia**, w szczególności poprzez zapewnienie odpowiednich warunków lokalowych dla ośrodka zdrowia i stacji pogotowani ratunkowego. Ważna jest również promocja i organizacja badań profilaktycznych wśród mieszkańców. Dostęp do wysokiej jakości usług opieki zdrowotnej, w szczególności dla seniorów oraz ginekologiczno-położniczej, to istotny element służący podniesieniu liczby mieszkańców gminy. Ważna jest również opieka seniorów, w tym zapewnienie odpowiedniej jakości miejsc „spokojnej starości”.

Schemat 11. Priorytety i kierunki interwencji w celu szczegółowym nr 3.

Źródło: opracowanie własne PARR.

Powyższe obszary interwencji stanowią podstawę do realizacji przedsięwzięć z funduszu sołeckiego.

Zgodnie z art. 1 ust. 6 Ustawy z dnia 21 lutego 2014 r. o funduszu sołeckim (Dz. U. z 2014 r., poz. 301): „Środki funduszu przeznacza się na realizację przedsięwzięć, które zgłoszone we wniosku, o którym mowa w art. 5, są zadaniami własnymi gminy, służą poprawie warunków życia mieszkańców i są zgodne ze strategią rozwoju gminy”.

Określone priorytety oraz kierunki interwencji tworzą ze sobą sieć powiązań, wpływając wzajemnie na siebie, m.in. rozwój infrastruktury technicznej przyczyni się do większego zainteresowania ze strony przedsiębiorców i inwestorów. Dzięki realizacji tego zadania możliwe będzie także przedstawienie oferty wyposażonych w podstawowe media terenów i przeprowadzenie kampanii promocyjnej zachęcającej do zamieszkania na terenie Gminy Garbów. Infrastruktura techniczna to rozwój placówek kulturalnych i oświatowych, a także lepszy standard i większa ilość obiektów z zakresu wypoczynku i rekreacji. Wreszcie, rozbudowa infrastruktury technicznej to większa dbałość o środowisko oraz umożliwienie wprowadzenia rolnictwa ekologicznego oraz inwestycji w zakresie OZE.

Inwestorzy oraz przedsiębiorcy chętniej zainteresują się ulokowaniem kapitału i działalności gospodarczej na obszarze, gdzie o wysokiej jakości życia i zadowoleniu z życia świadczy dobrze rozwinięta infrastruktura techniczna, kulturalno-oświatowa i wypoczynkowo-rekreacyjna oraz bogata oferta w zakresie szeroko rozumianego relaksu. Dobrze wyedukowani mieszkańcy oraz cykliczne organizowanie spotkań informacyjnych w temacie zakładania i prowadzenia przedsiębiorstw będą stanowiły wartość dodaną dla potencjalnych inwestorów. Czyste środowisko i korzystne warunki wykorzystywane przez uprawianie rolnictwa ekologicznego to także duża zachęta dla inwestycji w zakresie OZE.

Dobór celów szczegółowych oraz priorytetów i kierunków interwencji tworzy sieć wzajemnych powiązań i oddziaływań, które w sposób holistyczny będą wpływały na realizację celu głównego Strategii.

Zarówno priorytety, jak i kierunki interwencji, zostały opracowane przez mieszkańców Gminy Garbów w ramach warsztatów przeprowadzonych w trakcie procesu dialogu obywatelskiego (konsultacji społecznych).

Dla poprawnego rozwoju gminy konieczne jest realizowanie inwestycji, które będą służyły poprawie sytuacji społeczno-gospodarczej. Gmina Garbów planuje takie działania, które przyniosłyby wymierne efekty, nie tylko tuż po zakończeniu realizacji zadania, ale także w dłuższym okresie czasu.

Do każdego ze zdefiniowanych priorytetów oraz kierunków interwencji przypisane zostały zadania, które Gmina Garbów zamierza zrealizować, celem poprawy zauważonych problemów i realizacji określonych celów.

Cel szczegółowy 1: Wzrost rangi i znaczenia Gminy Garbów jako obszaru o atrakcyjnej ofercie inwestycyjnej, o bardzo dobrej dostępności komunikacyjnej, opartego na aktywności i przedsiębiorczości mieszkańców, z poszanowaniem rolniczego charakteru regionu.

PRIORYTET: ROZWÓJ GOSPODARCZY

Kierunek interwencji: przedsiębiorczość

Działania inwestycyjne:

- Wprowadzenie systemu ulg dla inwestorów i przedsiębiorców (związanych z tworzeniem nowych miejsc pracy),

- Organizacja cyklicznych szkoleń i spotkań informacyjnych zachęcających do zakładania i rozwoju własnej firmy,
- Szkolenia i spotkania informacyjne zachęcające do aplikowania o środki z UE.

Kierunek interwencji: inwestorzy**Działania inwestycyjne:**

- Stworzenie uzbrojonych terenów inwestycyjnych w Przybysławicach przy węźle komunikacyjnym S17 Nałęczów/Przybysławice,
- Stworzenie uzbrojonych terenów inwestycyjnych w Bogucinie przy węźle komunikacyjnym S17 Jastków/Bogucin.

Kierunek interwencji: rolnictwo**Działania inwestycyjne:**

- Promocja nowych form działalności rolniczej, rolnictwa ekologicznego oraz zrzeszeń i tworzenia grup producenckich rolników,
- Zachęcanie rolników do modernizacji gospodarstw w kierunku wielofunkcyjnym.

Cel Szczegółowy 2: Gmina Garbów silnym i popularnym centrum mieszkalniczym (osiedleńczym) o znaczeniu regionalnym**PRIORYTET: MIESZKALNICTWO****Kierunek interwencji: infrastruktura techniczna****Działania inwestycyjne:**

- Przebudowa dróg gminnych: wykonanie nawierzchni asfaltowych oraz podbudów betonowych na drogach gminnych,
- Budowa chodnika w pasie drogi powiatowej Garbów – Borków,
- Budowa chodnika w pasie drogi powiatowej Garbów – Wola Przybysławska wraz z wykonaniem oświetlenia,
- Budowa chodnika w pasie drogi powiatowej wraz z wykonaniem oświetlenia w Karolinie,
- Przebudowa drogi powiatowej Garbów – Sadurki wraz z budową chodnika i oświetlenia,
- Budowa chodnika i oświetlenia drogowego w pasie drogi krajowej nr 12 w miejscowości Garbów,
- Rozbudowa oświetlenia drogowego w miejscowościach Zagrody, Wola Przybysławska, Garbów, Przybysławice,
- Budowa nowej oczyszczalni ścieków dla Garbowa, Przybysławic i Zagród,
- Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w Przybysławicach, Zagrodach i Woli Przybysławskiej (Marianka),
- Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach nieobjętych siecią kanalizacyjną,
- Modernizacja stacji wodociągowej w miejscowości Borków,
- Modernizacja stacji wodociągowej w miejscowości Bogucin,
- Poprawa dostępności mieszkańców i budynków użyteczności publicznej do gazu ziemnego, w wyniku realizacji inwestycji realizowanych przez zewnętrznego inwestora (spółkę gazową).

Drogi gminne, wskazane jako priorytetowe do ubiegania się o finansowanie ze środków Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW 2014-2020) oraz Programu rozwoju gminnej i powiatowej infrastruktury drogowej na lata 2016-2019, to:

- 105961 L Przybysławice – Zagrody,
- 105949 L Garbów – Bogucin,
- 105925 L Leśce – Borków.

Kierunek interwencji: promocja

Działania inwestycyjne:

- Stworzenie marki promocyjnej Gminy Garbów związanej z atrakcyjnością mieszkalniczą (zachęcającą do osiedlania się na terenie gminy).

Kierunek interwencji: OZE dla mieszkańców i administracji

Działania inwestycyjne:

- Odnawialne źródła energii (OZE) dla mieszkańców Gminy Garbów (solary, fotowoltaika, pompy ciepła, piece na biomasę),
- Odnawialne źródła energii (OZE) w budynkach użyteczności publicznej.

Kierunek interwencji: Sprawna i efektywna administracja

Działania inwestycyjne:

- System Informacji Gminnej (SIG) – oznakowanie budynków użyteczności publicznej oraz ciekawych miejsc historycznych, przyrodniczych, krajobrazowych itd.,
- Dostosowanie warunków lokalowych do zadań Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej,
- Udostępnienie w miejscach publicznych punktów darmowych hot-spotów (punktów dostępu do internetu).

Cel Szczegółowy 3: Rozwój społeczny i wzrost jakości życia mieszkańców Gminy Garbów oraz rozbudowa oferty edukacyjno-kulturalnej i rekreacyjnej

PRIORYTET: ROZWÓJ SPOŁECZNY

Kierunek interwencji: edukacja i wychowanie przedszkolne

Działania inwestycyjne:

- Termomodernizacja budynków Zespołów Szkół w Garbowie i Przybysławicach oraz Szkoły Podstawowej w Bogucinie i Woli Przybysławskiej,
- Budowa przedszkola publicznego dla mieszkańców Gminy Garbów,
- Budowa żłobka publicznego dla mieszkańców Gminy Garbów,
- Stworzenie i rozwój systemu zajęć pozalekcyjnych.

Kierunek interwencji: kultura i rozrywka**Działania inwestycyjne:**

- Remont budynku pałacu w Garbowie i dostosowanie go do dla potrzeb działalności kulturalnej,
- Modernizacja stanu bazy świetlic, miejsc spotkań i integracji mieszkańców,
- Kreacja i promocja marki dotyczącej ekologicznej żywności,
- Stworzenie spójnej, obejmującej wszystkie miejscowości, oferty kulturalnej integrującej mieszkańców.

Kierunek interwencji: aktywność społeczna i rozwój sektora społecznego**Działania inwestycyjne:**

- Utworzenie Centrum Aktywności Społecznej i Kulturalnej w Zagrodach (w byłym Domu Kultury Cukrowni Garbów).

Kierunek interwencji: sport, rekreacja i wypoczynek**Działania inwestycyjne:**

- Wytyczne i oznakowanie szlaków spacerowych, pieszych, rowerowych na terenie Gminy Garbów,
- Budowa systemu ścieżek rowerowych na terenie Gminy Garbów,
- Poprawa dostępności miejsc zabytkowych oraz atrakcyjnych do wypoczynku i rekreacji, m.in. Kościelnisko, Grodzisko, Zespół Pałacowo-parkowy ze stawami,
- Rewitalizacja zespołu pałacowo-parkowego w Garbowie (alejki i oświetlenie, pomost, plac zabaw dla dzieci, siłownia na świeżym powietrzu itp.),
- Budowa sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej w Bogucinie,
- Budowa sali gimnastycznej przy Zespole Szkół w Przybysławicach,
- Budowa boiska wielofunkcyjnego przy Zespole Szkół w Garbowie,
- Budowa Orlików Lekkoatletycznych przy Zespołach Szkół w Garbowie i Przybysławicach.

Kierunek interwencji: służba zdrowia**Działania inwestycyjne:**

- Budowa publicznego ośrodka zdrowia z gabinetem rehabilitacyjnym, apteką i stacją pogotowia ratunkowego w Garbowie,
- Realizacja programów profilaktycznych w zakresie ochrony zdrowia.

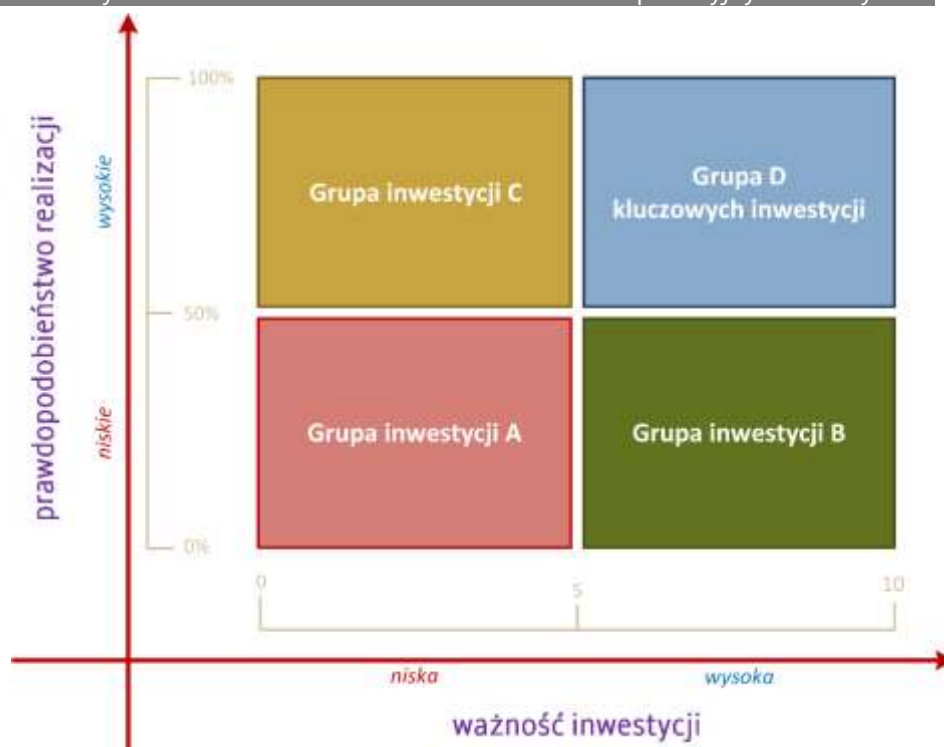
2. ANALIZA WiP: WAŻNOŚCI (ISTOTNOŚCI) I PRAWDOPODOBIEŃSTWA

2.1. Metodologia analizy WiP

W analizie **Ważności (istotności)** i **Prawdopodobieństwa (WiP)** działań inwestycyjnych (DI) w ramach poszczególnych celów szczegółowych ocenie poddaje się zarówno ważność poszczególnych inwestycji, jak i szanse na ich realizację w przyjętym horyzoncie czasu – do roku 2023.

Ważność była oceniana w skali od 0 do 10, gdzie 0 oznaczało, że dane działanie inwestycyjne jest całkowicie nieważne, natomiast 10, że jest niezwykle istotne. Ocena od 0 do 5 oznaczała, że inwestycja jest mało ważna, a powyżej 5, że jest istotna. Prawdopodobieństwo realizacji określonych działań inwestycyjnych oceniano posługując się skalą od 0% (brak prawdopodobieństwa realizacji inwestycji) do 100% (całkowita pewność, że inwestycja zostanie zrealizowana). Tym samym na osi od 0% do 50% lokowały się inwestycje mało prawdopodobne do realizacji, a powyżej 50% wysoce prawdopodobne. Uzyskane w ten sposób oceny każdego działania inwestycyjnego pozwoliły umieścić je na dwuwymiarowej siatce podzielonej na cztery obszary.

Schemat 12. Dwuwymiarowa macierz z czterema obszarami interpretacyjnymi analizy WiP.

Źródło: opracowanie własne PARR.

Linie wewnątrz macierzy wyznaczają cztery obszary o różnej interpretacji analizy WiP. Obszar „A” skupia te działania, których prawdopodobieństwo realizacji ocenione zostało jako mało ważne i z niewielkim

szansami na wdrożenie. W obszarze „B” znajdują się te działania inwestycyjne, które uczestnicy konsultacji społecznych uznali za bardzo ważne, ale niestety o małej szansie na realizację. Działania z obszaru „C” mają duże prawdopodobieństwo realizacji, ale nie mają one wielkiego znaczenia dla rozwoju społeczno-gospodarczego gminy. W obszarze „D” znajdują się działania bardzo ważne i z dużymi szansami na ich realizację. Dodatkowo, aby zawęzić zakres priorytetyzacji strategicznych działań inwestycyjnych wprowadzono szczególnie ważne i prawdopodobne działania, które mieszczą się w przedziale: ważność 7-10, prawdopodobieństwo 70%-100%. Określono również działania inwestycyjne najmniej akceptowalne: ważność 0-3, prawdopodobieństwo 0-30%.

2.2. Analiza WiP dla Gminy Garbów

W analizie WiP mieszkańcy Gminy Garbów ocenili ważność (istotność) i prawdopodobieństwo realizacji inwestycji planowanych przez władze Gminy. Każde z działań zostało umieszczone w jednym z trzech obszarów strategicznych, odpowiadających celom strategicznym – rozwój gospodarczy, rozwój mieszkalnictwa oraz rozwój społeczny. Poszczególnym zadaniom przypisane zostały stałe numery, ułatwiające późniejszą identyfikację działań.

W obszarze dotyczącym rozwoju gospodarczego znalazły się 4 działania, w obszarze „mieszkalnictwo” – 18 zadań oraz rozwój społeczny – 15 przedsięwzięć.

Tabela 82. Wykaz strategicznych działań inwestycyjnych wraz z priorytetami (obszarami strategicznymi).

inwestycja	obszar strategiczny
Stworzenie terenów inwestycyjnych w Przybysławicach przy węźle komunikacyjnym S17 Przybysławice/Natęczów	rozwój gospodarczy
Stworzenie terenów inwestycyjnych w Bogucinie przy węźle komunikacyjnym S17 Bogucin/Jastków	rozwój gospodarczy
Wprowadzenie systemu ulg dla przedsiębiorców i inwestorów (związanych z tworzeniem nowych miejsc pracy)	rozwój gospodarczy
Promocja nowych form działalności rolniczej, rolnictwa ekologicznego oraz zrzeszeń i tworzenia grup producenckich rolników	rozwój gospodarczy
Przebudowa dróg gminnych: wykonanie nawierzchni asfaltowych oraz podbudów betonowych na drogach gminnych	rozwój mieszkalnictwa
Budowa chodnika w pasie drogi powiatowej Garbów – Borków	rozwój mieszkalnictwa
Budowa chodnika w pasie drogi powiatowej Garbów – Wola Przybysławska wraz z wykonaniem oświetlenia	rozwój mieszkalnictwa
Budowa chodnika w pasie drogi powiatowej wraz z wykonaniem oświetlenia w Karolinie	rozwój mieszkalnictwa
Przebudowa drogi powiatowej Garbów – Sadurki wraz z budową chodnika i oświetlenia	rozwój mieszkalnictwa
Budowa chodnika i oświetlenia drogowego w pasie drogi krajowej nr 12 w miejscowości Garbów	rozwój mieszkalnictwa
Rozbudowa oświetlenia drogowego w miejscowościach Zagrody, Wola Przybysławska, Garbów, Przybysławice	rozwój mieszkalnictwa
Budowa nowej oczyszczalni ścieków dla Garbowa, Przybysławic i Zagród	rozwój mieszkalnictwa
Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w Przybysławicach, Zagrodach i Woli Przybysławskiej	rozwój mieszkalnictwa
Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach nieobjętych siecią kanalizacyjną	rozwój mieszkalnictwa
Modernizacja stacji wodociągowej w miejscowości Borków	rozwój mieszkalnictwa
Modernizacja stacji wodociągowej w miejscowości Bogucin	rozwój mieszkalnictwa
Poprawa dostępności mieszkańców i budynków użyteczności publicznej do gazu ziemnego, w wyniku realizacji inwestycji realizowanych przez zewnętrznego inwestora (spółkę gazową)	rozwój mieszkalnictwa
Odnawialne źródła energii (OZE) dla mieszkańców Gminy Garbów (solary, fotowoltaika, pompy ciepła, piece na biomasę)	rozwój mieszkalnictwa

inwestycja	obszar strategiczny
Odnawialne źródła energii (OZE) w budynkach użyteczności publicznej	rozwój mieszkalnictwa
Dostosowanie warunków lokalowych do zadań Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej	rozwój mieszkalnictwa
Udostępnienie w miejscach publicznych punktów darmowych hot-spotów (punktów dostępu do internetu)	rozwój mieszkalnictwa
Stworzenie marki promocyjnej Gminy Garbów związanej z atrakcyjnością mieszkalniczą (zachęcającą do osiedlania się na terenie gminy)	rozwój mieszkalnictwa
Termomodernizacja budynków Zespołów Szkół w Garbowie i Przybysławicach oraz Szkoły Podstawowej w Bogucinie i Woli Przybysławskiej	rozwój społeczny
Budowa sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej w Bogucinie	rozwój społeczny
Budowa sali gimnastycznej przy Zespole Szkół w Przybysławicach	rozwój społeczny
Budowa przedszkola publicznego dla mieszkańców Gminy Garbów	rozwój społeczny
Budowa żłobka publicznego dla mieszkańców Gminy Garbów	rozwój społeczny
Budowa publicznego ośrodka zdrowia z gabinetem rehabilitacyjnym, apteką i stacją pogotowia ratunkowego w Garbowie	rozwój społeczny
Realizacja programów profilaktycznych w zakresie ochrony zdrowia	rozwój społeczny
Rewitalizacja zespołu pałacowo-parkowego w Garbowie (alejki i oświetlenie, pomost, plac zabaw dla dzieci, siłownia na świeżym powietrzu itp.)	rozwój społeczny
Remont budynku pałacu w Garbowie i dostosowanie go do dla potrzeb działalności kulturalnej	rozwój społeczny
Wytycznie i oznakowanie szlaków spacerowych, pieszych, rowerowych na terenie Gminy Garbów	rozwój społeczny
Budowa systemu ścieżek rowerowych na terenie Gminy Garbów	rozwój społeczny
Poprawa dostępności miejsc zabytkowych oraz atrakcyjnych do wypoczynku i rekreacji, m.in. Kościelnisko, Grodzisko, Zespół Pałacowo-parkowy ze stawami	rozwój społeczny
Utworzenie Centrum Aktywności Społecznej i Kulturalnej w Zagrodach (w byłym Domu Kultury Cukrowni Garbów)	rozwój społeczny
Budowa boiska wielofunkcyjnego przy Zespole Szkół w Garbowie	rozwój społeczny
Budowa Orlików Lekkoatletycznych przy Zespołach Szkół w Garbowie i Przybysławicach	rozwój społeczny

Źródło: opracowanie własne PARR.

Zgodnie z przyjętą metodologią mieszkańcy mieli możliwość wyrażenia subiektywnej opinii na temat strategicznych działań inwestycyjnych, poprzez ankietę on-line (metoda CAWI) ocenili poszczególne inwestycje pod kątem ich ważności w skali 0-10 oraz prawdopodobieństwa realizacji w skali 0-100%. Opinia mieszkańców umożliwiła opracowanie **indexu WiP**. Stanowi on iloczyn oceny i prawdopodobieństwa, wskazując **poziom akceptacji społecznej** dla poszczególnych działań inwestycyjnych.

Tabela 83. Interpretacja indexu WiP (akceptacji społecznej dla działań inwestycyjnych).

kolor	Wartość indexu WiP	interpretacja
	7.00 – 10.00	całkowita akceptacja społeczna
	5.00 – 6.99	bardzo duża akceptacja społeczna
	3.00 – 4.99	duża akceptacja społeczna
	2.00 – 2.99	umiarkowana akceptacja społeczna
	1.00 – 1.99	niska akceptacja społeczna
	0.00 – 0.99	brak akceptacji społecznej

Źródło: opracowanie własne PARR.

Tabela 84. Index WiP w obszarze dotyczącym rozwoju gospodarczego.

miejsce	inwestycja	nr działania inwestycyjnego	ważność	prawdopodobieństwo	Index WiP
1 miejsce	Wprowadzenie systemu ulg dla przedsiębiorców i inwestorów (związanych z tworzeniem nowych miejsc pracy)	DI_3	6,3	49%	3,1
2 miejsce	Stworzenie terenów inwestycyjnych w Przybysławicach przy węźle komunikacyjnym S17 Przybysławice/Natęczów	DI_1	5,8	46%	2,7
3 miejsce	Promocja nowych form działalności rolniczej, rolnictwa ekologicznego oraz zrzeszeń i tworzenia grup producenckich rolników	DI_4	5,4	49%	2,6
4 miejsce	Stworzenie terenów inwestycyjnych w Bogucinie przy węźle komunikacyjnym S17 Bogucin/Jastków	DI_2	5,4	46%	2,5

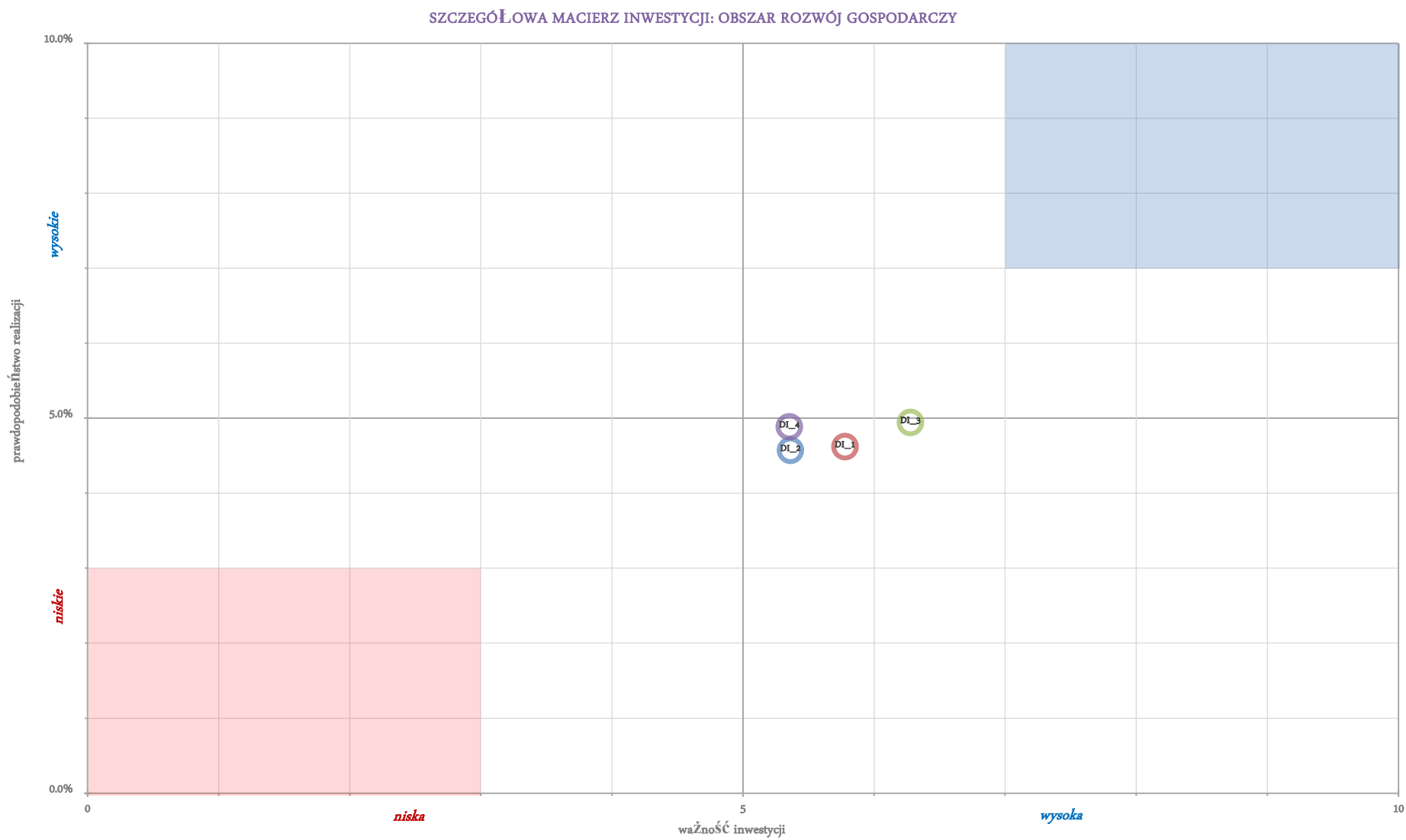
Źródło: opracowanie własne PARR.

Najwyższy indeks WiP w obszarze dotyczącym rozwoju gospodarczego otrzymała inwestycja dotycząca wprowadzenia systemu ulg dla przedsiębiorców i inwestorów (związanych z tworzeniem nowych miejsc pracy). Umiarkowaną akceptację społeczną zyskały pozostałe działania, czyli:

- » Stworzenie terenów inwestycyjnych w Przybysławicach przy węźle komunikacyjnym S17 Przybysławice/Nałęczów,
- » Promocja nowych form działalności rolniczej, rolnictwa ekologicznego oraz zrzeszeń i tworzenia grup producenckich rolników,
- » Stworzenie terenów inwestycyjnych w Bogucinie przy węźle komunikacyjnym S17 Bogucin/Jastków.

Pozytywnym zjawiskiem jest to, że żadna z inwestycji nie została oceniona jako niepotrzebna i mało prawdopodobna.

Wykres 129. Szczegółowa macierz działań inwestycyjnych w obszarze rozwój gospodarczy.

Źródło: opracowanie własne PARR.

Tabela 85. Index WiP w obszarze dotyczącym rozwoju mieszkalnictwa.

miejsce	inwestycja	nr działania inwestycyjnego	ważność	prawdopodobieństwo	Index WiP
1 miejsce	Odnawialne źródła energii (OZE) dla mieszkańców Gminy Garbów (solary, fotowoltaika, pompy ciepła, piece na biomasę)	DI_17	7,5	66%	4,9
2 miejsce	Przebudowa dróg gminnych: wykonanie nawierzchni asfaltowych oraz podbudów betonowych na drogach gminnych	DI_5	6,7	60%	4,0
3 miejsce	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach nieobjętych siecią kanalizacyjną	DI_14	6,3	55%	3,5
4 miejsce	Odnawialne źródła energii (OZE) w budynkach użyteczności publicznej	DI_18	5,8	56%	3,2
5 miejsce	Budowa nowej oczyszczalni ścieków dla Garbowa, Przybysławic i Zagród	DI_12	5,9	49%	2,9
6 miejsce	Budowa chodnika i oświetlenia drogowego w pasie drogi krajowej nr 12 w miejscowości Garbów	DI_10	5,6	51%	2,9
7 miejsce	Rozbudowa oświetlenia drogowego w miejscowościach Zagrody, Wola Przybysławska, Garbów, Przybysławice	DI_11	5,7	49%	2,8
8 miejsce	Stworzenie marki promocyjnej Gminy Garbów związanej z atrakcyjnością mieszkalniczą (zachęcającą do osiedlania się na terenie gminy)	DI_21	5,3	47%	2,5
9 miejsce	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w Przybysławicach i Zagrodach	DI_13	5,3	46%	2,4
10 miejsce	Budowa chodnika w pasie drogi powiatowej Garbów – Borków	DI_6	5,2	45%	2,3
11 miejsce	Udostępnienie w miejscach publicznych punktów darmowych hot-spotów (punktów dostępu do internetu)	DI_20	4,9	47%	2,3
12 miejsce	Budowa chodnika w pasie drogi powiatowej Garbów – Wola Przybysławska wraz z wykonaniem oświetlenia	DI_7	4,9	45%	2,2
13 miejsce	Przebudowa drogi powiatowej Garbów – Sadurki wraz z budową chodnika i oświetlenia	DI_9	5,0	44%	2,2
14 miejsce	Modernizacja stacji wodociągowej w miejscowości Bogucin	DI_16	4,8	44%	2,1
15 miejsce	Modernizacja stacji wodociągowej w miejscowości Borków	DI_15	4,7	41%	1,9
16 miejsce	Budowa chodnika w pasie drogi powiatowej wraz z wykonaniem oświetlenia w Karolinie	DI_8	4,4	41%	1,8
17 miejsce	Dostosowanie warunków lokalowych do zadań Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej	DI_19	4,0	41%	1,6

Źródło: opracowanie własne PARR.

Najwyższe indeks WiP (wysoka ważność i wysokie prawdopodobieństwo) w obszarze dotyczącym mieszkalnictwa otrzymały inwestycje:

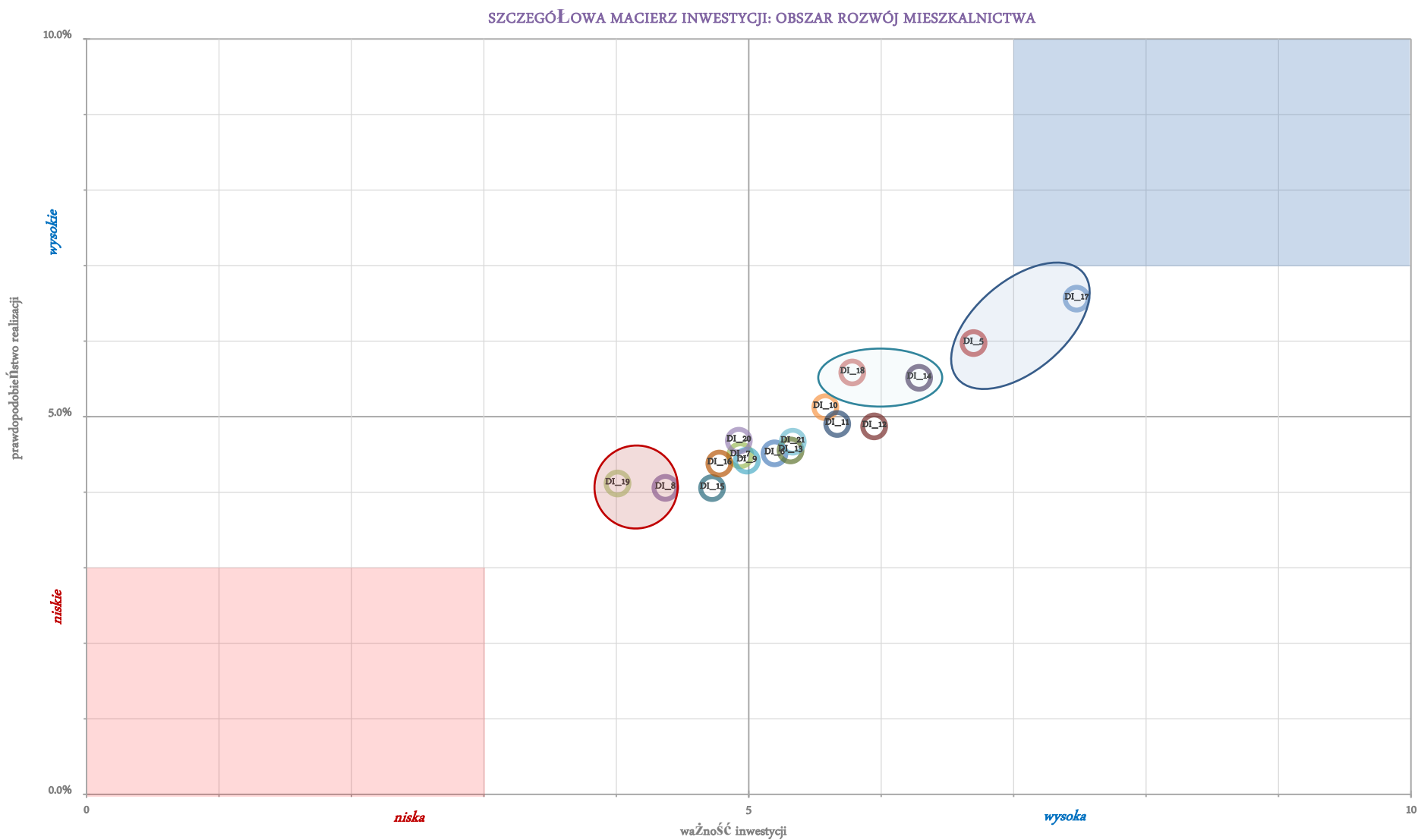
- Odnawialne źródła energii (OZE) dla mieszkańców Gminy Garbów (solary, fotowoltaika, pompy ciepła, piece na biomasę)
- Przebudowa dróg gminnych: wykonanie nawierzchni asfaltowych oraz podbudów betonowych na drogach gminnych
- Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach nieobjętych siecią kanalizacyjną
- Odnawialne źródła energii (OZE) w budynkach użyteczności publicznej
- Budowa nowej oczyszczalni ścieków dla Garbowa, Przybysławic i Zagród
- Internetowa sieć szerokopasmowa i radiowa na terenie gminy

Niską akceptację społeczną uzyskały takie przedsięwzięcia, jak:

- ✘ Modernizacja stacji wodociągowej w miejscowości Borków
- ✘ Budowa chodnika w pasie drogi powiatowej wraz z wykonaniem oświetlenia w Karolinie
- ✘ Dostosowanie warunków lokalowych do zadań Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

Jednak ich ocena nie jest wyraźnie niższa od inwestycji znajdujących się w kategorii dotyczącej umiarkowanej akceptacji społecznej.

Wykres 130. Szczegółowa macierz działań inwestycyjnych w obszarze mieszkalnictwo.

Źródło: opracowanie własne PARR.

Tabela 86. Index WiP w obszarze dotyczącym rozwoju społecznego.

miejsce	inwestycja	nr działania inwestycyjnego	ważność	prawdopodobieństwo	Index WiP
1 miejsce	Budowa publicznego ośrodka zdrowia z gabinetem rehabilitacyjnym, apteką i stacją pogotowia ratunkowego w Garbowie	DI_27	6,4	54%	3,5
2 miejsce	Termomodernizacja budynków Zespołów Szkół w Garbowie i Przybysławicach	DI_22	6,1	54%	3,3
3 miejsce	Budowa przedszkola publicznego dla mieszkańców Gminy Garbów	DI_25	6,3	50%	3,2
4 miejsce	Realizacja programów profilaktycznych w zakresie ochrony zdrowia	DI_28	5,8	51%	3,0
5 miejsce	Rewitalizacja zespołu pałacowo-parkowego w Garbowie (alejki i oświetlenie, pomost, plac zabaw dla dzieci, siłownia na świeżym powietrzu itp.)	DI_29	5,7	51%	2,9
6 miejsce	Budowa żłobka publicznego dla mieszkańców Gminy Garbów	DI_26	6,0	47%	2,8
7 miejsce	Poprawa dostępności miejsc zabytkowych oraz atrakcyjnych do wypoczynku i rekreacji, m.in. Kościelnisko, Grodzisko, Zespół Pałacowo-parkowy ze stawami	DI_33	5,6	49%	2,8
8 miejsce	Budowa systemu ścieżek rowerowych na terenie Gminy Garbów	DI_32	5,2	50%	2,6
9 miejsce	Wytyczne i oznakowanie szlaków spacerowych, pieszych, rowerowych na terenie Gminy Garbów	DI_31	4,9	51%	2,5
10 miejsce	Remont budynku pałacu w Garbowie i dostosowanie go do dla potrzeb działalności kulturalnej	DI_30	5,1	48%	2,5
11 miejsce	Budowa Orlików Lekkoatletycznych przy Zespołach Szkół w Garbowie i Przybysławicach	DI_36	5,3	46%	2,4
12 miejsce	Budowa sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej w Bogucinie	DI_23	4,9	48%	2,3
13 miejsce	Budowa boiska wielofunkcyjnego przy Zespole Szkół w Garbowie	DI_35	5,1	46%	2,3
14 miejsce	Budowa sali gimnastycznej przy Zespole Szkół w Przybysławicach	DI_24	4,7	43%	2,0
15 miejsce	Utworzenie Centrum Aktywności Społecznej i Kulturalnej w Zagrodach (w byłym Domu Kultury Cukrowni Garbów)	DI_34	4,8	41%	1,9

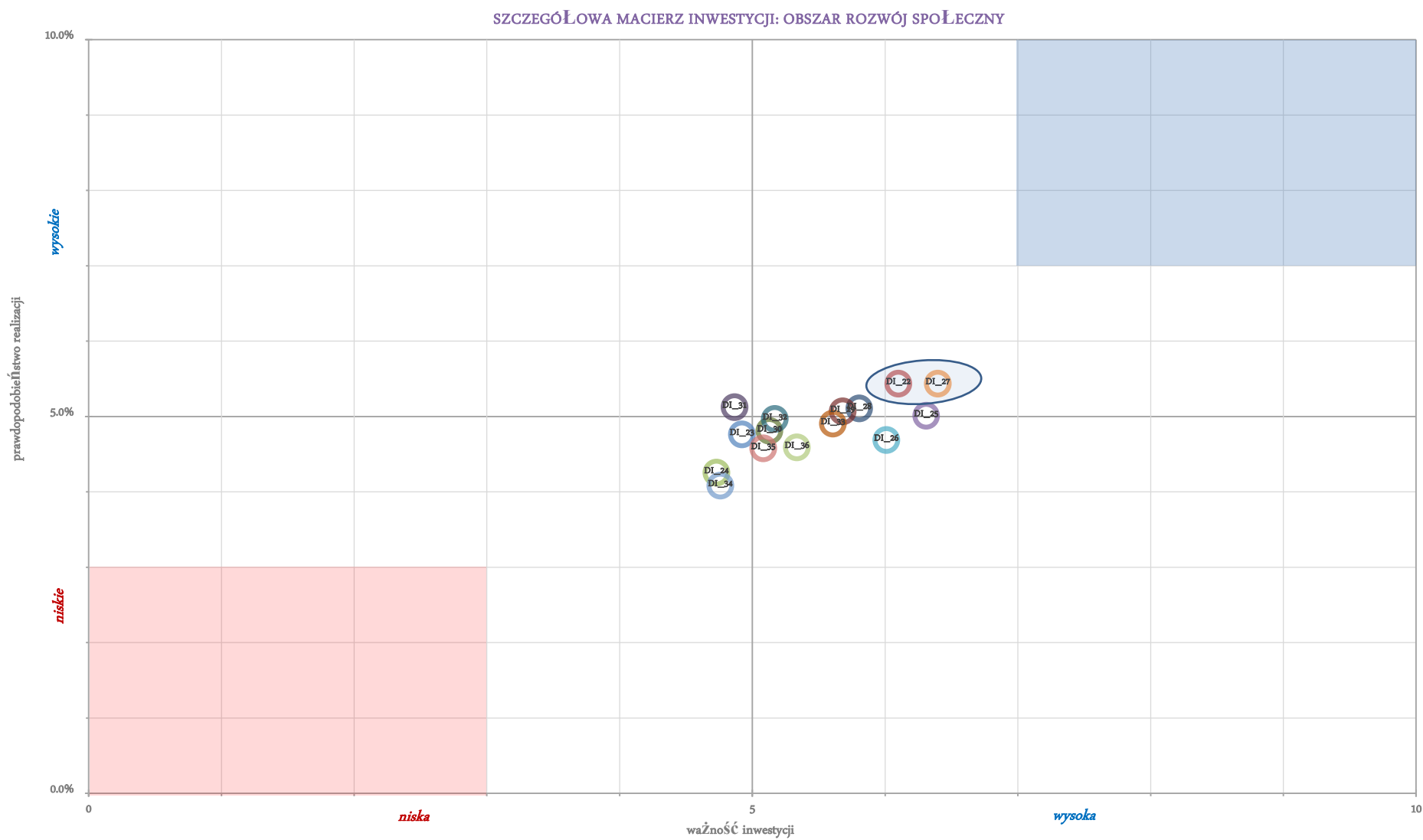
Źródło: opracowanie własne PARR.

Najwyższe indeksy WiP (wysoka ważność i wysokie prawdopodobieństwo) w obszarze dotyczącym rozwoju społecznego otrzymały wszystkie wskazane na liście inwestycje:

- Budowa publicznego ośrodka zdrowia z gabinetem rehabilitacyjnym i stacją pogotowia ratunkowego w Garbowie
- Termomodernizacja budynków Zespołów Szkół w Garbowie i Przybysławicach
- Budowa przedszkola publicznego dla mieszkańców Gminy Garbów
- Realizacja programów profilaktycznych w zakresie ochrony zdrowia
- Rewitalizacja zespołu pałacowo-parkowego w Garbowie (alejki i oświetlenie, pomost, plac zabaw dla dzieci, siłownia na świeżym powietrzu itp.)
- Budowa żłobka publicznego dla mieszkańców Gminy Garbów

Jako mało prawdopodobne i mało ważne mieszkańcy Gminy Garbów uznali działanie dotyczące utworzenie Centrum Aktywności Społecznej i Kulturalnej w Zagrodach (w byłym Domu Kultury Cukrowni Garbów).

Wykres 131. Szczegółowa macierz działań inwestycyjnych w obszarze rozwój społeczny.

Źródło: opracowanie własne PARR.

W podsumowaniu analizy WiP należy zauważyć, że największy odsetek inwestycji znalazł się w grupie B, która dotyczy działań o niskim % prawdopodobieństwa oraz wysokiej ważności – znalazło się w niej 15 inwestycji z trzech obszarów (42% wszystkich przedsięwzięć). Wśród działań o niskim prawdopodobieństwie i niskiej ważności (grupa A) wymieniono 10 inwestycji – 28%, jako ważne i wysoce prawdopodobne (grupa D) wskazano 10 działań – 28%, zaś 1 inwestycja została zaliczona do grupy C – o wysokim prawdopodobieństwie i niskiej ważności.

Tabela 87. Podsumowanie analizy Ważności i Prawdopodobieństwa.

litera grupy	opis grupy	liczba inwestycji	% inwestycji
A	niski % prawdopodobieństwa oraz niska ważność	10	28%
B	niski % prawdopodobieństwa, lecz wysoka ważność	15	42%
C	wysoki % prawdopodobieństwa, ale niska ważność	1	3%
D	wysoki % prawdopodobieństwa oraz wysoka ważność	10	28%
<i>razem:</i>		36	100%

Źródło: opracowanie własne PARR.

Poniższe tabele przedstawiają nazwy inwestycji w poszczególnych grupach analizy WiP, uszeregowane według wysokości wskaźnika WiP.

Tabela 88. Kluczowe inwestycje w obszarze D – wysoki % prawdopodobieństwa oraz wysoka ważność.

wysoki % prawdopodobieństwa oraz wysoka ważność						
miejsce	inwestycja	obszar strategiczny	nr działania inwestycyjnego	ważność	prawdopodobieństwo	Index WiP
1 miejsce	Odnawialne źródła energii (OZE) dla mieszkańców Gminy Garbów (solary, fotowoltaika, pompy ciepła, piece na biomasę)	rozwój mieszkalnictwa	DI_17	7,5	66%	4,9
2 miejsce	Przebudowa dróg gminnych: wykonanie nawierzchni asfaltowych oraz podbudów betonowych na drogach gminnych	rozwój mieszkalnictwa	DI_5	6,7	60%	4,0
3 miejsce	Budowa publicznego ośrodka zdrowia z gabinetem rehabilitacyjnym, apteką i stacją pogotowia ratunkowego w Garbowie	rozwój społeczny	DI_27	6,4	54%	3,5
4 miejsce	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach nieobjętych siecią kanalizacyjną	rozwój mieszkalnictwa	DI_14	6,3	55%	3,5
5 miejsce	Termomodernizacja budynków Zespołów Szkół w Garbowie i Przybysławicach	rozwój społeczny	DI_22	6,1	54%	3,3
6 miejsce	Odnawialne źródła energii (OZE) w budynkach użyteczności publicznej	rozwój mieszkalnictwa	DI_18	5,8	56%	3,2
7 miejsce	Budowa przedszkola publicznego dla mieszkańców Gminy Garbów	rozwój społeczny	DI_25	6,3	50%	3,2
8 miejsce	Realizacja programów profilaktycznych w zakresie ochrony zdrowia	rozwój społeczny	DI_28	5,8	51%	3,0
9 miejsce	Rewitalizacja zespołu pałacowo-parkowego w Garbowie (alejki i oświetlenie, pomost, plac zabaw dla dzieci, siłownia na świeżym powietrzu itp.)	rozwój społeczny	DI_29	5,7	51%	2,9
10 miejsce	Budowa chodnika i oświetlenia drogowego w pasie drogi krajowej nr 12 w miejscowości Garbów	rozwój mieszkalnictwa	DI_10	5,6	51%	2,9

Źródło: opracowanie własne PARR.

Tabela 89. Lista inwestycji ważnych, ale mało prawdopodobnych – obszar B.

niski % prawdopodobieństwa, lecz wysoka ważność						
miejsce	inwestycja	obszar strategiczny	nr działania inwestycyjnego	ważność	prawdopodobieństwo	Index WiP
1 miejsce	Wprowadzenie systemu ulg dla przedsiębiorców i inwestorów (związanych z tworzeniem nowych miejsc pracy)	rozwój gospodarczy	DI_3	6,3	49%	3,1
2 miejsce	Budowa nowej oczyszczalni ścieków dla Garbowa, Przybysławic i Zagród	rozwój mieszkalnictwa	DI_12	5,9	49%	2,9

niski % prawdopodobieństwa, lecz wysoka ważność

miejsce	inwestycja	obszar strategiczny	nr działania inwestycyjnego	ważność	prawdopodobieństwo	Index WIP
3 miejsce	Budowa żłobka publicznego dla mieszkańców Gminy Garbów	rozwój społeczny	DI_26	6,0	47%	2,8
4 miejsce	Rozbudowa oświetlenia drogowego w miejscowościach Zagrody, Wola Przybysławska, Garbów, Przybysławice	rozwój mieszkalnictwa	DI_11	5,7	49%	2,8
5 miejsce	Poprawa dostępności miejsc zabytkowych oraz atrakcyjnych do wypoczynku i rekreacji, m.in. Kościelnisko, Grodzisko, Zespół Pałacowo-parkowy ze stawami	rozwój społeczny	DI_33	5,6	49%	2,8
6 miejsce	Stworzenie terenów inwestycyjnych w Przybysławicach przy węźle komunikacyjnym S17 Przybysławice/Nałęczów	rozwój gospodarczy	DI_1	5,8	46%	2,7
7 miejsce	Promocja nowych form działalności rolniczej, rolnictwa ekologicznego oraz zrzeszeń i tworzenia grup producenckich rolników	rozwój gospodarczy	DI_4	5,4	49%	2,6
8 miejsce	Budowa systemu ścieżek rowerowych na terenie Gminy Garbów	rozwój społeczny	DI_32	5,2	50%	2,6
9 miejsce	Stworzenie marki promocyjnej Gminy Garbów związanej z atrakcyjnością mieszkalniczą (zachęcającą do osiedlania się na terenie gminy)	rozwój mieszkalnictwa	DI_21	5,3	47%	2,5
10 miejsce	Remont budynku pałacu w Garbowie i dostosowanie go do dla potrzeb działalności kulturalnej	rozwój społeczny	DI_30	5,1	48%	2,5
11 miejsce	Stworzenie terenów inwestycyjnych w Bogucinie przy węźle komunikacyjnym S17 Bogucin/Jastków	rozwój gospodarczy	DI_2	5,4	46%	2,5
12 miejsce	Budowa Orlików Lekkoatletycznych przy Zespołach Szkół w Garbowie i Przybysławicach	rozwój społeczny	DI_36	5,3	46%	2,4
13 miejsce	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w Przybysławicach i Zagrodach	rozwój mieszkalnictwa	DI_13	5,3	46%	2,4
14 miejsce	Budowa chodnika w pasie drogi powiatowej Garbów – Borków	rozwój mieszkalnictwa	DI_6	5,2	45%	2,3
15 miejsce	Budowa boiska wielofunkcyjnego przy Zespole Szkół w Garbowie	rozwój społeczny	DI_35	5,1	46%	2,3

Źródło: opracowanie własne PARR.

Tabela 90. Inwestycje mało ważne i mało prawdopodobne - obszar A.

niski % prawdopodobieństwa oraz niska ważność						
miejsce	inwestycja	obszar strategiczny	nr działania inwestycyjnego	ważność	prawdopodobieństwo	Index WiP
1 miejsce	Dostosowanie warunków lokalowych do zadań Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej	rozwój mieszkalnictwa	DI_19	4,0	41%	1,6
2 miejsce	Budowa chodnika w pasie drogi powiatowej wraz z wykonaniem oświetlenia w Karolinie	rozwój mieszkalnictwa	DI_8	4,4	41%	1,8
3 miejsce	Modernizacja stacji wodociągowej w miejscowości Borków	rozwój mieszkalnictwa	DI_15	4,7	41%	1,9
4 miejsce	Utworzenie Centrum Aktywności Społecznej i Kulturalnej w Zagrodach (w byłym Domu Kultury Cukrowni Garbów)	rozwój społeczny	DI_34	4,8	41%	1,9
5 miejsce	Budowa sali gimnastycznej przy Zespole Szkół w Przybysławicach	rozwój społeczny	DI_24	4,7	43%	2,0
6 miejsce	Modernizacja stacji wodociągowej w miejscowości Bogucin	rozwój mieszkalnictwa	DI_16	4,8	44%	2,1
7 miejsce	Przebudowa drogi powiatowej Garbów – Sadurki wraz z budową chodnika i oświetlenia	rozwój mieszkalnictwa	DI_9	5,0	44%	2,2
8 miejsce	Budowa chodnika w pasie drogi powiatowej Garbów – Wola Przybysławska wraz z wykonaniem oświetlenia	rozwój mieszkalnictwa	DI_7	4,9	45%	2,2
9 miejsce	Udostępnienie w miejscach publicznych punktów darmowych hot-spotów (punktów dostępu do internetu)	rozwój mieszkalnictwa	DI_20	4,9	47%	2,3
10 miejsce	Budowa sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej w Bogucinie	rozwój społeczny	DI_23	4,9	48%	2,3

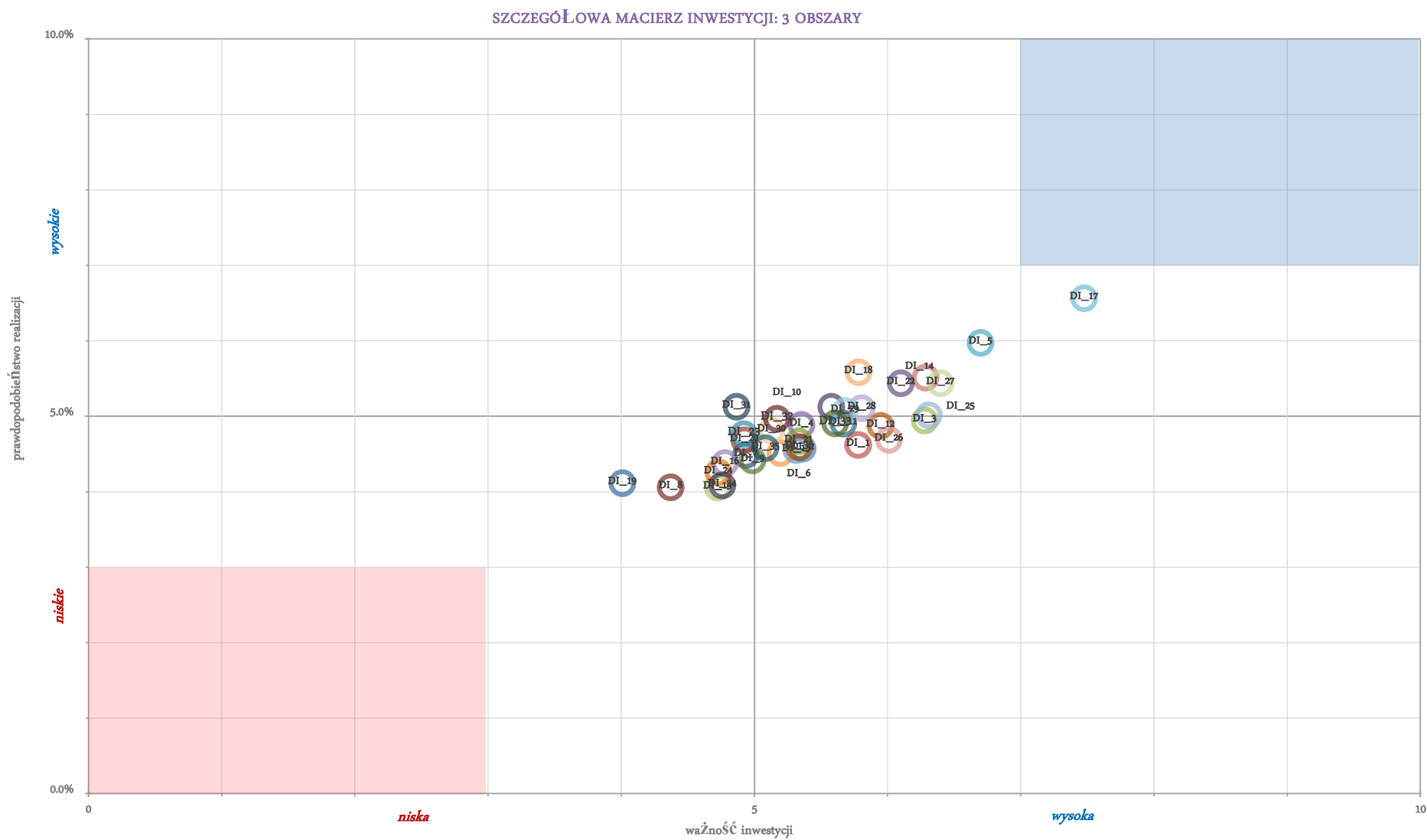
Źródło: opracowanie własne PARR.

Tabela 91. Inwestycje mało ważne, ale wysoce prawdopodobne - obszar A.

wysoki % prawdopodobieństwa, ale niska ważność						
miejsce	inwestycja	obszar strategiczny	nr działania inwestycyjnego	ważność	prawdopodobieństwo	Index WiP
1 miejsce	Wytyczenie i oznakowanie szlaków spacerowych, pieszych, rowerowych na terenie Gminy Garbów	rozwój społeczny	DI_31	4,9	51%	2,5

Źródło: opracowanie własne PARR.

Wykres 132. Szczegółowa macierz działań inwestycyjnych analizy WiP we wszystkich obszarach.

Źródło: opracowanie własne PARR.

Tabela 92. Ranking najważniejszych inwestycji w opinii mieszkańców Gminy Garbów (ranking w oparciu o najwyższą średnią wartość).

miejsce	inwestycja	obszar strategiczny	nr DI	ważność	prawdopodobieństwo	Index WIP
1 miejsce	Odnawialne źródła energii (OZE) dla mieszkańców Gminy Garbów (solary, fotowoltaika, pompy ciepła, piece na biomasę)	rozwój mieszkalnictwa	DI_17	7,5	66%	4,9
2 miejsce	Przebudowa dróg gminnych: wykonanie nawierzchni asfaltowych oraz podbudów betonowych na drogach gminnych	rozwój mieszkalnictwa	DI_5	6,7	60%	4,0
3 miejsce	Budowa publicznego ośrodka zdrowia z gabinetem rehabilitacyjnym i stacją pogotowia ratunkowego w Garbowie	rozwój społeczny	DI_27	6,4	54%	3,5
4 miejsce	Budowa przedszkola publicznego dla mieszkańców Gminy Garbów	rozwój społeczny	DI_25	6,3	50%	3,2
5 miejsce	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach nieobjętych siecią kanalizacyjną	rozwój mieszkalnictwa	DI_14	6,3	55%	3,5
6 miejsce	Wprowadzenie systemu ulg dla przedsiębiorców i inwestorów (związanych z tworzeniem nowych miejsc pracy)	rozwój gospodarczy	DI_3	6,3	49%	3,1
7 miejsce	Termomodernizacja budynków Zespołów Szkół w Garbowie i Przybysławicach	rozwój społeczny	DI_22	6,1	54%	3,3
8 miejsce	Budowa żłobka publicznego dla mieszkańców Gminy Garbów	rozwój społeczny	DI_26	6,0	47%	2,8
9 miejsce	Budowa nowej oczyszczalni ścieków dla Garbowa, Przybysławic i Zagród	rozwój mieszkalnictwa	DI_12	5,9	49%	2,9
10 miejsce	Realizacja programów profilaktycznych w zakresie ochrony zdrowia	rozwój społeczny	DI_28	5,8	51%	3,0
11 miejsce	Odnawialne źródła energii (OZE) w budynkach użyteczności publicznej	rozwój mieszkalnictwa	DI_18	5,8	56%	3,2
12 miejsce	Stworzenie terenów inwestycyjnych w Przybysławicach przy węźle komunikacyjnym S17 Przybysławice/Natęczów	rozwój gospodarczy	DI_1	5,8	46%	2,7
13 miejsce	Rewitalizacja zespołu pałacowo-parkowego w Garbowie (alejki i oświetlenie, pomost, plac zabaw dla dzieci, siłownia na świeżym powietrzu itp.)	rozwój społeczny	DI_29	5,7	51%	2,9
14 miejsce	Rozbudowa oświetlenia drogowego w miejscowościach Zagrody, Wola Przybysławska, Garbów, Przybysławice	rozwój mieszkalnictwa	DI_11	5,7	49%	2,8
15 miejsce	Poprawa dostępności miejsc zabytkowych oraz atrakcyjnych do wypoczynku i rekreacji, m.in. Kościelnisko, Grodzisko, Zespół Pałacowo-parkowy ze stawami	rozwój społeczny	DI_33	5,6	49%	2,8
16 miejsce	Budowa chodnika i oświetlenia drogowego w pasie drogi krajowej nr 12 w miejscowości Garbów	rozwój mieszkalnictwa	DI_10	5,6	51%	2,9
17 miejsce	Stworzenie terenów inwestycyjnych w Bogucinie przy węźle komunikacyjnym S17 Bogucin/Jastków	rozwój gospodarczy	DI_2	5,4	46%	2,5

miejsce	inwestycja	obszar strategiczny	nr DI	ważność	prawdopodobieństwo	Index WiP
18 miejsce	Promocja nowych form działalności rolniczej, rolnictwa ekologicznego oraz zrzeszeń i tworzenia grup producenckich rolników	rozwój gospodarczy	DI_4	5,4	49%	2,6
19 miejsce	Budowa Orlików Lekkoatletycznych przy Zespołach Szkół w Garbowie i Przybysławicach	rozwój społeczny	DI_36	5,3	46%	2,4
20 miejsce	Stworzenie marki promocyjnej Gminy Garbów związanej z atrakcyjnością mieszkaliczą (zachęcającą do osiedlania się na terenie gminy)	rozwój mieszkalnictwa	DI_21	5,3	47%	2,5
21 miejsce	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w Przybysławicach i Zagrodach	rozwój mieszkalnictwa	DI_13	5,3	46%	2,4
22 miejsce	Budowa chodnika w pasie drogi powiatowej Garbów – Borków	rozwój mieszkalnictwa	DI_6	5,2	45%	2,3
23 miejsce	Budowa systemu ścieżek rowerowych na terenie Gminy Garbów	rozwój społeczny	DI_32	5,2	50%	2,6
24 miejsce	Remont budynku pałacu w Garbowie i dostosowanie go do dla potrzeb działalności kulturalnej	rozwój społeczny	DI_30	5,1	48%	2,5
25 miejsce	Budowa boiska wielofunkcyjnego przy Zespole Szkół w Garbowie	rozwój społeczny	DI_35	5,1	46%	2,3
26 miejsce	Przebudowa drogi powiatowej Garbów – Sadurki wraz z budową chodnika i oświetlenia	rozwój mieszkalnictwa	DI_9	5,0	44%	2,2
27 miejsce	Budowa chodnika w pasie drogi powiatowej Garbów – Wola Przybysławska wraz z wykonaniem oświetlenia	rozwój mieszkalnictwa	DI_7	4,9	45%	2,2
28 miejsce	Udostępnienie w miejscach publicznych punktów darmowych hot-spotów (punktów dostępu do internetu)	rozwój mieszkalnictwa	DI_20	4,9	47%	2,3
29 miejsce	Budowa sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej w Bogucinie	rozwój społeczny	DI_23	4,9	48%	2,3
30 miejsce	Wytyczenie i oznakowanie szlaków spacerowych, pieszych, rowerowych na terenie Gminy Garbów	rozwój społeczny	DI_31	4,9	51%	2,5
31 miejsce	Modernizacja stacji wodociągowej w miejscowości Bogucin	rozwój mieszkalnictwa	DI_16	4,8	44%	2,1

Źródło: opracowanie własne PARR.

Tabela 93. Najmniej ważne inwestycje w opinii mieszkańców Gminy Garbów.

miejsce	inwestycja	obszar strategiczny	nr działania inwestycyjnego	ważność	prawdopodobieństwo	Index WiP
---------	------------	---------------------	-----------------------------	---------	--------------------	-----------

miejsce	inwestycja	obszar strategiczny	nr działania inwestycyjnego	ważność	prawdopodobieństwo	Index WiP
32 miejsce	Utworzenie Centrum Aktywności Społecznej i Kulturalnej w Zagrodach (w byłym Domu Kultury Cukrowni Garbów)	rozwój społeczny	DI_34	4,8	41%	1,9
33 miejsce	Budowa sali gimnastycznej przy Zespole Szkół w Przybysławicach	rozwój społeczny	DI_24	4,7	43%	2,0
34 miejsce	Modernizacja stacji wodociągowej w miejscowości Borków	rozwój mieszkalnictwa	DI_15	4,7	41%	1,9
35 miejsce	Budowa chodnika w pasie drogi powiatowej wraz z wykonaniem oświetlenia w Karolinie	rozwój mieszkalnictwa	DI_8	4,4	41%	1,8

Źródło: opracowanie własne PARR.

Macierz analizy WiP wskazuje, że mieszkańcy Gminy Garbów jako najbardziej pożądane i możliwe do realizacji uznali takie działania, jak:

- Odnawialne źródła energii (OZE) dla mieszkańców Gminy Garbów (solary, fotowoltaika, pompy ciepła, piece na biomasę)
- Przebudowa dróg gminnych: wykonanie nawierzchni asfaltowych oraz podbudów betonowych na drogach gminnych
- Budowa publicznego ośrodka zdrowia z gabinetem rehabilitacyjnym i stacją pogotowia ratunkowego w Garbowie
- Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach nieobjętych siecią kanalizacyjną
- Termomodernizacja budynków Zespołów Szkół w Garbowie i Przybysławicach
- Odnawialne źródła energii (OZE) w budynkach użyteczności publicznej
- Budowa przedszkola publicznego dla mieszkańców Gminy Garbów
- Wprowadzenie systemu ulg dla przedsiębiorców i inwestorów (związanych z tworzeniem nowych miejsc pracy)
- Budowa chodnika i oświetlenia drogowego w pasie drogi krajowej nr 12 w miejscowości Garbów

W rankingu dotyczącym ważności poszczególnych inwestycji, mieszkańcy Gminy Garbów wskazali na (pozycje 1-16):

- Odnawialne źródła energii (OZE) dla mieszkańców Gminy Garbów (solary, fotowoltaika, pompy ciepła, piece na biomasę)
- Przebudowa dróg gminnych: wykonanie nawierzchni asfaltowych oraz podbudów betonowych na drogach gminnych
- Budowa publicznego ośrodka zdrowia z gabinetem rehabilitacyjnym i stacją pogotowia ratunkowego w Garbowie
- Budowa przedszkola publicznego dla mieszkańców Gminy Garbów
- Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach nieobjętych siecią kanalizacyjną
- Wprowadzenie systemu ulg dla przedsiębiorców i inwestorów (związanych z tworzeniem nowych miejsc pracy)
- Termomodernizacja budynków Zespołów Szkół w Garbowie i Przybysławicach
- Budowa żłobka publicznego dla mieszkańców Gminy Garbów
- Budowa nowej oczyszczalni ścieków dla Garbowa, Przybysławic i Zagród
- Realizacja programów profilaktycznych w zakresie ochrony zdrowia
- Odnawialne źródła energii (OZE) w budynkach użyteczności publicznej
- Stworzenie terenów inwestycyjnych w Przybysławicach przy węźle komunikacyjnym S17 Przybysławice/Nałęczów
- Rewitalizacja zespołu pałacowo-parkowego w Garbowie (alejki i oświetlenie, pomost, plac zabaw dla dzieci, siłownia na świeżym powietrzu itp.)
- Rozbudowa oświetlenia drogowego w miejscowościach Zagrody, Wola Przybysławska, Garbów, Przybysławice
- Poprawa dostępności miejsc zabytkowych oraz atrakcyjnych do wypoczynku i rekreacji, m.in. Kościelnisko, Grodzisko, Zespół Pałacowo-parkowy ze stawami

- ▶ Budowa chodnika i oświetlenia drogowego w pasie drogi krajowej nr 12 w miejscowości Garbów

Tabela 94. Index WiP – ranking akceptacji społecznej dla inwestycji w Gminie Garbów.

miejsce	inwestycja	obszar strategiczny	nr działania inwestycyjnego	ważność	prawdopodobieństwo	Index WiP
1 miejsce	Odnawialne źródła energii (OZE) dla mieszkańców Gminy Garbów (solary, fotowoltaika, pompy ciepła, piece na biomasę)	rozwój mieszkalnictwa	DI_17	7,5	66%	4,9
2 miejsce	Przebudowa dróg gminnych: wykonanie nawierzchni asfaltowych oraz podbudów betonowych na drogach gminnych	rozwój mieszkalnictwa	DI_5	6,7	60%	4,0
3 miejsce	Budowa publicznego ośrodka zdrowia z gabinetem rehabilitacyjnym i stacją pogotowia ratunkowego w Garbowie	rozwój społeczny	DI_27	6,4	54%	3,5
4 miejsce	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach nieobjętych siecią kanalizacyjną	rozwój mieszkalnictwa	DI_14	6,3	55%	3,5
5 miejsce	Termomodernizacja budynków Zespołów Szkół w Garbowie i Przybysławicach	rozwój społeczny	DI_22	6,1	54%	3,3
6 miejsce	Odnawialne źródła energii (OZE) w budynkach użyteczności publicznej	rozwój mieszkalnictwa	DI_18	5,8	56%	3,2
7 miejsce	Budowa przedszkola publicznego dla mieszkańców Gminy Garbów	rozwój społeczny	DI_25	6,3	50%	3,2
8 miejsce	Wprowadzenie systemu ulg dla przedsiębiorców i inwestorów (związanych z tworzeniem nowych miejsc pracy)	rozwój gospodarczy	DI_3	6,3	49%	3,1
9 miejsce	Realizacja programów profilaktycznych w zakresie ochrony zdrowia	rozwój społeczny	DI_28	5,8	51%	3,0
10 miejsce	Budowa nowej oczyszczalni ścieków dla Garbowa, Przybysławic i Zagród	rozwój mieszkalnictwa	DI_12	5,9	49%	2,9
11 miejsce	Rewitalizacja zespołu pałacowo-parkowego w Garbowie (alejki i oświetlenie, pomost, plac zabaw dla dzieci, siłownia na świeżym powietrzu itp.)	rozwój społeczny	DI_29	5,7	51%	2,9
12 miejsce	Budowa chodnika i oświetlenia drogowego w pasie drogi krajowej nr 12 w miejscowości Garbów	rozwój mieszkalnictwa	DI_10	5,6	51%	2,9
13 miejsce	Budowa żłobka publicznego dla mieszkańców Gminy Garbów	rozwój społeczny	DI_26	6,0	47%	2,8
14 miejsce	Rozbudowa oświetlenia drogowego w miejscowościach Zagrody, Wola Przybysławska, Garbów, Przybysławice	rozwój mieszkalnictwa	DI_11	5,7	49%	2,8
15 miejsce	Poprawa dostępności miejsc zabytkowych oraz atrakcyjnych do wypoczynku i rekreacji, m.in. Kościelnisko, Grodzisko, Zespół Pałacowo-parkowy ze stawami	rozwój społeczny	DI_33	5,6	49%	2,8
16 miejsce	Stworzenie terenów inwestycyjnych w Przybysławicach przy węźle komunikacyjnym S17 Przybysławice/Nałęczów	rozwój gospodarczy	DI_1	5,8	46%	2,7
17 miejsce	Promocja nowych form działalności rolniczej, rolnictwa ekologicznego oraz zrzeszeń i tworzenia grup producenckich rolników	rozwój gospodarczy	DI_4	5,4	49%	2,6
18 miejsce	Budowa systemu ścieżek rowerowych na terenie Gminy Garbów	rozwój społeczny	DI_32	5,2	50%	2,6
19 miejsce	Wytyczne i oznakowanie szlaków spacerowych, pieszych, rowerowych na terenie Gminy Garbów	rozwój społeczny	DI_31	4,9	51%	2,5

miejsce	inwestycja	obszar strategiczny	nr działania inwestycyjnego	ważność	prawdopodobieństwo	Index WiP
20 miejsce	Stworzenie marki promocyjnej Gminy Garbów związanej z atrakcyjnością mieszkaliczną (zachęcającą do osiedlania się na terenie gminy)	rozwój mieszkalnictwa	DI_21	5,3	47%	2,5
21 miejsce	Remont budynku pałacu w Garbowie i dostosowanie go do dla potrzeb działalności kulturalnej	rozwój społeczny	DI_30	5,1	48%	2,5
22 miejsce	Stworzenie terenów inwestycyjnych w Bogucinie przy węźle komunikacyjnym S17 Bogucin/Jastków	rozwój gospodarczy	DI_2	5,4	46%	2,5
23 miejsce	Budowa Orlików Lekkoatletycznych przy Zespołach Szkół w Garbowie i Przybysławicach	rozwój społeczny	DI_36	5,3	46%	2,4
24 miejsce	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w Przybysławicach i Zagrodach	rozwój mieszkalnictwa	DI_13	5,3	46%	2,4
25 miejsce	Budowa chodnika w pasie drogi powiatowej Garbów – Borków	rozwój mieszkalnictwa	DI_6	5,2	45%	2,3
26 miejsce	Budowa sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej w Bogucinie	rozwój społeczny	DI_23	4,9	48%	2,3
27 miejsce	Budowa boiska wielofunkcyjnego przy Zespole Szkół w Garbowie	rozwój społeczny	DI_35	5,1	46%	2,3
28 miejsce	Udostępnienie w miejscach publicznych punktów darmowych hot-spotów (punktów dostępu do internetu)	rozwój mieszkalnictwa	DI_20	4,9	47%	2,3
29 miejsce	Budowa chodnika w pasie drogi powiatowej Garbów – Wola Przybysławska wraz z wykonaniem oświetlenia	rozwój mieszkalnictwa	DI_7	4,9	45%	2,2
30 miejsce	Przebudowa drogi powiatowej Garbów – Sadurki wraz z budową chodnika i oświetlenia	rozwój mieszkalnictwa	DI_9	5,0	44%	2,2
31 miejsce	Modernizacja stacji wodociągowej w miejscowości Bogucin	rozwój mieszkalnictwa	DI_16	4,8	44%	2,1
32 miejsce	Budowa sali gimnastycznej przy Zespole Szkół w Przybysławicach	rozwój społeczny	DI_24	4,7	43%	2,0
33 miejsce	Utworzenie Centrum Aktywności Społecznej i Kulturalnej w Zagrodach (w byłym Domu Kultury Cukrowni Garbów)	rozwój społeczny	DI_34	4,8	41%	1,9
34 miejsce	Modernizacja stacji wodociągowej w miejscowości Borków	rozwój mieszkalnictwa	DI_15	4,7	41%	1,9
35 miejsce	Budowa chodnika w pasie drogi powiatowej wraz z wykonaniem oświetlenia w Karolinie	rozwój mieszkalnictwa	DI_8	4,4	41%	1,8
36 miejsce	Dostosowanie warunków lokalowych do zadań Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej	rozwój mieszkalnictwa	DI_19	4,0	41%	1,6

Źródło: opracowanie własne PARR.

Przeprowadzona analiza WiP wskazuje na **wysoką akceptację** mieszkańców Gminy Garbów dla większości z planowanych przez władze gminy działań inwestycyjnych, w tym w szczególności:

- Odnawialne źródła energii (OZE) dla mieszkańców Gminy Garbów (solary, fotowoltaika, pompy ciepła, piece na biomasę),
- Przebudowa dróg gminnych: wykonanie nawierzchni asfaltowych oraz podbudów betonowych na drogach gminnych,
- Budowa publicznego ośrodka zdrowia z gabinetem rehabilitacyjnym i stacją pogotowia ratunkowego w Garbowie,
- Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach nieobjętych siecią kanalizacyjną,
- Termomodernizacja budynków Zespołów Szkół w Garbowie i Przybysławicach,
- Odnawialne źródła energii (OZE) w budynkach użyteczności publicznej,
- Budowa przedszkola publicznego dla mieszkańców Gminy Garbów,
- Wprowadzenie systemu ulg dla przedsiębiorców i inwestorów (związanych z tworzeniem nowych miejsc pracy),
- Budowa chodnika i oświetlenia drogowego w pasie drogi krajowej nr 12 w miejscowości Garbów.

Warto dodać, że mieszkańcy w badaniu CAWI mieli możliwość spontanicznego wskazywania dodatkowych strategicznych inwestycji do realizacji na terenie Gminy Garbów. Wśród zgłoszonych propozycji dwie inwestycje, które w pytaniu otwartym wpisała największa liczba osób, to:

- Gazyfikacja Gminy Garbów (15 spontanicznych wskazań),
- Rewitalizacja terenów po byłej Cukrowni Garbów (9 spontanicznych wskazań).

3. SYSTEM FINANSOWANIA STRATEGII – PLAN FINANSOWY

3.1. Źródła finansowania Strategii

Głównymi źródłami finansowania strategii będą:

- » środki własne – budżet gminy,
- » zewnętrzne środki publiczne – dostępne przede wszystkim w ramach programów finansowanych z Unii Europejskiej
- » środki z sektora prywatnego, np. w ramach projektów partnerstwa publiczno-prywatnego (hybrydowego).

Trudno jednak oczekiwać, że realizacja założonych celów strategicznych i operacyjnych wynikających ze zdefiniowanych problemów będzie możliwa bez skutecznego pozyskiwania dodatkowych źródeł finansowania w postaci źródeł zewnętrznych.

Praktycznie żadna z priorytetowych inwestycji nie ma szans na szybką realizację powodzenia, bez uzyskania zewnętrznego dofinansowania. Rekomendowane jest tym samym aplikowanie o środki unijne (lub pochodzące z alternatywnych programów), aby zwiększyć wydolność inwestycyjną gminy i skutecznie realizować zaplanowane zadania.

Kluczowe źródła zewnętrznego finansowania inwestycji w omawianym okresie to:

- » **Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego (RPO WL)** (wszystkie rodzaje infrastruktury, w tym, wodno-kanalizacyjna, edukacyjna, kulturalna, informatyczna, rozwój przedsiębiorczości, promocja gospodarcza, rewitalizacja, niska emisja, OZE itp.);
- » **Program Operacyjny Wiedza, Edukacja i Rozwój (PO WER)** (np. rozwój zasobów ludzkich - szkolenia, doradztwo, wsparcie na rynku pracy; partnerstwo lokalne, kształtowanie postaw społecznych, wsparcie organizacji pozarządowych, wsparcie dla przedsiębiorstw, wsparcie instytucji otoczenia biznesu, itp.);
- » **Program Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW)** (np. drogi lokalne, infrastruktura wodno-kanalizacyjna, gospodarka odpadami, agroturystyka, dziedzictwo kulturowe wsi, integracja społeczna, przedsiębiorczość itp.);
- » **Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (PO IiŚ)** (np. ponadlokalne projekty w zakresie gospodarki wodno-ściekowej, i gospodarki odpadami, zmniejszenie emisyjności gospodarki itp.);
- » **Program Operacyjny Inteligentny Rozwój (PO IR)** (np. wsparcie innowacji w przedsiębiorstwach, działalność B+R itp.);
- » **Program Operacyjny Polska Cyfrowa (PO PC)** (np. zapewnienie powszechnego dostępu do szybkiego internet, budowa e-administracji, cyfrowa aktywizacja społeczeństwa itp.).

Oprócz funduszy UE funkcjonują również inne możliwości finansowania rozwoju samorządu, tj.:

- » Norweski Mechanizm Finansowy,
- » Szwajcarski Instrument Finansowy,
- » Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego,
- » Narodowy Program Przebudowy Dróg Lokalnych Ekofundusz,
- » Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- » Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych ,
- » Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego,
- » Ministerstwo Edukacji,
- » Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej,
- » Ministerstwo Sportu i Turystyki,
- » Ministerstwo Spraw Wewnętrznych,
- » Zarząd Dróg Wojewódzkich w Lublinie,
- » Zarząd Dróg Powiatowych,
- » Młodzież w Działaniu,
- » Bank Gospodarstwa Krajowego (Fundusz Poręczeń Unijnych, Fundusz Rozwoju Inwestycji Komunalnych, itd.),
- » Fundacje i grantodawcy,
- » inne.

Powyższe źródła mogą stanowić ciekawą alternatywę dla środków pochodzących z UE, natomiast **głównymi źródłami zewnętrznymi finansowania Strategii będą:**

- » Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego,
- » Program Rozwoju Obszarów Wiejskich,
- » Program Operacyjny Wiedza, Edukacja i Rozwój.

Dokładne rozplanowanie dochodów oraz wydatków z budżetu Gminy Garbów w okresie realizacji zadań zapisanych w Strategii pozwoli na właściwą i efektywną koncentrację działań i posiadanych zasobów. Dzięki właściwemu oszacowaniu posiadanych środków finansowych, wpływów do budżetu w kolejnych latach oraz kosztach niezbędnych do poniesienia w procesie realizacji Strategii, w przypadku wystąpienia problemów możliwe będzie łatwiejsze i szybsze ich rozwiązanie.

3.2. Symulacja budżetu na lata 2016-2023

Tabela 95. Symulacja budżetu Gminy Garbów na lata 2016-2023.

	średnia z lat 2002-2014	średnia do prognozy	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	suma:	% zgodności
dochody ogółem (prognoza I)	8,2%	6,7%	24 620 395	26 269 962	28 030 049	29 908 062	31 911 902	34 050 000	36 331 350	38 765 550	249 887 270	99,9%
dochody ogółem (prognoza II)			26 687 490	27 860 481	29 088 171	30 373 267	31 718 613	33 127 206	34 602 198	36 146 907	249 604 333	
dochody własne	8,0%	6,0%	8 174 934	8 665 430	9 185 356	9 736 477	10 320 665	10 939 905	11 596 300	12 292 078	80 911 144	99,7%
dotacje ogółem (celowe + dotacje paragrafy 200, 620)	21,1%	4,0%	6 911 123	7 187 568	7 475 071	7 774 074	8 085 036	8 408 438	8 744 775	9 094 566	63 680 652	
subwencje ogólne	4,5%	3,5%	11 601 433	12 007 483	12 427 745	12 862 716	13 312 911	13 778 863	14 261 123	14 760 263	105 012 538	
wydatki ogółem (prognoza I)	7,8%	5,8%	25 348 601	26 818 820	28 374 312	30 020 022	31 761 183	33 603 332	35 552 325	37 614 360	249 092 955	99,7%
wydatki ogółem (prognoza II)			24 620 395	26 269 962	28 030 049	29 908 062	31 911 902	34 050 000	36 331 350	38 765 550	249 887 270	
wydatki bieżące ogółem	4,7%	7,0%	21 681 248	23 198 935	24 822 861	26 560 461	28 419 694	30 409 072	32 537 707	34 815 347	222 445 325	
zadłużenie (do spłaty)			0	0	0	0	0	0	0	0	0	
wydatki majątkowe inwestycyjne (prognoza)			2 939 147	3 071 026	3 207 188	3 347 601	3 492 209	3 640 928	3 793 643	3 950 204	27 441 945	
Strategiczny Budżet Inwestycyjny (SBI)		70%	2 057 403	2 149 718	2 245 032	2 343 321	2 444 546	2 548 649	2 655 550	2 765 143	19 209 361	
budżet operacyjny		30%	881 744	921 308	962 156	1 004 280	1 047 663	1 092 278	1 138 093	1 185 061	8 232 583	
max. linia kredytowa			14 772 237	15 761 977	16 818 029	17 944 837	19 147 141	20 430 000	21 798 810	23 259 330		

Źródło: opracowanie własne PARR.

Na podstawie przeprowadzonej symulacji prognoza budżetu do 2023 roku wykazała, że:

- **dochody** ogółem budżetu Gminy Garbów powinny wynieść około **249,5 mln zł**,
- **wydatki ogółem** budżetu Gminy Garbów powinny wynieść około **249-250 mln zł**,
- **wydatki bieżące** budżetu Gminy Garbów powinny wynieść około **222,5 mln zł**.

Wydatki inwestycyjne – stanowiące różnice między dochodami a wydatkami bieżącymi budżetu łącznie mogą wynieść około **27,5 mln zł**.

W analizie trendów z lat 2002-2014 zauważone zostały następujące średnie wzrosty rok do roku:

- dochody ogółem – 8,2%,
- dochody własne – 8,0%,
- dotacje ogółem (celowe + dotacje paragrafy 200, 620) – 21,1%,
- subwencje ogólne – 4,5%,
- wydatki ogółem – 7,8%,
- wydatki bieżące ogółem – 4,7%.

Przyjmując wariant ostrożny dalszych wzrostów dochodów i wydatków budżetowych (niższy wzrost rok do roku, wyższe wydatki bieżące ogółem), zakłada się średnie do prognozy w wysokości:

- dochody ogółem – 6,7%,
- dochody własne – 6,4%,
- dotacje ogółem (celowe + dotacje paragrafy 200, 620) – 4,0%,
- subwencje ogólne – 3,5%,
- wydatki ogółem – 5,8%,
- wydatki bieżące ogółem – 7,0%.

Planując wydatki budżetowe należy uwzględnić zabezpieczenie środków finansowych na realizację projektów inwestycyjnych zawartych w Strategii Rozwoju Gminy Garbów oraz na bieżące, doraźne działania, jak np. remonty i budowę dróg lokalnych, chodników oraz oświetlenia, współpracę z organizacjami pozarządowymi, czy wsparcie dla wydarzeń kulturalnych. Z racji tego, proponuje się podział kwoty w ramach wydatków inwestycyjnych na:

- » **Strategiczny Budżet Inwestycyjny [SBI]**,
- » **budżet operacyjny [BO]**.

Strategiczny Budżet Inwestycyjny dotyczyć będzie realizacji **priorytetowych strategicznych działań inwestycyjnych** zawartych w Strategii Rozwoju Gminy Garbów i w założeniu stanowić ma **70% wydatków inwestycyjnych**, tj. **około 19,2 mln zł**. Natomiast kwota w ramach **budżetu operacyjnego** miałyby wynieść **30% wydatków inwestycyjnych**, czyli ok. **8,2 mln zł**.

Podczas otwartych konsultacji społecznych mieszkańcom Gminy Garbów przedstawiona została lista **36 strategicznych działań inwestycyjnych**. Mieszkańcy ocenili je pod kątem ważności i prawdopodobieństwa, jednak realizacja pełnego planu inwestycyjnego jest ponad możliwości finansowe Gminy Garbów. Zatem konieczne stało się opracowanie Strategicznego Budżetu Inwestycyjnego (SBI) obejmującego priorytetowe działania inwestycyjne. Uczyniono to w ramach dialogu obywatelskiego podczas otwartego spotkania konsultacyjnego z mieszkańcami Gminy Garbów.

Podczas spotkania konsultacyjnego, przy wsparciu ekspertów PARR, mieszkańcy Gminy Garbów opracowali **Strategiczny Budżet Inwestycyjny**, w którym zamieszczone zostały **priorytetowe, według opinii społecznej, strategiczne działania inwestycyjne**. Z jednej strony mieszkańcy brali pod uwagę wyniki analizy WiP, ale z drugiej w toku dyskusji wypracowywali alternatywne rozwiązania.

Ostatecznie **lista priorytetowych strategicznych działań inwestycyjnych, opracowana w ramach otwartych konsultacji społecznych**, przedstawia się następująco (kolejność alfabetyczna):

1. Budowa i modernizacja dróg, chodników i oświetlenia.
2. Budowa nowej oczyszczalni ścieków.
3. Budowa ośrodka zdrowia w Garbowie.
4. Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków.
5. Budowa publicznego przedszkola i żłobka dla mieszkańców Gminy Garbów.
6. Budowa sali gimnastycznej w Bogucinie.
7. OZE dla mieszkańców (solary, fotowoltaika).
8. Remont budynku pałacu w Garbowie i dostosowanie go do dla potrzeb działalności kulturalnej.
9. Rewitalizacja zespołu pałacowo-parkowego w Garbowie.
10. Termomodernizacja Zespołu Szkół w Garbowie i Przybysławicach.

Lista ta stanowi wyraz ambicji lokalnej społeczności Gminy Garbów w zakresie najważniejszych dla rozwoju gminy działań inwestycyjnych.

Pamiętać jednak należy, że pełna lista strategicznych inwestycji dla Gminy Garbów obejmuje **37 działań** [patrz: [Tabela 80](#)].

Tabela 96. Strategiczny Budżet Inwestycyjny (SBI) Gminy Garbów na lata 2016-2023, obejmujący priorytetowe strategiczne działania inwestycyjne.

rok	2016*	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	SBI	19 209 361 zł
Strategiczny Budżet Inwestycyjny [SBI]	2 057 403 zł	2 149 718 zł	2 245 032 zł	2 343 321 zł	2 444 546 zł	2 548 649 zł	2 655 550 zł	2 765 143 zł	budżet z kredytami	19 209 361 zł
max. linia kredytowa	0 zł	1 676 027 zł	2 129 541 zł	5 400 743 zł	7 608 566 zł	6 115 237 zł	4 621 908 zł	3 463 784 zł		
KREDYT		1 700 000 zł	800 000 zł	3 500 000 zł	3 000 000 zł				suma zaciągniętych kredytów	9 000 000 zł
ile lat:		6	6	8	8				kredyty z odsetkami	10 960 736 zł
oprocentowanie:		5,7%	5,7%	5,3%	5,4%				kredyt pozostały do spłaty na lata 2023+	3 463 784 zł
roczny koszt kredytu	0 zł	335 205 zł	492 949 zł	1 030 685 zł	1 493 329 zł	1 493 329 zł	1 493 329 zł	1 158 124 zł	koszt kredytu:	1 960 736 zł
POZOSTAŁY SBI	1 003 803 zł*	29 513 zł	37 082 zł	-57 365 zł	-48 783 zł	55 320 zł	162 221 zł	607 019 zł	1 788 810 zł	

STRATEGICZNE INWESTYCJE	2016*	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	wkład własny razem:	razem inwestycja	DOFINANSOWANIE
roczne wydatki inwestycyjne (wszystkie):	1 080 000 zł*	13 000 000 zł	14 300 000 zł	5 700 000 zł	4 500 000 zł	1 000 000 zł	1 000 000 zł	1 000 000 zł	wartość dofinansowania	41 580 000 zł	
roczne wydatki inwestycyjne - wkład własny:	1 053 600 zł*	3 485 000 zł	2 515 000 zł	4 870 000 zł	4 000 000 zł	1 000 000 zł	1 000 000 zł	1 000 000 zł	wkład własny razem	18 923 600 zł	
Budowa i modernizacja dróg, chodników i oświetlenia	1 000 000 zł	1 000 000 zł	1 000 000 zł	1 000 000 zł	1 000 000 zł	1 000 000 zł	1 000 000 zł	1 000 000 zł	8 000 000 zł	8 000 000 zł	
Budowa sali gimnastycznej w Bogucinie	53 600 zł	335 000 zł	670 000 zł	670 000 zł					1 728 600 zł	2 580 000 zł	33,00%
Budowa ośrodka zdrowia w Garbowie		1 500 000 zł							1 500 000 zł	1 500 000 zł	

STRATEGICZNE INWESTYCJE	2016*	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	wkład własny razem:	razem inwestycja	DOFINANSOWANIE
OZE dla mieszkańców (solary)		50 000 zł	50 000 zł						100 000 zł	5 000 000 zł	98,00%
Termomodernizacja Zespołu Szkół w Garbowie i Przybysławicach		450 000 zł	450 000 zł						900 000 zł	6 000 000 zł	85,00%
Budowa publicznego przedszkola i żłobka dla mieszkańców Gminy Garbów				1 000 000 zł	1 000 000 zł				2 000 000 zł	2 000 000 zł	
Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków		100 000 zł	175 000 zł						275 000 zł	5 500 000 zł	95,00%
Rewitalizacja zespołu pałacowo-parkowego w Garbowie			120 000 zł						120 000 zł	800 000 zł	85,00%
Budowa nowej oczyszczalni ścieków				2 000 000 zł	2 000 000 zł				4 000 000 zł	5 000 000 zł	20,00%
OZE dla mieszkańców (fotowoltaika)		50 000 zł	50 000 zł						100 000 zł	5 000 000 zł	98,00%
Remont budynku pałacu w Garbowie i dostosowanie go do dla potrzeb działalności kulturalnej				200 000 zł					200 000 zł	200 000 zł	

Źródło: opracowanie własne PARR na podstawie spotkania konsultacyjnego z mieszkańcami Gminy Garbów i konsultacji z urzędem Gminy w Garbów.

* W 2016 roku będą realizowane inwestycje określone w budżecie Gminy Garbów na 2016 rok.

4. SYSTEM MONITOROWANIA I OCENY REALIZACJI STRATEGII

4.1. Monitoring

Monitoring to jeden z kluczowych elementów wdrażania strategii. Opiera się na systematycznym zbieraniu danych dotyczących realizacji założeń Strategii i porównywaniu osiągniętych wskaźników z zakładanymi. Dane z monitoringu służą do oceny skuteczności i efektywności realizowanych zadań. Na podstawie analiz krzywej stanu obecnego od zakładanego formułowane są ewentualne wnioski dotyczące zmian w celach operacyjnych strategii lub zadaniach. Cały proces monitoringu ma na celu zapewnienie efektywności wydatkowania środków na realizację Strategii. Posiada również wartość antycypacyjną, polegającą na możliwości wczesnego wykrycia ewentualnych błędów i reagowania na nie, a także dostosowanie zapisów strategii do zmieniających się uwarunkowań.

Podstawowymi elementami systemu monitoringu są:

- » instytucje zaangażowane w proces,
- » system sprawozdawczości,
- » zestaw wskaźników na podstawie, których będzie monitorowana Strategia (120 wskaźników).

System instytucjonalny monitorowania Strategii odbywać się będzie na trzech poziomach:

- » zmian sytuacji społeczno-gospodarczej,
- » realizacji celów szczegółowych oraz priorytetów na podstawie wskaźników liczbowych,
- » realizacji zadań (projektów) określonych w zapisach Strategii.

Za monitorowanie Strategii odpowiedzialny jest **Urząd Gminy**. Wójt Gmina Garbów może alternatywnie powołać **Zespół ds. Monitoringu Strategii Rozwoju (ZMSR)**.

Urząd/Zespół będzie miał za zadanie dokonywanie bieżącego monitoringu postępu i skutków realizacji Strategii, a w szczególności zgodności postępu we wdrażaniu zadań z przyjętym harmonogramem oraz wizją rozwoju. Będzie dokonywał tego głównie na podstawie ogólnodostępnych źródeł statystycznych – Banku Danych Lokalnych. W przypadku braku danych przewiduje się przeprowadzanie badań.

Informacje w sprawie postępu realizacji Strategii będą przekazywane do wiadomości publicznej pod koniec każdego roku w postaci dokumentu: „**Raport o Stanie Gminy Garbów**”. Raport będzie prezentował zmiany podstawowych wskaźników i informacji dotyczących Gminy. Fakultatywnie do oceny zmiany atrakcyjności Gminy Garbów może być wykorzystywana analiza RegioStrateg.

Monitoring społeczny

Fakultatywnie możliwe jest powołanie **Rady Rozwoju Strategicznego Gminy Garbów**, która byłaby odpowiedzialna za społeczny monitoring realizacji Strategii. W jej skład wchodziłoby przedstawiciele: administracji gminnej i jednostek organizacyjnych (1/3 składu), lokalnego biznesu (1/3 składu) oraz organizacji pozarządowych i innych grup społecznych działających na terenie gminy (1/3 składu). Tym samym bezwzględna większość osób wchodzących w skład Rady Rozwoju Strategicznego nie ponosiłaby odpowiedzialności za realizację zadań wynikających ze Strategii.

Na koniec każdego roku (lub w I kwartale następnego) Wójt przedstawiałby Radzie Rozwoju Strategicznego raport z realizacji Strategii, a w szczególności na temat bieżącej oceny postępu i skutków realizacji Strategii, zgodności postępu we wdrażaniu zadań z przyjętym harmonogramem oraz wizją rozwoju. Analizie podlegałaby „Raport o Stanie Gminy Garbów”.

Rada Rozwoju Strategicznego przedstawiałaby po każdym posiedzeniu, a obligatoryjnie po spotkaniu rocznym (analiza „Raportu o Stanie Gminy”) swoje uwagi i propozycje dalszych działań. Co 2 lata na podstawie rekomendacji Rady Rozwoju Strategicznego Strategia byłaby aktualizowana przez Radę Gminy.

Zasady monitorowania

Monitorowanie, by stać się skutecznym narzędziem w procesie wdrażania Strategii musi charakteryzować się następującymi zasadami:

- » **Wiarygodność** – informacja musi być wiarygodna i musi opierać się na niepodważalnych danych. Niedokładne dane systemu monitorowania mogą spowodować podjęcie niewłaściwych działań korygujących.
- » **Aktualność** – informacje muszą być zbierane, przekazywane i oceniane w sposób ciągły, który umożliwia podjęcie na czas działań korygujących oraz stosownych korekt w momencie aktualizacji strategii.

4.2. Ocena realizacji Strategii

Ocena realizacji Strategii będzie dokonywana przez **Radę Gminy**. Rada będzie oceniała postęp i skutki realizacji Strategii w cyklu rocznym, na podstawie sprawozdań, składanych Radzie przez Wójta. Rada ponadto będzie oceniała proces wdrażania celów strategicznych w grudniu każdego roku, a w razie potrzeby dokonywała aktualizacji zapisów Strategii w oparciu o ocenę jej realizacji. Zaktualizowana Strategia będzie przyjmowana podczas sesji Rady Gminy.

W I kwartale każdego roku będą się odbywały konsultacje społeczne z mieszkańcami Gminy. Każdy drogą elektroniczną oraz osobiście podczas Zebrań Wiejskich i innych spotkań publicznych będzie mógł zgłosić swoje uwagi i postulaty do zapisów Strategii oraz jej realizacji. Informacje te będą gromadzone przez przedstawicieli Urzędu/ZMiOW, a następnie przedstawiane Radzie Gminy i ewentualnie Radzie Rozwoju Strategicznego.

Ewaluacja to obiektywna ocena projektu, programu lub polityki na wszystkich jego etapach, tj. planowania, realizacji i mierzenia rezultatów. Powinna ona dostarczyć rzetelnych i przydatnych informacji pozwalając wykorzystać zdobytą w ten sposób wiedzę w procesie decyzyjnym. Często dotyczy ona procesu określenia wartości lub ważności działania, polityki lub programu.

Ważną kwestią, która wywiera wpływ na każdą ewaluację jest wybór kryteriów.

Kryteria ewaluacji stanowią pewien rodzaj standardów, według których dokonuje się oceny danego programu/strategii. Powinny być sformułowane jasno i precyzyjnie, ponieważ są pewnego rodzaju systemem wartości, do którego ewaluator odwołuje się na każdym etapie badań, wskazując to, co jest najistotniejsze z punktu widzenia Strategii oraz jej celów i efektów. Należy podkreślić, że każde zdarzenie może być ocenione skrajnie inaczej, gdy za kryterium oceny zostanie przyjęta inna wartość. Dlatego też, wybór kryteriów, które będą podstawą oceny ewaluowanej Strategii, wymaga każdorazowo ścisłej współpracy ewaluatora z Gminą Garbów (w przypadku ewaluacji zewnętrznej).

Najczęściej stosowane kryteria ewaluacji to:

1. **Trafność (ang. *relevance*)** – kryterium to pozwala ocenić, w jakim stopniu przyjęte cele Strategii odpowiadają zidentyfikowanym problemom w obszarze objętym konkretnym projektem (zadaniem) i/lub realnym potrzebom grup docelowych. Ustalone w wyniku zastosowania kryterium trafności wnioski wpływają na podjęcie decyzji o kontynuowaniu, modyfikacji lub całkowitym wstrzymaniu realizacji Strategii.
2. **Efektywność (ang. *efficiency*)** – kryterium to pozwala ocenić poziom „ekonomiczności” Strategii, czyli stosunek poniesionych nakładów do uzyskanych produktów i rezultatów. Nakłady rozumiane są tu jako zasoby finansowe, ludzkie i poświęcony czas. Kryterium ma również zastosowanie przy porównywaniu ewaluowanych w ramach Strategii projektów z podobnymi projektami realizowanymi przez inne samorządy.
3. **Skuteczność (ang. *effectiveness*)** – kryterium to pozwala ocenić, do jakiego stopnia cele szczegółowe zdefiniowane na etapie programowania zostały osiągnięte.
4. **Użyteczność (ang. *utility*)** – kryterium to pozwala ocenić, do jakiego stopnia efekty Strategii odpowiadają rzeczywistym potrzebom. Dzięki zastosowaniu tego kryterium można ocenić, czy zmiany wywołane realizacją Strategii są korzystne z punktu widzenia różnych grup mieszkańców (np. ogół społeczności, biznesu, NGO, rolników, środowiska oświaty itd.). Należy wziąć pod uwagę różnice interesów poszczególnych grup. To co zostanie ocenione jako użyteczne dla jednej grupy, może nie być użytecznym z punktu widzenia innej grupy.
5. **Trwałość (ang. *sustainability*)** – kryterium to pozwala ocenić czy pozytywne efekty projektu na poziomie celu mogą trwać po zakończeniu finansowania zewnętrznego, a także czy możliwe jest utrzymanie się wpływu tego projektu w dłuższym okresie na procesy rozwoju gminy. Kryterium trwałości stosowane jest w ewaluacjach ex-post, ponieważ pozwala ocenić na ile zmiany wywołane oddziaływaniem Strategii są faktycznie trwałe i widoczne po zakończeniu wsparcia finansowego.
6. **Oddziaływanie/wpływ (ang. *impact*)** – kryterium to pozwala ocenić związek pomiędzy celem ogólnym a celami szczegółowymi tj. stopień, w jakim korzyści odniesione przez grupy docelowe miały szerszy wpływ na rozwój Gminy, mieszkańców i inne grupy społeczne (także w ujęciu ponadlokalnym, np. powiat).

W ramach zarządzania Strategią całościowa ewaluacja działań prowadzona będzie w układzie standardowym i składa się z trzech faz:

- » ewaluacja on-going (w trakcie, na bieżąco) – realizowana stale, ma koncentrować się ona na ocenie realizacji Strategii z punktu widzenia kryterium:
 - trafności,
 - efektywności,
 - skuteczności.

Wnioski wynikające z ewaluacji on-going mogą prowadzić do:

- zmian w harmonogramie Strategii,
- weryfikacji zadań (zmiana, usunięcie, wprowadzenie nowych),
- zmiany celów operacyjnych,
- znaczącej aktualizacji konstrukcji celów i zadań Strategii.

Ewaluacja on-going ma stale badać wewnętrzną spójność i zgodność wizji oraz celu głównego, celów szczegółowych i priorytetów.

- » **Ewaluacja mid-term** – realizowana jest w połowie wdrażania zaktualizowanej Strategii – na koniec 2018 roku. Ewaluacja poprzez poddanie analizie **kryterium oddziaływania/ wpływu** oraz **użyteczności**, dokonuje pierwszej oceny jakości realizacji Strategii i ocenia poczynione na etapie programowania założenia (cele). Pokazuje w jaki sposób założenia przekładane są na działania i w miejscu gdzie jest to konieczne wskazuje de facto konieczność dokonania korekt. Przez porównanie z sytuacją początkową pokazuje ewolucję kontekstu gospodarczego i społecznego, zmianę wśród grup docelowych oraz ocenia czy cele pozostają trafne. Może przyczynić się do pewnych modyfikacji realizacji interwencji oraz aktualizacji przyjętych założeń.
- » **Ewaluacja ex-post** – po zakończeniu realizacji Strategii – w zakresie podobnym do ewaluacji mid-term, poszerzonym o ocenę (przewidywanych) efektów długoterminowych związanych z osiągnięciem założonej wizji, misji oraz celów: ogólnego i szczegółowych – **kryterium trwałości**.

Ponadto prowadzone mogą być dodatkowe ewaluacje cząstkowe odnoszące się do szczegółowych zagadnień, takich jak na przykład poszczególne zasady realizacji strategii, czy grupy docelowe.

Rekomenduje się przeprowadzanie wszystkich typów ewaluacji z punktu widzenia oceny skuteczności działań i efektywności wydatkowania pieniędzy publicznych.

Ewaluację on-going powinien przeprowadzać na bieżąco Urząd Gminy.

Ewaluacja mid-term powinna być przeprowadzona przez podmiot zewnętrzny w 2019 roku w postaci badań opinii publicznej, definiując aktualny poziom osiągnięcia celów Strategii (zdefiniowanie ewentualnych problemów we wdrażaniu).

Ewaluacja ex-post powinna być przeprowadzona przez podmiot zewnętrzny na koniec wdrażania Strategii w 2023 roku w postaci badań opinii publicznej i określić w jakim stopniu zostały osiągnięte zaplanowane rezultaty.

Istotne z punktu widzenia wiarygodności i efektywności ewaluacji jest to, aby ewaluację mid-term i ex-post przeprowadzały podmioty zewnętrzne.

4.3. Zestaw wskaźników do monitoringu Strategii

Do monitoringu postępów realizacji Strategii rekomenduje się używanie zestawu **120 wskaźników** z analizy RegioStrateg. Są one ogólnodostępne w GUS i umożliwiają porównywanie z innymi JST.

Tabela 97. Wykaz wskaźników do monitoringu Strategii.

kategoria	nr wskaźnika	wskaźnik	j.m.	Wartość bazowa (2014 rok)
Demografia	1	Liczba ludności	osoba	8 953
	2	Gęstość zaludnienia (ludność na 1 km ²)	osoba	87,0
	3	Wskaźnik obciążenia demograficznego wiekiem poprodukcyjnym	osoba	26,3
	4	Wskaźnik obciążenia ekonomicznego	osoba	56,5
	5	% osób w wieku przedprodukcyjnym	%	19,3
	6	% osób w wieku produkcyjnym	%	63,9
	7	Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców	osoba	0,9
	8	Liczba małżeństw zawartych na 1000 mieszkańców	-	5,5
	9	Saldo migracji na 1000 mieszkańców	osoba	0,3
	10	Długookresowa dynamika zmian liczby ludności (% zmiany w stosunku do 2002 roku)	%	-0,28
	11	Długookresowa dynamika zmian wskaźnika obciążenia demograficznego wiekiem poprodukcyjnym (% zmiany w stosunku do 2002 roku)	%	-11,74
Rynek pracy	12	Liczba pracujących na 1000 mieszkańców	osoba	95,9
	13	Liczba bezrobotnych na 1000 mieszkańców	osoba	37,6
	14	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	%	5,9
	15	Liczba uczniów szkół zasadniczych	uczeń	0
	16	% ludności z wykształceniem zasadniczym zawodowym	%	22,8
	17	Liczba osób bezrobotnych na przypadającą na 1 osobę pracującą	osoba	0,4
	18	Roczna zmiana liczby osób pracujących (rok poprzedni = 100)	-	98,5
	19	Roczna zmiana liczby osób bezrobotnych (rok poprzedni = 100)	-	89,9
	20	% wydatków w budżecie gminy na pomoc społeczną	%	14,4
	21	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem	%	6,2
	22	% ludności utrzymującej się ze źródeł niezarobkowych	%	16,5
	23	Długookresowa dynamika zmian liczby osób bezrobotnych na 1 osobę pracującą (% zmiany w stosunku do 2003 roku)	%	-27,41

kategoria	nr wskaźnika	wskaźnik	j.m.	Wartość bazowa (2014 rok)
Infrastruktura techniczna	24	% ludności korzystającej z wodociągu	%	85,7
	25	% ludności korzystającej z kanalizacji	%	17,0
	26	% ludności korzystającej z gazu	%	0,2
	27	Wydatki budżetu gminy na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska na 1 mieszkańca	PLN	304,5
	28	% wydatków budżetu gminy na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska	%	10,5
	29	Wydatki budżetu gminy na transport i łączność na 1 mieszkańca	PLN	425,8
	30	% wydatków budżetu gminy na transport i łączność	%	14,6
	31	Wydatki na drogi publiczne (udział w wydatkach ogółem)	%	11,8
	32	% ludności korzystającej z kanalizacji do % ludności korzystającej z wodociągu	-	0,20
	33	Powierzchnia gminy objęta obowiązującymi planami zagospodarowania przestrzennego ogółem	ha	10 242
	34	Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem	%	99,8
	35	Długookresowa dynamika zmian długość czynnej sieci wodociągowej - zmiana w stosunku do 2002 roku (rok 2002 = 100)	-	103,4
	36	Długookresowa dynamika zmian długość czynnej sieci kanalizacyjnej - zmiana w stosunku do 2002 roku (rok 2002 = 100)	-	681,1
	Mieszkalnictwo	37	% mieszkań wyposażonych w wodociąg	%
38		% mieszkań wyposażonych w ustęp splukiwany	%	74,7
39		% mieszkań wyposażonych w łazienkę	%	72,3
40		% mieszkań wyposażonych w centralne ogrzewanie	%	63,4
41		% mieszkań wyposażonych w gaz z sieci	%	0,2
42		% ludności obsługiwanej przez oczyszczalnię ścieków (miejskie i wiejskie)	%	41,3
43		Liczba mieszkań na 1 mieszkańca	mieszkanie	0,300
44		Powierzchnia użytkowa mieszkań na 1 osobę	m2	27,8
45		Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 mieszkańców	mieszkanie	3,46
46		Izby oddane do użytkowania na 1000 mieszkańców	izba	19,7
47		Powierzchnia użytkowa mieszkań oddanych do użytkowania	m2	3 727
48		% wydatków w budżecie gminy na gospodarkę mieszkaniową	%	0,87

kategoria	nr wskaźnika	wskaźnik	j.m.	Wartość bazowa (2014 rok)
Potencjał społeczny i kulturalny	49	Zakłady opieki zdrowotnej na 10.000 mieszkańców	zoz	3,4
	50	Liczba ludności na 1 aptekę	osoba	2 984
	51	% wydatków w budżecie gminy na ochronę zdrowia	%	0,41
	52	Podstawowa opieka zdrowotna - porady na 1 mieszkańca	porady	5,2
	53	Domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice na 10.000 mieszkańców	-	0,0
	54	Placówki biblioteczne (biblioteki i filie ogółem) na 10.000 mieszkańców	-	4,5
	55	Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 mieszkańców	osoba	170
	56	Wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika	wol.	21,8
	57	Liczba zwiedzających muzea i oddziały na 1000 mieszkańców	osoba	0,0
	58	Widzowie kin na 1000 mieszkańców	osoba	0,0
	59	Miejsca rzeczywiste (łącznie z oddziałami) w żłobkach w stosunku do dzieci w wieku 0-3 lata	-	0,0
	60	% wydatków w budżecie gminy na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego	%	1,15
	61	Miejsca noclegowe	miejsce	30
	62	Dynamika zmian liczby miejsc noclegowych całorocznych w turystycznych obiektach zbiorowego zakwaterowania (rok poprzedni=100)	-	100,0
	63	Korzystający z noclegów w obiektach zbiorowego zakwaterowania	osoba	1 942
	64	Dynamika zmian liczby udzielonych noclegów w turystycznych w obiektach zbiorowego zakwaterowania (rok poprzedni=100)	-	45,4
	65	Łączna powierzchnia parków narodowych i parków krajobrazowych	ha	0,0
	66	Powierzchnia lasów	ha	664
	67	Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10.000 mieszkańców	NGO	26,0
68	% wydatków w budżecie gminy na kulturę fizyczną	%	2,72	
69	Kluby sportowe na 1000 mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym	-	1,7	

kategoria	nr wskaźnika	wskaźnik	j.m.	Wartość bazowa (2014 rok)
Poziom wykształcenia i szkolnictwo	70	% ludności z wykształceniem wyższym	%	3,4
	71	Efektywność wydatków oświatowych (subwencje na zadania oświatowe = 100)	-	132,2
	72	Miejsca w placówkach wychowania przedszkolnego w stosunku do dzieci w wieku 3-6 lat	%	51,5
	73	Liczba uczniów liceów ogólnokształcących	uczeń	0
	74	% ludności z wykształceniem podstawowym ukończonym, podstawowym nieukończonym i bez wykształcenia	%	39,9
	75	Uczniowie szkół podstawowych przypadający na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów	uczeń	5,1
	76	Uczniowie gimnazjów przypadający na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów	uczeń	10,0
	77	Współczynnik skolaryzacji brutto (szkoły podstawowe)	%	96,6
	78	Współczynnik skolaryzacji brutto (gimnazja)	%	105,5
	Przedsiębiorczość	79	Wskaźnik przedsiębiorczości	jedn. gosp.
80		Dynamika zmian wskaźnika przedsiębiorczości (rok poprzedni = 100)	-	104,2
81		Podmioty na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	jed.gosp.	98,8
82		Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	jed.gosp.	63,0
83		Jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności	jed.gosp.	38,0
84		Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym	jed.gosp.	7,9
85		Podmioty nowo zarejestrowane na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym	jed.gosp.	98,0
86		% firm działających w usługach rynkowych	%	64,1
87		% firm działających w usługach nierynkowych	%	10,8
88		Liczba mikro przedsiębiorstw (0-9 prac.)	liczba	535
89		Liczba małych przedsiębiorstw (10-49 prac.)	liczba	26
90		Liczba średnich przedsiębiorstw (50-249 prac.)	liczba	4
91		Liczba dużych przedsiębiorstw (250-999 prac.)	liczba	0
92		Liczba dużych przedsiębiorstw (powyżej 1000 prac.)	liczba	0
93		Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego (sektor prywatny)	liczba	5
94		Długookresowa dynamika zmian wskaźnika przedsiębiorczości - zmiana w stosunku do 2002 roku (rok 2002 = 100)	-	132,1

kategoria	nr wskaźnika	wskaźnik	j.m.	Wartość bazowa (2014 rok)
Stabilność finansowa JST	95	Dochody gminy	PLN	29 439 889
	96	Dochody gminy na 1 mieszkańca	PLN	3 305
	97	Dochody własne na 1 mieszkańca	PLN	1 016
	98	Dochody własne na 1 mieszkańca (udział w PIT)	PLN	348,5
	99	Dochody własne na 1 mieszkańca (udział w CIT)	PLN	2,3
	100	Udział podatku od nieruchomości w dochodach własnych	%	23,9
	101	Udział podatku rolnego w dochodach własnych	%	9,6
	102	Środki pozyskane z Unii Europejskiej na finansowanie programów i projektów unijnych (łącznie w latach 2007-2013)	PLN	1 717 912
	103	Środki pozyskane z Unii Europejskiej na finansowanie programów i projektów unijnych na 1 mieszkańca (średnia z lat 2007-2013)	PLN	191,9
	104	Udział dochodów własnych w dochodach ogółem	%	30,7
	105	Wydatki budżetu gminy	PLN	26 051 187
	106	Wydatki budżetu gminy na 1 mieszkańca	PLN	2 925
	107	Wydatki majątkowe inwestycyjne na 1 mieszkańca	PLN	647
	108	Wydatki na administrację publiczną na 1 mieszkańca	PLN	189,9
	109	Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem	%	22,2
	110	Wydatki bieżące na wynagrodzenia na 1 mieszkańca	PLN	889
	111	Efektywność budżetowa (relacja dochodów do wydatków budżetu gminy)	%	113,0
	112	Obsługa długu publicznego na 1 mieszkańca	PLN	0,2
	113	Dynamika zmian dochodów gminy (rok poprzedni = 100)	-	114,7
	114	Dynamika zmian wydatków gminy (rok poprzedni = 100)	-	112,3
115	Dynamika zmian wydatków majątkowych inwestycyjnych gminy (rok poprzedni = 100)	-	161,0	
116	Średnia roczna wysokość wydatków inwestycyjnych w okresie 2008-2013	PLN	4 893 407	
117	Średnia roczna wysokość wydatków inwestycyjnych w okresie 2002-2013	PLN	2 946 160	
118	Średni roczny udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w okresie 2008-2013	%	18,5	
119	Długookresowa dynamika zmian dochodów gminy - zmiana w stosunku do 2002 roku (rok 2002 = 100)	-	253,8	
120	Długookresowa dynamika zmian udziału dochodów własnych w dochodach ogółem - zmiana w stosunku do 2002 roku (rok 2002 = 100)	-	97,7	

Źródło: opracowanie własne PARR.

5. PODSTAWOWE ZAŁOŻENIA SYSTEMU REALIZACJI

5.1. Kluczowe instytucje i podmioty zaangażowane w proces wdrażania Strategii

Instytucją kluczową w procesie realizacji celów Strategii Rozwoju będzie Rada Gminy Garbów jako organ uchwałodawczy i stanowiący oraz Wójt Gminy Garbów wraz z Urzędem Gminy. Zadaniem Wójta jest nadzór i ogólna koordynacja procesu realizacji i monitorowania Strategii. Zadaniem Urzędu Gminy jest bezpośrednia koordynacja i realizacja zadań wynikających ze Strategii.

Instytucjami wspomagającymi Urząd Gminy w procesie wdrażania Strategii będą:

- » Sołtysi,
- » Szkoły,
- » Gminna Biblioteka Publiczna w Garbowie,
- » Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (GOPS),
- » Ochotnicza Straż Pożarna (OSP),
- » organizacje pozarządowe działające na terenie gminy,
- » Kościoły i związki wyznaniowe,
- » Powiatowy Urząd Pracy,
- » Komenda Powiatowa Policji,
- » Lasy Państwowe,
- » inne.

Instytucjami partnerskimi – zarządzającymi określonymi instrumentami i programami, w ramach których będą finansowane niektóre działania wynikające ze Strategii, będą:

- » Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego w Lublinie,
- » Lubelska Agencja Wspierania Przedsiębiorczości (LAWP),
- » Lubelski Urząd Wojewódzki w Lublinie (LUW),
- » Wojewódzki Urząd Pracy (WUP),
- » Lokalna Grupa Działania „Kraina Wokół Lublina” (LGD KwL),
- » Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie (ROPS),
- » Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR),
- » Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON),
- » Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (WFOŚiGW),
- » Starostwo Powiatowe w Lublinie,
- » Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad (GDDKiA),
- » Zarząd Dróg Wojewódzkich w Lublinie,

- » Zarząd Dróg Powiatowych w Lublinie z/s w Bełżycach,
- » Lubelska Regionalna Organizacja Turystyczna (LROT),
- » Państwowa Straż Pożarna,
- » Polski Czerwony Krzyż o/Lublin (PCK),
- » inne.

Institucjami sojusznikami – udzielającymi merytorycznego i eksperckiego wsparcia w realizacji poszczególnych zadań, lub też bezpośrednio zaangażowane w ich realizację, będą

- » Wojewódzki Ośrodek Doradztwa Rolniczego (WODR),
- » Izba Rolnicza,
- » izby handlowe, przemysłowe i gospodarcze,
- » agencje marketingowe i Public Relations,
- » Polska Agencja Informacji i Inwestycji Zagranicznych S.A.,
- » Lubelskie COIE (Centrum Obsługi Inwestorów i Eksporterów) działające w Departamencie Gospodarki i Współpracy Zagranicznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego w Lublinie,
- » Wojewódzki Konserwator Zabytków,
- » inne.

Dzięki tak szerokiemu spektrum podmiotów zaangażowanych bezpośrednio i pośrednio w realizację Strategii jej cele są realne do osiągnięcia w założonej perspektywie czasowej.

ZAKOŃCZENIE

„Strategia Rozwoju Gminy Garbów na lata 2016-2023” jest dokumentem o kompleksowym charakterze, wyznaczającym strategię Gminy w perspektywie długookresowej.

W trakcie tworzenia Strategii okazało się, że zarówno mieszkańcy Gminy Garbów, jak i władze, są żywo zainteresowani rozwojem obszaru, na którym mieszkają oraz posiadają wolę działania i dążenia do wyznaczonych celów.

Dzięki szerokiemu uspołecznieniu prac związanych z opracowaniem Strategii jest ona wyrazem zarówno potrzeb, jak i dążeń oraz ambicji lokalnej społeczności.

Sformułowana została wizja i misja Gminy, wyznaczono cele i obszary priorytetowe, jak również cele operacyjne i działania inwestycyjne.

Rozwój Gminy w ujęciu generalnym jest pochodną rozwoju w zakresie poszczególnych obszarów aktywności:

- » rozwój gospodarczy:
 - przedsiębiorczość,
 - inwestorzy,
 - rolnictwo,
- » rozwój mieszkalnictwa:
 - infrastruktura techniczna,
 - promocja gminy,
 - OZE dla mieszkańców i administracji,
 - sprawna i efektywna administracja,
- » rozwój społeczny:
 - edukacja i wychowanie przedszkolne,
 - służba zdrowia,
 - kultura i rozrywka,
 - aktywność społeczna i rozwój sektora społecznego,
 - sport, rekreacja i wypoczynek.

Trwały i zrównoważony rozwój w zakresie każdego z poszczególnych obszarów jest warunkiem koniecznym do osiągnięcia zaplanowanych kierunków.

Aby zrealizować ambitne cele wyznaczone w Strategii konieczne jest podjęcie działań o charakterze partnerskim pomiędzy władzami Gminy, urzędami, społecznością lokalną, a także rzetelna realizacja tych działań, monitoring i ocena.

OPIS KONSULTACJI SPOŁECZNYCH

Opracowanie Strategii Rozwoju Gminy Garbów na lata 2016-2023 odbyło się **metodą ekspercko-partycypacyjną**. Udział mieszkańców – oparty na szerokim dialogu społecznym – miał wiele wymiarów i w procesie tworzenia dokumentu Strategii wykorzystano wiele metod na wszystkich kluczowych etapach. Metodyka partycypacji społecznej zakładała **6-krotne konsultacje społeczne**, a także przewidywała **6 warunkowych decyzji społecznych**, których pozytywne rozstrzygnięcie było *sine qua non* dla kolejnego etapu prac.

Tabela 98. Etapy konsultacji społecznych Strategii Rozwoju Gminy Garbów wraz z terminami.

Lp.	Etap konsultacji społecznych	Data konsultacji
1.	I otwarte spotkanie konsultacyjne	15 stycznia 2016
2.	II otwarte spotkanie konsultacyjne	22 stycznia 2016
3.	Publiczna ankieta w sprawie strategicznych inwestycji gminnych (metoda CAWI – internetowa)	26 stycznia – 7 lutego 2016
4.	III otwarte spotkanie konsultacyjne	9 lutego 2016
5.	Konsultacje projektu Strategii Rozwoju Gminy Garbów na lata 2016-2023	18 marca – 31 marca 2016
6.	Konsultacje projektu Strategii Rozwoju Gminy Garbów na lata 2016-2023 z radnymi gminy – połączone komisje Rady Gminy Garbów	14 kwietnia 2016

I otwarte spotkanie konsultacyjne

Spotkanie dotyczyło zaprezentowania wniosków z analiz przeprowadzonych na etapie „Diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej”, a także weryfikacji opracowanej analizy SWOT. Uczestnicy spotkania dokonali oceny (w skali szkolnej 1-6) poszczególnych czynników analizy SWOT, co było konieczne do analizy SWOT/TOWS. W spotkaniu uczestniczyło ok. **40 mieszkańców**.

Spotkanie zostało zakończone *consensusem* społecznym w zakresie analizy SWOT i nikt publicznie nie kwestionował wyników analizy SWOT.

II otwarte spotkanie konsultacyjne

Drugie spotkanie to praca warsztatowa i dyskusja nad strategicznymi kierunkami rozwoju poprzez zdefiniowanie przez mieszkańców priorytetów i kierunków interwencji.

Uczestnicy spotkania – ok. **70 mieszkańców** – zostali podzieleni na 8 grup. Następnie w ramach grup poprzez dialog i współpracę, mieli za zadanie zdefiniować 3 priorytety rozwoju i przypisać do nich maksymalnie 10 kierunków interwencji. Po wypracowaniu propozycji rozwiązań w ramach grup, każdy

zespół prezentował swoją koncepcję, a następnie w ramach dyskusji został opracowany przez mieszkańców ostateczny model rozwoju strategicznego Gminy Garbów.

Spotkanie zostało zakończone *consensusem* społecznym w zakresie strategicznych kierunków rozwoju i obszarów interwencji i nikt publicznie nie kwestionował wypracowanego modelu.

Publiczna ankieta w sprawie strategicznych inwestycji gminnych

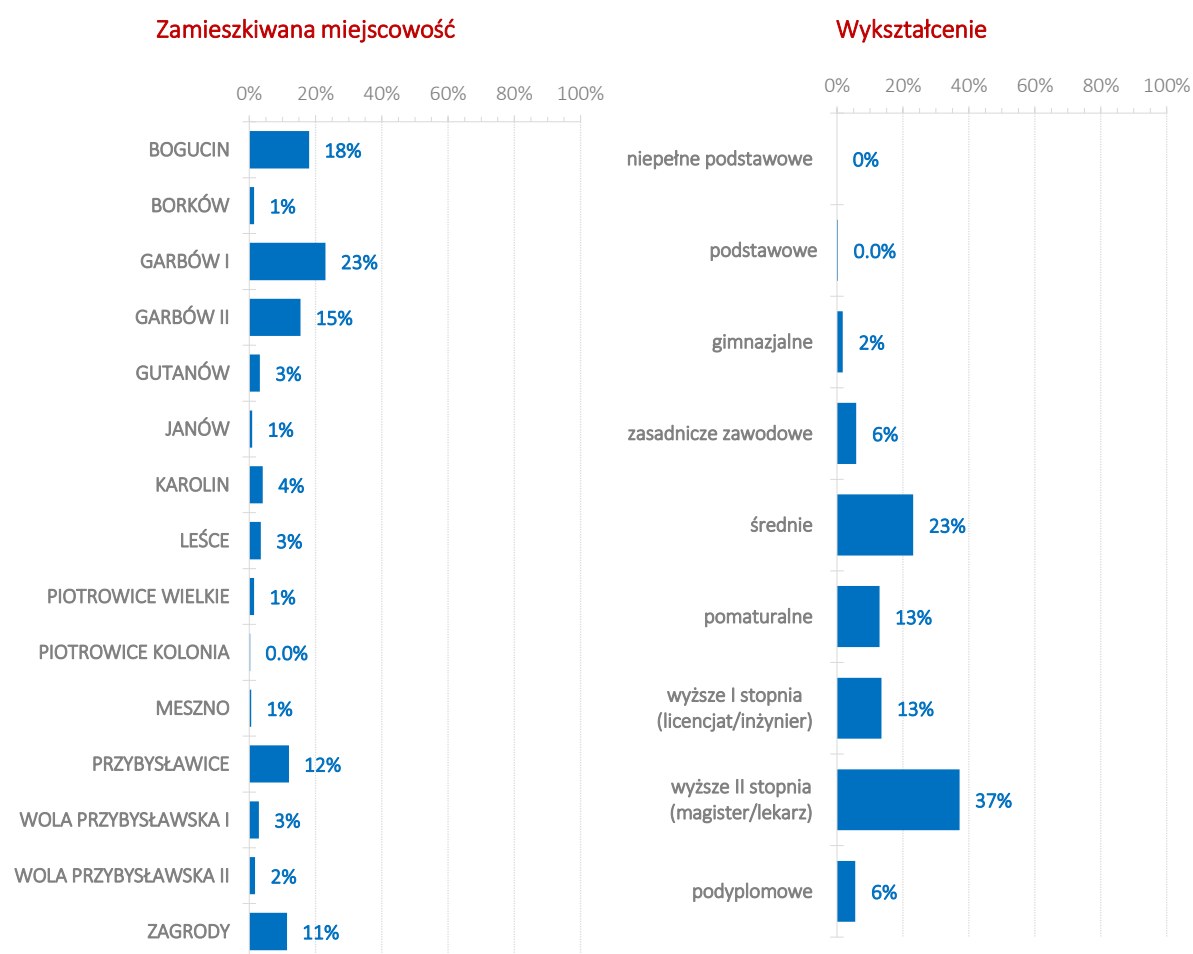
Ankieta realizowana była metodą internetową CAWI (*Computer Assisted Web Interview* – wspomagany komputerowo wywiad przy pomocy strony www). W badaniu mieszkańcy byli proszeni o wyrażenie opinii na temat oceny ważności i prawdopodobieństwa realizacji (konieczne do analizy WiP) 36 strategicznych inwestycji gminnych.

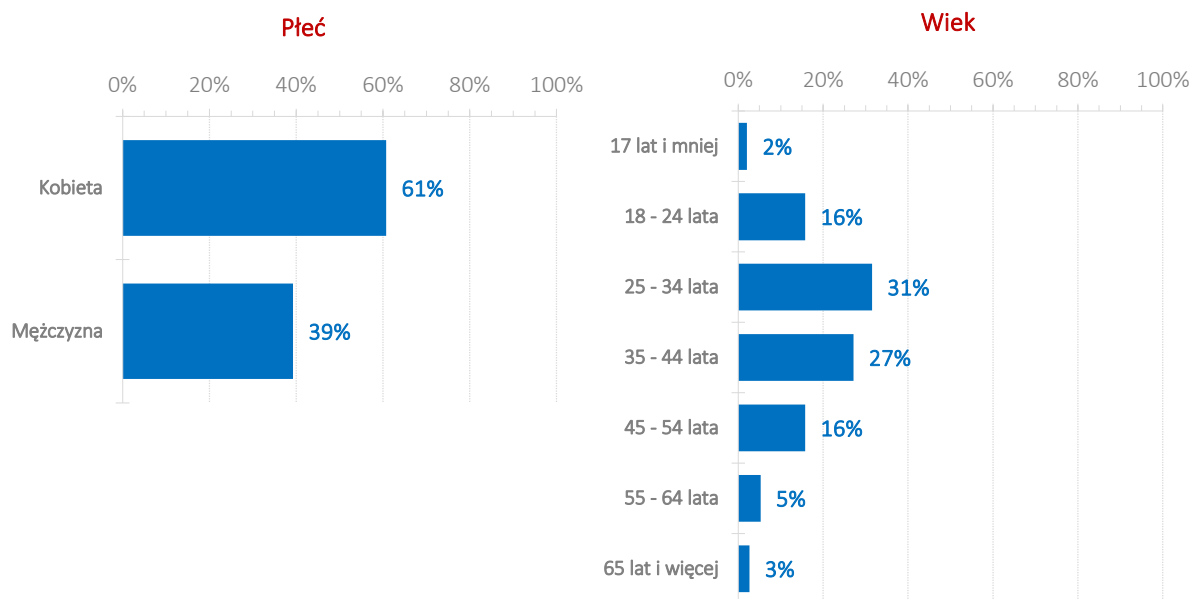
Ankiety internetową otworzyło 1 132 osoby.

Ostatecznie **343 mieszkańców** skutecznie i w całości wypełniły ankiety.

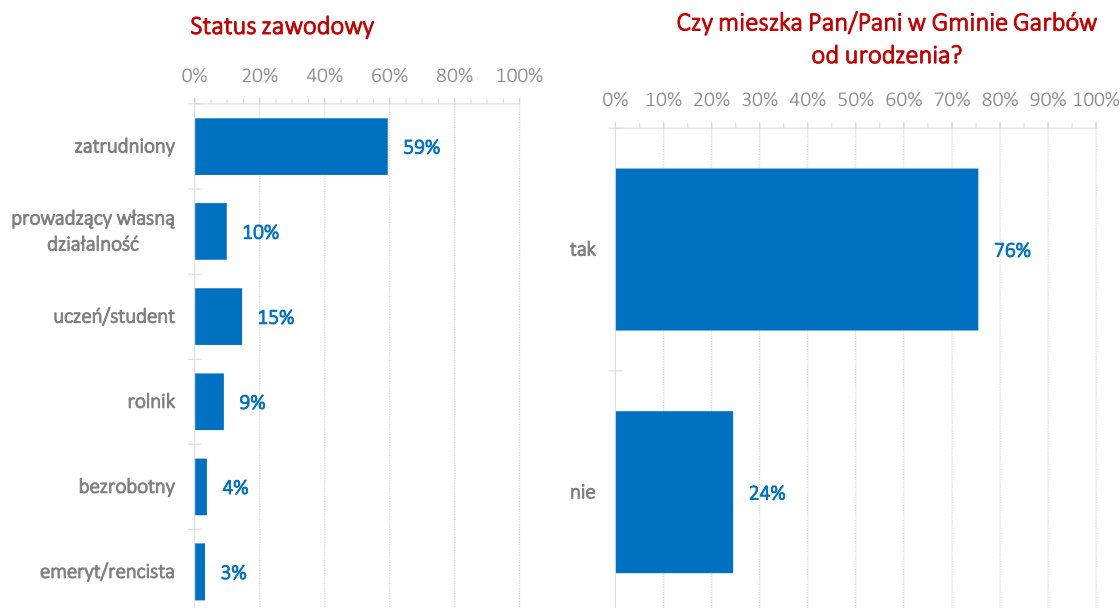
Struktura demograficzna osób, które wypełniły ankiety została zaprezentowana poniżej.

Wykres 133. Struktura demograficzna osób, które wypełniły ankietę w/s strategicznych inwestycji.

Zamieszkiwana miejscowość	343	100%
BOGUCIN	62	18%
BORKÓW	5	1%
GARBÓW I	79	23%
GARBÓW II	53	15%
GUTANÓW	11	3%
JANÓW	3	1%
KAROLIN	14	4%
LEŚCE	12	3%
PIOTROWICE WIELKIE	5	1%
PIOTROWICE KOLONIA	1	0,3%
MESZNO	2	1%
PRZYBYSŁAWICE	41	12%
WOLA PRZYBYSŁAWSKA I	10	3%
WOLA PRZYBYSŁAWSKA II	6	2%
ZAGRODY	39	11%

III otwarte spotkanie konsultacyjne

Podczas spotkania zaprezentowano: wyniki ankiety dotyczącej strategicznych inwestycji i analizę WiP – ważności i prawdopodobieństwa konsultowanych inwestycji. Najważniejszą częścią spotkania było opracowanie przez mieszkańców Strategicznego Budżetu Inwestycyjnego (SBI), a więc listy priorytetowych strategicznych inwestycji gminnych wraz z ich harmonogramem realizacji.

W trzecim spotkaniu uczestniczyło ok. **60 mieszkańców**.

Spotkanie zostało zakończone *consensuem* społecznym w zakresie Strategicznego Budżetu Inwestycyjnego.

Konsultacje projektu Strategii Rozwoju Gminy Garbów na lata 2016-2023

Konsultacje projektu Strategii Rozwoju Gminy Garbów na lata 2016-2023 trwały w terminie od 18 marca do 31 marca 2016 roku i zostały przeprowadzone w formie:

- złożenia w formie elektronicznej na karcie konsultacji uwag co do treści projektu Strategii,
- złożenia w formie papierowej na karcie konsultacji uwag co do treści projektu Strategii.

W trakcie konsultacji spłynęło **14 uwag** zgłoszonych w formie elektronicznej. Żadna uwaga nie została przedstawiona w formie papierowej.

Lista uwag do projektu Strategii Rozwoju Gminy Garbów na lata 2016-2023 zgłoszonych podczas konsultacji społecznych

ZMIANA W DOKUMENCIE STRATEGII:

Nr zmiany	numer strony proponowanej zmiany	zmieniany tekst (3 pierwsze słowa i 3 ostatnie słowa zmienianego tekstu)	zastępujący tekst	uzasadnienie zmiany (pisownia oryginalna)	osoba zgłaszająca uwagę
1.	296	PRIORYTET: ROZWÓJ SPOŁECZNY Kierunek interwencji: edukacja i wychowanie przedszkolne Działania inwestycyjne: Termomodernizacja budynków Zespołów Szkół w Garbowie i Przybysławicach	Termomodernizacja budynków Zespołów Szkół w Garbowie i Przybysławicach oraz budynku Szkoły Podstawowej w Bogucinie	<i>Właścicielem budynku jest Gmina Garbów. Możliwość pozyskania do 85% dotacji. Znaczący przyrost liczby mieszkańców, rozwój budownictwa w miejscowości Bogucin. W perspektywie wzrastająca liczba uczniów. Budynek szkoły z lat 60-tych w którym brakuje izolacji pionowych i częściowo poziomych, ściany zewnętrzne nie docieplone, dach (częściowo kryty papą) kwalifikuje się do wymiany, grzejniki c.o. - żeliwne starego typu z 1966r</i>	Anna Wójcik
2.	296	-	Termomodernizacja budynku Szkoły Podstawowej w Bogucinie	<i>Budynek szkoły wymaga docieplenia ścian, wymiany grzejników, które są bardzo stare i nie dają możliwości regulacji ciepła, remontu dachu.</i>	Halina Reszka
3.	296	Termomodernizacja budynków Zespołów Szkół w Garbowie i Przybysławicach	Termomodernizacja budynków Zespołów Szkół w Garbowie , Przybysławicach i Szkoły Podstawowej w Bogucinie	<i>budynek jest własnością gminy, obecna liczba mieszkańców, osiedlanie się nowych oraz przyrost naturalny w tej miejscowości świadczy o potrzebie utrzymania budynku szkoły w dobrym stanie, ściany budynku nie są ocieplone, grzejniki żeliwne kwalifikują się do wymiany, dach częściowo pokryty papą, przecieka, wymiana parapetów na górnym korytarzu i uszczelnienie</i>	Wiesława Szymczyk
4.	296	ROZWÓJ SPOŁECZNY Kierunek interwencji : edukacja i wychowanie przedszkolne Działania inwestycyjne: Termomodernizacja budynków Zespołów Szkół w Garbowie i Przybysławicach	Termomodernizacja budynków Zespołów Szkół w Garbowie i Przybysławicach oraz budynku Szkoły Podstawowej w Bogucinie	<i>Gmina Garbów jest właścicielem budynku. Możliwość uzyskania 85% dofinansowania. Miejscowość Bogucin wyróżnia się w gminie wzrastającą liczbą mieszkańców oraz zwiększającą się liczbą uczniów. Budynek szkoły jest jedynym w miejscowości, który służy mieszkańcom celom społeczno- kulturalnym. Obiekt powstał w latach sześćdziesiątych, z pewnością konieczna jest wymiana starych żeliwnych grzejników.</i>	Agnieszka Mazur
5.	296	Termomodernizacja budynków Zespołów Szkół w Garbowie i Przybysławicach	Termomodernizacja budynków Zespołów Szkół w Garbowie i Przybysławicach oraz w budynku Szkoły Podstawowej w Bogucinie	<i>Budynek szkoły jest od bardzo wielu lat budynkiem nie remontowanym; wymaga zmiany pokrycia dachowego, gdyż część pokryta jest jeszcze papą; wymaga zmiany instalacji c o /grzejniki są</i>	Małgorzata Podolska

Nr zmiany	numer strony proponowanej zmiany	zmieniany tekst (3 pierwsze słowa i 3 ostatnie słowa zmienianego tekstu)	zastępujący tekst	uzasadnienie zmiany (pisownia oryginalna)	osoba zgłaszająca uwagę
				<i>z około 1968 roku - żeliwne/ ; wymaga ocieplenia budynku z zewnątrz; wymaga całkowitego remontu komina. Wszystkie te naprawy, remonty są bardzo ważne dla funkcjonowania budynku jako szkoły, gdyż bardzo ważnymi argumentami są: 1) rozbudowa wsi; 2) przyrost mieszkańców i dzieci; 3) wzrost liczby uczniów w szkole; 4) wykorzystanie dotacji 85% z UE.</i>	
6.	296	Priorytet: Rozwój Społeczny Kierunek Interwencji: Edukacja i wychowanie Przedszkolne Działania inwestycyjne: Termomodernizacja budynku Zespołu Szkół w Garbowie i Przybysławicach	Termomodernizacja budynków Zespołów Szkół w Garbowie i Przybysławicach oraz budynku Szkoły Podstawowej w Bogucinie	<i>Budynek Szkoły Podstawowej w Bogucinie ma dach częściowo pokryty papą, a ściany zewnętrzne są niewystarczająco docieplone, stare żeliwne grzejniki, które często nie mają regulacji, okna na górnym korytarzu są nieszczelne i wymiany parapetów, jest możliwość pozyskania dotacji do 85% a w szkole liczba dzieci przybywa.</i>	Urszula Lasota-Woś
7.	296	Priorytet: Rozwój Społeczny Kierunek Interwencji: Edukacja i wychowanie Przedszkolne Działania inwestycyjne: Termomodernizacja budynku Zespołu Szkół w Garbowie i Przybysławicach	Termomodernizacja budynków Zespołów Szkół w Garbowie i Przybysławicach oraz budynku Szkoły Podstawowej w Bogucinie	<i>Możliwość pozyskania dotacji do 85% , budynek Szkoły Podstawowej w Bogucinie ma dach częściowo pokryty papą, a ściany zewnętrzne są niewystarczająco docieplone, stare żeliwne grzejniki, które często nie mają regulacji, okna na górnym korytarzu są nieszczelne i przeciekają. Znaczący przyrost liczby mieszkańców a co za tym idzie i dzieci szkolnych.</i>	Aneta Wolińska
8.	296	Priorytet: Rozwój Społeczny Kierunek Interwencji: Edukacja i wychowanie Przedszkolne Działania inwestycyjne: Termomodernizacja budynku Zespołu Szkół w Garbowie i Przybysławicach	Działania inwest. -Termomodernizacja budynków Zespołów Szkół w Garbowie i Przybysławicach oraz budynku Szkoły Podst. W Bogucinie	<i>Dach pokryty papą, budynek nieocieplony, grzejniki żeliwne. Możliwość pozyskania 85% dofinans. inwestycji.</i>	Lidia Michoń
9.	150	Powyższa analiza wykazuje ... Gminy Garbów nieuzasadniona	Powyższa analiza wskazuje że Gmina Garbów pomimo słabo wykształconych funkcji turystycznych, ze względu na	<i>Od kilku ostatnich sezonów turystycznych widać rosnące zaangażowanie władz gminnych w promocję i rozwój turystyki, choć w dalszym ciągu jest to margines wydatków inwestycyjnych. Rosnąca</i>	Michał Wylaź

Nr zmiany	numer strony proponowanej zmiany	zmieniany tekst (3 pierwsze słowa i 3 ostatnie słowa zmienianego tekstu)	zastępujący tekst	uzasadnienie zmiany (pisownia oryginalna)	osoba zgłaszająca uwagę
			rosnące zainteresowanie odwiedzających i ulokowanie pomiędzy głównymi obszarami turystycznymi regionu, wykazuje tendencje rozwojowe w dziedzinie turystyki jednodniowej, wyłączając z tego sektor regularnej turystyki kilkudniowej.	<i>estetyka miejscowości, różnorodność krajobrazowa, coraz lepsze wyeksponowanie i udostępnianie obiektów zabytkowych zwiększają zainteresowanie przejezdnych w drodze do głównych ośrodków turystycznych. Coraz częściej turyści dostrzegają walory lokalnych zabytków i krajobrazów, wybierając je w trakcie weekendowych wyjazdów ze względu na niedaleką odległość od ich miejsca zamieszkania.</i>	
10.	129	W Gminie Garbów ... i aktywnemu wypoczynkowi	W Gminie Garbów zauważalna jest bardzo słabo rozwinięta infrastruktura kulturalna i umiarkowanie rozwinięta infrastruktura sportowa oraz niewielka ilość bogatych w ofertę wydarzeń kulturalno rozrywkowych. Zainteresowanie wydarzeniami kulturalnymi, zarówno ze strony mieszkańców, jak i przyjezdnych, w szczególności mieszkańców Miasta Lublin, powinno skłaniać władze Gminy do utworzenia Centrum Kultury odpowiedzialnego za poszerzenie oferty kulturalno rozrywkowej oraz stworzenie jednolitej i spójnej polityki kulturalnej, profesjonalizacji i szerszej promocji najważniejszych działań. Zasadnym wydaje się również stworzenie infrastruktury służącej rekreacji i aktywnemu wypoczynkowi oraz dywersyfikacja infrastruktury sportowej wpływająca za zwiększenie jej konkurencyjności.	<i>Bardzo niski stopień rozwoju infrastruktury kultury i oferty kulturalno rozrywkowej na terenie Gminy Garbów najlepiej widoczny jest w porównaniu z innymi gminami powiatu lubelskiego czy gminami 'pokrewnymi' dla gminy Garbów. Warto zauważyć, że gmina Garbów jest jedną z nielicznych, jak nie jedyną nieposiadającą gminnego ośrodka czy centrum kultury. Przez to ciężar organizacji wydarzeń gminnych i budowania lokalnej polityki kulturalnej wplatany jest pomiędzy inne obowiązki pracowników urzędu gminy, co powoduje znaczny spadek jakości świadczonych usług i realizowanych przez gminę zadań publicznych w dziedzinie kultury. Bliskość dużego miasta powinna determinować powstanie na terenie gminy miejsc związanych z wypoczynkiem tzw. weekendowym, które jednocześnie polepszą jakość życia samych mieszkańców gminy. Jakość infrastruktury sportowej jak na możliwości inwestycyjne gminy wydaje się zadawalająca, podejmowane przez gminę działania w tym obszarze powinny polegać na stworzeniu miejsc atrakcyjnych, ale przede wszystkim ekonomicznych w utrzymaniu i różnych w przeznaczeniu ze względu na uprawianą dyscyplinę sportową.</i>	Michał Wylaź
11.	296	Termomodernizacja budynków zespołów szkół w Garbowie i Przybysławicach	Termomodernizacja budynków zespołów szkół w Garbowie i Przybysławicach oraz SP w Bogucinie	<i>Wysokie dofinansowanie zewnętrzne w wysokości 85%, potrzeba termomodernizacji wynika z wieku budynku SP w Bogucinie, który został zbudowany w latach 60 z zastosowaniem technologii budowlanych nieprzystających do dzisiejszych czasów, m. in. dach jest</i>	Kamil Woliński

Nr zmiany	numer strony proponowanej zmiany	zmieniany tekst (3 pierwsze słowa i 3 ostatnie słowa zmienianego tekstu)	zastępujący tekst	uzasadnienie zmiany (pisownia oryginalna)	osoba zgłaszająca uwagę
				<i>w części kryty papą; potrzeba oraz realność uzyskania dofinansowania na ten cel została potwierdzona we wstępnym audycie przeprowadzonym w SP Bogucin dopiero po zakończeniu poprzedniego etapu konsultacji społecznych w sprawie projektu Strategii Gminy Garbów dlatego inwestycja ta nie została zgłoszona wcześniej.</i>	
12.	297	Rozbudowa oświetlenia drogowego w miejscowościach Zagrody, Wola Przybysławska, Garbów, Przybysławice	Rozbudowa oświetlenia drogowego w Gminie Garbów	<i>Budowa oświetlenia drogowego to inwestycja o charakterze ogólnym i dotyczy w zasadzie wszystkich miejscowości w Gminie Garbów podobnie jak budowa dróg czy OZE dla mieszkańców. Wyróżnienie w tym zakresie określonych miejscowości uważam za niczym nieuzasadnione i krzywdzące dla pominiętych miejscowości.</i>	Kamil Woliński

NOWOŚĆ DO ZAMIESZCZENIA W STRATEGII:

L.p.	numer strony	propozycja wprowadzenia nowego tekstu	krótkie uzasadnienie wprowadzenia tekstu	osoba zgłaszająca uwagę
13.	126	Na terenie Gminy Garbów działa również Dziecięcy Zespół Pieśni i Tańca w Bogucinie „Bogutki”	<i>od 2010 roku w Bogucinie działa Zespół Pieśni i Tańca mający w swoim repertuarze liczne tradycyjne i ludowe tańce. Dzieciaki prezentują swoje umiejętności podczas uroczystości gminnych, a także krajowych.</i>	Michał Wylaź

PROPOZYCJA WPROWADZENIA NOWEJ INWESTYCJI DO STRATEGICZNEGO BUDŻETU INWESTYCYJNEGO:

L.p.	nazwa nowej inwestycji	kwota nowej inwestycji	okres realizacji nowej inwestycji	krótkie uzasadnienie wprowadzenia nowej inwestycji	zastępowana inwestycja z Strategicznego Budżetu Inwestycyjnego	osoba zgłaszająca uwagę
14.	Moja propozycja odnosi się do zdecydowanego usunięcia z strategicznego budżetu inwestycyjnego budowy sali gimnastycznej w Bogucinie, na rzecz stworzenia terenów inwestycyjnych przy węźle drogi ekspresowej w Przybysławicach/ Bogucinie	-	2017-2020	<i>Stworzenie przestrzeni inwestycyjnej szczególnie w obszarze transportu i logistyki to według przedstawionych w strategii danych jedno z najbardziej realistycznych i jednocześnie pożądanых działań. Zanim będziemy w stanie rozdysponowywać wspólne gminne pieniądze na inwestycje wielomilionowe, niosące wysokie koszty utrzymania, stwórzmy miejsca które będą te zachcianki finansować i gwarantować stabilność, a przede wszystkim płynność finansową gminnego budżetu. Oprócz tego, a może głównie zwróćmy uwagę na potrzeby mieszkańców w skali całej gminy, a nie poszczególnych miejscowości i ich wygórowanych ambicji. Stworzenie przestrzeni inwestycyjnej dla przedsiębiorców to także forma zatrzymania wykształconych młodych ludzi, których odpływ został zdiagnozowany jako zagrożenie dla rozwoju Gminy Garbów.</i>	budowa sali gimnastycznej w Bogucinie	Michał Wylaź

Konsultacje projektu Strategii Rozwoju Gminy Garbów na lata 2016-2023 z radnymi gminy – połączone komisje Rady Gminy Garbów

W dniu 14 kwietnia 2016 roku odbyło się spotkanie konsultacyjne projektu Strategii z radnymi Gminy Garbów i uczestniczyło w nim 9 na 15 radnych. Omawiano na nim uwagi zgłoszone przez mieszkańców podczas konsultacji w dniach 18-31 marca 2016 roku. Radni podjęli następujące decyzje w sprawie uwag.

- Uwagi nr: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 11 – dotyczące termomodernizacji budynku Szkoły Podstawowej w Bogucinie – zostały zaakceptowane,
- uwaga nr 9 została zaakceptowana częściowo – wprowadzono do pierwotnego tekstu zapisy dotyczące szans rozwojowych jednodniowej turystyki opartej na rekreacji i wypoczynku oraz turystyki szkolnej,
- uwaga nr 10 została zaakceptowana częściowo – z zaproponowanego tekstu odrzucono jedynie postulat utworzenia Centrum Kultury, bowiem część analizy i diagnozy w strategiach nie jest właściwym miejscem do definiowania postulatów dotyczących konkretnych rozwiązań implementacyjnych,
- uwaga nr 12 została odrzucona w związku z wprowadzeniem w/w rozwiązania do priorytetowych inwestycji strategicznych,
- uwaga nr 13 została zaakceptowana,
- uwaga nr 14 została odrzucona w związku z podjęciem działań na rzecz budowy sali gimnastycznej w Bogucinie. Radni jednak zaznaczali, że istotne jest podjęcie działań na rzecz wykupu gruntów pod stworzenie terenów inwestycyjnych przy węźle w Przybysławicach.

Dodatkowo radni wprowadzali następujące zapisy do Strategii Rozwoju Gminy Garbów na lata 2016-2023:

PRIORYTET: MIESZKALNICTWO

Kierunek interwencji: infrastruktura techniczna

Działania inwestycyjne:

- Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w Przybysławicach, Zagrodach i **Woli Przybysławskiej (Marianka)**,
- **Poprawa dostępności mieszkańców i budynków użyteczności publicznej do gazu ziemnego, w wyniku realizacji inwestycji realizowanych przez zewnętrznego inwestora (spółkę gazową).**

PRIORYTET: ROZWÓJ SPOŁECZNY

Kierunek interwencji: edukacja i wychowanie przedszkolne

Działania inwestycyjne:

- Termomodernizacja budynków Zespołów Szkół w Garbowie i Przybysławicach oraz **Szkoły Podstawowej w Bogucinie i Woli Przybysławskiej.**

Zapisy dotyczące gazyfikacji dodano w wizji Strategii oraz w analizie WiP (zgłoszenia spontanicznych uwag). W analizie WiP w zakresie najczęstszych inwestycji zamieszczanych w pytaniach otwartych oddano także zapis na temat rewitalizacji terenów po byłej Cukrowni Garbów.

Zamieszczono również drogi gminne, wskazane jako priorytetowe do ubiegania się o finansowanie ze środków PROW 2014-2020 oraz Programu rozwoju gminnej i powiatowej infrastruktury drogowej na lata 2016-2019.

Konsultacje projektu Strategii Rozwoju Gminy Garbów na lata 2016-2023 z Młodzieżową Radą Gminy Garbów

W dniu 26 kwietnia 2016 roku odbyło się spotkanie konsultacyjne projektu Strategii z Młodzieżową Radą Gminy Garbów i uczestniczyło w nim 15 na 15 radnych.

Podczas spotkania Młodzieżowej Radzie został zaprezentowany proces opracowywania Strategii Rozwoju Gminy Garbów, pokazana została logika planowania strategicznego oraz korzyści wynikające z tego procesu. Odbyła się dyskusja na temat inwestycji planowanych do realizacji w Gminie Garbów do 2023 roku, a także na temat oczekiwań środowiska młodzieży w tym zakresie.

Młodzieżowa Rada Gminy Garbów odjęła uchwałę rekomendacyjną w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Garbów na lata 2016-2023 w stosunku 14 głosów „za” i 1 wstrzymujący się i swoje stanowisko zaprezentowała na Sesji Rady Gminy Garbów.

SPISY

Spis tabel

Tabela 1.	Ruch naturalny w Gminie Garbów w latach 2002-2014. _____	52
Tabela 2.	Stan warunków mieszkaniowych w Gminie Garbów w latach 2002-2014. _____	66
Tabela 3.	Stan wyposażenia mieszkań w Gminie Garbów w urządzenia techniczno-sanitarne w latach 2002-2014. _____	66
Tabela 4.	Struktura użytkowania gruntów w Gminie Garbów w 2002 i 2010 roku. _____	72
Tabela 5.	Gospodarstwa rolne według powierzchni w Gminie Garbów w 2002 i 2010 roku. _____	73
Tabela 6.	Ranking powiatów woj. lubelskiego w zakresie wskaźników dotyczących rozwoju przedsiębiorczości w 2014 roku. _____	75
Tabela 7.	Porównanie procentowego udziału podmiotów gospodarczych w Gminie Garbów, powiecie lubelskim i województwie lubelskim w 2014 roku w poszczególnych sekcjach klasyfikacji PKD 2007. _____	79
Tabela 8.	Liczba podmiotów gospodarczych w Gminie Garbów w latach 2002-2014 z uwzględnieniem struktury właścicielskiej. _____	80
Tabela 9.	Wykaz środków pozyskanych z RPO WL 2007-2013 przez podmioty działające w Gminie Garbów. _____	83
Tabela 10.	Wykaz sekcji PKD 2007, które poddano analizie wskaźnikiem LQ. _____	91
Tabela 11.	Wskaźnik gęstości firm dla branż w Gminie Garbów (referencja ogólnopolska). _____	94
Tabela 12.	Wskaźnik gęstości firm dla branż w Gminie Garbów (referencja wojewódzka). _____	94
Tabela 13.	Wskaźnik gęstości firm dla branż w Gminie Garbów (referencja powiatowa). _____	94
Tabela 14.	Branże w o wysokiej specjalizacji w 2014 roku. _____	95
Tabela 15.	Branże o dodatniej dynamice zmian w Gminie Garbów w okresie 2009-2014. _____	95
Tabela 16.	Porównanie liczby podmiotów działających w specjalizacjach z wartością wskaźnika LQ. _____	97
Tabela 17.	Liczba osób zamieszkujących powiaty województwa lubelskiego w 2014 roku. _____	105
Tabela 18.	Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w powiatach województwa lubelskiego w 2014 roku. _____	106
Tabela 19.	Tereny przeznaczone pod aktywność gospodarczą w Gminie Garbów – fragmenty Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego. _____	107
Tabela 20.	Wysokość stawek podatków w 2015 i 2016 roku w Gminie Garbów. _____	108
Tabela 21.	Porównanie stawek podatków w Gminie Garbów z maksymalnymi stawkami w Polsce w 2016 roku. _____	109
Tabela 22.	Stawki podatków lokalnych w gminach powiatu lubelskiego w 2016 roku. _____	110
Tabela 23.	Porównanie stawek podatków w gminach powiatu lubelskiego z maksymalnymi stawkami w Polsce w 2016 roku. _____	111
Tabela 24.	Ranking: miejsca zajmowane przez poszczególne gminy powiatu lubelskiego pod względem wysokości podatków lokalnych w 2016 roku. _____	112
Tabela 25.	Lista publicznych szkół podstawowych i gimnazjalnych w Gminie Garbów. _____	119
Tabela 26.	Porównanie wysokości subwencji oświatowej i wydatków na oświatę w Gminie Garbów w latach 2008-2014. _____	121
Tabela 27.	Wykaz środków pozyskanych z PROW 2007-2013 przez podmioty działające w Gminie Garbów. _____	129
Tabela 28.	Lista obiektów noclegowych w Gminie Garbów _____	135
Tabela 29.	Baza gastronomiczna w Gminie Garbów. _____	135
Tabela 30.	Interpretacja wskaźnika Baretje'a-Deferta w skali M. Boyer. _____	139
Tabela 31.	Kryteria wybranych wskaźników funkcji turystycznej. _____	150

Tabela 32.	Analiza funkcji turystycznej Gminy Garbów w oparciu o wybrane wskaźniki. _____	150
Tabela 33.	Struktura dochodów Gminy Garbów według działów klasyfikacji budżetowej w 2014 r. _____	163
Tabela 34.	Struktura dochodów Gminy Garbów według działów klasyfikacji budżetowej w latach 2008-2014 w ujęciu procentowym. _____	164
Tabela 35.	Zestawienie dochodów i wydatków Gminy Garbów w latach 2007-2014. _____	165
Tabela 36.	Struktura wydatków Gminy Garbów według działów klasyfikacji budżetowej w 2014 roku _____	169
Tabela 37.	Struktura wydatków Gminy Garbów według działów klasyfikacji budżetowej w latach 2008-2014 w ujęciu procentowym. _____	171
Tabela 38.	Lista najważniejszych dużych (najbardziej kosztownych) zadań inwestycyjnych w Gminie Garbów zrealizowanych w latach 2006-2014. _____	174
Tabela 39.	Lista projektów dofinansowanych z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej. _____	177
Tabela 40.	Lista projektów dofinansowanych z funduszy Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich. _____	179
Tabela 41.	Powierzchnia gmin powiatu lubelskiego objęta obowiązującymi planami zagospodarowania przestrzennego w 2014 roku. _____	180
Tabela 42.	Lista organizacji pozarządowych z obszaru Gminy Garbów wpisanych do Krajowego Rejestru Sądowego i rejestru Starosty Lubelskiego (kolejność alfabetyczna). _____	184
Tabela 43.	Zestawienie i kategoryzacja wskaźników analiz RegioStrateg. _____	189
Tabela 44.	Zestawienie wyników analizy RegioStrateg dla Gminy Garbów w odniesieniu do gmin powiatu lubelskiego. _____	198
Tabela 45.	Ranking atrakcyjności gmin powiatu lubelskiego – podsumowanie analizy RegioStrateg. _____	209
Tabela 46.	Ranking potencjałów rozwojowych gmin powiatu lubelskiego – podsumowanie analizy RegioStrateg. _____	210
Tabela 47.	Porównanie potencjałów gmin powiatu lubelskiego w analizie RegioStrateg. _____	211
Tabela 48.	Wskaźniki, w których Gmina Garbów zajmuje wysokie pozycje w powiecie lubelskim. _____	212
Tabela 49.	Wskaźniki, w których Gmina Garbów zajmuje końcowe pozycje w powiecie lubelskim. _____	213
Tabela 50.	Obszary budowania przewagi konkurencyjnej przez Gminę Garbów. _____	222
Tabela 51.	Obszary utraty konkurencyjności przez Gminę Garbów. _____	223
Tabela 52.	Obszary największej słabości konkurencyjnej Gminy Garbów. _____	225
Tabela 53.	Wskaźniki podobieństwa dla gmin powiatu lubelskiego. _____	227
Tabela 54.	Zestawienie wyników analizy RegioStrateg dla Gminy Garbów w odniesieniu do „gmin pokrewnych”. _____	230
Tabela 55.	Ranking atrakcyjności „gmin pokrewnych” dla Gminy Garbów – podsumowanie analizy RegioStrateg. _____	240
Tabela 56.	Ranking potencjałów rozwojowych „gmin pokrewnych” dla Gminy Garbów – podsumowanie analizy RegioStrateg. _____	241
Tabela 57.	Porównanie potencjałów gmin „pokrewnych” Gminy Garbów w analizie RegioStrateg. _____	242
Tabela 58.	Wskaźniki, w których Gmina Garbów zajmuje wysokie pozycje wśród gmin „pokrewnych”. _____	243
Tabela 59.	Wskaźniki, w których Gmina Garbów zajmuje końcowe pozycje wśród gmin „pokrewnych”. _____	244
Tabela 60.	Obszary budowania przewagi konkurencyjnej przez Gminę Garbów. _____	252
Tabela 61.	Obszary utraty konkurencyjności przez Gminę Garbów. _____	254
Tabela 62.	Obszary największej słabości konkurencyjnej Gminy Garbów. _____	256
Tabela 63.	Wskaźniki podobieństwa dla gmin „pokrewnych” Gminy Garbów. _____	257
Tabela 64.	Analiza SWOT dla Gminy Garbów. _____	261
Tabela 65.	Matryca oceny silnych stron Gminy Garbów. _____	262
Tabela 66.	Matryca oceny słabych stron Gminy Garbów. _____	262
Tabela 67.	Matryca oceny szans Gminy Garbów. _____	263
Tabela 68.	Matryca oceny zagrożeń Gminy Garbów. _____	264
Tabela 69.	SWOT: Czy zidentyfikowane siły, pozwolą wykorzystać szanse, które mogą się pojawić? _____	269
Tabela 70.	SWOT: Czy zidentyfikowane siły, pozwolą przezwyciężyć zagrożenia, które mogą się pojawić? _____	270

Tabela 71.	SWOT: Czy zidentyfikowane słabości, nie pozwolą na wykorzystanie szans, które mogą się pojawić? ____	271
Tabela 72.	SWOT: Czy zidentyfikowane słabości, wzmocnią siłę oddziaływania zagrożeń, które mogą się pojawić? _	272
Tabela 73.	TOWS: Czy szanse, które mogą się pojawić, spotęgują zidentyfikowane siły (mocne strony)? _____	273
Tabela 74.	TOWS: Czy zagrożenia, które mogą się pojawić, osłabią zidentyfikowane siły (mocne strony)? _____	274
Tabela 75.	TOWS: Czy szanse, które mogą się pojawić, pozwolą przewyżżyć istniejące słabości? _____	275
Tabela 76.	TOWS: Czy zagrożenia, które mogą się pojawić, spotęgują występujące słabości? _____	276
Tabela 77.	Zbiorcze zestawienie uzyskanych wyników analizy SWOT/TOWS dla Gminy Garbów. _____	277
Tabela 78.	Macierz normatywnych strategii działania w analizie SWOT/TOWS. _____	277
Tabela 79.	Macierz normatywnych strategii działania w analizie SWOT/TOWS – opis. _____	277
Tabela 80.	Macierz normatywnych strategii działania dla Gminy Garbów w analizie SWOT/TOWS. _____	278
Tabela 81.	Zgodność celu głównego Strategii Rozwoju Gminy Garbów na lata 2016-2023 z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu. _____	289
Tabela 82.	Wykaz strategicznych działań inwestycyjnych wraz z priorytetami (obszarami strategicznymi). _____	303
Tabela 83.	Interpretacja indexu WiP (akceptacji społecznej dla działań inwestycyjnych). _____	304
Tabela 84.	Index WiP w obszarze dotyczącym rozwoju gospodarczego. _____	305
Tabela 85.	Index WiP w obszarze dotyczącym rozwoju mieszkalnictwa. _____	308
Tabela 86.	Index WiP w obszarze dotyczącym rozwoju społecznego. _____	311
Tabela 87.	Podsumowanie analizy Ważności i Prawdopodobieństwa. _____	314
Tabela 88.	Kluczowe inwestycje w obszarze D – wysoki % prawdopodobieństwa oraz wysoka ważność. _____	315
Tabela 89.	Lista inwestycji ważnych, ale mało prawdopodobnych – obszar B. _____	315
Tabela 90.	Inwestycje mało ważne i mało prawdopodobne – obszar A. _____	317
Tabela 91.	Inwestycje mało ważne, ale wysoce prawdopodobne – obszar A. _____	317
Tabela 92.	Ranking najważniejszych inwestycji w opinii mieszkańców Gminy Garbów (ranking w oparciu o najwyższą średnią wartość). _____	320
Tabela 93.	Najmniej ważne inwestycje w opinii mieszkańców Gminy Garbów. _____	321
Tabela 94.	Index WiP – ranking akceptacji społecznej dla inwestycji w Gminie Garbów. _____	325
Tabela 95.	Symulacja budżetu Gminy Garbów na lata 2016-2023. _____	330
Tabela 96.	Strategiczny Budżet Inwestycyjny (SBI) Gminy Garbów na lata 2016-2023, obejmujący priorytetowe strategiczne działania inwestycyjne. _____	333
Tabela 97.	Wykaz wskaźników do monitoringu Strategii. _____	339
Tabela 98.	Etapy konsultacji społecznych Strategii Rozwoju Gminy Garbów wraz z terminami. _____	348

Spis wykresów

Wykres 1.	Liczba ludności w Gminie Garbów w latach 1995-2014. _____	51
Wykres 2.	Przyrost naturalny w Gminie Garbów w latach 2002-2014. _____	52
Wykres 3.	Saldo migracji w Gminie Garbów w latach 2002-2014. _____	53
Wykres 4.	Saldo migracji w latach 1995-2014 w gminach powiatu lubelskiego. _____	54
Wykres 5.	Łączne i średnie saldo migracji w latach 1995-2014 na obszarze gmin powiatu lubelskiego. _____	56
Wykres 6.	Zmiana liczby mieszkańców i % zmiany liczby mieszkańców w latach 1995-2014 na obszarze gmin powiatu lubelskiego. _____	56
Wykres 7.	Struktura wiekowa ludności w Gminie Garbów w latach 2002-2014 w ujęciu procentowym. _____	57

Wykres 8.	Struktura wiekowa ludności w Gminie Garbów w latach 2002-2014 w ujęciu liczbowym. _____	57
Wykres 9.	Wskaźnik obciążenia ekonomicznego w Gminie Garbów w latach 2002-2014. _____	58
Wykres 10.	Wskaźnik obciążenia demograficznego wiekiem poprodukcyjnym w Gminie Garbów w latach 2002-2014. _____	58
Wykres 11.	Porównanie procentowej struktury ludności w podziale na główne grupy wiekowe w 2014 roku w Gminie Garbów, powiecie lubelskim i województwie lubelskim. _____	59
Wykres 12.	Mieszkańcy Gminy Garbów według płci w latach 2002-2014. _____	59
Wykres 13.	Struktura ludności ze względu na wiek i płeć (piramida wieku) w Gminie Garbów w 2002 roku. _____	60
Wykres 14.	Struktura ludności ze względu na wiek i płeć (piramida wieku) w Gminie Garbów w 2014 roku. _____	60
Wykres 15.	Struktura wykształcenia w Gminie Garbów w 2002 roku. _____	62
Wykres 16.	Porównanie struktury wykształcenia w powiecie lubelskim i województwie lubelskim w 2002 i 2011 roku. _____	62
Wykres 17.	Struktura wykształcenia w Gminie Garbów w podziale na płeć w 2002 roku. _____	63
Wykres 18.	Porównanie struktury wykształcenia w Gminie Garbów, powiecie lubelskim i województwie lubelskim w 2002 roku. _____	64
Wykres 19.	Źródła utrzymania ludności w Gminie Garbów w 2002 roku w ujęciu liczbowym. _____	65
Wykres 20.	Źródła utrzymania ludności w Gminie Garbów w 2002 roku w ujęciu procentowym. _____	65
Wykres 21.	Dynamika zmiany wyposażenia mieszkań w Gminie Garbów w urządzenia techniczno-sanitarne w latach 2002-2014. _____	67
Wykres 22.	Porównanie poziomu wyposażenia mieszkań w Gminie Garbów, powiecie lubelskim i województwie lubelskim w urządzenia techniczno-sanitarne w 2014 roku. _____	68
Wykres 23.	Liczba osób pracujących w Gminie Garbów w latach 2002-2014. _____	69
Wykres 24.	Liczba osób pracujących w Gminie Garbów w podziale na płeć w latach 2002-2014. _____	69
Wykres 25.	Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w Gminie Garbów w latach 2003-2014. _____	70
Wykres 26.	Porównanie liczby osób bezrobotnych zarejestrowanych i liczby osób pracujących w Gminie Garbów w latach 2003-2014. _____	70
Wykres 27.	Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w Gminie Garbów w rozbiciu na płeć w latach 2003-2014. _____	71
Wykres 28.	Udział osób bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Garbów w latach 2003-2014. _____	71
Wykres 29.	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie osób w wieku produkcyjnym w Gminie Garbów w rozbiciu na płeć w latach 2003-2014. _____	72
Wykres 30.	Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w Gminie Garbów w latach 2002-2014. _____	74
Wykres 31.	% rozkład podmiotów gospodarczych w Gminie Garbów w 2014 roku wg klasyfikacji PKD 2007. _____	76
Wykres 32.	Liczba podmiotów gospodarczych w Gminie Garbów w 2014 roku wg klasyfikacji PKD 2007. _____	77
Wykres 33.	Dynamika zmian liczby podmiotów gospodarczych w Gminie Garbów w latach 2009-2014. _____	78
Wykres 34.	Różnice w procentowym udziale podmiotów gospodarczych w powiecie lubelskim i województwie lubelskim w 2014 roku w poszczególnych sekcjach klasyfikacji PKD 2007 w porównaniu z Gminą Garbów. _____	80
Wykres 35.	Podmioty gospodarcze w Gminie Garbów klasyfikowane w 2014 roku według kryterium liczby pracujących. _____	84
Wykres 36.	Podmioty gospodarcze w Gminie Garbów w 2014 roku wg sektorów własnościowych. _____	84
Wykres 37.	Porównanie jednostek nowo zarejestrowanych i wykreślonych z rejestru REGON na 10 tys. ludności w Gminie Garbów w latach 2009-2014. _____	85
Wykres 38.	Porównanie stopnia odchyień podstawowych wskaźników obrazujących liczbę podmiotów gospodarczych w Gminie Garbów, powiecie lubelskim i woj. lubelskim z średnią dla Polski w 2014 roku (Polska = 100). _____	86
Wykres 39.	Sektory biznesowe w Gminie Garbów – dynamika zmian w latach 2009-2014. _____	87

Wykres 40.	Porównanie sektorów biznesowych w Gminie Garbów, powiecie lubelskim i woj. lubelskim ze strukturą ogólnopolską w 2014 roku. _____	87
Wykres 41.	Porównanie stopnia odchylenia sektorów biznesowych w Gminie Garbów, powiecie lubelskim i woj. lubelskim z średnią dla Polski w 2014 roku (Polska = 100). _____	88
Wykres 42.	Liczba i % udział firm działających w wybranych specjalizacjach w Gminie Garbów w 2014 roku. _____	96
Wykres 43.	Porównanie liczby podmiotów działających w specjalizacjach z wartością wskaźnika LQ. _____	98
Wykres 44.	Wskaźnik lokalizacji w 2014 roku oraz dynamika rozwoju wg sekcji PKD 2007 dla Gminy Garbów w okresie 2009-2014 (referencja ogólnopolska). _____	99
Wykres 45.	Wskaźnik lokalizacji w 2014 roku oraz dynamika rozwoju wg sekcji PKD 2007 dla Gminy Garbów w okresie 2009-2014 (referencja wojewódzka). _____	100
Wykres 46.	Wskaźnik lokalizacji w 2014 roku oraz dynamika rozwoju wg sekcji PKD 2007 dla Gminy Garbów w okresie 2009-2014 (referencja powiatowa). _____	101
Wykres 47.	Wskaźnik lokalizacji w 2014 roku oraz dynamika rozwoju wg branż dla Gminy Garbów w okresie 2009-2014 (referencja ogólnopolska). _____	102
Wykres 48.	Wskaźnik lokalizacji w 2014 roku oraz dynamika rozwoju wg branż dla Gminy Garbów w okresie 2009-2014 (referencja wojewódzka). _____	103
Wykres 49.	Wskaźnik lokalizacji w 2014 roku oraz dynamika rozwoju wg branż dla Gminy Garbów w okresie 2009-2014 (referencja powiatowa). _____	104
Wykres 50.	Barometr porównujący stawki podatków w 2016 roku w Gminie Garbów z maksymalnymi stawkami w Polsce. _____	109
Wykres 51.	Procent mieszkańców korzystających z instalacji wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej w Gminie Garbów w latach 2003-2014. _____	116
Wykres 52.	Ludność obsługiwana przez oczyszczalnie ścieków w Gminie Garbów w latach 2002-2014. _____	117
Wykres 53.	Liczba dzieci w przedszkolach i oddziałach przedszkolnych w Gminie Garbów w latach 2002-2014. _____	120
Wykres 54.	Liczba uczniów uczęszczających do szkół podstawowych w Gminie Garbów w latach 2002-2014. _____	121
Wykres 55.	Liczba uczniów uczęszczających do szkół gimnazjalnych w Gminie Garbów w latach 2002-2014. _____	122
Wykres 56.	Współczynnik skolaryzacji brutto w Gminie Garbów w latach 2003-2014. _____	122
Wykres 57.	Poziom czytelnictwa w Gminie Garbów w latach 2002-2014. _____	127
Wykres 58.	Wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w Gminie Garbów w latach 2002-2014. _____	127
Wykres 59.	Podstawowa opieka zdrowotna – porady w Gminie Garbów w latach 2003-2014. _____	130
Wykres 60.	Liczba ludności przypadająca na 1 aptekę ogólnodostępną w Gminie Garbów w latach 2002-2014. _____	130
Wykres 61.	Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem w Gminie Garbów w porównaniu z powiatem lubelskim i województwem lubelskim w latach 2009-2014. _____	132
Wykres 62.	Liczba miejsc noclegowych, udzielonych noclegów i korzystających z noclegów w Gminie Garbów w latach 2006-2014. _____	136
Wykres 63.	Liczba całorocznych obiektów zbiorowego zakwaterowania w gminach powiatu lubelskiego w 2014 roku. _____	137
Wykres 64.	Liczba miejsc noclegowych w całorocznych obiektach zbiorowego zakwaterowania w gminach powiatu lubelskiego w 2014 roku. _____	137
Wykres 65.	Korzystający z noclegów w gminach powiatu lubelskiego w 2014 roku. _____	137
Wykres 66.	Udzielone noclegi w gminach powiatu lubelskiego w 2014 roku. _____	138
Wykres 67.	Dochody Gminy Garbów w latach 2002-2014. _____	152
Wykres 68.	Dochody własne Gminy Garbów w latach 2002-2014. _____	153
Wykres 69.	Struktura dochodów własnych w Gminie Garbów w latach 1999-2013. _____	154
Wykres 70.	Dynamika zmian dochodu wszystkich podmiotów prawnych (CIT) z Gminy Garbów. _____	155
Wykres 71.	Dochody podmiotów prawnych (CIT) z terenu powiatu lubelskiego w 2014 roku. _____	155

Wykres 72.	Dynamika zmian łącznego podatku PIT zapłaconego przez mieszkańców Gminy Garbów w latach 2000-2014. _____	156
Wykres 73.	Dynamika zmiany płatność podatku PIT w przeliczeniu na 1 mieszkańca Gminy Garbów i na efektywnego mieszkańca w wieku produkcyjnym. _____	157
Wykres 74.	Średnia kwota podatków odprowadzone w 2014 roku przez osoby fizyczne (PIT) z terenu powiatu lubelskiego w przeliczeniu na 1 mieszkańca (per capita). _____	158
Wykres 75.	Średnia kwota podatków odprowadzone w 2014 roku przez osoby fizyczne (PIT) z terenu pow. lubelskiego w przeliczeniu na 1 efektywnego mieszkańca w wieku produkcyjnym. _____	159
Wykres 76.	% udział podatku rolnego, podatku od nieruchomości i podatku PIT w dochodach własnych gmin powiatu lubelskiego w 2014 roku. _____	160
Wykres 77.	Wpływy z tytułu podatku rolnego, podatku od nieruchomości i podatku PIT do budżetów gmin powiatu lubelskiego w 2014 roku. _____	160
Wykres 78.	Porównanie dynamiki zmian w wysokości wpływów z podatków w 1999 i 2014 roku. _____	161
Wykres 79.	Porównanie % udziału wybranych kategorii w strukturze dochodów własnych w 1999 i 2014 roku. ____	161
Wykres 80.	Struktura dochodów Gminie Garbów w 2014 roku. _____	162
Wykres 81.	Porównanie wysokości dochodów Gminy Garbów w przeliczeniu na 1 mieszkańca z gminami powiatu lubelskiego. _____	162
Wykres 82.	Wydatki budżetu Gminy Garbów w latach 2002-2014. _____	165
Wykres 83.	Zadłużenie Gminy Garbów. _____	166
Wykres 84.	Procent zmiany w stosunku do roku poprzedniego w wydatkach, dochodach ogółem i dochodach własnych budżetu w Gminie Garbów w latach 2003-2014. _____	166
Wykres 85.	Uśrednione kwoty i procenty zmiany (rok do roku) w wydatkach, dochodach ogółem i dochodach własnych budżetu w Gminie Garbów w latach 2003-2014. _____	167
Wykres 86.	Wysokość wydatków inwestycyjnych w Gminie Garbów w latach 2002-2014. _____	167
Wykres 87.	Wysokość wydatków inwestycyjnych w ujęciu procentowym w Gminie Garbów w latach 2002-2014. ____	168
Wykres 88.	Struktura wydatków Gminy Garbów w 2014 roku. _____	169
Wykres 89.	Struktura wydatków Gminy Garbów według działań klasyfikacji budżetowej w 2014 roku. _____	171
Wykres 90.	Porównanie wydatków w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminach powiatu lubelskiego w 2014 roku. ____	173
Wykres 91.	Porównanie wydatków inwestycyjnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminach powiatu lubelskiego w 2014 r. _____	173
Wykres 92.	Wskaźnik aktywności obywatelskiej – liczba stowarzyszeń, fundacji i organizacji społecznych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców – w województwie lubelskim, powiecie lubelskim i gminach powiatu lubelskiego w 2014 roku. _____	184
Wykres 93.	Porównanie frekwencji wyborczej w Gminie Garbów, powiecie lubelskim, woj. lubelskim i Polsce w różnych typach wyborów. _____	187
Wykres 94.	Schemat analizy RegioStrateg. _____	189
Wykres 95.	Schemat macierzy rozwoju. _____	196
Wykres 96.	Schemat barometru. _____	196
Wykres 97.	Barometr atrakcyjności Gminy Garbów. _____	214
Wykres 98.	Barometr potencjału rozwojowego Gminy Garbów. _____	214
Wykres 99.	Barometry potencjału rozwojowego Gminy Garbów. _____	214
Wykres 100.	Potencjał rozwojowy Gminy Garbów na tle gmin powiatu lubelskiego. _____	216
Wykres 101.	Macierz rozwoju – wykres atrakcyjności i potencjału rozwojowego. _____	217
Wykres 102.	Macierz rozwoju ogólnego. _____	217
Wykres 103.	Macierz rozwoju – demografia. _____	218
Wykres 104.	Macierz rozwoju – rynek pracy. _____	218
Wykres 105.	Macierz rozwoju – infrastruktura techniczna. _____	219

Wykres 106.	Macierz rozwoju – mieszkalnictwo. _____	219
Wykres 107.	Macierz rozwoju – potencjał społeczny i kulturalny. _____	220
Wykres 108.	Macierz rozwoju – poziom wykształcenia i szkolnictwo. _____	220
Wykres 109.	Macierz rozwoju – przedsiębiorczość. _____	221
Wykres 110.	Macierz rozwoju – stabilność finansowa JST. _____	221
Wykres 111.	Wykres podobieństwa gmin powiatu lubelskiego. _____	228
Wykres 112.	Barometr atrakcyjności dla Gminy Garbów. _____	244
Wykres 113.	Barometr potencjału rozwojowego dla Gminy Garbów. _____	245
Wykres 114.	Barometr potencjału rozwojowego Garbów _____	245
Wykres 115.	Potencjał rozwojowy Gminy Garbów na tle gmin „pokrewnych”. _____	246
Wykres 116.	Macierz rozwoju – wykres atrakcyjności i potencjału rozwojowego. _____	247
Wykres 117.	Macierz rozwoju ogólnego. _____	247
Wykres 118.	Macierz rozwoju – demografia. _____	248
Wykres 119.	Macierz rozwoju – rynek pracy. _____	248
Wykres 120.	Macierz rozwoju – infrastruktura techniczna. _____	249
Wykres 121.	Macierz rozwoju – mieszkalnictwo. _____	249
Wykres 122.	Macierz rozwoju – potencjał społeczny i kulturalny. _____	250
Wykres 123.	Macierz rozwoju – poziom wykształcenia i szkolnictwo. _____	250
Wykres 124.	Macierz rozwoju – przedsiębiorczość. _____	251
Wykres 125.	Macierz rozwoju – stabilność finansowa JST. _____	251
Wykres 126.	Wykres podobieństwa gmin „pokrewnych” Gminy Garbów. _____	258
Wykres 127.	Klasyfikacja czynników wpływających na pozycję strategiczną gminy w metodzie SWOT. _____	259
Wykres 128.	Pozycja strategiczna Gminy Garbów. _____	266
Wykres 129.	Szczegółowa macierz działań inwestycyjnych w obszarze rozwój gospodarczy. _____	307
Wykres 130.	Szczegółowa macierz działań inwestycyjnych w obszarze mieszkalnictwo. _____	310
Wykres 131.	Szczegółowa macierz działań inwestycyjnych w obszarze rozwój społeczny. _____	313
Wykres 132.	Szczegółowa macierz działań inwestycyjnych analizy WiP we wszystkich obszarach. _____	318
Wykres 133.	Struktura demograficzna osób, które wypełniły ankietę w/s strategicznych inwestycji. _____	349

Spis zdjęć

Zdjęcie 1.	Układ sieci osadniczej w Gminie Garbów. _____	23
Zdjęcie 2.	Kościół parafialny pw. Przemienienia Pańskiego w Garbowie. _____	44
Zdjęcie 3.	Zespół pałacowo-parkowy w Garbowie _____	45
Zdjęcie 4.	„Dworek” w Bogucinie, obecnie restauracja _____	45
Zdjęcie 5.	Zespół dworsko-parkowy w Leścach. _____	46
Zdjęcie 6.	Wiatrak murowany „holender” w Piotrowicach Wielkich. _____	47
Zdjęcie 7.	„Kościelnisko” w Garbowie. _____	47
Zdjęcie 8.	Herb Gminy Garbów. _____	181
Zdjęcie 9.	Flaga Gminy Garbów. _____	182
Zdjęcie 10.	Strona główna internetowego serwisu Gminy Garbów. _____	182
Zdjęcie 11.	Kadr z filmu promocyjnego Gminy Garbów. _____	183

Spis schematów

Schemat 1.	Komponenty rozwoju gminy wg Banku Światowego. _____	8
Schemat 2.	Przyjęta metodyka pracy nad Strategią Rozwoju Gminy Garbów. _____	9
Schemat 3.	Macierz rozwoju branż. _____	92
Schemat 4.	Zintegrowana idea rozwoju Gminy Garbów do 2023 roku. _____	282
Schemat 5.	Przyjęty model definiowania koncepcji strategicznego rozwoju gminy, _____	283
Schemat 6.	Koncepcja problemowa Strategii: _____	287
Schemat 7.	Cele szczegółowe Strategii Rozwoju Gminy Garbów na lata 2016-2023. _____	291
Schemat 8.	Przyjęty model implementacji strategii. _____	294
Schemat 9.	Priorytety i kierunki interwencji w celu szczegółowym nr 1. _____	295
Schemat 10.	Priorytety i kierunki interwencji w celu szczegółowym nr 2. _____	296
Schemat 11.	Priorytety i kierunki interwencji w celu szczegółowym nr 3. _____	297
Schemat 12.	Dwuwymiarowa macierz z czterema obszarami interpretacyjnymi analizy WiP. _____	302

Spis map

Mapa 1.	Położenie Gminy Garbów na mapie administracyjnej Polski. _____	14
Mapa 2.	Położenie Gminy Garbów na mapie administracyjnej województwa lubelskiego. _____	15
Mapa 3.	Czas dojazdu z Garbowa do centrum Lublina (Plac Litewski). _____	16
Mapa 4.	Gminy województwa lubelskiego w zasięgu procesów suburbanizacji. _____	17
Mapa 5.	Położenie Gminy Garbów na mapie gmin województwa lubelskiego. _____	18
Mapa 6.	Położenie Gminy Garbów na mapie administracyjnej powiatu lubelskiego. _____	19
Mapa 7.	Delimitacja Lubelskiego Obszaru Metropolitalnego. _____	20
Mapa 8.	Położenie Gminy Garbów na mapie podziału fizyczno-geograficznego województwa lubelskiego. _____	21
Mapa 9.	Położenie Gminy Garbów względem rzek. _____	22
Mapa 10.	Przebieg drogi ekspresowej S12/S17 w Gminie Garbów. _____	24
Mapa 11.	Lokalizacja węzłów drogowych na drodze ekspresowej S12/S17 w Gminie Garbów. _____	25
Mapa 12.	Mapa powiatu lubelskiego wraz z Miastem Lublin. _____	26
Mapa 13.	Gmina Garbów na mapie docelowego układu dróg szybkiego ruchu w Polsce. _____	27
Mapa 14.	Obszary prawnie chronione w województwie lubelskim wraz z siecią NATURA 2000 (stan: kwiecień 2008 r.). _____	28
Mapa 15.	Walory przyrodnicze i krajobrazowe powiatu lubelskiego. _____	29
Mapa 16.	Położenie Gminy Garbów na mapie walorów dziedzictwa kulturowego województwa lubelskiego. _____	30
Mapa 17.	Położenie Gminy Garbów na mapie walorów turystycznych województwa lubelskiego. _____	30
Mapa 18.	Położenie Gminy Garbów na mapie kierunków rozwoju turystyki i rekreacji w województwie lubelskim. _____	31

Mapa 19.	Położenie Gminy Garbów na mapie waloryzacji przyrodniczo-krajobrazowej w województwie lubelskim. _____	32
Mapa 20.	Położenie Gminy Garbów na mapie turystycznej w Kierunkach Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego. _____	32
Mapa 21.	Zasoby energii geotermalnej w Polsce. _____	35
Mapa 22.	Uwarunkowanie i kierunki rozwoju energetyki słonecznej w woj. lubelskim. _____	36
Mapa 23.	Kierunki rozwoju energetyki geotermalnej w województwie lubelskim. _____	37
Mapa 24.	Uwarunkowania i kierunki rozwoju energetyki z biomasy w woj. lubelskim. _____	38
Mapa 25.	Uwarunkowania i kierunki rozwoju energetyki wiatrowej w województwie lubelskim. _____	39
Mapa 26.	Uwarunkowania i kierunki rozwoju energii wodnej (hydroenergetyki) w województwie lubelskim. _____	40
Mapa 27.	Ograniczenia rozwoju energetyki ze źródeł odnawialnych w woj. lubelskim. _____	41
Mapa 28.	Obszar leżący w promieniu 25 km od centrum Lublina. _____	53
Mapa 29.	Położenie działki byłej Cukrowni Garbów w Zagrodach. _____	82
Mapa 30.	Mapa stanu budowy dróg szybkiego ruchu w województwie lubelskim (stan na: styczeń 2016 roku). _____	114
Mapa 31.	Połączenia drogowe Garbowa z Portem Lotniczym Lublin. _____	116
Mapa 32.	Mapa poglądowa rozlokowania szkół podstawowych i gimnazjalnych w Gminie Garbów. _____	120
Mapa 33.	Schemat sieci szlaków rowerowych w Gminie Garbów _____	124
Mapa 34.	Uwarunkowania rozwoju turystyki w województwie lubelskim _____	125
Mapa 35.	Mapa poglądowa rozlokowania obiektów użyteczności publicznej w Gminie Garbów. _____	134
Mapa 36.	Wskaźnik intensywności ruchu turystycznego wg. Baretje’a-Deferta w powiatach woj. lubelskiego w 2014 roku. _____	141
Mapa 37.	Wskaźnik intensywności ruchu turystycznego wg. Baretje’a-Deferta w gminach woj. lubelskiego w 2014 roku. _____	142
Mapa 38.	Wskaźnik intensywności ruchu turystycznego wg. Schneidera w powiatach woj. lubelskiego w 2014 roku. _____	143
Mapa 39.	Wskaźnik intensywności ruchu turystycznego wg. Schneidera w gminach woj. lubelskiego w 2014 roku _____	144
Mapa 40.	Wskaźnik intensywności ruchu turystycznego wg. Charvata w powiatach woj. lubelskiego w 2014 roku _____	145
Mapa 41.	Wskaźnik intensywności ruchu turystycznego wg. Charvata w gminach woj. lubelskiego w 2014 roku. _____	146
Mapa 42.	Wskaźnik wykorzystania pojemności noclegowej w powiatach woj. lubelskiego w 2014 roku. _____	147
Mapa 43.	Wskaźnik wykorzystania pojemności noclegowej w gminach woj. lubelskiego w 2014 roku. _____	148
Mapa 44.	Syntetyczny logistyczny wskaźnik funkcji turystycznej wg A. Szromka w gminach woj. lubelskiego w 2013 roku. _____	149